דֶער

קְוָואל פּוּנֶעם רֶבִּי'ן

שֵׁיינֶע וואוּנְדֶערְלִיכֶע שְׁמוּעֶסְן מִיט עֵצוֹת
אִין אַלֶע הִינְזִיכְטְן אִין לֶעבְּן, גֶעזָאגְט גֶעוָוארְן דוּרְךְ

כְּבוֹד קְדֻשַּׁת הָרַב הַצַּדִּיק
מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א

אַרַיינְצוּבְּרֶענְגֶען אִין אוּנְז דִי רֵיינֶע אוּן קְלָארֶע אֱמוּנָה אִין בַּאשֶׁעפֶער,
וְוִי אוֹיךְ עֵצוֹת אוּן הִתְחַזְּקוּת וְוִי אַזוֹי אַדוּרְךְ צוּ גֵיין דֶעם לֶעבְּן בְּשָׁלוֹם

גֶעבּוֹיעֶט אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רֶבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

אוּן אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן זַיין תַּלְמִיד מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ

רֶבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

גֶעפְלָאכְטְן מִיט פְּסוּקִים פוּן תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים,
אוּן מַאֲמָרִים פוּן דִי הֵיילִיגֶע חֲזַ"ל, פוּן דִי גְמָרָא
אוּן מִדְרָשִׁים אוּן זוֹהַר הַקָּדוֹשׁ.

אַרוֹיסְגֶעגֶעבְּן בעזהשי"ת דוּרְךְ
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב - נוּא יָארְק יצ"ו

© כל הזכויות שמורות

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטריסים:

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

Visit Our Web Site:
www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

קול ברסלב
212-444-9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב
212-444-9169

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי

אימעיל
chizikyomi@gmail.com

טעלעפאון מעסידזשינג
347-630-2876

גרפיקה עיצוב ועימוד: **א.י.ש. אשדוד** 05276-27127

אַריינפיר

מִיר קֶענֶען נִישְׁט גֶענוּג דַאנְקֶען אוּן לוֹיבְּן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וָואס עֶר הָאט אוּנְז גֶעשִׁיקְט דֶעם הֵיילִיגְן גְרוֹיסְן צַדִיק, רֶבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, צוּ בַּאלַייכְטְן דִי אוֹיגְן פוּן אִידִישֶׁע קִינְדֶער מִיט זַיינֶע הֵיילִיגֶע סְפָרִים אוּן עֵצוֹת. וָואס מִיט זֵיי, קֶען יֶעדֶער אִיד אָן אוֹיסְנַאם, פוּנֶעם קְלֶענְסְטְן בִּיזְן גְרֶעסְטְן, זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן צוּקוּמֶען צוּ דִי מֶערְסְטֶע וָואס מֶען קֶען נָאר צוּקוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (חַיֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן שנ"ח): "מִיט אַ יֶעדֶע תּוֹרָה אָדֶער שְׁמוּעֶס וָואס אִיךְ זָאג, קֶען מֶען וֶוערְן אַן אֶמֶת'עֶר עֶרְלִיכֶער אִיד אוּן אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק, אַזוֹי וִוי אִיךְ מֵיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד", וַוייל יֶעדֶע תּוֹרָה אוּן שִׂיחָה פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן קֶען צוּנִיץ קוּמֶען סֵיי פַאר אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק וָואס עֶר קֶען פוּן דֶעם אַרוֹיסְנֶעמֶען אַ וֶועג וִוי אַזוֹי צוּ דִינֶען אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף זַיין מַדְרֵיגָה. אוּן עֶס קֶען אוֹיךְ צוּנִיץ קוּמֶען פַארְן נִידְרִיגְסְטְן מֶענְטְשׁ, עֶס וֶועט אִים אוֹיךְ וַוייזְן אַ וֶועג אִין זַיין מַצָב, וִוי אַזוֹי אַרוֹיסְצוּגֵיין פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְס, אוּן וֶוערְן אַן אֶמֶת'עֶר עֶרְלִיכֶער אִיד אוּן אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט קְלָאר גֶעזָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן ר"ט) אַז דִי אַלֶע תּוֹרוֹת אוּן שְׁמוּעֶסְן וָואס עֶר הָאט גֶעזָאגְט, אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען נָאר פַאר זַיין דוֹר, נָאר אוֹיךְ פַאר דִי שְׁפֶּעטֶערְדִיגֶע דוֹרוֹת, אוּן דֶערְפַאר הָאט דֶער רֶבִּי זֵייעֶר גֶעוָואלְט, אַז מֶען זָאל וַוייטֶער אִיבֶּערְגֶעבְּן דִי אַלֶע תּוֹרוֹת אוּן עֵצוֹת אוֹיךְ פַאר דִי קִינְדֶער אוּן אֵיינִיקְלֶעךְ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. אֵיינְמָאל הָאט דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט (שָׁם) מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע בְּרֶען דֶעם פָּסוּק (דְּבָרִים ד, ט) "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ" - "אַייעֶרֶע קִינְדֶער זָאלְט אִיר מוֹדִיעַ זַיין וָואס דָא הָאט זִיךְ גֶעטָאן!". אֵיינְמָאל אִין אַ מוֹצָאֵי שַׁבָּת הָאט דֶער רֶבִּי זֵייעֶר שְׁטַארְק גֶערֶעדְט פוּן דֶעם, אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט פַאר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן תקמ"ג) "אִיךְ וִויל אַז אִיר זָאלְט אַרוּמְפָארְן צוּ רֶעדְן מִיט מֶענְטְשְׁן אוּן זֵיי מְקָרֵב זַיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיר זָאלְט אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט לִיבּ יֶעדְן אִיד אִין יֶעדְן מַצָּב, אוּן מֶען דַארְף זִיךְ עֶפֶּענֶען דָאס מוֹיל אוּן דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס גֵייט אוֹיף אִים אַדוּרְךְ", אוּן דֶער רֶבִּי הָאט גֶעשְׁרִיגְן אוֹיף זֵיי: (שָׁם) "אִיר זֶענְט טְרוּקֶענֶע בֵּיימֶער! פַארְוָואס גִיבְּט אִיר נִישְׁט אַרוֹיס פֵּירוֹת?! פַארְוָואס לֶערְנְט אִיר נִישְׁט אוֹיס אוֹיךְ פַאר אַנְדֶערֶע אִידְן דִי אַלֶע עֵצוֹת, וָואס מִיט דֶעם קֶען זִיךְ יֶעדֶער מֶענְטְשׁ דֶערְנֶענְטֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן?!".

נָאךְ דִי הִסְתַּלְּקוּת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, הָאט זַיין בַּאלִיבְּטֶער תַּלְמִיד רֶבִּי נָתָן זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, זִיךְ וַוייטֶער מוֹסֵר נֶפֶשׁ גֶעוֶוען אַרַיינְצוּבְּרֶענְגֶען אִין דִי וֶועלְט

דִי הֵיילִיגֶע לִימוּדִים פוּן רֶבִּי׳ן, עֶר פְלֶעגְט אַרוּמְפָארְן אוּן רֶעדְן מִיט מֶענְטְשְׁן אוּן מְחַדֵשׁ זַיין חִידוּשֵׁי תוֹרָה, אַלֶעס נָאר גֶעבּוֹיעֶט אוֹיפְן הֵיילִיגְן רֶבִּי׳נְס תוֹרוֹת, וָואס פוּן דֶעם אִיז גֶעוָוארְן זַיינֶע הֵיילִיגֶע סְפָרִים ״לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת״, אוּן עֶר הָאט אַרֵיינְגֶעבְּרֶענְגְט אִין זַיינֶע תַּלְמִידִים אַז זֵיי זָאלְן אוֹיךְ וַוייטֶער אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר אַנְדֶערֶע אִידְן דִי לִימוּדִים פוּן רֶבִּי׳ן, דָאס אִיז גֶעוֶוען זַיין עִיקָר צִיהל אִין לֶעבְּן, אוּן בָּרוּךְ ה׳ זַיין מִיה אוּן פְלָאג אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען אוּמְזִיסְט, נָאר דוּרְךְ אִים אִיז גֶעבְּלִיבְּן דִי לִימוּדִים פוּן רֶבִּי׳ן אוּן עֶס וֶוערְט וַוייטֶער צוּשְׁפְּרֵייט אִין דִי גַאנְצֶע וֶועלְט.

אִינֶעם הַיינְטִיגְן דוֹר, הָאבְּן מִיר זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ סְפֶּעצִיעֶלֶע מַתָּנָה פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דָאס אִיז כ״ק מָרָן מוֹהֲרָא״שׁ שְׁלִיטָ״א, וָואס אִיז זִיךְ שׁוֹין מוֹסֵר נֶפֶשׁ נָאנְט צוּ פוּפְצִיג יָאר אַרַיינְצוּבְּרֶענְגֶען דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ׳ס לִימוּדִים אִין דִי גַאנְצֶע וֶועלְט, וּבִפְרַט מִיט זַיינֶע הֵיילִיגֶע סְפָרִים אוּן קוּנְטְרֵסִים, וָואס זֶענֶען מְחַי׳ אוּן מְחַזֵק הוּנְדֶערְטֶער טוֹיזֶענְטֶער אִידְן אִיבֶּער אַלֶע עֶקְן וֶועלְט. דִי סְפָרִים זֶענֶען גֶעשְׁרִיבְּן מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע חָכְמָה אוּן שֵׂכֶל, זִיךְ אַרָאפְּצוּלָאזְן צוּ יֶעדְן מֶענְטְשׁ, אִין וֶועלְכֶע מַצָב עֶר זָאל נָאר זַיין, אוּן אִים אוֹיךְ אוֹיפְהֵייבְּן, אִים מְחַי׳ אוּן מְחַזֵק זַיין, אַז עֶר קֶען נָאךְ אוֹיךְ צוּקוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַרֵיינְבְּרֶענְגֶען אִין יֶעדְן מֶענְטְשׁ אַ שִׂמְחַת הַחַיִים, אַ גֶעשְׁמַאק אִין לֶעבְּן, מֶען זָאל ווִיסְן ווִי אַזוֹי אַדוּרְךְ צוּ גֵיין דֶעם לֶעבְּן אוֹיף דֶער וֶועלְט מִיט גֶעשְׁמַאק, צוּ לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מְקַיֵים זַיין דִי מִצְוֹת מִיט פְרֵייד.

דֶערְפַאר אִיז אוּנְז אַ גְרוֹיסֶע פְרֵייד, אַז מִיר זֶענֶען זוֹכֶה מִיטְן אֵייבֶערְשְׁטְנ'ס הִילְף אַרוֹיסְצוּגֶעבְּן דֶעם הֵיילִיגְן סֵפֶר "דֶער קְוָאל פוּן רֶבִּי'ן", אִין וָואס אִיר וֶועט גֶעפִינֶען אַ רַייכֶע אוֹצָר פוּן שְׁמוּעֶסְן גֶעזָאגְט גֶעוָוארְן דוּרְךְ כ"ק מָרָן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיטָ"א אִין פַארְשִׁידֶענֶע גֶעלֶעגְנְהֵייטְן. דִי אַלֶע שְׁמוּעֶסְן זֶענֶען גֶעבּוֹיעֶט אוֹיף דִי הֵיילִיגֶע לִמוּדִים פוּן רֶבִּי'ן, מִיטְן צִיהל עֶס אַרַיין צוּ בְּרֶענְגֶען אִין אוּנְז אַז מִיר זָאלְן זִיךְ קֶענֶען בַּאנוּצְן דֶערְמִיט אִינֶעם טָאג טֶעגְלִיכְן סֵדֶר הַיוֹם, צוּ סַיי וֶועלְכֶע מַצָב זָאלְן מִיר וִויסְן וִוי אַזוֹי זִיךְ אוּמְצוּגֵיין לוֹיט דִי הֵיילִיגֶע עֵצוֹת פוּן רֶבִּי'ן.

דֶער סֵפֶר שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש אִיז שׁוֹין גֶעדְרוּקְט גֶעוָוארְן אִין לְשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ אִין פוּפְצִין בֶּענֶדֶער וָואס עֶנְטְהַאלְטְן אַ גֶעוַואלְדִיגֶע אוֹצָר פוּן שְׁמוּעֶסְן אוּן הַדְרָכוֹת צוּ יֶעדֶע פְּרָאבְּלֶעם אוּן אָנְגֶעלֶעגְנְהַייט. יֶעצְט הָאבְּן מִיר דִי זְכִי' עֶס אִיבֶּער צוּ דְרוּקְן אוֹיף אִידִישׁ אַז עֶס זָאל זַיין גְרֵייט צוּם בַּאנוּץ פוּן יֶעדְן אֵיינֶעם, צוּ וִויסְן וִוי אַזוֹי זִיךְ אַן עֵצָה צוּ גֶעבְּן אִין יֶעדֶע מַצָב. דֶערְוַוייל גֶעבְּן מִיר אַרוֹיס דִי עֶרְשְׁטֶע חֵלֶק, אוּן מִיר הָאפְן אַרוֹיסְצוּגֶעבְן בְּקָרוֹב נָאךְ חֲלָקִים.

מִיר מוּזְן אָבֶער בַּאטָאנֶען אַז כָאטְשׁ מִיר הָאבְּן אַרַיינְגֶעלֵייגְט פִיל כּוֹחוֹת אִיבֶּער צוּ טַייטְשְׁן דִי שִׂיחוֹת אַזוֹי וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבְּן, אוּן נִישְׁט אַוֶועקְגֵיין פוּן מְכֻוָן, אִיז דָאךְ אָבֶער נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַז מִיר זָאלְן זִיךְ נִישְׁט הָאבְּן טוֹעֶה גֶעוֶוען אִין גֶעוִויסֶע זַאכְן, אוּן דֶערְפַאר אוֹיב טְרֶעפְט אִיר טָעוּתִים

אִינֶעם סֵפֶר, זָאלְט אִיר עֶס לֵייגְן אוֹיף אוּנְז, אַז מִיר הָאבְּן נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען דֶעם רִיכְטִיגְן פְּשַׁט.

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל הֶעלְפְן, אַז דֶער סֵפֶר זָאל טוּהן דִי רִיכְטִיגֶע פְּעוּלָה, אוּן צוּרִיק בְּרֶענְגְן אַלֶע אִידְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז יֶעדֶער זָאל וִויסְן, אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא אוֹיף דֶער וֶועלְט קַיין שׁוּם עֵצָה, נָאר צוּרִיק צוּ קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אִים דֶערְצֵיילְן אוֹיף דִי אֵייגֶענֶע שְׁפְּרַאךְ, אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען וָואס מֶען הָאט, אוּן נָאר אַזוֹי וֶועט מֶען אַרוֹיסְגֵיין פוּן אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען, אוּן זַיין נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, בִּיז מִיר וֶועלְן שׁוֹין בְּקָרוֹב גֵיין קֶעגְן מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

צדיק כתמר יפרח

מתוך הכרת הטוב ורגשי חיבת הקודש
הננו לברך מעומקא דלבא את מאור עינינו
עמוד צלותהון דישראל הנצב על ראש דרך
להחיותנו כהיום הזה עטרת תפארת ישראל
נזר ראשינו מורנו ורבנו

הוד כבוד קדושת הרב הגאון הצדיק

רבי אליעזר שלמה בן מלכה

יהא רעוא שיזכה עוד רבות בשנים
להוציא מהכח אל הפועל ענינו –
לדלות ולהשקות את נשמות ישראל
מבאר מים חיים של הנחל נובע מקור חכמה
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

עוד ינובון בשיבה
דשנים ורעננים יהיו

מפתח

א

אַ גאַנץ יאָר פְרֵיילִיךְ .... יא

אַ פָּשׁוּטֶער אִיד .... יד

אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט .... יז

ב

בִּזְיוֹנוֹת אִיז אַ מַתָּנָה .... כא

בֶּעסֶער זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיט אַ צְוֵוייטְן .... כה

בָּרוּךְ ה' .... כח

ג

גָאר אַ נָאנְטֶער קָרוֹב .... לב

גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט .... לה

גֶעב אַ קוּשׁ דִי מְזוּזָה .... לז

ד

דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן .... מ

דִי דְרֵיי וָואכְן .... מב

דִי טֶעג פוּן סְפִירָה .... מח

ה

הָאב נִישְׁט קַיין טַעֲנוֹת .... נ

הִיטְן פוּן חוֹבוֹת .... נג

הַכְנָסַת אוֹרְחִים .... נז

ו

וואוּ אִיז דִי טִיר? .... ס

ווִי אַזוֹי זָאגְט מֶען מוּסָר? .... סב

וֶועלְן קֶענְסְטוּ דָאךְ יָא .... סו

ז

זָאג עֶס פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן .... סח

זַיי אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ .... עא

זַיי נִישְׁט גֶעפַאלְן .... עד

ח

חוֹדֶשׁ אָב .... עו

חוֹדֶשׁ אֱלוּל .... פ

חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבַט .... פג

ט

טֶבַע אוּן הַשְׁגָחָה .... פז

טוּה כָאטְשׁ וָואס דוּ קֶענְסְט .... צ

טוּהְן חֶסֶד .... צב

י

יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת .... צה

יְמֵי הַשּׁוֹבָבִי"ם .... קא

יְמֵי חֲנוּכָּה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל .... קה

כ

כָאפּ אַרַיין נְקוּדוֹת טוֹבוֹת ..... קי

כָּבוֹד ..... קיד

כַּפָּרַת עֲוֹנוֹת ..... קיח

ל

לָאמִיר זִיךְ שְׁטַארְקְן אוֹיף דִי שְׁוֶועריִקֵייטְן ..... קכד

לַ"ג בָּעוֹמֶר ..... קכא

לִיכְטִיגֶע מִצְוֹת ..... קכח

מ

מְקַבֵּל זַיין יִסוּרִים בְּאַהֲבָה ..... קלב

מָשִׁיחַ'ס סְעוּדָה ..... קלו

מִשֶּׁנִכְנַס אָדָר ..... קנג

נ

נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן ..... קנו

נִישְׁט זַיין אַלְט ..... קנט

נִסְיוֹנוֹת בְּרֶענְגֶען נֶענְטֶער ..... קסב

ס

סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִימוּד ..... קסד

סוּכּוֹת ..... קסט

סִפּוּרִים און שִׂיחוֹת פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן זצוק"ל ..... קעד

ע

עֶס לוֹינְט זִיךְ צוּ מְוַותֵּר זַיין ..... קפה

עֶרְלִיךְ הַאנְדְלֶען ..... קפח

עֶרְשְׁטֶע און לֶעצְטֶע אַדְרֶעס ..... קצב

פ

פּוּרִים ..... קצה

פֶּסַח ..... ר

פֶּסַח שֵׁנִי ..... רח

צ

צְדָקָה ..... רי

צְוֵויי צוֹימֶען ..... רטז

צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ דַארְף מֶען אֱמוּנָה ..... ריג

ק

קוּקְן אוֹיף יֶענֶעם ..... ריח

קוּקְן נָאר אוֹיף דִי גוּטְס ..... רכא

קֵיינְמָאל נִישְׁט גֵיין לֵיידִיג ..... רכג

ר

רֹאשׁ הַשָּׁנָה ..... רכו

רֹאשׁ חוֹדֶשׁ נִיסָן ..... רל

רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן ..... רלג

ש

שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית ..... רלו

שַׁבָּת הַגָּדוֹל ..... רלט

שִׂמְחַת תּוֹרָה ..... רמב

ת

תְּהִלִים ..... רמה

תּוֹרָה אִיז דִי בֶּעסְטֶע סְחוֹרָה ..... רמח

תִּשְׁעָה בְּאָב ..... רנג

אַ גַאנְץ יָאר פְרֵיילִיךְ

עֶס נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַדוּרְךְ צוּ גֵיין דִי וֶועלְט בְּשָׁלוֹם נָאר מִיט דִי מִדַת הַשִּׂמְחָה, וֶוען מֶען שְׁטַארְקְט זִיךְ צוּ זַיין שְׁטֶענְדִיג פְרֵיילִיךְ, אוּן ווִי מֶער אַ מֶענְטְשׁ אִיז פְרֵיילִיךְ אַלְץ גְרִינְגֶער וֶוערְט זַיין לֶעבְּן.

אָבֶער צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ קוּמְט אָן זֵייעֶר שְׁוֶוער, וַוייל יֶעדֶער מֶענְטְשׁ גֵייט דוּרְךְ צָרוֹת אוּן שְׁוֶועריקֵייטְן, בִּיטֶערְנִישְׁן אוּן חֲלִישַׁת הַדַעַת, אוּן דָאס צוּבְּרֶעכְט זֵייעֶר שְׁטַארְק אַ מֶענְטְשׁ, מֶען פַארְלִירְט דִי מוּט, אוּן מֶען קֶען נִישְׁט זַיין פְרֵיילִיךְ.

אוּן דֶערְפַאר אִיז דֶער עִיקָר גְרוֹיסְקֵייט פוּן אַ מֶענְטְשׁ וֶוען עֶר קֶען זִיךְ שְׁטַארְקְן, אוּן אֲפִילוּ מִיט אַלֶע שְׁוֶועריקֵייטְן וָואס עֶר גֵייט דוּרְךְ, זָאל עֶר נָאךְ אַלְץ זַיין פְרֵיילִיךְ, וֶוען עֶס גֵייט פַאר אַ מֶענְטְשׁ גוּט אוּן דֶעמָאלְט'ס אִיז עֶר פְרֵיילִיךְ אִיז דָאס בִּכְלַל נִישְׁט קֵיין קוּנְץ, נָאר פַארְקֶערְט וֶוען עֶס גֵייט אִים נִישְׁט אַזוֹי גוּט, אוּן פוּן דֶעסְט וֶועגְן שְׁטַארְקְט עֶר זִיךְ צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ, דֶעמָאלְט'ס דֶערְקֶענְט זִיךְ דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן אַ אִיד.

ווִי אַזוֹי וֶוערְט מֶען פְרֵיילִיךְ?

שִׂמְחָה קוּמְט דוּרְךְ אֱמוּנָה, וֶוען אַ אִיד גְלֵייבְּט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז שְׁטֶענְדִיג מִיט אִים, עֶר הֶעלְפְט אִים, אוּן יֶעדֶע זַאךְ וָואס גֶעשֶׁעהְט אִיז נִישְׁט פוּנְקְט גֶעשֶׁעהְן בְּדֶרֶךְ הַטֶבַע, נָאר יֶעדֶע זַאךְ מַאכְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְ'ס מִיט זַיין גְרוֹיס רַחֲמָנוּת, וָואלְט עֶר גֶעוֶוען זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ.

אוּן נָאכְדֶערְצוּ אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן אַ תּוֹרָה מִיט מִצְוֹת וָואס מִיר זֶענֶען זוֹכֶה צוּ מְקַיֵים זַיין, דַארְפְן מִיר זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט דֶעם, וְוִיפִיל יָאר לֶעבְּט שׁוֹין אַ מֶענְטְשׁ אוֹיף דִי וֶועלְט? יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה (תְּהִלִּים צ, י), אוּן אַז מֶען כַאפְּט נָאךְ אַרוֹיס גוּטֶע זַאכְן אִין דִי עֶטְלִיכֶע יָאר, קֶען מֶען זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט דֶעם.

פַארְוָואס הִיט מֶען שַׁבָּת? וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן, פַארְוָואס עֶסְט מֶען כָּשֵׁר'ס? וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן, פַארְוָואס הָאבְּן מִיר אַ מְזוּזָה אוֹיפְ'ן טִיר? פַארְוָואס קוּשְׁן מִיר דִי מְזוּזָה? וַוייל אִין דִי מְזוּזָה שְׁטֵייט קַבָּלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, אוּן מִיר פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט דֶעם, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער אַלֶע מִצְוֹת וָואס יֶעדֶער אִיד טוּט, קֶען מֶען זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן דֶערְמִיט, אוּן דָאס וַוייזְט אַז מֶען גְלֵייבְּט אִינֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זָאגְט (לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, נְפִילַת אַפַּיִם, הֲלָכָה ד'): אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי רִשְׁעוּת פוּן הָמָן וֶוען עֶר הָאט גֶעזָאגְט פַאר אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, הָמָן הָאט גֶעזָאגְט אַז אֲפִילוּ יֶעדֶע פָאלְק אוּן לַאנְד הָאט

אוֹיף גֶעזֶעצְן אָבֶער זֵיי זֶענֶען נִישְׁט פְרֵיילִיךְ עֶס מְקַיֵים צוּ זַיין, אָבֶער בַּיי דִי אִידְן, וֶוען זֵיי טוּהְן מִצְוֹת זֶענֶען זֵיי זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ, אוּן דָאס הָאט זֵייעֶר שְׁטַארְק גֶעקְרֶענְקְט פַאר הָמָן, דָאס הָאט עֶר נִישְׁט גֶעקֶענְט אוֹיסְהַאלְטְן, וַוייל אוֹיב מֶען אִיז פְרֵיילִיךְ מִיט דִי מִצְוֹת, אִיז אַ סִימָן אַז עֶס לִיגְט אִין דֶעם אַ הֶעכֶערֶע כֹּחַ.

אוּן דָאס זֶעהְט מֶען טַאקֶע, אַז דִי גֶעזֶעצְן פוּנֶעם לַאנְד זוּכְט מֶען נָאר וִוי אַזוֹי אוֹיס צוּ שְׁפִּילְן, אוּן וֶוען קֵיינֶער זֶעהְט נִישְׁט, וֶועט מֶען זִיךְ אַרוֹיס דְרֵייעֶן, אָבֶער אִידִישֶׁע קִינְדֶער פָאלְגְן דִי תּוֹרָה וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט עֶס גֶעהֵייסְן אוּן זֵיי זֶענֶען זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ דֶערְמִיט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט פַאר אֵיינֶעם: "אוֹיב דוּ וֶועסְט זַיין פְרֵיילִיךְ וֶועסְטוּ נִישְׁט זֶעהְן דֶעם גֵיהִנוֹם", אוּן יֶענֶער הָאט עֶס טַאקֶע מְקַיֵים גֶעוֶוען זַיין גַאנְץ לֶעבְּן.

דֶער טָאג וֶועט סֵיי וִוי אַרִיבֶּער גֵיין.

צוּ עֶס גֵייט גוּט אָדֶער שְׁלֶעכְט, וֶועט דֶער טָאג סֵיי וִוי אַרִיבֶּער גֵיין, מְמֵילָא פַארְוָואס זָאל מֶען נִישְׁט זַיין פְרֵיילִיךְ אִינֶעם טָאג? חֲזַ"ל זָאגְן (תַּנְחוּמָא, שְׁמִינִי): אֵין הַשִּׂמְחָה מַמְתֶּנֶת לָאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ הַיּוֹם שָׂמֵחַ לְמָחָר, אוּן דָאס אִיז זֵייעֶר אַ וִויכְטִיגֶע זַאךְ צוּ גֶעדֶענְקְן, וַוייל גֶעוֶוענְטְלִיךְ וֶוען עֶס קוּמְט אַ שְׁוֶוערֶע טָאג, זַאכְן גֵייעֶן נִישְׁט אַזוֹי וִוי מֶען וִויל, אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ,

אוּן מֶען טְרַאכְט "מָארְגְן וֶועט זַיין אַ בֶּעסֶערֶע טָאג, מָארְגְן וֶועל אִיךְ זַיין פְרֵיילִיךְ", דֶערְפַאר זָאגְן אוּנְז דִי חֲזַ"ל: וַוארְט נִישְׁט אוֹיף מָארְגְן צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ, וַוייל וִוי אַזוֹי וֵוייסְטוּ וָואס מָארְגְן וֶועט זַיין? פְּרוּבִּיר צוּ זַיין הַיינְט פְרֵיילִיךְ, נִישְׁט קַיין חִילוּק וִוי אַזוֹי דִי מַצָב אִיז, אוּן דָאס וֶועט מַאכְן אַז דוּ זָאלְסְט מַצְלִיחַ זַיין מִיט אַלֶעס, וַוייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז פְרֵיילִיךְ אִיז עֶר מַצְלִיחַ.

דִי בְּחִירָה לִיגְט אִין דִי הֶענְט פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, וִוי אַזוֹי עֶר זָאל אָנְנֶעמֶען זַיין לֶעבְּן, וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְבָרִים יא, כו): רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעבְּט פַארְן מֶענְטְשׁ אַ טָאג, אוּן עֶר קֶען מִיט דֶעם מַאכְן אַ בְּרָכָה אָדֶער אַ קְלָלָה, פְרֵיילִיךְ אָדֶער טְרוֹיעֶרִיג, מֶען קֶען אָנְנֶעמֶען דֶעם טָאג גוּט, קוּקְן נָאר אוֹיף דִי גוּטֶע חֲלָקִים וָואס מֶען הָאט אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דֶעם, אוּן מֶען קֶען אַלֶעס אָנְנֶעמֶען שְׁלֶעכְט, אוּן זַיין טְרוֹיעֶרִיג, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט: "וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים", וֶועל אוֹיס דָאס לֶעבְּן צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ אוּן צוּפְרִידְן, דֶעמָאלְט'ס וֶועסְטוּ הָאבְּן אַלֶעס גוּטְ'ס.

עֶס אִיז נִישְׁט דָא מֶער אַ גְלִיקְלִיכֶערֶע מֶענְטְשׁ פוּן אֵיינֶעם וָואס גֶעבְּט זִיךְ אִיבֶּער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר וֵוייסְט אַז עֶר אִיז אִין גוּטֶע הֶענְט, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט אִים אוּן עֶר וֶועט אִים שְׁטֶענְדִיג הֶעלְפְן, אוּן עֶר הָאט נִישְׁט קַיין קַשְׁיוֹת אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזַא מֶענְטְשׁ הָאט דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט.

דער עיקר איז פרייליך

דער הייליגער רבי נתן האט געהאט א תלמיד וואס האט געהייסן רבי עוזר, ער איז געווען א גרויסער עובד ה', מיט פולסטן ברען און ערנסטקייט, און פון זיין גרויסע עבודה האט ער קיינמאל נישט געהאט קיין שמייכל אויפ'ן פנים, ער איז שטענדיג געווען צוגעלייגט, האט אים דער הייליגער רבי נתן געזאגט: "איך האב געהערט זאגן אויף דיר עוזר אז דו ביזט פרום (ערנסט), אבער איך האב נישט אזוי מקבל געווען פון הייליג'ן רבי'ן, דער עיקר איז פרייליך, און פרום אויך".

דאס מיינט אז דער עיקר דארף מען זיך פארלייגן אויף שמחה, שטענדיג זיך צו שטארקן און זיין פרייליך.

אויף וואס זאל מען די ערשטע בעטן?

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ב): אז ווען א מענטש מאכט התבודדות, ער רעדט צום אייבערשטן, ער בעהט דעם אייבערשטן אז ער זאל פטור ווערן פון אלע שלעכטע מדות, און האבן נאר גוטע מדות, דארף ער קודם בעטן אויף איין מדה און ארבעטן נאר אויף דעם ביז ער וועט אינגאנצן אויסארבעטן די מדה, און דערנאך זאל ער גיין צו די צווייטע און צו די דריטע און אזוי ווייטער.

שטעלט זיך אבער די שאלה, פון ווי הייבט מען אן? ווען מען איז אנגעפילט מיט אלע שלעכטע מדות, אויף וועלכע מדה זאל מען די ערשטע בעטן?

די ערשטע מדה אויף וואס מען דארף בעטן איז אויף שמחה, מען דארף אסאך בעטן דעם אייבערשטן אז מען זאל שטענדיג זיין פרייליך, און קיינמאל נישט זיין צוגעלייגט און טרויעריג, ווייל ווען מען איז פרייליך פאלט שוין ממילא אוועק אלע אנדערע שלעכטע מדות, וואס קומען פון עצבות און מרה שחורה, און מען באקומט אלע גוטע מדות.

וואויל איז דעם וואס איז זוכה צו זיין פרייליך, און נאך מער ווער עס איז זוכה צו פרייליך מאכן אנדערע, עס איז נישט דא קיין גרעסערע זאך פון דעם.

(שיחות מוהרא"ש חלק ז' ח' י' י"ג, ערך שמחה)

אַ פָּשׁוּטֶער אִיד

די גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגָה צוּ וָואס אַ אִיד קֶען צוּקוּמֶען אִיז צוּ זַיין אַ פָּשׁוּטֶ'ער אִיד, צוּ טוּהְן אַלֶעס וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן אוּן נִישְׁט צוּ טוּהְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט פַארְבָּאטְן.

אַ מֶענְטְשׁ הָאט אַ חֵשֶׁק אוּן אַ תַּאֲוָה צוּצוּקוּמֶען צוּ גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגוֹת פוּן צַדִיקִים. אַוַדַאי אִיז גוּט צוּ הָאבְּן אַזֶעלְכֶע תְּשׁוּקוֹת, אָבֶּער מֶען דַארְף אַכְטוּנְג גֶעבְּן אַז דָאס זָאל נִישְׁט אַרָאפּ וַוארְפְן דֶעם מֶענְטְשׁ. ווייל וֶוען אֵיינֶער טְרַאכְט נָאר אַז עֶר וִויל צוּקוּמֶען צוּ גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגוֹת אוּן עֶר זֶעהְט אַז עֶס גֵייט נִישְׁט, עֶר פַאלְט דוּרְךְ אֵיינְמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, וֶוערְט עֶר צוּבְּרָאכְן אוּן עֶר גֶעבְּט אִינְגַאנְצְן אוֹיף.

אָבֶּער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זוּכְט נִישְׁט קַיין הוֹיכֶע זַאכְן, נָאר עֶר וִויל בְּלוֹיז טוּהְן דֶעם רָצוֹן ה', אוּן וֶוען עֶר פַאלְט דוּרְךְ קוּמְט עֶר צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר פְּרוּבִּירְט צוּ טוּהְן כָּאטְשׁ וָואס עֶר קֶען מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, דַאן וַוייסְט עֶר אַז עֶר אִיז אוֹיפְן רִיכְטִיגְן וֶועג.

אוּן בֶּאֱמֶת קֶען אַ מֶענְטְשׁ נִישְׁט וויסְן וואוּ עֶר הַאלְט, צוּ עֶר אִיז יֶעצְט אוֹיף אַ הוֹיכֶע מַדְרֵיגָה אָדֶער אַ נִידְרִיגֶע. אַמָאל אִיז אֵיינֶער צוּבְּרָאכְן אוּן צוּקְלַאפְּט, עֶר פִיהְלְט אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט, אוּן בֶּאֱמֶת דַוְקָא דֶעמָאלְט'ס אִיז עֶר גָאר נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב (תְּהִלִּים לד, יט), אוּן דַוְקָא דַאן וֶוען עֶר טוּט אַ גוּטֶע זַאךְ אִיז עֶס נָאךְ מֶער חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן. אוּן פַארְקֶערְט אוֹיךְ, אַמָאל פִיהְלְט זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ דֶערְהוֹיבְּן, עֶר מֵיינְט אַז עֶר אִיז מַמָשׁ בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין, אוּן בֶּאֱמֶת אִיז עֶר דֶעמָאלְט'ס גָאר וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער צִיהְל פוּן אַ אִיד דַארְף זַיין בְּלוֹיז צוּ טוּהְן דִי פָּשׁוּטֶע מִצְוֹת, דַאוֶוענֶען דִי דְרֵיי תְּפִלּוֹת מִיט מִנְיָן, לֵייגְן תְּפִלִּין יֶעדְן טָאג, לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, הִיטְן שַׁבָּת, אוּן דָאס גְלַייכְן. אוּן דֶער צִיהְל טָאר נִישְׁט זַיין צוּ קוּמֶען צוּ הוֹיכֶע מַדְרֵיגוֹת פוּן צַדִיקִים, ווייל דַאן וֶועט מֶען זֵייעֶר גְרִינְג אַוֶועק פַאלְן. אוֹיבּ אַ אִיד וֶועט זִיךְ אוֹיפְפִירְן ווי אַ פָּשׁוּטֶער אִיד, אוּן מְקַיֵים זַיין דִי פָּשׁוּטֶע אִידִישְׁקֵייט, דַאן וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שׁוֹין גֶעבְּן דִי אַלֶע מַדְרֵיגוֹת בְּמַתָּנָה.

פוּנְקְט פַארְקֶערְט...

דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה פוּן לוּבְּלִין זי"ע הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד וָואס הָאט גֶעוָואלְט פָארְן צוּ זַיין רֶבִּי'ן אוֹיף יוֹם טוֹב פֶּסַח, עֶר הָאט זִיךְ אַרוֹיסְגֶעלָאזְט אוֹיפְן וֶועג. אִינְמִיטְן וֶועג הָאט זִיךְ דִי וָואגְן צוּבְּרָאכְן, אוּן עֶר הָאט גֶעדַארְפְט וַוארְטְן אַז מֶען זָאל פַארֶעכְטְן דִי וָואגְן, אוּן אִינְצְווִישְׁן אִיז גֶעוָוארְן נַאכְט אוּן עֶר הָאט

געמוזט נעכטיגן אינמיטן וועג. עס איז שוין געווען ערב פסח און ער איז נאך געווען זייער ווייט פון לובלין, און ער האט זיך זייער מצער געווען אז ער וועט מוזן בלייבן אויפן וועג אויף יום טוב, ער וועט מוזן בלייבן אין א דערפל, און ווער ווייסט אויב ער וועט האבן מצות און אנדערע זאכן אויף יום טוב.

למעשה איז ער טאקע געבליבן אין א קליין דערפל אויף יום טוב, ער האט געדאווענט מעריב אינעם ארטיגן שוהל, און ער האט געהאט גרויס הארצווייטאג און ער האט זייער געוויינט אז ער מוז בלייבן אין א פארווארפן דערפל מיט פשוטע דארפישע אידן, אין די צייט וואס ער וואלט געקענט יעצט זיין ביי זיין גרויסן רבי'ן אין לובלין.

נאכן דאווענען האט אים א דארפס-איד איינגעלאדענט צום סדר, קיין צוויי ברירות האט ער סיי ווי נישט געהאט איז ער געגאנגען מיט אים צום סדר, דער איד האט געפירט דעם סדר זייער פשוט, ער האט געזינגען די הגדה אויפן קול, אבער אזוי ווי ער האט נישט געקענט צו גוט עברי האט ער עס געזאגט מיט אסאך טעותים, און דער תלמיד האט נאך מער געוויינט אז ער דארף דא זיין ביים סדר פון אזא פשוטער איד וואס אפילו קיין עברי קען ער נישט, דער דארפס-איד האט נישט פארשטאנען קיין חכמות, ער האט געזעהן ווי דער אורח וויינט אזוי ביי די הגדה, און ער האט שוין פריער געזעהן ווי דער אורח האט אזוי געוויינט ביים דאווענען און ער האט פארשטאנען אז דער אורח איז א חשובער איד, האט ער געטראכט אז מסתמא וויינט ער ווייל אין די שטיקלעך הגדה זענען באהאלטן גרויסע סודות, האט ער געזינגען נאך העכער די הגדה און פארשטייט זיך מיט אסאך טעותים, און דער תלמיד האט זיך נישט געקענט באדוהיגן פון זיין צער אז ער דארף זיך דא געפינען ביי אזא פשוט'ן איד. נאכן סדר איז ער גלייך אנטשלאפן געווארן פון גרויס ביטערניש.

אינדערפרי האט ער זיך אויפגעכאפט און ער האט זיך אנגעהויבן איבער טראכטן און ער האט געזעהן אז ער האט זייער נישט גוט געטוהן אז ער האט געוויינט אזוי, ער האט דאך געהערט אסאך מאל פון זיין רבי'ן אז מען דארף זיך אייביג שטארקן, אויב איז ער אנגעקומען אויף דעם פלאץ אויף יום טוב איז עס זיכער געווען מיט השגחה פרטית וואס דער אייבערשטער האט אזוי געפירט, און ער דארף זיך שטארקן מיט שמחה און נישט זיין אזוי צובראכן, און ער האט אפגעמאכט אז ביים צווייטן סדר וועט ער שוין זיין פרייליך.

און אזוי איז טאקע געווען, ביים צווייטן סדר איז ער געווען זייער פרייליך, ער האט געפירט דעם סדר מיט גרויס פרייד, און ער האט זיך געפיהלט גאר שטארק דערהויבן, ער האט געשפירט א העכערקייט אינעם סדר.

גלייך נאך די ערשטע טעג האט ער זיך ארויסגעלאזט ווייטער אויפן וועג צו זיין

רֶבִּי'ן אוֹיף לוּבְּלִין. וָוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּם רֶבִּי'ן הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה אוֹיפְגֶענוּמֶען בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת אוּן אִים גֶעפְרֶעגְט: "וואוּ בִּיזְטוּ גֶעוֶוען בַּיים עֶרְשְׁטְן סֵדֶר? דַיין סֵדֶר הָאט גֶעלָאכְטְן אִין אַלֶע וֶועלְטְן", דֶער תַּלְמִיד רוּפְט זִיךְ אָן: "דֶער רֶבִּי מֵיינְט זִיכֶער דִי צְוֵוייטֶע סֵדֶר, דֶעמָאלְט'ס הָאב אִיךְ זִיךְ גֶעפִיהְלְט גָאר דֶערְהוֹיבְּן", "נֵיין נֵיין" - הָאט דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה גֶעעֶנְטְפֶערְט - "אִיךְ הָאב טַאקֶע גֶעמֵיינְט דִי עֶרְשְׁטֶע סֵדֶר, גְרַאדֶע בַּיי דַיין צְוֵוייטֶע סֵדֶר הָאט גָארְנִישְׁט עֶפֶּעס סְפֶּעצִיעֶל גֶעלָאכְטְן, פַארְקֶערְט עֶס אִיז גֶעוֶוען אַלֶעס טוּנְקֶל, אָבֶער דַיין עֶרְשְׁטֶע סֵדֶר הָאט מַמָשׁ גֶעלַאכְטְן אִין אַלֶע וֶועלְטְן. וואוּ בִּיזְטוּ גֶעוֶוען בַּיים עֶרְשְׁטְן סֵדֶר?".

יֶעצְט אִיז שׁוֹין דֶער תַּלְמִיד גֶעוֶוען אִינְגַאנְצְן צוּמִישְׁט. עֶר הָאט דָאךְ גֶעוואוּסְט דֶעם אֱמֶת אַז בַּיים עֶרְשְׁטְן סֵדֶר הָאט עֶר זִיךְ גֶעפִיהְלְט אִינְגַאנְצְן פַארְגֶרֶעבְּט, עֶר הָאט גֶעפִיהְלְט אַז עֶר אִיז אַזוֹי נִידְרִיג אוּן וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר מוּז פִירְן אַזַא פָּשׁוּטֶע סֵדֶר, אוּן אוֹיף דֶעם זָאגְט גָאר דֶער רֶבִּי אַז עֶס הָאט גֶעלָאכְטְן אִין אַלֶע וֶועלְטְן. אוּן דִי צְוֵוייטֶע סֵדֶר וָואס דַאן אִיז עֶר גֶעוֶוען אַזוֹי פְרֵיילִיךְ, עֶר הָאט זִיךְ גֶעפִיהְלְט אַזוֹי דֶערְהוֹיבְּן, עֶר הָאט גֶעפִיהְלְט דִי הֶעכֶערְקֵייט פוּנֶעם סֵדֶר, עֶר הָאט זִיךְ גֶעפִיהְלְט אַזוֹי נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן פוּנְקְט אוֹיף דֶעם זָאגְט דֶער רֶבִּי אַז עֶס אִיז גֶעוֶוען אַזוֹי טוּנְקְל.

דַאן הָאט אִים זַיין רֶבִּי מַסְבִּיר גֶעוֶוען אַז דַוְקָא וֶוען אַ אִיד פִיהְלְט זִיךְ אַזוֹי פָּשׁוּט אוּן אַזוֹי וַוייט, אוּן עֶר טוּט דִי מִצְוֹת ה' פָּשׁוּט'עְרְהֵייט וַוייל אַזוֹי הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעהֵייסְן, דַאן שַׁיינְט עֶר אִין אַלֶע וֶועלְטְן, אוּן פַארְקֶערְט וֶוען אַ מֶענְטְשׁ פִיהְלְט זִיךְ דֶערְהוֹיבְּן דַאן אִיז עֶר אִין אַ גְרוֹיסֶע סַכָּנָה, עֶר קֶען זֵייעֶר שְׁנֶעל אַוֶועק פַאלְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס אִיז בִּכְלַל נִישְׁט קַיין גְדוּלָה.

זֶעהְט מֶען פוּן דִי מַעֲשֶׂה אַז אַ מֶענְטְשׁ קֶען קֵיינְמָאל נִישְׁט וִויסְן וואוּ עֶר הַאלְט, עֶר דַארְף נָאר טוּהְן פָּשׁוּט דִי מִצְוֹת וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן אוּן נִישְׁט זוּכְן עֶפֶּעס הֶעכֶערְס, צוּ זַיין מֶער דֶערְהוֹיבְּן, וַוייל דַאן וֶועט עֶר אִין עֶרְגֶעץ נִישְׁט אָנְקוּמֶען, עֶר וֶועט נָאר אַרָאפּ פַאלְן.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס לָאזְט זִיךְ נִישְׁט נַארְן, עֶר זוּכְט נָאר צוּ זַיין אַ פָּשׁוּט'עֶר אִיד, צוּ טוּהְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן, אוּן וָואס עֶס גֵייט אוֹיף אִים דוּרְךְ, וָואס עֶס גֵייט אִים נִישְׁט גוּט סַיי בְּרוּחְנִיוּת אוּן סַיי בְּגַשְׁמִיוּת דֶערְצֵיילְט עֶר אוֹיס פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן טוּט שְׁטֶענְדִיג תְּשׁוּבָה, וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ דִי וֶועלְט אוּן צוּ יֶענֶע וֶועלְט, אוּן עֶר וֶועט קֵיינְמָאל נִישְׁט דֶערְוַוייטֶערְט וֶוערְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ חֵלֶק ו' עֶרֶךְ עֲלִיּוֹת)

אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט

דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעזָאגְט אַז פַּאר עֶר אִיז גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אִיז עֶר אוֹיךְ גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער מַתְמִיד, עֶר הָאט זַייעֶר פְלַייסִיג גֶעלֶערְנְט, עֶר הָאט גֶעקֶענְט לֶערְנֶען לַאנְגֶע שָׁעָה'ן, אָבֶּער וֶוען עֶר אִיז גֶעוֶוען פַּארְנוּמֶען, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט גֶעהֶערִיג צַייט זִיךְ אַרָאפְּצוּזֶעצְן לֶערְנֶען, הָאט עֶר נִישְׁט גֶעלֶערְנְט.

אָבֶּער וֶוען עֶר אִיז גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיסְגֶעלֶערְנְט אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט", אוֹיב קֶען מֶען יֶעצְט נִישְׁט לֶערְנֶען אַסַאךְ, זָאל מֶען לֶערְנֶען כָּאטְשׁ אַבִּיסְל, אוּן דָאס הָאט אִים אִינְגַאנְצְן גֶעטוֹישְׁט דֶעם לֶעבְּן, וַוייל אוֹיף דֶעם וֶועג, אֲפִילוּ וֶוען עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קַיין צַייט צוּ לֶערְנֶען גֶעהֶערִיג, הָאט עֶר כָּאטְשׁ גֶעלֶערְנְט אַבִּיסְל, וְוִיפִיל עֶר הָאט יָא גֶעקֶענְט.

אוּן דִי עֵצָה קֶען אוֹיךְ יֶעדֶער מֶענְטְשׁ נִיצְן אִין לֶעבְּן, אוֹיף זַייעֶר אַסַאךְ וֶועגְן.

בַּיים לֶערְנֶען

עֶס אִיז כִּמְעַט נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל מַצְלִיחַ זַיין אִין לֶערְנֶען אָן דֶעם, וַוייל כִּמְעַט יֶעדְן טָאג מַאכְט זִיךְ בַּיי אַ מֶענְטְשׁ שְׁטֶערוּנְגֶען אוּן בִּלְבּוּלִים, צָרוֹת אוּן יִסוּרִים, אָדֶער עֶר אִיז פַּארְנוּמֶען מִיט אַנְדֶערֶע זַאכְן, אוּן אוֹיב עֶר הָאט נָאר גְרוֹיסֶע שִׁיעוּרִים וֶועט עֶר עֶס נִישְׁט קֶענֶען לֶערְנֶען.

אָבֶּער וֶוען מֶען וֵוייסְט אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט", וֶועט מֶען אָפְּמַאכְן מִיט אַ שְׁטַארְקֵייט: "אֲפִילוּ אִיךְ בִּין זַייעֶר פַּארְנוּמֶען, אוּן אִיךְ קֶען יֶעצְט נִישְׁט לֶערְנֶען, וְועלאִיךְ אָבֶּער אַרַיינְכַאפְּן נָאר אֵיין פָּסוּק חוּמָשׁ רַשִׁ"י מִיטְן תַּרְגוּם, דָאס קֶען אִיךְ דָאךְ יָא אַרַיינְכַאפְּן", אוּן נָאכְדֶעם אוֹיב מֶען קֶען כַאפְּט מֶען אַרַיין נָאךְ אַ פָּסוּק אוּן נָאךְ אַ פָּסוּק, בִּיז מֶען עֶנְדִיגְט אַגַאנְצֶע פַּרְשָׁה חוּמָשׁ רַשִׁ"י מִיטְן תַּרְגוּם, אוּן אֲפִילוּ אוֹיב מֶען בְּלַייבְּט נָאר בַּיי אֵיין פָּסוּק, דַארְף מֶען זִיךְ אוֹיךְ זַייעֶר פְרֵייעֶן וַוייל "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט".

אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז מִיט מִשְׁנַיוֹת, אֲפִילוּ וֶוען מֶען אִיז זַייעֶר טָרוּד אוּן פַּארְנוּמֶען, כַאפְּט מֶען אַרַיין כָּאטְשׁ אֵיין מִשְׁנָה, פַּארְדֶעם הָאט מֶען דָאךְ יָא צַייט, אוּן רוֹב מָאל וֶועט מֶען נִישְׁט בְּלַייבְּן בַּיי דֶעם, מֶען וֶועט שׁוֹין אַרַיינְכַאפְּן נָאךְ אַ מִשְׁנָה אוּן נָאךְ אַ מִשְׁנָה, בִּיז אַ גַאנְצֶע פֶּרֶק, אוּן אַמָאל צְוֵויי דְרֵיי פְּרָקִים אוֹיךְ, אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיי גְמָרָא אֲפִילוּ נָאר אַפָּאר שׁוּרוֹת אִיז אוֹיךְ חָשׁוּב, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ בַּיי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אֲפִילוּ אֵיין סְעִיף אִיז אוֹיךְ חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַזוֹי בַּיי אַלֶע לִימוּדִים.

אוֹיסְאַרְבֶּעטְן דִי מִדּוֹת

וֶוער עֶס נֶעמְט גוּט אַרַיין אִין קָאפּ אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט" קֶען זִיךְ אַזוֹי אוֹיךְ

אוֹיסאַרְבֶּעטְן זַיינֶע מִדּוֹת אוֹיף אַ גְרִינְגֶע וֶועג, וַוייל דֶער אֱמֶת אִיז אַז יֶעדֶער אִיד ווִיל זַיין וואוֹיל און עֶרְלִיךְ, יֶעדֶער וָואלְט גֶעקֶענְט בַּאשְׁטֵיין צוּ הָאבְּן גוּטֶע מִדּוֹת, נָאר אַזוֹי ווִי מֶען הָאט שׁוֹין פְּרוּבִּירְט אַזוֹיפִיל מָאל זִיךְ אוֹיסְצוּאַרְבֶּעטְן דִי מִדּוֹת, און מֶען הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶס גֵייט נִישְׁט, דֶערְפַאר גִיבְּט מֶען אִינְגַאנְצְן אוֹיף: ״אִיךְ וֶועל שׁוֹין קֵיין מֶענְטְשׁ נִישְׁט זַיין, אִיךְ זֶעה דָאךְ אַז אִיךְ פְּרוּבִּיר אַזוֹיפִיל מָאל און עֶס גֵייט מִיר נִישְׁט״.

אוֹיב ווייסְט מֶען אָבֶּער אַז ״אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט״, אֲפִילוּ מֶען קֶען זִיךְ נִישְׁט אוֹיסאַרְבֶּעטְן אִינְגַאנְצְן, טוּט מֶען כָאטְשׁ ווִיפִיל מֶען קֶען יָא, אֵיין מִינוּט פְּרוּבִּירְט מֶען צוּ טְרַאכְטְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אֵיינְמָאל הַאלְט מֶען זִיךְ צוּרִיק פוּן קוּקְן ווִי מֶען טָאר נִישְׁט, אֵיינְמָאל הַאלְט מֶען זִיךְ צוּרִיק פוּן כַּעַס מֶען רֶעגְט זִיךְ נִישְׁט אוֹיף, און אַזוֹי בַּיי אַלֶע מִדּוֹת און שְׁלֶעכְטֶע גֶעוואוֹינְהֵייטְן, אֲפִילוּ ווען מֶען הַאלְט זִיךְ נָאר אֵיינְמָאל צוּרִיק אִיז עֶס אוֹיךְ זֵייעֶר חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער עֶס בְּלַייבְּט נִישְׁט בַּיי דֶעם, פוּן אַבִּיסְל ווערְט אַסאַךְ, און מִיט דִי צַייט גֶעוואוֹינְט מֶען זִיךְ צוּ, צוּ הָאבְּן גוּטֶע מִדּוֹת, און צוּ זַיין וואוֹיל און עֶרְלִיךְ.

שִׂמְחָה

בַּיי דִי מִדָּה פוּן שִׂמְחָה קֶען מֶען אוֹיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְק נִיצְן דִי עֵצָה אַז ״אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט״, וַוייל ווער ווִיל דֶען נִישְׁט זַיין אַ פְרֵיילִיכֶער מֶענְטְשׁ? נָאר אַ מֶענְטְשׁ גֵייט דוּרְךְ אַזֶעלְכֶע צָרוֹת און יִסוּרִים, אַז עֶס אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַז עֶר זָאל זַיין פְרֵיילִיךְ, אָבֶּער ווען מֶען נִיצְט דִי עֵצָה אַז אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט, ״פַאר אֵיין מִינוּט וועל אִיךְ זַיין פְרֵיילִיךְ, פַאר אֵיין מִינוּט וועל אִיךְ אַבִּיסְל טַאנְצְן און זִיךְ מַאכְן פְרֵיילִיךְ״, אַזוֹי קוּמְט צוּ נָאךְ אַבִּיסְל און נָאךְ אַבִּיסְל בִּיז מֶען ווערְט פְרֵיילִיךְ אַ גַאנְצְן טָאג.

צְדָקָה

און סְפֶּעצִיעֶל קֶען מֶען נִיצְן דִי עֵצָה, בַּיי דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה, ווען עֶס קוּמְט אַן אָרִימַאן, עֶר רֶעדְט זִיךְ אוֹיס דָאס הַארְץ, עֶר הָאט נִישְׁט קֵיין לֶחֶם לֶאֱכֹל, עֶר הָאט נִישְׁט אוֹיפְ'ן טָאג טֶעגְלִיכְן לֶעבְּן, און ווער רֶעדְט נָאךְ ווען עֶר דַארְף חֲתוּנָה מַאכְן, ווייסְט עֶר נִישְׁט ווִי אָנְצוּהֵייבְּן נֶעמֶען עֶפֶּעס גֶעלְט.

יֶעדֶע אִידִישׁ הַארְץ ווערְט בַּאוּמֶעט, און אַ מֶענְטְשׁ טְרַאכְט צוּ זִיךְ: ״פַאר אַזַא חָשׁוּבֶע אָרִימַאן דַארְף אִיךְ גֶעבְּן כָאטְשׁ הוּנְדֶערְט דָאלֶער!״ אָבֶּער לְמַעֲשֶׂה קֶען מֶען דָאךְ נִישְׁט גֶעבְּן אַזוֹי פִיל, מֶען אִיז דָאךְ אַלֵיינְס אוֹיךְ נִישְׁט דֶער גְרֶעסְטֶער עוֹשֶׁר, און דֶערְפַאר שִׁיקְט מֶען אַוֶועק דֶעם אָרִימַאן מִיט גָארְנִישְׁט.

אָבֶּער דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶער טָעוּת, ווער זָאגְט אַז דוּ דַארְפְסְט אִים גֶעבְּן אַזוֹיפִיל? גֶעבּ אִים ווִיפִיל דוּ קֶענְסְט יָא אֲפִילוּ אַ דָאלֶער, אַ קְוָואדֶער, און אֲפִילוּ אַ פֶּעני, און עֶס זָאל זַיין בַּיי דִיר חָשׁוּב אַזוֹי ווִי דוּ וָואלְסְט אִים גֶעגֶעבְּן אַ מִילְיָאן דָאלֶער! וַוייל דוּ הָאסְט

מְקַיֵים גֶעוֶוען דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה, אַזוֹי וִוי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן.

אוּן אַז מֶען גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ, נִישְׁט אָוֶועקְצוּשִׁיקְן קֵיין אֵיין אָרִימַאן מִיט גָארְנִישְׁט, נָאר גֶעבְּן פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם אַבִּיסְל, אֲפִילוּ נָאר גָאר אַ קְלֵיינֶע סְכוּם, וֶועט מֶען זִיךְ צוּבִּיסְלֶעךְ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה, אוּן גֶעבְּן אַלְץ מֶער אוּן מֶער.

אוּן דָאס אִיז גֶעוֶוען דֶער פְּגַם פוּן קֹרַח, אַזוֹי וִוי דֶער מֶדְרָשׁ בְּרֶענְגְט (עַיֵין רַשִׁ"י בַּמִדְבָּר טז, ב): אַז קֹרַח הָאט זִיךְ אָנְגֶעטוּהְן אַ טַלִית וָואס אִיז גֶעוֶוען גֶע'פַארְבְּ'ט אִינְגַאנְצְן מִיט תְּכֵלֶת, אוּן עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ: "דֶער טַלִית דַארְף הָאבְּן צִיצִית?" וֶוען מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז יָא, הָאט עֶר חוֹזֵק גֶעמַאכְט פוּן אִים אוּן גֶעזָאגְט: "אוֹיבּ אַ קְלֵיינֶע בֶּענְדֶעלֶע פוּן תְּכֵלֶת פַּטֶר'ט אַ גַאנְצֶע טַלִית, דַארְף אַ טַלִית וָואס אִיז אִינְגַאנְצְן תְּכֵלֶת זִיכֶער זַיין פָּטוּר פוּן צִיצִית". אוֹיךְ הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ: "אַ הוֹיז וָואס אִיז פִיל מִיט סְפָרִים דַארְף הָאבְּן אַ מְזוּזָה אוֹיפְן טִיר?" אוּן וֶוען מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעזָאגְט אַז יָא, הָאט עֶר חוֹזֵק גֶעמַאכְט פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אוּן גֶעזָאגְט: "אוֹיבּ אַ קְלֵיינֶע מְזוּזָה וָואס הָאט נָאר צְוֵויי קְלֵיינֶע פַּרְשִׁיוֹת פַּטֶר'ט אַ גַאנְצֶע הוֹיז, אִיז זִיכֶער אַז וֶוען אַ הוֹיז אִיז אָנְגֶעפִילְט מִיט סְפָרִים אִיז עֶס פָּטוּר פוּן מְזוּזָה"!

דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי פְּגַם פוּן קֹרַח, עֶר הָאט נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען ווִיאַזוֹי אַ קְלֵיינֶע בֶּענְדְל קֶען פַּטֶר'ן אַ גַאנְצֶע טַלִית, אָדֶער אַז אַ קְלֵיינֶע מְזוּזָה קֶען פַּטֶר'ן אַ גַאנְצֶע הוֹיז, עֶר הָאט גֶעפִיהְלְט אַז נָאר וֶוען עֶר וֶועט טוּהְן גְרוֹיסֶע זַאכְן, עֶר וֶועט אָנְפִילְן אַ גַאנְצֶע שְׁטוּבּ מִיט סְפָרִים, אָדֶער עֶר וֶועט מַאכְן אַ טַלִית אִינְגַאנְצְן פוּן תְּכֵלֶת, נָאר דֶעמָאלְטְ'ס הָאט עֶר עֶפֶּעס אוֹיפְגֶעטוּהְן.

אָבֶּער דֶער אֱמֶת אִיז דָאךְ זִיכֶער נִישְׁט אַזוֹי, בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב יֶעדֶע קְלֵיינֶע מִצְוָה וָואס אַ אִיד טוּט, אוּן מֶען דַארְף זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט יֶעדֶע קְלֵיינִיקֵייט וָואס מֶען אִיז זוֹכֶה צוּ טוּהְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַז מֶען וֶועט זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט יֶעדֶע קְלֵיינִיקֵייט, מֶען וֶועט ווִיסְן אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט", וֶועט פוּן אַבִּיסְל וֶוערְן אַסַאךְ, אוּן מֶען וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן אַן אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד.

דָאס אִיז דֶער עִיקָר פְּרָאבְּלֶעם פַארְוָואס אַ מֶענְטְשׁ אִיז וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל מֶען מֵיינְט אַז מֶען מוּז טוּהְן אַלֶעס בִּשְׁלֵימוּת, עֶס זָאל זַיין הוּנְדֶערְט פְּרָאצֶענְט גוּט, אוּן נָאר אַזוֹי וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֲנָאָה הָאבְּן, אוֹיבּ אָבֶּער קֶען מֶען עֶס טוּהְן נָאר אַבִּיסְל, וֶועט מֶען עֶס שׁוֹין אִינְגַאנְצְן נִישְׁט טוּהְן.

אוּן דֶער אֱמֶת אִיז, אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז נִישְׁט קֵיין מַאשִׁין, עֶר קֶען נָאר טוּהְן וִויפִיל זַיינֶע כּוֹחוֹת עֶרְלוֹיבְּן אִים, אוּן דֶערְפַאר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ נִישְׁט קוּקְן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, נָאר זֶעהְן לוֹיט דִי צַייט, לוֹיטְן מַצָב, לוֹיט זַיינֶע מֶעגְלִיכְקֵייטְן, לוֹיט דֶעם זָאל עֶר פְּרוּבִּירְן אֲפִילוּ נָאר אַ קְלֵיינִיקֵייט, אוּן עֶס דַארְף בַּיי

אִים זַיין זֵייעֶר חָשׁוּב, וַוייל עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ טוּהְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן'ס ווילְן, אֲפִילוּ עֶר הָאט עֶס נִישְׁט גֶעקֶענְט טוּהְן בִּשְׁלֵימוּת, פּוּנְקְטְלִיךְ אַזוֹי ווִי עֶר הָאט גֶעוָואלְט.

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ נֶעמְט נִישְׁט אַרַיין אִין קָאפּ דִי יְדִיעָה אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט", אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, וַוייל עֶר פְּרוּבִּירְט מֶער ווִיפִיל עֶר קֶען, אוּן צוּם סוֹף פַאלְט אַלֶעס צוּזַאם, אוּן עֶר טוּט גָארְנִישְׁט, דֶער עִיקָר אִיז נָאר זִיךְ מְחַיֶה צוּ זַיין מִיט יֶעדֶע קְלֵיינִיקַייט, מִיט יֶעדֶע גוּטֶע זַאךְ וָואס מֶען טוּט יָא, אוּן נָאר אַזוֹי אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶע אִיד.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָ"ן חֵלֶק ב עֶרֶךְ מְעַט,
וְחֵלֶק ז עֶרֶךְ צוּמְצוּם)

בִּזְיוֹנוֹת אִיז אַ מַתָּנָה

עס מאכט זיך אַמאָל אַז אַ מענטש באקומט אַ בִּזָיוֹן, מען איז געוואָרן פאַרשעמט, און מען פיהלט זיך זייער צוקלאפט און צובראָכן פונעם בִּזָיוֹן. אין אַזאַ צייט דאַרף מען אָבער געדענקן אַז אַלעס פירט דער אייבערשטער, און אויב מען האָט געהאַט אַ בִּזָיוֹן איז עס זיכער אויך פונעם אייבערשטן, נאָר פאַר די טובה פונעם מענטש.

דער פָּסוּק זאָגט (קֹהֶלֶת ז, כ): **כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא**, יעדער מענטש פאַלט אַמאָל דורך אין עֲבֵירוֹת, און אויב מען טוט נישט קיין תְּשׁוּבָה איז דער אייבערשטער נישט מְוַותֵּר אויף קיין שום זאַך. און דערפאַר מאַכט דער אייבערשטער אַז מען זאָל צומאָל באַקומען אַ בִּזָיוֹן, און מיט דעם קומט ער אָפּ די עֲבֵירוֹת. ווען מען קוקט אָן די בִּזְיוֹנוֹת אויף אַזאַ וועג אַז עס איז גאָר אַ חֶסֶד פונעם אייבערשטן, דאַן וואָלט מען זיך געפרייט יעדע מאָל ווען עס קומט אונטער אַ בִּזָיוֹן.

רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה פלעגט זאָגן אַז ווען מענטשן וואָלטן געוואוסט די גרויסקייט פון באקומען אַ בִּזָיוֹן און וויפיל מען קומט אָפּ דורך דעם, וואָלט מען ווען געלאָפן אין מִקְוֶה פאַר די בִּזָיוֹן, אַזוי ווי עס איז דאָ אַסאַך וואָס פירן זיך צו גיין אין מִקְוֶה פאַר אַ ספּעציעלע מִצְוָה וואָס קומט נאָר פון צייט צו צייט, די זעלבע וואָלט מען געגאַנגען אין מִקְוֶה פאַר אַ בִּזָיוֹן, נאָר ביי אַ בִּזָיוֹן ווייסט מען נישט פון פאָראויס ווען עס גייט קומען, און דערפאַר קען מען נישט גיין אין מִקְוֶה בעפאַר.

דער הייליגער רֶבִּי זאָגט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן קס"א): אַז די אַלע **בִּזְיוֹנוֹת** וואָס אַ מענטש באַקומט, דאָס הייבט אים אויף העכער און העכער, דער פָּסוּק זאָגט (דְּבָרִים כ, יט): **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה**, אַ מענטש איז אַזוי ווי אַ האָלץ, ווען אַ גרויסע שווערע האָלץ ליגט אויף דער ערד איז מַמָּשׁ נישט מעגליך עס אויפצוהייבן, אָבער ווען עס קומט צו פליסן אַסאַך וואַסער דאַן הייבט עס אויף דעם האָלץ. און מַחְלוֹקֶת ווערט אָנגערופן וואַסער אַזוי ווי דָּוִד הַמֶּלֶךְ זאָגט (תְּהִלִּים פח, יח): **סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד**, זיינע שׂוֹנְאִים האָט אים אַרום גענומען אַזוי ווי וואַסער און זיי האָבן זיך געקריגט מיט אים און אים פאַרשעמט. זעהט מען אַז ווען אַ מענטש ליידט אַ בִּזָיוֹן, איינער האָט אים פאַרשעמט און ער ענטפערט נישט צוריק, ער ליידט און ער שווייגט, דאַן וועט דאָס אים אויפהייבן צו די העכסטע מַדְרֵיגוֹת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ט' עֶרֶךְ בִּזְיוֹנוֹת)

זוֹכֶה געווען צו אַ קִינְד אַ צַדִּיק

דער הייליגער רֶבִּי האָט אונז אויסגעלערנט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן ו): דאָס דער עִיקָּר

תְּשׁוּבָה אִיז יִשְׁמַע בִּזְיוֹנוֹ יִדּוֹם וְיִשְׁתּוֹק, אַז אַ מֶענְטְשׁ הֶערְט זַיין בִּזָּיוֹן אוּן עֶר שְׁוַויגְט אָפּ דָאס אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער תְּשׁוּבָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ קֶען נָאר תְּשׁוּבָה טוּהְן, אִיבֶּערְדֶעם זָאלְסְטוּ זַיין זֵייעֶר שְׁטַארְק נִישְׁט צוּבְּרָאכְן וֶוערְן פוּן דִי אַלֶע בִּזְיוֹנוֹת וָואס דוּ הָאסְט גֶעלִיטְן וְכוּ', וָוארוּם דָאס אִיז דֶער עִיקָר תְּשׁוּבָה, אַז מֶען שְׁוַויגְט אָפּ.

דֶער גְרוֹיסֶער צַדִיק רֶבִּי אַהֲרֹן הַגָּדוֹל מִקַארְלִין זי"ע אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן צוּ זַיין הֵיילִיגְן טַאטְן רֶבִּי יַעֲקֹב, וָואס אִיז גֶעוֶוען אַ בַּאהַאלְטֶענֶער צַדִיק, עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ שַׁמָשׁ, פַארְצַייטְנְס פְלֶעגְן דִי שַׁמָשִׁים דַאוֶוענֶען פַארְן עַמוּד, עֶס אִיז גֶעוֶוען יוֹם הַקָדוֹשׁ בַּיינַאכְט, אוּן מֶען הָאט גֶעדַאוֶוענְט שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אוּן וִוי גֶעוֶוענְלִיךְ הָאט עֶר זֵייעֶר מַאֲרִיךְ גֶעוֶוען, וֶוען אַלֶע מֶענְטְשְׁן זֶענֶען שׁוֹין אוֹיסְגֶעטְרֶעטְן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אוּן עֶר אִיז נָאךְ גֶעוֶוען אִינְמִיטְן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אוּן מֶען הָאט גֶעמוּזְט וַוארְטְן אוֹיף אִיהְם, וִוי עֶר אִיז אוֹיסְגֶעטְרֶעטְן אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ אִיהְם אַ גְבִיר, אוּן עָשִׁיר יַעֲנֶה עַזוּת, הָאט עֶר אִיהְם דֶערְלַאנְגְט צְוֵויי פֶּעטְשׁ, אוּן עֶר הָאט אִיהְם גֶעזָאגְט 'יַעַנְקֶל שַׁמָשׁ וֶועגְן דִיר מוּז דֶער גַאנְצֶער עוֹלָם וַוארְטְן'? אוּן דֶער רֶבִּי יַעֲקֹב הָאט זִיךְ נִישְׁט וִויסְנְדִיג גֶעמַאכְט, אוּן עֶר הָאט זִיךְ אֲוֶועקְגֶעשְׁטֶעלְט גְלַייךְ זָאגְן דִי תְּפִלָּה 'יַעֲלֶה' וְכוּ', אַזוֹי וִוי ס'וָואלְט גָארְנִישְׁט גֶעוֶוען.

אִין שׁוּהְל אִיז גֶעוָוארְן אַ גְרוֹיסֶע רַעַשׁ, וִוי קוּמְט דָאס אַז מֶען גֶעבְּט צְוֵויי פֶּעטְשׁ יוֹם הַקָדוֹשׁ בַּיינַאכְט פַאר אַ אִיד, עֶס הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט אַ גְרוֹיסֶער וִויכּוּחַ אוּן אַ טוּמֶל, דִי הָאבְּן גֶעזָאגְט ס'הָאט אִיהְם גֶעקוּמֶען, דִי הָאבְּן גֶעזָאגְט ס'הָאט אִיהְם נִישְׁט גֶעקוּמֶען, אָבֶּער עֶר הָאט זִיךְ גָארְנִישְׁט וִויסְנְדִיג גֶעמַאכְט, אַזוֹי וִוי מֶען רֶעדְט נִישְׁט פוּן אִיהְם. מוֹצָאֵי יוֹם הַקָדוֹשׁ אִיז צוּגֶעקוּמֶען צוּ אִיהְם אַ אִיד אוּן עֶר הָאט אִיהְם גֶעזָאגְט עֶר צָאלְט אִיהְם כָּל הוֹן דְעַלְמָא וִויפִיל גֶעלְט עֶר וִויל נָאר, עֶר זָאל אִיהְם פַארְקוֹיפְן דִי מִצְוָה וָואס עֶר הָאט זִיךְ אַיינְגֶעקוֹיפְט מִיט אַ בִּזָּיוֹן אוּן נִישְׁט גֶענְטְפֶערְט, הָאט אִיהְם רֶבִּי יַעֲקֹב גֶעזָאגְט, ס'אִיז נִישְׁטָא וָואס צוּ פַארְקוֹיפְן, אִיךְ הָאבּ אִיהְם גְלַייךְ מוֹחֵל גֶעוֶוען, אוּן עֶר אִיז אֲפִילוּ גֶערֶעכְט, וִוי קוּמְט דָאס טַאקֶע אַז אַ שַׁמָשׁ זָאל מַאֲרִיךְ זַיין אִין דַאוֶוענֶען. אוּן וַוייל עֶר הָאט אָפְּגֶעשְׁוִויגְן אוֹיף זַיין בִּזָּיוֹן אוּן עֶר הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט פַארְקוֹיפְן, אוּן עֶר הָאט נָאךְ גֶעזָאגְט אַז עֶר הָאט יֶענֶעם גְלַייךְ מוֹחֵל גֶעוֶוען, עֶר הָאט נָאךְ גֶעגֶעבְן יֶענֶעם גֶערֶעכְט, אִיז גֶעוָוארְן אַ גְרוֹיסְן רַעַשׁ אִין הִימְל, אוּן מֶען הָאט אִיהְם גֶעגֶעבְן אַ נְשָׁמָה וָואס הָאט פַארְלָאכְטְן דִי וֶועלְט.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז אַ מֶענְטְשׁ שְׁוַויגְט אָפּ אוֹיף זַיין בִּזָּיוֹן, צוּ וָואסֶערֶע מַדְרֵיגוֹת עֶר קֶען זוֹכֶה זַיין, אִיבֶּערְדֶעם זֶעה צוּ שְׁוַויגְן, אוּן דֶער בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים וֶועט דִיךְ אַוַודַאי נִישְׁט פַארְלָאזְן.

(אַשֶׁר בַּנַּחַל אִידִישׁ חֵלֶק ה' מִכְתָּב תרכ"ו)

מֶען דַארְף זִיךְ נִישְׁט זוּכְן

אֲפִילוּ דִי שְׂכַר פוּן בִּזְיוֹנוֹת אִיז טַאקֶע זֵייעֶר גְרוֹיס, אוּן מֶען קוּמְט מִיט דֶעם אָפּ אַלֶע עֲבֵירוֹת, מֵיינְט דָאס אָבֶּער נִישְׁט אַז מֶען דַארְף זִיךְ אַלֵיין זוּכְן בִּזְיוֹנוֹת. אַז עֶס קוּמְט אוּנְטֶער אַ בִּזָּיוֹן דַארְף מֶען עֶס טַאקֶע מְקַבֵּל זַיין בְּאַהֲבָה, אָבֶּער אַז מֶען קֶען צוּרִיק הַאלְטְן אַז עֶס זָאל נִישְׁט פַּאסִירְן דִי בִּזָּיוֹן דַארְף מֶען דָאס זֶעהְן צוּ טוּהְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת פַּחַד חֵלֶק ב, ג): מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַצָּרָה פִּקֵּחַ - וֶוער עֶס אַנְטְלוֹיפְט פוּן אַ צָרָה אִיז קְלוּג, דָאס מֵיינְט אַז וֶוען מֶען וֵוייסְט אַז עֶס זֶענֶען דָא מֶענְטְשְׁן וָואס ווילְן טְשֶׁעפֶּענֶען אוּן פַארְשֶׁעמֶען זָאל מֶען זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דְרֵייעֶן צְווִישְׁן זֵיי, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען זִיךְ אַיינְשְׁפָּארְן אַסַאךְ צָרוֹת.

דֶער פָּסוּק דֶערְצֵיילְט אוּנְז בַּיי יַעֲקֹב אָבִינוּ, (בְּרֵאשִׁית לא, כ): וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא, וֶוען יַעֲקֹב הָאט זִיךְ שׁוֹין גֶענוּג אָנְגֶעלִיטְן פוּן לָבָן הָאֲרַמִּי, אוּן עֶר הָאט שׁוֹין גֶעהַאט זַיינֶע וַוייבֶּער אוּן קִינְדֶער, אִיז עֶר גְלַייךְ אַנְטְלָאפְן פוּן לָבָן, אוּן נִישְׁט גֶעוַוארְט אַז עֶר זָאל אִים נָאךְ צוּגֶעבְּן נָאךְ צָרוֹת, בִּזְיוֹנוֹת אוּן עָגְמַת נֶפֶשׁ.

דָאס אִיז דִי עֵצָה וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט שׂוֹנְאִים, עֶר הָאט מֶענְטְשְׁן וָואס ווילְן אִים וֵויי טוּהְן אוּן טְשֶׁעפֶּענֶען, זָאל עֶר אַוֶועק לוֹיפְן פוּן זֵיי, אוּן זִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט דְרֵייעֶן נֶעבְּן זֵיי.

אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט דַארְף מֶען אָבֶּער גוּט ווִיסְן אוֹיבּ דָאס זֶענֶען טַאקֶע שׂוֹנְאִים אָדֶער דָאס זֶענֶען בְּלוֹיז דִמְיוֹנוֹת. אַסַאךְ מָאל קֶען זִיךְ מַאכְן אַז אַ מֶענְטְשׁ רֶעדְט זִיךְ אַיין אַז מֶען הָאט אִים פַּיינְט, וֶוען אֵיינֶער הָאט אִים אָנְגֶעקוּקְט אַבִּיסְל קְרוּם, אָבֶּער וֶוען אֵיינֶער הָאט נִישְׁט בַּאגְרִיסְט ווִי אִים פַּאסְט, מֵיינְט עֶר שׁוֹין אַז יֶענֶער אִיז זַיין שׂוֹנֵא. אוּן דַאן וֶוערְט עֶר נִישְׁט גֶע'רוֹדְפְּ'ט פוּן שׂוֹנְאִים, נָאר עֶר רוֹדְפְּ'ט זִיךְ אַלֵיין, זַיינֶע מַחְשָׁבוֹת אוּן דִמְיוֹנוֹת פַּיינִיגְן אִים אוּן רוֹדְפְ'ן אִים.

אָבֶּער וֶוען אֵיינֶער הָאט טַאקֶע שׂוֹנְאִים וָואס רוֹדְפְ'ן אִים, דַאן דַארְף עֶר זֶעהְן צוּ אַנְטְלוֹיפְן אוּן נִישְׁט שְׁטֵיין נֶעבְּן זֵיי.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ חֵלֶק ח' עֵרֶךְ בִּזְיוֹנוֹת)

נִישְׁט פַארְשֶׁעמֶען יֶענֶעם

אוּן אַזוֹי ווִי דִי שְׂכַר פוּן מְקַבֵּל זַיין בִּזְיוֹנוֹת בְּאַהֲבָה אִיז גְרוֹיס, אִיז דֶער עוֹנֶשׁ פַארְן פַארְשֶׁעמֶען אַ צְווֵייטְן אוֹיךְ זֵייעֶר גְרוֹיס. אִין הִימְל אִיז מֶען זֵייעֶר מַקְפִּיד אוֹיף אֵיינֶעם וָואס פַארְשֶׁעמְט אַ צְווֵייטְן, אוּן מֶען בַּאקוּמְט פַאר דֶעם גָאר אַ הַארְבְּן עוֹנֶשׁ. אוּן דֶערְפַאר דַארְף מֶען זַיין זֵייעֶר גֶעוָוארְנְט נִישְׁט צוּ פַארְשֶׁעמֶען אַ צְווֵייטְן.

אַוַודַאי אִיז עֶס בִּכְלַל נִישְׁט גְרִינְג, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ רֶעגְט זִיךְ אוֹיף, עֶר גֵייט אַרַיין אִין אַ גְרוֹיסֶע כַּעַס, דַאן אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער זִיךְ אַיינְצוּהַאלְטְן, אוּן מֶען הֵייבְּט אָן צוּ שְׁרַייעֶן אוּן צוּ פַארְשֶׁעמֶען אַ צְווֵייטְן. אָבֶּער פוּן דֶעסְט וֶועגְן דַארְף מֶען גֶעדֶענְקְן אַז דָאס אִיז זֵייעֶר אַ הַארְבֶּע זַאךְ, אוּן מֶען קֶען לַיידְן פַאר

דֶעם זֵייעֶר אַסַאךְ. עֶס לוֹינְט זִיךְ אַיינְצוּהַאלְטְן דִי כַּעַס אוּן נִישְׁט פַארְשֶׁעמֶען יֶענֶעם, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען נִישְׁט בַּאקוּמֶען דִי הַארְבֶּע שְׁטְרָאף וָואס קוּמְט זִיךְ פַאר דֶעם.

וּבִפְרַט וֶוען יֶענֶער אִיז אַן אָרִימַאן, זָאגְט דֶער פָּסוּק, (תְּהִלִּים קט, לא): כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שְׁטֵייט אוֹיף דִי רֶעכְטֶע זַייט פוּנֶעם אָרִימַאן אִים צוּ בַּאשִׁיצְן, אוּן וֶוען מֶען פַארְשֶׁעמְט אִים נֶעמְט זִיךְ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אָן פַארְן אָרִימַאן.

וֶוען אֵיינֶער נֶעמְט צוּזַאם צְדָקָה, דַארְף מֶען זֵייעֶר שְׁטַארְק אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט יֶענֶעם צוּ פַארְשֶׁעמֶען חַס וְשָׁלוֹם, מֶען גֶעבְּט אִים וִויפִיל מֶען קֶען, אוּן מֶען בֶּעט אִים אִיבֶּער אַז מֶען קֶען נִישְׁט גֶעבְּן מֶער, אוּן אַלֶעס מִיט אַ שְׁמֵייכְל אוּן מִיט וַוארִימְקֵייט, וַוייל מֶען קֶען קֵיינְמָאל נִישְׁט וִויסְן יֶענֶעמְ'ס צוּבְּרָאכְן הַארְץ, אוּן וֶוען מֶען פַארְשֶׁעמְט חַס וְשָׁלוֹם אַ צוּבְּרָאכֶענֶער אִיד, קוּמְט אוֹיף דֶעם אַ הַארְבְּן עוֹנֶשׁ.

אוּן פַארְקֶערְט וֶוער עֶס גִיבְּט אַכְטוּנְג אוֹיפְן חַבֵר'ס כָּבוֹד וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִים בַּאצָאלְן מִיט אַ גוּטֶע זִיסֶע לֶעבְּן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ה' עֶרֶךְ בִּזְיוֹנוֹת)

עֶס מַאכְט רַייךְ

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת (בַּמִדְבָּר ז, יד). טַייטְשְׁן צַדִיקִים, **כַּף אַחַת** - אַז מֶען גֶעבְּט זִיךְ אֵיין בֵּייג אַרָאפּ, **עֲשָׂרָה זָהָב** - דָאס אִיז וֶוערְט צֶעהְן גִילְדְן, **מְלֵאָה קְטֹרֶת** - אוּן פוּן דֶעם וֶוערְט מֶען רַייךְ, אַזוֹי וִוי דִי קְטוֹרֶת וָואס הָאט גֶעמַאכְט רַייךְ.

דָאס מֵיינְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לַיידְט בִּזְיוֹנוֹת אוּן עֶר עֶנְטְפֶערְט נִישְׁט צוּרִיק, נָאר עֶר בֵּייגְט זִיךְ אַרָאפּ דֶעם קָאפּ אוּן עֶר אִיז עֶס מְקַבֵּל בְּאַהֲבָה, דַאן וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן רַייךְ.

(שׁוּ"ת בְּרֶסְלַב מִכְתָּב ג"א ש"ל)

בֶּעסֶער זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיט אַ צְוֵויטְן

די מִדָּה פוּן זִיךְ קֶענֶען אוֹיסְקוּמֶען מִיט אַ צְוֵויטְן דַארְף מֶען שׁוֹין אָנְהוֹיבְּן אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר גָאר אִינְגֶע קִינְדֶער, אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ קֶענֶען אוֹיסְקוּמֶען מִיט זֵייעֶרֶע חֲבֵרִים, וַוייל אַ קִינְד וָואס קוּמְט זִיךְ נִישְׁט אוֹיס מִיט זַיינֶע חֲבֵרִים, וֶוען עֶר וֶועט עֶלְטֶער וֶוערְן, וֶועט עֶר זִיךְ נִישְׁט אוֹיסְקוּמֶען מִיט זַיינֶע חֲבֵרִים בָּחוּרִים אִין יְשִׁיבָה, אוּן נָאךְ דִי חֲתוּנָה וֶועט עֶר זִיךְ נִישְׁט אוֹיסְקוּמֶען מִיט זַיין וַוייבּ, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ מִיט דִי שְׁכֵנִים, אוּן עֶר וֶועט הָאבְּן אַ בִּיטֶער לֶעבְּן.

דֶערְפַאר דַארְף מֶען שׁוֹין פוּן יוּנְגְן עֶלְטֶער אוֹיסְלֶערְנֶען דִי קִינְדֶער, מֶען דַארְף מְחַנֵּךְ זַיין דִי קִינְדֶער אַז אֲפִילוּ אוֹיבּ דֶער חָבֵר אִיז נִישְׁט אַזוֹי וִוי אִים, אוּן אֲפִילוּ וֶוען אַ חָבֵר טוּט זַאכְן וָואס אִים שְׁמֶעקְט נִישְׁט, דַארְף מֶען דָאס אוֹיךְ קֶענֶען דֶערְהֵייבְּן, אוּן מֶען מוּז זִיךְ נִישְׁט אֵייבִּיג קְרִיגְן מִיט אַ צְוֵויטְן, דִי קוּנְץ אִיז נִישְׁט צוּ וַוייזְן אַז מֶען הַאלְט אַנְדֶערְשׁ, נָאר פַארְקֶערְט, אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶר הַאלְט אַנְדֶערְשׁ פוּן יֶענֶעם אוּן אֲפִילוּ אוֹיבּ יֶענֶער טוּט זַאכְן וָואס מֶען הָאט נִישְׁט לִיבּ, זָאל מֶען דָאס אוֹיךְ קֶענֶען דֶערְהֵייבְּן, אוּן נִישְׁט מַאכְן קֵיין מַחְלוֹקֶת אוּן זִיךְ קְרִיגְן וֶועגְן דֶעם.

מוֹהַרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א זָאגְט אֵייבִּיג פַאר דִי בָּחוּרִים אַז אוֹיבּ זֵיי וֶועלְן זִיךְ נִישְׁט אוֹיסְלֶערְנֶען יוּנְגֶערְהֵייט זִיךְ אוֹיסְצוּקוּמֶען מִיט חֲבֵרִים, וֶועלְן זֵיי נָאךְ דִי חֲתוּנָה בְּלַייבְּן מִיט דִי זֶעלְבֶּע שְׁוֶוערֶע מִדּוֹת אוּן זֵיי וֶועלְן זִיךְ אוֹיךְ נִישְׁט קֶענֶען אוֹיסְקוּמֶען אִינְדֶערְהֵיים, דִי גַאנְצֶע חוּפָּה נֶעמְט אִינְגַאנְצְן פִּיפְּצְן מִינוּט, אוּן פוּן שְׁטֵיין פִּיפְצְן מִינוּט אוּנְטֶער דִי חוּפָּה וֶוערְט נָאךְ נִישְׁט גֶעטוֹישְׁט דִי מִדּוֹת צוּם גוּטְן, נָאר מֶען דַארְף אַרְבֶּעטְן אוֹיף זִיךְ אִין דִי אִינְגֶע יָארְן, אַז מֶען זָאל זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיט דִי אַנְדֶערֶע חֲבֵרִים אִין יְשִׁיבָה, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען נָאךְ דִי חֲתוּנָה אוֹיךְ בְּלַייבְּן מִיט דִי גוּטֶע מִדּוֹת.

גֶעהַאקְט אוֹיפְ'ן סְטֶענְדֶער...

עֶס אִיז אַמָאל גֶעוֶוען אַ אִיד וָואס הָאט גֶעזוּכְט אַ שִׁידוּךְ פַאר זַיין טָאכְטֶער, עֶר הָאט זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט אוֹיף דִי בָּחוּרִים אִין יְשִׁיבָה, אוּן עֶר הָאט אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן דֶעם בֶּעסְטְן אַ בָּחוּר, אַ בָּחוּר אַ מַתְמִיד עָצוּם, עֶר הָאט גֶעקֶענְט זִיצְן אוּן לֶערְנֶען צְוֶועלְף אָדֶער פֶערְצְן שָׁעָה אַ טָאג אָן אוֹיפְהֶער, מַמָּשׁ אַ בָּחוּר אַ מְצוּיָן וָואס מֶען טְרֶעפְט נִישְׁט.

אָבֶער וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען נָאךְ דִי חֲתוּנָה הָאט זִיךְ אַרוֹיסְגֶעשְׁטֶעלְט אַז דֶער בָּחוּר אִיז אַ גֶעפֶערְלִיכֶער פֶּרֶא אָדָם, עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר אַסַאךְ גֶעקְרִיגְט אִינְדֶערְהֵיים, אוּן אֲפִילוּ גֶענִיצְט מִיט הֶענְט אוֹיךְ, אוּן דֶער טַאטֶע אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר בְּצַער וֶועגְן דֶעם.

אִיז עֶר גֶעלָאפְן צוּם סְטֵייפְלֶער גָאוֹן זִכְרוֹנוֹ

לִבְרָכָה אוּן זִיךְ אוֹיסְגֶערֶעדְט דָאס הַארְץ פַאר אִים, אַז עֶר אִיז דָא אַרַייְנְגֶעפַאלְן אִין אַ בִּיטֶערֶע פְּלָאנְטֶער, עֶר הָאט אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן דֶעם בֶּעסְטְן בָּחוּר וָואס הָאט גֶעלֶערְנְט דִי פְלַייסִיגְסְטֶע אִין יְשִׁיבָה, אוּן דָא אִיז עֶר אַרַייְנְגֶעפַאלְן מִיט אַזַא פֶּרֶא אָדָם וָואס פִירְט זִיךְ נִישְׁט אוֹיף וִוי אַ מֶענְטְשׁ, זוּ תּוֹרָה וְזוּ שְׂכָרָהּ?

הָאט אִים דֶער גָאוֹן גֶעעֶנְטְפֶערְט: "דִי תּוֹרָה וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט אִיז טַאקֶע זֵייעֶר חָשׁוּב אוּן טֵייעֶר, אָבֶער דָאס אִיז נָאכְנִישְׁט גֶענוּג, מֶען דַארְף אוֹיךְ הָאבְּן גוּטֶע מִדּוֹת, אוּן דָאס הָאט זִיךְ דֶער בָּחוּר נָאכְנִישְׁט אוֹיסְגֶעלֶערְנְט, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט מִיט קֵיינֶעם נָאר מִיט זַיין סְטֶענְדֶער, אוֹיפְ'ן סְטֶענְדֶער הָאט עֶר גֶעלֶערְנְט, אוֹיפְ'ן סְטֶענְדֶער הָאט עֶר אוֹיסְגֶעגֶעבְּן זַיינֶע גֶעפִילְן, וֶוען עֶר הָאט נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען אַ שְׁטִיקְל גְּמָרָא הָאט עֶר גֶעהַאקְט אוֹיפְ'ן סְטֶענְדֶער, אוּן וֶוען עֶר הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶערֶעגְט הָאט עֶר אַרָאפְּגֶעוָוארְפְן דֶעם סְטֶענְדֶער, עֶר הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעדַארְפְט אוֹיסְקוּמֶען מִיט קֵיינֶעם נָאר מִיטְן סְטֶענְדֶער, אוּן עֶר הָאט זִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט אוֹיסְגֶעלֶערְנְט וִוי אַזוֹי צוּ הַאנְדְלֶען מִיט מֶענְטְשְׁן" אוּן דֶער גָאוֹן הָאט אוֹיסְגֶעפִירְט: "אִיךְ וָואלְט נִישְׁט גֶערַאטְן אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ גֶט'ן נָאר מֶען זָאל טְרֶעפְן אַ קְלוּגְן אִיד וָואס זָאל אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר דֶעם אִינְגֶערְמַאן הִלְכוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ אַז עֶר זָאל וִויסְן וִוי אַזוֹי אוּמְצוּגֵיין מִיט מֶענְטְשְׁן".

זַיי קְלוּג אוּן נִישְׁט גֶערֶעכְט

מֶען זֶעהְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט זִיךְ צוּ דְרֵייוְון אַ קַאר, לֶערְנְט מֶען אִים אוֹיס אַז עֶר זָאל זַיין קְלוּג אוּן נִישְׁט גֶערֶעכְט, דָאס מֵיינְט אַז אֲפִילוּ וֶוען דוּ פָארְסְט אוֹיף דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג, אָבֶער אוֹיב דוּ זֶעהְסְט וִוי אַ צְוֵוייטֶער פָארְט אַרַיין אוֹיף דַיין זַייט, אֲפִילוּ יֶענֶער אִיז נִישְׁט גֶערֶעכְט, דְרֵיי זִיךְ שְׁנֶעל אַוֶועק פוּן יֶענֶעם, וַוייל אוֹיב דוּ וֶועסְט פָארְן גְּלַייךְ, אֲפִילוּ אוֹיב דוּ בִּיזְט טַאקֶע גֶערֶעכְט, וֶועט עֶס זִיךְ נִישְׁט גוּט אוֹיסְלָאזְן.

דִי זֶעלְבֶּע דַארְף מֶען וִויסְן וֶוען מֶען הַאנְדְלְט מִיט מֶענְטְשְׁן, אֲפִילוּ אוֹיב דוּ בִּיזְט זִיכֶער גֶערֶעכְט, אוֹיב אָבֶער דוּ וֶועסְט דִיךְ אֵייבִּיג שְׁטֶעלְן אוֹיף דַיין גֶערֶעכְטִיגְקֵייט אוּן נִישְׁט נָאכְגֶעבְּן, וֶועט זִיךְ עֶס נִישְׁט גוּט אוֹיסְלָאזְן, דֶערְפַאר דַארְף מֶען זַיין קְלוּג אוּן נִישְׁט גֶערֶעכְט, אוּן וִויסְן וִוי אַזוֹי צוּ הַאנְדְלֶען מִיט אַ צְוֵוייטְן.

דִי גוּף מִיט דִי נְשָׁמָה

אַזוֹי וִוי מֶען דַארְף זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיט אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן, אַזוֹי דַארְף מֶען זִיךְ אוֹיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיט זִיךְ אַלֵיין, דֶער מֶענְטְשׁ אִיז צוּזַאמְגֶעשְׁטֶעלְט פוּן אַ גַשְׁמִיוּת'דִיגֶע גוּף מִיט אַ רוּחְנִיוּת'דִיגֶע נְשָׁמָה, אוּן מֶען דַארְף זֶעהְן אַז דִי צְוֵויי זָאלְן זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען אִינְאֵיינֶעם, אֲפִילוּ זֵיי זֶענֶען צְוֵויי פַארְקֶערְטֶע זַאכְן, דִי נְשָׁמָה צִיעט נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער גוּף צוּ גַשְׁמִיוּת, אָבֶער אוֹיב דֶער

אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵיי צוּזַאמְגֶעשְׁטֶעלְט מֵיינְט דָאס אַז זֵיי דַארְפְן זִיךְ קֶענֶען אוֹיסְקוּמֶען.

די נְשָׁמָה דַארְף פַארְשְׁטֵיין אַז דֶער גוּף מוּז עֶסְן אוּן שְׁלָאפְן גֶעהֶערִיג כְּדֵי צוּ קֶענֶען זַיין אַ מֶענְטְשׁ, אוּן אוֹיב דֶער גוּף וֶועט נִישְׁט בַּאקוּמֶען זַיינֶע בַּאדֶערְפֶענִישְׁן וֶועט די נְשָׁמָה אוֹיךְ נִישְׁט קֶענֶען אָנְגֵיין, עֶר וֶועט נִישְׁט קֶענֶען דַאוֶונֶען אוּן לֶערְנֶען וִוי מֶען דַארְף, אוֹיב אָבֶּער דֶער גוּף עֶסְט אוּן שְׁלָאפְט נָארְמַאל, דֶעמָאלְטְ'ס אִיז דֶער מֶענְטְשׁ פְרֵיילִיךְ אוּן רוּהִיג, אוּן עֶר קֶען מְקַיֵים זַיין די מִצְוֹת פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מִיט שִׂמְחָה.

דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע זָאגְט "וֶוען עֶס וֶוערְט אַ קְלֵיינֶע לָאךְ אִינֶעם גוּף, וֶוערְט אַ גְרוֹיסֶע לָאךְ אִין די נְשָׁמָה", דָאס מֵיינְט אַז אוֹיב דֶער גוּף וֶוערְט אָפְּגֶעשְׁוַואכְט, וֶוערְט שׁוֹין די נְשָׁמָה נָאךְ מֶער אָפְּגֶעשְׁוַואכְט וַוייל עֶר קֶען נִישְׁט לֶערְנֶען אוּן דַאוֶונֶען אוּן מְקַיֵים זַיין די מִצְוֹת וִוי מֶען דַארְף.

ווֹאוֹיל אִיז דֶעם וָואס וֵוייסְט וִוי אַזוֹי זִיךְ אוּמְצוּגֵיין מִיט זִיךְ אוּן מִיט אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן, וֶועט אִים שְׁטֶענְדִיג גוּט זַיין.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק י' עֶרֶךְ חָבֵר)

בָּרוּךְ ה'

דער הייליגער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן מ"ד): אַז אֱמוּנָה בַּאקוּמְט מֶען דוּרְךְ דֶעם מוֹיל, וֶוען מֶען רֶעדְט פוּן אֱמוּנָה מֶען רֶעדְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דוּרְךְ דֶעם בַּאקוּמְט מֶען אֱמוּנָה, אוּן דָאס אִיז אַלֵיינ'ס אֱמוּנָה.

דֶערְפַאר אִיז דִי בֶּעסְטֶע זַאךְ וֶוען אַ אִיד גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ, שְׁטֶענְדִיג צוּ דֶערְמַאנֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן בַּיי יֶעדֶע זַאךְ, צוּם בֵּיישְׁפִּיל: יֶעדֶע מָאל זָאגְן בָּרוּךְ ה', חַסְדֵי ה', אִם יִרְצֶה ה', וְכוּ'. וַוייל וֶוען מֶען דֶערְמַאנְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן שְׁטֶענְדִיג, בַּאקוּמְט מֶען אַ רֵיינֶע אֱמוּנָה, צוּ גְלֵייבְּן קְלָאר אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט.

דָאס זֶעהְן מִיר בַּיי יוֹסֵף הַצַּדִיק וֶוען עֶר אִיז גֶעוֶוען אִין מִצְרַיִם בַּיי פּוֹטִיפַר, זָאגְט דֶער פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית לט, ג): וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ, דֶער גוֹי פּוֹטִיפַר הָאט גֶעזֶעהְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט יוֹסֵף, שְׁטֶעלְט זִיךְ אַ פְרַאגֶע, וִוי אַזוֹי זֶעהְט אַ גוֹי אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט יוֹסֵף? זָאגְט רַשִׁ"י "שֵׁם שָׁמַיִם שָׁגוּר בְּפִיו", עֶר הָאט שְׁטֶענְדִיג גֶערֶעדְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר הָאט שְׁטֶענְדִיג דֶערְמַאנְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנ'ס נָאמֶען, בִּיז אֲפִילוּ דֶער גוֹי הָאט גֶעזֶעהְן אַז יוֹסֵף לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דָאס טוֹישְׁט דֶער גַאנְצֶער מַהוּת פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, אַ מֶענְטְשׁ וָואס רֶעדְט שְׁטֶענְדִיג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶוערְט אַ פְרֵיילִיכֶער אוּן אַ צוּגֶעלָאזֶענֶער מֶענְטְשׁ, וֶועם יֶעדֶער הָאט לִיבּ, אוּן דָאס בְּרֶענְגְט אִים אַ סְפֶּעצְיֶעלֶע סִיַעְתָּא דִשְׁמַיָא, אַז עֶר זָאל מַצְלִיחַ זַיין מִיט וָואס עֶר טוּט, וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (שָׁם) וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ, טַאקֶע וַוייל עֶר הָאט גֶערֶעדְט שְׁטֶענְדִיג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן הָאט עֶר אַזוֹי שְׁטַארְק מַצְלִיחַ גֶעוֶוען.

וָואס מַאכְסְטוּ? בָּרוּךְ ה'!

פַאר מֶענְטְשְׁן קוּקְט דָאס אוֹיס וִוי אַ פְּשׁוּטֶע זַאךְ, וָואס אִיז שׁוֹין אַז מֶען זָאגְט בָּרוּךְ ה', אִם יִרְצֶה ה' וְכוּ', אָבֶּער בֶּאֱמֶת אִיז דָאס אַ גְרוֹיסֶער יְסוֹד אִין אִידִישְׁקֵייט, אוּן מֶען קֶען דֶערְקֶענֶען אַ מֶענְטְשׁ וִוי עֶר הַאלְט אִין זַיין אֱמוּנָה דוּרְךְ דֶעם, וֶוען מֶען פְרֶעגְט אֵיינֶעם: "וָואס מַאכְסְטוּ? וִוי אַזוֹי פִיהלְסְטוּ?" אוּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ עֶנְטְפֶערְט סְתָם: "אַלֶעס פַיין, אַלֶעס גוּט", אָן דֶערְמַאנֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיז אַ סִימָן אַז דֶער מֶענְטְשׁ אִיז נָאךְ וַוייט פוּן אֱמוּנָה. וַוייל אַ אִיד דַארְף עֶנְטְפֶערְן: "בָּרוּךְ ה', גֶעלוֹיבְּט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער".

דֶערְפַאר ווארוֹיל אִיז דֶער מֶענְטְשׁ וָואס גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ שְׁטֶענְדִיג צוּ דֶערְמַאנֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר דוּרְךְ דֶעם בַּאקוּמֶען

אַ שְׁטאַרקֶע אֱמוּנָה אוּן זַיין נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דְבָרִים בְּטֵלִים?

דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע פַאר עֶר אִיז נִתְגַלֶה גֶעוָוארְן, פְלֶעגְט עֶר אַרוּם גֵיין רֶעדְן מִיט פְּשׁוּטֶע אִידְן, מִיט דָארְפְסְלַייט, מִיטְן צִיהְל אַרַיין צוּ בְּרֶענְגֶען אִין זֵיי צוּ רֶעדְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר פְלֶעגְט זֵיי פְרֶעגְן: "וָואס מַאכְט אִיר? וִוי אַזוֹי גֵייט עֶס?", אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעעֶנְטְפֶערְט: "בָּרוּךְ ה' אַלֶעס גֵייט גוּט", "וָואס מַאכְט דִי מִשְׁפָּחָה?", גֶעלוֹיבְּט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זֵיי זֶענֶען אַלֶע גֶעזוּנְט אוּן שְׁטַארְק", אוּן אַזוֹי הָאט עֶר זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט אוֹיף דִי פֶעלְד זַאכְן, "וִוי אַזוֹי זֶענֶען דִי בְּהֵמוֹת?" הָאבְּן זֵיי גֶעעֶנְטְפֶערְט: "חַסְדֵי ה', דִי קִיה גֶעבְּט מִילְךְ אוּן עֶס אִיז דָא פַּרְנָסָה" אוּן אַזוֹי וַוייטֶער, אוּן אוֹיף דֶעם וֶועג הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב צוּבִּיסְלֶעךְ אַרַיינְגֶעבְּרֶענְגְט אִין מֶענְטְשְׁן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז מֶען זָאל אָנְהוֹיבְּן רֶעדְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַזוֹי אַרַיינְגֶעבְּרֶענְגְט אֱמוּנָה אִין דִי וֶועלְט.

אֵיינְמָאל וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיז אַזוֹי אַרוּם גֶעגַאנְגֶען רֶעדְן צוּ דִי פּוֹיעֶרְן, עֶר הָאט גֶערֶעדְט מִיט זֵיי אַלֶע נַארִישְׁקַייטְן, וֶועגְן דִי פֶערְד וֶועגְן דִי פֶעלְדֶער, דֶער עִיקָר הָאט עֶר גֶעוָואלְט אַרוּיס בַּאקוּמֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן פוּן זֵייעֶר מוֹיל, אַז אִינְמִיטְן דֶעם שְׁמוּעֶס זָאלְן זֵיי דֶערְמַאנֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיז אֵיינְמָאל גֶעזִיצְן אִין דִי זַייט אַ חָשׁוּבֶ'ער אִיד אַ לַמְדָן אוּן אַ אָפְּגֶעהִיטֶענֶער אִיד, וָואס יֶענֶער אִיז גֶעוֶוען פוּן דִי מִתְנַגְדִים אוֹיפְ'ן בַּעַל שֵׁם טוֹב, אוּן עֶר הָאט זִיךְ צוּגֶעהֶערְט צוּ אַזַא שְׁמוּעֶס.

עֶר הָאט שׁוֹין לַאנְג גֶעוָואלְט זִיךְ טַעְנָה'ען מִיטְן בַּעַל שֵׁם טוֹב וֶועגְן דֶעם דֶרֶךְ הַחֲסִידוּת, אַז עֶס אִיז נִישְׁט דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג, אָבֶּער עֶר הָאט קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעהַאט קֵיין גֶעלֶעגֶענְהֵייט אוֹיף וָואס זִיךְ אַרוֹיף צוּ כַאפְּן, אָבֶּער יֶעצְט הֶערְנְדִיג דֶעם שְׁמוּעֶס וִוי דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זִיצְט אוּן רֶעדְט דְבָרִים בְּטֵלִים מִיט אַ פָּשׁוּטְ'ן מֶענְטְשׁ, הָאט עֶר שׁוֹין גֶעהַאט וָואס צוּ זָאגְן, עֶר אִיז צוּגֶעגַאנְגֶען צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב אוּן אִים מוּסָר גֶעזָאגְט: "וָואס פַאר אַ מִין וֶועג אִיז דָאס? אִיר וֶועט דַארְפְן אָפְּגֶעבְּן אַ דִין וְחֶשְׁבּוֹן אוֹיף דִי בִּיטוּל תּוֹרָה וָואס אִיר מַאכְט דָא, קוּק מִיר אָן וִוי אִיךְ בִּין אִינְגַאנְצְן אָפְּגֶעשֵׁיידְט פוּן דִי הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶה אוּן גַשְׁמִיוּת אוּן אִיךְ זִיץ אַ גַאנְצְן טָאג אוּן לֶערְן פְלַייסִיג, אַזוֹי וָואלְט אִיר אוֹיךְ גֶעדַארְפְט טוּהְן, אוּן נִישְׁט זִיצְן אוּן סְתַּם פַארְבְּרֶענְגֶען דִי צַייט מִיט דְבָרִים בְּטֵלִים!"

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים אוֹיסְגֶעהֶערְט מִיט סַבְלָנוּת, אוּן דֶערְנָאךְ גֶענוּמֶען אַ סִידוּר אִין דִי הַאנְט אוּן גֶעזָאגְט צוּם לַמְדָן: "דוּ ווייסְט אַז דוּ הָאסְט יֶעצְט צוּגֶעכַאפְּט דִי פְּלַאץ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט נִישְׁט וִוי צוּ זִיצְן יֶעצְט", דֶער לַמְדָן קוּקְט אָן דֶעם בַּעַל שֵׁם טוֹב, עֶר פַארְשְׁטֵייט בִּכְלַל נִישְׁט וָואס עֶר רֶעדְט, עֶס זֶעהְט אִים אוֹיס וִוי דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב רֶעדְט

בִּכְלָל נִישְׁט צוּ דִי זַאךְ. זָאגְט אִים דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב: "זָאג מִיר נָאכְאַמָאל אִיבֶּער וָואס דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט", דֶער לַמְדָן חַזֶר'ט עֶס אִיבֶּער אַז דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב וָואלְט אוֹיךְ גֶעדַארְפְט זַיין אָפְּגֶעשֵׁיידְט פוּן דִי וֶועלְט אַזוֹי וִוי עֶר, נָאר זִיצְן אוּן לֶערְנֶען אוּן נִישְׁט פַארְבְּרֶענְגֶען דִי טַייעֶרֶע צַייט מִיט דְבָרִים בְּטֵלִים.

הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִים גֶעזָאגְט: "דָאס הָאבּ אִיךְ דִיר גֶעזָאגְט, דוּ הָאסְט צוּגֶעכַאפְּט דִי פְּלַאץ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר הָאט נִישְׁט קַיין פְּלַאץ וִוי צוּ זִיצְן" אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב מַאכְט אִים אוֹיף דִי סִידוּר וָואס עֶר הָאט גֶעהַאט אִין דִי הַאנְט אוּן עֶר וַוייזְט אִים וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב טַייטְשׁ אִים אַזוֹי דֶער פָּסוּק, וְאַתָּה קָדוֹשׁ - דוּ בִּיזְט טַאקֶע זֵייעֶר אַ הֵיילִיגֶער מֶענְטְשׁ, אָבֶּער דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל - דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זִיצְט אוֹיף דֶעם וָואס דִי אִידְן לוֹיבְּן אִים, דִי וֶוערְטֶער וָואס אִידְן זָאגְן שְׁטֶענְדִיג - בָּרוּךְ ה', חַסְדֵי ה', אִם יִרְצֶה ה', דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט הֶעלְפְן, אוֹיף דִי וֶוערְטֶער זִיצְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוּן פוּן דֶעם הָאט עֶר הֲנָאָה. אוּן דוּ בִּיזְט דָאךְ בִּכְלָל נִישְׁט גוֹרֵם דִי זַאכְן, דוּ הַאלְטְס אַז עֶס אִיבְּרִיגֶע זַאכְן, מֶען דַארְף נָאר זִיצְן אוּן לֶערְנֶען, קוּמְט אוֹיס אַז דוּ לָאזְט נִישְׁט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן זִיצְן אוּן דוּ פַארְטְרַייבְּסְט דִי שְׁכִינָה פוּן דִי וֶועלְט! אַזוֹי הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב שְׁטִיל גֶעמַאכְט דֶעם לַמְדָן. זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן דֶערְמַאנֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן שְׁטֶענְדִיג, דָאס בְּרֶענְגְט אֱמוּנָה פַארְן מֶענְטְשׁ.

אִיךְ גְלֵייבּ יָא

אוּן פַארְקֶערְט אוֹיךְ, אַזוֹי וִוי דִי אֱמוּנָה וֶוענְדְט זִיךְ דִי מוֹיל, דַארְף מֶען זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ זָאגְן חַס וְשָׁלוֹם קַיין שׁוּם זַאךְ קֶעגְן דִי אֱמוּנָה אֲפִילוּ וֶוען עֶר מֵיינְט עֶס נִישְׁט עֶרְנְסְט, אַזוֹי וַוייט אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט מַקְפִּיד גֶעוֶוען אֲפִילוּ אַז מֶען זָאל קֵיינְמָאל נִישְׁט זָאגְן דִי וֶוערְטֶער "אִיךְ גְלֵייבּ נִישְׁט" אָדֶער "אִיךְ קֶען עֶס נִישְׁט גְלֵייבְּן", אֲפִילוּ וֶוען מֶען רֶעדְט פוּן אַנְדֶערֶע זַאכְן, נִישְׁט קֶעגְן אֵייבֶּערְשְׁטְן חַס וְשָׁלוֹם, נָאר מֶען זָאל זָאגְן "דִי גֶעוִויסֶע זַאךְ קֶען אִיךְ נִישְׁט גְלֵייבְּן" "דִי גֶעוִויסֶע זַאךְ אִיז שְׁוֶוער צוּ גְלֵייבְּן", אַז עֶר זָאל אַרוֹיסְזָאגְן אוֹיף וָואסֶערֶע זַאךְ עֶר בַּאצִיהְט זִיךְ, כְּדֵי עֶס זָאל נִישְׁט אַרוֹיס קוּמֶען פוּן זַיין מוֹיל אַ זַאךְ וָואס מֶען קֶען אֲפִילוּ אוֹיסְטַייטְשְׁן קֶעגְן דִי אֱמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם.

וֶוען אַ אִיד גֶעוְואוֹינְט זִיךְ צוּ צוּ רֶעדְן מִיט מֶענְטְשְׁן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן קֶען עֶר מִיט דֶעם מְחַיֶה זַיין אִידְן, מֶענְטְשְׁן זֶענֶען צוּבְּרָאכְן עֶס גֵייט אוֹיף זֵיי אִיבֶּער שְׁוֶועריקֵייטְן, אוּן וֶוען עֶר הֶערְט אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט מִיט אַ גֶעוָואלְדִיגֶע הַשְׁגָחָה פְּרָטִיוּת, אַלֶעס הָאט אַ פּוּנְקְטְלִיכֶע חֶשְׁבּוֹן פַארְוָואס עֶס דַארְף אַזוֹי זַיין, בַּארוּהִיגְט עֶר זִיךְ וִויסֶענְדִיג אַז עֶר אִיז

אִין גוּטֶע הֶענְט אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים זִיכֶער הֶעלְפְן.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס רֶעדְט שְׁטֶענְדִיג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וואוֹיל אִיז אִים אוּן וואוֹיל אִיז זַיין חֵלֶק.

(שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ה' עֵרֶךְ אֱמוּנָה)

גָאר אַ נָאנְטֶער קָרוֹב

דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִּים קמ"ה, יח): "קָרוֹב" ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת, דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער אִיז נָאנְט צוּ יֶעדְן וָואס רוּפְט צוּ אִים בֶּאֱמֶת.

דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶער חִיזּוּק פַאר יֶעדְן אִיד, אַז יֶעדֶער הָאט אַ גָאר נָאנְטֶער קָרוֹב וָואס וֶועט אִים שְׁטֵיין צוּ הִילְף וֶוען עֶס וֶועט אוֹיסְפֶּעלְן. מֶען זֶעהְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט אַ קָרוֹב אַ פַארְמֶעגְלִיכֶער אִיד, אִיז עֶר מֶער רוּהִיג, וַוייל עֶר פַארְלָאזְט זִיךְ אַז אִין אַ צַייט פוּן נוֹיט וֶועט עֶר זִיךְ וֶוענְדְן צוּ זַיין קָרוֹב אוּן עֶר וֶועט אִים שׁוֹין אַרוֹיס הֶעלְפְן מִיט אַ נְדָבָה אָדֶער אַ הַלְוָאָה, אָבֶער מֶען כָאפְּט נִישְׁט אַז יֶעדֶער אִיד הָאט גָאר אַ נָאנְטֶער קָרוֹב וָואס אִיז אִים שְׁטֶענְדִיג גְרֵייט צוּ הֶעלְפְן, דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער אִיז אַ גוּטֶער אוּן עֶר וִויל נָאר גֶעבְּן גוּטְס פַאר אִידְן שְׁטֶענְדִיג, עֶר וַוארְט נָאר אַז דֶער אִיד זָאל זִיךְ עֶפֶענֶען דָאס מוֹיל אוּן אָנְהֵייבְּן רֶעדְן צוּ אִים, אוּן גְלַייךְ וֶוען מֶען בֶּעהְט אִים אִיז עֶר גְרֵייט צוּ הֶעלְפְן.

מֶען טְרֶעפְט דֶעם אײבֶּערְשְׁטְן אִיבֶּערָאל

דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְּבָרִים ל, יד): כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂתוֹ, דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער אִיז זֵייעֶר נָאנְט צוּ יֶעדְן מֶענְטְשׁ. נִישְׁט וִוי מֶענְטְשְׁן מֵיינֶען אַז דֶעם אײבֶּערְשְׁטְן קֶען מֶען נָאר טְרֶעפְן אוּן בְּעֶטְן אִין גֶעוִויסֶע צַייטְן אָדֶער גֶעוִויסֶע מַצָּבִים לְמָשָׁל נָאר אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ וֶוען דֶער עוֹלָם דַאוֶוענְט וְכוּ', אַז נָאר דֶעמָאלְטְס קֶען מֶען רֶעדְן צוּם אײבֶּערְשְׁטְן. דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶער טָעוּת, וַוייל דֶער אֱמֶת אִיז אַז דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער שְׁטֵייט שְׁטֶענְדִיג נֶעבְּן יֶעדְן מֶענְטְשׁ, אוּן וִוי נָאר דֶער מֶענְטְשׁ עֶפֶענְט דִי מוֹיל אִיז עֶר שׁוֹין בַּיים אײבֶּערְשְׁטְן, דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער הֶערְט אִים אוֹיס אוּן עֶר הֶעלְפְט אִים מִיט וָואס עֶר דַארְף.

וִוי וַוייט אִיז פוּן מוֹיל בִּיזְן הָאֶרֶץ?

וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז אַרַיינְגֶעקוּמֶען וואוֹינֶען אִין דִי שְׁטָאט בְּרֶסְלֶב, הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט דָארְט אֵיינֶעם אוֹיבּ עֶס אִיז דָא אִין שְׁטָאט אַ גוּטֶע פְּלַאץ וואוּ מֶען קֶען זִיךְ מִתְבּוֹדֵד זַיין, צוּ רֶעדְן צוּם אײבֶּערְשְׁטְן. הָאט יֶענֶער גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז עֶס אִיז דָא אִינְדְרוֹיסְן פוּן שְׁטָאט אַ גוּטֶע פְּלַאץ, אַ הֵייל, וִוי מֶען קֶען דָארְט רֶעדְן רוּהִיגְרְהֵייט צוּם אײבֶּערְשְׁטְן, אָבֶער דִי פְּלַאץ אִיז אַבִּיסְל וַוייט פוּן שְׁטָאט.

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זִיךְ אָנְגֶערוּפְן: "וַוייט? וִוי וַוייט אִיז פוּן מוֹיל בִּיזְן הָאֶרֶץ?" דָאס מֵיינְט אַז וֶוען אַ אִיד גְלֵייבְּט בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה אַז דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער אִיז אִיבֶּערָאל אוֹיף יֶעדְן פְּלַאץ, קֶען עֶר שׁוֹין גְלַייךְ אָנְהוֹיבְּן רֶעדְן צוּם אײבֶּערְשְׁטְן פוּן דִי עֶרְשְׁטֶע טְרִיט

וָואס עֶר גֵייט אַרוֹיס פוּן זַיין הוֹיז, עֶר דַארְף נִישְׁט וַוארְטְן בִּיז עֶר קוּמְט אָן אַהִין. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי פְּלֶעגְט זִיךְ טַאקֶע דָארְט גֵיין מִתְבּוֹדֵד זַיין אִין דֶעם הֵייל, אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פְלֶעגְן עֶס רוּפְן "דֶעם רֶבִּינְ'ס הֵייל", אוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פְלֶעגְן אוֹיךְ גֵיין זִיךְ דָארְט מִתְבּוֹדֵד זַיין.

ווָאוּ אַ מֶענְטְשׁ גֶעפִינְט זִיךְ קֶען עֶר דָארְט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים הֶעלְפְן.

אַ אִיד אִיז פְרֶעמְד?!

דֶער מִדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה ב, י): דֶערְצֵיילְט אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מַעֲשֶׂה, וָואס מֶען זֶעהְט פוּן דֶעם ווִי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז נָאנְט צוּ אַ אִיד אִין יֶעדֶע מַצָּב ווָאוּ עֶר אִיז.

עֶס אִיז אַמָאל גֶעשְׁווּימֶען אַ שִׁיף אוֹיפְ'ן וַואסֶער פִיל מִיט גוֹיִם, אוּן עֶס הָאט זִיךְ גֶעפִינֶען אוֹיפְ'ן שִׁיף נָאר אֵיין אִיד, וֶוען דִי שִׁיף הָאט גֶעאַנְקֶערְט אֵיינְמָאל בַּיי אַן אִינְזְל, זֶענֶען אַלֶע גוֹיִם צוּגֶעגַאנְגֶען צוּ דֶעם אִיד מִיט גֶעלְט אוּן אִים גֶעבֶּעטְן: "מִיר זֶענֶען דָא פְרֶעמְדֶע אוֹיף דֶעם אִינְזְל, אֶפְשָׁר קֶענְסְטוּ אַריינְגֵיין אוּנְז קוֹיפְן עֶפֶּעס צוּ עֶסְן?", הָאט דֶער אִיד גֶעזָאגְט: "בִּין אִיךְ דֶען נִישְׁט אַזַא פְרֶעמְדֶער דָא פוּנְקְט ווִי אַייךְ? אִיךְ וֵויְיס נִישְׁט ווָאוּ צוּ גֵיין דָא", הָאבְן דִי גוֹיִם אִים אָנְגֶעשְׁרִיגְן: "אַ אִיד אִיז פְרֶעמְד?! אַ אִיד אִיז קֵיינְמָאל נִישְׁט פְרֶעמְד, ווָאוּ עֶר גֵייט, אִיז זַיין בַּאשֶׁעפֶער שְׁטֶענְדִיג מִיט אִים".

זֶעהְט מֶען אַז אַ אִיד אִיז קֵיינְמָאל נִישְׁט אַלֵיין, ווָאוּ עֶר גֵייט אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער מִיט אִים, עֶר אִיז קֵיינְמָאל נִישְׁט פְרֶעמְד אִין קַיין שׁוּם פְּלַאץ. וֶוען אַ אִיד נֶעמְט זִיךְ דָאס גוּט אַרַיין אִין קָאפּ, וֶועט עֶר קֵיינְמָאל נִישְׁט פִילְן אַז עֶר אִיז אַלֵיין, עֶר וֶועט קֵיינְמָאל נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן צוּ זַיין אַלֵיין. אֲפִילוּ עֶר וֶועט זִיךְ טְרֶעפְן אִין עֶפֶּעס אַ פַארְוָוארְפֶענֶע פְּלַאץ, אָדֶער אִין עֶפֶּעס אַ טוּנְקֶעלֶע גַאס, וֶועט עֶר נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן צוּ זַיין אַלֵיין, ווַייל עֶר ווַייסְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז שְׁטֶענְדִיג מִיט אִים, אוּן עֶר וֶועט אָנְהֵייבְן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פְלֶעגְן טַייטְשְׁן דֶעם פָּסוּק (תְּהִלִּים כ"ג, ד): **גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי "אַתָּה" עִמָּדִי**, אוֹיךְ וֶוען אִיךְ טְרֶעף מִיר בְּגֵיא צַלְמָוֶת, אִין דִי שְׁרֶעקֶעדִיגְסְטֶע מַצָּבִים ווַייס אִיךְ אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט מִיר. דִי וָוארְט "אַתָּה" גֵייט אַרוֹיף אוֹיף "רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן", וָואס דָאס טוּט מֶען מִיט דִי אוֹתִיּוֹת פוּן א' בִּיז ת', אוּן מִיט דִי ה' מוֹצָאוֹת הַפֶּה, דָאס מֵיינְט אַז וֶוען אַ אִיד רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאט עֶר נִישְׁט מוֹרָא פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ.

אַ קָרוֹב צָאלְט מִיר אַלֶעס אוֹיס...

אֵיינְמָאל הָאט אַ אִיד גֶעפְרֶעגְט פוּן מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א: "פוּן ווָאוּ נֶעמְט אִיר אַזוֹיפִיל גֶעלְט צוּ קֶענֶען דֶעקְן דִי גְרוֹיסֶע הוֹצָאוֹת וָואס אִיר הָאט, פוּן דְרוּקְן אַזוֹיפִיל

סְפָרִים, אוֹיפְהַאלְטְן אַ יְשִׁיבָה, אוֹיפְשְׁטֶעלְן דִי שְׁטָאט יַבְנְאֵל, אוּן נָאךְ אַסַאךְ?" הָאט אִים מוֹהֲרָא"שׁ גֶעזָאגְט: "אִיךְ וֶועל דִיר זָאגְן דֶעם אֶמֶת, אִיךְ הָאב אַ קָרוֹב, וָואס צָאלְט מִיר אַלֶעס אוֹיס..." הָאט דֶער אִיד גֶעפְרֶעגְט: "אֶפְשֶׁר קֶען אִיךְ הָאבְּן אַן אַפּוֹינְטְמֶענְט בַּיי דֶעם קָרוֹב, וַוייל אִיךְ בִּין זֵייעֶר גֶעדְרוּקְט יֶעצְט, אוּן אִיךְ דַארְף וִויכְטִיג אַן הַלְוָאָה" הָאט אִים מוֹהֲרָא"שׁ גֶעזָאגְט: "אַוַודַאי קֶענְסְטוּ צוּקוּמֶען צוּ דֶעם קָרוֹב, דֶער קָרוֹב דָאס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִּים קמ"ה, יח): קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו, בֶּעהְט בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס דוּ ווִילְסְט, אוּן עֶר וֶועט דִיר זִיכֶער הֶעלְפְן.

וואוֹיל אִיז דֶער מֶענְטְשׁ וָואס קְרִיצְט דָאס גוּט אַיין אִין זַיין הַארְץ, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז זַיין נָאנְטְסְטֶער קָרוֹב, וֶועט עֶר אִים זִיכֶער הֶעלְפְן שְׁטֶענְדִיג מִיט וָואס עֶר דַארְף.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט' עֶרֶךְ קָרוֹב)

גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט

דֶער גַן עֵדֶן אוּן גֵיהִנוֹם אִיז נִישְׁט נָאר אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט נָאכְן שְׁטַארְבְּן, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן כ"ב): אַז דִי גַן עֵדֶן אוּן דִי גֵיהִנוֹם זֶענֶען אוֹיף דִי וֶועלְט, אוּן אוֹיךְ הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן קי"ט): אַז עֶס בִּכְלַל נִישְׁטָא אַזַא זַאךְ וִוי עוֹלָם הַזֶה, נָאר אָדֶער אִיז מֶען אִין גַן עֵדֶן אָדֶער אִיז מֶען אִין גֵיהִנוֹם.

וָואס אִיז פְּשַט פוּן דֶעם? וַוייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ ווייסְט אוּן גֶעדֶענְקְט אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט, אוּן פוּן יֶעדֶע זַאךְ וָואס פַּאסִירְט צוּ אִים אַנְטְלוֹיפְט עֶר נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזַא מֶענְטְשׁ הָאט אַ רוּהִיגֶע גֶעשְׁמַאקֶע לֶעבְּן, וַוייל עֶר וַוארְפְט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אַרוֹיף אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר דַארְף גָארְנִישְׁט נָאר דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַזַא מֶענְטְשׁ הָאט דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט, אוּן פַארְקֶערְט וֶוער עֶס טְרַאכְט נִישְׁט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר רַייסְט זִיךְ אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזַא מֶענְטְשׁ הָאט אַ בִּיטֶער לֶעבְּן אוֹיף דִי וֶועלְט, עֶר הָאט מַמָשׁ דָאס גֵיהִנוֹם אוֹיף דִי וֶועלְט.

דֶערְפַאר דַארְף זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ רֶעדְן שְׁטֶענְדִיג צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וָואס עֶס גֵייט אוֹיף אִים דוּרְךְ זָאל עֶר נָאר דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי וִוי מֶען רֶעדְט צוּ אַ גוּטֶער פְרַיינְד, אַזוֹי וִוי אַ קִינְד רֶעדְט צוּ זַיין טַאטֶע, אוּן אַזוֹי וֶוערְט מֶען נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען הָאט דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט, אָבֶּער פַארְקֶערְט וֶוען מֶען פַארְגֶעסְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, לַיידְט מֶען בְּלוֹיז צָרוֹת צְרוּרוֹת, מַמָשׁ וִוי אִין גֵיהִנוֹם.

אֱמוּנָה קִילְט אָפּ דֶעם גֵיהִנוֹם

דָאס אִיז פְּשַט וָואס דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת ט"ו:): כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע וּמְדַקְדֵק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ מְצַנְּנִין לוֹ גֵיהִנּוֹם, קְרִיאַת שְׁמַע אִיז אֱמוּנָה, וֶוען אַ אִיד לֵייגְט זִיךְ אַרַיין אִין אֱמוּנָה וֶוערְט עֶר נִיצוֹל פוּן גֵיהִנוֹם, וַוייל דִי תַּאֲווֹת וָואס בְּרֶענֶען אִינֶעם מֶענְטְשׁ דָאס נֶעמְט אִים אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן וֶוען מֶען גֵייט אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן דֶעמָאלְטְ'ס פַאלְט מֶען אַרַיין אִין גֵיהִנוֹם, אָבֶּער וֶוען מֶען לֵיינְט קְרִיאַת שְׁמַע, מֶען לֵייגְט זִיךְ אַרַיין אִין אֱמוּנָה, דֶעמָאלְט וֶוערְט דֶער גֵיהִנוֹם אָפְּגֶעקִילְט, מֶען גֵייט אַרוֹיס פוּן גֵיהִנוֹם, אוּן מֶען לֶעבְּט אִין גַן עֵדֶן מִיט רוּהִיגְקֵייט אוּן פְרֵיילִיכְקֵייט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן ד'): אַז דִי שְׁלֶעכְטְ'ס וָואס קוּמְט אוֹיף אַ רָשָׁע אִיז פוּן אִים אַלֵיין, אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִים לד, כב): תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה, דָאס אִיז וַוייל דִי עֲבֵירוֹת וָואס עֶר טוּט, דָאס נֶעמְט אִים אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן

דָאס אַלֵיין וַוארְפְּט אִים אַרַיין אִין גֵיהִנוֹם, אוּן אַזוֹי זֶעהְט מֶען אוֹיךְ אִין מִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה א, ו'): אֵשׁ הַיּוֹצְאוֹת מִגּוּפָן שֶׁל רְשָׁעִים - זֶה הַגֵּיהִנּוֹם, דִי רְשָׁעִים מַאכְן אַלֵיין אַרוּם זִיךְ אַזַא גֵיהִנוֹם-אַטְמָאסְפֶער.

דִי עִיקָר אִיז נָאר צוּ הָאבְּן סַבְלָנוּת, אֲפִילוּ וֶוען עֶס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי גוּט, זָאל מֶען זִיךְ אִיבֶּערְגֶעבְּן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן זִיךְ פַארְלָאזְן אוֹיף אִים, אוּן זִיךְ נִישְׁט אוֹיפְרֶעגְן וֶוען עֶס קוּמְט אוּנְטֶער אַ פְּרָאבְּלֶעם, אוּן עֶס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי וִוי מֶען ווִיל, אוּן דָאס זָאגְט דִי גְמָרָא (נְדָרִים כב.): כָּל הַכּוֹעֵס כָּל מִינֵי גֵיהִנּוֹם שׁוֹלְטִין בּוֹ, וַוייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט קַיין סַבְלָנוּת, אוּן עֶר רֶעגְט זִיךְ אוֹיף, וַוייל עֶר הָאט פַארְגֶעסְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶעמָאלְט'ס אִיז דִי גֵיהִנּוֹם שׁוֹלֵט אוֹיף אִים, אוּן עֶר הָאט אַ בִּיטֶער לֶעבְּן.

בַּאזוּכְן קְרַאנְקֶע

דֶערְפַאר אִיז אַ גוּטֶע זַאךְ צוּ גֵיין פוּן צַייט צוּ צַייט בַּאזוּכְן קְרַאנְקֶע, אוֹיסֶער דִי גְרוֹיסֶע מִצְוָה פוּן בִּיקוּר חוֹלִים, טוּט עֶס אוֹיךְ נָאךְ אַ זַאךְ, אַז מֶען זֶעהְט אַז עֶס אִיז לֵיידֶער דָא אַזוֹיפִיל אִידִישֶׁע קִינְדֶער וָואס לִיגְן נֶעבֶּעךְ אִין שְׁפִּיטָאל מִיט גְרוֹיסֶע יִסוּרִים, אוּן דֶעמָאלְטְ'ס בַּארוּהִיגְט מֶען זִיךְ, וַוייל קוֹדֶם הָאט מֶען גֶעמֵיינְט אַז מֶען הָאט דִי עֶרְגְסְטֶע לֶעבְּן אוֹיף דִי וֶועלְט, אָבֶּער נָאכְן זֶעהְן דִי קְרַאנְקֶע, דַאנְקְט מֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען אִיז גֶעזוּנְט אוּן שְׁטַארְק אוּן מֶען דַארְף נִישְׁט לִיגְן אִין שְׁפִּיטָאל, אוּן מֶען הָאט מֶער נִישְׁט קַיין טַעֲנוֹת אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס אִיז פְּשַׁט וָואס דִי חֲזַ"ל זָאגְן (נְדָרִים מ.): כָּל הַמְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵיהִנּוֹם, וַוייל בִּיז יֶעצְט הָאט דֶער מֶענְטְשׁ גֶעמֵיינְט אַז עֶר הָאט מַמָּשׁ דָאס גֵיהִנּוֹם אוֹיף דִי וֶועלְט, אָבֶּער נָאכְן זֶעהְן וָואס דִי קְרַאנְקֶע מַאכְן מִיט לֹא עָלֵינוּ, בַּארוּהִיגְט מֶען זִיךְ אַז עֶס אִיז נִישְׁט עֶק וֶועלְט, אוּן אַזוֹי ווֶערְט מֶען נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵיהִנּוֹם.

ווְאוֹיל אִיז דֶעם וָואס דֶערְהַאלְט זִיךְ אוּן ווֶערְט נִישְׁט צוּבְּרָאכְן פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ, עֶר גֶעבְּט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אִיבֶּער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, ווֶעט עֶר הָאבְּן דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק י' עֶרֶךְ גֵיהִנּוֹם)

גֶעבּ אַ קוּשׁ דִי מְזוּזָה

דִי מִצְוָה פוּן מְזוּזָה אִיז אַ גְרוֹיסֶע אוּן גֶעוַואלְדִיגֶע מִצְוָה, וָואס מֶען דַארְף זַייעֶר נִזְהָר זַיין אִין דֶעם. דֶער זֹהַר הַקָדוֹשׁ זָאגְט (דְבָרִים דַף שׁ') אוֹיפְ'ן פָּסוּק (דְבָרִים ו, ט): וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזֹת בֵּיתֶךָ אַז דִי וָוארְט מְזוּזֹת אִיז דִי אוֹתִיוֹת "זָז מָוֶת" אַז בַּיי אַ טִיר וָואס עֶס אִיז דָא דָארְט אַ מְזוּזָה וֶועט נִישְׁט אַרַיינְקוּמֶען דֶער טוֹיט.

עֶרְגֶער פוּן טוֹיט

טוֹיט מֵיינְט נִישְׁט נָאר מַמָשׁ טוֹיט רַחֲמָנָא לִיצְלָן, נָאר דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף אַלֶע מִינֵי צָרוֹת, יִסוּרִים, וֵוייטָאגְן, אוּן אָרִימְקֵייט, וָואס גֵייעֶן אַרִיבֶּער אוֹיף אַ מֶענְטְשׁ, דִי אַלֶע זַאכְן אִיז אוֹיךְ אַ בְּחִינָה פוּן טוֹיט, אוּן אָמָאל אִיז עֶס נָאךְ עֶרְגֶער פוּנֶעם טוֹיט, וַוייל שְׁטַארְבְּן קֶען מֶען נָאר אֵיינְמָאל, אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לַיידְט צָרוֹת אוּן יִסוּרִים, וּבִפְרַט וֶוען עֶס אִיז בַּיי אִים אִינֶדערְהֵיים, עֶס זֶענֶען דָא קְרִיגֶערַייעֶן אִינֶדערְהֵיים, דָאס אִיז אַ זַאךְ וָואס גֵייט מִיט מִיטְן מֶענְטְשׁ טָאג אַיין טָאג אוֹיס, אוּן דָאס אִיז זַייעֶר שְׁוֶוער אַרִיבֶּער צוּ טְרָאגְן.

דֶערְפַאר דַארְף מֶען זַייעֶר נִזְהָר זַיין צוּ הָאבְּן כְּשֵׁר'ע מְזוּזוֹת אוֹיף אַלֶע טִירְן, מֶען טָאר נִישְׁט שְׁפָּארְן קַיין גֶעלְט בַּיי דֶעם, וַוייל דָאס הִיט אָפּ דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן אַלֶע צָרוֹת אוּן יִסוּרִים.

דִי מְזוּזָה הִיט אָפּ

דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (עֲבוֹדָה זָרָה יא.): אַז וֶוען אוּנְקְלוֹס הָאט זִיךְ מְגַייר גֶעוֶוען הָאט זַיין פֶּעטֶער דֶער רוֹימִישֶׁער קֵיסָר גֶעשִׁיקְט אַסַאךְ גְרוּפֶּעס סָאלְדַאטְן אִים צוּרִיק צוּ בְּרֶענְגֶען, אָבֶער עֶר הָאט זֵיי אַלֶע אִיבֶּערְגֶערֶעדְט זִיךְ מְגַייר צוּ זַיין בִּיז עֶר הָאט גֶעשִׁיקְט דִי לֶעצְטֶע גְרוּפֶּע סָאלְדַאטְן אוּן עֶר הָאט זֵיי אָנְגֶעוָוארְנְט אַז זֵיי זָאלְן גָארְנִישְׁט רֶעדְן צוּ אֻנְקְלוֹס.

זֵיי זֶענֶען אָנְגֶעקוּמֶען צוּ אִים אוּן אִים גֶעכַאפְּט, אוֹיפְ'ן וֶועג אַרוֹיס הָאט אוּנְקְלוֹס גֶעלֵייגְט זַיין הֶענְט אוֹיף דִי מְזוּזָה אוּן זֵיי גֶעפְרֶעגְט: "וָואס אִיז דָאס?" הָאבְּן זֵיי אִים צוּרִיק גֶעזָאגְט: "זָאג דוּ", הָאט עֶר זֵיי גֶעזָאגְט אַז אַ מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם זִיצְט אִין זַיין פַּאלַאץ אוּן דִי שׁוֹמְרִים הִיטְן פוּן אִינְדְרוֹיסְן, אָבֶער בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז פַּארְקֶערְט, דֶער אִיד זִיצְט זִיךְ בַּיי זִיךְ אִינֶדערְהֵיים אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הִיט אִים אָפּ בַּיי דִי טִיר מִיט דִי מְזוּזָה, וֶוען זֵיי הָאבְּן דָאס גֶעהֶערְט הָאבְּן זֵיי זִיךְ אוֹיךְ מְגַייר גֶעוֶוען, אוּן מֶער הָאט דֶער קֵיסָר שׁוֹין נִישְׁט גֶעשִׁיקְט נָאךְ אִים.

פּוּנְקְט בַּיי דֶעם בִּיזְטוּ קַארְג?

אוּן מֶען זֶעהְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ פִּיהלְט אַז עֶר אִיז אִין אַ סַכָּנָה וֶועט עֶר צָאלְן אַסַאךְ גֶעלְט צוּ דִינְגֶען שׁוֹמְרִים אַז זֵיי זָאלְן אִים אָפְּהִיטְן, אַז

מען זאל אים נישט הרג'ענען אדער צוכאפן זיין געלט. פארוואס זאל א מענטש קארגן אויף די מצוה פון מזוזה, מען קויפט עס נאר איינמאל און דאס היט אפ דעם מענטש אויף שטענדיג.

חז"ל זאגן (זהר חדש רות פד): א טיר וואס האט א מזוזה קען קיין שום מזיק און שטן און קיין שום פגע רע צוקומען דערצו, און אפילו אין א צייט וואס מען גיבט רשות פארן מלאך המשחית צו הרג'ענען, אבער ווען ער הייבט אויף די אויגן און ער זעהט דעם שם שד"י אויפ'ן טיר, אנטלויפט ער גלייך.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ג): אז די מצות מזוזה נעמט אוועק תאוות ממון, און מען איז זוכה צו שמירת הברית און צו זיין א שמח בחלקו און צו אריכת ימים, זעהט מען וואסערע גוטע זאכן די מזוזה ברענגט, און דערפאר דארף מען זייער נזהר זיין דערין.

קושן די מזוזה – יראת שמים

און די עיקר ליבשאפט צו די מצוה פון מזוזה דערקענט זיך ווען מען קושט די מזוזה שטענדיג ווען מען גייט אריין און ארויס, מיטן קושן די מזוזה ווייזט מען אז מען האט ליב די מצוה, און די מצוה איז חשוב ביי אים, אז ווי ווען א מענטש האט א טייערע זאך וואס ער האט ליב קוקט ער שטענדיג דערויף און ער האלט עס שטענדיג, די זעלבע איז ביי די מזוזה ווען מען גייט דורך די מזוזה געבט מען עס א קוש, און מען ווייזט ארויס ווי שטארק מען האט עס ליב.

און דער שלימות איז אז ווען מען גייט ארויס אויפ'ן גאס, זאל מען קושן די מזוזה, און זיך דערמאנען וואס עס שטייט אין די מזוזה, אז עס איז נאר דא איין באשעפער וואס פירט די וועלט, ווייל ווען מען גייט ארויס אויפ'ן גאס איז גרינגער צו פארגעסן פונעם אייבערשטן, אבער ווען מען געבט א קוש די מזוזה אויפ'ן וועג ארויס, דאס דערמאנט דעם מענטש פונעם אייבערשטן, און דאס באגלייט אים אויפ'ן גאס, און אין דעם ווענדט זיך די יראת שמים פון א מענטש, אויב ער איז נזהר צו קושן די מזוזה שטענדיג.

עס איז געקומען אמאל א אינגערמאן צום הייליגן חת"ם סופר זי"ע, זיך צו פארהערן די הוראה, ער האט געוואלט באקומען פונעם חת"ם סופר א כתב היתר הוראה.

ווען דער אינגערמאן איז אריינגעקומען האט דער חת"ם סופר באמערקט אז ער האט נישט געקושט די מזוזה, האט ער געטראכט מן הסתם האט ער פארגעסן אדער ער איז געווען דערשראקן, דערפאר האט ער נישט געקושט די מזוזה, האט אים דער חת"ם סופר געזאגט אז ער זאל צוריק קומען מארגן, ווען ער איז ארויסגעגאנגען האט ער ווייטער נישט געקושט די מזוזה, און ווען דער אינגערמאן איז צוריק געקומען צומארגנ'ס צו בעטן דעם כתב הוראה האט ער ווייטער נישט געקושט די מזוזה, האט אים דער חת"ם

סוֹפֵר גֶעזָאגְט: "אִיךְ קֶען דִיר נִישְׁט גֶעבְּן קַיין כְּתַב הוֹרָאָה", דֶער אִינְגֶערְמַאן הָאט צוּרִיק גֶעפְרֶעגְט דֶערְשְׁרָאקֶענֶערְהֵייט: "פַארְוָואס וָויל דֶער רֶבִּי מִיר נִישְׁט גֶעבְּן קַיין כְּתַב הוֹרָאָה, זָאל מִיר דֶער רֶבִּי כָאטְשׁ פַארְהֶערְן צוּ זֶעהְן אוֹיב אִיךְ קֶען", הָאט דֶער חֲתַ"ם סוֹפֵר אִים גֶעזָאגְט: "אִיךְ הָאבּ גֶעזֶעהְן דְרֵיי מָאל ווִי דוּ גֵייסְט דוּרְךְ דִי טִיר און דוּ הָאסְט נִישְׁט גֶעקוּשְׁט דִי מְזוּזָה, דְרֵיי מָאל אִיז שׁוֹין לוֹיט יֶעדְן אֵיינֶעם אַ חֲזָקָה, הָאבּ אִיךְ גֶעזֶעהְן פוּן דֶעם אַז דוּ הָאסְט נִישְׁט קַיין יִרְאַת שָׁמַיִם, דֶערְפַאר וָויל אִיךְ דִיר נִישְׁט פַארְהֶערְן וַוייל אִיךְ וֶועל דִיר סַיי ווִי נִישְׁט גֶעבְּן קַיין כְּתַב הוֹרָאָה, וַוייל אוֹיבּ דוּ הָאסְט נִישְׁט קֵיין יִרְאַת שָׁמַיִם, דַארְפְסְטוּ קוֹדֶם אַרְבֶּעטְן אוֹיף דִי נְקֻדָּה צוּ הָאבְּן יִרְאַת שָׁמַיִם".

זֶעהְט מֶען פוּן דִי מַעֲשֶׂה אַז דָאס קוּשְׁן דִי מְזוּזָה וַוייזְט אוֹיף דִי יִרְאַת שָׁמַיִם וָואס דֶער מֶענְטְשׁ הָאט, וואוּיל אִיז דֶעם וָואס קוּשְׁט שְׁטֶענְדִיג דִי מְזוּזָה און פְרֵיידְט זִיךְ דֶערְמִיט, וֶועט אִים שְׁטֶענְדִיג גוּט זַיין.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ז' עֵרֶךְ מְזוּזָה)

דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן

מוֹהַרָא"ש שְׁלִיטָ"א זָאגְט שְׁטֶענְדִיג אַז אוֹיף צְוֵויי זַאכְן דַארְף אַ אִיד הָאבְּן מְסִירַת נֶפֶשׁ יֶעדְן טָאג, אֵיינְס צוּ דַאוֶוענֶען שַׁחֲרִית מִנְחָה מַעֲרִיב אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ מִיט מִנְיָן, צְוֵוייטְנְ'ס צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג אַ בְּלַאט גְמָרָא.

תּוֹרָה אוּן תְּפִלָּה דָאס אִיז דֶער עִיקָר פוּן אַ אִיד, דָאס הַאלְט אַ אִיד בַּיי אִידִישְׁקֵייט, וֶוען אַ אִיד אִיז שְׁטַארְק מִיט דִי צְוֵויי זַאכְן אִיז עֶר פַארְזִיכֶערְט אַז עֶר וֶועט זִיךְ הַאלְטְן בַּיי דִי קְדוּשָּׁה, אוּן נִישְׁט אַוֶועק פַאלְן חַס וְשָׁלוֹם.

אָבֶער אַזוֹי ווִי דֶער יֵצֶר הָרַע ווייסְט אוֹיף פוּן דֶעם, דֶערְפַאר פְּרוּבִּירְט עֶר אוֹיף אַלֶע וֶועגְן צוּ שְׁטֶערְן פוּן דֶעם, אוּן דֶערְפַאר דַארְף זִיךְ אַ אִיד מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין צוּ גֵיין יֶעדְן טָאג אִין שׁוּהְל דַאוֶוענֶען, אוּן צוּ לֶערְנֶען גְמָרָא יֶעדְן טָאג.

אַזוֹי הֵייבְּט זִיךְ עֶס אָן

אוּן דָאס זֶעהְט מֶען מַמָּשׁ בְּחוּשׁ אַז אַזוֹי הֵייבְּט אַ אִיד אָן אַוֶועקְצוּגֵיין פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַלֶעס הֵייבְּט זִיךְ אָן בַּיים פַארְנַאכְלֶעסִיגְן דָאס דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ, קוֹדֶם קוּמְט דֶער יֵצֶר הָרַע מִיט אַ פְרוּמֶען פָּנִים, "אִיךְ וֶועל עֶנֶדֶערְשְׁט דַאוֶוענֶען אִינְדֶערְהֵיים אַלֵיין, וַוייל אַזוֹי קֶען אִיךְ מֶער אִינְזִין הָאבְּן דָאס דַאוֶוענֶען", אָבֶער עֶר כַאפְּט נִישְׁט אַז אַזוֹי כַאפְּט אִים דֶער יֵצֶר הָרַע אַרַיין אִין זַיין נֶעץ, וַוייל אֵיינְמָאל מֶען גֵייט נִישְׁט אִין שׁוּהְל דַאוֶוענֶען, הֵייבְּט מֶען אָן צוּ פַארְשְׁפֶּעטִיגְן דָאס דַאוֶוענֶען, נָאכְדֶעם הֵייבְּט מֶען אָן צוּ פַארְפֶעלְן דָא אַ מִנְחָה דָארְט אַ מַעֲרִיב, מֶען טְרֵייסְט זִיךְ אַז מֶען וֶועט שׁוֹין דַאוֶוענֶען שְׁפֶּעטֶער צְוֵויי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֶה'ס, אוּן נָאכְדֶעם הֵייבְּט מֶען אָן צוּ שְׁנַיידְן פוּנֶעם דַאוֶוענֶען, מֶען זָאגְט נָאר קְרִיאַת שְׁמַע אוּן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, בִּיז מֶען הֶערְט אוֹיף אִינְגַאנְצְן צוּ דַאוֶוענֶען, אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ מַאכְט אָפּ מִיט אַ שְׁטַארְקֵייט "אִיךְ מוּז יֶעדְן טָאג גֵיין אִין שׁוּהְל דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן, מִיט כַּוָּונָה אָדֶער אָן כַּוָּונָה" אַזוֹי אִיז עֶר פַארְזִיכֶערְט אַז עֶר וֶועט בְּלַייבְּן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב', סִימָן ח'): אוֹיף דִי גְמָרָא (בְּרָכוֹת נ"ד:): אַז עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאט גֶעזֶעהְן אַז דִי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל אִיז גְרוֹיס דְרֵיי פַּרְסָה אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען אוּן אוֹיסְגֶערִיסְן אַ בַּארְג וָואס אִיז גְרוֹיס דְרֵיי פַּרְסָה אוּן עֶר הָאט עֶס גֶעוָואלְט אַרוֹיף וַוארְפְן אוֹיף דִי אִידְן, בִּיז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט אִים גֶע'הַרְגְ'ט, זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אַז דִי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל זֶענֶען דִי דְרֵיי תְּפִלּוֹת שַׁחֲרִית מִנְחָה אוּן מַעֲרִיב, אוּן דָאס מוּז זַיין דַוְקָא אִין דִי מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, דָאס מֵיינְט אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ מִיט מִנְיָן, אוּן דָאס הָאט דֶער עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן גֶעוָואלְט אוֹיסְרַייסְן, עֶר הָאט גֶעוָואלְט אוֹיסְרַייסְן דִי אִידְן פוּן דַאוֶוענֶען דִי

דְרַייי תְּפִלּוֹת מִיט מִנְיָן, אָבֶער משֶׁה רַבֵּינוּ הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעלָאזְט פוּן אִים, נָאר עֶר הָאט אִים גֶע'הַרְגְ'ט, אוּן מִיט דֶעם גֶעוִויזְן פַאר דִי אִידְן, אַז מֶען דַארְף זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין צוּ דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן.

אֲפִילוּ וֶוען מֶען הָאט אַן אוֹנֶס, מֶען אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען שְׁפֶּעט וְכַדוֹמֶה, אִיז נָאךְ אַלְץ דָא בָּרוּךְ ה' הַיינְט מִנְיָנִים בִּיז שְׁפֶּעט, אוּן מֶען קֶען שְׁטֶענְדִיג טְרֶעפְן אַ מִנְיָן צוּ דַאוֶוענֶען, אוּן אֲפִילוּ עֶס אִיז שׁוֹין נִישְׁט דָא קַיין מִנְיָנִים, אִיז נָאךְ אַלְץ עֶנְדֶערְשְׁט צוּ דַאוֶוענֶען אִין שׁוּהְל וִוי צוּ דַאוֶוענֶען אִינְדֶערְהֵיים, וַוייל אַזוֹי גֶעווֹאוֹינְט מֶען זִיךְ צוּ צוּ דַאוֶוענֶען אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וָואס דָארְט רוּהְט דִי שְׁכִינָה.

אַ סְגוּלָה פַאר פַּרְנָסָה

צַדִּיקִים זָאגְן: "וֶוער עֶס ווִיל הָאבְּן אַ דָבָר שֶׁבְּמִנְיָן זָאל דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן" דָאס מֵיינְט אַז דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן אִיז אַ סְגוּלָה פַאר פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע וּבְנֵיקָל.

וּבִפְרַט מִנְחָה אוּן מַעֲרִיב דַארְף מֶען נָאךְ מֶער זַיין גֶעוָוארְנְט צוּ דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן, וַוייל אִין דֶעם זֶענֶען מֶענְטְשְׁן מֶער מְזַלְזֵל, אוּן דַאוֶוענֶען מִנְחָה מַעֲרִיב מִיט מִנְיָן אִיז נָאךְ מֶער מְסוּגָל פַאר פַּרְנָסָה, וַוייל דִי גְמָרָא זָאגְט (פְּסָחִים פ"ח.): אַז אַבְרָהָם הָאט עֶס גֶערוּפְן "הַר" יִצְחָק "שָׂדֶה" אוּן יַעֲקֹב "בַּיִת" דָאס מֵיינְט דֶעם פְּלַאץ פוּן בֵּית הַמִּקְדָשׁ וָואס דָארְט אִיז דֶער פְּלַאץ פוּן תְּפִלָּה, אוּן אַבְרָהָם הָאט מְתַקֵן גֶעוֶוען דָאס דַאוֶוענֶען שַׁחְרִית, יִצְחָק מִנְחָה, אוּן יַעֲקֹב מַעֲרִיב, שָׂדֶה - אַ פֶעלְד, אִיז דִי פְּלַאץ וִוי עֶס וַואקְסְט אַלֶע עֶסְן, אוּן דֶערְנָאךְ בְּרֶענְגְט מֶען דָאס אַרַיין אִין דֶעם בַּיִת - אִין דִי הוֹיז, זֶעהְט מֶען אַז מִנְחָה אוּן מַעֲרִיב אִיז מְסוּגָל פַאר פַּרְנָסָה.

דֶערְפַאר אוֹיב אֵיינֶער דַארְף פַּרְנָסָה גְרִינְגֶערְהֵייט זָאל עֶר זִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ גֵיין יֶעדְן טָאג אִין שׁוּהְל דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן, וֶועט אִים אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז עֶר וֶועט שְׁטֶענְדִיג הָאבְּן פַּרְנָסָה בְּרֵיוַח וּבְנֵיקָל וִויפִיל עֶר דַארְף.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אשׁ חֵלֶק ט"ז עֶרֶךְ מְסִירַת נֶפֶשׁ,
חֵלֶק ח' עֶרֶךְ מִנְיָן, חֵלֶק ו' עֶרֶךְ מִנְחָה מַעֲרִיב)

די דְרֵיי וָואכְן

מֶענְטְשְׁן בַּאטְרַאכְטְן דִי טֶעג פוּן בֵּין הַמְּצָרִים - דִי דְרֵיי וָואכְן צְווִישְׁן שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז אוּן תִּשְׁעָה בְּאָב, אַלְץ טְרוֹיעֶרִיגֶע מָרָה שְׁחוֹרָה'דִיגֶע טֶעג, עֶס זֶעהְט עֶפֶּעס אוֹיס ווִי גֶעפַאלֶענֶע נִידֶערִיגֶע טֶעג, וָואס מֶען אִיז זֵייעֶר וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען קֶען דֶעמָאלְטְ'ס נִישְׁט דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן גֶעהֶערִיג.

אָבֶּער דֶער אֱמֶת אִיז נִישְׁט אַזוֹי, נָאר פוּנְקְט פַארְקֶערְט, דִי טֶעג זֶענֶען גְרוֹיסֶע טֶעג, וָואס זֶענֶען סְפֶּעצִיעֶל מְסוּגָל צוּ נָאנְט וֶוערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאךְ מֶער אוּן גְרִינְגֶער פוּן אַ גַאנְץ יָאר.

אֵיינְמָאל הָאט מֶען נָאכְגֶעזָאגְט פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, אַז עֶרְלִיכֶע אִידְן פְּלֶעגְן זָאגְן אַז אִין דִי טֶעג פוּן בֵּין הַמְּצָרִים פַאלְן זֵיי פוּן זֵייעֶרֶע מַדְרֵיגוֹת, הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט אוֹיף דֶעם אַז עֶס אִיז נִישְׁט אֱמֶת, פַארְקֶערְט, דִי טֶעג קֶען מֶען גְרִינְגֶער שְׁטֵייגְן, אוּן וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי ווִי מֶען זֶעהְט בַּיי אַ קֶענִיג אַז וֶוען עֶר אִיז אִין זַיין פַּאלַאץ אִיז שְׁוֶוער צוּ צוּקוּמֶען צוּ אִים, אָבֶּער וֶוען עֶר אִיז אוֹיפְ'ן וֶועג, אוֹיפְ'ן גַאס, אִיז אַסַאךְ גְרִינְגֶער צוּ קוּמֶען צוּ אִים. דִי זֶעלְבֶּע יֶעצְט בֵּין הַמְּצָרִים וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז כִּבְיָכוֹל אִין גָלוּת, אִיז עֶר נָאךְ מֶער נֶענְטֶער צוּ אוּנְז, אוּן מִיר קֶענֶען נָאךְ גְרִינְגֶער אוּן שְׁנֶעלֶער צוּ קוּמֶען צוּ אִים, אוּן צוּ רֶעדְן צוּ אִים.

דִי דְרֵיי וָואכְן זֶענֶען אֵיין אוּן צְוָואנְצִיג טֶעג, דָאס אִיז דִי גִימַטְרִיָּא פוּנֶעם שֵׁם אהי"ה, וָואס דֶער שֵׁם וַוייזְט אַז אֲפִילוּ בִּיז יֶעצְט אִיז מֶען נִישְׁט גֶעוֶועןן וואויל, קֶען מֶען "פוּן יֶעצְט" אָנְהֵייבְּן צוּ זַיין וואויל אוּן עֶרְלִיךְ, אַזוֹי ווִי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן ו'): אַז דֶער שֵׁם וַוייזְט "אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי" וָואס דָאס מֵיינְט, אֲפִילוּ אִיךְ בִּין נִישְׁט גֶעוֶוען גוּט בִּיז יֶעצְט, הֵייבּ אִיךְ אָן פוּן יֶעצְט צוּ זַיין גוּט.

נָאר אַזוֹי ווִי וֶוען עֶס אִיז דָא גָאר אַ טֵייעֶרֶע אוֹצָר, נֶעמְט מֶען עֶס אַרוּם אוּן מֶען פַארְזִיגְלְט עֶס מִיט אַסַאךְ שְׁלֶעסֶער, כְּדֵי עֶס זָאל נִישְׁט אָנְקוּמֶען צוּ דֶעם נִישְׁט רִיכְטִיגְן מֶענְטְשׁ, וָואס דַארְף עֶס נִישְׁט בַּאקוּמֶען. דִי זֶעלְבֶּע אִיז יֶעצְט, אַזוֹי ווִי דִי דְרֵיי וָואכְן זֶענֶען אַזֶעלְכֶע גֶעהוֹיבֶּענֶע טֶעג, אַזֶעלְכֶע טֶעג וָואס פַארְמָאגְן אִין זִיךְ אַ גֶעוַואלְדִיגֶע אוֹצָר, אַז מֶען קֶען גְרִינְגֶערְהֵייט וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶערְפַאר הָאט עֶס דֶער יֵצֶר הָרַע אַרוּם גֶענוּמֶען מִיט אַזֶעלְכֶע שְׁלֶעסֶער פוּן עַצְבוּת אוּן מָרָה שְׁחוֹרָה, אַז מֶען זָאל נִישְׁט קֶענֶען צוּ קוּמֶען דֶערְצוּ, אָבֶּער וֶוער עֶס הָאט שֵׂכֶל, לָאזְט זִיךְ נִישְׁט נַארְן, עֶר קוּקְט נִישְׁט אוֹיף דִי אַלֶע דִמְיוֹנוֹת, נָאר עֶר נִיצְט אוֹיס דִי צַייט מִיט אַסַאךְ תְּפִלָּה, עֶר בֶּעהְט אַסַאךְ דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר גְרִינְגֶערְהֵייט צוּקוּמֶען

צו גְרױסֶע זַאכְן.

די סְפָרִים הַקְדוֹשִׁים בְּרֶענְגֶען פוּנֶעם הֵיילִיגְן מַגִּיד פוּן מֶעזְרִיטְשׁ (עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל, מַסְעֵי): אוֹיפְ'ן פָּסוּק (אֵיכָה א', ג'): כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, "כָּל רוֹדְפֵי - יָהּ", וֶוער עֶס לוֹיפְט נָאךְ דֶעם אֵייבֶערְשְׁטְן, "הִשִּׂיגוּהָ", קֶען אִים דֶערְגְרֵייכְן, "בֵּין הַמְּצָרִים", דַוְקָא אִין דִי טֶעג פוּן "בֵּין הַמְּצָרִים".

און סְפֶּעצִיעֶל דִי שַׁבָּתִים פוּן דִי דְרֵיי וָואכְן זֶענֶען גָאר גְרוֹיס, וָואס אִיז נִישְׁטָא זֵייעֶר גְלַייכְן אִיבֶּערְן יָאר, דִי דְרֵיי שַׁבָּתִים זֶענֶען אַנְטְקֶעגְן דִי דְרֵיי יָמִים טוֹבִים, פַּרְשַׁת פִּנְחָס אִיז קֶעגְן יוֹם טוֹב פֶּסַח, מַטּוֹת-מַסְעֵי אִיז קֶעגְן שָׁבוּעוֹת, אוּן דְבָרִים-שַׁבַּת חֲזוֹן, אִיז קֶעגְן סוּכּוֹת, אוּן דֶערְפַאר זֶענֶען זֵיי סְפֶּעצִיעֶל חָשׁוּבֶע שַׁבָּתִים, אוּן שַׁבַּת חֲזוֹן אִיז גָאר דִי גְרֶעסְטֶע שַׁבָּת פוּן יָאר, דֶער נָאמֶען "חֲזוֹן" גֵייט אַרוֹיף אוֹיף נְבוּאָה, וְוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (יְשַׁעְיָה א', א'): חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ, צַדִּיקִים זֶענֶען זוֹכֶה צוּ זֶעהְן אִין דֶעם שַׁבָּת, דֶעם דְרִיטְן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וָואס וֶועט אוֹיפְגֶעבּוֹיעֶט וֶוערְן בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ.

אַזוֹי וְוי מַאנְדְלֶען

דֶער פָּסוּק זָאגְט (יִרְמְיָה א', י"א): אַז יִרְמְיָה הַנָּבִיא הָאט נְבִיאוֹת גֶעזָאגְט אוֹיף דִי חוּרְבָּן פוּנֶעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה, זָאגְט רַשִׁ"י אַז אַזוֹי וְוי דֶער מַקֵּל שָׁקֵד - דֶער מַאנְדְל-בּוֹים, פוּן וֶוען עֶס קוּמְט אַרוֹיס דִי בְּלוּם בִּיז עֶס וַואקְסְט אַרוֹיס דִי פְּרוּכְט נֶעמְט אֵיין און צְוָואנְצִיג טֶעג, אַזוֹי אוֹיךְ פוּן וֶוען דִי גוֹיִם הָאבְּן צוּבְּרָאכְן דִי מוֹיעֶר פוּן שְׁטָאט, בִּיז וֶוען זֵיי הָאבְּן חָרוּב גֶעמַאכְט דֶעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָאט גֶענוּמֶען אֵיין און צְוָואנְצִיג טֶעג.

אָבֶּער מֶען דַארְף וִויסְן אַז דֶער מַאנְדְל הָאט אוֹיךְ אַן אַנְדֶערֶע אֵייגְנְשַׁאפְט, דִי חֲזַ"ל זָאגְן (מַעַשְׂרוֹת פֶּרֶק א'): אַז דֶער מַאנְדְל אִיז קוֹדֶם בִּיטֶער און דֶערְנָאךְ וֶוערְט עֶס זִיס, און דֶערְפַאר, אַזוֹי וְוי דִי דְרֵיי וָואכְן זֶענֶען צוּגֶעגְלִיכְן צוּ מַאנְדְלֶען, אִיז יֶעצְט דִי צַייט וָואס מֶען קֶען אִיבֶּערְדְרֵייעֶן, און מַאכְן פוּן בִּיטֶער זָאל וֶוערְן זִיס. וָואס דָאס אִיז בֶּאֱמֶת דִי אַרְבֶּעט פוּן אַ מֶענְטְשׁ אוֹיף דִי וֶועלְט, אַזוֹי וְוי דֶער זֹהַר הַקָּדוֹשׁ זָאגְט (הַקְדָּמַת בְּרֵאשִׁית ד.): "וֶוער פוּן אַייךְ קֶען אִיבֶּערְדְרֵייעֶן, און מַאכְן פוּן טוּנְקְל זָאל וֶוערְן לִיכְטִיג, און פוּן בִּיטֶער זָאל וֶוערְן זִיס?"

דָאס מֵיינְט, אַז אֲפִילוּ וֶוען עֶס גֵייט אִיבֶּער אוֹיף אַ מֶענְטְשׁ צָרוֹת און יִסוּרִים און שְׁוֶועריקֵייטְן, עֶס אִיז אִים זֵייעֶר בִּיטֶער דָאס לֶעבְן, עֶס אִיז אִים מַמָּשׁ טוּנְקְל פַאר דִי אוֹיגְן, אָבֶּער וֶוען מֶען וֵוייסְט אַז דִי אַלֶע זַאכְן זֶענֶען נִישְׁט גֶעשֶׁעהְן פוּן זִיךְ אַלֵיין, דֶער אֵייבֶערְשְׁטֶער הָאט עֶס גֶעמַאכְט מִיטְן צִיהְל אוֹיפְצִיוֶועקְן דֶעם מֶענְטְשׁ אַז עֶר זָאל צוּרִיק קוּמֶען צוּ אִים, און דֶער מֶענְטְשׁ גֵייט און עֶר דֶערְצֵיילְט פַארְן אֵייבֶערְשְׁטְן אַלֶע זַיינֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען, דֶעמָאלְטְ'ס הָאט עֶר אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט און גֶעמַאכְט פוּן בִּיטֶער זִיס,

וַוייל דֶער אֵייבֶערְשְׁטֶער וֶועט אִים זִיכֶער הֶעלְפְן, אוּן עֶר וֶועט אַרוֹיס גֵיין פוּן אַלֶע זַיינֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען אוּן צָרוֹת.

נִישְׁט מִיט עַצְבוּת

אוּן אֲפִילוּ דִי אַלֶע הֲלָכוֹת אוּן דִינִים וָואס מִיר הָאבְּן, זִיךְ צוּ פִירְן מִיט אֲבֵילוּת אִין דִי טֶעג פוּן בֵּין הַמְּצָרִים, מֵיינְט דָאס נִישְׁט אַז מֶען דַארְף זַיין טְרוֹיעֶרִיג, בְּעַצְבוּת אוּן צוּקְלַאפְּט. נָאר מֶען דַארְף עֶס טוּהְן מִיט אַן הִשְׁתּוֹקְקוּת אִין הַארְץ, אַז מִיר בֶּענְקְן שׁוֹין אוּן מִיר זֶענֶען מִשְׁתּוֹקֵק אַז מֶען זָאל אוֹיפְבּוֹיעֶן דֶעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוּן מִיר קֶענֶען נִישְׁט פַארְגֶעסְן דֶערְפוּן.

דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי וֶועג וָואס אַלֶע צַדִיקִים הָאבְּן זִיךְ גֶעפִירְט, פוּן אֵיין זַייט הָאבְּן זֵיי אִין הַארְצְן גֶעטְרוֹיעֶרְט אִין הַארְץ אוֹיף דִי חוּרְבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָבֶער אוֹיפְן פָּנִים הָאבְּן זֵיי אֵייבִּיג גֶעהַאט אַ שְׁמֵייכֶל, אוּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען יֶעדְן מֶענְטְשׁ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, אוּן אַזוֹי הָאבְּן זֵיי מְקָרֵב גֶעוֶוען יֶעדְן צוּם אֵייבֶערְשְׁטְן.

וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער יִשְׂמַח מֹשֶׁה זי"ע הָאט גֶעוָואלְט נָאכְקוּקְן אוּן זֶעהְן וָואס דֶער דֶרֶךְ הַחֲסִידוּת אִיז, הָאט עֶר גֶעהַאט אַ שְׁטַארְקֶע קַשְׁיָא אוֹיף זֵיי, "פַארְוָואס זֶענֶען דִי חֲסִידִים אֵייבִּיג פְרֵיילִיךְ? עֶס אִיז דָאךְ אַ קְלָארֶע הֲלָכָה אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ אַז אַ יְרֵא שָׁמַיִם דַארְף טְרוֹיעֶרְן אוּן זִיךְ מְצַעֵר זַיין אוֹיפְן חוּרְבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מִמֵּילָא וִוי אַזוֹי קֶענֶען דִי חֲסִידִים זַיין אַזוֹי פְרֵיילִיךְ?"

וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער יִשְׂמַח מֹשֶׁה זי"ע אִיז גֶעפָארְן צוּ זַיין רֶבִּי'ן דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זי"ע הָאט עֶר גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶערְשְׁטְן אוֹיפְן וֶועג, "בַּאשֶׁעפֶער, דוּ וֵוייסְט דָאךְ אַז אִיךְ ווִיל נִישְׁט הָאבְּן קַיין קֻשְׁיוֹת, מִמֵּילָא הֶעלְף אַז וֶוען אִיךְ קוּם צוּם צַדִיק זָאל מִיר פַארְעֶנְטְפֶערְט וֶוערְן אַלֶע מַיינֶע קֻשְׁיוֹת, וַוייל דִי חֲזַ"ל זָאגְן דָאךְ (יוֹמָא ל"ח:) הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ, וֶוען אֵיינֶער ווִיל זִיךְ הֵיילִיגְן, הֶעלְפְט מֶען אִים פוּן הִימְל, אָבֶער עֶס שְׁטֵייט נִישְׁט אַ לָשׁוֹן יָחִיד מְסַיֵּעַ אוֹתוֹ, וָואס דֶעמָאלְט'ס וָואלְט עֶס גֶעמֵיינְט אַז נָאר דֶער אֵייבֶערְשְׁטֶער הֶעלְפְט, עֶס שְׁטֵייט דָאךְ מְסַיְּעִין אוֹתוֹ אַ לָשׁוֹן רַבִּים, אוּן דָאס מֵיינְט אַז דִי צַדִיקִים הֶעלְפְן אוֹיךְ דֶעם מֶענְטְשׁ. אוּן דֶערְפַאר - הֶעלְף מִיר בַּאשֶׁעפֶער - אַז דֶער צַדִיק זָאל מִיר הֶעלְפְן אַרוֹיס גֵיין פוּן אַלֶע מַיינֶע קֻשְׁיוֹת".

וֶוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין רֶבִּי'ן דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זי"ע, ווִי נָאר עֶר הָאט אַרַיין גֶעטְרֶעטְן אִין צִימֶער, הָאט אִים דֶער צַדִיק גֶעפְרֶעגְט: "פַארְוָואס זֶעהסְטוּ אוֹיס אַזוֹי טְרוֹיעֶרִיג הַיינְט? עֶס שְׁטֵייט טַאקֶע אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ אַז אַ יְרֵא שָׁמַיִם דַארְף טְרוֹיעֶרְן אוּן זִיךְ מְצַעֵר זַיין אוֹיפְן חוּרְבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָבֶער דָאס מֵיינְט נָאר אִין הַארְץ, אוֹיפְן פָּנִים דַארְף מֶען שְׁטֶענְדִיג הָאבְּן אַ שְׁמֵייכֶל", אוּן דֶער צַדִיק הָאט מַמְשִׁיךְ גֶעוֶוען, "גְלֵייב מִיר, אַז מִיר זָאגְן אוֹיךְ יֶעדֶע נַאכְט תִּיקוּן חֲצוֹת אוּן מִיר טְרוֹיעֶרְן אוֹיפְן חוּרְבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָבֶער פוּן דֶעסְט וֶועגְן זֶענֶען מִיר נָאךְ אַלְץ פְרֵיילִיךְ".

דער צַדִיק הָאט אִים דָאס מַסְבִּיר גֶעוֶוען מִיט אַ מָשָׁל פוּנֶעם הֵיילִיגְן צַדִיק רֶבִּי שְׁמֶעלְקֶע נִיקְלְשְׁבּוּרְגֶער זי"ע, אַזוֹי ווִי אַ קֶענִיג וָואס אִיז פַארְכַאפְּט גֶעוָוארְן אִין אַ ווַייטֶע לַאנְד, אוּן עֶר הָאט זִיךְ אָפְּגֶעשְׁטֶעלְט זִיךְ אָפְּרוּעֶן דָארְט בַּיי זַיינְס אַ פְרַיינְד, וֶוען דֶער פְרַיינְד הָאט גֶעזֶעהְן אַז דֶער קֶענִיג אִיז דָארְט אִין גֶעפֶענְגֶענִישׁ, הָאט עֶר זַייעֶר גֶעוֵויינְט אוּן זִיךְ מְצַעֵר גֶעוֶוען, אָבֶער לְמַעֲשֶׂה אִיז עֶר אוֹיךְ גֶעוֶוען זַייעֶר פְרֵיילִיךְ אַז דֶער קֶענִיג שְׁטֵייט אֵיין בַּיי אִים. אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ יֶעצְט, אֲפִילוּ מִיר זֶענֶען טַאקֶע אִין גָלוּת, דֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ אִיז טַאקֶע חָרוּב, אָבֶער דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דָאךְ מִיט אוּנְז, אוּן מִיר זֶענֶען זַייעֶר נָאנְט צוּ אִים, אוּן מִיט דֶעם קֶענֶען מִיר זִיךְ זַייעֶר פְרֵייעֶן.

אוּן דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זי"ע הָאט אוֹיסְגֶעפִירְט, "בֶּאֱמֶת וָואלְט אִיךְ דִיר דָאס נִישְׁט גֶעדַארְפְט אוֹיסְזָאגְן, אָבֶער אַזוֹי ווִי חֲזַ"ל זָאגְן דָאךְ הַבָּא לִטָהֵר מְסַיְיעִין אוֹתוֹ, מִיט אַ לָשׁוֹן רַבִּים, מֵיינְט דָאס אַז דִי צַדִיקִים דַארְפְן אוֹיךְ אַרוֹיס הֶעלְפְן אוּן מְקָרֵב זַיין דֶעם מֶענְטְשׁ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶערְפַאר הָאבּ אִיךְ דִיר דָאס גֶעזָאגְט"...

דֶער הֵיילִיגֶער יִשְׂמַח מֹשֶׁה זי"ע אִיז נִבְהָל וְנִשְׁתּוֹמֵם גֶעוָוארְן פוּן דִי קְלָארֶע רוּחַ הַקוֹדֶשׁ פוּנֶעם הֵיילִיגְן חוֹזֶה זי"ע וָואס הָאט גֶעזֶעהְן אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעטְרַאכְט, אוּן פוּן דֶעמָאלְט'ס אִיז עֶר נִתְקָרֵב גֶעוָוארְן צוּ אִים, אוּן גֶעוָוארְן פוּן זַיינֶע גְרוֹיסֶע תַּלְמִידִים.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז דִי עִיקָר אֲבֵילוּת דַארְף מֶען הָאבְּן אִין הַארְץ, אָבֶּער פוּן אִינְדְרוֹיסְן דַארְף זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ זַייעֶר שְׁטַארְקְן, אוּן אֲפִילוּ וֶוען עֶס גֵייט אוֹיף דוּרְךְ צָרוֹת אוּן יִסוּרִים, זָאל עֶר נָאר צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ הַאלְטְן פְרֵיילִיךְ, אוּן פְרֵיילִיךְ מַאכְן אַנְדֶערֶע.

וואוּיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה אוֹיסְצוּנִיצְן דִי הֵיילִיגֶע טֶעג ווִי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

דֶער בֶּעט שְׁטֶעבְט

דֶער הֵיילִיגֶער צַדִיק רֶבִּי יוֹסֵף פוּן אוֹסְטִילָא זי"ע (אַ זוּהן פוּנֶעם צַדִיק רֶבִּי מָרְדְכַי'לֶע נֶעשְׁכִיזֶער זי"ע) הָאט אֵיינְמָאל גֶעהֶערְט אַז דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה פוּן לוּבְּלִין זי"ע גֵייט דוּרְכְפָארְן זַיין שְׁטָאט, אוּן עֶר גֵייט מִן הַסְתָּם זִיךְ אָפְּשְׁטֶעלְן אִין שְׁטָאט זִיךְ אָפְּרוּעֶן, אוּן עֶר הָאט גֶעהַאט גְרוֹיס חֵשֶׁק אַז דֶער צַדִיק זָאל אַיינְשְׁטֵיין בַּיי אִים אִינְדֶערְהֵיים.

עֶר הָאט פַארְשְׁטַאנֶען אַז דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה וֶועט זִיךְ וֶועלְן אַרָאפְּלֵייגְן בַּיי אִים זִיךְ אָפְּרוּעֶן פוּנֶעם וֶועג, אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען בַּאווּאוּסְט אַז עֶס הָאט זִיךְ גֶעקֶענְט מַאכְן אַז וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה הָאט זִיךְ אַרָאפְּגֶעלֵייגְט אוֹיף אַ בֶּעט ווִי עֶס אִיז גֶעלִיגְן דֶערוֹיף בֶּעפָאר אֵיינֶער וָואס אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען עֶרְלִיךְ, הָאט עֶר גֶעשְׁרִיגְן "עֶס שְׁטֶעכְט מִיר, דֶער בֶּעט שְׁטֶעכְט מִיר" אוּן עֶר הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט שְׁלָאפְן אוֹיף דֶעם בֶּעט.

אוּן דֶערְפַאר הָאט דִי הֵיילִיגֶער צַדִיק רֶבִּי

יוֹסֵף גֶעוָואלְט אָנְגְרֵייטְן פַאְרן הֵיילִיגְן חוֹזֶה אַ נַייעֶ בֶּעט וָואס קֵיינֶער אִיז נָאכְנִישְׁט גֶעלִיגְן דֶערוֹיף, אַזוֹי אַז דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זָאל זִיךְ רוּהִיג קֶענֶען אוֹיסְרוּעֶן אוֹיף דֶעם בֶּעט.

עֶר הָאט אַרִיבֶּער גֶערוּפְן אַ חָשׁוּבֶער אִיד וָואס אִיז גֶעוֶוען אַ סְטָאלֶער, אוּן עֶר הָאט אִים דֶערְצֵיילְט דִי גַאנְצֶע זַאךְ אַז עֶר מוּז הָאבְּן אַ גוּטֶע נַייעֶ בֶּעט פַאְרן הֵיילִיגְן חוֹזֶה, אוּן עֶר ווִיל אַז עֶר זָאל אִים בּוֹיעֶן אַ גוּטֶע בֶּעט, אוּן עֶר זָאל גֵיין אִין מִקְוֶה פַאר עֶר בּוֹיעֶט עֶס, אוּן עֶר זָאל עֶס בּוֹיעֶן מִיט עֶרְלִיכֶע רֵיינֶע כַּוָונוֹת, אַז דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זָאל וֶועלְן שְׁלָאפְן אוֹיף אַזַא בֶּעט.

דֶער סְטָאלֶער הָאט אַבִּיסְל מוֹרָא גֶעהַאט, ווַייל עֶר הָאט גֶעטְרַאכְט וָואס וֶועט עֶר טוּהְן אוֹיבּ דֶער בֶּעט וֶועט אוֹיךְ נִישְׁט גֶעפֶעלְן פַאְרן הֵיילִיגְן חוֹזֶה, אָבֶּער עֶר הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט אָפְּזָאגְן רֶבִּי יוֹסֵף, אוּן עֶר הָאט זִיךְ אוּנְטֶערְגֶענוּמֶען צוּ מַאכְן דֶעם בֶּעט.

יֶעדֶע מָאל וָואס עֶר הָאט גֶעאַרְבֶּעט אוֹיף דֶעם בֶּעט אִיז עֶר קוֹדֶם גֶעגַאנְגֶען אִין מִקְוֶה, אוּן עֶר הָאט גֶעמַאכְט דִי בֶּעט מִיט גְרוֹיס שִׁפְלוּת אוּן צוּבְּרָאכְנְקֵייט, ווִיסֶענְדִיג וָואסֶערֶע צַדִּיק גֵייט לִיגְן אוֹיף דֶעם בֶּעט. ווֶוען עֶר הָאט פַארֶענְדִיגְט דֶעם בֶּעט הָאט עֶר עֶס אַרִיבֶּער גֶעבְּרֶענְגְט צוּ רֶבִּי יוֹסֵף אִינְדֶערְהֵיים, עֶר הָאט עֶס אִיבֶּער גֶענוּמֶען אוּן אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין אַ סְפֶּעצִיעֶלְן שְׁטוּב, עֶר הָאט אִיבֶּער גֶעצוֹיגְן דֶעם בֶּעט, אוּן עֶר הָאט צוּגֶעשְׁפַּארְט דִי טִיר, אַז קֵיינֶער זָאל נִישְׁט נוּצְן דִי בֶּעט פַאר דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה וֶועט אָנְקוּמֶען.

ווֶוען דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דִי שְׁטָאט אוֹסְטִילָא, אִיז רֶבִּי יוֹסֵף אַנְטְקֶעגְן גֶעגַאנְגֶען דֶעם צַדִּיק אוּן אִים פַארְבֶּעטְן אַרַיינְצוּקוּמֶען צוּ אִים אִינְדֶערְהֵיים זִיךְ אָפְּצוּרוּעֶן, דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה הָאט אָנְגֶענוּמֶען דֶעם פַארְלַאנְג, אוּן רֶבִּי יוֹסֵף הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעפְרֵיידְט אוּן אַרַיינְגֶעבְּרֶענְגְט דֶעם צַדִּיק אוּן אִים אָנְגֶעווִיזְן אוֹיף דֶעם נַייעֶם בֶּעט זָאגֶענְדִיג אַז דֶער בֶּעט הָאט גֶעמַאכְט אַן עֶרְלִיכֶער אִיד מִיט גוּטֶע כַּוָונוֹת, אוּן דֶער צַדִּיק קֶען זִיךְ אַוַודַאי אָפְּרוּעֶן אוֹיף דֶעם בֶּעט.

אָבֶּער ווֶוען דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה הָאט זִיךְ אַרָאפְּגֶעלֵייגְט אוֹיפְן בֶּעט הָאט עֶר גְלַייךְ גֶעשְׁרִיגְן "גֶעוַואלְד! עֶס שְׁטֶעכְט מִיר!", רֶבִּי יוֹסֵף הָאט זִיךְ זֵייעֶר דֶערְשְׁרָאקְן, דָאס אִיז דָאךְ אַ נַייעֶ בֶּעט וָואס אַן עֶרְלִיכֶער אִיד הָאט גֶעמַאכְט, פַארְוָואס ווַייל דֶער חוֹזֶה נִישְׁט לִיגְן דֶערוֹיף? עֶר הָאט נִישְׁט גֶעווָאוּסְט וָואס צוּ טוּהְן, עֶר הָאט מוֹרָא גֶעהַאט צוּ גֶעבְּן זַיין אֵייגְן בֶּעט פַאְרן חוֹזֶה, אָבֶּער עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קֵיין בְּרֵירָה, דֶער צַדִּיק מוּז זִיךְ דָאךְ אָפְּרוּעֶן, הָאט עֶר גֶעגֶעבְּן פַאְרן צַדִּיק זַיין אֵייגְן בֶּעט.

ווֶוען דֶער חוֹזֶה הָאט זִיךְ אַרָאפְּגֶעלֵייגְט אוֹיף זַיין בֶּעט, הָאט זִיךְ דֶער חוֹזֶה אָנְגֶערוּפְן "דָאס אִיז זֵייעֶר אַ גוּטֶע בֶּעט! עֶס אִיז מִיר מַמָּשׁ אַ מְחַיֶה צוּ לִיגְן דָא!" דֶער צַדִּיק הָאט זֵייעֶר הֲנָאָה גֶעהַאט פוּן דִי הֵיילִיגְקֵייט פוּנֶעם בֶּעט.

רֶבִּי יוֹסֵף הָאט זֵייעֶר הֲנָאָה גֶעהַאט אַז עֶר

הָאט גֶעקֶענְט מְהַנֶה זַיין דֶעם צַדִיק מִיט זַיין בֶּעט, אָבֶּער עֶס אִיז אִים גֶעוֶוען זֵייעֶר אִינְטֶערֶעסַאנְט פַּארְוָואס דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה הָאט נִישְׁט לִיבּ גֶעהַאט דִי נֵייעֶ בֶּעט, שְׁפֶּעטֶער הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט פוּנֶעם הֵיילִיגְן חוֹזֶה אַלֵיין, "דָאס אִיז דָאךְ אַ נֵייעֶ בֶּעט וָואס אַן עֶרְלִיכֶער אִיד הָאט גֶעמַאכְט מִיט גוּטֶע כַּוָונוֹת סְפֶּעצִיעֶל פַּארְן צַדִיק, פַּארְוָואס אִיז דֶער צַדִיק נִישְׁט גֶעוֶוען צוּפְרִידְן פוּנֶעם בֶּעט?"

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה גֶעעֶנְטְפֶערְט, "אֱמֶת טַאקֶע אַז דָאס בֶּעט הָאט גֶעמַאכְט אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אוּן דָאס אִיז אַ הֵיילִיגֶע בֶּעט, אָבֶּער עֶס שְׁלָאגְט פוּן אִיר אַרוֹיס אַ מָרָה שְׁחוֹרָה", וַוייל דֶער אִיד הָאט גֶעמַאכְט דֶעם בֶּעט אִין דִי נֵיין טֶעג, אוּן עֶר אִיז דָאךְ גֶעוֶוען אַן עֶרְלִיכֶער אִיד אִיז עֶר גֶעוֶוען זֵייעֶר טְרוֹיעֶרִיג אוֹיפְן חוּרְבָּן בֵּית הַמִקְדָשׁ, אָבֶּער עֶס אִיז גֶעוֶוען אוֹיף אַ וֶועג פוּן עַצְבוּת אוּן מָרָה שְׁחוֹרָה, אוּן דֶערְפַאר הָאט עֶר אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִינֶעם בֶּעט אַ מָרָה שְׁחוֹרָה, וָואס דָאס הָאט נִישְׁט גֶעלָאזְט דֶעם הֵיילִיגְן חוֹזֶה לִיגְן דֶערוֹיף.

וַוייל דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג אִיז צוּ טְרוֹיעֶרְן מִיט אַ הָאפֶענוּנְג אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אוּנְז זִיכֶער נִישְׁט פַּארְלָאזְן, נָאר עֶר וֶועט אוּנְז שׁוֹין בְּקָרוֹב אוֹיסְלֵייזְן אוּן אוֹיפְבּוֹיעֶן דֶעם בֵּית הַמִקְדָשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ [מכת"י] עֶרֶךְ בֵּין הַמְצָרִים)

דִּי טֶעג פוּן סְפִירָה

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אַרוֹיסְגֶענוּמֶען די אִידִישֶׁע קִינְדֶער פוּן מִצְרַיִם אוּם יוֹם טוֹב פֶּסַח, די אִידְן זֶענֶען שׁוֹין גֶעוֶוען דֶערמָאלְט'ס פַארזִינְקֶען אִין די נַיין און פֶערְצִיג שַׁעֲרֵי טוּמְאָה, און אִין די לֶעצְטֶע מִינוּט הָאט זֵיי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַרוֹיסְגֶענוּמֶען פוּן מִצְרַיִם, אָבֶער זֵיי הָאבְן נָאכְנִישְׁט גֶעקֶענְט מְקַבֵּל זַיין די תּוֹרָה, זֵיי הָאבְן קוֹדֶם גֶעצֵיילְט סְפִירָה זִיבְן וָואכְן און דֶערְנָאךְ הָאבְן זֵיי מְקַבֵּל גֶעוֶוען די הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

דָאס אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע חִיזוּק און אַ וֶועג-וַוייזֶער פַאר יֶעדְן אִיד, ווִי אַזוֹי אָנְצוּגֵיין אִין לֶעבְן, אַ יֶעדֶער אִיד ווִיל בֶּאֱמֶת זַיין וואוּיל און דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאר דֶער יֵצֶר הָרַע רֶעדְט צוּ דֶעם מֶענְטְשׁ צוּ טוּהְן עֲבֵירוֹת, און וֶוען עֶר פַאלְט דוּרְךְ, צוּבְּרֶעכְט עֶר אִים, אַז עֶר אִיז שׁוֹין גָארְנִישְׁט וֶוערְט, און אַז עֶר וֶועט שׁוֹין קֵיינְמָאל נִישְׁט מַצְלִיחַ זַיין, און וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ שְׁטַארְקְט זִיךְ און עֶר גֵייט נָאכְאַמָאל און נָאכְאַמָאל צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, פְּרוּבִּירְט דֶער יֵצֶר הָרַע נָאכְאַמָאל און נָאכְאַמָאל צוּ צוּבְּרֶעכְן דֶעם מֶענְטְשׁ, און אַזוֹי גֵייט דֶער מֶענְטְשׁ אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

און דֶערְפַאר קֶען אַ מֶענְטְשׁ נֶעמֶען אַ מוּסָר הַשֵּׂכֶל פוּן די סְפִירָה טֶעג, אַז אֲפִילוּ וֶוען מֶען גֵייט שׁוֹין אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם, קוּמְט מֶען נִישְׁט גְלַייךְ אָן צוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עֶס דַארְף נָאךְ אַדוּרְךְ גֵיין די סְפִירָה טֶעג, עֶס דַארְף זִיךְ אַדוּרְךְ דְרֵייעֶן מִיט אִים אַלֶע מִינֵי מַצָּבִים, אֵיין טָאג חֶסֶד שֶׁבִּגְבוּרָה אֵיין טָאג גְבוּרָה שֶׁבִּגְבוּרָה, דָאס מֵיינְט אַז יֶעדְן טָאג גֵייט אַרִיבֶּער אוֹיפְ'ן מֶענְטְשׁ אַנְדֶערֶע מַצָּבִים און שְׁוֶועריקֵייטְן, בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, און וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ הָאט שֵׂכֶל און עֶר דֶערְהַאלְט זִיךְ, עֶר פְּרוּבִּירְט נָאכְאַמָאל און נָאכְאַמָאל, עֶר פְּרוּבִּירְט צוּ טוּהְן גוּטֶע זַאכְן וָואס עֶר קֶען, וֶועט עֶר צוּם סוֹף אָנְקוּמֶען צוּ שָׁבוּעוֹת, צוּ קַבָּלַת הַתּוֹרָה, עֶר וֶועט בַּאקוּמֶען די תּוֹרָה פוּן אֵייבֶּערְשְׁטְן, און זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

(קוּנְטְרֵס סְפִירַת הָעוֹמֶר)

נָאךְ אַ זַאךְ לֶערְנֶען מִיר פוּן די סְפִירָה טֶעג.

פַאר מֶען גֵייט מְקַבֵּל זַיין די תּוֹרָה אִים יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, דַארְף מֶען קוֹדֶם צֵיילְן די טֶעג, דָאס לֶערְנְט אוּנְז, אַז יֶעדֶער טָאג אִיז אַ גֶעצֵיילְטֶער טָאג, אַ ווִיכְטִיגֶע טָאג, און יֶעדְן טָאג קֶען מֶען גוּט אוֹיסְנִיצְן מִיט גוּטֶע זַאכְן.

די גְמָרָא זָאגְט (פְּסָחִים ד.): מִקְצַת הַיּוֹם כְּכֻלּוֹ אַ חֵלֶק טָאג אִיז ווִי אַ גַאנְצֶע טָאג, מִמֵּילָא אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶס אִיז שׁוֹין דוּרְךְ גֶעגַאנְגֶען רוֹב טָאג, מֶען זֶעהְט זִיךְ צוּם סוֹף טָאג, אַז דֶער טָאג אִיז אַדוּרְךְ מִיט גָארְנִישְׁט, טָאר מֶען נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן אוֹיף דֶעם טָאג, און טְרַאכְטְן

"די הַיינְטִיגֶע טָאג אִיז שׁוֹין דֶערְנָאךְ, מָארְגְן וֶועל אִיךְ שׁוֹין אַרַיינְכַאפְּן גוּטֶע זַאכְן, מָארְגְן וֶועל אִיךְ לֶערְנֶען, מָארְגְן וֶועל אִיךְ דַאוֶונֶען", וַוייל אֲפִילוּ עֶס אִיז נָאךְ גֶעבְּלִיבְּן אַפָּאר מִינוּט פוּנֶעם טָאג, אוֹיב וֶועסְטוּ אוֹיסְנִיצְן דִי פָּאר מִינוּט וָואס עֶס אִיז נָאךְ גֶעבְּלִיבְּן אַרַיינְצוּכַאפְּן לֶערְנֶען עֶפֶּעס, אָדֶער טוּהְן עֶפֶּעס מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וֶועסְטוּ מִיט דֶעם אוֹיפְהֵייבְּן דֶעם גַאנְצְן טָאג.

דָאס לֶערְנֶען מִיר פוּן דִי סְפִירָה טֶעג, יֶעדְן טָאג אִיז אַ גֶעצֵיילְטֶע טָאג, אוּן וֶוען מֶען וֶועט אָנְהֵייבְּן פוּן יֶעצְט צוּ אוֹיסְנִיצְן יֶעדְן טָאג וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, וֶועט מֶען קֶענֶען מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּם יוֹם טוֹב שְׁבוּעוֹת.

(קוּנְטְרֵס יְמֵי הַסְּפִירָה)

האָב נישט קיין טַעֲנוֹת

אַ איד דאַרף אַריין נעמען אין זיך און שטענדיג געדענקען אַז נאָר דער אייבערשטער פירט די וועלט, אַ יעדע זאַך וואס עס געשעהט אויף די וועלט איז מיט אַ געוואלדיגע הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וואס דער אייבערשטער האט עס אַליין געפירט אַז עס זאל אַזוי געשעהן.

איינער וואס נעמט זיך דאס גוט אַריין אין קאָפּ, אַזאַ מענטש וועט קיינמאָל נישט האָבן קיין טַעֲנוֹת אויף אַ צווייטן, "פאַרוואס האט עס יענער געטוהן?", "פאַרוואס גייט יענעם בעסער פון מיר?", ווייל ער ווייסט אַז דער אייבערשטער האט עס זיכער אַזוי צוגעפירט פאר זיין טוֹבָה.

עס איז דאַ אַזאַ טֶבַע ביי מענטשן אַז זיי זענען נישט פרייליך און צופרידן ווי אַזוי עס גייט זיי, און זיי האָבן טַעֲנוֹת אויף אַנדערע אַז מען שטייט זיי אין וועג און מען לאָזט זיי נישט אויספירן וואס זיי ווילן, אָבער בֶּאֱמֶת איז דאס סְתָם דמיוֹנוֹת קיינער קען נישט שטערן אַ צווייטן פון צוקומען צו וואס ער וויל. נאָר אַזוי ווי מען איז מְקַנֵא פאַרוואס יענער איז מַצְלִיחַ און ער נישט, דאס מאַכט אַז מען זאָל אָנהויבן טראַכטן אַז יענער שטייט אים אין וועג, ווען דער אֱמֶת איז אָבער אַז קיינער שטייט נישט אין וועג, יעדער מענטש קען אויספירן וואס ער וויל מיט אַ שטאַרקע רָצוֹן, און קיינער קען אים נישט שטערן.

פאַרוואס קען איך נישט טרינקען טיי?

עס איז אַמאָל געווען אַ רב וואס פלעגט זיצן ביי זיך אינדערהיים אַ גאַנצן טאָג און לערנען פלייסיג, ער האט שטענדיג געהאט אַ וואַרימע טיי גרייט צו די האַנט צו טרינקען ווען ער איז דורשטעריג. איין טאָג האט דער רב באַמערקט ווי דער וואַסער טרעגער פון שטאָט גייט דורך אונטער זיין פענסטער און ער שטעלט זיך אָפּ דאָרט אָפּצורוען, ער נעמט אַראָפּ די אַמפּער'ס פון אַקסל און ער ריהט זיך אָפּ פאַר עטליכע מינוט, אָבער דער רב האט באַמערקט אַז ווען דער וואַסער טרעגער גייט ווייטער מורמלט ער זיך אונטער עטליכע ווערטער שטילערהייט. די זעלבע זאַך האט זיך איבער גע'חזר'ט נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל, עטליכע מאָל אַ טאָג ווען דער וואַסער טרעגער איז דורך געגאַנגען אונטערן רב'ס פענסטער האט ער זיך אָפּגעשטעלט זיך אָפּרוען און ער האט זיך אונטער געמורמלט עפּעס שטילערהייט.

פאַרן רב איז דאס איז געווען זייער אינטערסאַנט, וואס וויל דער וואַסער טרעגער דאָרט אונטערן פענסטער. איינמאָל ווען דער וואַסער טרעגער האט זיך דאָרט אָפּגעשטעלט האט דער רב געקלאַפּט אויפן פענסטער און אים אַרויף גערופן צו זיך אין שטוב, און דער רב האט אים געפרעגט: "וואס

אִיז פְּשַׁט פוּן דֶעם אַז דוּ שְׁטֶעלְסְט זִיךְ אַלְץ אָפּ דָא אוּנְטֶער מַיין פֶּענְסְטֶער אוּן דוּ זָאגְסְט עֶפֶּעס שְׁטִילֶערְהֵייט? הָאט דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער גֶעעֶנְטְפֶערְט: "יָא, אִיךְ הָאבּ טַעֲנוֹת אוֹיפְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אוֹיף אַייךְ, פַארְוָואס קֶען דֶער רָבּ זִיצְן אִין אַ בַּאקְוֶועמֶע צִימֶער אוּן לֶערְנֶען אַ גַאנְצְן טָאג רוּהִיגֶערְהֵייט מִיט אַ גְלֶעזְל טֵיי, אוּן אִיךְ דַארְף זִיךְ צוּבְּרֶעכְן דִי בֵּיינֶער אוּן שְׁלֶעפְּן שְׁוֶוערֶע אַמְפֶּער'ס וַואסֶער אִיבֶּער דִי שְׁטָאט? אִין דִי וִוינְטֶער אִיז מִיר זֵייעֶר קַאלְט, אוּן אִיךְ דַארְף בְּרֶעכְן דִי אַייז פוּן טַייךְ צוּ קֶענֶען שֶׁעפְּן וַואסֶער, אוּן אִין דִי זוּמֶער גֵיי אִיךְ אוֹיס פַאר הִיץ, פַארְוָואס קֶען אִיךְ נִישְׁט זִיצְן רוּהִיגֶערְהֵייט אִינְדֶערְהֵיים אַזוֹי וִוי אַייךְ?"

וֶוען דֶער רָבּ הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט דֶעם וַואסֶער טְרֶעגֶער: "וִויפִיל גֶעלְט מַאכְסְטוּ אַ טָאג?", וֶוען דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער הָאט גֶעזָאגְט וִויפִיל עֶר מַאכְט, הָאט דֶער רָבּ גֶעזָאגְט צוּ אִים, לָאמִיר מַאכְן אַן אָפְּמַאךְ, אִיךְ וֶועל דִיר צָאלְן דִי גֶעלְט וָואס דוּ מַאכְסְט, אוּן דוּ קֶענְסְט קוּמֶען דָא אִינֶעם דֶערְנֶעבֶּנְדִיגְן צִימֶער אוּן אוֹיךְ זִיצְן אוּן לֶערְנֶען אַ גַאנְצְן טָאג, אוּן אִיךְ וֶועל דִיר אֲפִילוּ צוּשְׁטֶעלְן טֵיי צוּ טְרִינְקֶען, אָבֶּער דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער פְרֶעגְט: "אִיךְ קֶען דָאךְ אָבֶּער נִישְׁט לֶערְנֶען?", זָאגְט אִים דֶער רָבּ: "אָבֶּער תְּהִלִּים קֶענְסְטוּ דָאךְ זָאגְן, וֶועסְטוּ זִיצְן אוּן זָאגְן תְּהִלִּים דָא אַ גַאנְצְן טָאג", מֶען הָאט גֶעשְׁלָאסְן דֶעם אָפְּמַאךְ, אוּן דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער אִיז גֶעוֶוען אוֹיסֶער זִיךְ פַאר פְרֵייד.

דֶעם קוּמֶענְדִיגְן טָאג אִיז דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער אָנְגֶעקוּמֶען צוּם רָבּ אִינְדֶערְהֵיים, עֶר אִיז אַרַיין אִין צִימֶער אוּן זִיךְ גֶעזֶעצְט זָאגְן תְּהִלִּים מִיט אַ גְלֶעזְל טֵיי בַּיי דִי זַייט, נָאכְן אָפְּזָאגְן אַ דְרַייסִיג-פֶערְצִיג קַאפִּיטְלֶעךְ הָאט עֶר שׁוֹין אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ גֶענֶעצְן אוּן וֶוערְן מִיד, עֶר הָאט גֶעטְרִינְקֶען נָאךְ טֵיי אוּן גֶעזָאגְט וַוייטֶער נָאךְ עֶטְלִיכֶע קַאפִּיטְלֶעךְ, אָבֶּער עֶר הָאט גֶעשְׁפִּירְט זֵייעֶר לַאנְגְוֵוייליג, אַזוֹי הָאט עֶר דוּרְכְגֶעשְׁטוּפְּט נָאךְ אַבִּיסְל טֵיי מִיט נָאךְ עֶטְלִיכֶע קַאפִּיטְלֶעךְ, בִּיז עֶר הָאט מִיט גְרוֹיס שְׁוֶועריקַייט גֶעעֶנְדִיגְט גַאנְץ תְּהִלִּים אֵיין מָאל.

וֶוען עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט אִיז עֶר גְלַייךְ גֶעלָאפְן צוּם רָבּ'ס צִימֶער, עֶר הָאט אַרַיין גֶעקְלַאפְּט אוּן גֶעזָאגְט פַארְן רָבּ אַז דָאס אִיז נִישְׁט פַאר אִים, עֶר קֶען דָאס נִישְׁט בַּאוַוייזְן, עֶר הָאט שׁוֹין מֶער נִישְׁט קַיין טַעֲנוֹת אוֹיפְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אוֹיפְן רָבּ, אוּן אַז דֶער רָבּ קֶען עֶס בַּאוַוייזְן קוּמְט זִיךְ עֶס אִים טַאקֶע. זֶעהְט מֶען פוּן דִי מַעֲשֶׂה אַז דִי אַלֶע טַעֲנוֹת וָואס מֶענְטְשְׁן הָאבְּן צוּ אַ צְוֵוייטְן קֶענֶען זַיין בְּלוֹיז פוּן קִנְאָה, וֶוען מֶען זָאל וִויסְן אַז יֶעדֶער הָאט זִיךְ זַיין נְקֻדָּה אוֹיף דִי וֶועלְט, יֶעדֶער הָאט אַנְדֶערֶע זַאכְן וָואס עֶר דַארְף אוֹיסְפִירְן אוֹיף דִי וֶועלְט, וָואלְט מֶען נִישְׁט מְקַנֵּא גֶעוֶוען אַ צְוֵוייטְן, נָאר פְרוּבִּירְט זִיךְ אָנְצוּשְׁטְרֶענְגֶען צוּ טוּהְן אוּן אוֹיסְפִירְן דִי אֵייגֶענֶע נְקֻדָּה, אוּן בִּכְלָל נִישְׁט קוּקְן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן.

שְׁנַייד אָפּ דַיינֶע הֶערְנֶער...

בִּכְלַל דָאס הָאבְּן טַעֲנוֹת אוֹיף יֶעדְן אֵיינֶעם אִיז מַמָּשׁ אַ קְרֶענְק וָואס מֶען דַארְף זֶעהְן זִיךְ אוֹיסְצוּהֵיילְן דֶערְפוּן. מֶען זָאגְט אַ מָשָׁל אַז אַמָאל אִיז אַ הֶערְשׁ גֶעלָאפְן אִין וַואלְד, אָבֶער זַיינֶע הֶערְנֶער הָאבְּן זִיךְ פַארְהַאנְקֶערְט אִין אַ בּוֹים אוּן עֶר הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט לוֹיפְן וַוייטֶער, הָאט דֶער הֶערְשׁ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ שְׁטוֹיסְן דֶעם בּוֹים מִיטְן גַאנְצְן כֹּחַ, אִינְצְוִוישְׁן אִיז דָארְט דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען אַ קְלוּגֶער פוּקְס אוּן עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט דֶעם הֶערְשׁ וָואס עֶר טוּט, הָאט דֶער הֶערְשׁ גֶעזָאגְט אַז אַזוֹי וִוי דִי בֵּיימֶער שְׁטֶערְן אִים פוּן לוֹיפְן הָאט עֶר אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר וֶועט אוֹיסְרַייסְן אַלֶע בֵּיימֶער פוּן וַואלְד, אוּן אַזוֹי וֶועט עֶר קֶענֶען לוֹיפְן רוּהִיג אוּמְגֶעשְׁטֶערְט.

הָאט דֶער פוּקְס גֶעלַאכְט פוּן אִים אוּן גֶעזָאגְט: "אֲפִילוּ דוּ וֶועסְט לֶעבְּן טוֹיזְנְט יָאר וֶועסְטוּ נִישְׁט קֶענֶען אוֹיסְרַייסְן דִי אַלֶע בֵּיימֶער פוּן וַואלְד, אִיךְ הָאבּ דִיר אַ בֶּעסֶערֶע עֵצָה, שְׁנַייד אָפּ דַיינֶע הֶערְנֶער, אַזוֹי וֶועסְטוּ קֶענֶען לוֹיפְן רוּהִיג אִין וַואלְד אוּן דִי בֵּיימֶער וֶועלְן דִיר נִישְׁט שְׁטֵיין אִין וֶועג"!

דֶער נִמְשָׁל אִיז פַארְשְׁטֶענְדְלִיךְ, וֶוען אֵיינֶער זֶעהְט אַז עֶר הָאט צוּפִיל טַעֲנוֹת אוֹיף זַיינֶע אַרוּמִיגֶע, יֶעדֶער שְׁטֵייט אִים אִין וֶועג, אוּן עֶר וִויל נָאר אוֹיסְרַייסְן דִי אַלֶע מֶענְטְשְׁן וָואס שְׁטֶערְן אִים. דַארְף עֶר וִויסְן אַז עֶס וֶועט זִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט עֶנְדִיגְן, עֶנְדֶערְשׁ זָאל עֶר אָפְּשְׁנַיידְן דִי אֵייגֶענֶע הֶערְנֶער, דָאס מֵיינְט אַז עֶר זָאל פַארֶעכְטְן זַיינֶע אֵייגֶענֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען, אוּן דַאן וֶועט עֶר זֶעהְן אַז קֵיינֶער שְׁטֵייט אִים בִּכְלַל נִישְׁט אִין וֶועג.

ווייל אִיז דֶעם וָואס הָאט נִישְׁט קַיין טַעֲנוֹת אוֹיף קֵיינֶעם וֶועט עֶר הָאבְּן אַ זִיסֶע אוּן גֶעשְׁמַאקֶע לֶעבְּן.

(שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ג' וְחֵלֶק ו' עֶרֶךְ טַעֲנוֹת)

היטן פון חובות

דער הייליגער רבי האט אמאל געשמועסט מיט אנשי שלומינו איבער דעם ענין פון חובות, (שיחות הר"ן סימן קכ"ב): און דער הייליגער רבי האט זיך אויסגעדרוקט: "עס איז בעסער צו זיין א בעל חוב פאר זיך אליין, ווי צו זיין א בעל חוב פאר אנדערע".

עס מאכט זיך צומאל צייטן ביי א מענטש אז ער דארף עפעס קויפן פאר זיך אדער פאר זיין משפחה, אבער ער האט נישט די געלט דערצו, און ער גייט און ער בארגט געלט פון מענטשן און ער ווערט א בעל חוב פאר זיי כדי צו קענען קויפן וואס ער דארף, אויף דעם זאגט דער הייליגער רבי אז עס איז בעסער מען זאל בלייבן א בעל חוב פאר זיך אליין, "איך בין נאך שולדיג מיר צו קויפן די זאך", און דערווייל בעטן דעם אייבערשטן און האפן און ווארטן אויף זיין ישועה, ווי איידער צו בארגן געלט און זיין א בעל חוב פאר א צווייטן.

דאס איז א געוואלדיגער יסוד פאר א מענטש אז ער זאל קענען לעבן אויף די וועלט רואיגערהייט מיט ישוב הדעת. מען זעהט מענטשן וואס פאלן אריין אין חובות, זיי בארגן זיך אן געלטער פון אנדערע מענטשן, און אפילו אויף די מינוט זעהט אויס ווי זיי האבן דאס געלט און קענען קויפן וואס זיי דארפן, אבער למעשה ווען עס קומט צו באצאלן האבן זיי נישט פון וואו צו נעמען דאס געלט, און זיי דארפן זיך באהאלטן פון די בעלי חובות, אויף די גאס קען ער נישט גיין ווייל דארט וואוינט איין בעל חוב, אין די בית המדרש קען ער נישט גיין ווייל ער וויל נישט טרעפן א צווייטן בעל חוב, און אין יענע מקוה קען ער נישט גיין ווייל דארט וועט ער טרעפן אן אנדערע בעל חוב, און אזוי מוז ער גיין גלות ליידן און ער האט נישט קיין נארמאל לעבן מיט ישוב הדעת.

אבער איינער וואס פאלגט דעם הייליגן רבינ'ס עצות, און אפילו ער איז אביסל געדרוקט וועט ער נישט בארגן, נאר ער בלייבן שולדיג פאר זיך אליין, וועט ער לעבן א חיים טובים אויף דער וועלט מיט ישוב הדעת, און ער וועט נישט דארפן מורא האבן זיך צו דרייען צווישן מענטשן.

דאס איז אויף די וועלט, ווער רעדט נאך אויב גייט מען אוועק פון די וועלט א בעל חוב, מען איז געבליבן שולדיג געלט פאר מענטשן, איז דאס ווייטער זייער ביטער, ווייל מען וועט דארפן נאכאמאל אראפקומען אויף די וועלט צו באצאלן דאס וואס מען איז שולדיג געבליבן.

א מורא'דיגע מעשה האט פאסירט ביים הייליגן בעל שם טוב זי"ע ווען ער איז איינמאל איינגעשטאנען ביי א איד אן עושר, אינמיטן שמועסן מיטן עושר האט דער בעל

שֵׁם טוֹב גֶעבֶּעטְן דֶעם עוֹשֶׁר אוֹיבּ עֶר קֶען אִים וַוייזְן זַיין שְׁטַאל מִיט פֶערְד, וֶוען זַיי זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען צוּם שְׁטַאל הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זִיךְ אוֹיסְגֶעקְלִיבְּן אֵיין פֶערְד אוּן גֶעבֶּעטְן דֶעם עוֹשֶׁר אוֹיבּ עֶר קֶען אִים גֶעבְּן דֶעם פֶערְד פַאר אַ מַתָּנָה וַוייל עֶס גֶעפֶעלְט אִים זֵייעֶר שְׁטַארְק, דֶער עוֹשֶׁר הָאט אָבֶּער גֶעזָאגְט אַז דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב קֶען זִיךְ אוֹיסְוֶועלְן סֵיי וֶועלְכֶע פֶערְד אוּן עֶס נֶעמֶען, אָבֶּער דֶער פֶערְד זָאל עֶר אִים אִיבֶּערְלָאזְן וַוייל עֶס אִיז זַיין בֶּעסְטֶע פֶערְד, דֶער פֶערְד מַאכְט אִים דִי בֶּעסְטֶע אַרְבֶּעט, אוּן עֶר דַארְף אִים הָאבְּן זֵייעֶר וִויכְטִיג פַאר זַיין פַּרְנָסָה.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים גָארְנִישְׁט גֶעעֶנְטְפֶערְט אוּן זֵיי זֶענֶען צוּרִיק אַרַיין אִין הוֹיז, אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם עוֹשֶׁר אוֹיבּ עֶר קֶען אִים וַוייזְן זַיינֶע שְׁטָרוֹת וָואס עֶר הָאט פוּן מֶענְטְשְׁן וָואס זֶענֶען אִים שׁוּלְדִיג גֶעלְט, דֶער עוֹשֶׁר הָאט עֶס גֶעבְּרֶענְגְט אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אַרוֹיס גֶעקְלִיבְּן פוּנֶעם פֶּעקְל שְׁטָרוֹת אֵיין אַלְטֶע שְׁטַר אוּן גֶעפְרֶעגְט דֶעם עוֹשֶׁר אוֹיבּ עֶר קֶען עֶס אִים גֶעבְּן בְּמַתָּנָה, דֶער עוֹשֶׁר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן לַאכְן אוּן גֶעזָאגְט אַז עֶר הָאט סֵיי וִוי נִישְׁט וָואס צוּ טוּהְן מִיט דֶעם שְׁטַר וַוייל דֶער מֶענְטְשׁ אִיז שׁוֹין לַאנְג גֶעשְׁטָארְבְּן אוּן עֶר הָאט שׁוֹין נִישְׁט פוּן וֶועם צוּ בֶּעטְן דָאס גֶעלְט, אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב קֶען זֵייעֶר גֶערְן הָאבְּן דֶעם שְׁטַר, דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶענוּמֶען דֶעם שְׁטַר אוּן עֶס צוּרִיסְן אוֹיף שְׁטִיקְלֶעךְ.

גְלַייךְ וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט צוּרִיסְן דִי שְׁטַר הָאט מֶען גֶעהֶערְט קוֹלוֹת אוּן גֶעשְׁרֵייעֶן פוּן הוֹיף, וֶוען זֵיי זֶענֶען צוּגֶעגַאנְגֶען צוּ פֶענְסְטֶער זֶעהְן וָואס עֶס גֵייט פָאר, הָאבְּן זֵיי גֶעזֶעהְן אַז דֶער מְשָׁרֵת שְׁרֵייט אוּן וֵויינְט אַז דֶער בֶּעסְטֶער פֶערְד זֵייעֶרֶער הָאט זִיךְ אוֹיסְגֶעצוֹיגְן אוֹיף דֶער עֶרְד אוּן גֶעשְׁטָארְבְּן.

דֶער עוֹשֶׁר הָאט זִיךְ זֵייעֶר מְצַעֵר גֶעוֶועזְן וָואס דָא אִיז גֶעשֶׁעהְן, הָאט אִים דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב גֶעזָאגְט: "דֶער פֶערְד אִיז גֶעוֶועזְן אַ גִלְגוּל פוּן דֶעם אִיד וָואס הָאט גֶעבָארְגְט בַּיי דִיר דָאס גֶעלְט, אוּן אַזוֹי וִוי עֶר הָאט נִישְׁט בַּאצָאלְט דִי חוֹב בַּיי זַיין לֶעבְּן אִיז עֶר מְגוּלְגָל גֶעוָוארְן אִין דֶעם פֶערְד אוּן עֶר הָאט גֶעאַרְבֶּעט פְלַייסִיג פַאר דִיר כְּדֵי צוּ בַּאצָאלְן זַיין חוֹב, אָבֶּער יֶעצְט וֶוען דוּ הָאסְט מִיר גֶעגֶעבְּן דֶעם שְׁטַר אוּן אִיךְ הָאבּ עֶס צוּרִיסְן אוּן מוֹחֵל גֶעוֶועזְן דֶעם חוֹב, דַארְף עֶר מֶער נִישְׁט אַרְבֶּעטְן אוּן עֶר אִיז גֶעשְׁטָארְבְּן".

זֶעהְט מֶען דִי הַארְבְּקֵייט פוּן בָּארְגְן גֶעלְט, אַז אוֹיבּ בַּאצָאלְט מֶען נִישְׁט דִי חוֹבוֹת דַארְף מֶען נָאכְאַמָאל מְגוּלְגָל וֶוערְן עֶס צוּ בַּאצָאלְן, אוּן דֶערְפַאר אִיז זִיכֶער בֶּעסֶער בִּכְלַל נִישְׁט אַרַיין צוּ גֵיין אִין חוֹבוֹת.

אַנְטְלוֹיף נִישְׁט!

אוּן וֶוען אֵיינֶער אִיז שׁוֹין יָא אַרַיינְגֶעפַאלְן אִין חוֹבוֹת, אִיז אוֹיךְ דָא אַ וֶועג אַרוֹיס, אָבֶּער צוּ דֶעם דַארְף מֶען הָאבְּן אַבִּיסְל שֵׂכֶל.

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעהְט זִיךְ אַרוּם אַז עֶר אִיז

שׁוּלְדִיג אַסאַךְ גֶעלְט פַּאר מֶענְטְשְׁן, אוּן עֶר וֵוייסְט אַז עֶר הָאט נִישְׁט פוּן וואו צוּ נֶעמֶען גֶעלְט דָאס צוּ בַּאצָאלְן, עֶס אִיז אַסאַךְ גֶעלְט, אַסאַךְ מֶער פוּן וִויפִיל עֶר הָאט, אַזַא מֶענְטְשׁ וֶועט גֶעוֶוענְלִיךְ זִיךְ פְּרוּבִּירְן אַרוֹיסְצוּדְרֵייעֶן פוּן דִי בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, אוּן פְּרוּבִּירְן זִיךְ נִישְׁט צוּ טְרֶעפְן מִיט זֵיי.

דָאס אִיז אָבֶּער זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער טָעוּת! וֶוען דֶער בַּעַל חוֹב זֶעהְט אַז מֶען פְּרוּבִּירְט זִיךְ אַרוֹיסְצוּדְרֵייעֶן פוּן אִים, אוּן דֶער וָואס הָאט גֶעבָּארְגְט דָאס גֶעלְט נֶעמְט זִיךְ אֲפִילוּ נִישְׁט דִי מִיה זִיךְ צוּ אַנְטְשׁוּלְדִיגְן אַז עֶר הָאט נִישְׁט דִי גֶעלְט יֶעצְט צוּ בַּאצָאלְן, וֶוערְט עֶר בְּרוֹגֶז, אוּן עֶר וֶועט נָאר טְרַאכְטְן וֶועגְן וִוי אַזוֹי צוּרִיק צוּ בַּאקוּמֶען דָאס גֶעלְט, בִּיז אֲפִילוּ צוּ רוּפְן צוּ דִין תּוֹרָה.

אָבֶּער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט שֵׂכֶל וֶועט עֶר נִישְׁט אַנְטְלוֹיפְן פוּן זַיינֶע בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, נָאר עֶר וֶועט נֶעמֶען דִי בִּיסְל גֶעלְט וָואס עֶר הָאט אוּן גֵיין צוּ דִי בַּעֲלֵי חוֹבוֹת אוּן בְּרֶענְגֶען כָאטְשׁ אַבִּיסְל גֶעלְט אוּן זִיךְ אַנְטְשׁוּלְדִיגְן אַז יֶעצְט הָאט עֶר נִישְׁט מֶער, אוּן גְלַייךְ וֶוען עֶר וֶועט הָאבְּן נָאךְ וֶועט עֶר בַּאצָאלְן נָאךְ.

וֶוען דֶער בַּעַל חוֹב זֶעהְט אַז עֶר הָאט צוּטוּהְן מִיט אַ נָארְמַאלְן מֶענְטְשׁ וָואס זוּכְט זִיךְ נִישְׁט אַרוֹיסְצוּדְרֵייעֶן, עֶר זֶעהְט דָאךְ אַז יֶענֶער פְּרוּבִּירְט צוּ בַּאצָאלְן צוּבִּיסְלֶעךְ וִויפִיל עֶר קֶען, אוּן עֶר אַנְטְשׁוּלְדִיגְט זִיךְ, דַאן וֶועט נִישְׁט זַיין אַזוֹי בְּרוֹגֶז, נָאר אַדְּרַבָּה עֶר וֶועט רַחֲמָנוּת אוֹיף אִים, אוּן עֶר וֶועט אִים נָאךְ גֶעבְּן מֶער צַייט צוּ בַּאצָאלְן דִי חוֹבוֹת.

קוּמְט אוֹיס אַז מִיט אַבִּיסְל שֵׂכֶל קֶען אַ מֶענְטְשׁ צוּבִּיסְלֶעךְ אָפְּצָאלְן אַלֶע זַיינֶע חוֹבוֹת אוֹיף אַ שֵׁיינֶע וֶועג, אוּן נִישְׁט דַארְפְן אַוֶועק לוֹיפְן אוּן זִיךְ בַּאהַאלְטְן אִין דִי לֶעכֶער.

עֲרֵבוּת

אוּן וֶוען מֶען רֶעדְט פוּן חוֹבוֹת דַארְף מֶען אוֹיךְ גֶעדֶענְקְן זִיךְ אַכְטוּנְג צוּ גֶעבְּן קֵיינְמָאל נִישְׁט צוּ חַתְמֶ'ענֶען פַאר אַ צְוֵוייטְן עֲרֵבוּת, צוּ זַיין אַן עָרֵב וָואס דַארְף בַּאצָאלְן אוֹיב דֶער מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט צוּ בַּאצָאלְן.

מֶען דַארְף גוּט גֶעדֶענְקְן אַז אַ עָרֵב אִיז פּוּנְקְט וִוי עֶר הָאט אַלֵיין גֶעבָּארְגְט דִי גֶעלְט, אוּן עֶר אִיז פּוּנְקְט אַזוֹי אַחֲרָאִי צוּ בַּאצָאלְן דִי חוֹב, אוּן וֶוען עֶס וֶועט קוּמֶען לְמַעֲשֶׂה אוּן יֶענֶער וֶועט נִישְׁט בַּאצָאלְן וֶועט דֶער עָרֵב מוּזְן בַּאצָאלְן פוּן זַיין טַאשׁ, עֶס וֶועט נִישְׁט הֶעלְפְן קֵיין טַעֲנוֹת וּמַעֲנוֹת "אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעמֵיינְט, אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעוָואלְט, אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעוואוּסְט" אַ עָרֵב דַארְף בַּאצָאלְן.

אֵיינֶער וָואס הָאט זִיךְ שׁוֹין אַמָאל אָפְּגֶעבְּרִיעֶט מִיט אַזַא זַאךְ פַארְשְׁטֵייט דָאס זֵייעֶר גוּט. עֶס קוּמֶען מֶענְטְשְׁן זִיךְ בֶּעטְן מִיט רַחֲמָנוּת אַז מֶען זָאל אוּנְטֶער שְׁרַייבְּן פַאר זֵיי עֲרֵבוּת, "דוּ דַארְפְסְט נִישְׁט בַּאצָאלְן, אִיךְ דַארְף בְּלוֹיז דַיין אוּנְטֶערְשְׁרִיפְט אַלְץ עָרֵב, ווייל אַזוֹי קֶען אִיךְ בָּארְגְן דִי הַלְוָאָה", אָבֶּער דָאס אִיז זֵייעֶר גוּט גֶערֶעדְט בִּיז עֶס קוּמְט לְמַעֲשֶׂה אוּן מֶען דַארְף טַאקֶע בַּאצָאלְן, דָאס

איז נישט בלויז אַן אונטערשריפט, נאָר דו נעמסט דיך אונטער אַז דו וועסט באַצאָלן די חוב, און ליידער זענען שוין אַסאַך מענטשן אומגליקליך געוואָרן אַזוי, זיי האָבן פאַרלוירן זייער גאַנצע פאַרמעגן.

דערפאַר, הַחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, ווער עס האָט שכל שטייט ווייט פון אַזעלכע זאַכן, און נעמט זיך אונטער אַז ער וועט קיינמאָל נישט אונטערשרייבן פאַר קיינעם קיין עֲרֵבוּת, און אַזוי וועט ער זיך איינשפּאָרן אַסאַך **עַגְמַת נֶפֶשׁ**.

עס זעהט טאַקע אויס ווי פּשוטע זאַכן, אָבער דאָס זענען זייערע וויכטיגע יְסוֹדוֹת וואָס מען דאַרף האָבן אין לעבן, די ערשטע זאַך נישט צו באָרגן בִּכְלָל קיין געלט, און אויב מען האָט שוין יאָ געבאָרגט זאָל מען נישט אַנטלויפן פון די בַּעֲלֵי חוֹבוֹת נאָר פּרובירן צוביסלעך צו באַצאָלן און איבערבעטן, און זעהן נישט צו זיין קיין עָרֵב פאַר אַ צווייטן.

און אויף אַזאַ וועג קען מען לעבן מיט יִשּׁוּב הַדַּעַת, און דינען דעם אייבערשטן מיט יִשּׁוּב הַדַּעַת, און האָבן אַ פרייליך לעבן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק א' וְחֵלֶק ב'
וְחֵלֶק ד' עֶרֶךְ חוֹבוֹת, חֵלֶק ח' עֶרֶךְ עֲרֵבוּת)

הַכְנָסַת אוֹרְחִים

דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים אִיז טַאקֶע אַ שְׁוֶוערֶע מִצְוָה, אָבֶער עֶס אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב אוּן טֵייעֶר בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי וַוייט אַז חֲזַ"ל זָאגְן (שַׁבָּת קכ"ז.): גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים יוֹתֵר מֵהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ וּמִקַבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה, אוּן דָאס לֶערְנְט מֶען אַרוֹיס פוּן אַבְרָהָם אָבִינוּ, ווִי מֶען זֶעהְט אַז אֲפִילוּ עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן אִינְמִיטְן רֶעדְן מִיט דִי שְׁכִינָה, אָבֶער ווֶען עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אוֹרְחִים קוּמֶען הָאט עֶר אַלֶעס אָפְּגֶעלָאזְט, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ וַוארְטְן אוּן עֶר אִיז אַנְטְקֶעגְן גֶעלָאפְן דִי גֶעסְט, אִיז דָאךְ זִיכֶער אַז ווֶען אֵיינֶער הַאלְט אִינְמִיטְן טוּהְן אַנְדֶערֶע זַאכְן, דַארְף עֶר אַלֶעס אָפְּלָאזְן אוּן זִיךְ אָפְּגֶעבְּן מִיט דִי גֶעסְט.

דֶער אֱמֶת אִיז אַז מִיר זֶענֶען אַלֶע אוֹרְחִים דָא אוֹיף דִי ווֶעלְט, אוּן ווֶען מֶען טוּט דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים, מֶען נֶעמְט אַרַיין גֶעסְט אוּן מֶען גֶעבְּט זִיךְ אָפּ מִיט זֵיי, מֶען גֶעבְּט זֵיי צוּ עֶסְן אוּן צוּ טְרִינְקֶען, דֶעמָאלְטְ'ס ווֶעט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער טוּהְן מִיט אוּנְז מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, אוּן אוּנְז אוֹיךְ גֶעבְּן צוּ עֶסְן אוּן צוּ טְרִינְקְן אוּן אַלֶעס וָואס מִיר דַארְפְן, אוּן מִיט דֶעם קֶען מֶען זִיךְ אַיינְשְׁפָּארְן אַסַאךְ צָרוֹת.

דִי טָאכְטֶער פוּנֶעם רֶבִּי'ן דִי צַדֵיקֶת שָׂרָה עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם הָאט אַמָאל גֶעפְרֶעגְט דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, "ווִי אַזוֹי קֶען מֶען מְקַיֵּים זַיין דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים?" הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיר גֶעזָאגְט: "נָאךְ אַ בִּילְקֶע, מִיט אַ שְׁטִיקְל טִישְׁטוּךְ", וַוייל דֶער פַאקְט אִיז אַז אַסַאךְ מָאל ווִילְן דִי פְרוּיעֶן טוּהְן דִי מִצְוָה אוֹיפְ'ן בֶּעסְטְן אוֹפָן, זֵיי ווִילְן אַהֶער שְׁטֶעלְן פַאר דִי גֶעסְט דָאס שֶׁענְסְטֶע אוּן בֶּעסְטֶע, אָבֶער אַזוֹי ווִי דָאס אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ טוּהְן, טוּעֶן זֵיי נִישְׁט גָארְנִישְׁט.

דֶערְפַאר הָאט אִיר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט אַז מֶען דַארְף נִישְׁט קַיין גְרוֹיסֶע זַאכְן, דֶער עִיקָר אִיז נָאךְ אַ שְׁטִיקְל טִישְׁטוּךְ אַז עֶס זָאל זַיין ווִי צוּ זִיצְן אוּן נָאךְ אַ בִּילְקֶע אִיז שׁוֹין גֶענוּג, אוּן אוֹיף אַזַא ווֶעג קֶען מֶען מֶער מְקַיֵּים זַיין דִי מִצְוָה.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעהַאט אַן אֵיינִיקְל וָואס הָאט גֶעהֵייסְן רֶבִּי מִיכַלֶ'ע, עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר שְׁטַארְק אוֹיסְגֶעצֵייכְנְט אִין דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים, עֶר פְּלֶעגְט אַלֵיין צוּגְרֵייטְן דִי בֶּעט פַארְן אוֹרֵחַ, אוּן עֶר פְּלֶעגְט זִיךְ אַרוֹיף לֵייגְן דֶערוֹיף צוּ זֶעהְן אוֹיב עֶס אִיז גֶענוּג גוּט אוּן גֶעשְׁמַאק צוּ שְׁלָאפְן, אוּן אֲפִילוּ אִין זַיינֶע לֶעצְטֶע יָארְן ווֶען עֶר אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען אַלְט אוּן שְׁוַואךְ הָאט עֶר זִיךְ נָאךְ אַלֵיין אָנְגֶעשְׁטְרֶענְגְט אַלֵיין אָנְצוּגְרֵייטְן דִי בֶּעטְן פַאר דִי אוֹרְחִים, אוּן ווֶען זַיינֶע קִינְדֶער הָאבְן אִים גֶעפְרֶעגְט פַארְוָואס עֶר אִיז זִיךְ אַזוֹי שְׁטַארְק מַטְרִיחַ, הָאט עֶר גֶעזָאגְט: "אִיךְ

גְרייט אָן דֶעם בֶּעט פַאר מִיר נִישְׁט פַארְן אוֹרֵחַ", ווייל מִיט דֶעם גְרייט עֶר זִיךְ אָן גוּטֶע זְכוּתִים פַאר זִיךְ אַלֵיין.

לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא

אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט אִיז עֶס נִישְׁט קַיין גְרִינְגֶע זַאךְ, אוֹרְחִים קֶענֶען אַמָאל זַיין שְׁוֶוערֶע מֶענְטְשְׁן וָואס זֶענֶען דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען אַסַאךְ צָרוֹת אִין זֵייעֶר לֶעבְּן, אוּן מֶען דַארְף הָאבְּן אַסַאךְ גֶעדוּלְד צוּ זֵיי, אָבֶּער אוֹיבּ מֶען אִיז זוֹכֶה בַּייצוּשְׁטֵיין דֶעם נִסָיוֹן אוּן מֶען נֶעמְט אוֹיף דִי אוֹרְחִים מִיט סַבְלָנוּת, דֶעמָאלְט'ס צָאלְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער צוּרִיק, מִדָה כְּנֶגֶד מִדָה, אוּן עֶר גֶעבְּט אוֹיף פַארְן מֶענְטְשׁ אַלֶעס וָואס עֶר דַארְף.

אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מַעֲשֶׂה אִיבֶּער דֶעם אִיז דָא פוּן דִי עֶלְטֶערְן פוּן דִי צְוֵויי הֵיילִיגֶע בְּרִידֶער דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אֱלִימֶלֶךְ אוּן דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי זוּשָׁא זי"ע, זֵייעֶרֶע עֶלְטֶערְן הָאבְּן גֶעווֹאוֹינְט אִין אַ פַארְשְׁטוּפְּטֶע דָארְף וְוִי זֵיי הָאבְּן דָארְט גֶעהַאט אַ קְרֶעטְשְׁמֶע אוּן זֵיי פְלֶעגְן אַסַאךְ אַרַיינְעמֶען גֶעסְט, אוּן מְקַיֵים זַיין דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים.

אֵיינְמָאל אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זֵיי אַ וָואגְן פִיל מִיט אָרִימֶעלַייט אוּן קַבְּצָנִים, אָנְגֶעטוּהְן צוּרִיסְן אוּן צוּשְׁלִיסְן, אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעבֶּעטְן אַז מֶען זָאל זֵיי אָנְוָוארִימֶען דִי מֶרְחָץ אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ קֶענֶען וַואשְׁן, אוּן מֶען הָאט דָאס זֵיי צוּגֶעשְׁטֶעלְט, צְווִישְׁן דִי אָרִימֶעלַייט אִיז גֶעוֶוען אֵיינֶער וָואס אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר קְרַאנְק אוּן פִיל מִיט קְרֶעץ, אוּן קֵיינֶער הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעוָואלְט אָפְּגֶעבְּן מִיט אִים, דִי פְרוֹי פוּן דִי קְרֶעטְשְׁמֶע הָאט זֵייעֶר רַחֲמָנוּת גֶעהַאט אוֹיף אִים אוּן זִי הָאט אִים אָנְגֶעוַוארִימְט הֵייס וַואסֶער, אוּן זִי הָאט גֶערוּפְן אִיר מַאן אַז עֶר זָאל אָפְּוַואשְׁן דֶעם אָרִימַאן, אוּן עֶר הָאט אַזוֹי גֶעטוּהְן, אֲפִילוּ עֶס אִיז אִים גֶעוֶוען זֵייעֶר שְׁוֶוער עֶס צוּ טוּהְן הָאט עֶר עֶס גֶעטוּהְן בְּחֵפֶץ לֵב.

דֶערְנָאךְ הָאט דֶער אָרִימַאן זֵיי גֶעזָאגְט: ווייל אִיר הָאט זִיךְ אַזוֹי אָנְגֶעשְׁטְרֶענְגְט זִיךְ אָפְּצוּגֶעבְּן מִיט מִיר אוּן מִיר אַרוֹיסְהֶעלְפְן, ווֹאוּנְטְשׁ אִיךְ אַייךְ אַז אִיר זָאלְט זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבְּן קִינְדֶער אַזוֹי וְוִי מִיר", עֶס הָאט זֵיי בִּכְלַל נִישְׁט גֶעשְׁמֶעקְט צוּ הֶערְן אַזַא בְּרָכָה, אָבֶּער נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט רֶעדְן אִיז עֶר פַארְשְׁווְאוּנְדְן גֶעוָוארְן אִינְאֵיינְעם מִיט דִי גַאנְצֶע וָואגְן פוּן אָרִימֶעלַייט, אוּן דֶעמָאלְט'ס הָאבְּן זֵיי פַארְשְׁטַאנֶען אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען אַ נִסָיוֹן פוּן הִימְל, אַז זֵיי זָאלְן אִין דֶעם זְכוּת זוֹכֶה זַיין צוּ קִינְדֶער, אוּן אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען אַז זֵיי הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ גֶעבּוֹירְן דִי צְוֵויי הֵיילִיגֶע קִינְדֶער רֶבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִיט רֶבִּי זוּשָׁא וָואס זֵיי הָאבְּן בַּאלוֹיכְטְן דִי וֶועלְט מִיט זֵייעֶר תּוֹרָה אוּן צִדְקוֹת, אַלֶעס אִיז דִי זְכוּת פוּן דִי מְסִירַת נֶפֶשׁ פַאר הַכְנָסַת אוֹרְחִים.

אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט דַארְף מֶען אוֹיךְ אַכְטוּנְג גֶעבְּן וֶועלְכֶע אוֹרְחִים מֶען נֶעמְט אַרַיין, נִישְׁט צוּ נֶעמֶען אוֹרְחִים וָואס פִירְן זִיךְ נִישְׁט אוֹיף וְוִי מֶען דַארְף, אוּן דֶערְפַאר דַארְף

מֶען אַסאַךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ גוּטֶע אוּן עֶרְלִיכֶע אוֹרְחִים, אוּן מֶען זָאל זֵיי אוֹיפְנֶעמֶען מִיט שִׂמְחָה, וַוייל מֶען קֶען קֵיינְמָאל נִישְׁט ווִיסְן וָואס מֶען וֶועט בַּאקוּמֶען אִין דֶעם זְכוּת, אִין זֹהַר הַקָדוֹשׁ שְׁטֵייט (פַּרְשַׁת וַיֵרָא) וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט לִיבּ אַ מֶענְטְשׁ, שִׁיקְט עֶר אִים אַן אָרִימַאן, אַז עֶר זָאל הָאבְּן דִי זְכוּת פוּן צְדָקָה אוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה מְקַיֵים צוּ זַיין דִי מִצְוָה פוּן הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ אַלֶעס גוּטְ'ס.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק א' וְחֵלֶק ד' עֶרֶךְ אוֹרְחִים)

וואו איז די טיר?

יעדער איד וויל באמת זיין וואויל, יעדער איד וויל באמת זיין ערליך, יעדער איד וויל באמת זיין נאנט צום אייבערשטן, ער וויל פיהלן אז דער אייבערשטער איז זיין טאטע און ער איז נאנט צו אים, ער וויל פיהלן דעם אייבערשטן אין הארץ, אבער למעשה זעהט מען אז מען איז אזוי ווייט פונעם אייבערשטן, פארוואס איז דאס אזוי?

די סיבה איז, אזוי ווי עס איז געשעהן אין שטאט סדום, ווי דער פסוק זאגט (בראשית י"ט, י"א): וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל, וַיִּלְאוּ לִמְצֹא אֶת הַפָּתַח, די מענטשן דארט זענען בלינד געווארן, און זיי האבן נישט געקענט טרעפן די טיר אריין, דאס איז וואס עס געשעהט ביי מענטשן, אוודאי וויל יעדער זיין גוט, אבער קיינער זעהט נישט די טיר, מען ווייסט נישט די וועג ווי מען דארף גיין אנצוקומען צום אייבערשטן.

און ספעציעל ווען מען ליינט ספורי צדיקים, מען הערט מעשיות ווי אזוי עס זענען געווען גרויסע צדיקים וואס זענען צוגעקומען צו גרויסע מדריגות, און עס כאפט אן פאר א מענטש אן השתוקקות, און א רצון, "איך וויל אויך זיין אן ערליכער איד", און דער אמת איז טאקע אז יעדער איד קען זיין דער גרעסטער צדיק, דער רמב"ם זאגט אז יעדער איד קען זיין אזוי גרויס ווי משה רבינו, מען קען צוקומען צו די גרעסטע מדריגות.

אבער מען ווייסט נישט די וועג ווי אזוי אנצוקומען אהין, מען לויפט פון איין רבי'ן צום צווייטן, מען פרובירט איין וועג נאכן צווייטן, אפשר דא וועט מען טרעפן די ישועה, און אפשר דארט וועט מען טרעפן די ישועה אבער ווען מען זעהט אז עס גייט נישט, בלייבט מען בלינד, אזוי ווי די מענטשן פון סדום, און וואס געשעהט ווען מען איז בלינד? שלאגט מען זיך ארום איינער מיטן צווייטן, קריגט מען זיך איינער מיטן צווייטן, און דאס אלעס איז ווייל מען ווייסט נישט די ריכטיגע וועג, מען ווייסט נישט וואו די טיר איז צו צוקומען צום אייבערשטן.

די טיר איז די מזיל

דערפאר זאגט דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן פ"ד): אז די טיר איז די מזיל, מיט די מזיל קען יעדער מענטש צוקומען צום אייבערשטן, מען דארף נאר עפענען די מזיל און אנהייבן רעדן צום אייבערשטן, יעדער איינער אויף זיין שפראך, מען דערציילט פארן אייבערשטן אלעס וואס מען גייט אדורך שוועריקייטן, סיי ברוחניות און סיי בגשמיות, און ווען א מענטש טוט דאס, עפענט זיך אים אויף די טיר, און ער ווערט נאנט צום אייבערשטן.

אבער פון אנפאנג איז עס זייער שווער, ווען

אַ מֶענְטְשׁ הֵייבְּט אָן צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן פִיהְלְט עֶר קוֹדֶם אַזוֹי וִוי עֶר רֶעדְט צוּ דִי וַואנְט עֶס זֶעהְט אִים אוֹיס וִוי קֵיינֶער הֶערְט אִים נִישְׁט אוֹיס, אוּן דָאס צוּבְּרֶעכְט אִים, אוּן עֶר פִיהְלְט נִישְׁט קֵיין שׁוּם טַעַם, אוּן עֶר הֶערְט אוֹיף צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אָבֶּער מֶען דַארְף גֶעדֶענְקְן וָואס מֶען הָאט אַלְץ אָפְּגֶעטוּהְן בִּיז מֶען הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וִויפִיל עֲבֵירוֹת מֶען הָאט שׁוֹין אָפְּגֶעטוּהְן בִּיז דֶעמָאלְטְ'ס, וָואס דִי עֲבֵירוֹת פַארְשְׁטָאפְּן דִי הַארְץ אוּן דִי מֹחַ, אוּן עֶס מַאכְט פַארְגֶעסְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶס מַאכְט אַז מֶען זָאל פִיהְלְן אַזוֹי וִוי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז נִישְׁט דָא, מִמֵילָא וֶוען עֶס קוּמְט אַזַא מֶענְטְשׁ וָואס אִיז בִּיז יֶעצְט גֶעוֶוען אַזוֹי וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר הֵייבְּט פְּלוּצְלִינְג אָן צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר זִיכֶער נִישְׁט פִיהְלְן גָארְנִישְׁט קֵיין גֶעשְׁמַאק אִין דֶעם פוּן אָנְפַאנְג.

אָבֶּער וֶוען מֶען הָאט גֶעדוּלְד אוּן מֶען רֶעדְט אַסַאךְ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶוערְט מֶען צוּבִּיסְלֶעךְ אָפְּגֶערֵייבִּיגְט פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטְס, אוּן מֶען הֵייבְּט אָן צוּ פִיהְלְן דִי גֶעשְׁמַאק פוּן זַיין נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען הֵייבְּט אָן צוּ פִיהְלְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דָא מִיט אוּנְז אוּן גֶעבְּן אוּנְז, עֶר הָאט אוּנְז לִיבּ, אוּן עֶר וִויל אוּנְז שְׁטֶענְדִיג הֶעלְפְן.

פְּרוּבִּירְט עֶס אוֹיס

דָאס זָאגְט דָוִד הַמֶלֶךְ (תְּהִלִּים ל"ד, ט'): טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה' - דִי צַדִיקִים וָואס זֶענֶען שׁוֹין צוּגֶעקוּמֶען צוּ זַיין נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זָאגְן פַאר אוּנְז: פְּרוּבִּירְט אוֹיס וֶועט אִיר זֶעהְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז אַ גוּטֶער, עֶר וִויל נָאר אוּנְזֶער גוּטְס, עֶר וַוארְט אוֹיף יֶעדְן אֵיד, אוּן עֶר וִויל אִים נָאר אַרוֹיס הֶעלְפְן. אִין זֹהַר הַקָדוֹשׁ שְׁטֵייט (שְׁמוֹת ה:): אַז וֶוען אִידְן וָואלְטְן גֶעווּאוּסְט וִוי שְׁטַארְק דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט לִיבּ יֶעדְן אִידִישׁ קִינְד, וָואלְטְן זֵיי גֶעלָאפְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן וִוי אַ הֶערְשׁ, אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִּים מ"ב, ב'): כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹקִים - אַזוֹי וִוי דֶער הֶערְשׁ לֶעכְצְט נָאךְ וַואסֶער צוּ שְׁטִילְן זַיין דוּרְשְׁט, אַזוֹי לֶעכְצְט יֶעדֶער אִיד צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז עֶר זָאל דֶערְפִילְן זַיין דוּרְשְׁט. אוּן דָאס אִיז דִי גַאנְצֶע וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וִויל פוּן אוּנְז, אַז מִיר זָאלְן צוּרִיק קוּמֶען צוּ אִים, אוּן עֶר וֶועט אוּנְז גֶעבְּן אַלֶע גוּטֶע זַאכְן.

אוּן אִין דֶעם זְכוּת וֶועלְן מִיר אוֹיסְגֶעלֵייזְט וֶוערְן פוּנֶעם שְׁוֶוערְן גָלוּת, אַזוֹי וִוי דִי חֲזַ"ל זָאגְן אוּן אַזוֹי זָאגְט דֶער רַמְבַּ"ם אַז וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען וֶועט יֶעדֶער צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, יֶעדֶער וֶועט לֶערְנֶען תּוֹרָה, יֶעדֶער וֶועט מְקַיֵּם זַיין דִי מִצְוֹת, אוּן מֶען וֶועט לֶעבְּן אִינָאֵיינֶעם מִיט לִיבְּשַׁאפְט, מֶען וֶועט פִיהְלְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דָא, אוּן מֶען וֶועט לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן שְׁטֶענְדִיג, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

(שִׂיחוֹת מוֹהַרַ"שׁ
חֵלֶק י"ב עֶרֶךְ תְּשׁוּבָה)

ווי אַזוֹי זָאגְט מֶען מוּסָר?

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן ח'): אַז כָאטְשׁ עֶס אִיז אַ מִצְוָה אִין דִי תּוֹרָה אַז מֶען דַארְף זָאגְן מוּסָר, אַזוֹי ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט (וַיִּקְרָא י"ט, י"ז): הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ, קֶען דָאס אָבֶּער נִישְׁט יֶעדֶער טוּהְן, אַזוֹי ווִי מִיר גֶעפִינֶען שׁוֹין אִין דִי גְמָרָא (עֲרָכִין טז:): אַז רֶבִּי עֲקִיבָא הָאט גֶעזָאגְט "אִיךְ וואוּנְדֶער זִיךְ אוֹיב עֶס אִיז דָא אֵיינֶער אִין דֶעם דוֹר וָואס קֶען זָאגְן מוּסָר", אוּן אוֹיב רֶבִּי עֲקִיבָא הָאט דָאס שׁוֹין גֶעזָאגְט אִין זַיין דוֹר, אִיז דָאךְ זִיכֶער אַז אִין אוּנְזֶער דוֹר אִיז נִישְׁטָא דֶער וָואס קֶען זָאגְן מוּסָר. ווַייל ווֶען אֵיינֶער זָאגְט מוּסָר פַאר אַ צְווֵייטְן ווֶען עֶר ווֵייסְט נִישְׁט דִי רִיכְטִיגֶע ווֶעג ווִי אַזוֹי דָאס צוּ טוּהְן, אִיז נִישְׁט נָאר אַז עֶר טוּט גָארְנִישְׁט אוֹיף דֶערְמִיט, נָאר עֶר מַאכְט נָאךְ אַסַאךְ עֶרְגֶער, ווַייל עֶר ווֶעקְט סְתָּם אַזוֹי אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶע זַאכְן וָואס דִי מֶענְטְשְׁן הָאבְּן גֶעטוּהְן.

דָאס אִיז אַזוֹי ווִי עֶס לִיגְט אִין אַ ווִינְקְל אַ זַאךְ וָואס הָאט אַ שְׁלֶעכְטֶע גְרוֹיךְ, ווִי לַאנְג מֶען רִירְט עֶס נִישְׁט צוּ, שְׁפִּירְט מֶען נִישְׁט דֶעם גְרוֹיךְ, אָבֶּער אֵיינְמָאל מֶען הֵייבְּט עֶס אָן צוּ מִישְׁן, דַאן קוּמְט אַרוֹיס דִי שְׁלֶעכְטֶע גְרוֹיךְ, אוּן מֶען קֶען נִישְׁט שְׁטֵיין דָארְט. דִי זֶעלְבֶּע גֶעשֶׁעהְט ווֶען אֵיינֶער זָאגְט מוּסָר אוֹיף דִי נִישְׁט רִיכְטִיגֶע ווֶעג, עֶר מִישְׁט בְּלוֹיז אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶע חֲלָקִים פוּן דִי מֶענְטְשְׁן אוּן עֶס טוּט גָארְנִישְׁט אוֹיף, עֶס מַאכְט נָאר עֶרְגֶער.

אוּן דֶערְפַאר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ גוּט ווִיסְן אוֹיב עֶר ווֵייסְט ווִי אַזוֹי צוּ זָאגְן מוּסָר, אוּן אוֹיב ווֵייסְט עֶר נִישְׁט, זָאל עֶר חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט זָאגְן קֵיין מוּסָר ווַייל עֶר קֶען מִיט דֶעם הַרְגֶ'ענֶען מֶענְטְשְׁן. דָאס אִיז אַזוֹי ווִי אֵיינֶער זָאל אַרַיינְגֵיין אִין אַ שְׁפִּיטָאל, אֵיינֶער וָואס קֶען זִיךְ בִּכְלָל נִישְׁט אוֹיס אִין מֶעדֶעצִין, אוּן עֶר ווֶעט אָנְהֵייבְּן טֵיילְן מֶעדֶעצִינֶען פַאר אַלֶע קְרַאנְקֶע, וָואס עֶס ווֶעט גֶעשֶׁעהְן אִיז אַז עֶס ווֶעט נִישְׁט אַרִיבֶּער גֵיין קֵיין לַאנְגֶע צַייט אוּן אַלֶע קְרַאנְקֶע ווֶעלְן שְׁטַארְבְּן רַחֲמָנָא לִצְלָן, ווַייל דִי מֶעדֶעצִין וָואס הֶעלְפְט פַאר אֵיינֶעם קֶען אָבֶּער חַס וְשָׁלוֹם הַרְגֶ'ענֶען אַ צְווֵייטְן, אוּן אֵיינֶער וָואס ווִיל גֶעבְּן מֶעדֶעצִין, דַארְף זִיךְ זֵייעֶר גוּט אוֹיסְקֶענֶען אוּן ווִיסְן וָואס צוּ גֶעבְּן פַאר ווֶעם. אוּן דִי זֶעלְבֶּע מַמָּשׁ אִיז ווֶען מֶען זָאגְט דִי נִישְׁט רִיכְטִיגֶע מוּסָר פַאר אַ צְווֵייטְן קֶען מֶען אִים מִיט דֶעם הַרְגֶ'ענֶען.

אוּן דָאס אִיז גֶעווֶוען דִי סֵדֶר פוּן דִי בַּעֲלֵי דַרְשָׁנִים וָואס פְלֶעגְן אַרוּם פָארְן אִין דִי שְׁטֶעט אוּן דֶערְפְלֶעךְ אוּן זָאגְן מוּסָר פַאר מֶענְטְשְׁן, זֵיי פְלֶעגְן דָאס טוּהְן פַאר פַּרְנָסָה, אָבֶּער רוֹב מָאל הָאבְּן זֵיי נִישְׁט גֶעווֶואוּסְט ווִי אַזוֹי צוּ רֶעדְן, אוּן זֵיי הָאבְּן נָאר גֶעשְׁטָאכְן אוּן גֶערֶעדְט שַׁארְפֶע ווֶערְטֶער, וָואס אַנְשְׁטָאט אוֹיפְטוּהְן הָאט עֶס נָאר מֶער צוּבְּרָאכְן

דֶעם עוֹלָם און זֵיי מַחְלִישׁ דַעַת גֶעוֶוען, און דֶערְפַאר זֶענֶען גֶעוֶוען אַסַאךְ צַדִיקִים וָואס הָאבְּן נִישְׁט גֶעלָאזְט דִי בַּעֲלֵי דַרְשָׁנִים רֶעדְן אִין זֵייעֶר שְׁטָאט, וִויסֶענְדִיג אַז עֶס וֶועט סַיי וִוי גָארְנִישְׁט אוֹיפְטוּהְן.

גֶעבּ אִים גֶעלְט, עֶר זָאל אוֹיפְהֶערְן צוּ רֶעדְן

אֵיינְמָאל אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַזַא בַּעַל דַרְשָׁן צוּ דִי שְׁטָאט בַּארְדִיטְשׁוּב, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן רְשׁוּת פוּנֶעם הֵיילִיגְן קְדוּשַׁת לֵוִי זי"ע אַז עֶר זָאל קֶענֶען הַאלְטְן אַ דְרָשָׁה אִין דִי שְׁטָאטִישֶׁע שׁוּהל, אַזוֹי וִוי עֶר נוֹיטִיגְט זִיךְ יֶעצְט זֵייעֶר אִין גֶעלְט פַאר הַכְנָסַת כַּלָה.

דֶער הֵיילִיגֶער בַּארְדִיטְשׁוּבֶער הָאט אִים גֶעגֶעבְּן רְשׁוּת אָבֶּער עֶר הָאט זִיךְ אוֹיסְגֶענוּמֶען מִיט אִים בִּתְנַאי אַז עֶר וֶועט נִישְׁט רֶעדְן קֵיין שׁוּם שְׁלֶעכְטְס אוֹיף אִידְן, און דֶער בַּעַל דַרְשָׁן הָאט זִיךְ דָאס אוּנְטֶער גֶענוּמֶען. אָבֶּער לְמַעֲשֶׂה וֶוען עֶר הָאט גֶעהַאלְטְן אִינְמִיטְן דִי דְרָשָׁה הָאט עֶר פַארְגֶעסְן פוּן זַיין צוּזָאג, און עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן רֶעדְן שַׁארְפֶע דִבְרֵי מוּסָר פַארְן עוֹלָם אַז מֶען פִירְט זִיךְ נִישְׁט אוֹיף וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער בַּארְדִיטְשׁוּבֶער הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר זִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט און גֶעעֶפֶענְט דֶעם אָרוֹן קוֹדֶשׁ און גֶעזָאגְט: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! גְלֵייבּ אִים נִישְׁט, עֶר אִיז דָאךְ נָאר אֵיין עֵדוּת, און אֵיין עֵדוּת אִיז נִישְׁט בַּאגְלֵייבְּט, בַּאשֶׁעפֶער גֶעבּ אִים גֶענוּג גֶעלְט אַז עֶר זָאל קֶענֶען חֲתוּנָה מַאכְן זַיינֶע קִינְדֶער, און עֶר זָאל נִישְׁט דַארְפְן רֶעדְן אוֹיף דַיינֶע קִינְדֶער"!

מְגוּלְגָל גֶעוָוארְן אִין אַ פִישׁ

אִין דִי צַייטְן פוּן הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע אִיז גֶעוֶוען אַזַא בַּעַל דַרְשָׁן און מוּסָר זָאגֶער, מֶען הָאט אִים גֶערוּפְן ר' יוֹסֵף מוֹכִיחַ, עֶר פְלֶעגְט אַרוּם פָארְן אִין דִי שְׁטֶעט צוּ זָאגְן מוּסָר, עֶר פְלֶעגְט זֵייעֶר שְׁטַארְק פַארְהַאלְטְן מֶענְטְשְׁן אוֹיף זֵייעֶרֶע נִישְׁט גוּטֶע מַעֲשִׂים.

אֵיינְמָאל אִיז עֶר אָנְגֶעקוּמֶען אִין אַ שְׁטָאט וָואס דָארְט אִיז גֶעוֶוען אַ מָסוּר וָואס הָאט זֵייעֶר אַסַאךְ גֶעטְשֶׁעפֶּעט דִי אִידְן פוּן שְׁטָאט, זֵיי הָאבְּן זֵייעֶר אַסַאךְ גֶעלִיטְן פוּן אִים, דֶער ר' יוֹסֵף מוֹכִיחַ אִיז אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען צוּ דֶעם מָסוּר און אִים זֵייעֶר שְׁטַארְק אָנְגֶעשְׁרִיגְן אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶע מַעֲשִׂים וָואס עֶר טוּט, אָבֶּער לְמַעֲשֶׂה אַנְשְׁטָאט עֶר זָאל וֶוערְן בֶּעסֶער אִיז עֶר גֶעוָוארְן נָאךְ מֶער אוֹיפְגֶערֶעגְט און עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן אָנְצוּטוּהְן נָאךְ גְרֶעסֶערֶע צָרוֹת פַאר דִי אִידְן און שְׁטָאט.

עֶס זֶענֶען דוּרְךְ גֶעלָאפְן אַסַאךְ יָארְן, דֶער מָסוּר אִיז שׁוֹין גֶעשְׁטָארְבְּן און ר' יוֹסֵף מוֹכִיחַ אִיז שׁוֹין אוֹיךְ נִפְטָר גֶעוָוארְן. און ר' יוּדְל, אַ זוּהְן פוּן דֶעם ר' יוֹסֵף מוֹכִיחַ, אִיז גֶעוֶוען אַמָאל אוּנְטֶערְוֶועגְנְס אִין אַ עֶרֶב שַׁבָּת, וֶוען עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶר וֶועט שׁוֹין נִישְׁט אָנְקוּמֶען צוּ זַיין שְׁטָאט פַאר שַׁבָּת, הָאט עֶר גֶעקְלֶערְט צוּ בְּלַייבְּן אוֹיף שַׁבָּת אִין דֶעם דֶערְפְל וואוּ עֶר אִיז דָאן גֶעוֶוען.

דָארְט אִין דֶעם דֶערְפְל הָאט גֶעוואוֹינְט אַ אִיד, אוּן ר' יוּדְל הָאט גֶעפְרֶעגְט דֶעם אִיד אוֹיבּ עֶר קֶען אַיינְשְׁטֵיין בַּיי אִים אוֹיף שַׁבָּת, דֶער אִיד הָאט אִים גֶעזָאגְט אַז עֶר נֶעמְט אִים גֶערְן אַרַיין אוֹיף שַׁבָּת, אָבֶער עֶר הָאט נִישְׁט קַיין פִישׁ אוֹיף שַׁבָּת, אוּן פְלֵיישׁ וֶועט זִיךְ ר' יוּדְל זִיכֶער נִישְׁט פַארְלָאזְן אוֹיפְן אָרְטִיגְן שׁוֹחֵט, אוּן דֶערְפַאר וֶועט עֶר נִישְׁט הָאבְּן צוּפִיל צוּ עֶסְן שַׁבָּת.

הָאט ר' יוּדְל גֶעקְלֶערְט אַז עֶר וֶועט זִיךְ אַרִיבֶּער כַאפְּן צוּם אַנְדֶערְן דָארְף, נִישְׁט וַוייט פוּן דָארְט, אוּן דָארְט וֶועט עֶר זִיכֶער קֶענֶען טְרֶעפְן פִישׁ אוֹיף שַׁבָּת. אָבֶער אָנְצוּקוּמֶען צוּם צְוֵוייטְן דָארְף הָאט מֶען גֶעדַארְפְט אַרִיבֶּער גֵיין אַ קְלֵיין טַייכְל, עֶס הָאט אוֹיסְגֶעזֶעהְן ווי אַ קְלֵיינֶער טַייךְ נִישְׁט צוּ טִיף, אוּן ר' יוּדְל הָאט גֶעטְרַאכְט אַרִיבֶּער צוּ גֵיין דֶעם טַייךְ מִיט דִי פִיס, אָבֶער אַזוֹי ווי עֶר הָאט נָאר גֶעוָואלְט אַרַיינְלֵייגְן זַיין פוּס אִין וַואסֶער, הָאט אַ הוּנְט אַרַיין גֶעטַאנְצְן אִין דֶעם וַואסֶער אוּן ר' יוּדְל הָאט גֶעזֶעהְן ווי דִי וַואסֶער פַארְשְׁוֶועמְט דֶעם הוּנְט, אוּן דֶער הוּנְט אִיז דֶערְטְרָאנְקֶען גֶעוָוארְן אוּן גֶעשְׁטָארְבְּן.

וֶוען ר' יוּדְל הָאט דָאס גֶעזֶעהְן הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ וֵויינֶען פַאר פְרֵייד אוּן דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף זַיינֶע גְרוֹיסֶע חֲסָדִים אַז עֶר הָאט אִים גֶערַאטֶעוֶועט פוּן אַ זִיכֶערֶע טוֹיט, ווייל וֶוען עֶר וָואלְט אַרַיינְגֶעגַאנְגֶען אִין טַייךְ וָואלְט עֶר אוֹיךְ דֶערְטְרָאנְקֶען גֶעוָוארְן, וַוייל דֶער טַייךְ אִיז גֶעוֶוען אַסַאךְ טִיפֶער ווי עֶס הָאט אוֹיסְגֶעזֶעהְן פוּן דְרוֹיסְן.

לְמַעֲשֶׂה הָאט עֶר זִיךְ גֶעמוּזְט צוּרִיק קֶערְן צוּ זַיין שַׁבָּת בַּיי דֶעם אִיד פוּנֶעם עֶרְשְׁטְן דֶערְפְל, אָבֶער עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אִיד אוֹיבּ עֶר קֶען אִים טוּהְן אַ חֶסֶד אוּן אַרוּם גֵיין אִין שְׁטָאט זוּכְן אוֹיבּ עֶר קֶען טְרֶעפְן עֶרְגֶעץ פִישׁ. דֶער אִיד הָאט מַסְכִּים גֶעוֶוען אוּן עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען צוּ דֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן טַייךְ, הָאט עֶר גֶעזֶעהְן ווי אֵיינֶער כַאפְּט דָארְט גָאר אַ גְרוֹיסֶע פִישׁ, הָאט עֶר גֶעבֶּעטְן יֶענֶעם אַז עֶר זָאל אִים פַארְקוֹיפְן דִי פִישׁ, וֶוען יֶענֶער הָאט אִים דָאס פַארְקוֹיפְט אִיז עֶר שְׁנֶעל אַהֵיים גֶעלָאפְן דֶערְמִיט אוּן עֶס גֶעשְׁטֶעלְט צוּ קָאכְן, אוּן זִיךְ גֶעפְרֵייט אַז עֶר הָאט מִיט וָואס מְכַבֵּד צוּ זַיין דֶעם חָשׁוּבְ'ן גַאסְט.

פְרַייטָאג-צוּ-נַאכְטְס בַּיים זִינְגֶען זְמִירוֹת פַאר דִי סְעוּדָה הָאט ר' יוּדְל אַיינְגֶעדְרִימְלְט זַייעֶנְדִיג אָפְּגֶעמוּטְשֶׁעט פוּן דִי שְׁוֶוערֶע וֶועג, אוּן זַיין טַאטֶע ר' יוֹסֵף מוֹכִיחַ אִיז אִים גֶעקוּמֶען אִין חָלוֹם אוּן אִים גֶעזָאגְט: "מַיין קִינְד, דוּ זָאלְסְט וִויסְן אַז אִיךְ בִּין מְגוּלְגָל אִין דֶעם פִישׁ, אוּן דִי סִיבָּה פַארְוָואס אִיךְ הָאבּ גֶעדַארְפְט מְגוּלְגָל וֶוערְן אִיז וַוייל אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט מוֹסֵר פַאר דֶעם מָסוּר אוֹיף דִי נִישְׁט רִיכְטִיגֶע וֶועג אוּן עֶר אִיז גֶעוָוארְן נָאךְ אַסַאךְ עֶרְגֶער, אוּן דֶער מָסוּר אִיז מְגוּלְגָל גֶעוָוארְן אִין דֶעם הוּנְט וָואס דוּ הָאסְט גֶעזֶעהְן זִיךְ טְרֶענְקֶען אִין טַייךְ, אוּן עֶר אִיז גֶעקוּמֶען צוּ זַיין תִּיקוּן דוּרְךְ דֶעם וָואס דוּ הָאסְט גֶעוֵויינְט אוּן גֶעדַאנְקְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן פַאר דִי נֵס וָואס

עֶס אִיז דִיר גֶעשֶׁעהְן, אוּן יֶעצְט זֶעה צוּ עֶסְן דֶעם פִישׁ מִיט כַּוָונָה אַז אִיךְ זָאל בַּאקוּמֶען מַיין תִּיקוּן".

וָוען ר' יוּדְל הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעכַאפְּט הָאט עֶר שׁוֹין פַארְשְׁטַאנֶען פַארְוָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיט אִים אַזוֹי גֶעפִירְט אַז עֶר הָאט גֶעדַארְפְט בְּלַייבְּן אוֹיף שַׁבָּת אוּנְטֶערְוֶועגְנְס אוּן זֶעהְן דִי אַלֶע זַאכְן וָואס עֶר הָאט גֶעזֶעהְן.

זֶעהְט מֶען פוּן דִי מַעֲשֶׂה דִי הַארְבְּקֵייט פוּן זָאגְן מוּסָר פַאר מֶענְטְשְׁן וָוען מֶען וֵוייסְט נִישְׁט דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג וִוי אַזוֹי עֶס צוּ טוּהְן.

וָואס אִיז יָא דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג?

וָוען אֵיינֶער וִויל מְקַיֵּים זַיין דִי מִצְוָה פוּן הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ, עֶר וִויל יָא זָאגְן מוּסָר, אִיז דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג נָאר צוּ רֶעדְן דִיבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהִתְחַזְּקוּת, צוּ רֶעדְן צוּ מֶענְטְשְׁן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן זֵיי שְׁטַארְקְן אוּן מְחַזֵּק זַיין אוֹיף דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס זֵיי טוּעֶן יָא, אוּן דָאס וֶועט שׁוֹין פוּן זִיךְ אַלֵיין אוֹיפְוֶועקְן דִי מֶענְטְשְׁן אוּן זֵיי צוּרִיק בְּרֶענְגְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט: "מִיט גוּטֶע וֶוערְטֶער פּוֹעֶלְ'ט מֶען אֵייבִּיג, אוּן אוֹיבּ זֶעהְט מֶען אַמָאל אַז מֶען הָאט גֶע'פּוֹעֶלְ'ט מִיט אַ שַׁארְפֶע וֶועג, דַארְף מֶען וִויסְן אַז מִיט גוּטְ'נְס וָואלְט מֶען מֶער גֶע'פּוֹעֶלְ'ט", אוּן דֶערְפַאר אַנְשְׁטָאט צוּ רֶעדְן פוּן דִי שְׁלֶעכְטְס וָואס מֶענְטְשְׁן טוּעֶן אוּן זֵיי מוּסָרְ'ן דֶערוֹיף, דַארְף מֶען עֶנְדֶערְשׁ רֶעדְן נָאר פוּן דִי גוּטְס וָואס מֶענְטְשְׁן טוּעֶן, אוּן זֵיי מְחַזֵּק זַיין אוּן שְׁטַארְקְן צוּ טוּהְן מֶער גוּטֶע זַאכְן, צוּ טוּהְן מֶער מִצְוֹת אוּן מַעֲשִׂים טוֹבִים, אוּן דַאן וֶועט דִי שְׁלֶעכְטְס אַוֶועק פַאלְן פוּן זִיךְ אַלֵיין, אוּן דִי סָארְט מוּסָר וֶועט אַסַאךְ מֶער אוֹיפְטוּהְן, אוּן עֶר וֶועט מְקַיֵּים זַיין דִי מִצְוָה פוּן הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ אוֹיפְן בֶּעסְטְן אוֹפֶן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ח' וְחֵלֶק ט' עֶרֶךְ תּוֹכָחָה)

װעלן קענסטו דאָך יאָ

יעדער װייסט אַז צו זיין אַן ערליכער איד קומט נישט אָן אַזוי גרינג, עס איז דאָ אַ גרויסער יצר הרע װאָס שלעפּט דעם מענטש צו טוהן זאַכן װאָס איז נישט גוט פאַר אים, צו טוהן זאַכן װאָס איז קעגן דעם רצון ה', און אַסאַך מאָל פּאַלט מען לײדער דורך.

אָבער דער רצון, צו װעלן זיין אַן ערליכער איד, דאָס קען מען נישט צונעמען פון אַ מענטש, אַפילו װען מען איז פאַרזינקען אין שאול תחתית, מען פּאַלט דורך מיט שװערע עבירות, טאָר מען אָבער נישט אויפגעבן די רצון, מען דאַרף כאַטש 'װעלן' זיין אַן ערליכער איד, מען זאָגט פאַרן אייבערשטן: "באַשעפער, איך װיל זיין אַן ערליכער איד", באַשעפער, איך װיל נישט טוהן קיין עבירות, איך װיל נאָר טוהן דיין רצון", דאָס קען מען נישט אַװעק נעמען פון אַ מענטש, און װען אַ מענטש זאָל זיין שטאַרק מיט דעם, אַפילו ער זעהט אויס װי אַזוי ער זעהט נאָר אויס, אָבער ער געבט נישט אויף די רצון, ער װיל נאָך אַלץ זיין אַן ערליכער איד, און נאָכדערצו װען ער זאָגט דאָס אַרויס מיטן מויל צום אייבערשטן, װערט פון דעם זייער גרויסע זאַכן, און צום סוף װעט ער טאַקע װערן אַן ערליכער איד.

רצון איז װיכטיג בגשמיות אויך, בגשמיות קען מען אויך נאָר מצליח זיין אויב מען איז שטאַרק מיטן רצון, צו װעלן מצליח זיין, און מען זעהט בחוש אַז װער עס איז אַן עקשן, ער געבט נישט אויף, אַפילו װען ער האָט קאָנקורענטן, מענטשן װאָס װילן אים נאָר אונטער ברענגען, אָבער ער איז שטאַרק מיט זיין רצון, ער געבט נישט אויף, ער איז שטאַרק ביי זיך אַז ער װעט זיכער מצליח זיין, אַזאַ מענטש איז טאַקע זייער מצליח בגשמיות, און די זעלבע דאַרף מען זיך אָפּלערנען אויך אויף רוחניות, אַז װען מען האָט אַ שטאַרקע רצון קומט מען אָן צו אַלעס.

אָבער צו דעם דאַרף מען האָבן אַסאַך חיזוק, װייל אַסאַך מאָל געבט מען זיך אַ קוק אָן און מען זעהט װי װייט מען איז פון די אַלע זאַכן צו װאָס מען װיל צוקומען, און עס זעהט אויס װי מען װעט שוין קיינמאָל נישט אָנקומען דערצו, דערפאַר דאַרף מען זיך זייער שטאַרקן און װיסן אַז יעדער איד קען אָנקומען צו די גרעסטע מדריגות, און אויב װעט מען נישט אָפּלאָזן די רצון, מען װעט װעלן און װעלן, און אַרויסזאָגן מיטן מויל פאַרן אייבערשטן די אַלע רצונות װאָס מען האָט, װעט מען זיכער צום סוף אָנקומען דערצו, מען דאַרף זיך אַליינ'ס שטאַרקן און מחזק זיין "יאָ, איך װעל נאָך מצליח זיין", יאָ, איך קען אָנקומען צו אַלעס", "יאָ, איך װעל זיך קענען שטאַרקן אויף מיינע נסיונות", און

דָאס בְּרֶענְגְט אַרַיין אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַ זֶעלְבְּס-זִיכֶערְקֵייט אַז עֶר וֶועט זִיכֶער מַצְלִיחַ זַיין.

מֶען שְׁפִּילְט בַּאהַאלְטְן...

דֶער הֵיילִיגֶער צַדִיק רֶבִּי בָּרוּךְ'ל פוּן מֶעזְשִׁיבּוֹזְשׁ זי"ע אִיז אַמָאל גֶעזִיצְן בַּיי זִיךְ אִין צִימֶער אוּן גֶעלֶערְנְט, אִינְמִיטְן לוֹיפְט אַרַיין זַיין קְלֵיינֶער אֵיינִיקְל אוּן עֶר וֵויינְט מִיט יָאמֶערְלִיכֶע טְרֶערְן, "פַארְוָואס וֵויינְסְטוּ?" פְרֶעגְט אִים דֶער זֵיידֶע, זָאגְט דֶער יוּנְגְל אַז עֶר שְׁפִּילְט מִיט זַיינֶע חֲבֵרִים 'בַּאהַאלְטְן', אֵיינֶער בַּאהַאלְט זִיךְ אוּן יֶעדֶער דַארְף אִים אוֹיפְזוּכְן, "אוּן יֶעצְט אִיז גֶעקוּמֶען מַיין רֵייעֶ זִיךְ צוּ בַּאהַאלְטְן, אוּן אִיךְ וַוארְט אוּן וַוארְט אוּן קֵיינֶער קוּמְט מִיר נִישְׁט אוֹיפְזוּכְן".

וֶוען דֶער צַדִיק הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר אוֹיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן מִיט צוּ וֵויינֶען, דֶער גַבַּאי הָאט גֶעפְרֶעגְט דֶעם צַדִיק פַארְוָואס עֶר וֵויינְט, הָאט אִים דֶער צַדִיק גֶעזָאגְט: "אִיךְ וֵויין אוֹיף דֶעם וָואס מַיין אֵיינִיקְל זָאגְט מִיר אַז עֶר הָאט זִיךְ בַּאהַאלְטְן אוּן קֵיינֶער זוּכְט אִים נִישְׁט, דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ אִיז דָאךְ אוֹיךְ מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר בַּאהַאלְט זִיךְ וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (שִׁיר הַשִּׁירִים ב', ט'): **הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים**, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער בַּאהַאלְט זִיךְ אוּן עֶר וַוארְט אַז מֶען זָאל אִים קוּמֶען זוּכְן, אוּן קֵיינֶער קוּמְט אִים נִישְׁט זוּכְן".

דָאס אִיז דִי אַרְבֶּעט פוּן אַ אִיד, עֶר דַארְף זוּכְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אֲפִילוּ מֶען זֶעהְט אוֹיס וִוי אַזוֹי מֶען זֶעהְט נָאר אוֹיס, דַארְף מֶען כָּאטְשׁ זוּכְן אוּן וֶועלְן אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט דַארְף מֶען אוֹיךְ וִויסְן אַז אֲפִילוּ מֶען וִויל טַאקֶע זֵייעֶר שְׁטַארְק צוּקוּמֶען צוּ אַלֶעס, דַארְף מֶען אָבֶּער אוֹיךְ הָאבְּן סַבְלָנוּת, אוּן וַוארְטְן מִיט גֶעדוּלְד, עֶס קוּמְט נִישְׁט אַלֶעס אָן אִין אֵיין טָאג, מֶען טָאר נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן וֶוען מֶען זֶעהְט אַז עֶס אִיז נָאכְנִישְׁט אָנְגֶעקוּמֶען, נָאר וַוארְטְן מִיט גֶעדוּלְד אוּן נִישְׁט נָאכְלָאזְן דִי רָצוֹן, וֶועט מֶען סוֹף כָּל סוֹף צוּקוּמֶען צוּ שֵׁיינֶע זַאכְן אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ג', ט', י"ב, עֶרֶךְ רָצוֹן)

זָאג עֶס פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן

מִיר זֶעהְן בַּיי דִי פַּרְשָׁה פוּן קֹרַח, קֹרַח הָאט גֶעקְרִיגְט אוֹיף מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, עֶר הָאט גֶע'טַעֲנָה'ט (בַּמִּדְבָּר ט"ז, ג): רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה', אַלֶע אִידְן זֶענֶען הֵיילִיג, פַּארְוָואס הַאלְט זִיךְ מֹשֶׁה גְרֶעסֶער פוּן אַלֶע אִידְן? אוּן דִי סוֹף פוּן קֹרַח אִיז גֶעוֶוען אַז עֶר אִיז אַיינְגֶעשְׁלוּנְגֶען גֶעוָוארְן אִין דֶער עֶרְד צוּזַאמֶען מִיט זַיין גַאנְצֶע גֶעמֵיינְדֶע, אוּן עֶס אִיז גָארְנִישְׁט גֶעבְּלִיבְּן פוּן זֵיי.

כִּמְעַט דִי זֶעלְבֶּע וֶוערְטֶער גֶעפִינֶען מִיר בַּיי מִרְיָם אוּן אַהֲרֹן, זֵיי הָאבְּן גֶעזָאגְט אוֹיף מֹשֶׁה, (בַּמִּדְבָּר י"ב, ב): הֲרַק אַךְ בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר ה' הֲלֹא גַּם בָּנוּ דִבֵּר, פַּארְוָואס הַאלְט זִיךְ מֹשֶׁה גְרֶעסֶער? דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶערֶעדְט מִיט אוּנְז אוֹיךְ, נִישְׁט נָאר צוּ אִים.

לִכְאוֹרָה דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, פַּארְוָואס זֶענֶען זֵיי נִישְׁט גֶעשְׁטְרָאפְט גֶעוָוארְן מִיט דִי הַארְבֶּע שְׁטְרָאף וָואס קֹרַח וַעֲדָתוֹ זֶענֶען גֶעשְׁטְרָאפְט גֶעוָוארְן, זֵיי הָאבְּן דָאךְ גֶעזָאגְט בְּעֶרֶךְ דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ?

נָאר דֶער תֵּירוּץ אִיז אַז עֶס וֶוענְדְט זִיךְ וָואס מֶען טוּט נָאכְדֶעם, בַּיי מִרְיָם אוּן אַהֲרֹן גְלַייךְ וֶוען מֶען הָאט זֵיי פָארְגֶעהַאלְטְן אַז זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעטוּהְן רִיכְטִיג, הָאבְּן זֵיי גְלַייךְ תְּשׁוּבָה גֶעטוּהְן אוּן חֲרָטָה גֶעהַאט, זֵיי הָאבְּן גֶעזָאגְט, (שָׁם י"א): בִּי אֲדֹנִי אַל נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ, זֵיי הָאבְּן מוֹדֶה גֶעוֶוען אַז זֵיי הָאבְּן נִישְׁט רִיכְטִיג גֶעטוּהְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵיי מוֹחֵל גֶעוֶוען, אָבֶּער קֹרַח הָאט זִיךְ וַוייטֶער גֶעהַאלְטְן מִיט זַיין עַקְשָׁנוּת בִּיזְן סוֹף, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט מוֹדֶה זַיין, אוּן דֶערְפַאר אִיז עֶר גֶעוָוארְן אַיינְגֶעזוּנְקֶען אִין דֶער עֶרְד, אוּן אִינְגַאנְצְן אוֹיסְגֶעמֶעקְט גֶעוָוארְן פוּן דִי וֶועלְט.

אוּן דָאס אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע לִימוּד פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם, בִּיזְט דוּרְכְגֶעפַאלְן? דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט זִיךְ מִתְגַבֵּר גֶעוֶוען אוֹיף דִיר? לוֹיף נִישְׁט אַוֶועק יֶעצְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאר אַדְּרַבָּה, גְלַייךְ נָאכְדֶעם דֶערְצֵייל עֶס פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אַנְטְשׁוּלְדִיגְט דִיךְ פַאר אִים, "בַּאשֶׁעפֶער, וָואס זָאל אִיךְ טוּהְן? אִיךְ הָאבּ אַ גְרוֹיסֶע יֵצֶר הָרַע, אִיךְ הָאבּ זִיךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט מִתְגַבֵּר זַיין, אוּן אִיךְ בִּין דוּרְכְגֶעפַאלְן, זַיי מִיר מוֹחֵל, אוּן הֶעלְף מִיר אַז אִיךְ זָאל עֶס מֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט טוּהְן".

דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת י"ב:): כָּל הָעוֹשֶׂה עֲבֵירָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בּוֹ, מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲווֹנוֹתָיו, דָאס מֵיינְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז דוּרְכְגֶעפַאלְן מִיט אַן עֲבֵירָה, אָבֶּער עֶר שֶׁעמְט זִיךְ מִיט דֶעם, עֶר שֶׁעמְט זִיךְ אַז עֶר הָאט גֶעקֶענְט טוּהְן אַזָא זַאךְ, עֶר דֶערְצֵיילְט עֶס גְלַייךְ פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, "בַּאשֶׁעפֶער אִיךְ הָאבּ דָאס אוּן דָאס גֶעטוּהְן", דָאס מַאכְט אַז עֶר זָאל זִיךְ שֶׁעמֶען דֶערְמִיט,

און ער בעהט גלייך איבער דעם אייבערשטן, איז אים דער אייבערשטער גלייך מוחל אויף אלע זיינע עבירות.

אנשי שלומינו פלעגן זאגן אז דאס איז אזוי ווי א קלייד וואס האט באקומען א פלעק, אויב וואשט מען גלייך אפ דעם פלעק, קומט עס אינגאנצן אראפ און עס בלייבט אפילו נישט קיין צייכן אז עס איז געווען א פלעק, אויב אבער מען לאזט די פלעק פאר א לענגערע צייט, איז עס שוין אסאך שווערער אראפצונעמען, און אסאך מאל, קען מען עס שוין בכלל נישט אראפנעמען נאך א שטיק צייט, אבער ווען מען האט שכל און מען וואשט עס גלייך אפ, בלייבט נישט קיין זכר דערפון.

און די זעלבע איז מיט די נשמה, יעדע עבירה וואס א מענטש טוט מאכט א פלעק אויף זיין נשמה, און ווען דער מענטש האט שכל טוט ער גלייך תשובה און מיט דעם ווערט אינגאנצן אפגעוואשט די פלעק, דער אייבערשטער איז אים גלייך מוחל, אבער אויב מען לאזט עס ווארטן לאנג, איז שוין אסאך שווערער צו תשובה טוהן.

נעם עס ארויס פון דיינע ביינער

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א', סימן ד'): **אז ווען א מענטש טוט עבירות** ווערט דאס איינגעקריצט אין זיינע ביינער, און דאס צוברעכט זיינע ביינער, און די עצה דערצו איז זיך מתודה צו זיין, צו ארויסזאגן מיטן מויל פארן אייבערשטן אלעס וואס מען האט געטוהן, און דעמאלט'ס גייען די עבירות ארויס פון די ביינער, און מען ווערט צוריק געזונט.

דאס מיינט אז אלע צרות וואס א מענטש ליידט איז פשוט פון זיינע עבירות וואס ער האט געטוהן, וואס דאס צוברעכט אים די ביינער, עס מאכט אים אן צרות און לאזט אים נישט אנגיין אין לעבן ווי געהעריג.

מען זעהט אז ווען מענטשן גייען דורך צרות, זוכן זיי איינעם וואס זאל זיי אויסהערן, און פארשטיין זייער ווייטאג, מען גייט צו דאקטורים און צו פסיכיאלאגן, אז זיי זאלן אויסהערן און אראפנעמען די זאכן וואס דרוקן אויפן הארץ, אבער באמת לויט ווי דער הייליגער רבי זאגט דא קען מען דאס טוהן מיטן אייבערשטן אליינ'ס, מען דערציילט פארן אייבערשטן אלעס וואס ליגט אויפ'ן הארץ, און מען בעהט ביים אייבערשטן אז ער זאל רחמנות האבן אז מען זאל שוין ארויסגיין פון אלעם שלעכט'ס אין וואס מען איז אריינגעפאלן, און ווען א מענטש רעדט זיך אויס דאס גאנצע הארץ צום אייבערשטן, נעמט ער מיט דעם אראפ אלע שווערע שטיינער וואס ליגן אויפ'ן הארץ, און מען ווערט א פרייליכער מענטש.

פארוואס האסטו עס געטוהן?

אבער עס איז נישט גענוג סתם צו זאגן פארן אייבערשטן די עבירה וואס מען האט געטוהן,

נָאר מֶען דַארְף אוֹיךְ זָאגְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן דִי סִיבָּה וָואס הָאט צוּגֶעבְּרֶענְגְט צוּ טוּהְן דִי עֲבֵירָה, אוּן וֶוען מֶען פַארְעֶנְטְפֶערְט זִיךְ פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען זָאגְט אִים דִי סִיבּוֹת וָואס הָאבְּן גוֹרֵם גֶעוֶוען אַז מֶען אִיז דוּרְכְגֶעפַאלְן, מִיט דֶעם נֶעמְט מֶען אַרָאפּ פוּן זִיךְ אַלֶע דִינִים אוּן אַלֶע קִטְרוּגִים.

דָאס אִיז פְּשַט וָואס חַזַ"ל זָאגְן (מֶדְרָשׁ רַבָּה שוֹפְטִים, ה): כְּשֶׁיֵּשׁ דִין לְמַטָּה אֵין דִין לְמַעְלָה, דָאס מֵיינְט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז זִיךְ אַלֵיינְ'ס דַן, עֶר מִשְׁפָּט זִיךְ אַלֵיינְ'ס, פוּן אֵיין זַייט זָאגְט עֶר אַרוֹיס דִי שְׁלֶעכְטְ'ס וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן, אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט זָאגְט עֶר אוֹיךְ דִי לִימוּד זְכוּת אוּן דִי סִיבּוֹת וָואס הָאבְּן אִים צוּגֶעבְּרֶענְגְט דֶערְצוּ, דֶעמָאלְטְ'ס אִיז מֶען אִים שוֹין מֶער נִישְׁט דַן אוֹיבְן אִין הִימְל, אוּן עֶר וֶוערְט גֶערַאטֶעוֶועט פוּן אַלֶע סָארְט עוֹנְשִׁים אוּן יִסוּרִים.

אִין זֹהַר הַקָּדוֹשׁ (פִּנְחָס, דַף רל"א): שְׁטֵייט אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ דֶערְצֵיילְט גְלַייךְ פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶע זַיינֶע עֲבֵירוֹת וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן, אוּן עֶר בֶּעהְט אִיבֶּער דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, שְׁפֶּעטֶער וֶוען דֶער מַלְאָךְ הַמְקַטְרֵג קוּמְט אוּן עֶר וִויל אוֹיסְזָאגְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס דֶער מֶענְטְשׁ הָאט גֶעטוּהְן, זָאגְט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, "דוּ דַארְפְסְט מִיר גָארְנִישְׁט דֶערְצֵיילְן, דֶער מֶענְטְשׁ הָאט מִיר שוֹין אַלֶעס אַלֵיין דֶערְצֵיילְט".

אוּן דֶערְפַאר דַארְף זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ צוּגֶעוואוֹינֶען אַז וִוי נָאר עֶר טוּט עֶפֶּעס קֶעגְן דֶעם רָצוֹן ה', בְּמַחְשָׁבָה, בְּדִבּוּר, אָדֶער בְּמַעֲשֶׂה, זָאל עֶר גְלַייךְ אִיבֶּערְבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ גְלַייךְ פַארְעֶנְטְפֶערְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן בֶּעטְן אוֹיךְ אוֹיף וַוייטֶער אַז עֶר זָאל מֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט נִכְשָׁל וֶוערְן, אוּן אוֹיף אַזַא וֶועג וֶועט עֶר שְׁטֶענְדִיג זַיין רֵיין פוּן עֲבֵירוֹת, אוּן מִיט דִי צַייט וֶועט דָאס אִים הֶעלְפְן אוּן אִים אָפְּהִיטְן אַז עֶר זָאל טַאקֶע קֵיינְמָאל נִישְׁט נִכְשָׁל וֶוערְן, אוּן עֶר וֶועט זוֹכֶה זַיין אַרוֹיפְצוּקוּמֶען אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט אִינְגַאנְצְן רֵיין.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב', ג', ז', י', עֶרֶךְ וִידּוּי)

זַיי אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ

יֶעדֶער איד הָאט אין זיך די מִדָּה פוּן גוּטְסְקֵייט, צוּ זַיין אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ, צוּ טוּהְן טוֹבוֹת פַאר אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן, און אַזוֹי דַארְף עֶס טַאקֶע צוּ זַיין, אָבֶער מֶען דַארְף זֶעהְן זיך נִישְׁט צוּ לָאזְן פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע וָואס זוּכְט אַרַיין צוּ בְּרֶענְגֶען אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַ שְׁלֶעכְטְקֵייט, צוּ זַיין שְׁלֶעכְט צוּ מֶענְטְשְׁן, און זיך צוּ פִירְן מִיט עַזּוּת צוּ אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן.

דֶער אֱמֶת אִיז אַז אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ טוּט טוֹבוֹת פַאר זיך אַלֵיין, און פַארְקֶערְט אַ שְׁלֶעכְטֶער מֶענְטְשׁ טוּט זיך אַלֵיין אָפּ, וַוייל אַ מֶענְטְשׁ וָואס אִיז אַ גוּטֶער הָאבְּן אִים מֶענְטְשְׁן לִיבּ, יֶעדֶער וִויל זַיין גוּט מִיט אִים, און וֶוען עֶר וֶועט זיך גֶעפִינֶען אִין אַ צַייט פוּן נוֹיט, וֶועלְן אִים אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן וֶועלְן הֶעלְפְן, און פַארְקֶערְט אַ שְׁלֶעכְטֶער מֶענְטְשׁ, אֲפִילוּ אוֹיף דִי מִינוּט גֵייט אִים גוּט, עֶר דַארְף נִישְׁט צוּקוּמֶען צוּ קֵיינֶעם און עֶר קוּקְט אַרָאפּ אוֹיף יֶעדְן און עֶר וִויל נִישְׁט הֶעלְפְן אַ צְוֵוייטְן, אָבֶער וֶוען עֶס וֶועט קוּמֶען אַ צַייט וָואס עֶר וֶועט זַיין אִין אַ צָרָה, דַאן וֶועט קֵיינֶער אִים נִישְׁט וֶועלְן הֶעלְפְן, קֵיינֶער וֶועט נִיטְאמָאל קוּקְן אוֹיף זַיין זַייט, און דַאן וֶועט עֶר שְׁפִּירְן אוֹיף דִי אֵייגֶענֶע הוֹיט, וָואס עֶס מֵיינְט שְׁלֶעכְטְקֵייט.

דֶערְפַאר דַארְף זיך אַ מֶענְטְשׁ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ זַיין אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ, צוּ צוּבְּרֶעכְן דִי שְׁלֶעכְטֶע מִדּוֹת, צוּ טוּהְן טוֹבוֹת און אַרוֹיסְהֶעלְפְן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן, בִּיז עֶר וֶועט וֶוערְן בֶּאֱמֶת אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ.

אָן קַיין חֶשְׁבּוֹנוֹת

דִי שְׁלֵימוּת פוּן אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ אִיז וֶוען עֶר אִיז אַ גוּטֶער בְּטֶבַע, דָאס מֵיינְט אַז עֶר טוּט גוּטְס וַוייל עֶר אִיז אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ, און נִישְׁט וַוייל עֶר הָאט חֶשְׁבּוֹנוֹת אַז עֶר וֶועט צוּרִיק בַּאקוּמֶען דֶערְפַאר טוֹבוֹת פוּן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן. אֵיינֶער וָואס טוּט טוֹבוֹת און עֶר וַוארְט צוּרִיק צוּ בַּאקוּמֶען אַ טוֹבָה דֶערְפַאר, אָדֶער אֲפִילוּ עֶר וַוארְט נָאר אַז יֶענֶער זָאל אִים דַאנְקְבַּאר זַיין און זיך בַּאדַאנְקֶען פַאר דִי טוֹבָה וָואס עֶר הָאט בַּאקוּמֶען, אַזַא מֶענְטְשׁ וֶועט זֵייעֶר אַסַאךְ מָאל וֶוערְן אַנְטוֹישְׁט, וַוייל גֶעוֶוענְלִיךְ מֶענְטְשְׁן וָואס בַּאקוּמֶען אַ טוֹבָה נֶעמֶען דָאס אָן אַז עֶס קוּמְט אַזוֹי, און זֵיי כַאפְּן נִישְׁט אַז זֵיי דַארְפְן זיך בַּאדַאנְקֶען פַאר דִי טוֹבָה וָואס זֵיי הָאבְּן בַּאקוּמֶען, אָבֶער אֵיינֶער וָואס אִיז אַ גוּטֶער מֶענְטְשׁ בְּטֶבַע, עֶר הָאט זיך צוּגֶעוואוֹינְט צוּ זַיין אַ גוּטֶער און צוּ טוּהְן טוֹבוֹת, אַזַא אֵיינֶער וֶועט הֶעלְפְן אַ צְוֵוייטְן בְּלוֹיז דֶערְפַאר וַוייל עֶר וִויל הֶעלְפְן מֶענְטְשְׁן, און נִישְׁט וַוייל עֶר וַוארְט עֶפֶּעס צוּרִיק צוּ בַּאקוּמֶען דֶערְפַאר.

און עֶס קֶען נָאךְ גֵיין אַסַאךְ מֶער, עֶס אִיז

דָא אַמָאל וֶוען מֶען אִיז זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶש צוּ הֶעלְפְן אוּן צוּ טוּהְן טוֹבוֹת פַאר אַ מֶענְטְש, אוּן אַנְשְטָאט זָאגְן יְיַשֵר כֹּחַ אוּן זִיךְ בַּאדַאנְקֶען, טוּט גָאר יֶענֶער צוּרִיק שְלֶעכְטְס. עֶס אִיז טַאקֶע זֵייעֶר מָאדְנֶע וִוי אַזוֹי דָאס אִיז מֶעגְלִיךְ, אָבֶער לֵיידֶער אִיז דֶער פַּאקְט אַזוֹי אַז עֶס זֶענֶען דָא מֶענְטְשְן וָואס טוּעֶן צוּרִיק שְלֶעכְטְס פַאר אֵיינֶעם וָואס הָאט מִיט זֵיי גֶעטוּהְן חֶסֶד.

מֶען קֶען דָאס פַארְשְטֵיין וִוי אַזוֹי עֶס אַרְבֶּעט, וּבִפְרַט וֶוען אֵיינֶער הָאט בַּאקוּמֶען גָאר אַ גְרוֹיסֶע טוֹבָה פוּן אַ צְוֵוייטְן, אוּן עֶר פִּילְט אַז עֶר מוּז אִים מַמָש בַּאצָאלְן מִיטְן גַאנְצְן הארץ אוּן נְשָמָה, אוּן אַזוֹי וִוי עֶר קֶען דָאס נִישְט בַּאוַוייזְן, הֵייבְּן אָן אַרַיינְצוּקוּמֶען מַחְשָבוֹת בַּיי אִים אַז דִי טוֹבָה אִיז בִּכְלַל נִישְט גֶעוֶוען אַזַא גְרוֹיסֶע טוֹבָה, אוּן עֶר הֵייבְּט זִיךְ אָן דֶערְמַאנֶען אַז אַמָאל הָאט אִים יֶענֶער אוֹיךְ שְלֶעכְטְס גֶעטוּהְן, בִּיז עֶר הֵייבְּט שוֹין אָן פַיינְט צוּ הָאבְּן דֶעם בַּעַל טוֹבָה, אוּן עֶר ווִיל אִים גָאר צוּרִיק טוּהְן שְלֶעכְטְס. דָאס אִיז זִיכֶער נִישְט קַיין בַּארֶעכְטִיגוּנְג אַזוֹי צוּ טוּהְן, נָאר בְּלוֹיז צוּ פַארְשְטֵיין וִוי אַזוֹי עֶס אִיז מֶעגְלִיךְ אַזַא זַאךְ.

מֶען דֶערְצֵיילְט אַז עֶס אִיז אַמָאל גֶעקוּמֶען אַ אִיד צוּ אַ גְרוֹיסֶע רֶבִּי אוּן אִים גֶעבֶּעטְן אַ טוֹבָה, דֶער רֶבִּי הָאט זִיךְ אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין דִי זַאךְ אוּן אַרוֹיסְגֶעהָאלְפְן דֶעם אִיד בְּלֵב וָנֶפֶש, וֶוען דִי זַאךְ אִיז שוֹין גֶעוָוארְן מְסוּדָר הָאט דֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט פַארְן אִיד אַז עֶר זָאל נָאךְ וַוארְטְן אַ מִינוּט, אוּן דֶער רֶבִּי הָאט אַרוֹיס גֶענוּמֶען פוּן טַאש דְרַיי קְלֵיינֶע שְטֵיינֶער אוּן עֶס גֶעגֶעבְּן פַארְן אִיד... וֶוען דֶער רֶבִּי הָאט גֶעזֶעהְן וִוי דֶער אִיד וואוּנְדֶערְט זִיךְ וָואס דָא גֵייט פָאר, הָאט עֶר אִים מַסְבִּיר גֶעוֶוען, "אִיךְ הָאבּ דִיר גֶעטוּהְן אַ גְרוֹיסֶע טוֹבָה, אוּן אִיךְ וֵוייס אַז לִכְאוֹרָה וֶועסְטוּ מִיר שְפֶּעטֶער צוּרִיק וַוארְפְן שְטֵיינֶער, דֶערְפַאר גֶעבּ אִיךְ דִיר נָאר קְלֵיינֶע שְטֵיינֶער, אַז דוּ זָאלְסְט כָאטְש וַוארְפְן נָאר דָאס"...

אָבֶער אֵיינֶער וָואס אִיז אַ גוּטֶער מֶענְטְש, עֶר וֶועט נִישְט קוּקְן אוֹיף דִי אַלֶע זַאכְן, נָאר עֶר וֶועט וַוייטֶער טוּהְן טוֹבוֹת פַאר מֶענְטְשְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְטֶער וֵוייסְט אוּן זֶעהְט דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס אַ מֶענְטְש טוּט, אוּן עֶר וֶועט זִיכֶער צוּרִיק בַּאצָאלְן אַלֶעס גוּטְס פַאר דֶעם מֶענְטְש.

נִישְט אוֹיף יֶענֶעם'ס חֶשְבּוֹן

מֶען זָאגְט אַז פַארְוָואס הָאט דֶער אוֹת "צ" בַּאקוּמֶען אַזַא שֵיינֶעם נָאמֶען "צַדִיק"? וַוייל עֶר בֵּייגְט זִיךְ אַיין אוּן עֶר טְרָאגְט אַ "יוּד" אוֹיף זַיין פְּלֵייצֶע. אָבֶער לוֹיט דֶעם וֶוערְט שְוֶוער פַארְוָואס הָאט דֶער "אַלֶף" נִישְט בַּאקוּמֶען אַזַא שֵיינֶעם נָאמֶען, עֶר טְרָאגְט דָאךְ אוֹיךְ אַ "יוּד" אוֹיף זַיין פְּלֵייצֶע? נָאר דֶער אַלֶף אִין דִי זֶעלְבֶּע צַייט וָואס עֶר טְרָאגְט אַ אִיד אוֹיף זַיין פְּלֵייצֶע טְרֶעט עֶר אָבֶער אוֹיף אַ צְוֵוייטְן אִיד...

וֶוען מֶען ווִיל טוּהְן חֶסֶד אוּן הֶעלְפְן

מֶענְטְשְׁן, דַארְף מֶען אָבֶער זֶעהְן אַז מֶען זָאל נִישְׁט אִין דִי זֶעלְבֶּע צַייט טְרֶעטְן אוֹיף אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן. בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן שְׁטֵייט (תְּהִלִּים קמ"ה, ט'): טוֹב ה' לַכֹּל, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז גוּט צוּ "יֶעדְן" אִין דִי זֶעלְבֶּע צַייט, אוּן דָאס דַארְף אַ אִיד פְּרוּבִּירְן נָאכְצוּמַאכְן.

חֶסֶד דַארְף זִיךְ אָנְהֵייבְּן אִינֶדערְהֵיים, צוּ הֶעלְפְן דִי וַוייבּ אוּן דִי קִינְדֶער, אוּן אַרַיינְבְּרֶענְגֶען דִי מִדָּה פוּן גוּטְסְקֵייט אִין שְׁטוּבּ, דִי עֶלְטֶערְן זָאלְן זִיךְ הֶעלְפְן אֵיינֶער דֶעם צְוֵוייטְן פְרֵיילִיכֶערְהֵייט, אוּן דִי קִינְדֶער זָאלְן זִיךְ הֶעלְפְן, עֶס זָאל הֶערְשְׁן אִין שְׁטוּבּ אַן אַטְמָאסְפֶער פוּן לִיבְּשַׁאפְט, אוּן נִישְׁט פַארְקֶערְט צוּ זוּכְן צוּ טְשֶׁעפֶּענֶען אֵיינֶער דֶעם צְוֵוייטְן.

אוּן דִי זֶעלְבֶּע וֶוען מֶען טוּט חֶסֶד אוֹיפְן גַאס טָאר דָאס נִישְׁט גֵיין אוֹיפְן חֶשְׁבּוֹן פוּן דִי בְּנֵי בַּיִת, דִי עֶרְשְׁטֶע אוּן וִויכְטִיגְסְטֶע דַארְף אַ מֶענְטְשׁ אַרוֹיסְהֶעלְפְן אִינֶדערְהֵיים, אוּן דֶערְנָאךְ זוּכְן צוּ טוּהְן חֶסֶד אִינְדְרוֹיסְן.

ווַאוֹיל אִיז דֶעם וָואס נֶעמְט אִין זִיךְ אַרַיין דִי מִדָּה פוּן גוּטְסְקֵייט, וֶועט עֶר הָאבְּן אַ גְלִיקְלִיךְ לֶעבְּן אוּן אַ זִיסֶע לֶעבְּן אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב'
וְחֵלֶק ו' עֶרֶךְ טוֹבָה, חֵלֶק ד' עֶרֶךְ טוֹב)

זַיי נִישְׁט גֶעפַאלְן

יֶעדֶער אִיד הָאט צַייטְן וָואס עֶס כַאפְּט אִים אָן אַ שְׁטַארְקֶע גֶעפִיהְל צוּ זַיין ווַאוִיל, אוּן עֶר ווִיל בֶּאֱמֶת צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָפְּלָאזְן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מַעֲשִׂים אוּן טוּהְן נָאר דֶעם רָצוֹן ה'.

אָבֶּער גְלַייךְ וֶוען עֶר נֶעמְט זִיךְ אִין דִי הֶענְט אַרַיין, עֶר הֵייבְּט אָן צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, קוּמְט דֶער יֵצֶר הָרַע אוּן עֶר אִיז מַכְשִׁיל דֶעם מֶענְטְשׁ מִיט אַן עֲבֵירָה, אוּן דַאן וֶוערְט דֶער מֶענְטְשׁ אִינְגַאנְצְן צוּבְּרָאכְן אוּן צוּקְלַאפְּט דֶערְפוּן, "וָואס הֵייסְט? אִיךְ הָאבּ דָאךְ מַמָּשׁ יֶעצְט אָפְּגֶעמַאכְט צוּ זַיין עֶרְלִיךְ, אוּן שׁוֹין בִּין אִיךְ דוּרְכְגֶעפַאלְן?!" אוּן דָאס מַאכְט אַז דֶער מֶענְטְשׁ זָאל אִינְגַאנְצְן אָפְּלָאזְן דִי חֵשֶׁק אוּן דִי רָצוֹן, "אִיךְ וֶועל שׁוֹין קַיין עֶרְלִיכֶער אִיד נִישְׁט זַיין".

אָבֶּער בֶּאֱמֶת אִיז דָאס נָאר דִי עֵצָה פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע צוּ צוּבְּרֶעכְן אַ מֶענְטְשׁ, אוּן מֶען דַארְף אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל קֵיינְמָאל נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ, אוּן קֵיינְמָאל נִישְׁט נָאכְלָאזְן פוּן דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס מֶען הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טוּהְן, אֲפִילוּ וֶוען פוּן דִי אַנֶדערֶע זַייט פַאלְט מֶען לֵיידֶער דוּרְךְ מִיט עֲבֵירוֹת, טָאר דָאס אָבֶּער נִישְׁט אַוֶועק נֶעמֶען דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן דִי בִּיסְל גוּטְס וָואס עֶר הָאט, מֶען דַארְף וַוייטֶער אָנְגֵיין צוּ טוּהְן כָּאטְשׁ וָואסֶערֶע גוּטֶע זַאכְן מֶען קֶען יָא טוּהְן, אוּן מִיט דִי צַייט וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז מֶען וֶועט וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד בִּשְׁלֵימוּת.

וֶוען מֶען פַאלְט אִין בְּלָאטֶע

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט, אַז אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט בְּגַשְׁמִיוּת, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ פַאלְט אַרַיין אִין אַ בְּלָאטֶע, וֶועט עֶר נִישְׁט בְּלַייבְּן דָארְט לִיגְן, נָאר עֶר וֶועט פְּרוּבִּירְן מִיט אַלֶע כּוֹחוֹת זִיךְ אַרוֹיס צוּ זֶעהְן פוּן דִי בְּלָאטֶע, אוּן אַזוֹי וִוי דֶער סֵדֶר אִיז וֶוען אֵיינֶער אִיז פַארְזִינְקֶען אִין בְּלָאטֶע, אַז וֶוען מֶען שְׁלֶעפְּט שׁוֹין עֶנְדְלִיךְ אַרוֹיס אֵיין פוּס פוּן דִי בְּלָאטֶע, פַאלְט אַרַיין דִי אַנֶדערֶע פוּס, אוּן וֶוען עֶר שְׁלֶעפְּט אַרוֹיס דִי צְוֵוייטֶע פוּס פַאלְט צוּרִיק אַרַיין דִי עֶרְשְׁטֶע, אָבֶּער וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ לָאזְט נִישְׁט נָאךְ, עֶר מוּטְשֶׁעט זִיךְ טַאקֶע אַ שְׁטִיק צַייט, אָבֶּער סוֹף כָּל סוֹף זֶעהְט עֶר זִיךְ אַרוֹיס פוּן דִי בְּלָאטֶע.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ בַּיי רוּחְנִיוּת, מֶען שְׁלֶעפְּט אַרוֹיס אֵיין פוּס פוּן בְּלָאטֶע, מֶען פְּרוּבִּירְט צוּ זַיין ווַאוִיל אוּן נִישְׁט טוּהְן קַיין שְׁלֶעכְטְס, אָבֶּער דִי אַנֶדערֶע פוּס פַאלְט אַרַיין, מֶען פַאלְט דוּרְךְ מִיט אַן אַנֶדערֶע זַאךְ, אוּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ הָאט נִישְׁט קַיין שֵׂכֶל, גֶעבְּט עֶר אוֹיף, "דָאס אִיז נִישְׁט פַאר מִיר, אִיךְ זֶעה דָאךְ אַז אִיךְ פַאל סֵיי וִוי דוּרְךְ, פַארְוָואס

טויג מִיר זִיךְ צוּ מוּטְשֶׁען?" אָבֶער וֶוען מֶען הָאט אַבִּיסְל שֵׂכֶל וֵוייסְט מֶען אַז אַזוֹי קוּמְט עֶס, מֶען דַארְף פְּרוּבִּירְן צוּ טוּהְן וָואס מֶען קֶען גוּטֶע זַאכְן, תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אוּן אוֹיבּ פַאלְט מֶען דוּרְךְ, מֶען פַאלְט אַרַיין אִין בְּלָאטֶע, שְׁלֶעפְּט מֶען אַרוֹיס דִי פוּס, אוּן וֶוען דִי צְוֵוייטֶע פוּס פַאלְט אַרַיין, שְׁלֶעפְּט מֶען יֶענְץ אַרוֹיס, אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז שְׁטַארְק מִיט דֶעם אַז נִישְׁט קַיין חִילוּק וָואס עֶר וֶועט דוּרְכְפַאלְן, וֶועט עֶר אֵייבִּיג פְּרוּבִּירְן צוּ טוּהְן גוּטְס וָואס עֶר קֶען, וֶועט עֶר צוּם סוֹף אִינְגַאנְצְן אַרוֹיס קְרִיכְן פוּן דִי בְּלָאטֶע, אוּן זַיין בֶּאֱמֶת דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן דֶער אֱמֶת אִיז אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ קֶען זִיךְ אַלֵיינְס, עֶר וֵוייסְט וִוי עֶר הַאלְט, וֶועט עֶר נִישְׁט אַזוֹי שְׁנֶעל וֶוערְן גֶעפַאלְן אוּן צוּבְּרָאכְן בַּיי זִיךְ, וַוייל עֶר וֵוייסְט דָאךְ דֶעם אֱמֶת וִוי עֶר הַאלְט, אַז עֶר אִיז נָאךְ זֵייעֶר וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר וֶועט זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט יֶעדֶע גוּטֶע נְקֻדָּה וָואס עֶר אִיז יָא זוֹכֶה אַרַיינְצוּכַאפְּן, אוּן עֶר וֶועט נִישְׁט צוּפַאלְן וֶוערְן אוּן מְיוּאָשׁ וֶוערְן וֶוען עֶר פַאלְט דוּרְךְ, וַוייל עֶר וֵוייסְט דָאךְ מִמֵילָא וֶוער עֶר אִיז.

אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ מֵיינְט אַז עֶר אִיז שׁוֹין אוֹיף אַ הוֹיכֶע גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגָה, אִיז עֶר אִין אַ גְרֶעסֶערֶע סַכָּנָה צוּ וֶוערְן צוּפַאלְן, וַוייל עֶר טְרַאכְט בַּיי זִיךְ "אַזַא חָשׁוּבֶע מֶענְטְשׁ וִוי אִיךְ זָאל קֶענֶען דוּרְכְפַאלְן?", אוּן דָאס צוּבְּרֶעכְט אִים אוּן מַאכְט אַז עֶר זָאל אוֹיפְגֶעבְּן זַיין רָצוֹן.

נִישְׁט קוּקְן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן

אוּן נָאךְ מֶער אִיז דִי סַכָּנָה, וֶוען מֶען קוּקְט אוֹיף אַ צְוֵוייטְן וָואס אִיז מֶער מַצְלִיחַ, דָאס צוּבְּרֶעכְט זֵייעֶר שְׁטַארְק דִי מוּט פוּן אַ מֶענְטְשׁ, אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז שְׁטַארְק בַּיי זִיךְ אוּן עֶר קוּקְט נִישְׁט אוֹיף קֵיינֶעם, עֶר וֵוייסְט וִוי עֶר הַאלְט אוֹיף דִי וֶועלְט, אוּן עֶר פְרֵיידְט זִיךְ מִיט יֶעדֶע גוּטֶע זַאךְ וָואס עֶר טוּט, אַזַא מֶענְטְשׁ וֶועט זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין, אוּן גָארְנִישְׁט וֶועט אִים קֶענֶען צוּבְּרֶעכְן.

דֶער פָּסוּק זָאגְט (מִשְׁלֵי כ"ד, ט"ז): **כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם**, דָאס מוּז אַזוֹי זַיין אַז מֶען זָאל פַאלְן זִיבְּן מָאל, דָאס זֶענֶען דִי זִיבְּן וַואסֶערְן וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט אִין סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וָואס גֵייט דוּרְךְ זַיינֶע שְׁוֶועריקֵייטְן אִין לֶעבְּן, אָבֶער דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן אַ צַדִּיק אִיז דֶער "וָקָם", אַז אֲפִילוּ עֶר הַאלְט אִין אֵיין פַאלְן, וֶוערְט עֶר נִישְׁט צוּבְּרָאכְן פוּן דֶעם, נָאר עֶר קוּמְט שְׁטֶענְדִיג צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן אִין דֶעם מֶעסְט זִיךְ דִי גְרוֹיסְקֵייט אוּן חֲשִׁיבוּת פוּן אַ אִיד, נִישְׁט אִין וִויפִיל מָאל עֶר אִיז דוּרְכְגֶעפַאלְן, נָאר אִין וִויפִיל מָאל עֶר הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן, כָאטְשׁ דִי אַלֶע דוּרְכְפֶעלֶער וָואס עֶר הָאט גֶעהַאט. אַ אִיד וָואס אִיז זוֹכֶה זִיךְ צוּ דֶערְהַאלְטְן אוּן נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן אוּן צוּפַאלְן פוּן קַיין שׁוּם זַאךְ, עֶר אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אשׁ חֵלֶק ה' וְחֵלֶק ט' עֶרֶךְ נְפִילָה)

חודֶש אָב

חודֶש אָב איז אַ חודֶש אין וָואס מֶען טְרוֹיעֶרְט אוֹיפְן בֵּית הַמִקְדָש וָואס אִיז חָרוּב גֶעוָוארְן, און מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל עֶס שׁוין צוּרִיק אוֹיפְבּוֹיעֶן.

דֶער טְרוֹיעֶר אִיז נִישְׁט נָאר אוֹיפְן חוּרְבְּן בֵּית הַמִקְדָש וָואס אִיז חָרוּב גֶעוָוארְן, נָאר מִיר טְרוֹיעֶרְן אוֹיף אוֹיף אוּנְזֶער אֵייגֶענֶעם חוּרְבְּן בֵּית הַמִקְדָש, דֶער מֹחַ פוּן אַ אִיד דַארְף זַיין אַ בֵּית הַמִקְדָש, עֶס דַארְף טְרַאכְטְן שְׁטֶענְדִיג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן און לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, און וֶוען מֶען פַארְגֶעסְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז דָאס אַ גְרוֹיסֶע חוּרְבָּן, און אוֹיף דֶעם טְרוֹיעֶרְן מִיר און מִיר בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מִיר זָאלְן אוֹיפְבּוֹיעֶן אוּנְזֶער אֵייגֶענֶע בֵּית הַמִקְדָש, צוּ טְרַאכְטְן שְׁטֶענְדִיג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן און צוּ לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דָאס אִיז אוּנְזֶער אַרְבֶּעט יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן חוֹדֶש אָב, אַז מִיר זָאלְן זִיךְ נֶעמֶען אִין דִי הֶענְט אַריין, און צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און וִוי אַזוֹי קוּמְט מֶען צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן? דָאס אִיז דוּרְךְ דִי תּוֹרָה, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ מַאכְט זִיךְ אַ קְבִיעוּת צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, וֶועט עֶר אַרוֹיסְגֵיין פוּן אַלֶע זַיינֶע שְׁלֶעכְטְ'ס און זַיין שְׁטֶענְדִיג דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער צֵירוּף פוּן דֶעם חוֹדֶש

דֶער נָאמֶען פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן - דֶער שֵׁם הֲוָיָ"ה, קֶען מֶען אוֹיסְשְׁטֶעלְן אוֹיף צְוֶועלְף וֶועגְן, און דָאס זֶענֶען קֶעגְן דִי צְוֶועלְף חֲדָשִׁים, יֶעדֶע חוֹדֶש שַׁיינְט אַן אַנְדֶערֶע צֵירוּף פוּנֶעם שֵׁם; אִין חוֹדֶש אָב שַׁיינְט דֶער צֵירוּף אוֹיף דִי וֶועג - "הֲוָיָ"ה", וָואס דָאס אִיז דִי רָאשֵׁי תֵּיבוֹת פוּנֶעם פָּסוּק (דְבָרִים כ"ז, ט): הַ'סְכֵּת וּ'שְׁמַע יִ'שְׂרָאֵל הַ'יוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַה' אֱלֹקֶיךָ - אִידִישֶׁע קִינְדֶער הֶערְט'ס צוּ, דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג זֶענְט אִיר גֶעוָוארְן אַ פָאלְק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

מֶען דַארְף אָבֶּער פַארְשְׁטֵיין. פַארְוָואס פוּנְקְט דֶער שֵׁם, פוּן דֶעם פָּסוּק, שַׁיינְט אִין דֶעם חוֹדֶש אָב?

און מֶען זֶעהְט אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ, עֶס אִיז אָנְגֶענוּמֶען בַּיי אִידְן אַז וֶוען מֶען ווִיל זָאגְן דֶעם שֵׁם - דֶער נָאמֶען פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער מֶען טָאר דָאךְ נִישְׁט אַרוֹיס זָאגְן דֶעם שֵׁם, זָאגְט מֶען עֶס אוֹיף דִי וֶועג וִוי אַזוֹי עֶס שַׁיינְט אִין חוֹדֶש אָב: "דֶעם שֵׁם הֲוָיָ"ה". פַארְוָואס פוּנְקְט אוֹיף דֶעם וֶועג?

מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיטָ"א אִיז דָאס מַסְבִּיר לוֹיט וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת ס"ג:): אַז פוּן דֶעם אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְטְן פָּסוּק, הַ'סְכֵּת וּ'שְׁמַע יִ'שְׂרָאֵל הַ'יוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַה' אֱלֹקֶיךָ, לֶערְנְט מֶען אַרוֹיס פִיר זַאכְן, און דִי פִיר

זאַכְן זֶעגֶען דִי יְסוֹדוֹת וִוי אַזוֹי אַ אִיד קֶען זִיךְ גְרִינְגֶערְהֵייט צוּרִיק קֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶערְפַאר אִיז עֶס טַאקֶע פַּאסִיג פַאר יֶעצְט אִין חוֹדֶש אָב וֶוען יֶעדֶער וִויל צוּרִיק אוֹיפְבּוֹיעֶן זַיין אֵייגֶענֶע בֵּית הַמִקְדָשׁ, אוּן אוֹיךְ אִיז עֶס וִויכְטִיג פַאר יֶעדְן אִיד אִין יֶעדְן מַצָב, אוּן דֶערְפַאר אִיז מֶען צוּגֶעוואוֹינְט צוּ זָאגְן דֶעם שֵׁם אוֹיף דֶעם וֶועג.

יֶעדְן טָאג פוּן נֵיי

דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ לֶערְנְט דִי גְמָרָא אַרוֹיס פוּן דֶעם פָּסוּק, "הַיּוֹם הַזֶּה" נִהְיֵיתָ לְעָם לַה' אֱלֹקֶיךָ, אַז יֶעדְן טָאג דַארְף אַ מֶענְטְשׁ טְרַאכְטְן אַז הַיינְט הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעגֶעבְן דִי תּוֹרָה פַאר דִי אִידְן צוּם עֶרְשְׁטְן מָאל.

דָאס אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע אוּן וִויכְטִיגְסְטֶע זַאךְ וָואס אַ אִיד דַארְף וִויסְן וֶוען עֶר וִויל צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז מֶען טָאר נִישְׁט טְרַאכְטְן וָואס עֶס אִיז גֶעוֶוען נֶעכְטְן, עֶס אִיז נִישְׁט קַיין חִילוּק וָואס מֶען הָאט גֶעטוּהְן בִּיז יֶעצְט, מֶען קֶען יֶעדְן טָאג צוּרִיק קוּמֶען אוּן אָנְהֵייבְן פוּן נֵיי צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי וִוי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וָואלְט הַיינְט גֶעגֶעבְן דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל דִי תּוֹרָה פַאר דִי אִידְן.

אוּן אַזוֹי אוֹיךְ טָאר מֶען נִישְׁט טְרַאכְטְן וָואס עֶס וֶועט זַיין מָארְגְן, "אִיךְ וֶועל הַיינְט אָנְהֵייבְּן צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, אָבֶּער וֶוער זָאגְט אַז מָארְגְן וֶועט עֶס נָאךְ אָנְהַאלְטְן?" עֶס אִיז נִישְׁט קַיין חִילוּק וָואס עֶס גֵייט זַיין מָארְגְן, יֶעדְן טָאג דַארְף אַ אִיד פְּרוּבִּירְן אַרַיינְצוּכַאפְּן צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, אוּן דִי תּוֹרָה וֶועט הֵיילִיגְן אוּן רֵיינִיגְן דֶעם מֶענְטְשׁ, אוּן אִים צוּרִיק בְּרֶענְגְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַן אַנְדֶערֶע כִּתָּה

אָבֶּער וֶוען אַ אִיד וִויל אָנְהֵייבְּן צוּ לֶערְנֶען, קוּמְט אִים גְלַייךְ אַרַיין אִין קָאפּ "וֶוער בִּין אִיךְ צוּ קֶענֶען לֶערְנֶען תּוֹרָה? עֶס אִיז טַאקֶע דָא גְרוֹיסֶע לוֹמְדִים, אִידְן וָואס גֶעבְּן זִיךְ אַוֶועק זֵייעֶר לֶעבְּן אוּן זִיצְן אוּן הָארֶעוֶוען אוּן זֶענֶען מַצְלִיחַ אִין דִי תּוֹרָה, אִיךְ קוּם דָאךְ אָבֶּער נִישְׁט צוּ צוּ זֵייעֶר שְׁפִּיץ פִינְגֶער, וִוי קֶען אִיךְ זִיךְ פַארְגְלַייכְן צוּ זֵיי? וִוי קֶען אִיךְ אוֹיךְ זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען?"

אוֹיף דֶעם קוּמְט דִי צְוֵוייטֶע זַאךְ וָואס דִי גְמָרָא לֶערְנְט אַרוֹיס פוּן דֶעם פָּסוּק, **הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם וְכוּ' - עֲשׂוּ כִּתּוֹת כִּתּוֹת וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה**, בַּיים לֶערְנֶען תּוֹרָה אִיז דָא אַסַאךְ כִּתּוֹת, עֶס אִיז טַאקֶע דָא אִידְן וָואס קֶענֶען זִיךְ אַריינְלֵייגְן אִין תּוֹרָה, אוּן לֶערְנֶען מִיט אַ גְרוֹיסֶע עִיּוּן אוּן מִיט פִּלְפּוּלִים, אָבֶּער אוֹיב בִּיזְטוּ פוּן אַן אַנְדֶערֶע כִּתָּה, דוּ קֶענְסְט נִישְׁט לֶערְנֶען אַזוֹי בְּעִיּוּן, דַארְפְסְטוּ נִישְׁט קוּקְן אוֹיף יֶענֶעם, וַוייל יֶענֶער גֵייט אִין אַן אַנְדֶערֶע כִּתָּה, דוּ זָאלְסְט גֶעדֶענְקְן וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן ע"ו): אַז מֶען קֶען לֶערְנֶען תּוֹרָה אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט בִּכְלָל וָואס מֶען זָאגְט, אוּן אֲפִילוּ מֶען גֶעדֶענְקְט גָארְנִישְׁט, בְּלוֹיז

מִיטְן זָאגְן דִי וֶוערְטֶער אִיז מֶען מְקַיֵים דִי מִצְוָה פוּן לִימוּד הַתּוֹרָה, אוּן דָאס רֵיינִיגְט דֶעם מֶענְטְשׁ אוּן בְּרֶענְגְט אִים צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

בִּיזְט צוּבְּרָאכְן?

אוּן אוֹיבּ אַ מֶענְטְשׁ וֶועט זָאגְן, "אִיךְ ווִיל טַאקֶע לֶערְנֶען תּוֹרָה, אָבֶּער אִיךְ בִּין אַזוֹי צוּבְּרָאכְן אוּן צוּהַאקְט פוּן דִי צָרוֹת אוּן יִסוּרִים וָואס אִיךְ גֵיי דוּרְךְ, אַז אִיךְ קֶען זִיךְ פָּשׁוּט נִישְׁט צוּזַאם נֶעמֶען אוּן לֶערְנֶען תּוֹרָה".

אוֹיף דֶעם קוּמְט דִי דְרִיטֶע זַאךְ וָואס דִי חַזַ"ל לֶערְנֶען אַרוֹיס פוּן דֶעם פָּסוּק, **הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל - כַּתְּתוּ עַצְמְכֶם עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁאֵין דִּבְרֵי תּוֹרָה מִתְקַיְּמִין אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ**, דִי תּוֹרָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט וֶוען עֶס אִיז אִים שְׁוֶוער, וֶוען עֶר אִיז גֶעדְרוּקְט, דָאס הַאלְט זִיךְ בַּיים מֶענְטְשׁ, אוּן דֶערְפַאר דַוְקָא דֶעמָאלְטְס וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט צָרוֹת אִיז זַיין אֵיינְצִיגְסְטֶע עֵצָה צוּ אַנְטְלוֹיפְן צוּ דִי תּוֹרָה, אַזוֹי שְׁטֵייט (תָּנָא דְבֵי אֵלִיָּהוּ פֶּרֶק ו'): אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעהְט אַז עֶס קוּמְט אוֹיף אִים צָרוֹת אוּן יִסוּרִים, זָאל עֶר לוֹיפְן צוּ דִי תּוֹרָה, אוּן דֶעמָאלְטְס וֶועלְן אַלֶע יִסוּרִים אַוֶועק גֵיין פוּן אִים.

דוּ פַארְשְׁטֵייסְט נִישְׁט קַיין וָוארְט

אוּן אֲפִילוּ וֶוען אַ מֶענְטְשׁ פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט קַיין אוֹת אַחַת וָואס עֶר לֶערְנְט, עֶר צוּבְּרֶעכְט זִיךְ דִי צֵיין קוֹים צוּ זָאגְן דִי וֶוערְטֶער, אוֹיף דֶעם קוּמְט דִי פֶערְטֶע זַאךְ וָואס מֶען לֶערְנְט אַרוֹיס פוּן דֶעם פָּסוּק, **הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל - הַס וְאַחַר כַּךְ כַּתֵּת, דְּאָמַר רָבָא לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם תּוֹרָה וְאַחַר כַּךְ יֶהְגֶּה**. אַז אַ מֶענְטְשׁ דַארְף קוֹדֶם זָאגְן אַסַאךְ תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט גָארְנִישְׁט, אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאגְט זֵייעֶר אַסַאךְ תּוֹרָה, וֶועט זִיךְ זַיין מֹחַ צוּם סוֹף עֶפֶענֶען, אוּן עֶר וֶועט פַארְשְׁטֵיין אוּן קֶענֶען דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט.

קוּמְט אוֹיס אַז פוּן דֶעם פָּסוּק **הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם**, וָואס פוּן דָא קוּמְט אַרוֹיס דֶער שֵׁם וָואס שַׁיינְט אִין דֶעם חוֹדֶשׁ אָב, פוּן דֶעם פָּסוּק קוּמְט אַרוֹיס אַ גֶעוַואלְדִיגֶע חִיזוּק פַאר יֶעדְן אִיד, אַז מֶען דַארְף זִיךְ שְׁטֶענְדִיג בַּאנֵייעֶן צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה אוּן אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט זָאל מֶען אוֹיךְ לֶערְנֶען, אוּן אֲפִילוּ וֶוען מֶען הָאט צָרוֹת אִיז אוֹיךְ נָאר דִי אֵיינְצִיגֶע עֵצָה צוּ אַנְטְלוֹיפְן צוּ דִי תּוֹרָה.

דִי אַלֶע לִמּוּדִים אִיז זֵייעֶר ווִיכְטִיג צוּ גֶעדֶענְקְן יֶעצְט אִין חוֹדֶשׁ אָב, ווַיל דוּרְךְ דִי תּוֹרָה בַּאקוּמְט אַ מֶענְטְשׁ שֵׂכֶל אוּן עֶר וֶוערְט צוּגֶעבִּינְדֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מִיט דֶעם פַארֶעכְט עֶר זַיין אֵייגֶענֶע חוּרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עֶר בּוֹיעֶט אוֹיף אִין זַיין מֹחַ דֶעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דוּרְךְ דֶעם וָואס עֶר בּוֹנְד צוּ זַיין מֹחַ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן דוּרְךְ דִי תּוֹרָה.

אוּן דֶערְפַאר אִיז אָנְגֶענוּמֶען בַּיי אִידְן צוּ זָאגְן דֶעם שֵׁם אוֹיף דִי וֶועג "שֵׁם הֲוָיָ"ה", ווַיל דִי חִיזוּק וָואס קוּמְט אַרוֹיס פוּן דֶעם פָּסוּק קֶען צוּנִיץ קוּמֶען פַאר יֶעדְן אִיד שְׁטֶענְדִיג.

מִילְכִיגְ'ס אִין דִי נַיין טֶעג

אִין דִי סְפָרִים הַקְדוֹשִׁים וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט טַעֲמִים פַארְוָואס אִידְן פִירְן זִיךְ צוּ עֶסְן מִילְכִיגְ'ס אִין דִי נַיין טֶעג פוּן רֹאשׁ חוֹדֶשׁ אָב בִּיז תִּשְׁעָה בְּאָב (עַיֵין ספה"ק זֶרַע קוֹדֶשׁ פַּרְשַׁת בָּלָק וּפַּרְשַׁת דְבָרִים), אָבֶּער לוֹיט דֶעם וָואס מִיר הָאבְּן אוֹיבְן גֶעזָאגְט קֶען מֶען דָאס זֵייעֶר גוּט פַארְעֶנְטְפֶערְן, וַוייל יֶעצְט אִין דֶעם חוֹדֶשׁ אִיז דִי רִיכְטִיגֶע צַייט זִיךְ צוּ נֶעמֶען לֶערְנֶען תּוֹרָה, קוּמְט אוֹיס אַז דִי טֶעג זֶענֶען מַמָשׁ אַזוֹי וִוי דֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת וָואס דֶעמָאלְטְס עֶסְט מֶען אוֹיךְ מִילְכִיגְ'ס.

וֶוען אַ אִיד וֶועט אוֹיסְנוּצְן דִי טֶעג פוּן חוֹדֶשׁ אָב צוּ מַאכְן אַ נַייעֶ הַתְחָלָה צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, אוּן אֲפִילוּ וֶוען עֶס קוּמְט אִים אָן זֵייעֶר שְׁוֶוער, זָאל עֶר כָאטְשׁ זָאגְן דִי וֶוערְטֶער פוּן תּוֹרָה, וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז דִי תּוֹרָה וֶועט שׁוֹין בְּלַייבְּן אִין אִים אוֹיךְ אוֹיף אַ גַאנְץ יָאר, עֶר וֶועט בַּאקוּמֶען דִי כֹּחַ אוּן חֵשֶׁק וַוייטֶער צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה אַ גַאנְץ יָאר.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה אוֹיסְצוּנוּצְן דִי טֶעג וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין!

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ עֶרֶךְ חוֹדֶשׁ מְנַחֵם-אָב)

חוֹדֶשׁ אֶלוּל

װען עס קומט חוֹדֶשׁ אֶלוּל איז די ריכטיגע צייט זיך אויפצואוועקן פון דעם טיפן שלאף וואס מען איז געשלאפן א גאנץ יאר, און זיך אנהייבן צו באַרעכענען וואו מען האלט אויף די וועלט, און תְּשׁוּבָה טוהן און צוריק קומען צום אייבערשטן.

מען דערציילט פון צדיקים אז ווען מען האט געבענטשט ראש חודש אלול, ווען דער חזן האט געזאגט די ווערטער "ראש חודש אלול יִהְיֶה בְּיוֹם.." האט זיי שוין געכאפט אזא ציטער, בלויז דאס דערמאנען אז עס קומט שוין חודש אלול, דאס איז שוין געווען זייער בעסטע מוסר ספר זיך אויפצואוועקן פון שלאף, און זיך אנהייבן גרייטן צום נייעם יאר וואס קומט.

דער צדיק רבי משה קאברינער זי"ע פלעגט דערציילן אז ווען ער איז געווען א קינד פון זעקס יאר, האט ער זיך געשפילט איינמאל מיט אנדערע קינדער, אינמיטן איז זיין גרויסע שוועסטער געקומען צו אים און געזאגט: "משה'לע, מען האט שוין געבענטשט דעם חודש אלול, און אפילו די פיש אין וואסער ציטערן, און דו שפילסט זיך נאך?!" ווען ער האט דאס געהערט האט אים אנגעהויבן ציטערן, אז ביז היינט שפירט ער נאך דעם ציטער, ווייל זיין שוועסטער איז געווען א גרויסע צדיקת און זי האט עס געזאגט מיט גרויס תמימות אז עס איז אים אריין אין די ביינער, און פון דעמאלטס האט ער זיך געגומען דינען דעם אייבערשטן.

מען דארף געדענקען אז עס קומט ראש השנה וואס דעמאלטס איז דער יום הדין, מען גייט אנשרייבן פאר יעדן מענטש פונקטליך וואס עס גייט פאסירן מיט אים די גאנצע יאר, און דערפאר דארף מען זיך צוגרייטן מיט תורה, תפלה און זכותים, אז מען זאל ווערן פארשריבן בספר החיים, מען זאל האבן א גוט געבענטשט יאר.

מען ברענט און מען ברענט

אבער מען דארף אכטונג געבן אז מען זאל נישט זיין פון די מענטשן פון וועם דער הייליגער רבי נתן האט גערעדט. דער הייליגער רבי נתן האט געזאגט: "עס קומט חודש אלול, מען ברענט און מען ברענט און מען טוט גארנישט" אויך האט ער געזאגט: "עס קומט די אלול טעג, מען ווערט פרום פרום פרום, נישט מען לערנט און נישט מען דאווענט". דאס מיינט אז עס איז נישט גענוג אז מען רעדט פון אלול, מען רעדט פון די גרויסקייט פון אלול, נאר מען דארף זעהן צו טוהן צו די זאך, מען דארף זעהן צו אויסנוצן די צייט מיט לערנען און דאווענען און רעדן צום אייבערשטן.

מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיטָ"א דֶערְצֵיילְט אַז עֶר הָאט עֶס גֶעזֶעהְן אִין מִירוֹן, מֶענְטְשְׁן לָאזְן אִיבֶּער זֵייעֶר מִשְׁפָּחָה פַאר גַאנְץ חוֹדֶשׁ אֱלוּל, אוּן זֵיי זֶעצְן זִיךְ אַרַיין אִין מִירוֹן אוֹיסְצוּנִיצְן דֶעם הֵיילִיגְן חוֹדֶשׁ. הָאט עֶר דָארְט גֶעזֶעהְן מַמָּשׁ דִי שִׂיחָה פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, מֶען זֶעצְט זִיךְ אַרָאפּ אוּן מֶען זָאגְט עֶטְלִיכֶע קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, אוּן אִינְצְוִוישְׁן קוּמֶען אָן מֶענְטְשְׁן, לָאזְט מֶען גְלַייךְ אָפּ דֶעם תְּהִלִּים, אוּן מֶען לוֹיפְט זֶעהְן וֶוער דִי פְרֶעמְדֶע מֶענְטְשְׁן זֶענֶען, אוּן מֶען בֶּעהְט שׁוֹין אַבִּיסְל שְׁלִיחַ-מִצְוָה גֶעלְט פוּן זֵיי, אוּן דֶערְנָאךְ גֵייט מֶען צוּרִיק צוּם תְּהִלִּים, פְּלוּצְלִינְג וֶוערְט מֶען הוּנְגֶערִיג אוּן מֶען גֵייט זוּכְן עֶפֶּעס צוּ עֶסְן, דֶערְנָאךְ וֶוערְט מֶען מִיד אוּן מֶען לֵייגְט זִיךְ צוּ אַבִּיסְל שְׁלָאפְן, אוּן אַזוֹי גֵייט אַרִיבֶּער דֶער טָאג מִיט גָארְנִישְׁט. אוֹיסֶער עֶטְלִיכֶע יְחִידֵי סְגוּלָה וָואס הָאבְּן טַאקֶע אוֹיסְגֶענוּצְט דִי צַייט, אוּן זֵייעֶר מוֹיל הָאט נִישְׁט אוֹיפְגֶעהֶערְט צוּ גֵיין מִיט תּוֹרָה וּתְפִלָּה אוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דִי גַאנְצֶע חוֹדֶשׁ.

עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט פוּן הֵיילִיגְן אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ אַז דִי פֶערְצִיג טֶעג פוּן רֹאשׁ חוֹדֶשׁ אֱלוּל בִּיז נָאךְ יוֹם כִּיפּוּר, אִיז דָא דֶעמָאלְטְס אַזַא גְרוֹיסֶע עֵת רָצוֹן אִין הִימְל, אַזוֹי וִוי וֶוען מֶען עֶפֶענְט אוֹיף דֶעם אָרוֹן קוֹדֶשׁ, וָואס דֶעמָאלְטְס אִיז בַּאקַאנְט אַז עֶס אִיז אַ גְרוֹיסֶע עֵת רָצוֹן וָואס מֶען קֶען אַלֶעס אוֹיסְ'פּוֹעֶלְ'ן בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, דִי זֶעלְבֶּע עֵת רָצוֹן אִיז אוֹיךְ דָא אִין דִי גַאנְצֶע פֶערְצִיג טֶעג.

דֶערְפַאר וֶוער עֶס הָאט שֵׂכֶל נוּצְט אוֹיס דִי טֶעג מִיט אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר זִיכֶער פּוֹעֶלְ'ן גָאר גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת.

עֶס אִיז נִישְׁט דָא גֶענוּג צַייט

אוּן דֶער אֱמֶת אִיז אַז וֶוער עֶס אִיז בֶּאֱמֶת מְקוֹרָב צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אוּן עֶר הָאט אַבִּיסְל יִשּׁוּב הַדַּעַת, אִיז אִים נִישְׁט גֶענוּג דִי גַאנְצֶע חוֹדֶשׁ אֱלוּל צוּ קֶענֶען עֶנְדִיגְן דִי פִילֶע שִׁיעוּרִים וָואס אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פְּלֶעגְן הָאבְּן אִין דֶעם חוֹדֶשׁ, וֶוער עֶס לָאזְט זִיךְ נִישְׁט נַארְן פְּרוּבִּירְט אַרַיינְצוּכַאפְּן אִין דֶעם חוֹדֶשׁ צוּ עֶנְדִיגְן גַאנְץ תַּנַ"ךְ, אַלֶע רֶבִּי'נְס סְפָרִים, תִּיקוּנֵי זֹהַר, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ אַלֶע הֲלָכוֹת פוּן דִי יָמִים נוֹרָאִים, אוּן נָאךְ אוּן נָאךְ, אוּן דָאס אִיז שׁוֹין אוֹיסֶער דִי אַלֶע שִׁיעוּרִים וָואס מֶען הָאט שׁוֹין פוּן אַגַאנְץ יָאר, אִיז וִוי בְּלַייבְּט נָאךְ אִיבֶּער עֶפֶּעס צַייט צוּ פַארְבְּרֶענְגֶען דֶעם חוֹדֶשׁ?

אוּן דֶערְפַאר זֶעהְט מֶען אַז אֲפִילוּ אִין דִי פְּלֶעצֶער וואוּ עֶס אִיז נִישְׁט אַיינְגֶעפִירְט צוּ זָאגְן "יוֹם כִּיפּוּר קָטָן" יֶעדְן עֶרֶב רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, זָאגְט מֶען עֶס אָבֶער אִיבֶּערָאל עֶרֶב רֹאשׁ חוֹדֶשׁ אֱלוּל, וַוייל וֶוען עֶס קוּמְט חוֹדֶשׁ אֱלוּל בַּאקוּמְט יֶעדֶער אִיד אַ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, יֶעדֶער ווִיל תְּשׁוּבָה טוּהְן אוּן צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים

אֵיינְמָאל הָאט מֶען נָאכְגֶעזָאגְט פַאר מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א אַ טַייטְשׁ וָואס אֵיינֶער

האט געטייטשט "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים" אַז מען זאל נישט מאכן קיין גרויסע עסק פון חודש אֱלוּל, האט מוהרא"ש שליט"א געזאגט אויף דעם אַז מען טאר דאס נישט זאגן, אַזאַ טייערע חודש וואס איז אייביג געווען אָנגענומען ביי כְּלַל יִשְׂרָאֵל אַלץ אַ צייט פון תְּשׁוּבָה און זיך פאַרבעסערן די מַעֲשִׂים, קען מען עס נישט אַוועק מאכן מיט אַ ווערטל.

אַנדערע האבן געזאגט אַז דער טייטש גייט אַרויף אויף דעם וואס געוויסע ווילן איינפירן אַ נייע מִנְהָג אַז מען מאכט נישט חֲתוּנָה אין חודש אֱלוּל, אויף דעם איז געזאגט געווארן אַז מען זאל נישט מאכן קיין עסק פון חודש אֱלוּל. אויף דעם האט מוהרא"ש שליט"א געזאגט אַז דאס קען שוין יאָ זיין אֱמֶת, דער מִנְהָג שטייט נישט אין ערגעץ, עס איז קעגן די הֲלָכָה און קעגן שֻׁלְחָן עָרוּךְ, עס ווערט נישט דערמאנט אין קיין שום פּוֹסֵק אַז מען זאל נישט חֲתוּנָה מאכן חודש אֱלוּל, נאר פונקט פאַרקערט, דער חודש איז מְסוּגָל פאַר אַלעס, און אויך פאַר חֲתוּנָה מאכן.

און דערפאַר וואויל איז פאַר דעם מענטש וואס נוצט אויס דעם חודש ווי עס דאַרף צו זיין, מיט אַסאַך בעטן דעם אייבערשטן, מיט אַסאַך לערנען תּוֹרָה, און אַוודאי דאַרף מען התחזקות אויף דעם אויך, ווייל אַסאַך מאל נעמט מען זיך אונטער צו ענדיגן אַסאַך שִׁיעוּרִים אין חודש אֱלוּל, און דערנאָך קומט מען נישט אָן עס צו ענדיגן איינגאַנצן, דאַרף מען וויסן אַז אויב מען האט עס נישט געענדיגט חודש אֱלוּל קען מען עס נאָך מַשְׁלִים זיין ביז שִׂמְחַת תּוֹרָה, און אויב מען האט עס נישט געענדיגט ביז שִׂמְחַת תּוֹרָה קען מען נאָך מַשְׁלִים זיין ביז זאת חֲנוּכָּה (וואס איז נאָך אַ הֶמְשֵׁךְ פון די יָמִים נוֹרָאִים, אַזוי ווי די סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שרייבן) אָבער מען טאר נישט ווערן צובראָכן פון קיין שום זאַך.

דער עִיקָר דאַרף מען געדענקן אויסצוניצן די טעג, און נישט אָנברענגען די טייערע צייט, און אַזוי וועט מען האבן אַ גוטע רֹאשׁ הַשָּׁנָה, און אויב דער רֹאשׁ הַשָּׁנָה איז גוט וועט קומען אַ גוטע געבענטשטע יאר פיל מיט אַלע גוטע זאכן בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

(שִׂיחוֹת מוהרא"ש חֵלֶק ב' וְחֵלֶק מכת"י עֶרֶךְ אֱלוּל)

חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבַט

חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבַט איז די ראֹש הַשָּׁנָה פאר די ביימער. דער פָּסוּק זָאגְט (דְבָרִים כ, י"ט): כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה – אַ מֶענְטְש איז אַזוֹי ווִי אַ בוֹים, און בֶּאֱמֶת קֶען זיך אַ מֶענְטְש אַסאך אָפּלֶערְנֶען פוּן אַ בוֹים ווִי אַזוֹי אָנְצוּגֵיין אִין זַיין לֶעבְּן.

זִיךְ דֶערְהַאלְטְן

אוֹיף אַ בוֹים גֵייט דוּרְךְ זַייעֶר שְׁוֶוערֶע צַייטְן, עֶס וֶוערְט ווִינְטֶער, עֶס קוּמֶען שְׁוֶוערֶע ווִינְטְן, הָאגְל, שְׁנֵיי, אַלֶע בְּלֶעטֶער פַאלְן אַרָאפּ, דֶער בוֹים וֵוייסְט נִישְׁט אוֹיבּ עֶר וֶועט עֶס דוּרְךְ מַאכְן. אָבֶּער אוֹיבּ עֶר הַאלְט זִיךְ שְׁטַארְק, עֶר וֵוייסְט אַז בַּאלְד וֶועט קוּמֶען זוּמֶער און דִי זוּן וֶועט אוֹיפְשַׁיינֶען און עֶר וֶועט צוּרִיק אוֹיפְלֶעבְן, מַאכְט עֶר עֶס דוּרְךְ און עֶס בְּלַייבְּט שְׁטֵיין אַ הֶערְלִיכֶע בוֹים.

און אֲפִילוּ זוּמֶער קוּמֶען אוֹיף דִי הִיצְן וָואס טְרִיקֶענֶען אוֹיס דֶעם בוֹים, און עֶס זֶעהְט אוֹיס ווִי עֶר וֶועט וֶוערְן אִינְגַאנְצְן פַארְטְרִיקְנְט, אָבֶּער אוֹיבּ דֶערְהַאלְט עֶר זִיךְ, בְּלַייבְּט עֶר שְׁטֵיין, און עֶס בְּלַייבְּט אַ הֶערְלִיכֶע בוֹים.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז מִיט אַ מֶענְטְש, עֶס גֵייט אוֹיף אִים דוּרְךְ אַסאךְ שְׁוֶוערִיקְייטְן, אַסאךְ מָאל זֶעהְט אִים אוֹיס ווִי עֶר הַאלְט עֶס שׁוֹין מֶער נִישְׁט אוֹיס, עֶר קֶען עֶס מֶער נִישְׁט דוּרְךְ טְרָאגְן, און אֲפִילוּ וֶוען עֶס הֵייבְּט שׁוֹין אָן צוּ גֵיין אַבִּיסְל בֶּעסֶער, קוּמֶען פְרִישֶׁע צָרוֹת און פְּרָאבְּלֶעמֶען און עֶר ווִיל שׁוֹין אוֹיפְגֶעבְּן. אוֹיבּ אָבֶּער עֶר לָאזְט זִיךְ נִישְׁט צוּבְּרֶעכְן, עֶר דֶערְהַאלְט זִיךְ, וֶועט אִים צוּם סוֹף גוּט זַיין.

ווַאוִויל אִיז דֶער מֶענְטְש וָואס דֶערְהַאלְט זִיךְ און עֶר לָאזְט זִיךְ נִישְׁט צוּבְּרֶעכְן פוּן קֵיין שׁוּם זַאךְ וֶועט אִים צוּם סוֹף זַיין גוּט.

זִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן פוּן גָארְנִישְׁט

אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ זֶעהְט מֶען בַּיי דִי בֵּיימֶער, מֶענְטְשְׁן שְׁפֵּייעֶן אוֹיף זֵיי, שְׁטוֹיסְן אוֹיף זֵיי, מֶען וַוארְפְט אוֹיף זֵיי שְׁמוּץ, מֶען גִיסְט זֵיי אָן מִיט וַואסֶער, אָבֶּער דֶער בוֹים דֶערְשְׁרֶעקְט זִיךְ נִישְׁט, עֶר גֵייט ווַייטֶער אָן, און אַנְשְׁטָאט צוּרִיק טוּהְן שְׁלֶעכְטְס, טוּט עֶר נָאךְ צוּרִיק גוּטְס, עֶר גֶעבְּט אַרוֹיס פֵיינֶע גֶעשְׁמַאקֶע זִיסֶע פְּרוּכְט מִיט וָואס יֶעדֶער אִיז זִיךְ מְחַיֶּה.

און דָאס דַארְף אַ מֶענְטְש נָאכְמַאכְן, אַז אֲפִילוּ וֶוען מֶען פַארְשֶׁעמְט אִים, מֶען מַאכְט אִים צָרוֹת, מֶען דֶערְנִידֶערְט אִים, זָאל עֶר זִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן נָאר ווַייטֶער טוּהְן טוֹבוֹת און גוּטְס מִיט יֶעדְן אֵיינֶעם.

מֶען זֶעהְט אַז אַלֶע צַדִיקִים הָאבְּן גֶעהַאט דֶעם נִסָּיוֹן, מֶען הָאט זֵיי פַארְשֶׁעמְט און אַרָאפּ גֶעקוּקְט, אָבֶּער זֵיי הָאבְּן זִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרָאקְן נָאר זֵיי הָאבְּן ווַייטֶער צוּרִיק גֶעגֶעבְּן נָאר

גוּטס, אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעמַאכְט סְפָרִים מִיט וָואס דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אִיז זִיךְ מְחַיֶה.

זִיךְ נִישְׁט הַאלְטְן גְרוֹיס

נָאךְ אַ זַאךְ זֶעהְט מֶען בַּיי דִי בֵּיימֶער, אַז דִי וָוארְצְלֶען פוּנֶעם בּוֹים גֵייעֶן אַרַיין טִיף אִין דֶער עֶרְד, אוּן ווִי טִיפֶער זֵיי זֶענֶען אִין דֶער עֶרְד, אַלְץ שְׁטֶערְקֶער אוּן בֶּעסֶער הַאלְט זִיךְ דֶער בּוֹים, אוּן פַארְקֶערְט אוֹיבּ דִי וָוארְצְלֶען זֶענֶען נָאר פוּן אוֹיבְן אוֹיף, זֵיי זֶענֶען נִישְׁט גֶענוּג טִיף אִין דֶער עֶרְד, דַאן אִיז דֶער בּוֹים זֵייעֶר שְׁוַואךְ, אוּן וֶוען עֶס קוּמְט אַ שְׁטַארְקֶע ווִינְט וֶועט עֶס אַוֶועק בְּלָאזְן דֶעם בּוֹים, אוּן עֶס וֶועט גָארְנִישְׁט בְּלַייבְּן פוּן אִים.

פוּן דֶעם קֶען זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ אָפְּלֶערְנֶען, אַז אוֹיבּ עֶר וֶועט זִיךְ הַאלְטְן גְרוֹיס, עֶר וֶועט ווַייזְן פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם ווִי גוּט אוּן גֶעלוּנְגֶען עֶר אִיז, אוּן עֶר וֶועט אַרָאפּ קוּקְן אַ צְוֵוייטְן, דַאן וֶועט עֶר צוּם סוֹף פַאלְן, ווַייל יֶעדֶער וֶועט אִים פַיינְט הָאבְּן, מֶענְטְשְׁן הָאבְּן נִישְׁט לִיבּ אֵיינֶעם וָואס הַאלְט זִיךְ גְרוֹיס אוּן קוּקְט אַרָאפּ אוֹיף יֶעדְן. אָבֶּער אַ מֶענְטְשׁ וָואס בַּאהַאלְט זַיינֶע גוּטֶע מַעֲלוֹת, עֶר אִיז צוּגֶעלָאזְן צוּ יֶעדְן אֵיינֶעם, עֶר קוּקְט אַרוֹיף אוֹיף יֶעדְן אֵיינֶעם, אַזַא מֶענְטְשׁ הָאט יֶעדֶער לִיבּ, אוּן עֶר וֶועט זִיךְ קֶענֶען הַאלְטְן אוּן שַׁיין מַצְלִיחַ זַיין.

נִישְׁט קוּקְן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אַרַיינְגֶעלֵייגְט אַ טֶבַע אִין אַ בּוֹים אַז יֶעדֶע בּוֹים צִיהְט זִיךְ אַלֵיין זַיין לֶעבְּן פוּן דֶער עֶרְד אוּן קֵיין אֵיין בּוֹים צִיהְט נִישְׁט פוּן אַ צְוֵוייטְן בּוֹים, פוּן יֶעדֶע בּוֹים ווַאקְסְט אַרוֹיס אַנְדֶערֶע מִינֵי פְּרוּכְט אוּן אַזוֹי ווַייטֶער, קֵיין אֵיין בּוֹים מִישְׁט זִיךְ נִישְׁט אַרַיין אִין אַ צְוֵוייטְן.

פוּן דֶעם קֶען זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ אָפְּלֶערְנֶען, אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט אַרַיינְמִישְׁן אִין אַ צְוֵוייטְן, נָאר עֶר זָאל צִיעֶן זַיין לֶעבְּן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין. וָואס עֶר דַארְף זָאל עֶר נָאר בֶּעטְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן נִישְׁט קוּקְן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן.

ווַייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ קוּקְט אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, סַיי אוֹיבּ יֶענֶער אִיז בֶּעסֶער פוּן אִים, סַיי אוֹיבּ יֶענֶער אִיז עֶרְגֶער פוּן אִים, וֶועט קֵיינְמָאל נִישְׁט זַיין גוּט.

וֶוען עֶר וֶועט קוּקְן אוֹיף אֵיינֶעם וָואס אִיז בֶּעסֶער פוּן אִים, מֶער גֶעלוּנְגֶען פוּן אִים, וֶועט עֶר טְרַאכְטְן אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט, ווַייל עֶר זֶעט דָאךְ אַז יֶענֶער קֶען בֶּעסֶער. אָבֶּער דָאס אִיז נִישְׁט אֱמֶת, ווַייל יֶעדֶער מֶענְטְשׁ קֶען עֶפֶּעס אוֹיפְטוּהְן אוֹיף דֶער וֶועלְט, אוּן אוֹיבּ עֶר וֶועט זִיךְ צוּבְּרֶעכְן מִיטְן טְרַאכְטְן אַז יֶענֶער אִיז בֶּעסֶער, וֶועט עֶר נִישְׁט טוּהְן אֲפִילוּ וָואס עֶר קֶען יָא טוּהְן.

אוּן אוֹיבּ עֶר וֶועט טְרַאכְטְן אַז עֶר אִיז בֶּעסֶער פוּן יֶענֶעם, וֶועט אוֹיךְ נִישְׁט זַיין גוּט, ווַייל עֶר וֶועט אֵייבִּיג טְרַאכְטְן אַז מֶען דַארְף אִים גֶעבְּן מֶער כָּבוֹד פוּן יֶענֶעם, ווַייל עֶר אִיז מֶער חָשׁוּב פוּן יֶענֶעם, אוּן מֶען דַארְף מַאכְן מֶער אַ עֵסֶק פוּן אִים, אוּן אוֹיבּ מֶען וֶועט

אִים עֶס נִישְׁט גֶעבְּן, וֶועט עֶר וֶוערְן אִינְגַאנְצְן צוּבְּרָאכְן אוּן טְרוֹיעֶרִיג.

וֶוערגְן דֶעם אִיז דִי עֵצָה, נִישְׁט צוּ קוּקְן אוֹיף אַ צְוַוייטְן, אוּן עֶס זָאל אִים נִישְׁט אִינְטֶערֶעסִירְן וָואס אַ צְוַוייטֶער טוּט, אוּן אַזוֹי וֶועט עֶר נִישְׁט זַיין צוּבְּרָאכְן אוּן עֶר וֶועט אוֹיפְטוּהְן אוֹיף דֶער וֶועלְט וָואס עֶר קֶען יָא.

ווארִיל אִיז פַאר אַ מֶענְטְשׁ וָואס גֶעדֶענְקְט אַז עֶר אִיז אַזוֹי וִוי דֶער בּוֹים, אוּן עֶר מַאכְט נָאךְ דִי אַלֶע זַאכְן פוּנֶעם בּוֹים וָואס מִיר הָאבְּן אוֹיסְגֶערֶעכְנְט, וֶועט עֶר זִיכֶער אוֹיסְוַואקְסְן וִוי אַ שְׁטַארְקֶע שֵׁיינֶע בּוֹים, אוּן אַרוֹיס גֶעבְּן גוּטֶע זִיסֶע פְּרוּכְט פוּן וָואס יֶעדֶער וֶועט הֲנָאָה הָאבְּן, ווארִיל אִיז אִים אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן ווארִיל אִיז אִים אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(קוּנְטְרֵס ט"וּ בִּשְׁבָט)

וָואס טוּט מֶען חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט? זִיךְ בַּאנֵייעֶן

חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט אִיז רֹאשׁ הַשָּׁנָה פַאר דִי בֵּיימֶער, דֶעמָאלְטְס גֵייט אַרַיין אַ פַייכְטְקֵייט אִין בֵּיימֶער אוּן זֵיי הֵייבְּן אָן פוּן פְרִישׁ אוֹיפְצוּלֶעבְן (רש"י רֹאשׁ הַשָּׁנָה יד:), אוּן אַזוֹי וִוי מֶענְטְשְׁן וֶוערְן אוֹיךְ אָנְגֶערוּפְן בֵּיימֶער, וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְּבָרִים כ, י"ט): כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה - אַ מֶענְטְשׁ אִיז אַזוֹי וִוי אַ בּוֹים, דֶערְפַאר קֶענֶען מִיר אוֹיךְ אוֹיסְנִיצְן דֶעם טָאג זִיךְ צוּ בַּאנֵייעֶן פוּן פְרִישׁ, נִישְׁט קוּקְן אוֹיף וָואס עֶס אִיז גֶעוֶוען בִּיז יֶעצְט, נָאר אָנְהֵייבְּן פוּן יֶעצְט צוּ זַיין עֶרְלִיךְ אוּן ווארִיל.

פּוֹעֵל'ט אַלֶעס גוּטְס

דֶער בְּנֵי יִשָּׂשכָר בְּרֶענְגְט (חָדְשֵׁי תַּמּוּז וְאָב מַאֲמָר ד'): אַז לוֹיט דִי שִׁיטָה פוּן ר' יְהוֹשֻׁעַ אַז דִי וֶועלְט אִיז בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן אִין נִיסָן, קוּמְט אוֹיס אַז חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט אִיז פֶערְצִיג טֶעג פַאר דִי וֶועלְט אִיז בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן. דִי גְמָרָא זָאגְט (סוֹטָה ב.): אַז פֶערְצִיג טֶעג פַאר אַ קִינְד וֶוערְט גֶעבּוֹירְן רוּפְט מֶען שׁוֹין אוֹיס אִין הִימְל בַּת פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי, דֶערְפַאר אִיז דֶער טָאג טַאקֶע מְסוּגָל זִיךְ צוּ בַּאנֵייעֶן אוּן גֶעבּוֹירְן וֶוערְן פוּן פְרִישׁ, אוּן אוֹיךְ קֶען מֶען אוֹיס'פּוֹעֵל'ן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן דֶעם טָאג צוּ גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט אַ גוּטֶע שִׁידוּךְ אוּן מִיט גוּטֶע קִינְדֶער זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא אוּן מִיט פַּרְנָסָה בְּהַרְחָבָה.

ווארִיל אִיז דֶעם וָואס נִיצְט אוֹיס דֶעם טָאג מִיט אַסַאךְ תְּפִלּוֹת, צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף אַלֶע הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת.

אַ שֵׁיינֶע אֶתְרוֹג

נָאךְ בְּרֶענְגְט דֶער בְּנֵי יִשָּׂשכָר (חֹדֶשׁ שְׁבָט מַאֲמָר ב'): אַז חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט אִיז דִי צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע אֶתְרוֹג אוֹיף סוּכּוֹת, וַוייל דֶעמָאלְטְס הֵייבְּן אָן דִי בֵּיימֶער צוּ בַּאקוּמֶען פַייכְטְקֵייט צוּ וַואקְסְן, אוּן אוֹיךְ דֶער אֶתְרוֹג בּוֹים הֵייבְּט אָן צוּ וַואקְסְן, אוּן דֶערְפַאר אִיז יֶעצְט דִי צַייט צוּ בֶּעטְן אוֹיף אַ שֵׁיינֶע אֶתְרוֹג.

אוּן דָאס זֶענֶען דִי חַז"ל מְרַמֵּז (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ב.): **בְּאֶחָד בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה "לְאִילָן", בֵּית**

הַלֵל אוֹמְרִים בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ. עֶס שְׁטֵייט "לְאִילָן" אַ לָשׁוֹן יָחִיד, דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דֶעם בַּאקַאנְטְן אֶתְרוֹג בּוֹים פוּן וָואס מֶען נֶעמְט אַן אֶתְרוֹג צוּ מְקַיֵים זַיין דִי מִצְוָה אִין יוֹם טוֹב סוּכּוֹת, אוֹיף דֶעם אֶתְרוֹג אִיז יֶעצְט דִי רִיכְטִיגֶע צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אָבֶּער בֶּאֱמֶת זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן פ"ז): אַז לוֹיט וִוי אַזוֹי דִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן יוֹם כִּיפּוּר זֶעהְן אוֹיס, לוֹיט דֶעם בַּאקוּמְט מֶען אַ שֵׁיינֶע אֶתְרוֹג אוֹיף סוּכּוֹת, קוּמְט אוֹיס אַז יֶעצְט חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט דַארְף מֶען שׁוֹין אוֹיף בֶּעטְן אַז מֶען זָאל הָאבְּן אַ גוּטֶע רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ פָאהְרְן צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס צִיּוּן אִין אוּמַן אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ הֶערְן שׁוֹפָר בְּלָאזְן רֹאשׁ הַשָּׁנָה פוּן אַן עֶרְלִיכְן בַּעַל תּוֹקֵעַ, אוּן מֶען זָאל הָאבְּן אַ גוּטֶע יוֹם כִּיפּוּר, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל אוּנְז מוֹחֵל זַיין אוֹיף אַלֶע עֲבֵירוֹת, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען שׁוֹין מְמֵילָא הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע אֶתְרוֹג אוֹיף סוּכּוֹת.

מֶעהל פַאר מַצּוֹת אוֹיף פֶּסַח

חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט אִיז בִּכְלַל מְסוּגָּל צוּ בֶּעטְן אוֹיף אַלֶע זַאכְן וָואס וַואקְסְן, אָבֶּער סְפֶּעצִיעֶל צוּ בֶּעטְן אוֹיף זַאכְן וָואס מֶען נִיצְט פַאר אַ מִצְוָה.

דֶערְפַאר וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט פוּן צַדִיקִים, אַז יֶעצְט אִיז אוֹיךְ דִי רִיכְטִיגֶע צַייט צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ הָאבְּן גוּטֶע מַצּוֹת אוֹיף פֶּסַח, וָואס מֶען מַאכְט פוּן וֵוייץ וָואס וַואקְסְט, אוּן דִי תְּפִלּוֹת וָואס מֶען בֶּעהְט דֶעם טָאג, וֶוערְט זִיכֶער אָנְגֶענוּמֶען בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן צוּ פּוֹעֶל'ן אַלֶעס גוּטְס.

יוֹם הוּלֶדֶת פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן זי"ע

אוֹיךְ דַארְף מֶען וִויסְן אַז חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט אִיז דֶער טָאג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט אוֹיפְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן: "וֶוען נִישְׁט אִים, וָואלְט נִישְׁט גֶעבְּלִיבְּן פוּן מִיר קַיין בְּלֶעטְל שְׁמוֹת", דָאס מֵיינְט אַז אַלֶעס וָואס מִיר הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ בַּאקוּמֶען פוּן רֶבִּי'ן אִיז נָאר אִין זְכוּת פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, דֶערְפַאר דַארְף מֶען זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן אִין דֶעם טָאג, אוּן מַמְשִׁיךְ זַיין דִי גוּטֶע הַשְׁפָּעוֹת אוּן סְגוּלוֹת וָואס לִיגְן אִין דֶעם טָאג.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט"ו עֶרֶךְ ט"ו בִּשְׁבָט)

טֶבַע און הַשְׁגָחָה

דער הייליגער רֶבִּי זָאגְט (לִיקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן י"ז): אַז בְּאֱמֶת קֶען מֶען נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין דִי חִילוּק פוּן "טֶבַע" און "הַשְׁגָחָה", אַלֶעס פִירְט דָאךְ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, יֶעדֶע זַאךְ וָואס עֶס גֶעשֶׁעהְט אוֹיף דִי וֶועלְט קוּמְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און אֲפִילוּ דִי זַאכְן וָואס זֶעהְן אוֹיס ווִי אַ טֶבַע, עֶס אִיז אִין דִי טֶבַע פוּן דִי וֶועלְט אַז עֶס זָאל זִיךְ אַזוֹי פִירְן, אָבֶּער בֶּאֱמֶת קוּמְט דָאס אוֹיךְ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אַזוֹי אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין דִי וֶועלְט אַז עֶס זָאל זִיךְ אַזוֹי פִירְן.

דָאס דַארְף זִיךְ אַ אִיד אַרַיין נֶעמֶען אִין קָאפּ, און שְׁטֶענְדִיג גֶעדֶענְקְן אַז אַלֶעס אוֹיף דִי וֶועלְט פִירְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, און דֶערְפַאר וָואס מֶען מֶען דַארְף נָאר הָאבְּן דַארְף מֶען זִיךְ נָאר וֶוענְדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און דַאן וֶועט מֶען גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט אַלֶעס גוּטְס.

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר רֶעדְט אַסַאךְ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן גֵייט עֶר אַרוֹיס פוּן דִי טֶבַע און עֶר לֶעבְּט נָאר מִיט הַשְׁגָחָה, אַזוֹי ווִי דֶער הייליגער רֶבִּי זָאגְט (לִיקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ר"נ): אַז אֲפִילוּ דִי טֶבַע אִיז אַז עֶס זָאל עֶפֶּעס גֶעשֶׁעהְן, אָבֶּער מִיט תְּפִלָּה קֶען מֶען עֶס טוּישְׁן, און דֶערְפַאר וֶוער עֶס בֶּעהְט אַסַאךְ דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן קֶען זֶעהְן מַמָּשׁ אָפֶענֶע נִיסִים, עֶר זֶעהְט אַסַאךְ מָאל וֶוען עֶר בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז אַ עֶר וֶוערְט גֶעהָאלְפְן מִיט גָאר גְרוֹיסֶע נִיסִים לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע, און דָאס בְּלָאזְט אַרַיין אַ הָאפֶענוּנְג אִינֶעם מֶענְטְשׁ, אַז עֶר זָאל נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן פוּן זַיינֶע שְׁוֶוערִיקֵייטְן אִין לֶעבְּן, ווייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ מֵיינְט אַז אַלֶעס פִירְט זִיךְ פוּן זִיךְ אַלֵיין בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וֶוערְט עֶר צוּבְּרָאכְן וֶוען עֶס גֵייט אִים נִישְׁט גוּט, אָבֶּער וֶוען מֶען לֶעבְּט מִיט אַ קְלָארֶע אֱמוּנָה, הָאט מֶען אַ פְרֵיילִיכֶע לֶעבְּן.

וֶוער גֶעבְּט אַכְטוּנְג אוֹיף דִי קְלֵיידֶער?

אִין דִי שְׁטָאט בַּארְדִיטְשׁוּב הָאבְּן גֶעוואוֹינְט אַסַאךְ בְּרֶסְלֶבְ'ע חֲסִידִים, זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען תַּלְמִידִים פוּן רֶבִּי אַבְרָהָם בֶּן רֶבִּי נַחְמָן זי"ע, עֶר פְלֶעגְט אַסַאךְ דָארְט קוּמֶען און מְחַזֵּק זַיין דִי אִידְן אִין עֲבוֹדַת ה', און צְווִישְׁן דִי חֲבוּרָה אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען גָאר פְּשׁוּטֶע אִידְן, שְׁנַיידֶערְס און שוּסְטֶערְס, אָבֶּער עֶר הָאט זֵיי אַזוֹי גֶעשְׁטַארְקְט און מְחַזֵּק גֶעוֶוען, אַז זֵיי הָאבְּן גֶעלֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן זֵייעֶר שְׁטַארְק, אַז זֵיי הָאבְּן מַמָּשׁ גֶעזֶעהְן אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים, מַמָּשׁ נִיסִים לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע.

אֵיינֶער פוּן זֵיי הָאט גֶעהֵייסְן רֶבִּי יַעֲקֹב, מֶען הָאט אִים גֶערוּפְן רֶבִּי יַעֲקֹב בַּארְדִיטְשׁוּבֶער, אָדֶער רֶבִּי יַעֲקֹב שְׁנַיידֶער, צוּלִיב זַיין פַאךְ וָואס עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ שְׁנַיידֶער, עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ פְּשׁוּטֶער אִיד, אָבֶּער וֶוען עֶר אִיז מְקוֹרָב

געוואָרן צו אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ איז ער געוואָרן אַ גְרויסער חידוש, און ער האט זייער שְׁטאַרק געלעבּט מיטן אייבערשטן.

אין זיינע עלטערע יאָרן האט ער זיך אַריבּער געצויגן אויף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דאָרט אויסצולעבּן זיינע יאָרן, פון אָנְפאַנג האט ער געוואוינט אין שְׁטאָט יַפוֹ וואס דאָרט קומען אָן די שיפן צום פּאָרט, און ער פלעגט זיך טוֹבֵל'ן אין יַם יעדן פּאַרטאָגס, אָבער דאָרט פלעגן זיך דרייען אַסאַך אַראַבּערס גרויסע גַנָבִים, זיי פלעגן גַנְבֶ'ענען וואס עס איז זיי געקומען אונטער די האַנט, און זיי פלעגן אויך אַסאַך גַנְבֶ'ענען די וועש פון די וואס האָבן זיך געבּאָדן אין יַם.

אָבער אַזוי ווי רֶבִּי יַעֲקֹב האט געוואָלט זיך טוֹבֵל'ן פּאַרטאָגס אין יַם, און ער האט נישט געוואָלט אַז מען זאָל גַנְבֶ'ענען זיינע קליידער, האט ער יעדעס מאָל געבּעטן דעם אייבערשטן אַז קיינער זאָל נישט גַנְבֶ'ענען זיינע וועש, און דער אייבערשטער האט געהאָלפן אַז עס איז יעדן טאָג געקומען אַ הונט וואס איז געשטאַנען בּיי זיינע וועש און אַכטונג געגעבּן אַז קיינער זאָל עס נישט גַנְבֶ'ענען.

זעהט מען פון דעם אַז ווען אַ מענטש איז צוגעוואוינט צו רעדן צום אייבערשטן, קען אים גאָרנישט פּאַסירן קיין שְׁלעכְטס, ווייל ער בּעהט אַלעס פונעם אייבערשטן, און די תְפִלוֹת דרייען איבּער די טֶבַע אַז עס זאָל אים גאָרנישט פּאַסירן.

זיי פָּאָרן צו די אַרְבֶּעט...

די חֲבוּרָה פון די בְּרֶסְלֶבֶ'ע חֲסִידִים אין בּאַרדיטְשׁוּב זענען געווען בּאַקאַנט מיט זייער גרויס תְמִימוּת און ערליכקייט, אֲפִילוּ זיי זענען געווען פְּשׁוּטֶע אִידְן, האָבן זיי אָבער געלעבּט מיטן אייבערשטן און אַסאַך גערעדט צום אייבערשטן, און אַזוי האָבן זיי געזעהן מַמָשׁ אותות ומופתים.

עס האט דערציילט אַ בְּרֶסְלֶבֶ'ער איד וואס איז געווען חוֹדֶשׁ אֱלוּל דאָרט אין שְׁטאָט בּאַרדיטְשׁוּב, און ער האט געוואָלט מְעוֹרֵר זיין די אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פון דאָרט איבּער די גרויסקייט פון פָאָרן צום הייליגן רֶבִּינְ'ס צִיוּן אין אוּמַן אויף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אַז זיי זאָלן מיטקומען מיט אים צו פָאָרן מיט די בַּאן פון בּאַרדיטְשׁוּב קיין אוּמַן אויף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אָבער אַזוי ווי די אָרימקייט איז געווען זייער גרויס דאָרט, האָבן זיי נישט געהאַט קיין געלט צו צאָלן פאַר די בַּאן צו פָאָרן אויף אוּמַן.

האָבן מען געשמועסט דאָרט בּיי שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת איבּער די גרויסקייט פון פָאָרן צום רֶבִּינְ'ס צִיוּן אויף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, און זיי האָבן געטראַכט עֵצוֹת ווי אַזוי זיי קענען פָאָרן אויף אוּמַן, איז זיי בּייגעפאַלן אַז אַזוי ווי עס איז געווען דאָרט די געזעץ אַז ווען אַן אַרבּעטער פָאָרט צו די אַרבּעט דאַרף ער צאָהלן נאָר האַלבּ די פְּרייז פאַר די בַּאן, וועלן זיי גיין צו דעם בּאַאַמטער וואס איז געשטעלט אויף די בַּאנען און זיי וועלן אים זאָגן אַז אין אוּמַן איז דאָ אַ גרויסער אונטערנעמער וואס בּויעט

גְרוֹיסֶע בִּנְיָנִים אוּן זֵיי פָאְרן אַרְבֶעטְן פַאר יֶענֶעם, אוּן אַזוֹי וֶועלְן זֵיי קֶענֶען פָארְן פַאר הַאלְבּ פְּרֵייז.

וֶוער אִיז דֶער וָואס בּוֹיעֶט דִי גְרוֹיסֶע בִּנְיָנִים אִין אוּמַן? דָאס אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי, וַוייל דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן סִימָן רצ"ג): "וָואס הָאט אִיר צוּ טְרַאכְטְן? אִיר דַארְפְט נָאר גֶעבְּן דִי שְׁטֵיינֶער אוּן לֵיים, אוּן אִיךְ וֶועל בּוֹיעֶן פוּן דֶעם הֶערְלִיכֶע שֵׁיינֶע בִּנְיָנִים", קוּמְט אוֹיס אַז זֵיי אַרְבֶּעטְן פַארְן רֶבִּי'ן, אוּן דֶערְפַאר קֶענֶען זֵיי בַּאקוּמֶען אַ טִיקֶעט אוֹיפְן בַּאן פַאר הַאלְבּ פְּרֵייז.

אוּן אַזוֹי הָאבְּן זֵיי גֶעטוּהְן, גְלַייךְ נָאךְ שַׁבָּת זֶענֶען זֵיי צוּגֶעגַאנְגֶען צוּ דֶעם בַּאאַמְטֶער פוּן דִי בַּאן, אוּן אִים גֶעזָאגְט אַז זֵיי דַארְפְן פָארְן בּוֹיעֶן גְרוֹיסֶע בִּנְיָנִים אִין אוּמַן, אוּן יֶענֶער הָאט זֵיי תֵּיכֶף גֶעגֶעבְן דִי טִיקֶעטְס פַאר הַאלְבּ פְּרֵייז...

הָאט דֶער אִיד גֶעזָאגְט נָאכְדֶעם, אַז וֶוען עֶר זָאל דָאס נִישְׁט זֶעהְן מִיט דִי אֵייגֶענֶע אוֹיגְן וָואלְט עֶר עֶס נִישְׁט גֶעקֶענְט גְלֵייבְן, אַז מִיט זֵייעֶר גְרוֹיס תְּמִימוּת הָאבְּן זֵיי אָפְּגֶעמַאכְט בֵּיי שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת אַז אַזוֹי וִוי זֵיי אַרְבֶּעטְן פַארְן רֶבִּי'ן, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי בּוֹיעֶט פוּן דֶעם גְרוֹיסֶע בִּנְיָנִים, דַארְפְן זֵיי בַּאקוּמֶען דִי טִיקֶעטְס פַאר הַאלְבּ פְּרֵייז, אוּן זֵיי הָאבְּן גָארְנִישְׁט גֶעקֶענְט פַארְשְׁטֵיין אַנְדֶערְשׁ...

אוּן טַאקֶע וַוייל זֵיי הָאבְּן גֶעהַאט אִין זִיךְ **תְּמִימוּת** אוּן זֵיי הָאבְּן גֶעלֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאבְּן זֵיי טַאקֶע גֶעזֶעהְן נִיסִים חוּץ לַדֶּרֶךְ הַטֶּבַע.

ווּאוֹיל אִיז דֶעם וָואס וֵוייסְט אַז אַלֶעס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אוּן דִי טֶבַע אִיז אוֹיךְ אוּנְטֶער גֶעוָוארְפְן אוּנְטֶערְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן וֶועט עֶר זֶעהְן מִיט דִי אוֹיגְן וִוי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים שְׁטֶענְדִיג הֶעלְפְן לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק י' עֶרֶךְ טֶבַע)

טוּה כָאטְשׁ וָואס דוּ קֶענְסְט

די הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זָאגְט (לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, ז, נב): אוֹיף דֶעם וָואס דִי תּוֹרָה דֶערְצֵיילְט אַז יַעֲקֹב הָאט צוּטֵיילְט זַיינֶע קִינְדֶער אוֹיף צְוֵויי חֲלָקִים, אַז אוֹיבּ עֵשָׂו וֶועט כַאפְּן אֵיין חֵלֶק אוּן זֵיי הַרְגֶ'נֶען, זָאל כָאטְשׁ אִיבֶּערְבְּלַייבְּן דִי צְוֵוייטֶע טֵייל לִפְלֵיטָה.

זָאגְט דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אוֹיף דֶעם אַז דָאס אַ לִימוּד פַאר אוּנְז פַאר אַ יֶעדְן אִיד, אַז עֶר זָאל צוּטֵיילְן זַיין לֶעבְּן אִין צְוֵויי חֲלָקִים, דָאס מֵיינְט אַז יֶעדֶער אִיד ווִיל דָאךְ זִיכֶער זַיין עֶרְלִיךְ אוּן ווָאוִיל, אוּן עֶר וָואלְט גֶעקֶענְט בַּאשְׁטֵיין צוּ לֶערְנֶען אוּן דַאוֶונֶען אוּן טוּהְן מִצְוֹת אוּן זִיךְ צוּרִיק הַאלְטְן פוּן עֲבֵירוֹת, אָבֶּער נִישְׁט אֵייבִּיג גֵייט עֶס אַזוֹי גְרִינְג, עֶר קֶען זִיךְ נִישְׁט אֵייבִּיג מִתְגַבֵּר זַיין אוֹיפְ'ן יֵצֶר הָרַע, דַארְף מֶען אָבֶּער זֶעהְן, זִיךְ צוּ צוּטֵיילְן אוֹיף צְוֵויי, אוֹיבּ הָאבּ אִיךְ נִישְׁט קַיין גֶעדוּלְד יֶעצְט צוּ לֶערְנֶען, וֶועל אִיךְ כָאטְשׁ זָאגְן תְּהִלִים, אַז דֶער יֵצֶר הָרַע אִיז זִיךְ שׁוֹין אַזוֹי מִתְגַבֵּר אוֹיף מִיר אַז אִיךְ קֶען דָאס אוֹיךְ נִישְׁט טוּהְן, וֶועל אִיךְ כָאטְשׁ רֶעדְן עֶטְלִיכֶע וֶוערְטֶער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַז אִיךְ קֶען דָאס אוֹיךְ נִישְׁט וֶועל אִיךְ כָאטְשׁ בֶּענְקְן אוּן הָאפְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיךְ וֶועל כָאטְשׁ זָאגְן "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הֶעלְף מִיר!".

ווַייל דוּ קֶענְסְט דִיךְ נִישְׁט מִתְגַבֵּר זַיין אוֹיפְ'ן יֵצֶר הָרַע בַּיי אֵיין זַאךְ, מֵיינְט נָאכְנִישְׁט אַז דוּ דַארְפְּסְט אַלֶעס אוֹיפְגֶעבְּן, אַז דוּ קֶענְסְט דִיךְ נִישְׁט מִתְגַבֵּר זַיין בַּיי דִי זַאךְ, דֶער עֵשָׂו הָאט דִיר גֶעהַרְגֶ'ט בַּיי אֵיין חֵלֶק, זֶעה כָאטְשׁ אַז דִי צְוֵוייטֶע חֵלֶק זָאל בְּלַייבְּן, פְּרוּבִּיר כָאטְשׁ צוּ טוּהְן סַיי וָואס דוּ קֶענְסְט יָא טוּהְן.

דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי עֵצָה פוּן יַעֲקֹב, וָואס עֶר לֶערְנְט פַאר אַ יֶעדְן אִיד: "צוּטֵייל דַיין לֶעבְּן אִין צְוֵויי, זֶעה צוּ רַאטֶעוֶוען דָאס מֶערְסְטֶע וָואס דוּ קֶענְסְט רַאטֶעוֶוען, זֶעה צוּ טוּהְן כָאטְשׁ וָואס דוּ קֶענְסְט, וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דִיךְ הֶעלְפְן אַז סוֹף כָּל סוֹף וֶועסְטוּ אִינְגַאנְצְן אַרוֹיסְגֵיין פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע'ס הֶענְט, אוּן זַיין אַן אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד.

אַ פַארְקֶערְטֶע וֶועלְט

די גְמָרָא (פְּסָחִים נ.): דֶערְצֵיילְט אַ מַעֲשֶׂה אַז רֶבִּי יוֹסֵף דֶער זוּהְן פוּן רֶבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אִיז זֵייעֶר קְרַאנְק גֶעוָוארְן, אוּן זַיין נְשָׁמָה אִיז אִים אַרוֹיס גֶעפְלוֹיגְן, שְׁפֶּעטֶער הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעהָאלְפְן אַז עֶר אִיז צוּרִיק גֶעזוּנְט גֶעוָוארְן, הָאט אִים זַיין טַאטֶע גֶעפְרֶעגְט: "וָואס הָאסְטוּ גֶעזֶעהְן אוֹיבְן אִין הִימְל וֶוען דַיין נְשָׁמָה אִיז דָארְט גֶעוֶוען?" הָאט עֶר גֶעזָאגְט: "אִיךְ הָאבּ גֶעזֶעהְן דָארְט אַ פַארְקֶערְטֶע וֶועלְט דִי וָואס זִיצְן דָא אוֹיף דִי וֶועלְט אוֹיבְן אָן, זִיצְן דָארְט פוּן אוּנְטְן, אוּן דִי וָואס זִיצְן דָא פוּן אוּנְטְן, זֶענֶען דָארְט אוֹיבְן אָן", הָאט אִים רֶבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי גֶעזָאגְט:

"קינד מיינ'ס, דו האסט נישט געזעהן אַ פאַרקערטע וועלט, דו האסט געזעהן די ריכטיגע קלאָרע וועלט".

רבי יהושע בן לוי האט אים ווייטער געפרעגט: "און וואו זיצן מיר תלמידי חכמים דארט אויבן?", האט ער געזאגט אַז אַזוי ווי מיר זענען דא אויף די וועלט, די זעלבע זענען מיר אויך אויבן, און איך האב געהערט אַז מען זאגט דארט "אַשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", וואויל איז דער וואס קומט דא מיט זיין תורה אין די האנט.

וואס מיר לערנען בפשטות אפ פון די גמרא איז, אַז אויף די וועלט קען מען זיך זייער נארן, מען קען נישט וויסן פון אינדרויסן ווער עס איז אַ ערליכער איד און ווער נישט, עס קען זיין איינער וואס אויף די וועלט מאַכט מען אַ גאנצע רעש פון אים, אָבער אויבן ווייסט מען בכלל נישט פון אים צו זאגן, און דערפאַר דארף מען אַסאַך בעטן דעם אייבערשטן, אַז מען זאל זיך נישט נארן, נאר מען זאל זיין מקורב נאר צו אמת'ע ערליכע אידן.

אָבער פון די אַנדערע זייט זעהט מען אויך אַ געוואלדיגע התחזקות פון די גמרא. מען זעהט אַז ער האט געזאגט אַז ביי תלמידי חכמים איז אַנדערש, זיי זענען יא אויף יענע וועלט פונקט ווי אויף די וועלט, ווייל תורה האט אַ געוואלדיגע כח, ווען אַ מענטש האט געלערנט תורה דא אויף די וועלט וועט דאס אים באַגלייטן אויך אויף יענע וועלט, יעדע דף גמרא וואס אַ מענטש איז זוכה צו לערנען אויף די וועלט, די זעלבע בלאט גמרא וועט ער האבן אויף יענע וועלט און דארט וועט ער זיך זייער מחיה זיין דערמיט.

אַ סטענדער, אַ גמרא, און אַ גלעזל טיי

מען זאגט נאך פון אַ ליטוויש גדול, אַז מען האט אים געפרעגט וואסערע עולם הבא ער וויל באַקומען אויף יענע וועלט, האט ער געזאגט אַז ער דארף נאר די זעלבע ספרים שטוב וואס ער האט אויף די וועלט, מען זאל אים נאר צושטעלן אַ סטענדער מיט אַ גמרא און אַ גלעזל טיי און דאס איז זיין בעסטע עולם הבא וואס ער דארף.

דערפאַר האט רבי יוסף געזאגט פאַר זיין טאטע אַז תלמידי חכמים זענען אויף יענע וועלט פונקט ווי אויף די וועלט, און ער האט געהערט ווי מען רופט אויס "וואויל איז דער וואס קומט דא מיט זיין תורה וואס ער האט געלערנט", ווייל דער וואס איז זוכה צו לערנען תורה אויף די וועלט דאס וועט אים באַגלייטן אויך אויף יענע וועלט, און עס וועט אים ברענגען צו אַלעס גוט'ס.

וואויל איז דעם וואס לאזט זיך נישט נארן און כאַפט אַריין תורה ומצות אויף די וועלט, וואס נאר דאס וועט אים באַגלייטן און העלפן שטענדיג.

(שיחות מוהר"ש חלק י' ערך טעות, ליקוטי הלכות ראש חודש, ז, נב)

טוּהְן חֶסֶד

דִי סִימָן פוּן אַ אִיד אִיז וֶוען עֶר הָאט אִין זִיךְ דִי מִדָה פוּן חֶסֶד, וֶוען עֶר זוֹכְט צוּ הֶעלְפְן אוּן צוּ טוּהְן חֶסֶד מִיט אַ צְוֵוייטְן אִיד.

חַזַ"ל זָאגְן (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה א, א): דֶער אייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט: "עֶס אִיז מִיר מֶער בַּאלִיבְּט דִי חֶסֶד וָואס אִידְן טוּעֶן זִיךְ אֵיינֶער דֶעם צְוֵוייטְן, מֶער ווִי אַלֶע קָרְבָּנוֹת וָואס שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הָאט מַקְרִיב גֶעוֶוען". שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הָאט מַקְרִיב גֶעוֶוען יֶעדְן טָאג טוֹיזְנְט קָרְבָּנוֹת. וָואס מֵיינְט אַ קָרְבָּן? צוּ זַיין גְרֵייט זִיךְ צוּ מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין פַארְן אייבֶּערְשְׁטְן, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט גֶעבְּרֶענְגְט אַ קָרְבָּן הָאט עֶר זִיךְ פָארְגֶעשְׁטֶעלְט אַז בֶּאֱמֶת וָואלְט מֶען גֶעדַארְפְט טוּהְן צוּ אִים דָאס וָואס מֶען טוּט מִיט דִי בְּהֵמָה, מֶען וָואלְט אִים גֶעדַארְפְט שֶׁחְט'ן אוּן מַקְרִיב זַיין אוֹיפְן מִזְבֵּחַ, נָאר דֶער אייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעטוּהְן מִיט אִים אַ חֶסֶד אַז מֶען זָאל עֶס טוּהְן מִיט דִי קָרְבָּן.

קוּמְט אוֹיס אַז דָאס בְּרֶענְגְן אַ קָרְבָּן אִיז אַן עִנְיָן פוּן מְסִירַת נֶפֶשׁ, צוּ זַיין גְרֵייט זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ צוּ זַיין פַארְן אייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס הָאט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ גֶעטוּהְן טוֹיזְנְט מָאל אַ טָאג, דָאס וָואלְט גֶעדַארְפְט זַיין דִי גְרֶעסְטֶע זַאךְ אִין דִי וֶועלְט, אוּן פוּן דֶעסְט וֶועגְן זָאגְט דֶער אייבֶּערְשְׁטֶער אַז עֶס אִיז נָאךְ מֶער בַּאלִיבְּט בַּיי אִים וֶוען אַ אִיד טוּט חֶסֶד מִיט אַ צְוֵוייטְן.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז עֶס קֶען זַיין אַ אִיד וָואס אִיז מַמָּשׁ דָבוּק צוּם אייבֶּערְשְׁטְן אַ גַאנְצְן טָאג, עֶר אִיז גְרֵייט יֶעדֶע מִינוּט זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ צוּ זַיין פַארְן אייבֶּערְשְׁטְן, דָאס אִיז אָבֶּער נָאכְנִישְׁט גֶענוּג, מֶען דַארְף אוֹיךְ זֶעהְן ווִי אַזוֹי עֶר פִירְט זִיךְ אוֹיף מִיט אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן. אוֹיבּ טְשֶׁעפֶּעט עֶר אַ צְוֵוייטְן, עֶר בַּא'עַוְל'ט מֶענְטְשְׁן אִיז אַ סִימָן אַז עֶר אִיז נִישְׁט קֵיין אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד, אוּן אוֹיבּ טוּט עֶר חֶסֶד מִיט אַנְדֶערֶע, דָאס אִיז אַ סִימָן אַז עֶר אִיז אַן אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד.

אוּן דָאס דַארְף מֶען אוֹיסְלֶערְנֶען שׁוֹין פַאר דִי קִינְדֶער וֶוען זֵיי זֶענֶען נָאךְ קְלֵיין, אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ אוֹיסְלֶערְנֶען חֶסֶד, צוּ הֶעלְפְן אַ צְוֵוייטְן, וָואס דָאס אִיז דִי סִימָן פוּן אַ אִיד.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק י"ב עֶרֶךְ חֶסֶד)

אַ קְלֵיינִיקַייט אִיז אוֹיךְ חָשׁוּב

אִין הִימְל אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב וֶוען מֶען טוּט חֶסֶד מִיט אַ צְוֵוייטְן אִיד. אוּן דֶער אֱמֶת אִיז אַז וֶוען מֶען רֶעדְט פוּן טוּהְן חֶסֶד אִיז עֶס בְּעִיקָר וֶוען עֶס קוּמְט אָן שְׁוֶוער, וֶוען עֶס אִיז נִישְׁט אַזוֹי גְרִינְג צוּ טוּהְן דִי חֶסֶד. ווַייל וֶוען מֶען בֶּעהְט פוּן אֵיינֶעם אַ גְרִינְגֶע טוֹבָה אוּן מֶען טוּט עֶס נִישְׁט, אַזַא אֵיינֶער אִיז פָּשׁוּט אַ רָשָׁע... אָבֶּער וֶוען עֶס קוּמְט אָן שְׁוֶוער, אוּן פוּן דֶעסְט וֶועגְן שְׁטְרֶענְגְט מֶען זִיךְ אָן אוּן מֶען הֶעלְפְט אַ צְוֵוייטְן, דָאס אִיז דִי רִיכְטִיגֶע חֶסֶד,

און דאס איז זייער חָשוּב.

די אַלֶע וָואס הָאבְּן עוֹסֵק גֶעוֶוען אִין גְמִילַת חֲסָדִים צוּ הֶעלְפְּן אִידְן, הָאבְּן נָאכְדֶעם זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ גְרוֹיסֶע הַשָּׂגוֹת אִין עֲבוֹדַת ה', וַוייל בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב חֶסֶד. דָאס אִיז נִישְׁט נָאר וֶוען מֶען טוּט עֶפֶּעס אַ גֶעוַואלְדִיגֶער גְמִילַת חֶסֶד צוּ בָּארְגְן פַּאר אַ צְוֵייטְן אַפָּאר טוֹיזְנְט דָאלֶער, נָאר יֶעדֶע זַאךְ וָואס דֶער צְוֵייטֶער דַארְף צוּקוּמֶען צוּ דֶעם און מֶען הֶעלְפְט אַרוֹיס יֶענֶעם אִיז דָאס אַ חֶסֶד און עֶס אִיז זֵייעֶר חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק י' עֶרֶךְ חֶסֶד)

אַוֶועק גֶעבְּן צַייט

דֶער פָּסוּק זָאגְט (תְּהִלִּים נב, ג): חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, קֶען זַיין אַ פְּשַׁט אַז מֶען קֶען טוּהְן חֶסֶד מִיטְן טָאג אַלֵיין, דָאס מֵיינְט אַז מֶען גֶעבְּט אַוֶועק צַייט פוּנֶעם טָאג פַּאר אַ צְוֵייטְן.

אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן גֵייעְן אַרִיבֶּער צָרוֹת, אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן דְרֵייעֶן זִיךְ אַרוּם דֶערבִּיטֶערְט און צוּבְּרָאכְן פוּן שְׁוֶוערֶע זַאכְן וָואס זֵיי גֵייעֶן אַדוּרךְ, און זֵיי הָאבְּן נִישְׁט פַאר וֶועם זִיךְ אוֹיסְצוּגִיסְן זֵייעֶר בִּיטֶער הַארְץ.

און דֶערְפַאר אִיז דִי גְרֶעסְטֶע גְמִילַת חֶסֶד צוּ אוֹיסְהֶערְן אַ צְוֵייטְן אִיד, אַוֶועק גֶעבְּן פוּן דִי אֵייגֶענֶע צַייט צוּ אוֹיסְהֶערְן יֶענֶעם, און צוּ מְחַזֵּק זַיין יֶענֶעם, אִים זָאגְן אַ גוּט וָוארְט אַז עֶס וֶועט נִישְׁט אַלְץ זַיין שְׁלֶעכְט, עֶס וֶועט נָאךְ קוּמֶען גוּטֶע צַייטְן, און מִיט דֶעם קֶען מֶען מַמָּשׁ רַאטֶעוֶוען אַ מֶענְטְשׁ. וֶוען יֶעמֶער זֶעהְט אַז עֶר הָאט אַן אָפְן אוֹיעֶר, עֶר הָאט אֵיינֶער וָואס הֶערְט אִים אוֹיס און פִילְט מִיט זַיין צַעַר, וֶוערְט אִים שׁוֹין אַסַאךְ רוּהִיגֶער אוֹיף דִי גֶעוִויסְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ה'

עֶרֶךְ גְמִילַת חֲסָדִים וְחֵלֶק ז' עֶרֶךְ חֶסֶד)

חֶסֶד הֵייבְּט זִיךְ אָן אִינֶדֶערְהֵיים

עֶס זֶענֶען דָא מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן לִיב צוּ טוּהְן חֶסֶד, צוּ אַרוּמְגֵיין און הֶעלְפְן מֶענְטְשְׁן, אָבֶּער וֶוען עֶס קוּמְט בַּיי זֵיי אִינֶדֶערְהֵיים צוּ הֶעלְפְּן דִי וַוייבּ און קִינֶדֶער דַאן הָאט מֶען שׁוֹין נִישְׁט קַיין גֶעדוּלְד און מֶען דְרֵייט זִיךְ אַרוֹיס דֶערְפוּן.

דָאס אִיז אָבֶּער נִישְׁט אוֹיסְגֶעהַאלְטְן, אַז אַ מֶענְטְשׁ הָאט חֲתוּנָה גֶעהַאט, הָאט עֶר אַ אֵיינִיגֶע שׁוּתְּפוּת אִינֶדֶערְהֵיים און עֶר דַארְף אַרוֹיס הֶעלְפְּן אִינֶדֶערְהֵיים וִוי וַוייט מֶעגְלִיךְ. און דֶערְפַאר וֶוען אַ מֶענְטְשׁ בַּאקוּמְט אַן הִתְעוֹרְרוּת צוּ טוּהְן חֶסֶד, דַארְף עֶר עֶס אָנְהֵייבְּן אִינֶדֶערְהֵיים, אַרוֹיס צוּ הֶעלְפְּן אִינֶדֶערְהֵיים, גְרִינְגֶער מַאכְן אִינֶדֶערְהֵיים, און אִין דֶעם זְכוּת וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוֹיךְ רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אִים און מַשְׁפִּיעַ זַיין פַאר אִים רַחֲמִים וַחֲסָדִים.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ז' עֶרֶךְ חֶסֶד)

מְקָרֵב זַיין אִידְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן

דִי גְרֶעסְטֶע חֶסֶד אִיז נָאךְ וֶוען מֶען אִיז מְקָרֵב אַ אִיד צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶוען מֶען

שַׁיינְט אַרַיין אִין אַ אִיד דִי הֵיילִיגֶע עֵצוֹת פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין אַנְדֶערֶע עֵצָה אוֹיף דִי וֶועלְט נָאר צוּ גֵיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַלֶעס וָואס גֵייט דוּרְךְ אוֹיף אַ מֶענְטְשׁ דַארְף עֶר דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף זַיין מַאמֶע-לָשׁוֹן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, עֶר הֶערְט צוּ וָואס יֶעדֶער מֶענְטְשׁ רֶעדְט צוּ אִים אוּן עֶר הֶעלְפְט דֶעם מֶענְטְשׁ מִיט וָואס עֶר דַארְף בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

דָאס אִיז דִי גְרֶעסְטֶע גְּמִילַת חֶסֶד, וַוייל דָאס בַּאגְלֵייט דֶעם מֶענְטְשׁ שְׁטֶענְדִיג, סַיי וָואס עֶס וֶועט נָאר אַרִיבֶּער גֵיין אוֹיף אִים וֶועט עֶר ווִיסְן דִי אַדְרֶעס אַז עֶר קֶען זִיךְ וֶוענְדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים הֶעלְפְן.

וֶוען דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אוּן עֶר הָאט זִיךְ צוּם עֶרְשְׁטְן מָאל אוֹיסְגֶערֶעדְט זַיין הַארְץ פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אַלֶעס וָואס עֶס גֵייט אוֹיף אִים דוּרְךְ, דַאן הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אַרוֹיס גֶענוּמֶען אוֹיף אַ שְׁפַּאצִיר, עֶר הָאט אַרוֹיף גֶעלֵייגְט זַיין הֶענְט אוֹיף דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתְנְ'ס אַקְסְל אוּן גֶעזָאגְט: "אוּן וַוייטֶער אִיז גוּט אַז מֶען רֶעדְט זִיךְ אוֹיס צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַזוֹי וִוי מֶען רֶעדְט זִיךְ דוּרְךְ מִיט אַ גוּטֶע פְרַיינְד", הָאט דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט אַז דַאן הָאט עֶר פַארְשְׁטַאנֶען אַז עֶר וֶועט שׁוֹין הָאבְן אַ גוּט לֶעבְן, עֶר וֶועט שׁוֹין ווִיסְן זַיין גַאנְץ לֶעבְן וָואס עֶר הָאט צוּ טוּהְן, וַוייל וָואס עֶס וֶועט נָאר דוּרְךְ גֵיין אוֹיף אִים וֶועט עֶר אַלֶעס דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים הֶעלְפְן.

דֶערְפַאר אִיז דִי גְרֶעסְטֶע גְּמִילַת חֶסֶד צוּ אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר אַ מֶענְטְשׁ אַז עֶר זָאל ווִיסְן אַז עֶר קֶען רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל דָאס וֶועט וַוייטֶער בַּאגְלֵייטְן דֶעם מֶענְטְשׁ אִין יֶעדְן מַצָּב, אוּן אִין וָואסֶערֶע פְּלָאנְטֶער עֶר וֶועט נָאר אַרַיינְפַאלְן וֶועט עֶר ווִיסְן וָואס עֶר הָאט צוּ טוּהְן.

וואוּיל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס טוּט חֶסֶד מִיט אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער צוּרִיק צָאלְן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה אוּן זִיךְ פִירְן מִיט אִים אוֹיךְ נָאר בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים אוּן עֶר וֶועט הָאבְן שְׁטֶענְדִיג אַלֶעס גוּטְס.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ד' עֶרֶךְ גְּמִילַת חֲסָדִים)

יום טוב שָׁבוּעוֹת

עֶס קוּמְט דֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, מֶען אִיז מְקַבֵּל דִי תּוֹרָה פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, יֶעדֶער אִיד נֶעמְט זִיךְ פָאר אַז פוּן יֶעצְט וֶועט עֶר לֶערְנֶען פְלַייסִיג דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אִין אַזָא צַייט דַארְף מֶען גֶעדֶענְקֶען אַז דִי תּוֹרָה גֵייט אָן פַאר יֶעדְן מֶענְטְשׁ אִין יֶעדֶע צַייט אוּן אִין יֶעדֶע מַצָּב, אֲפִילוּ פַאר דֶעם וָואס דַארְף אַרוֹיסְגֵיין אוֹיפְ'ן גַאס בְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה.

אֲפִילוּ וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז פַארְיָאגְט אוּן פַארְפְלָאגְט, אוּן עֶר קֶען נִישְׁט לֶערְנֶען גֶעהֶערִיג, הָאט אוּנְז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעגֶעבְּן אַ "סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימוּד", צוּ זָאגְן אַסַאךְ תּוֹרָה אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט וָואס מֶען זָאגְט, אוּן מִיט דֶעם קֶען יֶעדֶער אֵיינֶער אָן אוֹיסְנַאם זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה.

וֶוען אַ אִיד הַאלְט שְׁטֶענְדִיג אִין טַאשׁ אַ קְלֵיינֶע חוּמָשׁ, אַ קְלֵיינֶע מִשְׁנַיוֹת, אַ קְלֵיינֶע תְּהִלִּים, הָאט עֶר שְׁטֶענְדִיג מִיט זִיךְ אַ גוּטֶע בַּאגְלֵייטֶער וָואס וֶועט אִים אָפְּהִיטְן פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְ'ס, וֶוען מֶען הָאט עֶטְלִיכֶע אִיבְּרִיגֶע מִינוּטְן, כַּאפְּט מֶען אַרַיין צוּ זָאגְן עֶטְלִיכֶע פְּסוּקִים חוּמָשׁ, אַ קַאפִּיטְל תְּהִלִּים, אַ פֶּרֶק מִשְׁנַיוֹת, אוּן דָאס גְלַייכְן.

דָאס קֶען מֶען טוּהְן שְׁטֶענְדִיג ווִי מֶען גֶעפִינְט זִיךְ נָאר, עֶס מַאכְט זִיךְ בַּיי יֶעדְן מֶענְטְשׁ אַז עֶר דַארְף וַוארְטְן אַמָאל אִין דִי רֵייעֶ אִין בַּאנְק, אִין אַ אָפִיס, אִין אַ גֶעשֶׁעפְט, אָדֶער סַיי ווִי, אוּן אַסַאךְ מָאל אִיז נָאךְ דָארְט פִיל מִיט אַלֶע קְלִיפּוֹת צוּ מַכְשִׁיל זַיין דֶעם מֶענְטְשׁ, אוּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ אִיז נִישְׁט שְׁטַארְק מִיט דֶעם צוּ לֶערְנֶען בְּגִירְסָא, צוּ זָאגְן תּוֹרָה, אִיז זֵייעֶר גְרִינְג עֶר זָאל נִכְשָׁל וֶוערְן מִיט רְאִיּוֹת אֲסוּרוֹת, מִיט קוּקְן ווִי מֶען טָאר נִישְׁט, אוּן נִשְׁפַּע וֶוערְן פוּן דִי שְׁלֶעכְטֶע סְבִיבָה, אָבֶּער וֶוען מֶען אִיז צוּגֶעוְואוֹינְט צוּ זָאגְן אַסַאךְ חוּמָשׁ, תְּהִלִּים אוּן מִשְׁנַיוֹת, הָאט מֶען שְׁטֶענְדִיג אַ גוּטֶע בַּאגְלֵייטֶער, מֶען הַאלְט אִין טַאשׁ אַ קְלֵיינֶע סֵפֶר אוּן סַיי ווִי מֶען גֵייט כַּאפְּט מֶען אַרַיין צוּ זָאגְן אַבִּיסְל תּוֹרָה, אוּן דָאס הִיט אָפּ דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְ'ס בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגַשְׁמִיּוֹת.

מִיט דֶעם קֶען מֶען מַסְבִּיר זַיין וָואס דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (פְּסָחִים ס"ח:): אַז רֶבִּי יוֹסֵף הָאט גֶעהֵייסְן אַז מֶען זָאל אִים צוּגְרֵייטְן גוּטֶע עֶסְן אוּם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת וַוייל "וֶוען נִישְׁט דֶעם טָאג, ווִיפִיל יוֹסֵף'ס זֶענֶען דָא אוֹיפְ'ן גַאס", בִּפְשְׁטוּת מֵיינְט דָאס אַז רֶבִּי יוֹסֵף הָאט גֶעדַאנְקְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן דִי תּוֹרָה, וַוייל אָן דִי תּוֹרָה וָואלְט עֶר גָארְנִישְׁט גֶעוֶוען מֶער פוּן אַלֶע יוֹסֵף'ס אוֹיפְ'ן גַאס, אָבֶּער יֶעצְט מִיט דִי תּוֹרָה הָאט עֶר זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ זַיינֶע גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגוֹת.

אָבֶּער מֶען קֶען אוֹיךְ זָאגְן אַנְדֶערְשׁ פְּשַׁט, "יוֹסֵף" גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דִי קְדוּשָּׁה פוּן

יוֹסֵף הַצַּדִיק, וָואס אִיז דֶער סִימְבָּאל פוּן אָפְּגֶעהִיטֶענְקֵייט אוּן הֵיילִיגְקֵייט, וְוי אַזוֹי הָאט זִיךְ יוֹסֵף הַצַּדִיק גֶעקֶענְט דֶערְהַאלְטְן נָאכְדֶעם וָואס זַיינֶע בְּרִידֶער הָאבְּן אִים פַארְקוֹיפְט צוּ דֶעם טָמֵא'נֶעם לַאנְד מִצְרַיִם? נָאר וַוייל עֶר הָאט מְקַבֵּל גֶעוֶוען פוּן זַיין טַאטֶע צוּ זַיין צוּגֶעבִּינְדֶען צוּ דִי תּוֹרָה, אוּן דָאס הָאט אִים אָפְּגֶעהִיטְן פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְ'ס.

דָאס אִיז גֶעוֶוען יוֹסֵף הַצַּדִיק, אָבֶּער וָואס זָאלְן מִיר פְּשׁוּטֶ'ע מֶענְטְשְׁן טוּהְן, וְוי אַזוֹי קֶענֶען מִיר זִיךְ דֶערְהַאלְטְן וֶוען מִיר דַארְפְן אַרוֹיסְגֵיין אוֹיף דִי טָמֵא'נֶע גַאס? וְוי אַזוֹי קֶענֶען מִיר זִיךְ דֶערְהַאלְטְן אוּן נִישְׁט וֶוערְן נָאכְגֶעשְׁלֶעפְּט נָאךְ דִי שְׁוֶוערֶע נִסְיוֹנוֹת פוּן דִי הַיינְטִיגֶע שְׁוֶוערֶע גַאס?

אָבֶּער דוּרְךְ דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה וָואס מִיר הָאבְּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען אוּם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, קֶענֶען מִיר נִיצוֹל וֶוערְן פוּן אַלֶע נִסְיוֹנוֹת, וֶוען אַ אִיד גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ צוּ זָאגְן אַסַאךְ פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת, צוּ זָאגְן אַסַאךְ פְּסוּקִים חוּמָשׁ אוּן קַאפִּיטְלַאךְ תְּהִלִים, דָאס וֶועט אִים רַאטֶעוֶוען פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְ'ס, דָאס וֶועט אִים הֶעלְפְן זִיךְ אַרוֹיסצוּדְרֵייעֶן פוּנֶעם נֶעץ פוּן יֵצֶר הָרַע.

דָאס אִיז פְּשַׁט "וֶוען נִישְׁט דֶעם טָאג, וְוִיפִיל יוֹסֵף'ס זֶענֶען דָא אוֹיפְ'ן גַאס", וֶוען נִישְׁט דֶעם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת וֶוען מִיר הָאבְּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען דִי תּוֹרָה, וְוִיפִיל יוֹסֵף הַצַּדִיק'ס זֶענֶען דֶען דָא אוֹיפְ'ן גַאס? וְוִיפִיל אִידְן קֶענֶען זִיךְ דֶען דֶערְהַאלְטְן אַזוֹי וְוי יוֹסֵף הַצַּדִיק, אוּן נִישְׁט וֶוערְן נָאכְגֶעשְׁלֶעפְּט נָאךְ דִי שְׁוֶוערֶע נִסְיוֹנוֹת פוּן דִי גַאס?

אָבֶּער יֶעצְט אַז מִיר הָאבְּן בַּאקוּמֶען דִי תּוֹרָה, אוּן מֶען קֶען זָאגְן מִשְׁנַיוֹת אוּן תְּהִלִים אוֹיךְ וֶוען מֶען אִיז אוֹיף דִי גַאס, דוּרְךְ דֶעם קֶען זִיךְ יֶעדֶער בּוֹיעֶן אַ מוֹיעֶר אַרוּם זִיךְ, מִיט דִי פְּרָקִים מִשְׁנַיוֹת אוּן קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִים, וָואס זֵיי הִיטְן אִים זִיכֶער אָפּ פוּן דִי אַלֶע שְׁלֶעכְטְ'ס.

אַ נֵייעֶ תּוֹרָה

אַזוֹי וְוי מֶען פְרֵיידְט זִיךְ שִׂמְחַת תּוֹרָה מִיט דִי סֵפֶר תּוֹרָה, מֶען טַאנְצְט אוּן מֶען פְרֵיידְט זִיךְ אַז מֶען הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ עֶנְדִיגְן דִי תּוֹרָה, דִי זֶעלְבֶּע דַארְף מֶען זִיךְ אוֹיךְ פְרֵייעֶן אוּם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת אַז מֶען אִיז זוֹכֶה אָנְצוּהֵייבְּן דִי תּוֹרָה, מֶען אִיז זוֹכֶה צוּ מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה פוּן נַיי.

עֶס הָאט אַמָאל פַּאסִירְט בַּיי דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אוּם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת וֶוען עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען פְּתִיחָה צוּ אַרוֹיסְנֶעמֶען דִי סֵפֶר תּוֹרָה פוּן אָרוֹן הַקוֹדֶשׁ, אִיז דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אַרַיין אִין אַ גְרוֹיס הִתְלַהֲבוּת אוּן גֶעזָאגְט "אַ נֵייעֶ תּוֹרָה, אַ נֵייעֶ תּוֹרָה", אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן טַאנְצְן מִיט דִי סֵפֶר תּוֹרָה אַרוּם דִי בִּימָה, אַזוֹי וְוי שִׂמְחַת תּוֹרָה, אוּן אַלֶע אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זֶענֶען זֵייעֶר נִתְעוֹרֵר גֶעוָוארְן, אוּן מִיטְגֶעטַאנְצְן מִיט אִים.

וַוייל שָׁבוּעוֹת אִיז דִי צַייט וָואס יֶעדֶער אִיד קֶען אָנְהֵייבְּן פוּן פְרִישׁ מְקַבֵּל צוּ זַיין דִי תּוֹרָה, אֲפִילוּ וֶוער עֶס הָאט נִישְׁט זוֹכֶה גֶעוֶוען בִּיז

יֶעצְט צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, קֶען יֶעצְט אָנְהֵייבְּן צוּ לֶערְנֶען, זִיךְ מְקַבֵּל זַיין אַז פוּן יֶעצְט וֶועט מֶען אָנְהֵייבְּן לֶערְנֶען.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ט"ו, עֶרֶךְ שָׁבוּעוֹת)

אוֹיךְ אַ שִׂמְחָה בְּגַשְׁמִיּוּת

דִי גְמָרָא זָאגְט (פְּסָחִים ס"ח:): אַז אֲפִילוּ עֶס אִיז אַ מַחְלוֹקֶת צְווִישְׁן רֶבִּי אֱלִיעֶזֶר אוּן רֶבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וִוי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן יוֹם טוֹב, צוּ מֶען זָאל עֶס צוּטֵיילְן חֶצְיוֹ לַה' וְחֶצְיוֹ לָכֶם, אַ הַאלְבּ יוֹם טוֹב לֶערְנֶען אוּן דַאוֶוענֶען אוּן אַ הַאלְבּ יוֹם טוֹב עֶסְן אוּן טְרִינְקְן, צוּ אָז כּוּלוֹ לַה' אוֹ כּוּלוֹ לָכֶם, מֶען קֶען זִיךְ אוֹיסְוֶועלְן אָדֶער אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָדֶער אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב פַאר זִיךְ, אָבֶּער בַּיי יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת אִיז יֶעדֶער מוֹדֶה אַז מֶען דַארְף אוֹיךְ עֶסְן אוּן טְרִינְקֶען, וַוייל דֶעמָאלְט'ס הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוּנְז גֶעגֶעבְּן דִי תּוֹרָה.

לִכְאוֹרָה דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, אוֹיבּ שָׁבוּעוֹת הָאבְּן מִיר בַּאקוּמֶען דִי תּוֹרָה, וָואלְט מֶען גֶעדַארְפְט אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב נָאר לֶערְנֶען תּוֹרָה, אוּן גָארְנִישְׁט הָאבְּן קַיין שַׁייכוּת מִיט גַשְׁמִיּוּת, אוּן פַארְוָואס דַוְקָא בַּיי דֶעם יוֹם טוֹב אִיז יֶעדֶער מוֹדֶה אַז מֶען דַארְף עֶסְן אוּן טְרִינְקֶען? נָאר דֶער תֵּירוּץ אִיז, אַז דִי תּוֹרָה אִיז אַ וֶועג-וַוייזֶער אֲפִילוּ בְּגַשְׁמִיּוּת, וִוי דִי חַזַ"ל זָאגְן (בַּמִדְבָּר רַבָּה יד, ט): פַארְוָואס הֵייסְט דִי תּוֹרָה "אוֹר", וַוייל עֶס מַאכְט לִיכְטִיג פַארְן מֶענְטְשׁ, עֶר זָאל ווִיסְן וָואס עֶר הָאט צוּ טוּהְן, דִי תּוֹרָה לֶערְנְט אוּנְז וִוי אַזוֹי צוּ עֶסְן טְרִינְקְן שְׁלָאפְן אוּן הַאנְדְלֶען, אוּן דֶערְפַאר אִיז דֶער יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת אוֹיךְ אַ שִׂמְחָה בְּגַשְׁמִיּוּת, אוּן מֶען דַארְף זִיךְ פְרֵייעֶן אוּן זִיךְ מִתְעַנֵג זַיין לִכְבוֹד יוֹם טוֹב.

ווּאוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה זִיךְ פַארְצוּנֶעמֶען יֶעצְט אִין יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת, צוּ לֶערְנֶען שְׁטֶענְדִיג דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה אִין יֶעדְן פְּלַאץ, אִין יֶעדֶע צַייט, אוּן אִין יֶעדֶע מַצָב, וֶועט אִים דִי תּוֹרָה זִיכֶער הִיטְן, אוּן אִים צוּבְּרֶענְגֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ט"ו, עֶרֶךְ שָׁבוּעוֹת)

יֶעדֶער אִיד ווִיל לֶערְנֶען

דֶער אֱמֶת אִיז, אַז יֶעדֶער אִיד ווִיל לֶערְנֶען, יֶעדֶער אִיד ווִיל עֶנְדִיגְן גַאנְץ שַׁ"ס, אוּן גַאנְץ שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אוּן אַלֶע סְפָרִים פוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, נָאר פַארְוָואס זֶעהְט מֶען אַז נִישְׁט יֶעדֶער לֶערְנְט? דָאס קוּמְט נָאר פוּן דֶעם, וַוייל אַ מֶענְטְשׁ ווִיל לֶערְנֶען אוֹיפְ'ן בֶּעסְטְן וֶועג, אַז גְלַייךְ וֶוען עֶר הֵייבְּט אָן צוּ לֶערְנֶען, זָאל עֶר שׁוֹין קֶענֶען קְלָאר דִי גְמָרָא, אוּן לְמַעֲשֶׂה זֶעהְט עֶר דָאךְ אַז עֶס גֵייט נִישְׁט, וַוייל עֶר הָאט נִישְׁט אַזַא גוּטֶע קָאפּ, אָדֶער וַוייל עֶר הָאט גֶעטוּהְן עֲבֵירוֹת וָואס הָאבְּן פַארְשְׁטָאפְּט זַיין קָאפּ, מְמֵילָא וֶוען עֶר זֶעהְט אַז עֶס גֵייט אִים נִישְׁט, הֵייבְּט עֶר אָן צוּ שְׁמוּעֶסְן אוּן צוּ פַארְבְּרֶענְגֶען, אוּן וֶוען עֶס קוּמְט סוֹף טָאג, אוּן עֶר מַאכְט זִיךְ אַ חֶשְׁבּוֹן, אַז דֶער טָאג אִיז אִים אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען מִיט גָארְנִישְׁט, עֶר הָאט אֲפִילוּ נִישְׁט אַרַיינְגֶעכַאפְּט אֵיין פֶּרֶק

מִשְׁנַיוֹת, אָדֶער אֵיין בְּלַאט גְמָרָא, אָדֶער אֵיין סִימָן אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וֶוערְט עֶר צוּבְּרָאכְן פוּן דֶעם, אוּן צוּם סוֹף הֶערְט עֶר אִינְגַאנְצְן אוֹיף צוּ לֶערְנֶען, אוֹיבּ אָבֶּער עֶר וֶועט פָאלְגְן אוּן עֶר וֶועט לֶערְנֶען אוֹיף דֶעם וֶועג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט, צוּ זָאגְן אַסַאךְ תּוֹרָה אִין אַ סֵדֶר, וֶועט עֶר אַרַיינְכַאפְּן זַייעֶר אַסַאךְ, אוּן עֶר וֶועט צוּם סוֹף אוֹיךְ פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס וָואס עֶר זָאגְט, וַוייל וֶוען אַ אִיד זָאגְט אַסַאךְ תּוֹרָה, עֶפֶּענְט זִיךְ אוֹיף זַיין קָאפּ, אוּן עֶר פַארְשְׁטֵייט שׁוֹין אַלֶעס.

אַזוֹי וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט, אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל אֵייבִּיג לֶערְנֶען, אֲפִילוּ וֶוען עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט, אוּן אֲפִילוּ עֶר גֶעדֶענְקְט גָארְנִישְׁט, אוּן אִין זוֹהַר הַקָּדוֹשׁ שְׁטֵייט, אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט גָארְנִישְׁט, גֵייט יֶעדֶע וָוארְט אַרוֹיף צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵיידְט זִיךְ מִיט יֶעדֶע וָוארְט.

(קוּנְטְרֵס סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימּוּד)

תִּיקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת

דָאס זָאגְן "תִּיקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת" אִין דִי הֵיילִיגֶע שָׁבוּעוֹת נַאכְט אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע גְרוֹיסֶע תִּיקּוּן, עֶס אִיז אַ תִּיקּוּן אוֹיף דִי עֲבֵירָה פוּן בִּטּוּל תּוֹרָה פוּן אַ גַאנְץ יָאר, אוּן אוֹיךְ אִיז עֶס מְסוּגָל צוּ מְעוֹרֵר זַיין אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַ חֵשֶׁק אוּן אַ לִיבְּשַׁאפְט צוּ דִי תּוֹרָה אוֹיף אַ גַאנְץ יָאר.

אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט אַז מֶען גִיבְּט פַאר אַ מֶענְטְשׁ אַבִּיסְל עֶסְן צוּ פַארְזִיכְן, וַוייל מֶען ווִיל אַז נָאכְן טוֹעֵם זַיין זָאל עֶר שׁוֹין וֶועלְן קוֹיפְן דִי סָארְט עֶסְן, דִי זֶעלְבֶּע גִיבְּט מֶען פַארְן מֶענְטְשׁ הַיינְט נַאכְט אַבִּיסְל פוּן דִי תּוֹרָה צוּ פַארְזִיכְן, אַז דָאס זָאל אִים מְעוֹרֵר זַיין דִי חֵשֶׁק פַאר אַ גַאנְץ יָאר צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה.

אָבֶּער מֶען דַארְף וִויסְן אַז דֶער עִיקָר תִּיקּוּן אִיז צוּ זָאגְן דֶעם עֶרְשְׁטְן אוּן לֶעצְטְן פָּסוּק פוּן יֶעדֶע פַּרְשָׁה אוּן סֵפֶר, אוּן דָאס וָואס מֶען הָאט צוּגֶעלֵייגְט אִין דִי "תִּיקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת" נָאךְ אַסַאךְ פַּרְשִׁיּוֹת פוּן תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים וָואס הָאבְּן שַׁייכוּת צוּם יוֹם טוֹב שָׁבוּעוֹת אוּן קַבָּלַת הַתּוֹרָה, דָאס אִיז נִישְׁט פוּן דִי עִיקָר פוּנֶעם תִּיקּוּן, אוּן דֶערְפַאר אִיז דָא אַמָאל מֶענְטְשְׁן וָואס זָאגְן בִּכְלַל נִישְׁט דֶעם תִּיקּוּן וַוייל אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט אַז עֶס זֶענֶען דָא אַזוֹי סַאךְ צוּ זָאגְן, גִיבְּט מֶען אִינְגַאנְצְן אוֹיף אוּן מֶען זָאגְט גָארְנִישְׁט, דֶערְפַאר דַארְף מֶען וִויסְן אַז דֶער עִיקָר תִּיקּוּן אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע אוּן לֶעצְטֶע פָּסוּק, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען עֶס זָאגְן מִיט חֵשֶׁק, אוּן זוֹכֶה זַיין צוּ דֶעם גְרוֹיסְן תִּיקּוּן פוּן אַלֶע עוֹלָמוֹת.

נָאכְן תִּיקּוּן אִיז גוּט צוּ זָאגְן דִי **תַּרְיַ"ג מִצְוֹת**, וַוייל מָארְגְן גֵייעֶן מִיר דָאךְ מְקַבֵּל זַיין דִי תּוֹרָה, וָואס זֶענֶען דִי מִצְוֹת, אוּן דֶערְפַאר דַארְף מֶען זִיךְ צוּגְרֵייטְן אוּן וִויסְן וָואס מֶען גֵייט מְקַבֵּל זַיין, אוּן אַזוֹי וֶועט עֶס זַיין אַן אֱמֶת'ע קַבָּלָה.

אוּן דֶער עִיקָר דַארְף מֶען זַיין גֶעוָוארֶענְט נִישְׁט צוּ פַארְבְּרֶענְגֶען דִי הֵיילִיגֶע נַאכְט מִיט דְבָרִים בְּטֵלִים מִיט נַארִישְׁקֵייטְן, וַוייל דֶער

עִיקָר תִּקּוּן אִיז פַאר דִי עֲבֵירָה פוּן בִּיטּוּל תּוֹרָה, אוּן דֶערְפַאר דַארְף מֶען זֶעהְן נִישְׁט צוּצוּלֵייגְן נָאךְ בִּטּוּל תּוֹרָה, אוּן אוֹיבּ מֶען הָאט שׁוֹין גֶעעֶנְדִיגְט דֶעם תִּקּוּן, קֶען מֶען לֶערְנֶען יֶעדֶער וָואס זַיין הַארְץ בַּאגֶערְט, מֶען זָאל טוֹעֵם זַיין אַבִּיסְל פוּן אַלֶע שִׁיעוּרִים וָואס מֶען וִויל לֶערְנֶען אַ גַאנְץ יָאר וַוייל דִי נַאכְט אִיז זֵייעֶר מְסוּגָל פַאר דֶעם, זִיךְ אָנְצוּגְרֵייטְן שִׁיעוּרֵי תּוֹרָה צוּ לֶערְנֶען אַ גַאנְץ יָאר.

ווִי אוֹיךְ אִיז דִי נַאכְט זֵייעֶר מְסֻגָּל צוּ רֶעדְן אַסַאךְ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט פוּן דִי סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, אַז אִין דִי נַאכְט פוּן שָׁבוּעוֹת אִיז דָא אַ צַייט וָואס דֶעמָאלְטְ'ס עֶפֶענֶען זִיךְ אַלֶע טוֹיעֶרְן פוּן הִימְל, אוּן וָואס מֶען בֶּעהְט דֶעמָאלְטְ'ס וֶוערְט אָנְגֶענוּמֶען זֵייעֶר שְׁנֶעל, דֶערְפַאר דַארְף מֶען זֶעהְן אוֹיסְצוּנִיצְן דִי נַאכְט מִיט אַסַאךְ תְּפִלּוֹת צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶעמָאלְטְ'ס וֶועט מֶען זוֹכֶה זַיין פוּעֵל'ן אַלֶעס גוּטְ'ס וָואס מֶען דַארְף.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה אוֹיסְצוּנִיצְן דִי הֵיילִיגֶע שָׁבוּעוֹת נַאכְט ווִי עֶס בְּרוֹיךְ צוּ זַיין.

דֶער גַנָב הָאט חֲרָטָה גֶעהַאט

דֶער הֵיילִיגֶער צַדִּיק רֶבִּי מָרְדְּכַי פוּן נֶעשְׁכִיז זי"ע אִין זַיינֶע יוּנְגֶע יָארְן אִיז אַמָאל גֶעזִיצְן שָׁבוּעוֹת בַּיינַאכְט בַּיי זִיךְ אִין צִימֶער אוּן גֶעזָאגְט "תִּיקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת" מִיט גְרוֹיס הִתְעוֹרְרוּת, פְּלוּצְלוּנְג הָאט עֶר גֶעהֶערְט פוּן דִי דֶערְנֶעבְּנְדִיגְן צִימֶער אַז אֵיינֶער דְרֵייט זִיךְ דָארְט אַרוּם, יֶענֶער עֶפְנְט טִירְן אוּן שֶׁענְק אוּן זוּכְט עֶפֶּעס, עֶר הָאט פַארְשְׁטַאנֶען אַז מִן הַסְּתָם אִיז דָאס אַ גַנָב וָואס זוּכְט עֶפֶּעס צוּ גַנְבֶ'ענֶען.

רֶבִּי מָרְדְּכַי זי"ע הָאט נִישְׁט גֶעוואוּסְט וָואס צוּ טוּהְן, פוּן אֵיין זַייט ווִיל עֶר נִישְׁט מַפְסִיק זַיין אִינְמִיטְן זָאגְן "תִּיקּוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת", אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט ווִיל עֶר דָאךְ נִישְׁט אַז יֶענֶער זָאל אִים אַלֶעס בַּא'גַנְבֶ'עֶנֶען, עֶר הָאט אַזוֹי גֶעטְרַאכְט אַהֶער אוּן אַהִין בִּיז עֶר הָאט אָפְּגֶעמַאכְט אַז אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶס אִיז אַ גַנָב, אוּן עֶר קֶען אִים כַאפְּן בַּיי דִי גְנֵיבָה, אָבֶּער אֶפְשָׁר אִיז עֶס אַ אִיד, אוּן עֶר וֶועט וֶוערְן פַארְשֶׁעמְט, דֶערְפַאר וֶועט עֶר נִישְׁט מַפְסִיק זַיין, נָאר וַוייטֶער זָאגְן דֶעם תִּיקּוּן.

ווֶען עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט דֶעם תִּיקּוּן, אִיז עֶר אַרַיין אִינֶעם דֶערְנֶעבְּנְדִיגְן צִימֶער, אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶס אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען אַ גַנָב, אוּן יֶענֶער הָאט אָפְּגֶעטְרָאגְן מִיט אַלֶע זַיינֶע זַאכְן, אוּן עֶר הָאט גֶעהַאט פוּן דֶעם גְרוֹיס צַעַר, עֶר הָאט גֶעטְרַאכְט אַז נָאךְ יוֹם טוֹב וֶועט עֶר פָארְן צוּ זַיין רֶבִּי'ן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי פִּנְחָס'ל קָארִיצֶער זי"ע אוּן מִיט אִים זִיךְ דוּרְךְ רֶעדְן וָואס עֶר דַארְף צוּ טוּהְן.

אַזוֹי הָאט עֶר טַאקֶע גֶעטוּהְן, נָאךְ יוֹם טוֹב אִיז עֶר גֶעפָארְן צוּ זַיין רֶבִּי'ן אוּן דֶערְצֵיילְט דִי גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה, הָאט אִים רֶבִּי פִּנְחָס זי"ע גֶעזָאגְט אַז אוֹיבּ עֶר וֶועט זִיךְ פַארְנֶעמֶען זִיךְ צוּ אָפְּהִיטְן זֵייעֶר שְׁטַארְק פוּן שֶׁקֶר, פוּן זָאגְן לִיגְנְט, וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זִיכֶער הֶעלְפְן

אַז עֶר וֶועט צוּרִיק בַּאקוּמֶען דִי גַאנְצֶע גְנֵיבָה, אוּן עֶס וֶועט אִים גָארְנִישְׁט פֶעלְן, אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען עֶר הָאט זִיךְ פָּארְגֶענוּמֶען צוּ זַיין זֵייעֶר גֶעוָוארְנְט צוּ זָאגְן נָאר דֶעם אֱמֶת שְׁטֶענְדִיג, אוּן וֶוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַהֵיים הָאט עֶר גֶעטְרָאפְן בַּיים שְׁוֶועל פוּן זַיין טִיר אַ זַאק פִיל מִיט אַלֶע גֶע'גַנֶב'טֶע זַאכְן, דֶער גַנָב הָאט חֲרָטָה גֶעהַאט אוֹיף וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן אוּן עֶר הָאט אַלֶעס צוּרִיק גֶעבְּרֶענְגְט.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן זָאגְן "תִּיקוּן לֵיל שָׁבוּעוֹת", אַז רֶבִּי מָרְדְכַי פוּן נֶעשְׁכִּיז זי"ע הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט מַפְסִיק זַיין אִינְמִיטְן אֲפִילוּ צוּ כַאפְּן אַ גַנָב, אוּן צוּם סוֹף הָאט עֶר לְמַעֲשֶׂה גָארְנִישְׁט פַארְלוֹירְן, וַוייל עֶר הָאט צוּרִיק בַּאקוּמֶען דִי גַאנְצֶע גְנֵיבָה.

עֶס אִיז זִיכֶער אַז דֶער כֹּחַ אוּן זְכוּת פוּן דִי קַבָּלַת הַתּוֹרָה אוּן עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וָואס דֶער צַדִיק רֶבִּי מָרְדְכַי זי"ע הָאט גֶעלֵיינְט, וָואס אֵיינְס פוּן דִי דִבְּרוֹת דֶערְפוּן אִיז "לֹא תִגְנֹב" הָאט זִיכֶער גֶעהָאלְפְן אַז דֶער גַנָב הָאט חֲרָטָה גֶעהַאט פוּן זַיינֶע שְׁלֶעכְטֶע מַעֲשִׂים, אוּן צוּרִיק גֶעגֶעבְן דִי גְנֵיבָה.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט"ו, עֶרֶךְ שָׁבוּעוֹת)

יְמֵי הַשּׁוֹבָבִי"ם

די הייליגע טעג פון שׁוֹבָבִי"ם, וואס דאס זענען די זעקס וואכן, שְׁ'מוֹת וָ'אֵרָא בֹּ'א בְּ'שַׁלַּח יִ'תְרוֹ מִ'שְׁפָּטִים, זענען ספּעציעל מְסוּגָל צו פארעכטן אלע עֲבֵירוֹת, די וואכן איז גאר גרינג אז א איד זאל צוריק קומען צום אייבערשטן, ווען א איד זאגט פארן אייבערשטן: "באשעפער איך האב געטוהן דאס און דאס, איך האב מיר נישט אויפגעפירט ווי מען דארף, און איך וויל תְּשׁוּבָה טוהן און צוריק קומען צו דיר", אויף דעם וועג קען מען זייער גרינג צוריק קומען צום אייבערשטן.

עס זענען געווען צַדִּיקִים וואס האבן זיך געפירט צו פאסטן תַּעֲנִיתִים אין די טעג פון שׁוֹבָבִי"ם, כְּדֵי צו פארעכטן אלע שלעכטס'ס, אבער מיר אין די היינטיגע שוואכע דורות קענען נישט פאסטן, דארפן מיר כאטש טוהן וואס מען קען יא, צוריק צו קומען צום אייבערשטן.

היינט דארף מען נישט פאסטן

בֶּאֱמֶת ווען מען קוקט אריין אין "שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים" פון אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ וואס ער שרייבט דארט וויפיל תַּעֲנִיתִים א מענטש דארף פאסטן פאר יעדע עֲבֵירָה וואס ער האט געטוהן, זעהט מען אז עס איז מַמָּשׁ נישט מעגליך עס אויסצופירן, ווייל עס זענען בִּכְלָל נישט דא גענוג טעג אינעם גאנצן לעבן פונעם מענטש, צו קענען פאסטן אזויפיל.

דערפאר דארף מען געדענקן די ווערטער וואס די הייליגע חֲזַ"ל זאגן (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ח'): "**כֵּיוָן שֶׁקִּבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם עוֹל תּוֹרָה מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִילּוּ לֹא חֲטָאתֶם מִימֵיכֶם**", ווען א איד איז מְקַבֵּל אויף זיך אז ער גייט לערנען תּוֹרָה, אֲפִילוּ ער האט געטוהן וואס ער האט געטוהן, רעכנט אים דער אייבערשטער אזוי ווי ער האט קיינמאל נישט געזינדיגט.

דערפאר ווען א מענטש האט שֵׂכֶל און ער לייגט זיך אריין אין די תּוֹרָה, וּבִפְרַט ווען מען איז זוֹכֶה צו לערנען אויפ'ן סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּימוּד פון הייליג'ן רבי'ן, וואס מיט דעם וועג קען מען אדורך גיין אלע חֲלָקִים פון די תּוֹרָה, דעמאלטס וועט די תּוֹרָה אים אויסוואשן פון אלעם שלעכטס'ס, און דער אייבערשטער וועט אים בִּכְלָל נישט רעכענען אז ער האט אמאל געזינדיגט.

איינמאל האט דער הייליגער רַבִּי גערעדט מיטן הייליג'ן רַבִּי נָתָן איבער די גרויסקייט פון לערנען תּוֹרָה אז עס וואשט אפּ דעם מענטש פון אלע עֲבֵירוֹת, און פון אלע שלעכטס'ס וואס ער האט געטוהן, האט דער הייליגער רַבִּי נָתָן געפרעגט דעם הייליג'ן רבי'ן: "דאס איז אויך ווען דער מענטש האט

גֶעזִינְדִיגְט אִין פְּגַם הַבְּרִית רַחֲמָנָא לִיצְלָן, וָואס דָאס אִיז גָאר אַ הַארְבֶּע עֲבֵירָה?" הָאט זִיךְ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעבֵּייזֶערְט אוֹיף אִים אוּן אִים אָנְגֶעשְׁרִיגְן: "דוּ וֵוייסְט דֶען וָואס תּוֹרָה אִיז? 'בְּרִית בִּיסוֹד וְאוֹרֵייתָא בְּתִפְאֶרֶת'" דָאס מֵיינְט אַז תּוֹרָה אִיז נָאךְ גְרֶעסֶער אוּן עֶס הָאט דֶעם כֹּחַ אָפְּצִיוַואשְׁן דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן דִי עֶרְגְסְטֶע עֲבֵירוֹת.

דִי תּוֹרָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט טוּישְׁט דֶעם מֶענְטְשׁ אִינְגַאנְצְן, עֶר וֶוערְט אַ נַייֶער מֶענְטְשׁ מִיט גָאר אַנְדֶערֶע רְצוֹנוֹת אוּן שְׁאִיפוֹת, עֶס שְׁלֶעפְּט אִים אַרוֹיס פוּן אַלֶע זַיינֶע שְׁלֶעכְטֶע גֶעוואוֹינְהֵייטְן, אוּן עֶס בְּרֶענְגְט אִים נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ הָאט נִישְׁט גֶעווְאוּסְט פוּן דֶעם?

וֶוען מוֹהַרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א הָאט גֶערֶעדְט דֶעם שְׁמוּעֶס, הָאט אֵיינֶער גֶעפְרֶעגְט פוּן מוֹהַרָא"שׁ אַז לְכְאוֹרָה הָאט דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ אוֹיךְ גֶעווְאוּסְט פוּן דֶעם יְרוּשַׁלְמִי אַז וֶוען מֶען נֶעמְט אוֹיף זִיךְ דֶעם עוֹל תּוֹרָה רֶעכֶנְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער כְּאִילוּ מֶען הָאט נִישְׁט גֶעזִינְדִיגְט, אוּן פוּן דֶעסְט וֶועגְן הָאט נָאךְ דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ גֶעזָאגְט אַז מֶען דַארְף פַאסְטְן אַזוֹי פִיל תַּעֲנִיתִים אוֹיף יֶעדֶע עֲבֵירָה?

הָאט מוֹהַרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א גֶעעֶנְטְפֶערְט אוֹיף דֶעם: "זֶעהְט אוֹיס אַז דֶעמָאלְטְס אִיז נָאכְנִישְׁט גֶעוֶוען דִי צַייט אַז דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס לִימוּדִים זָאלְן שׁוֹין אַרַיינְגֵיין אִין דִי וֶועלְט". דָאס מֵיינְט דֶער וֶועג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעטְרֶעטְן מִיטְן סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימוּד, וִוי מֶען קֶען אוֹיף אַ גְרִינְגֶע וֶועג אַדוּרְךְ לֶערְנֶען דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה, אוּן פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט דִי וֶועג פוּן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וִוי יֶעדֶער אִיד קֶען זִיךְ אוֹיסְרֶעדְן פַאְרן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס דְרוּקְט אִים אוּן אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן, אוֹיף זַיין אֵייגֶענֶע שְׁפְּרַאךְ, אָבֶּער אַזוֹי וִוי דֶעמָאלְטְס אִיז נָאכְנִישְׁט נִתְגַלֶּה גֶעוָוארְן דֶעם רֶבִּי'נְס לִימוּדִים, דֶערְפַאר הָאט דֶעמָאלְטְס דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ גֶעדַארְפְט גֶעבְּן אַזֶעלְכֶע תִּקּוּנִים פוּן שְׁוֶוערֶע תַּעֲנִיתִים.

אָבֶּער יֶעצְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהָאלְפְן אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט דִי הֵיילִיגֶע לִימוּדִים, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וֶועט זִיךְ בֶּאֱמֶת אַרַיינְלֵייגְן אִין תּוֹרָה אוּן תְּפִלָּה אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעלֶערְנְט, וֶועט דָאס אִים אַלֶעס פַארֶעכְטְן, אוּן עֶר וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ גָאר גְרוֹיסֶע זַאכְן אִין לֶעבְן, זַאכְן וָואס עֶר זִיךְ הָאט קֵיינְמָאל נִישְׁט פָארְגֶעשְׁטֶעלְט.

יָא דוּ קֶענְסְט אוֹיךְ!

מֶענְטְשְׁן קוּקְן עֶס אָן וִוי אַן אוּמְמֶעגְלִיכֶע זַאךְ אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל קֶענֶען דוּרְךְ לֶערְנֶען כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, אָבֶּער מִיטְן הֵיילִיגְן רֶבִּי'נְס דֶרֶךְ הַלִּימוּד, קֶען יֶעדֶער אִיד זוֹכֶה זַיין צוּ דֶעם. חֲזַ"ל זָאגְן אַז פַאר אַ מֶענְטְשׁ וֶוערְט גֶעבּוֹירְן לֶערְנְט מֶען מִיט אִים דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה,

אוּן דֶערְנָאךְ קוּמְט אַ מַלְאָךְ אוּן גֶעבְּט אִים אַ שְׁנֶעלְקֶע אוּן עֶר פַארְגֶעסְט אַלֶעס, שְׁטֶעלְט זִיךְ אַ פְרַאגֶע אוֹיבּ דֶער מֶענְטְשׁ פַארְגֶעסְט סַיי וִוי אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט, פַארְוָואס הָאט מֶען בִּכְלַל גֶעדַארְפְט לֶערְנֶען מִיט אִים, נָאר דָאס וַוייזְט אוּנְז אַז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ הָאט אִין זִיךְ דֶעם כֹּחַ אַדוּרְךְ צוּ לֶערְנֶען בְּמֶשֶׁךְ זַיין לֶעבְּן דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה וָואס עֶר הָאט פַארְגֶעסְן, אוּן דָאס קֶען יֶעדֶער זוֹכֶה זַיין דוּרְךְ דֶעם סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימוּד פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן.

דָאס קֶען זַיין מְרוּמָז אִין דִי וֶוערְטֶער פוּן חַזַ"ל (בָּבָא מְצִיעָא ק"ז.): **בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ**, אַזוֹי וִוי דוּ בִּיזְט גֶעקוּמֶען אוֹיף דִי וֶועלְט אָן עֲבֵירוֹת אַזוֹי זָאלְסְטוּ אוֹיךְ אַרוֹיס גֵיין פוּן דִי וֶועלְט אָן עֲבֵירוֹת, קֶען זַיין דֶער פְּשַׁט, אַז אוֹיבּ דוּ וֶועסְט נֶעמֶען דָאס וָואס דוּ הָאסְט גֶעטוּהְן בְּשַׁעַת דוּ בִּיזְט אַרָאפּ גֶעקוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט, וָואס דֶעמָאלְטְס הָאסְטוּ דָאךְ גֶעלֶערְנְט דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה, אוֹיבּ דוּ וֶועסְט דָאס אוֹיךְ טוּהְן בְּמֶשֶׁךְ דַיין לֶעבְּן, דוּ וֶועסְט זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, דֶעמָאלְטְס וֶועסְטוּ טַאקֶע אוֹיךְ אַרוֹיס גֵיין פוּן דִי וֶועלְט אָן קַיין עֲבֵירוֹת, וַוייל דִי תּוֹרָה וֶועט דִיךְ אָפְּוַואשְׁן פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטְ'ס.

דָאס אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע זְכוּת אַז מִיר הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן דֶעם דֶרֶךְ הַלִּימוּד, אַז מֶען מוּז נִישְׁט אֵייבִּיג לֶערְנֶען אַזוֹי בְּעִיּוּן, מֶען קֶען אוֹיךְ לֶערְנֶען אוֹיף אַ לַייכְטֶע וֶועג, אוּן אֲפִילוּ וֶוען מֶען זָאגְט נָאר דִי וֶוערְטֶער פוּן דִי תּוֹרָה אִיז עֶס אוֹיךְ זֵייעֶר חָשׁוּב, וַוייל אַזוֹי קֶען מֶען אוֹיסְנִיצְן שְׁטֶענְדִיג דִי צַייט, אַמָאל לֶערְנְט מֶען גְמָרָא, אַמָאל חוּמָשׁ רַשִׁ"י אַמָאל תַּנַ"ךְ אוּן אַמָאל זָאגְט מֶען תְּהִלִּים. אָבֶער וֶוען מֶען וֵוייסְט נִישְׁט פוּנֶעם דֶרֶךְ הַלִּימוּד, מֵיינְט מֶען אַז נָאר אוֹיבּ מֶען קֶען זִיךְ אַוֶועק זֶעצְן לֶערְנֶען בְּעִיּוּן מִיטְן גַאנְצְן קָאפּ אוּן מֹחַ, נָאר דֶעמָאלְט הָאט מֶען עֶפֶּעס אוֹיפְגֶעטוּהְן, אוּן דֶערְפַאר וֶוען עֶס קוּמְט אַ צַייט וֶוען מֶען קֶען נִישְׁט לֶערְנֶען בְּעִיּוּן פַארְבְּרֶענְגְט מֶען דִי צַייט מִיט נַארִישְׁקֵייטְן, אָבֶער מִיטְן סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימוּד אִיז מֶען שְׁטֶענְדִיג פַארְנוּמֶען מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

אָט הָאט אִיר אַ דוּגְמָה...

אֵיינְמָאל אִיז מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען אִין פָארְנְט פוּן זַיין הוֹיז, אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אוֹיפְ'ן גַאס זִיצְן אַ אִינְגֶערְמַאן מִיט עֶ"ר פָּאוֹנְ"ס אִין אוֹיעֶר, הַאלְטְנְדִיג אִינְמִיטְן הֶערְן רֶעדִיָא, הָאט מוֹהֲרָא"שׁ זִיךְ אָנְגֶערוּפְן פַאר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ וָואס זֶענֶען דָארְט גֶעוֶוען: "אָט הָאט אִיר אַ דוּגְמָה וִוי אַזוֹי עֶס זֶעהְט אוֹיס אֵיינֶער וָואס וֵוייסְט נִישְׁט פוּנֶעם דֶרֶךְ הַלִּימוּד, קוּקְט וִוי אַ אִינְגֶערְמַאן מִיט בָּארְד אוּן פֵּאוֹת הָאט נִישְׁט בֶּעסֶערְ'ס וָואס צוּ טוּהְן מִיט דִי צַייט נָאר זִיצְן אוֹיפְ'ן גַאס אוּן הֶערְן אַלֶע נַארִישְׁקֵייטְן, אוּן עֶס פַאלְט אִים נִישְׁט אַיין אַז עֶר קֶען נֶעמֶען אַ מִשְׁנַיּוֹת אָדֶער אַן אַנְדֶער סֵפֶר אִין דִי הַאנְט אַרַיין", זֶעהְט אִיר כָּאטְשׁ וִוי גְלִיקְלִיךְ מִיר זֶענֶען אַז מִיר וֵוייסְן פוּנֶעם

הייליגְן רֶבּי'ן און פון זַיין דֶרֶךְ הַלימוּד און אַזוֹי קֶענֶען מִיר אוֹיסְנִיצְן דִי צַייט וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

לָאמִיר זִיךְ טַאקֶע נִישְׁט לָאזְן נַארְן, נָאר זִיךְ מַאכְן שִׁיעוּרִים אִין דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, וֶועלְן מִיר זוֹכֶה זַיין צוּ דִי הַבְטָחָה פוּן חַזַ"ל "מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִילוּ לֹא חַטָאתֶם מִימֵיכֶם", מִיר וֶועלְן מִיט דֶעם אַלֶעס פַארֶעכְטְן, אָמֵן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"ש חֵלֶק י"ד עֵרֶךְ שׁוֹבָבִי"ם, וְחֵלֶק ו' עֵרֶךְ לִימוּד)

יְמֵי חֲנוּכָּה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל

אין די טעג פון חֲנוּכָּה שַׁיינְט דער אוֹר הַגָּנוּז, די גֶעוַואלְדִיגֶע לִיכְטִיגְקֵייט וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט בַּאהַאלְטְן פַאר די צַדִיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא, דָאס שַׁיינְט פַאר יֶעדְן אִיד אִין די טֶעג, אוּן דָאס דֶערְוַוארִימְט יֶעדְן אִיד אַז עֶר זָאל שְׁפִּירְן די זִיסְקֵייט אוּן גֶעשְׁמַאק פוּן לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן נָאךְ מֶער אִיז דָאס וֶוען מֶען זִיצְט בַּיי די חֲנוּכָּה לִיכְט, מֶען קוּקְט אוֹיף די חֲנוּכָּה לִיכְט. דַאן קֶען יֶעדֶער אִיד שְׁפִּירְן די בַּאהַאלְטֶענֶע לִיכְטִיגְקֵייט, עֶר קֶען פִיהְלְן די נָאנְטְקֵייט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט אִים, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אִים לִיבּ אוּן וויל אִים הֶעלְפְן אִין יֶעדֶע מַצָב. אַוַדַאי אִיז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ אַנְדֶערְשׁ, יֶעדֶער שְׁפִּירְט לוֹיט זַיין מַדְרֵיגָה, אָבֶּער יֶעדֶער אִיד קֶען שְׁפִּירְן דֶעם אוֹר הַגָּנוּז וֶוען עֶר זִיצְט בַּיי די חֲנוּכָּה לִיכְט.

אוּן וֶוען מֶען פִיהְלְט דֶעם גֶעשְׁמַאק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז דַאן די בֶּעסְטֶע צַייט צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, בִּשְׁעַת מֶען זִיצְט בַּיי די חֲנוּכָּה לִיכְט אִיז אַ גוּטֶע צַייט זִיךְ אוֹיסְצוּרֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִים דֶערְצֵיילְן אַלֶע שְׁוֶועריקֵייטְן וָואס מֶען הָאט, אוּן אִים בֶּעטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן בְּרוּחְנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת. אוּן אוֹיךְ בֶּעטְן אַז מֶען זָאל דָאס אֵייבִּיג ווִיסְן אוּן גֶעדֶענְקְן שְׁטֶענְדִיג אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא וואו אוּן צוּ וֶועם זִיךְ צוּ וֶוענְדְן נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין, אוּן אוֹיךְ נָאךְ חֲנוּכָּה זָאל מֶען דָאס נִישְׁט פַארְגֶעסְן, נָאר אֵייבִּיג זִיךְ וֶוענְדְן נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

וָואס אִיז חֲנוּכָּה?

די טֶעג פוּן חֲנוּכָּה זֶענֶען גֶעשְׁטֶעלְט לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת צוּ דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף די גְרוֹיסֶע נִסִים וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן מִיט אוּנְז.

די יְוָנִים הָאבְּן נָאר גֶעוָואלְט אוֹיסְרַייסְן די אֱמוּנָה פוּן אִידִישֶׁע קִינְדֶער, זֵיי הָאבְּן נָאר גֶעוָואלְט אַריינְבְּרֶענְגֶען אוּן גְרוֹיס מַאכְן די טֶבַע, אַז אַלֶעס פִירְט זִיךְ נָאר מִיט טֶבַע אוּן נִישְׁט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט די וֶועלְט, אַזוֹי וַוייט אַז זֵיי הָאבְּן גֶעמַאכְט גְזֵירוֹת אַז מֶען דַארְף אוֹיפְשְׁרַייבְּן אוֹיף די הֶערְנֶער פוּנֶעם אָקְס "אֵין לָנוּ חֵלֶק בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל", אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ הָאבְּן גֶעזָאגְט פְּשַׁט פַארְוָואס זֵיי הָאבְּן עֶס דַוְקָא גֶעוָואלְט שְׁרַייבְּן אוֹיף די הֶערְנֶער, לוֹיט ווִי חַזַ"ל זָאגְן (שַׁבָּת ל"ה:): אַז מֶען פְלֶעגְט נוּצְן די הֶערְנֶער פַאר אַ בָּאטְל פַאר קְלֵיינֶע קִינְדֶער, מֶען הָאט אַרַיינְגֶעגָאסְן אִין די בְּרֵייטֶע זַייט אוּן דָאס קִינְד הָאט גֶעטְרִינְקֶען פוּן די שְׁמָאלֶע זַייט, אוּן דָאס הָאבְּן די יְוָנִים גֶעוָואלְט, אַז אֲפִילוּ די פִּיצֶעלֶעךְ קִינְדֶער זָאלְן זֶעהְן די כְּפִירָה'דִיגֶע רֵייד.

אוּן דֶערְפַאר וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט

גֶעהָאלְפְּן אַז דִי אִידְן זֶענֶען נִיצוֹל גֶעוָוארְן פוּן זַיי, דַארְף מֶען טוּהְן פוּנְקְט דִי פַּארְקֶערְטֶע, אוּן אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין אוּנְז אוּן אִין דִי קִינְדֶער דִי פְּשׁוּטֶע אֱמוּנָה, אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט, אֲפִילוּ וֶוען עֶס זֶעהְט אוֹיס צוּמָאל אַז עֶס אִיז דָא אַ דֶרֶךְ הַטֶבַע, אִיז דָאס בֶּאֱמֶת אוֹיךְ פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע הַשְׁגָּחָה פְּרָטִיוּת.

דִי עֶרְשְׁטֶע טָאג אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען אַ נֵס

עֶס אִיז בַּאקַאנְט דִי קַשְׁיָא פוּן בֵּית יוֹסֵף וָואס פְרֶעגְט, אוֹיבּ דֶער נֵס אִיז גֶעוֶוען אַז אוֹיל וָואס קֶען בְּרֶענֶען נָאר אֵיין טָאג הָאט גֶעבְּרֶענְט אַכְט טֶעג. אִיז דָאךְ דֶער נֵס גֶעוֶוען נָאר זִיבְּן טֶעג, וַוייל אֵיין טָאג הָאט עֶס דָאךְ גֶעקֶענְט בְּרֶענֶען?

דִי תֵּירוּץ אִיז אַז דָאס הָאבְּן טַאקֶע דִי הֵיילִיגֶע חַשְׁמוֹנָאִים אוּנְז גֶעוָואלְט לֶערְנֶען, אַז אֲפִילוּ וֶוען עֶס זֶעהְט אוֹיס וִוי אַ דֶרֶךְ הַטֶבַע אַז אוֹיל קֶען בְּרֶענֶען, אִיז דָאס בֶּאֱמֶת אוֹיךְ אַ נֵס, עֶס זֶעהְט נָאר אוֹיס וִוי אַ טֶבַע.

אַזוֹי וִוי דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (תַּעֲנִית כה.): אוֹיךְ רֶבִּי חֲנִינָא בֶּן דוֹסָא, אַז וֶוען זַיין טָאכְטֶער הָאט בְּטָעוּת אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין דִי שַׁבָּת לִיכְט עֶסִיג אַנְשְׁטָאט אוֹיל, הָאט עֶר אִיר גֶעזָאגְט: "דֶער זֶעלְבֶּער בַּאשֶׁעפֶער וָואס הָאט גֶעמַאכְט אַז אוֹיל זָאל בְּרֶענֶען, וֶועט מַאכְן אַז עֶסִיג זָאל בְּרֶענֶען", אוּן אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען דִי עֶסִיג הָאט גֶעבְּרֶענְט אַ גַאנְץ שַׁבָּת, דָאס אִיז גֶעוֶוען וַוייל רֶבִּי חֲנִינָא בֶּן דוֹסָא הָאט גֶעוואוּסְט דֶעם אֱמֶת, אַז דָאס וָואס אוֹיל בְּרֶענְט, אִיז אוֹיךְ נִישְׁט קֵיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, עֶס אִיז אוֹיךְ אַ נֵס פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶערְפַאר קֶען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוֹיךְ מַאכְן אַז עֶסִיג זָאל בְּרֶענֶען.

אוּן דֶערְפַאר הָאבְּן דִי הֵיילִיגֶע חַשְׁמוֹנָאִים גֶעמַאכְט דֶעם יוֹם טוֹב חֲנוּכָּה אַכְט טֶעג, אֲפִילוּ דֶעם עֶרְשְׁטְן טָאג הָאט עֶס דָאךְ גֶעקֶענְט בְּרֶענֶען, וַוייל זֵיי הָאבְּן אוּנְז גֶעוָואלְט וַוייזְן, אַז פוּנְקְט וִוי יֶעדֶער וֵוייסְט אַז זִיבְּן טֶעג אִיז גֶעוֶוען אַ נֵס, דִי זֶעלְבֶּע נֵס אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען דֶעם עֶרְשְׁטְן טָאג, וַוייל שְׁטֶענְדִיג וֶוען אוֹיל בְּרֶענְט אִיז עֶס אַ נֵס, וַוייל עֶס אִיז בִּכְלַל נִישְׁט דָא קֵיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, אַלֶעס פִירְט נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיין.

דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן

דֶערְפַאר זֶענֶען דִי חֲנוּכָּה טֶעג גֶעשְׁטֶעלְט צוּ לוֹיבְּן אוּן דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל וֶוען אַ אִיד גֶעוואוֹינְט זִיךְ צוּ צוּ דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעבְּט אִים, דָאס עֶפְּנְט אִים אוֹיף דִי הַארְץ אַז עֶר זָאל שְׁפִּירְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן עֶר זָאל וִויסְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז אוֹיף זַיין זַייט, אוּן אַז אֲפִילוּ וֶוען עֶס גֵייט אִים נִישְׁט אַזוֹי גוּט אִיז דָאס אוֹיךְ זִיכֶער פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן פַאר זַיין טוֹבָה.

דָאס אַלֵיין אַז אַ מֶענְטְשׁ אִיז גֶעזוּנְט אוּן

עֶר דַארְף נִישְׁט לִיגְן אִין שְׁפִּיטָאל אַזוֹי וִוי עֶס זֶענֶען לַייְדֶער דָא אַנְדֶערֶע, דָאס אַלֵיין אִיז שׁוֹין גֶענוּג צוּ דַאנְקֶען אוּן לוֹיבְּן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער הָאט יֶעדֶער מֶענְטְשׁ גֶענוּג אוּן נָאךְ גוּטֶע זַאכְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעבְּט אִים אוּן וֶוען מֶען טְרַאכְט אַרַיין דֶערִין אוּן מֶען דַאנְקְט טַאקֶע דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן דֶערוֹיף, דַאן בַּאקוּמְט מֶען דִי רֵיינֶע אֱמוּנָה אוּן מֶען זֶעהְט אַז אַלֶעס אִיז פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אַלֶעס אִיז גוּט, אוּן מֶען הָאט דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט.

וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען וֶועט דָאס זַיין בִּשְׁלֵימוּת דַאן וֶועט יֶעדֶער זֶעהְן מִיט דִי אוֹיגְן אַז אַלֶעס אִיז גוּט, דָאס וֶועט מָשִׁיחַ אַרַייבְּרֶענְגֶען אִין דִי וֶועלְט, אָבֶּער אֲפִילוּ הַיינְטִיגֶע צֵייטְן קֶען מֶען אוֹיךְ צוּקוּמֶען דֶערְצוּ דוּרְכְ'ן דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף דִי גוּטֶע חֲלָקִים וָואס מֶען הָאט.

דֶער צַדִיק רֶבִּי פִּנְחָס'ל קָארִיצֶער זי"ע הָאט גֶעזָאגְט אַז **שַׁבָּת** חֲנוּכָּה קֶען מֶען פִיהְלְן דֶעם **אוֹר** פוּן מָשִׁיחַ. דָאס אִיז אַזוֹי וִוי גֶעזָאגְט אַז חֲנוּכָּה וָואס דַאן אִיז דִי צַייט צוּ דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶעמָאלְטְס קֶען מֶען שׁוֹין פִיהְלְן דִי אוֹר פוּן מָשִׁיחַ, צוּ זֶעהְן אַז אַלֶעס אִיז נָאר גוּטְס פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

מְזוּזָה בִּימִין וְנֵר חֲנוּכָּה בִּשְׂמֹאל

דִי מְזוּזָה אִיז אוֹיף דִי רֶעכְטֶע זַייט אוּן דִי חֲנוּכָּה לִיכְט אוֹיף דִי לִינְקֶע זַייט. אִין דִי מְזוּזָה שְׁטֵייט "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד" אַז עֶס אִיז נָאר דָא אֵיין אֵיינְצִיגֶע בַּאשֶׁעפֶער אוֹיף דִי וֶועלְט, דָאס אִיז אוֹיף דִי רֶעכְטֶע זַייט, וֶוען עֶס גֵייט אַלֶע גוּט דַאן וֵוייסְט יֶעדֶער אָפְן אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט עֶס.

אָבֶער אוֹיף דִי לִינְקֶע זַייט, וֶוען עֶס גֵייט זַאכְן לִינְקְס, עֶס גֵייט נִישְׁט וִוי אַזוֹי מֶען וִויל, דָארְט דַארְף מֶען הָאבְן דִי חֲנוּכָּה לִיכְט, צוּ גֶעדֶענְקְן דִי נִסִים וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעטוּהְן מִיט אוּנְז זִיךְ צוּ רַאטֶעוֶוען פוּן דִי יְוָנִים וָואס הָאבְן גֶעוָואלְט אוֹיסְרַייסְן דִי אֱמוּנָה פוּן אִידִישֶׁע קִינְדֶער, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז גֶעהָאלְפְן דוּרְךְ דִי הֵיילִיגֶע צַדִיקִים דִי חַשְׁמוֹנָאִים, וָואס הָאבְן אוּנְז גֶעוִויזְן אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט מִיט גְרוֹיסֶע נִסִים, אוּן דָאס דַארְף לִיגְן אוֹיף דִי לִינְקֶע זַייט, עֶס צוּ גֶעדֶענְקְן אוֹיךְ וֶוען עֶס גֵייט נִישְׁט גוּט פַארְן מֶענְטְשׁ.

מִקֵץ – חֲנוּכָּה

אֵייבִּיג קוּמְט אוֹיס חֲנוּכָּה אִין **פַּרְשַׁת מִקֵץ**. אוּן בֶּאֱמֶת וִוי מִיר זָאגְן הָאט דָאס אַ גְרוֹיסֶע שַׁיְיכוּת. אִין דִי פַּרְשָׁה גֶעפִינֶען מִיר דִי חֲלוֹמוֹת וָואס פַּרְעֹה הָאט גֶע'חָלוֹמְ'ט וָואס זֶענֶען בֶּאֱמֶת גֶעוֶוען לְמַעְלָה מִדֶרֶךְ הַטֶבַע, דָאס אִיז דָאךְ נִישְׁט קֵיין דֶרֶךְ הַטֶבַע אַז דִי מָאגֶערֶע קִיעֶן זָאלְן אַיינְשְׁלִינְגֶען דִי פֶעטֶע קִיעֶן אוּן מֶען זָאל עֶס נָאךְ גָארְנִישְׁט דֶערְקֶענֶען, אוּן אֲפִילוּ דָאס הָאט נָאךְ עֶפֶּעס מִיט טֶבַע וַוייל אַ קִיה קֶען דָאךְ עֶסְן, אָבֶּער דִי צְוֵוייטֶע חָלוֹם אִיז דָאךְ אִינְגַאנְצְן נִישְׁט בְּטֶבַע

אַז זַאנְגְעַן זָאלְן קֶענֶען שְׁלִינְגֶען, אוּן דֶערְפַאר הָאבְּן דִי חֲכָמִים פוּן פַּרְעֹה נִישְׁט גֶעקֶענְט וִויסְן דֶעם פִּתְרוֹן פוּנֶעם חָלוֹם, וַוייל זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען אוּנְטֶער גֶעוָוארְפְן אוּנְטֶער דִי טֶבַע, זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעוואוּסְט אַז עֶס אִיז דָא עֶפֶּעס אַ הֶעכֶערֶע כֹּחַ, אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט.

אָבֶער וֶוען יוֹסֵף אִיז גֶעקוּמֶען הָאט עֶר צוּם עֶרְשְׁט גֶעזָאגְט: "בִּלְעָדַי, אֱלֹקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה", צוּם עֶרְשְׁט הָאט עֶר גֶעזָאגְט פַאר פַּרְעֹה אַז עֶר זָאל וִויסְן אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט אוּן עֶס אִיז בִּכְלָל נִישְׁט דָא קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, דֶערְנָאךְ הָאט עֶר אִים גֶעזָאגְט: "חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא, אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עֹשֶׂה הִגִּיד לְפַרְעֹה" בֵּיידֶע חֲלוֹמוֹת זֶענֶען דִי זֶעלְבֶּע, אַזוֹי וִוי דִי צְוֵוייטֶע חָלוֹם אִיז בִּכְלָל נִישְׁט קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, אַזוֹי אוֹיךְ דִי עֶרְשְׁטֶע חָלוֹם אִיז נִישְׁט קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, וַוייל עֶס אִיז בִּכְלָל נִישְׁטָא קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט. אוּן דָאס הָאט שׁוֹין פַּרְעֹה גֶעקֶענְט הֶערְן, אַז יוֹסֵף הַצַדִיק הָאט גֶערֶעדְט צוּ אִים פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶס נִישְׁט דָא קַיין טֶבַע, הָאט עֶר שׁוֹין גֶעקֶענְט הֶערְן דִי פִּתְרוֹן צוּ זַיין חָלוֹם וָואס אִיז אוֹיךְ נִישְׁט גֶעוֶוען קַיין טֶבַע.

קוּמְט אוֹיס אַז אִין דִי פָּרָשָׁה גֶעפִינֶען מִיר דָאס אַז עֶס נִישְׁט דָא קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, וָואס דָאס אִיז דִי גַאנְצֶע עִנְיָן פוּן חֲנוּכָּה, וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז גֶערַאטֶעוֶועט פוּן דִי יְוָנִים וָואס הָאבְּן גֶעוָואלְט אַרַיינְבְּרֶענְגֶען דִי טֶבַע, אוּן מֶען הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ דִי גְרוֹיסֶע נֵס חֲנוּכָּה, וָואס הָאט אוּנְז גֶעוִויזְן אַז נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט.

חֲנוּכָּה – אַ צַייט פוּן חִינוּךְ

בַּיים צִינְדְן דִי חֲנוּכָּה לִיכְט וֶוערְט יֶעדֶער אִיד אַזוֹי וִוי דֶער כֹּהֵן גָדוֹל וָואס הָאט גֶעצוּנְדְן דִי מְנוֹרָה אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ.

אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רַמְבַּ"ן הַקָדוֹשׁ זָאגְט (רֵישׁ פָּרָשַׁת בְּהַעֲלוֹתְךָ): אוֹיף דֶעם מֶדְרָשׁ (בַּמִדְבָּר רַבָּה פָּרָשָׁה ט"ו סִימָן ו'): וָואס זָאגְט אַז וֶוען אַהֲרֹן הָאט גֶעזֶעהְן אַז זַיין שֵׁבֶט, שֵׁבֶט לֵוִי, הָאט נִישְׁט מַקְרִיב גֶעוֶוען צוּזַאמֶען מִיט דִי אַנְדֶערֶע נְשִׂיאִים בַּיים חֲנוּכַּת הַמִשְׁכָּן, הָאט עֶר גֶעהַאט חֲלִישַׁת הַדַעַת, פַארְוָואס זַיין שֵׁבֶט אִיז אַרוֹיסְגֶעפַאלְן, הָאט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער בַּארוּהִיגְט אוּן גֶעזָאגְט: "דַיין זַאךְ אִיז נָאךְ גְרֶעסֶער פוּן זֵייעֶר זַאךְ, וַוייל דִי קָרְבָּנוֹת אִיז נָאר דָא וֶוען דִי בֵּית הַמִקְדָשׁ שְׁטֵייט, אָבֶער דוּ וֶועסְט אָנְצִינְדְן דִי מְנוֹרָה, וָואס דָאס וֶועט זַיין אוֹיף אֵייבִּיג, אַזוֹי וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (בַּמִדְבָּר ח, ב): אֶל מוּל פְּנֵי הַמְנוֹרָה יָאִירוּ".

פְרֶעגְט אוֹיף דֶעם דֶער רַמְבַּ"ן, דִי מְנוֹרָה וָואס אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָאט גֶעצוּנְדְן אִיז דָאךְ אוֹיךְ נָאר גֶעוֶוען וֶוען דֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ שְׁטֵייט? פַארְוָואס הָאט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט אַז דִי מְנוֹרָה וֶועט זַיין אוֹיף אֵייבִּיג? נָאר וָואס דֶען דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דִי הֵיילִיגֶע חֲנוּכָּה לִיכְט וָואס בְּלַייבְּט אוֹיף אֵייבִּיג אֲפִילוּ אִין גָלוּת.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם, אַז יֶעדֶער אִיד וֶוען עֶר צִינְד דִי חֲנוּכָּה לִיכְט, אִיז עֶר אַזוֹי וִוי דֶער כֹּהֵן גָּדוֹל אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ, און דֶערְפַאר אִיז דֶעמָאלְטְס דִי בֶּעסְטֶע צַייט אַז יֶעדֶער טַאטֶע זָאל צוּזַאם נֶעמֶען זַיינֶע קִינְדֶער בַּיי דִי חֲנוּכָּה לִיכְט און זִינְגֶען מִיט זֵיי דִי זְמִירוֹת און אוֹיסְלֶערְנֶען פַאר דִי קִינְדֶער אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז שְׁטֶענְדִיג מִיט אוּנְז, און וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן אִיז נָאר דָא אֵיין עֵצָה צוּ דֶערְצֵיילְן פַאר'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, און דֶער נָאמֶען "חֲנוּכָּה", אִיז אוֹיךְ מְרַמֵז אוֹיף "חִינוּךְ", אַז חֲנוּכָּה אִיז אַ סְפֶּעצִיעֶלֶע צַייט צוּ מְחַנֵךְ זַיין דִי קִינְדֶער, צוּ גֶעדֶענְקֶען אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז שְׁטֶענְדִיג מִיט אוּנְז.

אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט בַּיים פְּלַאץ פוּן בֵּית הַמִקְדָשׁ (בְּרֵאשִׁית כח, יז): "מַה נוֹרָא הַמָקוֹם הַזֶה, אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שַׁעַר הַשָׁמָיִם", דִי זֶעלְבֶּע בַּיי יֶעדְן אִיד אִינְדֶערְהֵיים, וָואס צִינְד דִי חֲנוּכָּה לִיכְט, אִיז אַזוֹי וִוי עֶר אִיז יֶעצְט אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ, און וָואס מֶען בֶּעהְט בַּיי דִי חֲנוּכָּה לִיכְט, גֵייט גְלַייךְ אַרוֹיף צוּם שַׁעַר הַשָׁמַיִם און וֶוערְט שְׁנֶעל אָנְגֶענוּמֶען לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן.

דֶערְפַאר זֶענֶען דִי טֶעג פוּן חֲנֻכָּה סְפֶּעצִיעֶל מְסוּגָל צוּ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען וויל, אֲפִילוּ אַ גַאנְץ יָאר קֶען מֶען אוֹיךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער חֲנֻכָּה קֶען מֶען גְרִינְגֶער און שְׁנֶעלֶער פּוֹעֵל'ן אַלֶע מִינֵי יְשׁוּעוֹת, און נָאךְ מֶער בִּשְׁעַת מֶען זִיצְט בַּיי דִי חֲנֻכָּה לִיכְט, מֶען קוּקְט אוֹיף דִי לִיכְט, קֶען מֶען גָאר אַסַאךְ פּוֹעֵלְ'ן, ווּאוֹיל אִיז דֶעם וָואס נִיצְט אוֹיס דִי הֵיילִיגֶע טֶעג, און זִיצְט בַּיי דִי הֵיילִיגֶע חֲנֻכָּה לִיכְט און בֶּעהְט בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס עֶר דַארְף הָאבְּן בְּרוּחֲנִיוּת און בְּגַשְׁמִיוּת, וֶועט עֶר זִיכֶער אוֹיס'פּוֹעֵלְ'ן גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ה', י"ב, ט"ז, עֶרֶךְ חֲנוּכָּה, חֵלֶק ד' עֶרֶךְ טֶבַע, תּוֹךְ הַנַחַל מִקֵץ תשנ"א)

כַּאפּ אַרַיין נְקוּדוֹת טוֹבוֹת

אַ מֶענְטְש דַארְף זַיין זֵייעֶר קְלוּג אוֹיף דֶער וֶועלְט, אוּן זֶעהְן אַרַיין צוּ כַאפְּן וִוי מֶער עֶר קֶען עֲבוֹדַת ה', וֶוען עֶר הָאט אַ מִינוּט צַייט, דַארְף עֶר אַרַיין כַאפְּן נָאךְ אַבִּיסְל לֶערְנֶען תּוֹרָה, נָאךְ אַבִּיסְל תְּפִלָּה, נָאךְ אַבִּיסְל רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאךְ אַבִּיסְל מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וַוייל עֶס וֶועט אַמָאל קוּמֶען אַ צַייט וָואס מֶען וֶועט זֵייעֶר חֲרָטָה הָאבְּן אוֹיף דִי טֵייעֶרֶע צַייט וָואס מֶען הָאט פַארְבְּרֶענְגְט אוֹיף דִי וֶועלְט.

אַסַאךְ מָאל כַאפְּט מֶען נִישְׁט וִוי דִי צַייט לוֹיפְט אַרִיבֶּער מִיט גָארְנִישְׁט, דָא רֶעדְט מֶען אוּן מֶען שְׁמוּעֶסְט נַארִישְׁקֵייטְן, דָא חָלוֹמְ'ט מֶען סְתַם אַזוֹי, אוּן דִי צַייט לוֹיפְט אַרִיבֶּער, אוּן מֶען כַאפְּט נִישְׁט אַז אִין דִי צַייט וָואלְט מֶען דָאךְ גֶעקֶענְט אַרַיין כַאפְּן אַזוֹיפִיל גוּטֶע זַאכְן.

דִי צַייט לוֹיפְט אַרִיבֶּער אוּן עֶס קוּמְט קֵיינְמָאל נִישְׁט צוּרִיק, אוּן מֶען דַארְף זֶעהְן אַז מֶען זָאל נִישְׁט אַמָאל חֲרָטָה הָאבְּן פַארְן פַארְבְּרֶענְגְן דִי צַייט.

אַ וָואגְן מִיט חֵלֶב...

דֶער דוּבְּנֶער מַגִּיד זי"ע הָאט גֶעזָאגְט אוֹיף דֶעם זֵייעֶר אַ שֵׁיינֶע מָשָׁל.

עֶס אִיז אַמָאל גֶעוֶוען אַ אִיד אַן אָרִימַאן, עֶר הָאט מַמָשׁ גָארְנִישְׁט גֶעהַאט צוּ שְׁפֵּייזְן זַיין פַאמִילְיֶע, אֵיינְמָאל הָאט עֶר גֶעהֶערְט אַז אוּנְטֶער דִי הָרֵי חוֹשֶׁךְ קֶען מֶען טְרֶעפְן גָאר אַסַאךְ טֵייעֶרֶע דִימַאנְט שְׁטֵיינֶער אוּן בְּרִילְיַאנְטְן, עֶס וַוארְפְן זִיךְ דָארְט אַרוּם דִי שְׁטֵיינֶער וִוי דִי זַאמְד, אוּן מֶען קֶען אִין אַ קוּרְצֶע צַייט וֶוערְן אַ גְרוֹיסֶער עוֹשֶׁר.

וֶוען עֶר הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר וֶועט זִיךְ אַרוֹיס לָאזְן אוֹיפְ'ן וֶועג אַהִין, עֶר וֶועט פְּרוּבִּירְן זַיין מַזָל, אֶפְשָׁר דָארְט וֶועט עֶר מַצְלִיחַ זַיין, אוּן עֶר וֶועט קֶענֶען אַהֵיים בְּרֶענְגְן גֶעלְט צוּ שְׁפֵּייזְן זַיין פַאמִילְיֶע.

נָאךְ אַ שְׁוֶוערֶע נְסִיעָה פוּן וָואכְן לַאנְג אִיז עֶר אָנְגֶעקוּמֶען אַהִין אוּנְטֶער דִי הָרֵי חוֹשֶׁךְ, אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶס אִיז טַאקֶע אֱמֶת וָואס עֶר הָאט גֶעהֶערְט, טֵייעֶרֶע שְׁטֵיינֶער אוּן בְּרִילְיַאנְטְן וַואלְגֶערְן זִיךְ דָארְט אוֹיף דֶער עֶרְד אוּן קֵיינֶער קִימֶערְט אֲפִילוּ נִישְׁט זֵיי אוֹיף צוּ הֵייבְן, עֶס אִיז בִּכְלַל נִישְׁט חָשׁוּב בַּיי דִי מֶענְטְשְׁן דָארְט, דָארְט אִיז אַן אַנְדֶערֶע זַאךְ גֶעוֶוען זֵייעֶר חָשׁוּב, דָאס אִיז גֶעוֶוען חֵלֶב, וַוייל אַזוֹי וִוי דָארְט אִיז דָאךְ אֵייבִּיג טוּנְקְל, דַארְף מֶען דָאךְ הָאבְּן אַסַאךְ לִיכְט וָואס מֶען מַאכְט פוּן חֵלֶב, אוּן דֶערְפַאר אִיז דָאס זֵייעֶר חָשׁוּב דָארְט, אוּן דִי עִיקָר עַשִׁירוּת אוּן חֲשִׁיבוּת דָארְט אִיז וֶוער עֶס הָאט מֶער חֵלֶב, פַאר דֶעם אָרִימַאן אִיז דָאס גֶעוֶוען זֵייעֶר אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ, אוּן עֶר הָאט

אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר וֶועט בְּלַייבְּן דָארְט אַבִּיסְל צוּצוּקוּקְן צוּ דִי מַהֲלָךְ פוּן דִי פְּלַאץ דָארְט.

אַזוֹי וִוי עֶר אִיז גֶעזִיצְן דָארְט אַ שְׁטִיק צַייט, הָאט עֶר צוּבִּיסְלֶעךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן זִיךְ צוּגֶעווֹאוֹינֶען צוּ דִי מִנְהָגִים פוּן דִי מֶענְטְשְׁן דָארְט, אוּן עֶר הָאט אוֹיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ הַאנְדְלֶען מִיט חֶלֶב אוּן לִיכְט, אוּן דֶער אַייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהָאלְפְן אַז עֶר הָאט זַייעֶר שַׁיין מַצְלִיחַ גֶעוֶוען אִין דִי מִסְחָר, אוּן עֶר הָאט צוּזַאם גֶענוּמֶען גָאר אַסַאךְ לִיכְט, עֶר אִיז גֶעוָוארְן דָארְט אַ גְרוֹיסֶער עוֹשֶׁר, עֶר הָאט גֶעהַאט פִיל מִיט אוֹצְרוֹת פוּן חֶלֶב, אוֹיל, אוּן קְנוֹיטְן.

אִינְצְוִוישְׁן אִיז דוּרְכְגֶעלָאפְן אַסַאךְ יָארְן, אוּן דֶער מֶענְטְשׁ הָאט שׁוֹין אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טְרַאכְטְן פוּן צוּרִיק פָארְן צוּ זַיין לַאנְד, עֶר הָאט דָאךְ דָארְט אַ וַוייבּ אוּן קִינְדֶער וָואס ווַארְטְן אוֹיף אִים, יֶעצְט קֶען עֶר שׁוֹין אַהֵיים פָארְן אוּן זֵיי ווַייזְן זַיין גְרוֹיס עֲשִׁירוּת וָואס עֶר הָאט דָא צוּזַאם גֶענוּמֶען, אוּן אַזוֹי וֶועט עֶר קֶענֶען חֲתוּנָה מַאכְן זַיינֶע קִינְדֶער מִיט גְרוֹיס כָּבוֹד אוּן עֲשִׁירוּת.

עֶר הָאט גֶענוּמֶען אַ רִיזִיגְן וָואגְן, אוּן עֶס אָנְגֶעפִילְט מִיט דִי אַלֶע אוֹצְרוֹת פוּן חֶלֶב וָואס עֶר הָאט דָארְט צוּזַאם גֶעקְלִיבְן, זַיינֶע פְרַיינְד וָואס עֶר הָאט דָארְט אַיינְגֶעקוֹיפְט זַייעֶנְדִיג אַ עוֹשֶׁר אוּן מְכוּבָּד'יגֶער מֶענְטְשׁ, הָאבְּן אִים גֶעהָאלְפְן אָנְלָאדֶענֶען דִי וָואגְן צוּ קֶענֶען פָארְן, אָבֶּער וֶוען עֶר הָאט גֶעהוֹיבְּן צוּ פָארְן הָאט מֶען גֶעזֶעהְן אַז דִי וָואגְן וֶועט זִיךְ אִיבֶּערְדְרֵייעֶן פוּנֶעם גְרוֹיסְן לַאסְט, הָאבְּן זַיינֶע חֲבֵרִים צוּזַאם גֶענוּמֶען שְׁטֵיינְדְלֶעךְ פוּן דִי גַאס אוּן עֶס אוּנְטֶער גֶעלֵייגְט אוּנְטֶער דִי חֵלֶב אַז עֶס זָאל לִיגְן גְלַייךְ, אוּן עֶס זָאל זִיךְ נִישְׁט אִיבֶּער דְרֵייעֶן, אוּן אַזוֹי הָאט עֶר זִיךְ אַרוֹיס גֶעלָאזְט אוֹיפְ'ן וֶועג צוּרִיק צוּ זַיין לַאנְד.

וָואס הָאסְטוּ דָא גֶעבְּרֶענְגְט?

וֶוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַהֵיים, אִיז דִי גַאנְצֶע שְׁטָאט אַרוֹיס גֶעקוּמֶען אִים מְקַבֵּל פָּנִים זַיין מִיט זַיין וַוייבּ אוּן קִינְדֶער, דִי שִׂמְחָה אִיז גֶעוֶוען גְרוֹיס נָאכְדֶעם וָואס מֶען הָאט אִים שׁוֹין נִישְׁט גֶעזֶעהְן פַאר אַזוֹיפִיל יָארְן, זֵיי הָאבְּן אִים גֶעפְרֶעגְט וִוי אַזוֹי עֶר הָאט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען, אוּן עֶר הָאט זֵיי דֶערְצֵיילְט אַז עֶר אִיז גֶעוָוארְן דָארְט אַ גְרוֹיסֶער עוֹשֶׁר, "יֶעצְט וֶועל אִיךְ אַייךְ שׁוֹין קֶענֶען שְׁפֵּייזְן בְּכָבוֹד וּבְרֶיוַח, אוּן אִיךְ וֶועל שׁוֹין קֶענֶען חֲתוּנָה מַאכְן דִי קִינְדֶער".

זַיין מִשְׁפָּחָה הָאט שׁוֹין קוֹים גֶעוַוארְט צוּ זֶעהְן דִי גְרוֹיסֶע עֲשִׁירוּת וָואס עֶר הָאט אַהֵיים גֶעבְּרֶענְגְט, אוּן נָאךְ עֶטְלִיכֶע מִינוּט וָואס עֶר הָאט זִיךְ אָפְּגֶערוּהְט פוּן דִי שְׁוֶוערֶע וֶועג, הָאט עֶר זֵיי אַרוֹיס גֶענוּמֶען צוּ וַוייזְן וָואס עֶר הָאט אַהֵיים גֶעבְּרֶענְגְט, עֶר הָאט זֵיי גֶעפִירְט צוּ דִי וָועגֶענֶער, עֶר הָאט אַרָאפּ גֶענוּמֶען דִי צוּדֶעק, אוּן זֵיי גֶעוִוויזְן וָואס עֶר הָאט גֶעבְּרֶענְגְט.

זֵיי קוּקְן אוּן וואוּנְדֶערְן זִיךְ, וָואס וַוייזְט עֶר אוּנְז דָא? זֵיי זֶעהְן פִיל מִיט אַלְטֶע

פאַרשְׁטוּנְקֶענֶע חֵלֶב, ווי די טֶבַע פון חֵלֶב איז אַז נאָך אַ לֶענְגֶערֶע צייט וֶוערְט עֶס פאַרְדאַרְבְּן און עֶס בַּאקוּמְט אַ שְׁוֶוערֶע גְרוֹיךְ, זיי הָאבְּן גֶעדַארְפְט צוּהאַלְטְן די נָאז נִישְׁט צוּ שְׁפִּירְן די שְׁוֶוערֶע גְרוֹיךְ וָואס אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען צוּם אוֹיסְהַאלְטְן, און עֶר אִיז נָאר פַארְנוּמֶען צוּ זָאגְן וָואס פַארַא עֲשִׁירוּת עֶר הָאט אַהֵיים גֶעבְּרֶענְגְט, און זיי פַארְשְׁטֵייעֶן נִישְׁט וָואס דָא גֵייט פָאר, אִיז עֶר מְשׁוּגָע גֶעוָוארְן לֹא עָלֵינוּ?

הָאט עֶר זֵיי אָנְגֶעהוֹיבְּן מַסְבִּיר צוּ זַיין, אַז עֶר קוּמְט יֶעצְט פון די הָרֵי חוֹשֶׁךְ און דָארְט אִיז חֵלֶב זֵייעֶר טֵייעֶר, און די גַאנְצֶע עֲשִׁירוּת וֶוענְדְט זִיךְ וִויפִיל לִיכְט מֶען קֶען אָנְזַאמְלֶען, דָאס אִיז די טֵייעֶרְסְטֶע און חָשׁוּבְסְטֶע אַרְטִיקְל דָארְט אוּנְטֶער די הָרֵי חוֹשֶׁךְ.

הָאבְּן זֵיי אִים גֶעזָאגְט: "דוּ נַאר וָואס דוּ בִּיזְט, דָא אִיז דָאס דָאךְ גָארְנִישְׁט וֶוערְט, פַארְקֶערְט עֶס שְׁטוּנְקְט אַוֶועק, מַמָּשׁ אַ שָׁאד אוֹיף די אַלֶע כּוֹחוֹת וָואס דוּ הָאסְט דִיךְ אָנְגֶעפְּלָאגְט דֶערוֹיף".

זֵיי הָאבְּן אָנְגֶעהוֹיבְּן זוּכְן אַ וֶועג ווי אַזוֹי פְּטוּר צוּ וֶוערְן פון די סְחוֹרָה, עֶס זָאל נִישְׁט אִיבֶּערְלָאזְן אַ שְׁלֶעכְטֶע גְרוֹיךְ אוֹיף די גַאנְצֶע שְׁטָאט, און וֶוען זֵיי זֶענֶען צוּגֶעגַאנְגֶען אַרָאפּ צוּ נֶעמֶען די חֵלֶב פוּנֶעם וָואגְן, הָאבְּן זֵיי בַּאמֶערְקְט ווי אוּנְטֶער די חֵלֶב לִיגְן פַארְוָוארְפְן טֵייעֶרֶע שְׁטֵיינְדְלֶעךְ און דִימַאנְטֶען, הָאבְּן זֵיי אָנְגֶעהוֹיבְּן שְׁרַייעֶן קוּק וָואס דוּ הָאסְט דָא! דוּ הָאסְט דָאךְ דָא טֵייעֶרֶע שְׁטֵיינֶער וָואס זֶענֶען וֶוערְט די וֶועלְט'ס גֶעלְט, עֶר קוּקְט אוֹיף זֵיי און זָאגְט: "די שְׁטֵיינֶער הָאבְּן זִיךְ דָאךְ דָארְט אַרוּם גֶעוָוארְפְן ווי די מִיסְט, קֵיינֶער הָאט עֶס נִישְׁט גֶעדַארְפְט, אִיךְ וָואלְט גֶעקֶענְט צוּזַאם נֶעמֶען פון דֶעם וִויפִיל אִיךְ וָואלְט גֶעוָואלְט, און עֶס אִיז מִיר אֲפִילוּ נִישְׁט בַּייגֶעפַאלְן צוּ נֶעמֶען דֶערְפוּן"...

הָאבְּן אִים זַיין פַאמִילְיֶע גֶעזָאגְט: "מַמָּשׁ אַ שָׁאד, דָאס אִיז דָאךְ וֶוערְט דָא גָאר אַסַאךְ גֶעלְט, און דוּ הָאסְט אַהֵיים גֶעבְּרֶענְגְט די נַארִישֶׁע חֵלֶב, וָואס מֶען קֶען גָארְנִישְׁט טוּהְן דֶערְמִיט".

עֶס וַוארְפְן זִיךְ דִימַאנְטֶען אוֹיף דֶער עֶרְד

דֶער נִמְשָׁל פַארְשְׁטֵייט יֶעדֶער אֵיינֶער, אַ מֶענְטְשׁ קוּמְט אַרָאפּ אוֹיף די וֶועלְט צוּ הַאנְדְלֶען מִיט תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וָואס דָאס זֶענֶען טֵייעֶרֶע שְׁטֵיינֶער און דִימַאנְטֶען, אָבֶּער וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ קוּמְט אָן דָא, פַארְגֶעסְט עֶר פַארְוָואס עֶר אִיז דָא גֶעקוּמֶען, און עֶר לֵייגְט אַרַיין גְרוֹיסֶע כּוֹחוֹת צוּ שַׁאפְן אַסַאךְ גֶעלְט, און וֶוען עֶר קוּמְט צוּרִיק אוֹיבְּן אִין הִימְל און מֶען פְרֶעגְט אִים וָואס עֶר הָאט אַהֵיים גֶעבְּרֶענְגְט, הֵייבְּט עֶר אָן צוּ וַוייזְן די אַלֶע גֶעלְט וָואס עֶר הָאט זִיךְ אֵיינְגֶעשַׁאפְט, אַלֶע בִּנְיָנִים וָואס עֶר הָאט גֶעקוֹיפְט וְכוּ', אָבֶּער מֶען זָאגְט אִים דָארְט, די אַלֶע זַאכְן זֶענֶען דָא גָארְנִישְׁט וֶוערְט, עֶס גֵייט אַ גְרוֹיךְ דֶערְפוּן, דָא אִיז נָאר חָשׁוּב תּוֹרָה און

תְּפִלָּה און מַעֲשִׂים טוֹבִים, די טייעֶרע דימאַנְט שְׁטיינֶער, און מֶען הֵייבְּט אָן דוּרְךְ צוּ קוּקְן זַיינֶע טֶעג און זַיינֶע מַעֲשִׂים, און מֶען טְרֶעפְט די גוּטֶע נְקוּדוֹת וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן אִין זַיין לֶעבְּן, דָא הָאט עֶר אַרַיינְגֶעכַאפְּט אַבִּיסְל תּוֹרָה, דָא הָאט עֶר גֶערֶעדְט עֶטְלִיכֶע דִּיבּוּרִים צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דָא הָאט עֶר מְקַיֵּים גֶעוֶוען מִצְוֹת, און מֶען וַוייזְט אִים, "זֶעהסְט די זַאכְן זֶענֶען דָא חָשׁוּב און טֵייעֶר", און דֶעמָאלְט'ס כַאפְּט זִיךְ דֶער מֶענְטְשׁ בַּיים קָאפּ, "די זַאכְן?! דָאס הָאבּ אִיךְ דָאךְ גֶעקֶענְט אַזוֹי גְרִינְג אַרַיין כַאפְּן אוֹיף די וֶועלְט, אִיךְ וָואלְט אֲפִילוּ גָארְנִישְׁט גֶעדַארְפְט אֵיינְלֵייגְן, אִיךְ וָואלְט דָאךְ גֶעקֶענְט אַרַיין גֵיין אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ דַאוֶונֶען און לֶערְנֶען און מְקַיֵּים זַיין מִצְוֹת, אִיךְ הָאבּ גָארְנִישְׁט גֶעווּאוּסְט אַז די זַאכְן זֶענֶען אַזוֹי חָשׁוּב".

אָבֶּער דֶעמָאלְט'ס אִיז שׁוֹין צוּ שְׁפֶּעט, אוֹיף די וֶועלְט דַארְף מֶען זֶעהְן אַרַיין צוּ כַאפְּן וִוי מֶער תּוֹרָה און מִצְוֹת, נִישְׁט צוּ וֶוערְן פַארְשֶׁעמְט אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

נִיץ אוֹיס דִי צַייט!

דֶער מָשָׁל שְׁפִּילְט זִיךְ אִיבֶּער בַּיי יֶעדְן מֶענְטְשׁ, וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ וָואלְט אַרַיינְגֶעטְרַאכְט וָואס עֶס אִיז חָשׁוּב אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט, וָואלְט עֶר אַרַיינְגֶעלֵייגְט אַלֶע זַיינֶע כּוֹחוֹת אוֹיסְצוּנִיצְן די צַייט מִיט תּוֹרָה, תְּפִלָּה, און מַעֲשִׂים טוֹבִים, וַוייל דֶער לֶעבְּן לוֹיפְט דוּרְךְ זֵייעֶר שְׁנֶעל, און נָאכְדֶעם וֶועט נָאר זַיין חָשׁוּב די גוּטֶע זַאכְן וָואס מֶען אַרַיינְגֶעכַאפְּט אוֹיף די וֶועלְט.

און סְפֶּעצִיעֶל אַ אִינְגֶער בָּחוּר דַארְף אוֹיסְנִיצְן די צַייט אַרַיינְצוּכַאפְּן אַסַאךְ גוּטֶע זַאכְן וִוי לַאנְג עֶר הָאט נָאךְ אַסַאךְ צַייט, און דֶערְנָאךְ וֶוען עֶס וֶועט קוּמֶען די שְׁפֶּעטֶערֶע יָארְן אוֹיף די עֶלְטֶער וֶועט עֶר זִיךְ מְחַיֶּה זַיין אַז עֶר הָאט אוֹיסְגֶענִיצְט זַיינֶע אִינְגֶע יָארְן וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, און דָאס וֶועט אִים בַּאגְלֵייטְן אוֹיף די וֶועלְט און אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

וואוּיל אִיז דֶעם וָואס נִיצְט אוֹיס די צַייט, און כַאפְּט אַרַיין נָאר גוּטֶע זַאכְן שְׁטֶענְדִיג.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"ש חֵלֶק י"א עֶרֶךְ נְקוּדוֹת טוֹבוֹת)

כָּבוֹד

די מִדָּה פוּן כָּבוֹד קֶען מֶען - מִיט אַבִּיסְל שֵׂכֶל און יִשּׁוּב הַדַּעַת - אוֹיךְ נִיצְן אוֹיף אַגוּטֶע וֶועג, אַז מ'זָאל מִיט דֶעם וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און מְקָרֵב זַיין נָאךְ אִידְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און הָאבְּן אַן אֱמֶת'עגְלִיקְלֶעךְ לֶעבְּן אוֹיף די וֶועלְט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ר"ב): "וֶוער עֶס הָאט וֵוינִיג שֵׂכֶל דַארְף מֶען אִים גֶעבְּן מֶער כָּבוֹד", וַוייל וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז צוּבְּרָאכְן הָאט עֶר נִישְׁט דֶעם קָאפּ אוֹיפְן פְּלַאץ, זַיין שֵׂכֶל אִיז נִישְׁט אוֹיפְן פְּלַאץ, און דֶערְפַאר גֶעבְּט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי די עֵצָה דֶערְצוּ, אַז מֶען זָאל אִים גֶעבְּן כָּבוֹד, מֶען זָאל אִים מְחַזֵּק זַיין, און אַזוֹי וֶועט עֶר זִיךְ בַּארוּהִיגְן, עֶר וֶועט פִילְן אַז עֶר אִיז יָא עֶפֶּעס וֶוערְד, און עֶר קֶען אוֹיךְ מַצְלִיחַ זַיין אוֹיף דֶער וֶועלְט, און עֶר וֶועט קֶענֶען וַוייטֶער אָנְגֵיין אִין לֶעבְּן און נִישְׁט וֶוערְן פַארְלוֹירְן.

דָאס אִיז אַ וִויכְטִיגֶע שְׁלִיסְל אִין לֶעבְּן, און מֶען קֶען עֶס נִיצְן אוֹיף אַ גוּטֶע וֶועג, סֵיי בַּיי זִיךְ אַלֵיין, סֵיי בַּיי שָׁלוֹם בַּיִת, סֵיי מִיט אַ חַבֵר, סֵיי מִיט קִינְדֶער, און וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט דֶעם שְׁלִיסְל, קֶען עֶר דוּרְךְ דֶעם הָאבְּן אַ גְלִיקְלֶעךְ לֶעבְּן.

בַּיי זִיךְ אַלֵיין

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ פִילְט צוּבְּרָאכְן און צוּקְלַאפְּט, מְיוּאָשׁ פוּן זַיין לֶעבְּן, עֶר פִילְט אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט, זָאל עֶר זִיךְ אַלֵיין מְחַזֵּק זַיין און שְׁטַארְקְן, עֶר זָאל טְרַאכְטְן: "אִיךְ הָאבּ זִיכֶער אוֹיךְ אַסַאךְ מַעֲלוֹת וָואס אַ אַנְדֶערֶער הָאט נִישְׁט, אִיךְ הָאבּ גְרוֹיסֶע כּוֹחוֹת אִין מִיר, אִיךְ קֶען נָאךְ אוֹיפְטוּהְן גְרוֹיסֶע זַאכְן אִין לֶעבְּן, צוּם סוֹף וֶועלְן מֶענְטְשְׁן נָאךְ הֲנָאָה הָאבְּן פוּן מִיר" אוֹיף אַזַא וֶועג אִיז עֶר זִיךְ אַלֵיינְס מְחַזֵּק.

און אֲפִילוּ בַּיי אַ צַדִיק קֶען אוֹיךְ אַמָאל זַיין אַז עֶר אִיז צוּבְּרָאכְן, און עֶר פִילְט אַז עֶר טוּט גָארְנִישְׁט אוֹיף, און וֶוען עֶס קוּמְט אַ תַּלְמוּד און בַּאדַאנְקְט זִיךְ פַאר אִים, אַז דֶער רֶבִּי הָאט אִים אַסַאךְ גֶעהָאלְפְן אִין לֶעבְּן, און דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הֶעלְפְט אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן, דוּרְךְ דֶעם וֶוערְט דֶער צַדִיק מְחוּזָק און עֶר בַּאקוּמְט כּוֹחוֹת וַוייטֶער אָנְצוּגֵיין מִיט זַיין הֵיילִיגֶע אַרְבֶּעט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן קכ"ו): פוּן זוֹהַר הַקָדוֹשׁ, אַז וֶוען די חַבְרַיָא הָאבְּן גֶעלוֹיבְּט זֵייעֶר רֶבִּי'ן רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, אוֹיף אַ סוֹד וָואס עֶר הָאט זֵיי גֶעזָאגְט, הָאט רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי זֵיי גֶעזָאגְט נָאךְ חִידוּשֵׁי תּוֹרוֹת, וַוייל מִיט דֶעם וָואס זֵיי הָאבְּן אִים גֶעלוֹיבְּט, הָאבְּן זֵיי אִים גֶעגֶעבְּן חִיזוּק אַז עֶר זָאל מְגַלֶּה זַיין נָאךְ וואוּנְדֶערְלִיכֶע תּוֹרוֹת.

בַּיים הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיז אוֹיךְ

אַמָאל גֶעוֶוען אַזַא מַעֲשֶׂה, עֶר אִיז אַמָאל גֶעזִיצְן זַייעֶר פַארְטְרַאכְט, אוּן פְּלוּצְלִינְג אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ אִים זַיין תַּלְמִיד, אוּן דֶער תַּלְמִיד הָאט זִיךְ בַּאדַאנְקְט פַאר אִים פַאר אַלֶעס וָואס עֶר הָאט אִים גֶעהָאלְפְן, אוּן עֶר הָאט אַרוֹיסְגֶעהוֹיבְן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן זַיין רֶבִּי'ן וָואס הָאט מְחַיֶה גֶעוֶוען דִי גַאנְצֶע וֶועלְט, אוּן דֶער תַּלְמִיד הָאט בַּאמֶערְקְט וִוי עֶר הָאט דֶעמָאלְט'ס מַמָּשׁ מְחַיֶה גֶעוֶוען זַיין רֶבִּי'ן.

אוּן דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים גֶעזָאגְט: "זָאלְסְט ווִיסְן אַז אִיךְ בִּין גֶעוֶוען יֶעצְט זֵייעֶר צוּבְּרָאכְן, אוּן דוּרְךְ דֶעם וָואס דוּ הָאסְט מִיר מְחַזֵּק גֶעוֶוען, הָאסְטוּ מִיר מַמָּשׁ מְחַיֶה גֶעוֶוען, אוּן מִיר צוּרִיק גֶעבְּרֶענְגְט צוּ מוֹחִין דְגַדְלוּת".

בַּיי שָׁלוֹם בַּיִת

צְווִישְׁן אַ מַאן אוּן וַוייבּ אִיז דָאס זֵייעֶר אַ ווִיכְטִיגֶע זַאךְ, דִי גַאנְצֶע שָׁלוֹם בַּיִת וֶוענְדְט זִיךְ אִין דֶעם, רוֹב מַחְלוֹקֶת אוּן קְרִיגֶערַייעֶן אִין אַ אִידִישֶׁע הוֹיז קוּמְט וֶוען מֶען הָאט גֶעטְשֶׁעפֶּעט דִי כָּבוֹד פוּנֶעם מַאן אָדֶער וַוייבּ, אוּן וֶוען בֵּיידֶע וָואלְטְן גֶעוואוּסְט וִוי אַזוֹי אוֹיסְצוּנִיצְן דִי מִדָּה פוּן כָּבוֹד אוֹיף אַ גוּטֶע וֶועג, מְכַבֵּד זַיין אֵיינֶער דֶעם צְוֵוייטְן וִוי עֶס פַּאסְט, וָואלְטְן זֵיי גֶעהַאט אַ גוּטֶע שָׁלוֹם בַּיִת.

דֶער כְּלַל אִיז "פַאר אַ גוּט וָוארְט בַּאקוּמְט מֶען נִישְׁט קַיין פַּאטְשׁ", מֶען דַארְף אֵייבִּיג הָאבְּן אַ גוּט וָוארְט אוֹיפְן צִינְג, וֶוען דֶער מַאן אִיז צוּבְּרָאכְן עֶר הָאט נִישְׁט דֶעם קָאפּ אוֹיפְן פְּלַאץ, אִיז דִי פְרוֹי אִים מְחַזֵּק, אוּן וֶוען דִי פְרוֹי אִיז צוּבְּרָאכְן זִי פִילְט אַז זִי אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט אִיז דֶער מַאן אִיר מְחַזֵּק.

עֶס אִיז נִישְׁט קַיין קוּנְץ צוּ זוּכְן פֶעלֶערְן אֵיינֶער בַּיים צְוֵוייטְן, צוּ זוּכְן צוּ קְרִיטִיקִירְן וֶוען דֶער צְוֵוייטֶער הָאט גֶעמַאכְט אַ פֶעלֶער, אַזוֹי ווִי דוּ הָאסְט נִישְׁט לִיבּ וֶוען מֶען קְרִיטִיקִירְט דִיר וֶוען דוּ הָאסְט גֶעהַאט אַ דוּרְכְפַאל, זָאלְסְטוּ אוֹיךְ נִישְׁט קְרִיטִיקִירְן יֶענֶעם וֶוען יֶענֶער הָאט גֶעמַאכְט אַ פֶעלֶער.

פַארְקֶערְט, אוֹיבּ מֶען זֶעהְט אַז דֶער צְוֵוייטֶער אִיז יֶעצְט אִין אַ שְׁלֶעכְטֶע גוּסְטֶע, עֶר פִילְט אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט, דַארְף מֶען אִים נָאר מְחַזֵּק זַיין אוּן שְׁטַארְקְן: "דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט נָאךְ הֶעלְפְן, דֶער רֶעדְל וֶועט זִיךְ נָאךְ אִיבֶּערְדְרֵייעֶן, עֶס וֶועט נָאךְ קוּמֶען גוּטֶע צַייטְן" אַזוֹי בַּארוּהִיגְט מֶען יֶענֶעם, בִּיז מֶען וֶוערְט פְרֵיילִיךְ, אוּן מֶען קֶען וַוייטֶער אָנְגֵיין אִין לֶעבְן, אוּן אוֹיף אַזַא וֶועג קֶען מֶען זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין.

צְווִישְׁן חֲבֵרִים

צְווִישְׁן חֲבֵרִים קֶען מֶען דָאס אוֹיךְ נִיצְן, נָאר מְחַזֵּק זַיין אוּן אוֹיפְהֵייבְן דֶעם חַבֵר, אַנְשְׁטָאט זָאגְן פַאר אַ חַבֵר מוּסָר, אִים אוֹיפְוַוייזְן אַז עֶר טוֹיג נִישְׁט, עֶר אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט, דַארְף מֶען אִים עֶנְדֶערְשְׁט אוֹיפְהֵייבְן, אִים וַוייזְן אַז עֶר הָאט אוֹיךְ אַסַאךְ מַעֲלוֹת, אַז עֶר הָאט גְרוֹיסֶע כּוֹחוֹת אוֹיפְצוּטוּהְן אוֹיף דֶער

וועלט, אויף אַזאַ וועג בויעט מען אויף זיין זעלבּסְזיכערקייט, און ער זעהט טאקע אַז ער האט גרויסע כּוֹחוֹת אין זיך, און ער וויל עס אויסניצן צום גוּטן.

און מיט דעם וועג קען מען מַכְנִיעַ זיין אֲפִילוּ דעם גרעסטן רָשָׁע, ווייל געוועהנטליך אַ רָשָׁע וויל נישט אויסהערן וואס מען רעדט צו אים, אָבער ווען מען זאָגט אים אַ גוט וואָרט, מען רעדט צו אים שיין, ווערט צוּבּראָכן זיין שלעכטס, און ער פאָלגט וואס מען זאָגט אים.

דער הייליגער רבי אַליינס האט אַזוי געטוהן מיט אַ מָסוּר אין שטאָט טְבֶרְיָה (שִׁבְחֵי הָרַ"ן סִימָן י"ט), וואס האט זייער גע'רוֹדֵפ'ט די אידן אין טבריה, און ווען דער הייליגער רבי איז געווען אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל האט אים דער הייליגער רבי זייער מְקָרֵב געווען, ער האט זיך געמאכט ווי ער האלט אים פאר אַן ערליכע איד, דער הייליגער רבי האט געזאָגט פאַרן מָסוּר: "איך האלט אַז עס פאַסט פאר אַזאַ ערליכע איד ווי דוּ, אַז דוּ זאָלסט מִתְפַּלֵּל זיין פאר אַלע אידן, דוּ זאָלסט זאָגן תְּהִלִּים פאר אידן, און אויף אַזאַ וועג האט אים דער הייליגער רבי אינגאנצן מַכְנִיעַ געווען".

און אֲפִילוּ מיט אַ גּוֹי דאַרף מען אויך גיין אויף אַזאַ וועג, אים צו הייבן און גרויסן, און אַזוי צוּבּרעכט מען זיין שלעכט'ס, אַז אֲפִילוּ ער האט געוואָלט עפּעס שלעכט'ס טוהן, וועט ער עס נישט טוהן.

ביים הייליגן בַּעַל שֵׁם טוֹב איז געווען אַזאַ מַעֲשֶׂה, איינמאָל עֶרֶב פֶּסַח ווען ער איז געגאַנגען מיט זיינע תַּלְמִידִים בּאַקן מַצּוֹת, פּלוּצלינג האט דער בַּעַל שֵׁם טוֹב אָפּגעלאָזט די מַצּוֹת, און ער איז געלאָפן צום גַלָח פון שטאָט, ער האט גערעדט מיט אים זייער לאַנג, כּמעט בּיז בּיינאַכט, אינצווישן האבן די תַּלְמִידִים געענדיגט באַקן די מַצּוֹת, געזאָגט הַלֵּל, צום סוֹף איז דער בַּעַל שֵׁם טוֹב צוּריק געקומען, און ער האט אויסגעטיילט די מַצּוֹת פאר אַלע תַּלְמִידִים.

די תַּלְמִידִים האבן זיך זייער געוואונדערט, וואס האט דער הייליגער רבי אַזוי לאַנג גערעדט מיט דעם גַלָח? און נאָכדערצו פאר אַזאַ הייליגע נאַכט, האט זיי דער בַּעַל שֵׁם טוֹב דערציילט, אַז דער גַלָח האט די נאַכט געוואָלט מאַכן אַ בּלוּט בּלְבּוּל אויף די אידן אין שטאָט, און דורך דעם וואס איך האב גערעדט מיט אים, איך האב אים זייער געלויבט און געגרויסט, איך האב אים מְכַבֵּד געווען מיט די פרישע מעד (אַ מִין וויין) וואס איך האב געמאַכט לכְבוֹד יוֹם טוֹב, דורך דעם איז ער געוואָרן זייער גרויס בּיי זיך, און ער האט פאַרגעסן פון אַלע שלעכטע זאַכן וואס ער האט געוואָלט טוהן.

בּיי חִינוּךְ

און די זעלבע איז בּיי חִינוּךְ פון קינדער, אַ קינד קען נישט אויפוואַקסן געהעריג, נאָר אויב מען הייבט אים און מען גרויסט אים, די עלטערן און מְחַנְּכִים פונעם קינד דאַרפן

שְׁטֶענְדִיג גְרוֹיסְן אוּן לוֹיבְּן דִי אַרְבֶּעט פוּן דִי קִינְדֶער, אוּן וֶוען דֶער קִינְד שְׁטְרֶענְגְט זִיךְ אָן צוּ טוּהְן עֶפֶּעס, אֲפִילוּ וֶוען עֶר הָאט עֶס נִישְׁט גֶעקֶענְט אִינְגַאנְצְן אוֹיסְפִירְן ווִי עֶס דַארְף צוּ זַיין, דַארְף מֶען עֶס אוֹיךְ אַרוֹיפְקוּקְן אוּן אוֹיסְלוֹיבְּן, אוּן אַזוֹי וֶועלְן זֵיי בַּאקוּמֶען זֶעלְבְּסְזִיכֶערְקֵייט, אוּן זֵיי וֶועלְן אוֹיפְוַואקְסְן גֶעזוּנְטֶע קִינְדֶער מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְנְ'ס הִילְף.

אָבֶּער וֶוען דִי עֶלְטֶערְן אוּן מְחַנְכִים הָאבְּן נִישְׁט קֵיין גֶעדוּלְד צוּ דִי קִינְדֶער, מֶען קוּקְט אַרָאפּ דִי קִינְדֶער, מֶען פַארְשֶׁעמְט זֵיי, מֶען דֶערְנִידֶערְט זֵיי, מֶען גְרוֹיסְט נִישְׁט זֵייעֶרֶע מַעֲלוֹת, דָאס צוּבְּרֶעכְט זֵייעֶר שְׁטַארְק דִי קִינְדֶער, זֵיי פַארְלִירְן זֵייעֶר גַאנְצֶע חֵשֶׁק, אוּן פוּן דֶעם וַואקְסְן אוֹיךְ פְּרָאבְּלֶעמַאטִישֶׁע קִינְדֶער.

דָאס אִיז פְּשַׁט וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת בָּנִים, סִימָן ק"ז): "הַבָּנִים שׁוֹטִים כְּשֶׁאֲבִיהֶן כּוֹעֲסִן - דִי קִינְדֶער זֶענֶען שׁוֹטִים וֶוען דֶער טַאטֶע רֶעגְט זִיךְ". ווַיילֹ וֶוען דֶער טַאטֶע רֶעגְט זִיךְ, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעדוּלְד צוּ דִי קִינְדֶער, זֵיי אוֹיסְצוּהֶערְן אוּן פַארְשְׁטֵיין, זֵיי צוּ לוֹיבְּן אוּן גְרוֹיסְן, גֶעבְּן דִי רִיכְטִיגֶע אוֹיפְמֶערְקְזַאמְקֵייט, אַנְשְׁטָאט דֶעם שְׁטִיפְּט עֶר אָוֶועק דִי קִינְדֶער פוּן זִיךְ, עֶר זָאגְט זֵיי אַז עֶר הָאט נִישְׁט קֵיין צַייט אוֹיסְצוּהֶערְן זֵייעֶרֶע מַעֲשִׂיּוֹת, אַזוֹי קֶענֶען דִי קִינְדֶער נִישְׁט אוֹיפְוַואקְסְן נָארְמַאל, אוּן זֵיי בְּלַייבְּן נַארִישׁ אוּן צוּרִיקְגֶעבְּלִיבְּן.

וֶוער אִיז נָאךְ גְרֶעסֶער פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן וָואס עֶר הָאט אַמָאל גֶעשְׁרִיבְּן אַ בְּרִיוו צוּ זַיין טָאכְטֶער שָׂרָה, אוּן עֶר הָאט אִיר גֶעשְׁרִיבְּן אַסַאךְ גְרוֹיסֶע טִיטְלְ'ן, עֶר הָאט אִיר זֵייעֶר גֶעגְרוֹיסְט אוּן גֶעלוֹיבְּט, אוּן וֶוען זִי הָאט גֶעלֵיינְט דִי בְּרִיוו הָאט זִי זֵייעֶר גֶעוֵויינְט, אוּן זִי הָאט גֶעזָאגְט: "אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט פוּן מַיין טַאטְן אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז אִין אַ קַטְנוּת הַמּוֹחִין, עֶר אִיז צוּקְלַאפְּט אוּן צוּבְּרָאכְן, דַארְף מֶען אִים מְכַבֵּד זַיין אוּן גְרוֹיסְן, מְמֵילָא אוֹיבּ מַיין טַאטֶע לוֹיבְּט מִיר אַזוֹי שְׁטַארְק, מֵיינְט דָאס אַז אִיךְ בִּין יֶעצְט אִין אַ קַטְנוּת הַמּוֹחִין, אוּן אוֹיף דֶעם וֵויין אִיךְ"...

זֶעהְט מֶען ווִי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוֹיךְ גֶענוּצְט דִי עֵצָה, וֶוען עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז זַיין טָאכְטֶער אִיז צוּבְּרָאכְן, הָאט עֶר אִיר גֶעשִׁיקְט אַ בְּרִיוו אוּן אִיר אוֹיסְגֶעלוֹיבְּט אוּן מְחַזֵּק גֶעוֶוען, אַז זִי זָאל ווִיסְן אַז זִי אִיז יָא חָשׁוּב, אוּן זִי קֶען יָא מַצְלִיחַ זַיין, אַז זִי זָאל זַיין נִישְׁט אַזוֹי צוּבְּרָאכְן.

אוֹיף אַזַא וֶועג קֶען מֶען מְחַזֵּק זַיין יֶעדְן מֶענְטְשׁ, מֶען בְּרֶענְגְט אַרוֹיס זַיינֶע מַעֲלוֹת, זַיינֶע כִּשְׁרוֹנוֹת, דִי גוּטֶע חֲלָקִים פוּן יֶענֶעם, אוּן אַזוֹי וֶוערְט יֶענֶער גֶעשְׁטַארְקְט וֶוען עֶר זֶעהְט אַז עֶר הָאט אוֹיךְ אַסַאךְ גוּטְס אִין זִיךְ, אוּן דָאס גִיבְּט אִים דֶעם שְׁטוּפּ, דִי חִיזּוּק ווַייטֶער אָנְצוּגֵיין אִין לֶעבְּן אוּן קֵיינְמָאל נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אשׁ חֵלֶק ב' עֵרֶךְ כָּבוֹד)

כַּפָּרַת עֲוֹנוֹת

אַ איד דַארְף זִיךְ צוּגְעוואוֹינֶען שְׁטֶענְדִיג וֶוען עֶר בַּאקוּמְט עֶפֶּעס אַ צַעַר, לְמָשָׁל עֶר אִיז אַרָאפְּגֶעפַאלְן אוּן זִיךְ צוּקְלַאפְּט, זָאל עֶר גְלַייךְ זָאגְן "עֶס זָאל זַיין צוּ כַּפָּרוֹת עֲוֹונוֹת", (תְּהִלִּים כה, יח): רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל חַטֹּאתָי, גְלַייךְ בֶּעטְן דֶעם אייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל מִיט דִי יִסוּרִים אָפְּקוּמֶען אַלֶע עֲבֵירוֹת, אוּן אַז עֶר זָאל פוּן יֶעצְט מֶער נִישְׁט טוּהְן קַיין עֲבֵירוֹת.

צְוֵויי זַאכְן טוּט מֶען אוֹיף מִיטְן זָאגְן אַז עֶס זָאל צוּ "כַּפָּרַת עֲוֹונוֹת". עֶרְשְׁטֶנְס, קוּמְט עֶר טַאקֶע אָפּ זַיינֶע עֲבֵירוֹת, אוּן עֶר וֶועט נִישְׁט דַארְפְן הָאבְן דִי בִּיטֶערֶע שְׁוֶוערֶע יִסוּרִין אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט אִין גֵיהִנּוֹם, וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת ה.): "יִסוּרִין מְמָרְקִין עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם" - יִסוּרִים נֶעמֶען אַוֶועק דִי עֲבֵירוֹת פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, אוּן דָאס אִיז נִישְׁט דַוְקָא נָאר וֶוען עֶס אִיז עֶפֶּעס סְפֶּעצְיֶעל שְׁטַארְקֶע יִסוּרִים, נָאר אֲפִילוּ מִיט קְלֵיינֶע יִסוּרִים וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט, אַז עֶס גֵייט נִישְׁט אִינְגַאנְצְן אַזוֹי וִוי עֶר וִויל, הֵייסְט דָאס אוֹיךְ יִסוּרִים.

אַזוֹי זָאגְן דִי חַזַ"ל (עֲרָכִין טז.): אַז וֶוען אֵיינֶער וִויל אַרוֹיסְנֶעמֶען אַ מַטְבֵּעַ פוּן טַאשׁ אוּן עֶס אִיז בְּטָעוּת אַרוֹיס גֶעקוּמֶען אַ צְווייטֶע מַטְבֵּעַ, אוּן עֶר מוּז נָאכְאַמָאל אַריין לֵייגְן דִי הֶענְט אִין טַאשׁ צוּ נֶעמֶען אַ צְווייטֶע מַטְבֵּעַ, הֵייסְט דָאס שׁוֹין יִסוּרִים, זֶעהְט מֶען אַז סַיי וֶועלְכֶע קְלֵיינִיקַייט וָואס עֶס גֵייט נִישְׁט גוּט פַאר אַ מֶענְטְשׁ הֵייסְט עֶס שׁוֹין יִסוּרִים, אוּן מֶען קוּמְט מִיט דֶעם אָפּ דִי עֲבֵירוֹת, דֶערְפַאר וֶוען מֶען הָאט עֶפֶּעס אַ זַאךְ וָואס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי גוּט, אֲפִילוּ נָאר אַ קְלֵיינִיקַייט, זָאל מֶען גְלַייךְ בֶּעטְן דֶעם אייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶס זָאל צוּ "כַּפָּרַת עֲוֹונוֹת".

נְשָׁמוֹת וַוארְטְן אוֹיף אַ תִּיקוּן

אָבֶער אוֹיסֶער דִי כַּפָּרַת עֲוֹונוֹת וָואס דָאס בְּרֶענְגְט, טוּט דָאס אוֹיף נָאךְ אַ זַאךְ, וִוי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט פוּן אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ אַז עֶס זֶענֶען דָא נְשָׁמוֹת וָואס וֶוערְן מְגוּלְגָל אִין שְׁטֵיינֶער אִין הֶעלְצֶער אָדֶער אִין אַנְדֶערֶע דוֹמְמִים, אוּן זֵיי וַוארְטְן אוֹיף אַ תִּיקוּן אַז זֵיי זָאלְן קֶענֶען אָנְקוּמֶען צוּ דִי פְּלַאץ ווּאוּ זֵיי דַארְפְן אָנְקוּמֶען, זֵיי קֶענֶען דָארְט אָפְּלִיגְן טֶעג אוּן יָארְן אָן קַיין תִּיקוּן, אוּן עֶס אִיז אַ גְרוֹיס רַחְמָנוּת אוֹיף זֵיי, אָבֶער וֶוען עֶס קוּמְט אַ מֶענְטְשׁ אוּן עֶר דְרֵייט זִיךְ אִיבֶּער אוֹיף דֶעם שְׁטֵיין אָדֶער הָאלְץ, אוּן דָאס אִיז אִים מְעוֹרֵר צוּ תְּשׁוּבָה, אוּן עֶר זָאגְט אַז עֶס זָאל זַיין צוּ כַּפָּרַת עֲוֹונוֹת, אִיז אוֹיסֶער וָואס דֶער מֶענְטְשׁ קוּמְט אָפּ זַיינֶע עֲבֵירוֹת, הָאט עֶר מִיט דֶעם אוֹיךְ גֶעגֶעבְּן אַ תִּיקוּן פַאר דֶעם שְׁטֵיין אָדֶער הָאלְץ אוֹיף וָואס עֶר הָאט זִיךְ אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט, ווייל דוּרְךְ דֶעם הָאלְץ אִיז דֶער מֶענְטְשׁ

נִתְעוֹרֵר גֶעוָוארְן צוּ תְּשׁוּבָה.

אַלֶעס וֶוערְט גֶעפִירְט דוּרְכְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע הַשְׁגָחָה פְּרָטִיּוּת, אוּן אוֹיבּ דֶער מֶענְטְשׁ הָאט זִיךְ צוּקְלַאפְּט דַוְקָא פוּן דִי זַאךְ, אִיז דָאס גֶעוֶוען אַזוֹי אוֹיסְגֶערֶעכֶנְט אַז אַזוֹי פּוּנְקְטְלִיךְ הָאט עֶס גֶעדַארְפְט זַיין, פַארְן תִּיקּוּן פוּנֶעם מֶענְטְשׁ אוּן פַאר דִי נְשָׁמוֹת וָואס זֶענֶען דָארְט מְגוּלְגָל.

וֶוען מֶען אִיז אַלֵיין אִינְדֶערְהֵיים?

מֶען זֶעהְט אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז אַלֵיינְ'ס אִינְדֶערְהֵיים, אוּן עֶר הָאט בְּטָעוּת אַרָאפּ גֶעלָאזְט אַ גְלָאז אָדֶער טֶעלֶער אוּן עֶס הָאט זִיךְ צוּבְּרָאכְן אוֹיף דֶער עֶרְד, וֶועט עֶר עֶס גְלַייךְ צוּזַאם נֶעמֶען אוּן אַוֶועקְוַוארְפְן, אוּן עֶר וֶועט בַּאהַאלְטְן דִי גַאנְצֶע זַאךְ כְּאִילוּ לֹא הָיָה, קֵיינֶער הָאט דָא גָארְנִישְׁט צוּבְּרָאכְן. אָבֶּער וֶוען דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ מַמָּשׁ וֶועט גֶעשֶׁעהְן דוּרְךְ זַיין וַוייבּ אָדֶער אַ קִינְד, וֶועט עֶר אִינְגַאנְצְן אַרוֹיס גֵיין פוּן דִי כֵּלִים אוּן שְׁרַייעֶן: "פַארְוָואס הָאסְטוּ דָאס גֶעטוּהְן?!" "פַארְוָואס קֶענְסְטוּ נִישְׁט אַכְטוּנְג גֶעבְּן וָואס דוּ טוּסְט, אַז עֶס זָאל זִיךְ נִישְׁט צוּבְּרֶעכְן?!"

לָאמִיר אַרַיינְטְרַאכְטְן אַ מִינוּט, וָואס גֵייט דָא פָאר? פַארְוָואס וֶוען דוּ אַלֵיינְ'ס הָאסְט גֶעטוּהְן דִי זֶעלְבֶּע זַאךְ, אִיז אַלֶעס גוּט, אוּן וֶוען יֶענֶער טוּט עֶס, קוּמְט זִיךְ אִים קוֹלוֹת? נָאר דִי פַּאקְט אִיז אַז בַּיי זִיךְ זֶעהְט מֶען נִישְׁט קֵיין חֶסְרוֹנוֹת אוּן בַּיי יֶענֶעם יָא.

מַזָל טוֹב! מַזָל טוֹב!

אָבֶּער דָאס אִיז אַוַודַאי נִישְׁט דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג, עֶס פַּאסִירְט אַמָאל אַז אַ קִינְד צוּבְּרֶעכְט אַ גְלָאז, אוּן אַנְשְׁטָאט מַאכְן יֶעצְט אַ אָנְגֶעצוֹיגֶענֶע מַצָּב אִין הוֹיז, שְׁרַייעֶן אוּן פַארְפִירְן, אוּן דִי גַאנְצֶע הוֹיז זָאל וֶוערְן נֶערְוֶועז, מַאךְ עֶס עֶנְדֶערְשְׁט אוֹיף אַ פְרֵיילִיכֶע וֶועג, דִי גְלָאז אִיז שׁוֹין סַיי וִוי צוּבְּרָאכְן, שְׁרַיי אוֹיס: "מַזָל טוֹב! מַזָל טוֹב!" אוּן זָאג אַז עֶס זָאל זַיין צוּ כַּפָּרַת עֲווֹנוֹת, אוּן אַזוֹי וֶועט זַיין אַ פְרֵיילִיכֶע שְׁטִימוּנְג אִינְדֶערְהֵיים שְׁטֶענְדִיג, וָואס דָאס בְּרֶענְגְט דִי גְרֶעסְטֶע הַצְלָחָה.

זִיכֶער נִישְׁט בַּיי מַיין הוֹיז

מִיט דֶעם קֶען מֶען פַארְשְׁטֵיין וָואס דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (בְּרָכוֹת ס.): אַז הִלֵּל הַזָּקֵן אִיז גֶעקוּמֶען פוּן וֶועג אוּן עֶר הָאט גֶעהֶערְט אַ קוֹל וִוי אֵיינֶער שְׁרַייט קוֹלוֹת אִין שְׁטָאט, הָאט עֶר גֶעזָאגְט: "אִיךְ בִּין זִיכֶער אַז דָאס קוּמְט נִישְׁט פוּן מַיין הוֹיז", דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, וִוי אַזוֹי הָאט עֶר גֶעקֶענְט זָאגְן אַזוֹי זִיכֶער אַז עֶס אִיז גָארְנִישְׁט גֶעשֶׁעהְן אִין זַיין הוֹיז? נָאר וָואס דֶען, עֶר הָאט גֶעווּאוּסְט אַז עֶר הָאט אַזוֹי אוֹיס גֶעלֶערְנְט אִין זַיין הוֹיז אַז אֲפִילוּ וֶוען עֶס גֶעשֶׁעהט עֶפֶּעס, זָאל מֶען אוֹיךְ נִישְׁט וֶוערְן אוֹיס מֶענְטְשׁ, נִישְׁט וֶוערְן צִיזוֹילְדֶעוֶועט אוּן נִישְׁט שְׁרַייעֶן קֵיין קוֹלוֹת, נָאר אָנְנֶעמֶען אַלֶע בְּאַהֲבָה פַאר כַּפָּרַת עֲווֹנוֹת, אוּן דֶערְפַאר וֶוען עֶר הָאט גֶעהֶערְט שְׁרַייעֶן קוֹלוֹת, הָאט עֶר

גֶעקֶענְט זָאגְן מִיט אַ זִיכֶערְקַייט אַז דָאס קוּמְט נִישְׁט פוּן זַיין הוֹיז.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה אַרַיין צוּ בְּרֶענְגְן אִין זַיין שְׁטוּב אַ גֶעשְׁמַאקֶע הֵיילִיגֶע אַטְמָאסְפֶער, וְוי מֶען לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען וֶוערְט נִישְׁט אוֹיס מֶענְטְשׁ וֶוען עֶס גֵייט נִישְׁט וְוי מֶען וִויל, נָאר מֶען וֵוייסְט אַז דָאס קוּמְט זִיכֶער פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּם גוּטְן אוּן צוּ כַּפָּרַת עֲווֹנוֹת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ו' עֵרֶךְ כַּפָּרָה)

לַ"ג בָּעוֹמֶר

דֶער טָאג לַ"ג בָּעוֹמֶר אִיז זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער טָאג, עֶס וֶוערְט אָנְגֶערוּפְן דִי יוֹמָא דְהִילוּלָא פוּן רֶבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דֶער טָאג אִיז רֶבִּי שִׁמְעוֹן'ס פֶּערְזֶענְלִיכֶע שִׂמְחָה, אוּן דֶעמָאלְט'ס טֵיילְט עֶר אוֹיס טֵייעֶרֶע מַתָּנוֹת פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם, אַזוֹי וִוי רֵייכֶע מְחוּתָּנִים פִירְן זִיךְ צוּ טֵיילְן בַּיי אַ שִׂמְחָה טֵייעֶרֶע מַתָּנוֹת, אוּן אַזוֹי טֵיילְט רֶבִּי שִׁמְעוֹן אוֹיךְ.

אוּן אֲפִילוּ וֶוער עֶס אִיז נִישְׁט זוֹכֶה צוּ פָארְן אוֹיף מִירוֹן צוּ זַיין בַּיי רֶבִּי שִׁמְעוֹן אִין דֶעם טָאג פוּן לַ"ג בָּעוֹמֶר, קֶען זִיךְ אָבֶער בַּאהֶעפְטְן צוּם צַדִּיק פוּן וִוי עֶר אִיז, אוּן דָאס וֶוערְט גֶערֶעכְנְט מַמָּשׁ אַזוֹי וִוי מֶען אִיז דָארְט, וַוייל וִוי דֶער מֶענְטְשׁ טְרַאכְט דָארְט אִיז דֶער גַאנְצֶער מֶענְטְשׁ.

אוּן דֶערְפַאר אִיז דֶער טָאג לַ"ג בָּעוֹמֶר זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער טָאג, וָואס מֶען קֶען דֶעמָאלְט'ס פּוֹעֵל'ן אַלֶעס גוּט'ס, מֶען זֶעצְט זִיךְ אַוֶועק אוּן מֶען בֶּעהְט זִיךְ אוֹיס בַּיים אֵייבֶערְשְׁטְן וָואס מֶען וִויל, אִין זְכוּת פוּנֶעם בַּעַל הִילוּלָא רֶבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי.

אוּן סְפֶּעצִיעֶל וֶוען מֶען עֶפְנְט אוֹיף אַ סֵפֶר הַזֹּהַר אוּן מֶען זִיצְט אוֹיפְ'ן סֵפֶר, אוּן מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶערְשְׁטְן, וֶוערְט דָאס גֶערֶעכְנְט אַזוֹי וִוי מֶען אִיז בַּיים צִיּוּן, אַזוֹי וִוי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין סֵפֶר "מְאוֹר עֵינַיִם" (יִשְׂמַח לֵב, מַסֶּכֶת שַׁבָּת): אַז דֶער צַדִּיק אִיז בַּאהַאלְטְן אִין זַיין סֵפֶר, אוּן אַזוֹי זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן קצ"ב): אַז דֶער פָּנִים, שֵׂכֶל אוּן נְשָׁמָה פוּנֶעם צַדִּיק לִיגְט אִין זַיין סֵפֶר, אוּן דֶערְפַאר וֶוען מֶען זִיצְט בַּיים סֵפֶר פוּנֶעם צַדִּיק וֶוערְט גֶערֶעכְנְט אַזוֹי וִוי מֶען אִיז בַּיי זַיין צִיּוּן.

אוּן אַוַדַאי וֶוער עֶס אִיז יָא זוֹכֶה צוּ פָארְן אוֹיף מִירוֹן צוּ זַיין מַמָּשׁ בַּיים צִיּוּן אִיז נִישְׁט דָא קֵיין גְרֶעסֶערֶע זַאךְ פוּן דֶעם, אוּן אֲפִילוּ אַ גַאנְץ יָאר אִיז אוֹיךְ זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ גֵיין צוּ קֶבֶר פוּן אַ צַדִּיק, אוּן נָאךְ מֶער וֶוען עֶס בְּיוֹמָא דְהִילוּלָא פוּן דֶעם צַדִּיק, אוּן נָאכְדֶערְצוּ בַּיי רֶבִּי שִׁמְעוֹן אִין מִירוֹן לַ"ג בָּעוֹמֶר, קֶען מֶען זִיכֶער פּוֹעֵל'ן גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת אוּן רְפוּאוֹת אוּן אַלֶעס גוּט'ס.

אַ רוּהִיג פְּלַאץ אִין אַ ווִינְקְל

אָבֶער אֲפִילוּ דִי וָואס פָארְן קֵיין מִירוֹן אוֹם לַ"ג בָּעוֹמֶר, דַארְפְן ווִיסְן אַז רֶבִּי שִׁמְעוֹן גֶעפִינְט זִיךְ נִישְׁט נָאר אִין דִי מְעָרָה, נָאר עֶר אִיז אוֹיךְ אִין גַאנְצֶע גֶעגְנְט אַרוּם, אִין דִי גַאנְצֶע בַּארְג פוּן מִירוֹן, וַוייל דִי גַאנְצֶע בַּארְג הָאט דִי קְדוּשָּׁה פוּן רֶבִּי שִׁמְעוֹן, מֶען דַארְף זִיךְ נִישְׁט מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין זִיךְ אַרַיינְצוּשְׁטוּפְּן אִין דִי מְעָרָה, נָאר מֶען טְרֶעפְט זִיךְ אַ רוּהִיג פְּלַאץ אִין אַ ווִינְקְל, אוּן פוּן דָארְט אִיז מֶען זִיךְ מְקַשֵּׁר צוּ רֶבִּי שִׁמְעוֹן, אוּן מֶען בֶּעהְט זִיךְ אוֹיס בַּיים

אײבּערשׁטן אַלעס וואָס מען דאַרף, און די זכות פון רבי שׁמעון מיט אַלע גרױסע צדיקים וואָס ליגן דאָרט באַהאַלטן איז זיכער מגין אַז מען זאָל שׁנעל געהאָלפן ווערן מיט וואָס מען דאַרף.

אַן אינטערעסאַנטע זאַך זעהט מען בײ רבי שׁמעון אין מירון, עס קומען זיך צונױף אַלע **נשׁמות ישׂראל** פון קלײן ביז גרױס, רבנים און אַדמו"רים, חסידים און מתנגדים, אַשׁכּנזים און ספרדים, אַלע קומען צו רבי שׁמעון און געפינען זיך דאָס פּלאַץ דאָרט, ווײל די גרױסע צדיקים האָבן אַ שׁפּראַך צו אַ יעדן איד אָן אױסנאַם.

אין ספר בית אהרן פון דעם צדיק רבי אהרן קאַרלינער זי"ע שׁטײט אַ געוואַלדיגע לשׁון, "אַזױ ווי דער אײבּערשׁטער איז פאַר יעדן אײנעם, אַזױ איז רבי שׁמעון אױך פאַר יעדן אײנעם, און אפילו פאַר נידריגע מענטשׁן", זעהט מען אַז יעדער איד קען האָבן חיות פון רבי שׁמעון בן יוחאי, און דערפאַר פאָרן אַזױפיל אידן צו זײן ציון, און פועל'ן אױס אַלעס גוט'ס.

(שׂיחות מוהרא"ש חלק ט"ז ערך ל"ג בעומר)

שׁיסן מיט אַ פײל און בױגן

דער הײליגער רבי זאָגט (ספר המדות אות בנים סימן ס"ג): אַז עס איז אַ סגולה פאַר קינדער צו שׁיסן מיט אַ פײל און בױגן אום ל"ג בעומר, און דאָס מײנט אַז דאָס איז אַ סגולה סײ צו האָבן קינדער, און סײ צו האָבן נחת פון די קינדער, און זײ אױפציען גרינגערהײט.

און אַזױ פירן זיך אנשׁי שׁלומינו צו מקײם זײן וואָס דער הײליגער רבי זאָגט, און שׁיסן מיט אַ פײל און בױגן אום ל"ג בעומר.

מוהרא"ש שׁליט"א איז דאָס מסביר לױט די מעשׂה וואָס דער מדרשׁ דערצײלט אַז עס איז אַמאָל געקומען אַ פּאָר-פאָלק צו רבי שׁמעון בר יוחאי אַז זײ ווילן זיך גט'ן ווײל עס איז שׁױן דורך אַ לאַנגע צײט פון זײער חתונה און זײ האָבן נאָכנישׁט זוכה געווען צו האָבן קינדער.

האָט זײ רבי שׁמעון געזאָגט אַז זײ קענען זיך גט'ן אָבער אַזױ ווי בײ זײער חתונה האָבן זײ געמאַכט אַ גרױסע סעודה, זאָלן זײ יעצט אױך מאַכן אַ גרױסע סעודה בײם זיך גט'ן.

זײ האָבן אַזױ געטוהן און זײ האָבן געמאַכט אַ גרױסע סעודה בײ זײ אינדערהײם, דער מאַן האָט זיך אָנגעטרינקען מיט ווײן בײ די סעודה, און נאָך די סעודה האָט ער געזאָגט צו זײן ווײב שׁיכּור'הײט: "ווען דו גײסט יעצט אַהײם צו דײן טאַטע'ס הױז קענסטו דיר אױסקלױבן סײ וועלכע גוטע זאַך דו דאַרפסט פון דאָ און עס מיטנעמען מיט דיר", און אַזױ איז ער אײנגעשׁלאָפן שׁיכּור'הײט.

ווען דער מאַן איז שׁױן טיף געשׁלאָפן, האָט די פרױ געזאָגט פאַר אירע קנעכט אַז זײ זאָלן אױפהײבן דעם מאַן מיט זײן בעט און אים אַריבּערטראָגן צו איר טאַטע'ס הױז.

זײ האָבן אַזױ געטוהן, זײ האָבן אים אַריבּער געטראָגן צו איר טאַטע'ס הױז מיט זײן בעט,

ווען דער מאן האט זיך דערוועקט און ער האט געזעהן ווי ער געפינט זיך האט ער איר געפרעגט: "ווי געפין איך זיך דא?" האט זי געענטפערט: "דו האסט מיר געזאגט אז איך קען נעמען סיי וועלכע גוטע זאך איך וויל פון דיין הויז, און עס אהיים טראגן צו מיין טאטע'ס הויז, און דערפאר האב איך דיר גענומען, דאס איז די זאך וואס איך האב געדארפט"...

זענען זיי צוריק געגאנגען צו רבי שמעון און אים דערציילט די מעשה און אים געפרעגט וואס זיי זאלן ווייטער טוהן, ווען ער האט געהערט די מעשה האט ער זיי געזאגט אז אויב אזוי אז איר האט זיך אזוי שטארק ליב, זאלט איר טאקע בלייבן אינאיינעם און איך וואונטש אייך אן אז איר זאלט געהאלפן ווערן מיט קינדער.

זעהט מען ווי רבי שמעון בר יוחאי האט געהאלפן אידן צו האבן קינדער, און דערפאר איז דער טאג ל"ג בעומר וואס דעמאלט'ס איז זיין יומא דהילולא, מסוגל פאר קינדער.

(שיחות מוהרא"ש חלק ה' ערך ל"ג בעומר)

לָאמִיר זִיךְ שְׁטַארְקְן אוֹיף דִי שְׁוֶועריִקֵייטְן

אַ מֶענְטְשׁ דַארְף נִישְׁט נִתְפָּעל וֶוערְן ווען עֶר זֶעהְט אַז עֶר הָאט שְׁוֶועריִקֵייטְן און מְנִיעוֹת צוּ צוּקוּמֶען צוּ עֶפֶּעס אַ דָבָר שֶׁבִּקְדוּשָׁה, צוּ לֶערְנֶען, צוּ דַאוֶונֶען און רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָדֶער צוּ גֵיין צוּ אַ צַדִיק, פַּארְקֶערְט, אוֹיבּ זֶעהְט עֶר אַז עֶס קוּמְט אִים אָן שְׁוֶוער, אִיז אַ סִימָן אַז עֶר הָאט אַ גְרוֹיסֶע און הֵיילִיגֶע נְשָׁמָה, און דֶערְפַאר פַּארְלֵייגְט זִיךְ דֶער יֵצֶר הָרַע אַזוֹי שְׁטַארְק אוֹיף אִים, און אוֹיבּ עֶר וֶועט זִיךְ שְׁטַארְקְן און נִישְׁט קוּקְן אוֹיף דִי אַלֶע מְנִיעוֹת, נָאר אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר זִיכֶער אִיבֶּער שְׁפְּרִינְגֶען אַלֶע שְׁוֶועריִקֵייטְן, און זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַן אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד.

מֶענְטְשְׁן נַארְן זִיךְ, גְלַייךְ וֶוען מֶען זֶעהְט אַז עֶפֶּעס גֵייט שְׁוֶוער, זָאגְט מֶען: "דָאס אִיז אַ סִימָן אַז מֶען דַארְף מִיר נִישְׁט הָאבְּן פוּן הִימְל, אִיךְ וֶועל שׁוֹין נִישְׁט מַצְלִיחַ זַיין", אָבֶּער דָאס אִיז נִישְׁט אֱמֶת, דִי אַלֶע שְׁוֶועריִקֵייטְן אִיז נָאר אַ נִסָיוֹן צוּ זֶעהְן צוּ דֶער מֶענְטְשׁ מֵיינְט עֶס אֱמֶתְ'דִיג, און אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ הַאלְטְן שְׁטַארְק און נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן, וֶועט עֶר זִיכֶער מַצְלִיחַ זַיין צוּם סוֹף.

סְפֶּעצִיעֶל אוֹיף גְרֶעסֶערֶע נְשָׁמוֹת

און סְפֶּעצִיעֶל גְרֶעסֶערֶע נְשָׁמוֹת, וָואס זֵיי קֶענֶען מְקָרֵב זַיין אוֹיךְ אַנְדֶערֶע מֶענְטְשְׁן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוֹיף זֵיי פַּארְלֵייגְט זִיךְ נָאךְ מֶער דֶער יֵצֶר הָרַע, זֵיי צוּ שְׁטֶערְן נָאר שְׁטַארְק, וַוייל פַארְוָואס זָאל עֶר זִיךְ פְּלָאגְן מִיט יֶעדְן מֶענְטְשׁ בַּאזוּנְדֶער? עֶס אִיז אִים אַסַאךְ גְרִינְגֶער זִיךְ צוּ נֶעמֶען צוּ אֵיין גְרוֹיסֶע נְשָׁמָה, וָואס אוּנְטֶער אִים אִיז דָא אַסַאךְ אַנְדֶערֶע נְשָׁמוֹת, און אוֹיבּ עֶר וֶועט אָפְּשְׁוַואכְן דִי נְשָׁמָה וֶועט עֶר מִיט דֶעם שׁוֹין הָאבְּן אָפְּגֶעשְׁוַואכְט דִי אַלֶע נְשָׁמוֹת וָואס זֶענֶען אוּנְטֶער אִים, אָבֶּער וֶוען מֶען וֵוייסְט דֶעם סוֹד, לָאזְט מֶען זִיךְ נִישְׁט צוּבְּרֶעכְן פוּן קֵיין שׁוּם זַאךְ, און אַזוֹי גֵייט מֶען אַרִיבֶּער אַלֶע שְׁוֶועריִקֵייטְן.

דָאס אִיז וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט דֶערְצֵיילְט (סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה ז'): אַז פַאר דֶעם רֶבִּינְ'ס נְשָׁמָה אִיז אַרָאפּ גֶעקוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט, הָאט דֶער יֵצֶר הָרַע גֶע'טַעֲנָה'ט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן: "אוֹיבּ דִי נְשָׁמָה קוּמְט אַרָאפּ אוֹיף דִי וֶועלְט, הָאבּ אִיךְ שׁוֹין נִישְׁט וָואס צוּ טוּהְן דָא, וַוייל עֶר וֶועט מַחְזִיר בִּתְשׁוּבָה זַיין דִי גַאנְצֶע וֶועלְט, מֶען טָאר נִישְׁט לָאזְן דִי נְשָׁמָה אַרָאפּ קוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט", הָאט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעזָאגְט, "דִי נְשָׁמָה מוּז אַרָאפּ קוּמֶען און דוּ גֶעבּ זִיךְ אַן עֵצָה", אִיז דֶער סַמֶ"ךְ מֶ"ם אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען, און צוּרִיק גֶעקוּמֶען מִיט אַן אַלְטִיטְשְׁקֶען און אַיינְגֶעבּוֹיגֶענֶעם, און עֶר

האט געלאכט און געזאגט אז ער האט שוין געטראפן אן עצה, די נשמה קען שוין אראפ קומען אויף דער וועלט.

דאס איז געווען זיין עצה, אז מען וועט אפלאכן פונעם הייליג'ן רבי'נס זאך, עס וועט אויסקוקן ווי א חוזק, און דאס וועט צוריק האלטן מענטשן פון קומען צום הייליג'ן רבי'ן, אבער ווען מען ווייסט אז דאס איז די נסיון, איז עס גאר אנדערש, דעמאלט'ס קוקט מען נישט אויף די אלע שוועריקייטן, נאר מען שטארקט זיך, און צום סוף העלפט דער אייבערשטער.

דאס געפינען מיר אויך אין זהר הקדוש (וישלח קס"ח): אז דוד המלך האט נישט געהאט קיין יארן צו לעבן, ער וואלט געדארפט געבוירן אלץ נפל רחמנא ליצלן, נאר אדם הראשון מיט די אבות הקדושים האבן אים אראפ געגעבן אביסל פון זייער לעבן, אזוי האט ער געלעבט זיבעציג יאר.

דאס איז אויך געווען צוליב דעם, ווייל דוד המלך'ס נשמה איז געווען אזוי גרויס, און משיח קומט ארויס פון אים, וואס ער וועט צוריק ברענגן די גאנצע וועלט צום אייבערשטן, און דערפאר האט זיך דער סמ"ך מ"ם אזוי שטארק פארלייגט אויף אים, אבער די הייליגע צדיקים האבן מיט זייער שטארקע רצונות געהאלפן אז ער האט באקומען זיבעציג יאר צו לעבן.

און דערפאר ווען א מענטש זעהט אז עס גייט אים גאר שווער צו דינען דעם אייבערשטן, דער יצר הרע פארלייגט זיך זייער אויף אים, און וויל אים נאר אוועק נעמען פונעם אייבערשטן, טאר מען נישט ווערן צובראכן פון דעם, נאר פארקערט, מען דארף וויסן אז דאס איז א סימן אז מען האט א גרויסע נשמה, און אויב ער וועט זיך אנשטרענגען, און בעטן דעם אייבערשטן, און נישט אויפגעבן, וועט ער זיכער אדורך ברעכן אלע שוועריקייטן, און זוכה זיין צו זיין אן ערליכער איד.

גרויסע שטארקע מויערן

דער הייליגער בעל שם טוב זי"ע האט געזאגט אויף דעם א משל, אז עס איז אמאל געווען א קעניג וואס האט געוואלט אויספרובירן זיין זוהן צו ער האט אים אמת'דיג ליב, האט ער ארומגענומען זיין פאלאץ מיט גרויסע שטארקע מויערן וואס האבן קיינעם נישט צוגעלאזט צום טיר פון פאלאץ.

ווען דער זוהן איז אנגעקומען, און ער האט געוואלט אריין גיין צו זיין טאטן דער קעניג, האט ער געזעהן אז עס איז דא אזעלכע גרויסע שטארקע מויערן וואס לאזן נישט צו צום פאלאץ, אבער אזוי ווי ער האט זייער ליב געהאט זיין טאטן, האט ער אפגעמאכט "עס אינטערעסירט מיר גארנישט, איך מוז אריין אין פאלאץ פאר יעדע פרייז, זאל זיין וואס זאל זיין", גלייך ווען ער איז צוגעגאנגען צו די ערשטע מויער עס צו צוברעכן, האט

עֶר גֶעזֶעהְן אַז עֶס בִּכְלָל נִישְׁט קַיין מוֹיעֶר, עֶס אִיז נָאר גֶעוֶוען אַן אֲחִיזַת עֵינַיִם, עֶר אִיז עֶס דוּרְךְ גֶעגַאנְגֶען, אוּן אַזוֹי צוּם צְוֵוייטְן אוּן דְרִיטְן מוֹיעֶר, בִּיז עֶר אִיז אַדוּרְךְ אַלֶע מוֹיעֶרְן אוּן עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּם פַּאלַאץ צוּם קֶענִיג, דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעפְרֵיידְט, וַוייל עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז דֶער קִינְד הָאט אִים זֵייעֶר לִיבּ, עֶר הָאט דוּרְךְ גֶעבְּרָאכְן אַלֶע שְׁוֶועריקַייטְן אוּן עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ אִים.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער לֵייגְט אוּנְטֶער פַאר מֶענְטְשְׁן אַסַאךְ שְׁטֶערוּנְגֶען צוּ זֶעהְן צוּ עֶר הָאט אִים לִיבּ, אוּן וֶוען דֶער אִיד קוּקְט נִישְׁט אוֹיף דִי אַלֶע זַאכְן, אוּן עֶר גֵייט נִישְׁט אַוֶועק פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גְרוֹיס פַארְגֶענִיגֶען פוּן דֶעם.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן קט"ו): אוֹיפְ'ן פָּסוּק (שְׁמוֹת כ, יח): **וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים**, בַּיי קַבָּלַת הַתּוֹרָה אִיז גֶעוֶוען אוֹיפְ'ן בַּארְג אַ נֶעפְּל, עֶס אִיז גֶעוֶוען פַארְוָואלְקֶענְט, וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק, דֶער "עַם" דִי פְּשׁוּטֶ'ע מֶענְטְשְׁן זֶענֶען נִישְׁט צוּגֶעגַאנְגֶען, עֶס אִיז צוּ פַארְוָואלְקֶענְט, מֶען קֶען נִישְׁט צוּגֵיין, אָבֶּער וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל, משֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעוואוּסְט דֶעם אֱמֶת אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹקִים, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיינְ'ס בַּאהַאלְט זִיךְ אִינֶעם נֶעפְּל, אִין דִי וָואלְקֶענֶעס, עֶר ווִיל נָאר זֶעהְן ווִי אַזוֹי דֶער אִיד שְׁטְרֶענְגְט זִיךְ אָן, אֲפִילוּ וֶוען עֶס אִיז פַארְוָואלְקֶענְט, צוּ קוּמֶען צוּ אִים.

מֶען זֶעהְט נָאר דִי עֶרְשְׁטֶע טְרִיט

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעהַאט אַ טָאכְטֶער, זִי הָאט גֶעהֵייסְן אָדְל, אֵיינְמָאל אִיז זִי גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן אוּן אִים דֶערְצֵיילְט אַ חָלוֹם וָואס זִי הָאט גֶע'חָלוֹם'ט, זִי הָאט גֶעזֶעהְן ווִי אַלֶע מֶענְטְשְׁן אִינֶעם רֶבִּי'נְס בֵּית הַמִּדְרָשׁ הָאבְּן זִיךְ אָפְּגֶעשְׁמוּעֶסְט אַז מֶען גֵייט נִישְׁט אַרַיין לָאזְן דֶעם רֶבִּי'ן אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ, זֵיי הָאבְּן גֶעמַאכְט אַסַאךְ שׁוּרוֹת פוּן מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן זִיךְ אָנְגֶעכַאפְּט אִינְאֵיינֶעם, נִישְׁט אַדוּרְךְ צוּ לָאזְן דֶעם רֶבִּי'ן, אַזוֹי זֶענֶען גֶעשְׁטַאנֶען שׁוּרוֹת פוּן דִי טִיר בִּיז דִי מִזְרָח וַואנְט בַּיים רֶבִּי'נְס פְּלַאץ.

פְּלוּצְלִינְג אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דִי טִיר, עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ גֵיין טְרִיט בַּיי טְרִיט, דִי מֶענְטְשְׁן הָאבְּן זִיךְ גֶעשׁוּשְׁקֶעט צְווִישְׁן זִיךְ אַז מֶען זָאל נִישְׁט אַדוּרְךְ לָאזְן דֶעם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן, אָבֶּער גְלַייךְ וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דִי עֶרְשְׁטֶע שׁוּרָה אִיז דִי שׁוּרָה צוּפַאלְן, אַלֶע הָאבְּן זִיךְ גֶערוּקְט אִין אַ זַייט פַארְשֶׁעמְטֶערְהֵייט.

אַזוֹי אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעגַאנְגֶען וַוייטֶער צוּ דִי צְוֵוייטֶע אוּן דְרִיטֶע שׁוּרוֹת אוּן גְלַייךְ וֶוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אִיז דִי שׁוּרָה צוּפַאלְן, דִי וַוייטֶערְדִיגֶע שׁוּרוֹת הָאבְּן זִיךְ גֶעשְׁטַארְקְט אוּן זִיךְ גֶעשׁוּשְׁקֶעט אַז מֶען גֵייט דֶעם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן נִישְׁט דוּרְךְ לָאזְן, דֶער

הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אִיז וַוייטֶער גֶעגַאנְגֶען, אוּן וֶוען עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַהִין זֶענֶען דִי שׁוּרוֹת אוֹיךְ צוּפַאלְן, בִּיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ זַיין פְּלַאץ אוֹיף דִי מִזְרָח וַואנְט, אוּן דֶעמָאלְטְ'ס הָאט זִיךְ אָדְל אוֹיפְגֶעכַאפְּט דֶערְשְׁרָאקֶענֶערְהֵייט, זִי הָאט נָאךְ אַזוֹינְס נִישְׁט גֶעזֶעהְן, אַז דִי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זָאלְן זִיךְ קֶעגְן שְׁטֶעלְן קֶעגְן דֶעם רֶבִּי'ן.

וֶוען זִי הָאט גֶעפְרֶעגְט רֶבִּי נָתָן פְּשַׁט אִין דֶעם חָלוֹם, הָאט אִיר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט: "אַזוֹי גֵייט דֶעם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'נְס זַאךְ, מֶען זֶעהְט נָאר דִי עֶרְשְׁטֶע טְרִיט אוּן מֶען זֶעהְט גָארְנִישְׁט וַוייטֶער, אָבֶער אוֹיב גֵייט מֶען מִיט שְׁטַארְקֵייט, קוּמְט מֶען אַלֶעס אִיבֶער, אוּן מֶען דֶערְגְרַייכְט דֶעם צִיהל".

אוּן אַזוֹי גֵייט עֶס בַּיי יֶעדֶע גוּטֶע זַאךְ, עֶס אִיז אֵייבִּיג דָא שְׁוֶוערִיקֵייטְן אוּן שְׁטֶערוּנְגֶען אָבֶער אוֹיב מֶען דֶערְהַאלְט זִיךְ, אוּן מֶען קוּקְט נִישְׁט אוֹיף דִי אַלֶע מְנִיעוֹת, וֶוערְט דִי **מְנִיעוֹת** אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּ **נְעִימוֹת**, אוּן מֶען קוּמְט אָן צוּ אַלֶעס גוּטְ'ס.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ, חֵלֶק י"ג וְחֵלֶק ט"ו, עֶרֶךְ מְנִיעוֹת)

לִיכְטִיגֶע מִצְוֹת

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן רע"ה): אַז מִיט יֶעדֶע מִצְוָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ טוּט, וֶוערְט פוּן דֶעם אַ לֶעכְט, ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט (מִשְׁלֵי ו, כג): כִּי נֵר מִצְוָה, אוּן וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ גֵייט אַוֶועק פוּן דִי וֶועלְט קֶען עֶר מִיט דִי לֶעכְט זוּכְן אַלֶע גוּטֶע זַאכְן אִין דִי אוֹצָרוֹת פוּן עוֹלָם הַבָּא, אוּן ווִי מֶער לִיכְט דֶער מֶענְטְשׁ הָאט פוּן זַיינֶע מִצְוֹת, קֶען עֶר מֶער זוּכְן אוֹצָרוֹת, אוּן דָאס אִיז דִי עִיקָּר תַּעֲנוּג פוּן עוֹלָם הַבָּא.

דֶערְפַאר דַארְף זִיךְ אַ אִיד זֵייעֶר מְחַיֶה זַיין אוּן זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן מִיט יֶעדֶע מִצְוָה וָואס עֶר טוּט אוֹיף דֶער וֶועלְט, וַוייל ווִי מֶער מִצְוֹת עֶר וֶועט הָאבְּן, וֶועט עֶר זִיךְ מֶער מְחַיֶה זַיין אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט אִין עוֹלָם הַבָּא.

אוּן דֶער עִיקָּר חֲשִׁיבוּת פוּן אַ מִצְוָה, אִיז וֶוען מֶען טוּט עֶס פְרֵיילִיכְעֶרְהֵייט, מֶען פְרֵייט זִיךְ אַז מֶען הָאט גֶעקֶענְט טוּהְן אַ מִצְוָה, אוּן דֶעמָאלְט בַּאקוּמְט עֶר דִי לֶעכְט וָואס שַׁיינְט אוּן לַייכְט פַאר אִים, אָבֶּער וֶוען מֶען טוּט דִי מִצְוֹת אָן גֶעשְׁמַאק, הָאט עֶס נִישְׁט דִי זֶעלְבֶּע כֹּחַ אַז עֶס זָאל אִים לַייכְטְן אוּן שַׁיינֶען, דֶערְפַאר דַארְף מֶען בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין זִיךְ צוּ פְרֵייעֶן מִיט דִי מִצְוֹת וָואס מֶען טוּט.

דֶער בַּעַל עֲגָלָה שַׁיינְט אִין אַלֶע וֶועלְטְן

עֶס אִיז אַמָאל גֶעפָארְן אַ וָואגְן מִיט חֲסִידִים צוּ זֵייעֶר רֶבִּי'ן דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה פוּן לוּבְּלִין זי"ע, ווִי פַארְשְׁטֵייט זִיךְ הָאבְּן זֵיי דִי גַאנְצֶע וֶועג גֶערֶעדְט פוּן דִי גְרוֹיסְקֵייט אוּן הֵיילִיגְקַייט פוּן זֵייעֶר רֶבִּי'ן, אוּן דֶער בַּעַל עֲגָלָה וָואס הָאט זִיךְ צוּגֶעהֶערְט צוּ זֵייעֶרֶע שְׁמוּעֶסְן, הָאט גֶעטְרַאכְט "וָואס קֶען אִיךְ שׁוֹין פַארְלִירְן?", אוּן עֶר הָאט גֶעשְׁרִיבְּן אַ קְוִויטְל מִיט זַיין נָאמֶען אַז זֵיי זָאלְן עֶס גֶעבְּן פַארְן חוֹזֶה פוּן זַיינֶעט וֶועגְן, אַז עֶר זָאל אוֹיךְ בַּאקוּמֶען אַ בְּרָכָה פוּנֶעם רֶבִּי'ן.

זֵיי זֶענֶען אָנְגֶעקוּמֶען קַיין לוּבְּלִין, דִי חֲסִידִים זֶענֶען גְלַייךְ צוּגֶעפָארְן צוּם רֶבִּי'ן, אוּן דֶער בַּעַל עֲגָלָה אִיז גֶעגַאנְגֶען זִיךְ אָפְּרוּעֶן אוּן עֶפֶּעס עֶסְן אִין אַ קְרֶעטְשְׁמֶע אִין שְׁטָאט. וֶוען דִי חֲסִידִים הָאבְּן גֶעגֶעבְּן דֶעם קְוִויטְל פוּנֶעם בַּעַל עֲגָלָה פַארְן רֶבִּי'ן, אִיז דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה זֵייעֶר נִתְפַּעֵל גֶעוָוארְן פוּן דֶעם קְוִויטְל, "דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם מֶענְטְשׁ שַׁיינְט אוּן לַייכְט זֵייעֶר שְׁטַארְק", הָאט דֶער חוֹזֶה גֶעזָאגְט. דִי חֲסִידִים הָאבְּן גֶעזָאגְט פַארְן חוֹזֶה אַז דֶער אִיד אִיז זֵייעֶר אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ, אַ גַאנְצֶע וֶועג הָאט עֶר נָאר גֶערֶעדְט שְׁטוּתִים אוּן נַארִישְׁקֵייטְן אַזוֹי ווִי דִי סֵדֶר פוּן בַּעֲלֵי עֲגָלוֹת, אָבֶּער דֶער חוֹזֶה הָאט זִיךְ גֶעהַאלְטְן בַּיי זַיינְס אַז דֶער קְוִויטְל פוּן דֶעם מֶענְטְשׁ שַׁיינְט זֵייעֶר שְׁטַארְק.

דִי חֲסִידִים זֶענֶען אַרוֹיסְגֶעגַאנְגֶען אוֹיפְזוּכְן דֶעם בַּעַל עֲגָלָה אוּן זֶעהְן וָואס עֶר טוּט, אוּן

זַיי הָאבְּן אִים גֶעטְרָאפְן בַּיי אַ חֲתוּנָה ווִי עֶר אִיז גֶעטַאנְצְן אוּן גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען אוּן מְשַׂמֵּחַ גֶעוֶוען זַייעֶר שְׁטַארְק, וֶוען דִי חֲסִידִים הָאבְּן אִים גֶעפְרֶעגְט וָואס עֶר טוּט בַּיי דִי חֲתוּנָה, וִוי אַזוֹי עֶר אִיז דָארְט אָנְגֶעקוּמֶען, הָאט עֶר דֶערְצֵיילְט אַז פְרִיעֶר הָאט עֶר גֶעוָואלְט גֵיין אִין קְרֶעטְשְׁמֶע זִיךְ אָפְּרוּעֶן אוּן עֶסְן עֶפֶּעס, אָבֶּער אִינְמִיטְן וֶועג הָאט עֶר גֶעזֶעהְן דִי חֲתוּנָה, וִוי מֶען גְרֵייט זִיךְ צוּ גֵיין צוּ דִי חוּפָּה, אָבֶּער עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶס קוּמְט פַאר שְׁטַארְקֶע קְרִיגֶערַייעֶן, קוֹלוֹת אוּן יְלָלוֹת, עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַז עֶפֶּעס עֶרְנְסְט גֵייט דָא פָאר, אוּן וֶוען עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט וָואס עֶס גֵייט פָאר, הָאט מֶען אִים דֶערְצֵיילְט אַז אַזוֹי וִוי דִי כַּלָּה אִיז אַן אָרִימֶע יְתוֹמָה, הָאט זִי נִישְׁט גֶעקֶענְט אַיינְהַאלְטְן וָואס זִי הָאט צוּגֶעזָאגְט אַרַיין צוּ בְּרֶענְגְען גֶעלְט פַאר דִי חֲתוּנָה, אוּן אוֹיף אַלֶעס הָאבְּן דִי מְחוּתָּנִים מְוַתֵּר גֶעוֶוען, אָבֶּער וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען צוּם טַלִית, אַז זִי הָאט אֲפִילוּ נִישְׁט גֶעקֶענְט קוֹיפְן אַ טַלִית פַארְן חָתָן אַזוֹי וִוי דֶער מִנְהָג אִיז אַז דִי כַּלָּה קוֹיפְט דֶעם טַלִית פַארְן חָתָן, אוֹיף דֶעם הָאבְּן זֵיי שׁוֹין נִישְׁט גֶעוָואלְט מְוַתֵּר זַיין, אוּן עֶס הָאט אוֹיסְגֶעזֶעהְן וִוי דִי גַאנְצֶע שִׁידוּךְ גֵייט יֶעצְט בָּטֵל וֶוערְן צוּלִיב דֶעם.

וֶוען דֶער בַּעַל עֲגָלָה הָאט גֶעהֶערְט וָואס דָא גֵייט פָאר, הָאט עֶר גֶענוּמֶען זַיין בִּיסְל גֶעלְט וָואס עֶר הָאט זִיךְ אָפְּגֶעשְׁפָּארְט פוּן זַיין אַרְבֶּעט, אוּן עֶר הָאט עֶס אַוֶועק גֶעגֶעבְּן פַאר דִי כַּלָּה צוּ קוֹיפְן אַ טַלִית פַארְן חָתָן, וֶוען דִי מְחוּתָּנִים הָאבְּן דָאס גֶעהֶערְט, הָאט זִיךְ גְלַייךְ אוֹיפְגֶעהֶערְט אַלֶע קְרִיגֶערַייעֶן, אוּן מֶען אִיז וַוייטֶער גֶעגַאנְגֶען צוּ דִי חוּפָּה.

דֶער בַּעַל עֲגָלָה הָאט זִיךְ זַייעֶר גֶעפְרֵיידְט אוֹיף דִי גְרוֹיסֶע מִצְוָה אַז דוּרְךְ אִים אִיז דִי אָרִימֶע כַּלָּה גֶערַאטֶעוֶועט גֶעוָוארְן פוּן בִּזְיוֹנוֹת, אוּן פוּן גְרוֹיס פְרֵייד אִיז עֶר גֶעבְּלִיבְּן דָארְט אוֹיף דִי חֲתוּנָה טַאנְצְן אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן אוֹיף דִי גְרוֹיסֶע זְכוּת, אוּן עֶר הָאט זִיךְ מַמָּשׁ גֶעשְׁפִּירְט וִוי דֶער גְרֶעסְטֶער מְחוּתָּן אוֹיף דִי חֲתוּנָה.

דָאס אַלֶעס הָאט דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה גֶעזֶעהְן בַּיים לֵיינֶען זַיין קְוִויטְל, אוּן דֶערְפַאר הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַז זַיין נָאמֶען שַׁיינְט זַייעֶר שְׁטַארְק אִין אַלֶע וֶועלְטְן, זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן אַ אִיד וָואס פְרֵיידְט זִיךְ מִיט אַ מִצְוָה, אוּן אֲפִילוּ אַ גָאר פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ, וֶוען עֶר פְרֵיידְט זִיךְ מִיט אַ מִצְוָה צִינְדְ עֶר מִיט דֶעם אָן אַ לִיכְט פַאר זַיין נְשָׁמָה וָואס שַׁיינְט אִין אַלֶע וֶועלְטְן.

זַיינֶע בְּרָכוֹת וֶוערְן מְקוּיָּם

אוּן סְפֶּעצִיעֶל וֶוען אַ אִיד אִיז זוֹכֶה צוּ טוּהְן אַ מִצְוָה מִיט מְסִירַת נֶפֶשׁ, אֲפִילוּ וֶוען עֶס קוּמְט אִים אָן זַייעֶר שְׁוֶוער, דֶעמָאלְטְס אִיז דָאס גָאר שְׁטַארְק חָשׁוּב בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי וַוייט אַז עֶר בַּאקוּמְט דוּרְךְ דֶעם אַ דֵעָה אִין הִימְל, מֶען רֶעכְנְט זִיךְ אִין הִימְל מִיט זַיין מֵיינוּנְג, אוּן עֶר בַּאקוּמְט דִי בְּחִינָה פוּן צַדִּיק גּוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְקַיֵּים, וָואס עֶר

זָאגְט וֶוערְט אָנְגֶענוּמֶען גְלַייךְ, אַזוֹי וִוי מִיר זֶעהְן פוּן דִי פָאלְגֶענְדֶע מַעֲשֶׂה.

אֵיינְמָאל הָאט דֶער "שְׂפַת אֱמֶת" זַ"ל גֶעשִׁיקְט אֵיינֶע פוּן זַיינֶע תַּלְמִידִים אַז עֶר זָאל נֶעמֶען זַיינֶע קִינְדֶער אוּן גֵיין מִיט זֵיי צוּ אַ גֶעוִויסְן אִיד וָואס וואוֹינְט אִין וַוארְשָׂא, אַז דֶער אִיד זָאל זֵיי בֶּענְטְשְׁן, בַּיי דֶעם תַּלְמִיד אִיז דָאס גֶעוֶוען אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ, אָבֶער אַז דֶער רֶבִּי בֶּעהְט פְרֶעגְט מֶען נִישְׁט קַיין קַשְׁיוֹת, אוּן עֶר אִיז גֶעפָארְן קַיין וַוארְשָׂא מִיט דִי קִינְדֶער.

עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אוֹיף וַוארְשָׂא, אוּן עֶר הָאט זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט אוֹיף אַ אִיד מִיט דֶעם נָאמֶען וָואס דֶער רֶבִּי הָאט אִים גֶעזָאגְט, אָבֶער קֵיינֶער הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט אַזַא מֶענְטְשׁ, אָבֶער עֶר הָאט נִישְׁט נָאכְגֶעלָאזְט נָאר עֶר אִיז אַרוּם גֶעגַאנְגֶען אִין שְׁטָאט אוּן גֶעזוּכְט אוּן זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט בִּיז מִיט גְרוֹיס שְׁוֶועריִקֵייטְן הָאט עֶר גֶעטְרָאפְן דֶעם אִיד, אָבֶער צוּ זַיין וואוּנְדֶער הָאט עֶר אוֹיסְגֶעזֶעהְן צוּ זַיין גָאר אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ.

עֶר הָאט גֶעבְּרֶענְגְט דִי קִינְדֶער צוּ דֶעם אִיד אוּן אִים גֶעבֶּעטְן אַז עֶר זָאל זֵיי בֶּענְטְשְׁן, דֶער אִיד הָאט נִישְׁט גֶעוואוּסְט וָואס עֶר וִויל פוּן אִים, "אִיךְ בִּין אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ, אִיךְ קֶען נִישְׁט בֶּענְטְשְׁן, אוּן אִיךְ וֵויס נִישְׁט פַארְוָואס דוּ בִּיזְט גֶעקוּמֶען צוּ מִיר?" דֶער תַּלְמִיד הָאט פַארְשְׁטַאנֶען פוּן דֶעם אִיד אַז עֶר אִיז טַאקֶע אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ, אוּן עֶר אִיז בִּכְלַל נִישְׁט קַיין בַּר הָכֵי צוּ וואוּנְטְשְׁן אוּן בֶּענְטְשְׁן, אָבֶער אַזוֹי וִוי דֶער רֶבִּי הָאט אִים דָאךְ גֶעשִׁיקְט, הָאט עֶר זִיךְ גֶע'עַקְשֶׁ'נְט "אֲפִילוּ דוּ וֵוייסְט נִישְׁט גָארְנִישְׁט, טוּה אָבֶער צוּלִיב פַאר דִי טַאטֶע פוּן דִי קִינְדֶער דֶער "שְׂפַת אֱמֶת", אוּן בֶּענְטְשׁ דִי קִינְדֶער" דֶער אִיד הָאט מַסְכִּים גֶעוֶוען אוּן עֶר הָאט אַרוֹיף גֶעלֵייגְט דִי הֶענְט אוֹיף דִי קִינְדֶער אוּן עֶר הָאט זֵיי גֶעבֶּענְטְשְׁט מִיט אַסַאךְ בְּרָכוֹת.

וֶוען דֶער תַּלְמִיד אִיז אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען מִיט דִי קִינְדֶער הָאט עֶר גֶעטְרַאכְט אַז מִסְתָּמָא אִיז דֶער אִיד אַ בַּאהַאלְטֶענֶער ל"ו צַדִיק, אוּן עֶר זֶעהְט נָאר אוֹיס וִוי אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ. וֶוען עֶר אִיז צוּרִיק גֶעקוּמֶען צוּם "שְׂפַת אֱמֶת" אוּן אִים דֶערְצֵיילְט אַז יֶענֶער אִיד אִיז זֵייעֶר אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ אוּן עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט פַארְוָואס דֶער רֶבִּי הָאט אִים גֶעשִׁיקְט צוּ אִים.

הָאט אִים דֶער "שְׂפַת אֱמֶת" גֶעזָאגְט: "עֶס אִיז אֱמֶת אַז דֶער אִיד אִיז טַאקֶע אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ, נָאר אֵיינְמָאל וֶוען עֶס אִיז בַּיי אִים גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן אַ אִינְגֶל, אוּן עֶר הָאט גֶעמַאכְט אַ בְּרִית, הָאט עֶר מַמָשׁ נִישְׁט גֶעהַאט קַיין פְּרוּטָה צוּ מַאכְן אַ סְעוּדַת בְּרִית, אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען אוּן עֶר פַארְקוֹיפְט דִי מֶעבְּל פוּן זַיין הוֹיז כְּדֵי צוּ קֶענֶען מִיט גֶעלְט מַאכְן דִי סְעוּדָה פַאר דִי בְּרִית, אוּן עֶר אִיז דֶערְנָאךְ גֶעבְּלִיבְן מַמָשׁ בְּעֵירוֹם וּבְחוֹסֶר כֹּל, אוּן דָאס הָאט גֶעמַאכְט אַ גְרוֹיסֶע רַעַשׁ אִין הִימְל, עֶס אִיז דָאךְ נִישְׁט קַיין קְלֵיינִיקַייט אַז אַ אִיד זָאל זִיךְ אַזוֹי מוֹסֵר נֶפֶשׁ זַיין צוּ מַאכְן אַ סְעוּדַת בְּרִית, אוּן דֶערְפַאר הָאט מֶען אִים גֶעגֶעבְּן אַ

שְׂכַר שׁוֹין אוֹיף דִי וֶועלְט אַז וָואס עֶר וֶועט אָנְוואוּנְטְשְׁן אַ בְּרָכָה וֶועט עֶס מְקוּיָם וֶוערְן, אוּן דֶער אִיד אַלֵיין וֵוייסְט אֲפִילוּ נִישְׁט פוּן דֶעם כֹּחַ וָואס עֶר הָאט".

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם דִי גְרוֹיסְקַייט וֶוען אַ אִיד טוּט אַ מִצְוָה מִיט מְסִירַת נֶפֶשׁ, בַּאקוּמְט עֶר אַזַא כֹּחַ צוּ קֶענֶען וואוּנְטְשְׁן בְּרָכוֹת אוּן עֶס וֶוערְט מְקוּיָם. וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה מְקַיֵים צוּ זַיין וִוי מֶער מִצְוֹת פְרֵיילִיכֶערְהֵייט אוּן אֲפִילוּ וֶוען עֶס קוּמְט אָן שְׁוֶוער, וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ אַלֶעס גוּטְ'ס אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ה' עֵרֶךְ מִצְוָה וְחֵלֶק י' עֵרֶךְ מְסִירַת נֶפֶשׁ)

מְקַבֵּל זַיין יִסוּרִים בְּאַהֲבָה

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גֵייט דוּרְךְ צַעַר אוּן יִסוּרִים אִיז דָאס בִּכְלָל נִישְׁט קַיין בַּא'טַעֲמְ'טֶע עֵסֶק, עֶס טוּט וֵויי אוּן עֶס שְׁטֶערְט זֵייעֶר שְׁטַארְק פַארְן מֶענְטְשׁ. אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וֵוייסְט אוּן גֶעדֶענְקְט אַז מִיט יֶעדֶע צַעַר וָואס עֶר הָאט דָא אוֹיף דִי וֶועלְט קוּמְט עֶר מִיט דֶעם אָפּ זֵייעֶר אַסַאךְ, אוּן דָאס הֶעלְפְּט אִים עֶר זָאל אַרוֹיף קוּמֶען אוֹיבְן אִין הִימְל אִינְגַאנְצְן אוֹיסְגֶעלַייטֶערְט, דַאן אִיז עֶס שׁוֹין אַסַאךְ גְרִינְגֶער עֶס אָנְצוּנֶעמֶען בְּאַהֲבָה.

דֶער הֵיילִיגֶער גְרָ"א פְּלֶעגְט זָאגְן: "וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאל וִויסְן וָואס מֶען צָאלְט אִין הִימְל פַאר יֶעדֶע צַעַר אוּן עַגְמַת נֶפֶשׁ, וָואלְט עֶר זִיךְ זֵייעֶר גֶעפְרֵייט דֶערְמִיט", אַוַדַאי בֶּעטְן מִיר דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מִיר זָאלְן בִּכְלָל נִישְׁט הָאבְן קַיין יִסוּרִים, אָבֶער וֶוען עֶס קוּמְט אַמָאל אוֹיף אַ מֶענְטְשׁ שְׁוֶוערִיקַייטְן צָרוֹת אוּן עַגְמַת נֶפֶשׁ, קֶען עֶר זִיךְ טְרֵייסְטְן אַז עֶס אִיז פַאר כַּפָּרַת עֲווֹנוֹת, אוּן עֶס וֶועט זִיכֶער נָאר אַרוֹיס קוּמֶען טוֹבוֹת דֶערְפוּן.

אוּן דָאס אִיז נִישְׁט נָאר בַּיי גָאר שְׁוֶוערֶע יִסוּרִים, נָאר יֶעדֶע קְלֵיינִיקַייט וָואס גֵייט נִישְׁט גוּט פַאר אַ מֶענְטְשׁ אִיז שׁוֹין כַּפָּרַת עֲווֹנוֹת. חֲזַ"ל זָאגְן (עֲרָכִין טז:): אַז אֲפִילוּ גָאר קְלֵיינֶע זַאכְן וָואס עֶס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי גוּט פַאר אַ מֶענְטְשׁ וֶוערְט שׁוֹין גֶערֶעכְנְט פַאר יִסוּרִים אוּן מֶען קוּמְט מִיט דֶעם אָפּ. וִוי לְמָשָׁל אַז מֶען הָאט אִים גֶעמַאכְט אַ בֶּגֶד וָואס אִיז נִישְׁט אִינְגַאנְצְן לוֹיט זַיין מָאס, אָדֶער מֶען הָאט אִים אָנְגֶעגָאסְן אַ קַאלְטֶע גְלָאז אַנְשְׁטָאט אַ וַוארִימֶע, אַ בֶּגֶד וָואס דְרֵייט זִיךְ אִיבֶּער בְּשַׁעַת'ן אָנְטוּהְן, עֶר הָאט גֶעוָואלְט אַרוֹיסְנֶעמֶען דְרֵיי מַטְבֵּעוֹת פוּן טַאשׁ אוּן עֶס אִיז אַרוֹיס גֶעקוּמֶען נָאר צְוֵויי.

דִי אַלֶע זַאכְן זֶענֶען זִיכֶער נִישְׁט צוּ אַ גְרוֹיסֶע צַעַר, אוּן עֶס שַׁאדְט גָארְנִישְׁט פַארְן מֶענְטְשׁ, פוּן דֶעסְט וֶועגְן הֵייסְט דָאס אוֹיךְ יִסוּרִים. אוּן מֶען דַארְף דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען אִיז אָפְּגֶעקוּמֶען מִיט אַזֶעלְכֶע קְלֵיינִיקַייטְן.

נָאךְ זָאגְן דִי חֲזַ"ל (יְרוּשַׁלְמִי סוֹטָה ו:): אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז דוּרְכְגֶעפַאלְן מִיט הַארְבֶּע עֲבֵירוֹת וָואס עֶס קוּמְט אִים פַאר דֶעם מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם רַחְמָנָא לִצְלָן, וָואס טוּט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער? עֶר מַאכְט אַז זַיין אָקְס זָאל שְׁטַארְבְּן, זַיין הִינְדְל זָאל פַארְלוֹירְן וֶוערְן, זַיין פְלַאשׁ זָאל זִיךְ צוּבְּרֶעכְן עֶר זָאל זִיךְ צוּבְּרֶעכְן דִי פִינְגֶער. אוּן מִיט דֶעם קוּמְט עֶר אָפּ זַיין עוֹנֶשׁ מִיתָה. קוּמְט אוֹיס אַז דָאס אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע טוֹבָה פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז דֶער מֶענְטְשׁ קֶען מִיט אַ קְלֵיינִיקַייט זִיךְ אַיינְשְׁפָּארְן גָאר גְרוֹיסֶע צָרוֹת.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן קס"ה): טַייטְשׁ דֶעם פָּסוּק (וַיִּקְרָא י"ט, י"ח): וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי ה', "רֵעֲךָ" קֶען אוֹיךְ

מיינען "דיין שלעכטס", זאגט דער פסוק וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ - זאלסט ליב האבן די שלעכטס וואס עס קומט אויף דיר, ווייל כָּמוֹךָ - אזוי ווי דו פירסט זיך אויף, אֲנִי ה' - בין איך נאך מיט מדת הרחמים. דאס מיינט אז לויט וואס א מענטש האט אלץ אפגעטוהן וואלט זיך אים געקומען אסאך ערגער רחמנא לצלן, און דערפאר דארף זיך א מענטש פרייען אז ער איז אפגעקומען מיט קלייניקייטן.

מען צושניידט די צרות

עס איז אמאל געווען א תלמיד פון הייליגן חתם סופר זי"ע וואס איז דורכגעפארן די שטאט פרימישלאן און ער איז אריין צום הייליגן ר' מאיר פרימישלאנער זי"ע, האט אים דער צדיק געטייטשט דעם פסוק (תהלים קל"ו, י"ג): לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, "ים סוף" איז אזוי ווי "יום סוף", דאס מיינט די לעצטע טאג פונעם מענטש ווען ער דארף אפגעבן דין וחשבון אויף אלע זיינע מעשים. זאגט דער פסוק, לְגוֹזֵר יוֹם סוֹף לִגְזָרִים, דער אייבערשטער צושניידט די עונשים וואס דארפן קומען אויף א מענטש ביים לעצטן טאג, ער צוטיילט עס אויף קליינע צרות במשך דעם מענטש'ס לעבן. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, ווייל דעם אייבערשטנ'ס חסדים זענען זייער גרויס.

פאר דעם תלמיד פון חתם סופר איז דאס געווען זייער אינטערעסאנט צו הערן, ער איז נישט געווען געוואוינט צו הערן אזוינע חסידישע טייטשן אין פסוק, און ווען ער איז צוריק געקומען צו זיין רבי'ן דער הייליגער חתם סופר, האט ער אים איבערגעזאגט דעם טייטש מיט א שמייכל צו די זייט, אבער דער הייליגער חתם סופר האט זיך שטארק צופלאמט און געזאגט: "פארוואס לאכסטו? איך האב שוין לאנג געזעהן א מדרש וואס זאגט אז ים סוף איז אזוי ווי יום סוף, און איך האב דאס קיינמאל נישט פארשטאנען, און יעצט האסטו מיר ממש דערלאכטן די אויגן מיט דעם טייטש, און דאס איז זיכער אמת, אז דער אייבערשטער פירט די וועלט מיט חסד און צושניידט אלע שלעכטע גזירות אויף קליינע שטיקער.

יסורים אויפן וואגשאל

אין די צייטן פון הייליגן מהר"ל מפראג זי"ע איז געווען א איד וואס איז געגאנגען אמאל צום רב פון זיין שטאט און זיך אפגערעדט אויף די גרויסע צרות און יסורים וואס ער גייט אלץ דורך, פון זיין ווייב, פון זיינע קינדער, פון זיין פרנסה, און נאך, און ער פיהלט אז ער האלט עס מער נישט אויס. דער רב האט אים געזאגט אז ער קען אים נישט העלפן נאר ער זאל אריבער פארן אויף פראג צום הייליגן מהר"ל, און דארט וועט ער זיכער געהאלפן ווערן.

דער איד האט אזוי געטוהן, ער איז אריבער געפארן קיין פראג און איז אריין אין בית המדרש פונעם מהר"ל, פונקט דאן האט דער

מַהַר"ל גֶעהַאלטְן אִינמִיטְן פַארלֶערנֶען אַ שִׁיעוּר פַאר זַיינֶע תַּלְמִידִים, הָאט זִיךְ דֶער אִיד גֶעזֶעצְט אִינְדְרוֹיסְן צוּ וַוארטְן בִּיז מֶען עֶנְדִיגְט דֶעם שִׁיעוּר אוּן עֶר זָאל קֶענֶען רֶעדְן מִיטְן הֵיילִיגְן מַהַר"ל.

אִינְצְווִישְׁן הָאט דֶער אִיד אַיינְגֶעדְרִימְלְט אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן אַ שְׁרֶעקֶעדִיגֶע חָלוֹם. עֶר זֶעהְט ווִי עֶס פָארְט אַ וָואגְן אָנְגֶעפִּיהְלְט מִיט גְרוֹיסֶע זֶעק, עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט דֶעם בַּעַל עֲגָלָה אוֹיב עֶר קֶען מִיטְפָארְן מִיט אִים, דֶער בַּעַל עֲגָלָה הָאט מַסְכִּים גֶעוֶוען אוּן עֶר אִיז אַרוֹיף אוֹיפְן וָואגְן, אוֹיפְן וֶועג פְרֶעגְט עֶר פוּנֶעם בַּעַל עֲגָלָה: "וָואס זֶענֶען דִי אַלֶע זֶעק?", זָאגְט אִים דֶער בַּעַל עֲגָלָה: "דָאס זֶענֶען דַיינֶע עֲבֵירוֹת", עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר אוֹיפְגֶערֶעגְט הֶערְנְדִיג דָאס, אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן שְׁרַייעֶן אוֹיפְן בַּעַל עֲגָלָה פַארְוָואס עֶר זָאגְט אַזֶעלְכֶע זַאכְן, עֶר הָאט אַזוֹיפִיל גֶעשְׁרִיגְן בִּיז דֶער בַּעַל עֲגָלָה הָאט אִים אַרָאפּ גֶעוָוארְפְן פוּן וָואגְן.

אוּן אַזוֹי הָאט פַּאסִירְט נָאכְאַמָאל, עֶר זֶעהְט נָאךְ אַ וָואגְן אָנְגֶעפִיהְלְט מִיט זֶעק, עֶר גֵייט אַרוֹיף אוּן פְרֶעגְט דֶעם בַּעַל עֲגָלָה וָואס דִי זֶעק זֶענֶען אוּן יֶענֶער זָאגְט אַז דָאס זֶענֶען זַיינֶע עֲבֵירוֹת, אוּן עֶר הָאט גֶעשְׁרִיגְן אוֹיף יֶענֶעם בִּיז עֶר הָאט אִים אוֹיךְ אַרָאפּ גֶעוָוארְפְן פוּן וָואגְן, אוּן אַזוֹי הָאט פַּאסִירְט אַ דְרִיטֶע מָאל, בִּיז צוּם סוֹף אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַ קְלֵיינֶע וָואגְן גֶעשְׁלֶעפְּט דוּרְךְ אַ מָאגֶערֶע פֶערְד אוּן אוֹיפְן וָואגְן אִיז גֶעלִיגְן אַ קְלֵיינֶע זַאק, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן רְשׁוּת פוּנֶעם בַּעַל עֲגָלָה מִיט צוּ פָארְן, אוּן עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט דֶעם בַּעַל עֲגָלָה וָואס דֶער זַאק אִיז, אוּן דֶער בַּעַל עֲגָלָה הָאט אִים גֶעזָאגְט: "דָאס זֶענֶען דַיינֶע מִצְוֹת"... עֶר הָאט זִיךְ וַוייטֶער אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ רֶעגְן אוּן שְׁרַייעֶן: "נָאר דָאס זֶענֶען מַיינֶע מִצְוֹת? עֶס קֶען נִישְׁט זַיין, אִיךְ הָאבּ זִיכֶער גֶעטוּהְן מֶער מִצְוֹת".

אוּן דַאן הָאט עֶר זִיךְ אוֹיפְגֶעוֶועקְט, אוּן גֶעזֶעהְן ווִי דֶער מַהַר"ל שְׁטֵייט נֶעבְן אִים אוּן זָאגְט אִים: אוּן וֶוען דוּ וֵוייסְט וֶוען אַז דִי אַלֶע צָרוֹת אוּן יִסוּרִים וָואס דוּ הָאסְט וֶועט אִיבֶּערְוֶועגְן דֶעם וָואגְשָׁאל צוּם גוּטְן, עֶס וֶועט אִיבֶּערְוֶועגְן דִי אַלֶע זֶעק אוּן פֶּעק עֲבֵירוֹת, וָואלְסְטוּ נִישְׁט מְקַבֵּל גֶעוֶוען דִי יִסוּרִים פְרֵיילִיכֶערְהֵייט?

דַאן הָאט שׁוֹין דֶער אִיד פַארְשְׁטַאנֶען אַז אַלֶע יִסוּרִים וָואס עֶר הָאט אִיז נָאר פַאר זַיין טוֹבָה, אוּן עֶר אִיז אַהֵיים גֶעפָארְן גַאנְץ אַן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשׁ, אוּן פוּן דַאן הָאט עֶר שׁוֹין מְקַבֵּל גֶעוֶוען אַלֶעס בְּשִׂמְחָה.

רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי

עֶס אִיז מְקוּבָּל פוּן צַדִּיקִים אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט אַ צַעַר זָאל עֶר זָאגְן דֶעם פָּסוּק (תְּהִלִּים כ"ה, י"ח): רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל חַטֹּאותָי, וָואס דָאס מֵיינְט פָּשׁוּט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל נֶעמֶען דִי צַעַר אוּן יִסוּרִים אוּן עֶס נוּצְן פַאר אַ כַּפָּרָה פַאר אַלֶע עֲבֵירוֹת.

דֶער וָוארְט "וְשָׂא" אִיז דִי רָאשֵׁי תֵּיבוֹת וְ'הָיִיתָ אַ'ךְ שָׂ'מֵחַ, דָאס מֵיינְט אַז וֶוען מֶען

נֶעמְט אָן דִי יִסוּרִים מִיט שִׂמְחָה, אִיז דָאס אַ כַּפָּרָה אוֹיף אַלֶע עֲבֵירוֹת.

און דָאס אִיז אוֹיךְ וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ק"ע): אוֹיפְן פָּסוּק (תְּהִלִּים ד, ב): בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי, אַז אֲפִילוּ אִין דִי צָרוֹת קֶען מֶען אוֹיךְ טְרֶעפְן הַרְחָבוֹת, עֶס לִיגְט אִין דִי צָרָה אוֹיךְ עֶפֶּעס גוּטְס. און דָאס אִיז אוֹיךְ אַ חֵלֶק פוּן דִי גוּטְס, אַז דוּרְךְ דִי צָרָה קוּמְט מֶען אָפּ אַלֶע עֲבֵירוֹת.

ווארויל אִיז דֶעם וָואס אִיז מְקַבֵּל אַלֶע זַיינֶע יִסוּרִים מִיט שִׂמְחָה, וֶועט עֶר אָפְּקוּמֶען אַלֶעס זַיינֶע עֲבֵירוֹת נָאךְ אוֹיף דִי וֶועלְט, און לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים וֶועט עֶר גְּלַייךְ אַרַיין אִין גַּן עֵדֶן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט"ז עֶרֶךְ צָרוֹת וְיִסוּרִין)

מָשִׁיחַ'ס סְעוּדָה

די סְעוּדָה פוּן אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח ווערט אָנְגֶערוּפְן "מָשִׁיחַ'ס סְעוּדָה", און אויך "בַּעַל שֵׁם טוֹב'ס סְעוּדָה", דָאס אִיז צוּלִיב דֶער נֵס וָואס אִיז גֶעשֶׁעהְן צוּם הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב אִין דֶעם טָאג, וֶוען עֶר הָאט גֶעוָואלְט פָארְן אוֹיף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זִיךְ צוּ טְרֶעפְן מִיטְן אוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, און דוּרְךְ דֶעם בְּרֶענְגֶן מָשִׁיחַ.

מֶען פִירְט זִיךְ צוּ דֶערְצֵיילְן דִי מַעֲשֶׂה בַּיי די סְעוּדָה אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח, מִיר וֶועלְן עֶס דָא אַרָאפְּבְּרֶענְגֶען לוֹיט ווִי מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיטָ"א דֶערְצֵיילְט דָאס, לוֹיט ווִי עֶר הָאט מְקוּבָּל דִי מַעֲשֶׂה פוּן דִי פְרִיעֶרְדִיגֶע דוֹרוֹת.

מֶעזֶעבִּיזְשׁ

עֶס אִיז בַּאקַאנְט אַז דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע הָאט זִיךְ בַּאזֶעצְט אִין דֶעם קְלֵיינֶעם שְׁטֶעטְל "מֶעזֶעבִּיזְשׁ", דָאס אִיז אַ טַאקֶע אַ קְלֵיינֶע שְׁטֶעטְל אִין אוּקְרֵיינֶע אָבֶּער פוּן דֶעם קְלֵיינֶעם שְׁטֶעטְל אִיז אַרוֹיסְגֶעקוּמֶען אַזַא לֶעבְּעדִיגְקֵייט וָואס הָאט בַּאלָאכְטְן דִי גַאנְצֶע וֶועלְט.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אוֹיסְגֶעלֶערְנְט פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם אֵיין זַאךְ, אַז אַלֶעס אִיז אֵייבֶּערְשְׁטֶער, און וָואס מֶען דַארְף זָאל מֶען נָאר בֶּעטְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַלֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען וָואס מֶען הָאט אִיז נָאר ווִי לַאנְג מֶען רֶעדְט זִיךְ אַיין אַז מֶען קֶען זִיךְ אַלֵיינְ'ס אַן עֵצָה גֶעבְּן אָן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אָבֶּער ווִי נָאר אַ אִיד לֶערְנְט זִיךְ אוֹיס און עֶר גֶעדֶענְקְט אַז אַלֶעס פִירְט נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט עֶר אַ גְלִיקְלֶעךְ לֶעבְּן, ווַייל עֶר אִיז קֵיינְמָאל נִישְׁט אַלֵיינְ'ס, וָואס עֶר דַארְף בֶּעט עֶר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

און פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז עֶס הָאבְּן גְלַייךְ אָנְגֶעקוּמֶען צוּ קוּמֶען אַסַאךְ אִידְן צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב, יֶעדֶער ווִיל הֶערְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און עֶס פְלֶעגְן קוּמֶען אַלֶע מִינֵי מֶענְטְשְׁן סַיי פְּשׁוּט'ע אִידְן שׁוּסְטֶערְ'ס און שְׁנַיידֶערְ'ס, און אַזוֹי אוֹיךְ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים און חָשׁוּבֶ'ע אִידְן, יֶעדֶער אִיז זִיךְ גֶעקוּמֶען מִיט זַיין פֶּעקְל צָרוֹת צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב און דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט יֶעדְן אוֹיסְגֶעלֶערְנְט אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין אַנְדֶערֶע עֵצָה נָאר צוּ גֵיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זִיךְ אוֹיסְרֶעדְן דִי גַאנְצֶע הַארְץ מִיט אַלֶע צָרוֹת נָאר פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן און דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶערְט יֶעדְן אוֹיס און עֶר הֶעלְפְט.

דֶער עוֹלָם הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן און מֶען אִיז גֶעהָאלְפְן גֶעוָוארְן, און מֶען הָאט גֶעזֶעהְן אַסַאךְ מוֹפְתִים, און אַזוֹי אִיז דֶער קְלֵיין שְׁטֶעטְל "מֶעזֶעבִּיזְשׁ" גֶעוָוארְן ווִי אַ מַאגְנֶעט וָואס הָאט גֶעצוֹיגְן צוּ זִיךְ אַסַאךְ אִידִישֶׁע קִינְדֶער.

די מִתְנַגְּדִים

אָבֶער פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט הָאט נִישְׁט גֶעפֶעלְט קַיין מִתְנַגְּדִים וָואס הָאבְּן גֶעקְרִיגְט אוֹיפְן בַּעַל שֵׁם טוֹב, אַזוֹי וִוי אֵייבִּיג וָוען אַ צַדִיק לֶערְנְט אוֹיס גוּטֶע זַאכְן פַאר אִידִישֶׁע קִינְדֶער אִיז אֵייבִּיג דָא מֶענְטְשְׁן וָואס קְרִיגְן אוֹיף אִים, אַזוֹי וִוי מִיר טְרֶעפְן שׁוֹין בַּיי אַבְרָהָם אָבִינוּ וָואס אִיז גֶעוֶוען דֶער עֶרְשְׁטֶער אוֹיסְצוּלֶערְנֶען פַאר דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אַז עֶס אִיז דָא אַ בַּאשֶׁעפֶער וָואס פִירְט דִי וֶועלְט, הָאט עֶר אוֹיךְ גֶעהַאט מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן גֶעקְרִיגְט אוֹיף אִים, וָוען אַבְרָהָם אָבִינוּ הָאט גֶעגְרָאבְּן קְוֶועלֶער וַואסֶער זֶענֶען גֶעקוּמֶען דִי פְּלִשְׁתִּים אוּן עֶס פַארְשְׁטָאפְּט, וָואס דָאס מֵיינְט אַז אַבְרָהָם אָבִינוּ הָאט גֶעמַאכְט קְוֶועלֶער פוּן אֱמוּנָה אוֹיסְצוּלֶערְנֶען פַאר יֶעדְן אַז אַלֶעס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, זֶענֶען גֶעקוּמֶען דִי פְּלִשְׁתִּים דִי לֵיצִים אוּן אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ מַאכְן לֵיצָנוּת פוּן אַבְרָהָם אָבִינוּ, אוּן זַייט דֶעמָאלְטְס גֶעשֶׁעהְט אַזוֹי בַּיי יֶעדְן צַדִיק אַז עֶס אִיז אֵייבִּיג דָא מֶענְטְשְׁן וָואס קְרִיגְן אוֹיף זֵיי.

די וֶועגְן פוּן בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע וֶוערְן פַארְשְׁפְּרֵייט אוֹיף דִי וֶועלְט

אָבֶער לְמַעֲשֶׂה הָאבְּן דִי וֶועגְן פוּנֶעם הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב אָנְגֶעהוֹיבְּן אַרַיינְצוּגֵיין אִין דִי וֶועלְט, אֲפִילוּ פוּן אָנְפַאנְג זֶענֶען גֶעוֶוען גֶעוִויסֶע צַדִיקִים וָואס הָאבְּן אוֹיךְ גֶעקְרִיגְט אוֹיפְן בַּעַל שֵׁם טוֹב, וִוי לְמָשָׁל דֶער הֵיילִיגֶער גְרַ"א זי"ע אוּן זַיינֶע תַּלְמִידִים, אָבֶער זֵייעֶר מַחֲלוֹקֶת אִיז גֶעוֶוען לְשֵׁם שָׁמַיִם, אוּן נִישְׁט וִוי סְתַּם מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן גֶעקְרִיגְט סְתַּם צוּ טְשֶׁעפֶּענֶען, דִי צַדִיקִים הָאבְּן גֶעקְרִיגְט אוֹיפְן בַּעַל שֵׁם טוֹב וַוייל זֵיי הָאבְּן גֶעהַאלְטְן אַז דָאס אִיז אַ נַייעֶ וֶועג, מֶען גֵייט אַוֶועק פוּן דִי מְסוֹרָה אוּן מֶען טְרֶעפְט זִיךְ אוֹיס נַייעֶ גְרִינְגֶע וֶועגְן, צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַסַאךְ עֶרְלִיכֶע אִידְן זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב זִיךְ צוּ טַעֲנֶה'ן מִיט אִים, אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט יֶעדְן גֶעזָאגְט אַז זַיין אֵיינְצִיגְסְטֶע צִיל אִיז נָאר אוֹיסְצוּלֶערְנֶען פַאר אִידִישֶׁע קִינְדֶער אַז אַלֶעס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוּן אַז וָואס מֶען דַארְף זָאל מֶען נָאר בֶּעטְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וַוייל נָאר עֶר קֶען הֶעלְפְן.

מֶען דֶערְצֵיילְט אַז עֶס אִיז אַמָאל גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב אַ גְרוֹיסֶער גָאוֹן, אוּן עֶר הָאט גֶע'טַעֲנֶה'ט צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב: "וֶוער הָאט אֵייךְ אוֹיסְגֶעזָאגְט דַיין נַייעֶם וֶועג, מִיר הָאבְּן אֵייבִּיג גֶעווּאוּסְט אַז מֶען טָאר נִישְׁט זוּכְן קַיין נַייעֶ וֶועגְן מֶען דַארְף נָאכְגֵיין דִי מְסוֹרָה, וִוי אַזוֹי קֶענְט אִיר קוּמֶען מִיט נַייעֶ זַאכְן וָואס מִיר הָאבְּן קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעהֶערְט?!"

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז עֶר הָאט נִישְׁט אוֹיסְגֶעטְרָאפְן קַיין שׁוּם נַייעֶ זַאכְן, עֶר אִיז נָאר גֶעקוּמֶען צוּרִיק בְּרֶענְגֶען דִי פְּשׁוּטֶ'ע אֱמוּנָה וָואס אִיז פַארְגֶעסְן גֶעוָוארְן בְּמֶשֶׁךְ דֶעם שְׁוֶוערְן גָלוּת, "אִיךְ בִּין נָאר גֶעקוּמֶען דֶערְמַאנֶען פַאר אִידִישֶׁע קִינְדֶער אַז

דער אײבּערשטער פירט די װעלט און אַלעס איז דער אײבּערשטער, אַלעס װאס טוט זיך אויף דער װעלט האט דער אײבּערשטער געמאכט צו דערמאנען אידן אַז זײ זאָלן צוריק קומען צו אים, און אַפילו װען דו הערסט אַ טמא'נער גוי רעדן איז דאס אויך עפּעס אַ שליחות פונעם אײבּערשטן, דער אײבּערשטער האט מיט דעם געװאָלט עפּעס זאָגן".

װען דער גאון האט געהערט די װערטער פונעם הײליגן בּעל שם טוב איז ער אויפגעטאנצן פון זײן פּלאַץ און געזאָגט: "חס ושלום! חס ושלום!" װי אַזוי קענט איר זאָגן אַזאַ זאַך, אַז אַ טמא'נער גוי איז אַ שליח פונעם אײבּערשטן?!

אין יענע מינוט האט אַ גוי װאס פאַרעכט קלײנע צובּראָכענע זאַכן אַרײנגעקלאַפּט אויפ'ן טיר פון בּעל שם טוב און געפרעגט: "אפשר איז דאָ עפּעס צו פאַרעכטן דאָ?", דער בּעל שם טוב האט אים געענטפערט מיט אַ שמײכל "קענסט גײן, בּײ מיר איז בּרוך ה' אַלעס פאַרעכטן, עס איז גאָרנישט דאָ צו פאַרעכטן דאָ", אָבער דער גוי איז נישט געװען צופרידן נאָר ער האט װײטער געפרעגט: "אפשר איז דער טיש אַבּיסל צובּראָכן און איך קען עס פאַרעכטן?", זאָגט דער בּעל שם טוב: "נײן, דער טיש איז בּרוך ה' זײער גוט עס איז גאָרנישט צובּראָכן", דער גוי פרעגט װײטער: "אפשר איז דער בּעט אַבּיסל צובּראָכן?", זאָגט דער בּעל שם טוב: "נײן, דער בּעט איז בּרוך ה' אויך זײער פײן", דער גוי לאָזט נישט אָפּ, ער פרעגט װײטער: "אָבער דאָך, קוק גוט איבּער, אפשר איז דאָ עפּעס װאס מען דאַרף דאָ פאַרעכטן" דער בּעל שם טוב ענטפערט אים װײטער: "קענסט גײן, איך האָב שוין אַלעס איבּערגעקוקט און אַלעס איז בּרוך ה' פאַראַכטן אויפ'ן בּעסטן אופן" דער גוי איז זיך אַװעקגעגאַנגען פון דאָרט מיט עגמת נפש.

רופט זיך דער בּעל שם טוב אָן צו דעם גאון װאס האט מיטגעהאַלטן די גאַנצע מעשה: "איך דאַנק און איך לויב דעם אײבּערשטן װאס האט מיר צוגעשיקט דעם גוי, ער איז דאָך מײן מוסר ספר, ער איז מיר געקומען דערמאנען אַז איך זאָל מיר נאָכאַמאָל גוט איבּערטראַכטן אויב איך בּין גוט, אויב איך פיר מיך אויף װי עס דאַרף צו זײן, און איך האָב אים געענטפערט אַז בּײ מיר איז בּרוך ה' אַלעס פאַראַכטן, אָבער ער האט נישט אָפּגעלאָזט נאָר ער האט געװאָלט אַז איך זאָל גוט איבּערקוקן אויב אַלעס איז טאַקע װי עס דאַרף צו זײן, אָבער בּרוך ה' איך בּין אינגאַנצן פאַראַכטן און עס פעלט מיר גאָרנישט".

דער בּעל שם טוב האט אויסגעפירט און געזאָגט צום גאון: "יעצט זעהט איר דאָך קלאָר אַז דער אײבּערשטער קען שיקן אַ גוי פאַר אַ שליח מיר צו דערמאנען תשובה צו טוהן!"

דו קענסט נאָר דו װילסט נישט

װען דער גאון האט געהערט די װערטער פונעם בּעל שם טוב האט ער זיך זײער

אויפגערעגט און געזאגט: "אלעס קען איך נאך אנעמען פון אייך, וואס איר זאגט אז אלעס איז דער אייבערשטער, און קיין שום זאך געשעהט נישט אויף דער וועלט אן דעם אייבערשטן, אבער דאס וואס איר זאגט אז אפילו א טמא'נער גוי קען זיין א שליח פונעם אייבערשטן דאס קען איך נישט אנעמען!"

ענטפערט אים דער בעל שם טוב: "קענען, קענסטו דאס אננעמען, נאר דו ווילסט נישט, אויב דו וועסט ווילן וועסטו קענען!".

אויפן וועג אהיים שטעלט א גוי אפ דעם וואגן פונעם גאון און זאגט וויינענדיג: "אפשר קענט איר מיר קומען העלפן, מיין וואגן מיטן פערד האט זיך איבערגעדרייט, אלע פרוכט האבן זיך אויסגעגאסן, ביטע קומטס מיר העלפן צוריק אויפצושטעלן דעם וואגן".

זאגט אים דער גאון: "דו זעסט נישט אז איך בין אן אלטער שוואכער מענטש? איך קען דיר נישט העלפן אויפהייבן א וואגן", דער גוי האט זיך אויפגערעגט און געשריגן: "קענען, קענסטו מיך העלפן, נאר דו ווילסט נישט העלפן!" ווען דער גאון האט געהערט די ווערטער האט ער געטראכט צו זיך: "די זעלבע ווערטער האב איך דאך געהערט פונעם בעל שם טוב אפאר מינוט צוריק, יעצט הער איך דאך ממש א שליחות פון הימל דורך א גוי", ער איז געווארן זייער איבערגענומען, ער האט אפגעמאכט אז ער גייט ווארטן ביז עס קומט נאך א וואגן וואס וועט העלפן דעם גוי, און נאכדעם וועט ער גלייך צוריק פארן צום בעל שם טוב, ווייל יעצט האט אים דער אייבערשטער געזאגט דורך דעם גוי אז ער קען יא נאר ער וויל נישט, ממילא קען ער יא גלייבן דעם בעל שם טוב אז אלעס איז דער אייבערשטער.

ער איז גלייך צוריקגעפארן צום בעל שם טוב, דער בעל שם טוב האט שוין געווארט אויף אים אינדרויסן, און אים געזאגט מיט א שמייכל: "ביזט שוין מן הסתם אויך געוואויר געווארן וואס אסאך אנדערע האבן זיך שוין אויסגעלערנט אז אלעס פירט נאר דער אייבערשטער, דער גאון איז שוין דארט געבליבן לערנען ביים הייליגן בעל שם טוב און ער איז געווארן פון זיינע גרויסע תלמידים, און שפעטער אויך אויסגעלערנט פאר זיינע תלמידים אז אלעס איז דער אייבערשטער.

די נסיעה קיין ארץ ישראל

דער הייליגער בעל שם טוב האט געזעהן דארט ווי ער האט געזעהן און ער האט פארשטאנען די גרויסקייט פונעם הייליגן צדיק דער אור החיים הקדוש, וואס איז געווען זייער גרויס, ער האט געהערט יעדע נאכט תורה פונעם אייבערשטן אליין, עס פלעגן קומען צו אים אסאך נשמות און ער האט געהאט א קלארע רוח הקודש.

דער בעל שם טוב האט גערעדט זייער גרויס פון אים, ער האט געזאגט אז זיין נשמה איז פון די רוח דאצילות פון דוד המלך און ער

דער בַּעַל שֵׁם טוֹב אַלֵיינְס קוּמְט פוּן דִי נֶפֶשׁ דְאַצִילוּת פוּן דָוִד הַמֶלֶךְ, דֶערְפַאר הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זֵייעֶר שְׁטַארְק גֶעוָואלְט אִים טְרֶעפְן, ווייל אַזוֹי וֶועלְן זֵיי צוּזַאמֶען קֶענֶען אוֹיךְ אַרָאפּ בְּרֶענְגֶען דִי נְשָׁמָה דְאַצִילוּת פוּן דָוִד אוּן אוֹיךְ דִי חַיָה אוּן יְחִידָה דְאַצִילוּת, אוּן אַזוֹי וֶועט מָשִׁיחַ קוּמֶען אוּן עֶס וֶועט זַיין דִי גְאוּלָה, דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר מוּז פָארְן צוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִים צוּ טְרֶעפְן.

דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב פְלֶעגְט זָאגְן: "וֶוען אִיךְ קוּם אָן עֶרְגֶעץ אוֹיבְן אִין הִימְל טְרֶעף אִיךְ שׁוֹין דָארְט דֶעם סְפָרְדִי" מֵיינֶענְדִיג מִיט דֶעם, דֶעם הֵיילִיגְן אוֹר הַחַיִים הַקָדוֹשׁ.

דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶעשִׁיקְט אַ בְּרִיוו צוּ זַיין שְׁוָואגֶער ר' גֶערְשׁוֹן קִיטֶעוֶוער ז"ע וָואס הָאט גֶעווּאוֹינְט אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַז עֶר זָאל פְרֶעגְן דֶעם אוֹר הַחַיִים הַקָדוֹשׁ אוֹיב עֶר זָאל פָארְן אוֹיף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דֶער אוֹר הַחַיִים הַקָדוֹשׁ הָאט צוּרִיקְגֶעעֶנְטְפֶערְט אַז עֶס לוֹינְט זִיךְ נִישְׁט אַז עֶר זָאל קוּמֶען, ווייל עֶס קֶען זַיין אַ סַכָּנָה, אָבֶער דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט נִישְׁט גֶעוָואלְט וַוארְטְן בִּיז דֶער בְּרִיוו קוּמְט צוּרִיק, נָאר עֶר הָאט זִיךְ גְלַייךְ אַרוֹיסְגֶעלָאזְט אוֹיפְן וֶועג אוּן וֶוען דֶער בְּרִיוו אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אִיז שׁוֹין דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב גֶעוֶוען אִינְמִיטְן וֶועג.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר מוּז זַיין אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פַאר יֶעדֶע פְּרַייז, עֶר הָאט מִיטְגֶענוּמֶען מִיט זִיךְ זַיין טָאכְטֶער אָדֶל מִיט זַיין סוֹפֵר רֶבִּי צְבִי ז"ל אוּן זֵיי הָאבְּן אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פָארְן פוּן שְׁטָאט צוּ שְׁטָאט פוּן דָארְף צוּ דָארְף בִּיז זֵיי זֶענֶען אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דִי שְׁטָאט אָדֶעס, וָואס דָארְט אִיז גֶעוֶוען דֶער בָּארְטְן פוּנֶעם שְׁוַוארְצְן יָם, פוּן דָארְט הָאבְּן זֵיי גֶענוּמֶען אַ שִׁיף צוּ טֶערְקַיי אוּן זֵיי זֶענֶען אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דִי שְׁטָאט אִינְסְטַאנְבּוּל מַמָשׁ פַאר פֶּסַח.

דָארְט אִין אִינְסְטַאנְבּוּל אִיז גֶעוֶוען אַן הַכְנָסַת אוֹרְחִים, אַ גְרוֹיסֶע הוֹיז מִיט צְוֵויי שְׁטָאקְן, דִי אִינְטֶערְשְׁטֶע שְׁטָאק אִיז גֶעוֶוען אוּמְזִיסְט פַאר אָרִימֶעלַייט אוּן אָרְחֵי פָּרְחֵי וָואס זֶענֶען דָארְט אַיינְגֶעשְׁטַאנֶען, אוּן אִין דִי אוֹיבֶּערְשְׁטֶע שְׁטָאק זֶענֶען אַיינְגֶעשְׁטַאנֶען דִי חֲשׁוּבֶע אִידְן מִיט עֲשִׁירִים.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיז דָארְט אָנְגֶעקוּמֶען פְּלוּצְלִינְג מִיט זַיין טָאכְטֶער אוּן מִיט זַיין תַּלְמִיד דֶער סוֹפֵר, קֵיינֶער הָאט זֵיי נִישְׁט גֶעקֶענְט, אוּן זֵיי הָאבְּן אוֹיךְ נִישְׁט גֶעהַאט קַיין שׁוּם גֶעלְט מִיט זִיךְ, ווייל זֵיי הָאבְּן זִיךְ זֵייעֶר גֶעיָאגְט אַרוֹיסְצוּפָארְן אוּן זֵיי הָאבְּן זִיךְ גָארְנִישְׁט מִיטְגֶענוּמֶען, זֵיי הָאבְּן זִיךְ פַארְלָאזְט אוֹיפְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז זֵיי וֶועלְן שׁוֹין בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶוען זֵיי וֶועלְן עֶפֶּעס דַארְפְן, אוּן דֶערְפַאר הָאט מֶען זֵיי פְּלַאצִירְט אִין דִי אוּנְטֶערְשְׁטֶע שְׁטָאק מִיט דִי אָרִימֶעלַייט.

דֶעם בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גָארְנִישְׁט אִינְטֶערֶעסִירְט, עֶר הָאט גֶעווּאוּסְט אַז אַלֶעס אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל הָאבְּן אוֹיף פֶּסַח

צו מאכן, און ער האט געגלייבט אז דער אייבערשטער וועט אים זיכער העלפן, ער איז זיך געגאנגען אין בית המדרש צו לערנען און דאווענען, אבער פאר די טאכטער די צדיקת אדל האט דאס זייער געשטערט, וויל זיי האבן נישט געהאט קיין איין פרוטה צו קויפן זאכן פאר פסח, און אפילו נישט קיין פרישע וועש לכבוד יום טוב.

עס איז שוין אנגעקומען א טאג פאר פסח, די צדיקת אדל האט גענומען די איין העמד פון איר טאטן און געגאנגען צום ים עס אויסצווואשן, אז דער בעל שם טוב זאל כאטש האבן א פרישע העמד אויף יום טוב, זי איז געזיצן ביים ים און געוואשן דעם העמד, און אין די זעלבע צייט געוויינט צום אייבערשטן אז זיי זאלן האבן עפעס אויף פסח, אינצווישן איז אנגעקומען א גרויסע ווינט און ארויסגעבלאזן די העמד פון איר הענט, אזוי אז אפילו א העמד האט זי שוין אויך נישט געהאט פאר איר טאטן, זי האט אנגעהויבן זייער צו וויינען און זיך בעטן ביים אייבערשטן: "באשעפער, מיר זענען דא אין א פרעמדע לאנד, מארגן איז שוין פסח און מיר האבן נאכנישט קיין מצות און וויין און אנדערע זאכן אויף יום טוב, און יעצט האב איך שוין פארלוירן די לעצטע העמד אויך, באשעפער העלף מיר!"

אזוי רעדנדיג צום אייבערשטן איז אדורך געפארן א וואגן מיט א פאר-פאלק, א מאן און א ווייב, און זיי זעהן ווי א פרוי זיצט און וויינט, האבן זיי אפגעשטעלט דעם וואגן און איר געפרעגט: "ווער ביזטו? און פארוואס וויינסטו?", האט זי געענטפערט אז זי איז א טאכטער פונעם בעל שם טוב, און זיי קענען נישט קיינעם דא און זיי האבן גארנישט אויף פסח, און זי זיצט דא און זי בעט דעם אייבערשטן אז ער זאל זיי העלפן.

די פאר-פאלק זענען געווארן זייער פרייליך ווען זיי האבן געהערט אז זי איז א טאכטער פון בעל שם טוב און זיי האבן איר ארויף גערופן אויפן וואגן, זי איז ארויף געגאנגען, און זיי האבן איר געזאגט אז זי דארף זיך גארנישט זארגן "דער אייבערשטער האט אויסגעהערט דיין תפלה, מיר האבן צוגעגרייט אלע גוטע זאכן פאר יום טוב, עסן און טרינקען און נייע וועש און וואס דו ווילסט, איר וועט האבן א פריילכן יום טוב, זיי האבן איר ארויף געברענגט צו די אויבערשטע שטאק פון די הכנסת אורחים, זיי האבן איר געהאלפן ארויף שלעפן אלע זייערע זאכן צו די אויבערשטע שטאק צו זייער שטוב, און זיי האבן צוגעגרייט א הערליכע סדר טיש ווי עס פאסט פאר א קעניג.

דער בעל שם טוב מאכט מופתים

ווער זענען געווען די פאר-פאלק? אין די צייט ווען דער בעל שם טוב איז געווען אין די שטאט מעזעביזש און ער האט אויסגעלערנט פאר יעדן צו רעדן צום אייבערשטן און

צוּבִּיסְלֶעךְ הָאט עֶס אָנְגֶעהוֹיבְּן אַרַיינְצוּגֵיין אִין דִי וֶועלְט, מֶען הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ שְׁמוּעֶסְן אַז דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב רֶעדְט נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אַ יֶעדֶע צָרָה וָואס מֶען קוּמְט אִים דֶערְצֵיילְן זָאגְט עֶר אַז מֶען זָאל נָאר בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט, אוּן מֶען זֶעהְט גָאר גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת בַּיי אִים, קְרַאנְקֶע וֶוערְן גֶעזוּנְט, אָרִימֶעלַייט בַּאקוּמֶען גֶעלְט, מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן נִישְׁט קַיין קִינְדֶער וֶוערְן גֶעהָאלְפְן, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער.

אִין דִי שְׁטָאט בֶּערְלִין דִי הוֹיפְּט שְׁטָאט פוּן דַייטְשְׁלַאנְד הָאבְּן גֶעווּאוֹינְט אַ פָּאר-פָאלְק אַ מַאן אוּן וַוייבּ וָואס זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען זֵייעֶר גְרוֹיסֶע עֲשִׁירִים, זֵיי הָאבְּן גֶעהַאט גְרוֹיסֶע פַּאלַאצְן אוּן אַסַאךְ גֶעלְט, אָבֶּער זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעהַאט קַיין קִינְדֶער, זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעוואוּסְט אַז דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע עֵצָה אִיז נָאר צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זֵיי זֶענֶען אַרוּמְגֶעלָאפְן צוּ אַלֶע גְרוֹיסֶע דָאקְטוֹרִים אָבֶּער קֵיינֶער הָאט זֵיי נִישְׁט גֶעקֶענְט הֶעלְפְן, אַלֶע דָאקְטוֹרִים הָאבְּן זֵיי גֶעזָאגְט אַז עֶס אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן קִינְדֶער, אוּן זֵיי זָאלְן פַארְגֶעסְן דֶערְפוּן, דָאס הָאט זֵיי זֵייעֶר גֶעשְׁטֶערְט, זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען זֵייעֶר טְרוֹיעֶרִיג.

אֵיינְמָאל הָאט צוּ זֵיי אַרַיינְגֶעקְלַאפְּט אַ אִיד נָאךְ צְדָקָה, דֶער אִיד הָאט גֶעזֶעהְן וִוי דִי פָּאר-פָאלְק זֶענֶען זֵייעֶר טְרוֹיעֶרִיג הָאט עֶר זֵיי גֶעפְרֶעגְט: "פַארְוָואס זֶענְט אִיר אַזוֹי טְרוֹיעֶרִיג? וָואס פֶעלְט אַייךְ דֶען? אִיר הָאט דָאךְ אַזוֹיפִיל גֶעלְט אוּן אַזֶעלְכֶע מֶעכְטִיגֶע פַּאלַאצְן?" הָאבְּן זֵיי גֶעעֶנְטְפֶערְט: "וָואס הָאבְּן מִיר פוּן דִי גַאנְצֶע גֶעלְט, אִין דִי צַייט וָואס מִיר הָאבְּן נִישְׁט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ הָאבְּן קִינְדֶער, אוּן עֶס אִיז בִּכְלַל נִישְׁט מֶעגְלִיךְ אַז מִיר זָאלְן הָאבְּן קִינְדֶער", הָאט זֵיי דֶער גַבַּאי צְדָקָה גֶעזָאגְט: "אִיר זָאלְט ווִיסְן אַז אִין דֶעם שְׁטֶעטֶעלֶע מֶעזֶעבִּיזְשׁ אִין אוּקְרַיינֶע וואוֹינְט אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק וָואס עֶס אִיז נִישְׁט דָא זַיינְ'ס גְלַייכְן אִין דִי וֶועלְט, עֶר הֵייסְט רֶבִּי יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב אוּן עֶר מַאכְט גֶעוַואלְדִיגֶע מוֹפְתִים, אַסַאךְ אִידְן זֶענֶען שׁוֹין גֶעהָאלְפְן גֶעוָוארְן מִיט קִינְדֶער בַּיי אִים, אִיךְ וָואלְט אַייךְ גֶערָאטְן אַז אִיר זָאלְט אַרִיבֶּערְפָארְן צוּ אִים אוּן בֶּעטְן אַ בְּרָכָה, עֶר הָאט זֵיי שְׁטַארְק צוּגֶערֶעדְט אַז זֵיי זָאלְן פָארְן, עֶר הָאט זֵיי גֶעזָאגְט: "וָואס קֶענְט אִיר דֶען פַארְלִירְן? כַאפְּט אַייךְ אַרִיבֶּער אוּן אִיר וֶועט גֶעהָאלְפְן וֶוערְן!".

זֵיי הָאבְּן אָנְגֶענוּמֶען זַיינֶע וֶוערְטֶער אוּן זֵיי הָאבְּן אָפְּגֶעמַאכְט אַז זֵיי גֵייעֶן פָארְן צוּם בַּעַל שֵׁם טוֹב, אָבֶּער אַזוֹי וִוי עֶס אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען נָאנְט צוּ פֶּסַח, הָאבְּן זֵיי זִיךְ אַיינְגֶעפַּאקְט צוּ עֶסְן פַאר אַ גַאנְצֶע פֶּסַח מַצוֹת, וַויין, פִישׁ, אוּן פְלֵיישׁ, אוּן אַלֶעס גוּטְ'ס, אַז אוֹיבּ זֵיי בְּלַייבְּן אִינְמִיטְן וֶועג אוֹיף פֶּסַח, זָאלְן זֵיי נִישְׁט דַארְפְן צוּקוּמֶען צוּ קַיין מֶענְטְשְׁן, נָאר פַארְקֶערְט זֵיי זָאלְן נָאךְ קֶענֶען גֶעבְּן פַאר אַנְדֶערֶע, אוּן אַזוֹי הָאבְּן זֵיי זִיךְ אַרוֹיסְגֶעלָאזְט אוֹיפְן וֶועג צוּ מֶעזֶעבִּיזְשׁ.

נָאךְ אַ לַאנְגֶע שְׁוֶוערֶע רַייזֶע זֶענֶען זֵיי אָנְגֶעקוּמֶען צוּ מֶעזֶעבִּיזְשׁ, זֵיי הָאבְּן זִיךְ גְלַייךְ

נאכגעפרעגט ווי דער בעל שם טוב וואוינט, אבער מען האט זיי געזאגט אז דער בעל שם טוב איז די וואך אוועקגעפארן פון מעזעביזש אויפן וועג צו ארץ ישראל, און מען האט זיי געוויזן דער וועג ווי דער בעל שם טוב איז געפארן, זיי האבן געטראכט אז זיי זענען שוין סיי ווי געפארן אזא לאנגע וועג ביז דא צו באקומען א ברכה פונעם בעל שם טוב, וועלן זיי שוין ווייטער נאכפארן דעם בעל שם טוב כדי אים צו כאפן און באקומען פון אים א ברכה אויף קינדער.

זיי האבן אנגעהויבן צו פארן פון דארף צו דארף פון שטאט צו שטאט, אבער ווי זיי זענען אנגעקומען האט מען זיי געזאגט אז דער בעל שם טוב איז יעצט דא געווען, און ער איז ממש יעצט אוועקגעפארן, לויפט אים נאך וועט איר אים אפשר נאך כאפן, אזוי זענען זיי נאכגעפארן דעם בעל שם טוב א גאנצן צייט ביז זיי זענען אנגעקומען קיין אדעס צום ים, און דארט האט מען זיי געזאגט אז דער בעל שם טוב איז יעצט ארויסגעפארן מיט א שיף קיין טערקיי, זענען זיי גלייך אויך ארויפגעגאנגען אויף א שיף מיט אלע זייערע פעקלעך אויף פסח, און געפארן צו טערקיי, און זיי זענען אנגעקומען אין אינסטאנבול, זיי זענען גלייך צוגעפארן צו די הכנסת אורחים און זיי האבן גענומען א שטוב אויף די אויבערשטע שטאק ווי די עשירים שטייען איין און זיי האבן זיך אויסגעפאקט אויף פסח.

זיי האבן זיך אנגעהויבן נאכצופרעגן ווי דער בעל שם טוב איז, אבער קיינער האט נישט געוואוסט ווער דאס איז, זיי זענען געגאנגען צווישן די ארימעלייט און זיך נאכגעפרעגט אויב איינער האט געזעהן א אשכנזי'שער חכם פון אויסלאנד אבער קיינער האט זיי נישט געקענט העלפן, ווען עס איז אנגעקומען ערב פסח, זיי זענען שוין גרייט צום יום טוב, האבן זיי זיך ארויסגעלאזט אויף א שפאציר אין שטאט, אפשר דאך וועלן זיי געוואויר ווערן ווי דער בעל שם טוב געפינט זיך, עס קען דאך נישט זיין אז קיינער ווייסט נישט ווי ער איז, און אזוי זענען זיי אנגעקומען צום בארטן פון ים און דארט געטראפן א פרוי וויינען, און זי דערציילט אז זי איז א טאכטער פון בעל שם טוב דערפאר זענען זיי געווארן זייער פריילך און זיי האבן איר איינגעלאדענט אז זי זאל קומען צו זיי אויף פסח.

די סדר נאכט אין אינסטאנבול

אדל, די טאכטער פונעם בעל שם טוב, אפילו זי האט געוויינט אז זי האט נישט אויף פסח, אבער זי האט געגלייבט אז דער אייבערשטער וועט זיכער העלפן זי האט אבער נישט געוואוסט ווי אזוי, אבער דער אייבערשטער האט געהאלפן אז זי האט געטראפן די פאר-פאלק וואס האט זי אריין גענומען אויף פסח.

דער בעל שם טוב איז ווייטער געווען אין בית המדרש, ער האט זיך בכלל נישט

גֶעזָאגְט, עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר הָאט גֶעגְלֵייבְּט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים זִיכֶער הֶעלְפְן, עֶר אִיז גֶעבְּלִיבְּן אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ צוּ מִנְחָה אוּן דֶערְנָאךְ צוּ מַעֲרִיב.

נָאכְן דַאוֶונֶען הָאט שׁוֹין זַיין טָאכְטֶער אִים אָפְּגֶעוַוארְט אִינְדְרוֹיסְן, אוּן אִים גְלַייךְ גֶעפִירְט צוּ דִי אוֹיבֶּערְשְׁטֶע שְׁטָאק אִין דִי הַכְנָסַת אוֹרְחִים ווִי עֶס אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען צוּגֶעגְרֵייט אַ הֶערְלִיכֶע סֵדֶר טִישׁ, אוּן אַלֶע הָאבְּן שׁוֹין גֶעוַוארְט אוֹיפְן בַּעַל שֵׁם טוֹב, דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גָארְנִישְׁט גֶעפְרֶעגְט נָאר עֶר הָאט זִיךְ גְלַייךְ גֶעזֶעצְט אוֹיבְן אָן אוּן אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ פִירְן דֶעם סֵדֶר מִיט גְרוֹיס פְרֵייד, עֶר הָאט גֶעזָאגְט דִי הַגָּדָה, אוּן אוֹיךְ גֶעזָאגְט אַסַאךְ תּוֹרָה וָואס דָאס הָאט גֶענוּמֶען אַ לַאנְגֶע צַייט.

וֶוען מֶען אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ, הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אָנְגֶעהוֹיבְּן עֶסְן דִי סְעוּדָה מִיט גְרוֹיס פְרֵייד, אוּן דֶעמָאלְטְס הָאט עֶר זִיךְ אוֹיסְגֶעדְרֵייט צוּ דִי פָּאר-פָאלְק אוּן זֵיי גֶעזָאגְט: "אִיךְ ווֵייס אַז אִיר זֶענְט גֶעקוּמֶען דָא ווַייל אִיר הָאט נִישְׁט קַיין קִינְדֶער, דֶערְפַאר ווּאוּנְטְשׁ אִיךְ אַייךְ אָן אַז אִין דֶעם זְכוּת וָואס אִיר הָאט מִיר צוּגֶעשְׁטֶעלְט אוֹיף יוֹם טוֹב וֶועט אִיר גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט אַ קִינְד!"

גְלַייךְ וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אַרוֹיסְגֶעזָאגְט דִי וֶוערְטֶער אִיז עֶר גֶעוָוארְן ווַייס ווִי דִי וַואנְט אוּן עֶר הָאט אַרָאפְּגֶעלֵייגְט זַיין קָאפּ פַאר אַ שְׁטִיק צַייט בִּיז עֶר אִיז פְּלוּצְלִינְג אוֹיפְגֶעשְׁפְּרוּנְגֶען פוּן פְלַאץ מִיט פְרֵייד אוּן אוֹיסְגֶערוּפְן: "וֶועל אִיךְ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אָן עוֹלָם הַבָּא!", אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טַאנְצְן מִיט גְרוֹיס פְרֵייד.

זַיין טָאכְטֶער אָדֶל הָאט שְׁפֶּעטֶער גֶעזָאגְט דִי פְּשַׁט דֶערְפוּן, אַז אַזוֹי ווִי דִי פָּאר-פָאלְק הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט הָאבְּן קַיין קִינְדֶער, אוּן וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט זֵיי אָנְגֶעוואוּנְטְשְׁן אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן אַ קִינְד הָאט גֶעמוּזְט גֶעשֶׁעהְן אַ גְרוֹיסֶע נֵס אַרוֹיס פוּן דֶרֶךְ הַטֶּבַע, דֶערְפַאר הָאט מֶען אוֹיסְגֶערוּפְן אִין הִימְל אַז דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט פַארְלוֹירְן זַיין עוֹלָם הַבָּא, וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט דָאס גֶעהֶערְט אִיז עֶר גֶעוָוארְן זֵייעֶר דֶערְשְׁרָאקְן, בִּיז עֶר הָאט אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶר וֶועט דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אָן עוֹלָם הַבָּא, אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טַאנְצְן פַאר פְרֵייד אַז עֶר גֵייט שׁוֹין יֶעצְט דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אָן עוֹלָם הַבָּא, נָאר פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיינְ'ס, אָבֶּער פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז אִין דֶעם זְכוּת הָאט עֶר צוּרִיק בַּאקוּמֶען זַיין גַאנְצֶע עוֹלָם הַבָּא אוּן נָאךְ מֶער.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶעבֶּענְטְשְׁט בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אוּן ווַייטֶער גֶעפִירְט דֶעם סֵדֶר בִּיז מֶען אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל.

לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ

וֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיז אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דֶעם פָּסוּק לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבְּן אִיבֶּערְצוּ'חַזֶר'ן דֶעם פָּסוּק אֵיין מָאל אוּן נָאכְאַמָאל מִיט אַ ווֵיינֶעדִיגֶע קוֹל, עֶר אִיז אִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען דֶעם פָּסוּק אָן

אַ שִׁיעוּר מָאל מִיט אַ בְּעטֶענְדִיגֶע וַויינֶעדִיגֶע נִיגוּן נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל אָן אַ שִׁיעוּר, בִּיז צוּבִּיסְלֶעךְ אִיז דֶער עוֹשֶׁר אַיינְגֶעשְׁלָאפְן אוּן אוֹיךְ זַיין וַוייבּ, נָאכְדֶעם אִיז רֶבִּי צְבִי דֶער סוֹפֵר אוֹיךְ אַיינְגֶעשְׁלָאפְן אוּן נָאכְדֶעם דִי צַדֶיקֶת אָדְל, אָבֶּער דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב גִיבְּט נִישְׁט אוֹיף עֶר זִינְגְט אִיבֶּער דֶעם פָּסוּק אָן אַ שִׁיעוּר מָאל.

דֶער סוּלְטַאן פוּן טֶערְקַיי

דֶער סוּלְטַאן, דָאס מֵיינְט דֶער קֶענִיג, פוּן טֶערְקַיי אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גוּטֶער קֶענִיג עֶר פְלֶעגְט זִיךְ פִירְן אַז פוּן צַייט צוּ צַייט אִיז עֶר אַרוֹיסְגֶעגַאנְגֶען פוּן זַיין פַּאלַאץ פַארְשְׁטֶעלְט ווִי אַ פָּשׁוּטֶ'ער מֶענְטְשׁ אוּן עֶר הָאט זִיךְ אַרוּם גֶעדְרֵייט צְווִישְׁן מֶענְטְשְׁן אוּן גֶעזֶעהְן וָואס עֶס פֶעלְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן, דֶערְנָאךְ אִיז עֶר אַהֵיימְגֶעגַאנְגֶען אוּן זֵיי אַרוֹיסְגֶעהָאלְפְן, פַאר אֵיינֶעם הָאט עֶר גֶעשִׁיקְט גֶעלְט, פַאר אֵיינֶעם אַ דָאקְטֶער, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער, אוּן קֵיינֶער הָאט נִישְׁט גֶעווּאוּסְט פוּן ווִי עֶר וַוייסְט וָואס עֶס פֶעלְט פַאר יֶעדְן.

עֶר הָאט זִיךְ אַזוֹי גֶעפִירְט יָארְן לַאנְג, בִּיז אֵיינְמָאל וֶוען עֶר אִיז אַזוֹי אַרוּם גֶעגַאנְגֶען פַארְשְׁטֶעלְטֶערְהֵייט הָאבְּן אִים רוֹיבֶּערְס גֶעכַאפְּט, זֵיי הָאבְּן נִישְׁט גֶעווּאוּסְט אַז עֶר אִיז דֶער קֶענִיג, זֵיי הָאבְּן אִים סְתָם אַזוֹי גֶעכַאפְּט אוּן צוּגֶענוּמֶען זַיין גֶעלְט, אוּן דֶערְנָאךְ הָאבְּן זֵיי אִים גֶעוָואלְט הַרְגֶ'עֶנְען.

דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ גֶעוָואנְדְן צוּ זֵיי אוּן גֶעזָאגְט: "עֶס אִיז אַ שָׁאד אַז אִיר זָאלְט מִיר הַרְגֶ'נֶען וַוייל אִיר קֶענְט מַאכְן פוּן מִיר אַסַאךְ גֶעלְט, אִיךְ בִּין אַ גְרוֹיסֶער מוּמְחֶה אִין מַאכְן טֶעפִּיכֶער (קַארְפֶּעטְ'ס), אִיךְ קֶען מַאכְן זֵייעֶר שֵׁיינֶע טֶעפִּיכֶער, אוּן דִי טֶעפִּיכֶער קֶענְט אִיר פַארְקוֹיפְן אוּן פוּן דֶעם מַאכְן אַסַאךְ גֶעלְט", דֶער פְּלַאן אִיז גֶעפָאלְן פַאר דִי רוֹיבֶּערְס אוּן זֵיי הָאבְּן אִים גֶעטְרָאגְן צוּ זֵייעֶר בַּאהֶעלְטֶענִישׁ אוּן אִים גֶעבְּרֶענְגְט דִי זַאכְן וָואס עֶר הָאט גֶעדַארְפְט דֶערְפַאר, אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ מַאכְן טֶעפִּיכֶער.

אִינְצְווִישְׁן אִיז גֶעוָוארְן אַ גְרוֹיסֶע טוּמְל אִין שְׁטָאט אַז דֶער קֶענִיג אִיז פַארְלוֹירְן, מֶען הָאט אִים אַרוּם גֶעזוּכְט, אָבֶּער מֶען הָאט אִים נִישְׁט גֶעקֶענְט טְרֶעפְן, ווִי דֶער עֶרְד וָואלְט אִים אַיינְגֶעשְׁלִינְגֶען.

וֶוען דֶער קֶענִיג הָאט גֶעעֶנְדִיגְט מַאכְן דֶעם עֶרְשְׁטְן טֶעפִּיךְ, הָאט עֶר אוּנְטֶערְגֶעשְׁרִיבְּן אִין דֶער זַייט דִי עֶרְשְׁטֶע אוֹת פוּן זַיין נָאמֶען, עֶר הָאט גֶערוּפְן דִי רוֹיבֶּערְס אוּן עֶר הָאט זֵיי גֶעזָאגְט: "נֶעמְטְ'ס דֶעם טֶעפִּיךְ אוּן גֵייטְ'ס צוּ דֶעם אִידִישְׁן וַויין סוֹחֵר אוּן אִיר זָאלְט עֶס אִים פַארְקוֹיפְן נָאר פַאר גָאר טַייעֶר גֶעלְט, אִיר זָאלְט נִישְׁט מַסְכִּים זַיין עֶס צוּ פַארְקוֹיפְן פַאר אַ בִּילִיגֶערֶע פְּרַייז בְּשׁוּם אוֹפֶן.

דֶער מֶענְטְשׁ צוּ וֶועם דֶער קֶענִיג הָאט גֶעשִׁיקְט אִיז גֶעוֶוען אַ אִיד וָואס הָאט גֶעהַאנְדְלְט מִיט וַויין אוּן עֶר פְלֶעגְט צוּשְׁטֶעלְן דִי וַויין פַארְן קֶענִיגְ'ס פַּאלַאץ, אוּן עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר גוּט מִיטְן קֶענִיג.

די רוֹיבֶּערְס זֶענֶען אַרוֹיס מִיט דֶעם טֶעפִּיךְ זַיי הָאבְּן עֶס פְּרוּבִּירְט צוּ פַארְקוֹיפְן קוֹדֶם אוֹיף אַנְדֶערֶע פְּלֶעצֶער אָבֶּער קֵיינֶער הָאט עֶס נִישְׁט גֶעוָואלְט אָפְּקוֹיפְן פַאר אַזַא טַייעֶרֶע פְּרַייז וַוייל עֶס אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען וֶוערְט אַזוֹיפִיל, בִּיז זַיי זֶענֶען אָנְגֶעקוּמֶען צוּ דֶעם וַויין סוֹחֵר אוּן הָאבְּן אִים אָנְגֶעטְרָאגְן צוּ קוֹיפְן דֶעם טֶעפִּיךְ פַאר טַייעֶר גֶעלְט, דֶער סוֹחֵר הָאט זִיךְ זַייעֶר גֶעוואוּנְדֶערְט פַארְוָואס זַיי בֶּעטְן אַזוֹי סַאךְ גֶעלְט עֶר הָאט בַּאטְרַאכְט דֶעם טֶעפִּיךְ אוּן בַּאמֶערְקְט ווִי אִין דִי זַייט אִיז אוּנְטֶערְגֶעשְׁרִיבְּן דִי עֶרְשְׁטֶע אוֹת פוּנֶעם קֶענִיג'ס נָאמֶען עֶר הָאט שׁוֹין גֶעהַאט גֶעהֶערְט אַז דֶער קֶענִיג אִיז פַארְלוֹירְן, אִיז אִים אַיינְגֶעפַאלְן אֶפְשָׁר הָאט דֶער טֶעפִּיךְ עֶפֶּעס צוּ טוּהְן מִיט דֶעם, עֶר הָאט גֶעזָאגְט פַאר דִי רוֹיבֶּערְס: "אִיךְ זֶעה אַז דָאס אִיז זַייעֶר אַ גוּטֶע טֶעפִּיךְ אוּן אִיךְ בִּין גְרֵייט עֶס אָפְּצוּקוֹיפְן פַאר טַייעֶר גֶעלְט אוּן אִיךְ וִויל אַז אִיר זָאלְט מִיר בְּרֶענְגְן נָאךְ אַסַאךְ פוּן דִי סָארְט טֶעפִּיכֶער.

דִי רוֹיבֶּערְס זֶענֶען צוּרִיקְגֶעגַאנְגֶען צוּ זַייעֶר גֶעפַאנְגֶענֶעם, דֶער קֶענִיג, אוּן אִים דֶערְצֵיילְט אַז זַיי הָאבְּן מַצְלִיחַ גֶעוֶוען, דֶער וַויין סוֹחֵר הָאט עֶס אָפְּגֶעקוֹיפְט פַאר טַייעֶר גֶעלְט אוּן עֶר דַארְף נָאךְ פוּן דִי סָארְט, דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ גֶעפְרֵיידְט אוּן אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ מַאכְן נָאךְ אַסַאךְ פוּן דִי טֶעפִּיכֶער אוּן יֶעדֶעס מָאל הָאט עֶר אַרַיין גֶעשְׁרִיבְּן נָאךְ אֵיין אוֹת פוּן זַיין נָאמֶען.

עֶס אִיז נִישְׁט אַרִיבֶּער אַ לַאנְגֶע צַייט אוּן דֶער וַויין סוֹחֵר הָאט גֶעכַאפְּט וָואס דָא גֵייט פָּאר אַז דֶער קֶענִיג אִיז גֶעפַאנְגֶען בַּיי דִי מֶענְטְשְׁן וָואס קוּמֶען אִים פַארְקוֹיפְן דִי טֶעפִּיכֶער, עֶר הָאט עֶס שְׁנֶעל אִיבֶּערְגֶעגֶעבְּן פַאר דִי פָּאלִיס אוּן זַיי זֶענֶען שְׁטִילֶערְהֵייט נָאכְגֶעגַאנְגֶען דִי רוֹיבֶּערְס בִּיז מֶען הָאט גֶעכַאפְּט זֵייעֶר בַּאהֶעלְטֶענִישׁ אוּן דָארְט הָאבְּן זַיי גֶעטְרָאפְן דֶעם קֶענִיג אוּן אִים בַּאפְרַייט.

גְלַייךְ נָאכְדֶעם הָאט דֶער קֶענִיג גֶעלָאזְט רוּפְן דֶעם וַויין סוֹחֵר אוּן זִיךְ זַייעֶר שְׁטַארְק בַּאדַאנְקְט פַאר אִים פַארְן רַאטֶעוֶוען זַיין לֶעבְּן, אוּן עֶר הָאט אִים גֶעפְרֶעגְט: "זָאג מִיר וָואס אִיךְ קֶען דִיר בַּאצָאלְן פַאר דִי גְרוֹיסֶע טוֹבָה וָואס דוּ הָאסְט מִיר גֶעטוּהְן אַז דוּ הָאסְט גֶערַאטֶעוֶועט מַיין לֶעבְּן?"

דֶער וַויין סוֹחֵר הָאט גֶעעֶנְטְפֶערְט פַארְן קֶענִיג: "אִיךְ דַארְף גָארְנִישְׁט, אִיךְ הָאב בָּרוּךְ ה' פוּן אַלֶעם גוּטְן, אֵיין טוֹבָה וִויל אִיךְ נָאר בֶּעטְן פוּנֶעם קֶענִיג אַז אִיךְ זָאל בַּאקוּמֶען אַ "רְשׁוּת-צֶעטְל" אַז וֶוען אִיךְ וִויל קֶען אִיךְ אַרַיינְקוּמֶען אִינֶעם קֶענִיג'ס פַּאלַאץ, אִיךְ וֶועל קֵיינְמָאל נִישְׁט דַארְפְן זִיךְ אַיינְמֶעלְדְן פוּן פָארְאוֹיס.

דֶער קֶענִיג הָאט מַסְכִּים גֶעוֶוען אוּן אִים גֶעגֶעבְּן אַ צֶעטְל אַז עֶר אוּן זַיינֶע קִינְדֶער בִּיז אֵייבִּיג קֶענֶען שְׁטֶענְדִיג אַרַיינְקוּמֶען אִין פַּאלַאץ, אוּן אֲפִילוּ נָאכְדֶעם וָואס דֶער קֶענִיג וֶועט שְׁטַארְבְּן וֶועלְן זַיי אֵייבִּיג קֶענֶען אַרַיינְקוּמֶען אִינֶעם קֶענִיג'ס פַּאלַאץ וֶוען זַיי ווִילְן בֵּייטָאג צוּ בַּיינַאכְט.

יָארְן זֶענֶען אַרִיבֶּער, דֶער קֶענִיג אִיז גֶעשְׁטָארְבְּן אוּן זַיין זוּהְן הָאט אִים

איבערגענומען, דער ווייַן סוחר איז אויך געשטאָרבן און זייַן זוהן האָט איבערגענומען די ווייַן געשעפט און אויך די רשות צעטל פונעם קעניג אַרייַנצוגיין ווען ער וויל אין קעניג׳ס פּאַלאַץ.

דער נייַער קעניג האָט זיך שוין נישט געהאַלטן אַזוי נאָנט מיט דעם נייַעם ווייַן סוחר אָבער די מאַמע פונעם קעניג האָט זיך יאָ נאָנט געהאַלטן מיט די משפּחה פונעם ווייַן סוחר וואָס האָט געראַטעוועט איר מאַן.

פאַרטרייבן די אידן

דער נייַער קעניג האָט געהאַט אַן עצה-געבער אַ גרויסער רשע וואָס האָט זייער פייַנט געהאַט אידן, ער איז געווען אַ קריסט, אָבער אַזוי ווי יענע צייַט האָבן אין טערקיי געוואוינט נאָר מוסלימענער און די מוסלימענער האָבן פייַנט די קריסטן, דערפאַר האָט זיך דער עצה-געבער פאַרשטעלט ווי אַ מוסלימענער ער האָט נישט אויסגעזאָגט אַז ער איז אַ קריסט.

דער עצה-געבער פלעגט אייביג אָנרעדן דעם קעניג קעגן אידן, ביז זייַנע ווערטער האָבן אָנגעהויבן אַרייַן צו גיין אינעם קעניג׳ס קאָפּ, און ער האָט אויך אָנגעהויבן פייַנט צו האָבן אידן, ביז זיי האָבן אָפּגעמאַכט צווישן זיך אַז זיי גייען אַרויסטרייבן אַלע אידן פון איסטאַנבול, זיי האָבן אָפּגעשמועסט אַז זיי גייען דאָס טוהן אינעם ערשטן טאָג פּסח אינדערפרי, מען וועט פּלוצלינג אויסרופן אַז אַלע אידן מוזן שוין פאַרלאָזן איסטאַנבול און איבערלאָזן זייער גאַנצע פאַרמעגן, וועדער עס וועט נישט פּאַלגן וועט מען הרג׳ענען, דער עצה-געבער מיטן קעניג האָבן זיך דאָס שטילערהייט אָפּגעשמועסט און נאָר זיי ביידע האָבן געוואוסט פון דעם.

דער חלום פּסח בייַנאַכט

יענעם סדר נאַכט, אַ נאַכט פאַר מען האָט געדאַרפט אויספירן די ביטערע גזירה, דער זון פונעם ווייַן סוחר גייט שלאָפן נאָכן סדר, און ער חלומ׳ט ווי זייַן טאַטע קומט צו אים און זאָגט אים: "מייַן קינד זאָלסט וויסן אַז עס הענגט אַ ביטערע גזירה אויף די שטאָט, דער קעניג וויל מאַרגן אַרויסטרייבן אַלע אידן, גיי שנעל נעם דעם רשות צעטל וואָס דו האָסט אַרייַנצוגיין אין קעניג׳ס פּאַלאַץ, לויף שנעל צום פּאַלאַץ, קודם זאָלסטו גיין צו די מאַמע פונעם קעניג, און דערציייל איר די גאַנצע מעשה, און צוזאַמען זאָלט איר גיין צום קעניג און זיך בעטן ביי אים ער זאָל אָפּרופן די גזירה, זאָלסט זאָגן פאַרן קעניג אַז ער זאָל וויסן אַז זייַן עצה-געבער מיינט גאָרנישט זייַן טובה ווייל ער איז באמת אַ באַהאַלטענער קריסט, און אויב ער וועט שיקן סאָלדאַטן יעצט אינמיטן די נאַכט צו דעם עצה-געבער וועט מען זעהן ווי ער שלאָפט מיט אַ גרויסן צלם העכער זייַן קאָפּ.

דער זוהן פונעם ווייַן סוחר האָט געטראַכט צו זיך עס איז דאָך נאָר אַ חלום, און ער איז

זיך ווייטער געשלאפן, אבער ווען דער חלום האט זיך איבערגע'חזר'ט אסאך מאל האט ער זיך דערשראקן און ער האט אפגעמאכט אז ער גייט צום קעניג.

געזאגט און געטוהן, ער האט גענומען דעם רשות צעטל און ער איז געלאפן צום קעניג אינמיטן די נאכט, אויפן וועג צום פאלאץ איז ער אדורך געגאנגען די הכנסת אורחים און ער הערט ארויס פון פענסטער ווי איינער זינגט מיט א וויינעדיגע קול דעם פסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו איינמאל און נאכאמאל, דער סוחר טראכט צו זיך: "ווען דער איד זאל וויסן וואסערע גרויסע ניסים מיר דארפן יעצט, וואלט ער זיך גארנישט אזוי אונטער געזינגען" און ער איז זיך ווייטער געגאנגען צום פאלאץ.

די רשות צעטל וואס ער האט געהאט האט אים געעפענט אלע טירן און טויערן, קודם איז ער געגאנגען צו די מאמע פונעם קעניג אזוי ווי זיין טאטע האט אים געהייסן, ער האט איר אויפגעוועקט פון שלאף און געוויינט פאר איר זי זאל רחמנות האבן אויף די אידן, ער האט איז דערציילט אלעס וואס זיין טאטע האט אים געזאגט אין חלום, זי - די מאמע - וואס האט שטארק מכיר טובה געווען פאר דעם ווין סוחר, האט אים צוגעזאגט אז זי וועט גיין מיט אים צום קעניג און אים בעטן מבטל צו זיין די שלעכטע גזירה.

צוזאמען זענען זיי געגאנגען צום קעניג און אים אויפגעוועקט, די מאמע האט זיך געבעטן ביי אים אז ער זאל אפרופן די גזירה, דער איד דער ווין סוחר האט נאך צוגעלייגט און געזאגט צום קעניג: "דער עצה-געבער וואס האט דיר איינגערעדט אז די אידן זענען נישט גוט איז גאר נישט קיין מוסלימענער ער איז א באהאלטענער קריסט און אויב דו וועסט יעצט שיקן מיליטער צו זיין הויז וועט מען זעהן ווי ער שלאפט מיט א גרויסע צלם העבער זיך.

דאס האט שוין זייער אויפגערעגט דעם קעניג, "דער עצה-געבער אויף וועם ער האט זיך אזוי שטארק פארלאזט איז גאר א באהאלטענער קריסט?!" ער האט גלייך געשיקט סאלדאטן צו דעם עצה-געבער'ס הויז צו זעהן אויב עס איז אמת, און ווען די סאלדאטן זענען אנגעקומען צו זיין הויז האבן זיי טאקע געזעהן ווי ער שלאפט מיט א צלם, דאס האט זיי אזוי שטארק אויפגערעגט, ווייל די מוסלימענער האבן זייער פיינט די קריסטן, אז זיי האבן אים גלייך אראפגעהאקט דעם קאפ נאך אינמיטן שלאף, פארשטייט זיך אז די גזירה איז גלייך בטל געווארן, און דער ווין סוחר איז צוריק אהיים געגאנגען פרייליכערהייט.

אויפן וועג אהיים איז ער נאכאמאל דורך געגאנגען די הכנסת אורחים און ער הערט ווי דער איד זינגט נאך אלץ דעם פסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו, אבער דאס מאל מיט א פריילעכער ניגון, עס איז אים געווען אינטערעסאנט די גאנצע זאך, ער האט זיך

ווייטער אַהיים שְׁפַּאצִירְט.

פֶּסַח אִינְדֶערְפְרִי וֶוען מֶען אִיז גֶעגַאנְגֶען אִין שׁוּהל, אִיז דֶער וַויין סוֹחֵר אַרוֹיף אוֹיפְ'ן בִּימָה און גֶעבֶּעטְן רְשׁוּת צוּ זָאגְן עֶטְלִיכֶע וֶוערְטֶער, עֶר הָאט דֶערְצֵיילְט דִי גְרוֹיסֶע נֵס וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיט זֵיי גֶעטוּהְן דִי נַאכְט, און עֶר הָאט אוֹיךְ צוּגֶעלֵייגְט אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע זַאךְ וָואס עֶר הָאט גֶעהֶערְט ווִי אַ אִיד זִינְגְט קוֹדֶם דֶעם פָּסוּק לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ מִיט אַ וֵויינֶענְדִיגֶע נִיגוּן און דֶערְנָאךְ מִיט אַ לֶעבֶּעדִיגֶע נִיגוּן.

וֶוען מֶען הָאט זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט אִיז מֶען גֶעוואוּיר גֶעוָוארְן אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב, און אַזוֹי אִיז זַיין הֵיילִיגֶע נָאמֶען פַארְשְׁפְּרֵייט גֶעוָוארְן בַּיי דִי אִידְן אִין אִינְסְטַאנְבּוּל.

אַ שְׁטוּרֶעם ווִינְד אוֹיפְן יַם

נָאךְ דִי עֶרְשְׁטֶע טֶעג יוֹם טוֹב הָאבְן דִי פָּאר-פָאלְק זִיךְ גֶעזֶעגְנְט פוּנֶעם בַּעַל שֵׁם טוֹב, זֵיי הָאבְן אִים גֶעפְרֶעגְט: "מִיט וָואס קֶענֶען מִיר אֵייךְ בַּאצָאלְן פַאר דִי בְּרָכָה וָואס אִיר הָאט אוּנְז אָנְגֶעוואוּנְטְשְׁן מִיר זָאלְן זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבְן קִינְדֶער?" דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט זֵיי גֶעזָאגְט אַז עֶר דַארְף גָארְנִישְׁט, נָאר אַז זֵיי זָאלְן אִים קוֹיפְן דְרֵיי זִיצְן אוֹיף אַ שִׁיף צוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֵיי הָאבְן זִיךְ גֶעפְרֵיידְט דָאס צוּ טוּהְן און זֵיי הָאבְן גֶעטְרָאפְן אַ שִׁיף וָואס פָּארְט אִין חוֹל הַמּוֹעֵד צוּ דִי שְׁטָאט יָפוֹ אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זֵיי הָאבְן גְלַייךְ גֶעדוּנְגֶען דְרֵיי פְּלֶעצֶער פַארְן בַּעַל שֵׁם טוֹב, פַאר זַיין טָאכְטֶער אָדְל און פַאר דֶעם סוֹפֵר רֶבִּי צְבִי.

חוֹל הַמּוֹעֵד זֶענֶען זֵיי דְרֵיי אַרוֹיף אוֹיפְ'ן שִׁיף אִין אָנְגֶעהוֹיבְּן פָארְן אוֹיפְן וֶועג צוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִינְמִיטְן וֶועג הָאט דֶער יַם אָנְגֶעהוֹיבְּן זִיךְ צוּ וַוארְפְן און שְׁטוּרִימֶען, עֶס אִיז גֶעוָוארְן אַ גֶעפֶערְלִיכֶע שְׁטוּרֶעם ווִינְד און עֶס הָאט אוֹיסְגֶעזֶעהְן אַז דִי שִׁיף וֶועט זִיךְ צוּבְּרֶעכְן און אַלֶע וֶועלְן אַרַיינְפַאלְן אִין יַם, דֶער קַאפִּיטַאן הָאט גֶעהֵייסְן פַאר יֶעדְן אַרַיינְצוּוַוארְפְן אַלֶע פֶּעקְלֶעךְ אִין יַם גְרִינְגֶער צוּ מַאכְן דֶעם שִׁיף אָבֶּער עֶס הָאט גָארְנִישְׁט גֶעהָאלְפְן, דִי שִׁיף הָאט גֶעהַאלְטְן בַּיים אַייְנְזִינְקֶען.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶעוואוּסְט אַז דֶער שְׁטוּרֶעם ווִינְד אִיז צוּלִיבּ אִים, און אַז עֶר הָאט צְוֵויי בְּרֵירוֹת, אָדֶער אַרַיין צוּ וַוארְפְן אִין יַם זַיינֶע הֵיילִיגֶע שְׁרִיפְטְן וָואס עֶר הָאט גֶעהַאט מִיט זִיךְ, (עֶס אִיז דָא וָואס זָאגְן אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען דֶער סֵפֶר תְּהִלִּים גֶעשְׁרִיבְּן דוּרְךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ אַלֵיינְ'ס, און עֶס אִיז דָא וָואס זָאגְן אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען גֶעשְׁרִיבֶּענֶע תּוֹרוֹת וָואס דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט בַּאקוּמֶען פוּן אַ בַּאהַאלְטֶענֶעם צַדִּיק רֶבִּי אָדָם בַּעַל שֵׁם) אָדֶער דַארְף זַיין טָאכְטֶער אָדְל אַרַיינְפַאלְן אִין יַם.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט עֶנְדֶערְשְׁט גֶעוָואלְט טוּהְן דִי צְווֵייטֶע וֶועג, וַוייל עֶר הָאט גֶעוואוּסְט אַז זַיין טָאכְטֶער אָדְל דִי צַדֶּקֶת וֶועט זִיכֶער גֶערַאטֶעוֶועט וֶוערְן, און אֶפְשָׁר אַזוֹי וֶועט עֶר קֶענֶען אָנְקוּמֶען קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָבֶּער אָדְל הָאט אִים גֶעזָאגְט אַז עֶר זָאל עֶנְדֶערְשְׁט אַרַיינְוַוארְפְן דִי הֵיילִיגֶע סְפָרִים וָואס עֶר

הָאט מִיט זִיךְ, וַוייל פוּן אִיר וֶועט אַרוֹיסקוּמֶען אַ קִינְד וָואס וֶועט שְׁרַייבְּן שֶׁענֶערֶע אוּן בֶּעסֶערֶע סְפָרִים פוּן דֶעם, דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט טַאקֶע אַזוֹי גֶעטוּהְן עֶר הָאט אַרַיינְגֶעוָוארְפְן דִי הֵיילִיגֶע שְׁרִיפְטְן, אוּן דֶער יַם הָאט זִיךְ אָפְּגֶעשְׁטִילְט, דָאס הָאט פַּאסִירְט אִין שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אוּן דֶעמָאלְטְס זֶענֶען זֵיי גֶערַאטֶעוֶועט גֶעוָוארְן פוּן אַ זִיכֶערֶע טוֹיט.

דֶער קִינְד פוּן וָואס אָדֶל הָאט גֶערֶעדְט, הָאט זִי גֶעמֵיינְט מִיט דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, וַוייל וִוי בַּאקַאנְט הָאט אָדֶל גֶעהַאט צְווֵיי זוּהְן אוּן אֵיין טָאכְטֶער, דִי צְווֵיי זוּהְן דִי צַדִיקִים רֶבִּי בָּרוּךְ פוּן מֶעזְשִׁיבּוּז זי"ע אוּן רֶבִּי אֶפְרַיִם פוּן סְדִילְקוֹב זי"ע דֶער בַּעַל דֶגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם הָאבְּן בֵּיידֶע נִישְׁט אִיבֶּער גֶעלָאזְט צוּפִיל סְפָרִים אָבֶּער דִי טָאכְטֶער פֵיגָא הָאט גֶעבּוֹירְן דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן וָואס הָאט אִיבֶּער גֶעלָאזְט אַסַאךְ סְפָרִים, ווּאוּנְדֶערְלִיכֶע סְפָרִים וָואס בִּיז הַיינְט זֶענֶען זִיךְ נָאךְ אַלֶע אִידְן מְחַיֶה מִיט דֶעם, אוּן דָאס הָאט אָדֶל גֶעמֵיינְט, אוּן דֶערְפַאר פִירְן זִיךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ בְּרֶסְלֶב'ע חֲסִידִים צוּ מַאכְן אַ גְרוֹיסֶע סְעוּדָה אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח, וַוייל דֶעמָאלְטְס אִיז דִי צַדֶיקֶת אָדֶל גֶערַאטֶעוֶועט גֶעוָוארְן אוּן דוּרְךְ דֶעם אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן.

גֶעפַאנְגֶען בַּיי דִי רוֹיבֶּערְס

דִי שְׁטוּרֶעם ווִינְד הָאט זִיךְ טַאקֶע אָפְּגֶעשְׁטִילְט אָבֶּער דִי שִׁיף אִיז פַארְשְׁלֶעפְּט גֶעוָוארְן עֶרְגֶעץ בַּיי אַ בָּארְטְן פוּן אַן אִינְזְל, דָארְט אוֹיפְן אִינְזְל הָאבְּן גֶעווּאוֹינְט רוֹיבֶּעְר'ס וָואס זֶענֶען גֶעוֶוען מֶענְטְשְׁן פְרֶעסֶערְס, אַזוֹי וִוי דִי רוֹיבֶּערְס הָאבְּן גֶעזֶעהְן וִוי אַ שִׁיף אִיז דָארְט אָנְגֶעקוּמֶען, זֶענֶען זֵיי גְלַייךְ אַרוֹיף אוֹיפְן שִׁיף אוּן גֶעכַאפְּט אַלֶע מֶענְטְשְׁן, גֶעבִּינְדֶען הֶענְט אוּן פִיס, אוּן גְלַייךְ גֶענוּמֶען זִיךְ אוֹיסְשַׁארְפְן דִי מֶעסֶערְס צוּ שֶׁחְט'ן דִי מֶענְטְשְׁן אוּן זֵיי אוֹיפְעֶסְן.

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיז גֶעלִיגְן אוֹיפְן פְלָאר גֶעבִּינְדֶען הֶענְט אוּן פִיס נֶעבְּן זַיין תַּלְמִיד רֶבִּי צְבִי דֶער סוֹפֵר וָואס אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען גֶעבִּינְדֶען, רֶבִּי צְבִי פְרֶעגְט פוּן זַיין רֶבִּי'ן דֶעם בַּעַל שֵׁם טוֹב: "רֶבִּי וָואס טוּעֶן מִיר דָא? וִוי אַזוֹי גֵייעֶן מִיר אַרוֹיס פוּן דָא?", דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אִיךְ וֵויִיס נִישְׁט, אִיךְ גֶעדֶענְקְט גָארְנִישְׁט, אֶפְשַׁר גֶעדֶענְקְסְטוּ עֶפֶּעס?" רֶבִּי צְבִי הָאט גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אִיךְ גֶעדֶענְק אוֹיךְ גָארְנִישְׁט, נָאר דִי אַלֶף-בֵּית גֶעדֶענְק אִיךְ", דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט אִים גֶעזָאגְט: "זֵייעֶר גוּט, הֵייבּ אָן צוּ זָאגְן דִי א-ב" רֶבִּי צְבִי הָאט אָנְגֶעהוֹיבְן צוּ זָאגְן אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט נָאכְגֶעזָאגְט יֶעדֶע אוֹת.

וֶוען זֵיי הָאבְּן גֶעעֶנְדִיגְט דִי א-ב הָאט זִיךְ דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב צוּרִיק אַלֶעס דֶערְמַאנְט, אוּן עֶר הָאט גְלַייךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל זֵיי אַרוֹיסְרַאטֶעוֶוען, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהָאלְפְן אַז מֶען הָאט גֶעהֶערְט הוֹיךְ פַייפְן פוּן שִׁיפְן וָואס קוּמֶען אָן, אָדֶער פַייפְן פוּן רַייטֶערְס וָואס קוּמֶען צוּ פָארְן, וֶוען דִי

מענטשן פרעסערס האבן דאס געהערט האבן זיי זיך דערשראקן, און אנטלאפן פון דארט, און אזוי זענען זיי די צוויייטע מאל געראטעוועט געווארן פון טויט.

די סוד פון די אותיות

ווי אזוי זענען זיי געראטעוועט געווארן דורך די אותיות? ווייל אלע ווערטער זענען דאך צוזאם געשטעלט פון אותיות, און דאס איז די עצה פאר א יעדע פראבלעם אז מען זאל רעדן ווערטער צום אייבערשטן מען זאל בעטן דעם אייבערשטן אויף אידיש אלעס וואס מען דארף און אזוי וועט מען זיכער געהאלפן ווערן.

און אויב ווייסט מען נישט וואס צו רעדן צום אייבערשטן קען מען ניצן די אותיות דורך דעם צו רעדן צום אייבערשטן, מען גייט לויט די א-ב, למשל: א - אויגן, מען זאל האבן הייליגע אויגן, די אויגן זאל נישט ווי טוהן, אמונה - מען זאל האבן א ריינע אמונה, אורחים - מען זאל זוכה זיין אריינצונעמען אורחים, ב' - בנים, מען זאל האבן געזונטע ערליכע קינדער, ג' - געלט מען זאל האבן אסאך געלט גרינגערהייט, און אזוי ווייטער בעהט יעדער דעם אייבערשטן די זאכן וואס מען דארף לויט די א-ב.

צוריק אהיים

ווען דער בעל שם טוב האט געזעהן וואס עס איז געשעהן, און ער האט פארשטאנען אז די גאנצע שטורעם ווינד איז נאר געשעהן וועגן אים, האט ער אפגעמאכט אז ער גייט צוריק אהיים פארן, עס זעהט אויס אז עס איז נאך נישט געקומען די ריכטיגע צייט, און ער דארף זיך נישט עקש'ענען יעצט צו גיין אויף ארץ ישראל, זיי זענען צוריק ארויף אויפן שיף, עס איז געקומען א שטארקע ווינד וואס האט זיי גלייך געטראגן צוריק אויף טערקיי און ביז עטליכע שעה זענען זיי געווען צוריק אין טערקיי, פון דארט איז דער הייליגער בעל שם טוב אהיים געפארן, און ער איז מער נישט געפארן אויף ארץ ישראל.

שלום

דער גרויסער נס איז געשעהן אחרון של פסח, און אלץ זכר צו דעם מאכן אלע חסידישע אידן א גרויסע סעודה אים אחרון של פסח און מען פריידט זיך צום גרויסן נס, און מען רופט די סעודה "דעם בעל שם טוב'ס סעודה", אנדערע רופן דאס "משיח'ס סעודה", ווייל דער הייליגע בעל שם טוב איז געראטעוועט געווארן דורך די א-ב וואס דאס ניצט מען צו בעטן דעם אייבערשטן אזוי ווי אויבנדערמאנט, און דער רבי האט געזאגט אז משיח וועט איינעמען די גאנצע וועלט דורך תפלה, אז ער וועט אויסלערנען פאר יעדן צו רעדן צום אייבערשטן, דערפאר ווערט עס אנגערופן משיח'ס סעודה, ווייל דאס וועט משיח אויסלערנען פאר די גאנצע וועלט, און ווי וואויל און ווי גוט איז פאר דעם

וָואס טוּט שׁוֹין יֶעצְט דָאס וָואס מָשִׁיחַ וֶועט אוֹיסְלֶערְנֶען, עֶר רֶעדְט שׁוֹין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶועט אִים זִיכֶער גוּט זַיין אוֹיף דִי וֶועלְט און אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(חַדָשׁוֹת בְּרֶסְלֶב)

מִשֶּׁנִּכְנַס אָדָר

וְוען עס קוּמְט חוֹדֶשׁ אָדָר, הֵייבְּט מֶען שׁוֹין אָן צוּ שְׁפִּירְן דִי לִיכְטִיגְקֵייט פוּן יוֹם טוֹב פּוּרִים, אִין יְרוּשַׁלְמִי (רֵישׁ מַסֶּכֶת מְגִילָה): וְוערְט גֶעבְּרֶענְגְט, אַז אִין גַאנְץ חוֹדֶשׁ אָדָר קֶען מֶען לֵיינֶען דִי מְגִילָה, אוּן אַזוֹי וְוערְט גֶע'פַּסְקֶ'נְט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תרפ"ח, סְעִיף ז'): אַז וְוער עס פָּארְט אַרוֹיס אוֹיף אַ וַוייטֶע וֶועג אוּן עֶר קֶען נִישְׁט וַוארְטְן בִּיז פּוּרִים, אוּן עֶר קֶען נִישְׁט מִיטְנֶעמֶען אַ מְגִילָה, קֶען עֶר שׁוֹין לֵיינֶען דִי מְגִילָה פוּן אָנְהוֹיבּ חוֹדֶשׁ אָדָר. זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז גְלַייךְ אִין אָנְהוֹיבּ חוֹדֶשׁ אָדָר, אִיז שׁוֹין דָא דִי לִיכְטִיגְקֵייט פוּן פּוּרִים.

דֶערְפַאר זָאגְן דִי חֲזַ"ל (תַּעֲנִית כ"ט.): מִשֶּׁנִּכְנַס אָדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה, גְלַייךְ וְוען מֶען טְרֶעט אַרַיין אִין חֹדֶשׁ אָדָר דַארְף מֶען פַארְמֶערְן צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ, אוּן חֲזַ"ל זֶענֶען מְדַייק "מַרְבִּין" - מֶען דַארְף "פַּארְמֶערְן" מִיט שִׂמְחָה, וַוייל בֶּאֱמֶת הָאט אוּנְז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעלֶערְנְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן כ"ד): מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, אַ גַאנְץ יָאר דַארְף מֶען אוֹיךְ זַיין פְרֵיילִיךְ. נָאר חוֹדֶשׁ אָדָר דַארְף מֶען נָאךְ מֶער פַארְמֶערְן צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ, אוּן טוּהְן אַלֶעס וָואס מֶען קֶען צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ.

מִשֶּׁנִּכְנַס אָדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה

דֶערְפַאר פִּירְט מֶען זִיךְ אַז וְוען עס קוּמְט חוֹדֶשׁ אָדָר, הֶענְגְט מֶען אוֹיף גְרוֹיסֶע טָאוְולֶען "מִשֶּׁנִּכְנַס אָדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה", צוּ דֶערְמַאנֶען פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם אַז מֶען זָאל גֶעדֶענְקְן צוּ זַיין זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ, אוּן צוּ טוּהְן אַלֶע פְּעוּלוֹת צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ. אוּן מִיט דֶעם וָואס מֶען אִיז פְרֵיילִיךְ דֶעם חוֹדֶשׁ, אִיז מֶען מַמְשִׁיךְ אַלֶע גוּטֶע הַשְׁפָּעוֹת וָואס קוּמְט אַרָאפּ אִין דִי טֶעג.

דִי גְמָרָא זָאגְט (בֵּיצָה ט"ו:): הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְקַיְּמוּ נְכָסָיו יִטַּע בָּהֶן אָדָר, שֶׁנֶּאֱמַר אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', בִּפְּשְׁטוּת מֵיינְט עס אַז וְוער עס וִויל אַז זַיינֶע פֶעלְדֶער זָאלְן גוּט וַואקְסְן, זָאל אַיינְפְלַאנְצְן אַ גֶעוִויסֶע גְרָאז וָואס הֵייסְט "אָדָר". אָבֶּער דָאס אִיז אוֹיךְ מְרַמֵּז דָאס וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת שִׂמְחָה, חֵלֶק ב, סִימָן א): מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד עַל יְדֵי זֶה הוּא מַצְלִיחַ, וְוער עס אִיז שְׁטֶענְדִיג פְרֵיילִיךְ וֶועט מַצְלִיחַ זַיין אִין אַלֶעס. אוּן דֶערְפַאר זָאגְן דִי חֲזַ"ל "הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְקַיְּמוּ נְכָסָיו" - וְוען אֵיינֶער וִויל מַצְלִיחַ זַיין בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, "יִטַּע בָּהֶן אָדָר" - זָאל עֶר בַּיי זִיךְ אַיינְפְלַאנְצְן דִי מִדַּת הַשִּׂמְחָה פוּן חוֹדֶשׁ אָדָר, אוּן דִי שִׂמְחָה וֶועט אִים בַּאגְלֵייטְן אוּן הֶעלְפְן אַז עֶר זָאל שְׁטֶענְדִיג מַצְלִיחַ זַיין.

וִוי אַזוֹי קֶען מֶען וִויסְן אוֹיבּ מֶען אִיז פְרֵיילִיךְ?

וִוי אַזוֹי קֶען אַ מֶענְטְשׁ וִויסְן אוֹיבּ עֶר אִיז טַאקֶע פְרֵיילִיךְ? וְוען דִי שִׂמְחָה גִיסְט זִיךְ אִיבֶּער, אוּן מֶען מַאכְט פְרֵיילִיךְ אוֹיךְ אַנְדֶערֶע

אידן, דעמאלטס ווייסט מען אז מען איז באמת פריילך.

און דערפאר זעהט מען אז די מצות פון חודש אדר זענען פיל מיט צדקה וחסד, ווייל ווען א מענטש איז פריילך וועט ער טוהן צדקה וחסד מיט אנדערע, צו מאכן פריילך אנדערע אידן אויך.

עס הייבט זיך אן מיט שבת שקלים, וואס מען רופט שוין אויס צו געבן שקלים, צו געבן צדקה, און דערנאך ערב פורים פירט מען זיך צו געבן מחצית השקל פאר צדקה, און דערנאך פורים אליין איז דאך פיל נאר מיט צדקה וחסד, משלוח מנות, מתנות לאביונים, סעודת פורים מיט די משפחה און פריינד, און אויך פון פורים וואס איז דרייסיג טעג פאר דער יום טוב פסח, הייבט מען שוין צוזאם נעמען קמחא דפסחא פאר ארימעלייט אויף פסח, קומט אויס אז גאנץ חודש אדר איז פארבינדען מיט צדקה וחסד. ווייל ווען א מענטש איז פריילך, וויל ער אויך מאכן פריילך אנדערע מיט צדקה וחסד.

תשובה מיט שמחה

אזוי ווי חדש אלול איז א חודש וואס מען טוט תשובה מיראה, מען האט מורא פונעם יום הדין ראש השנה, און מען גרייט זיך צו א גאנצע חודש מיט תשובה און מעשים טובים צו קענען זוכה זיין בדין, דער אייבערשטער זאל אנשרייבן ראש השנה א גוט געבענטשט יאר.

אזוי אויך איז דער חודש אדר א חודש וואס מען טוט תשובה, אבער יעצט איז עס תשובה מאהבה און מיט שמחה, און מיט דעם גרייט מען זיך צו צום חודש ניסן וואס איז דער חודש הגאלה, בניסן עתידין להגאל, און מיט די שמחה פון דעם חודש קען מען פארעכטן אלעס וואס מען איז נישט געווען געגנוג פריילך א גאנץ יאר.

דער הייליגער רבי זאגט (השמטות לחיי מוהר"ן): אז אדר איז די ראשי תיבות פון ר'אש ד'ברך א'מת. קען זיין דער פשט לויט ווי די גמרא זאגט (קידושין ל"א.): אויף דעם פסוק (תהלים קי"ט, ק"ס): ראש דברך אמת, פרעגט אויף דעם די גמרא ראש דברך ולא סוף דברך? - נאר די אנפאנג ווערטער זענען אמת, און די סוף נישט? זאגט די גמרא אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת, פונעם סוף זעהט מען אז די אנפאנג איז אויך אמת.

דאס קען זיין איז דער הייליגער רבי מרמז, אדר איז ראשי תיבות ר'אש ד'ברך א'מת, אז חודש אדר וואס איז דער לעצטער חודש פונעם סדר החדשים, ווען מען איז פריילך אין דעם חודש, איז מען מיט דעם מתקן די אלע חדשים וואס מען איז נישט געווען פריילך, ווייל פון דעם לעצטן חודש, ווען מען איז דעמאלט פריילך, ווייזט מען מיט דעם אז מען האט באמת געוואלט זיין פריילך אויך א גאנץ יאר, און עס ווערט גערעכנט ווי מען וואלט געווען פריילך א גאנץ יאר.

און ווען מען טוט תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, זָאגְט דִי גְמָרָא (יוֹמָא פ"ו:): אַז דַאן וֶוערְן אַלֶע עֲבֵירוֹת אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט אוֹיף מִצְוֹת. און דֶערְפַאר וֶוען עֶס קוּמְט חוֹדֶשׁ אָדָר און מֶען טוּט תְּשׁוּבָה בְּשִׂמְחָה וֶוערְט מְקוּיָם ר'אשׁ דְ'בָרְךָ אֱ'מֶת, אַזוֹי וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט, אַז פוּן סוֹף יָאר וֶוערְט דִי גַאנְצֶע יָאר אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּם גוּטְן, אַלֶע עֲבֵירוֹת וֶוערְן אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּ מִצְוֹת.

ווארויל אִיז דֶעם וָואס אִיז פְרֵיילִיךְ אִין חוֹדֶשׁ אָדָר, וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְּן אַלֶעס גוּטְס.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אשׁ, חֹדֶשׁ אָדָר)

נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְן

יֶעדֶער אִיד קֶען זוֹכֶה זַיין אוֹיף דִי וֶועלְט צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת, יֶעדֶער אִיד קֶען זַיין אַ גְרוֹיסֶער צַדִיק אוּן דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן שְׁטֶענְדִיג. אָבֶּער וֶוען מֶען קוּקְט זִיך אַרוּם זֶעהְט מֶען אַז רוֹב מֶענְטְשְׁן טְרַאכְטְן נִישְׁט אַז זֵיי וֶועלְן נָאך אַמָאל זַיין אַ צַדִיק, רוֹב מֶענְטְשְׁן טְרַאכְטְן נִישְׁט אַז זֵיי קֶענֶען נָאך אִינְגַאנְצְן אַרוֹיס קְרִיכְן פוּן זַייעֶר שְׁלֶעכְטְס אִין וָואס זֵיי לִיגְן. דָאס קוּמְט פוּן יֵאוּשׁ, רוֹב מֶענְטְשְׁן הָאבְּן שׁוֹין אוֹיפְגֶעגֶעבְן, אוּן זֵיי טְרַאכְטְן שׁוֹין נִישְׁט אַז זֵיי וֶועלְן נָאך קֶענֶען מַצְלִיחַ זַיין אוּן זַיין אֶמֶת'ע עֶרְלִיכֶע אִידְן.

אֲפִילוּ פוּן דְרוֹיסְן זֶעהְט אוֹיס אַזוֹי וִוי אַלֶעס גֵייט אָן גֶעהֶערִיג, מֶענְטְשְׁן קוּמֶען, מֶענְטְשְׁן גֵייעֶן, מֶענְטְשְׁן זֶענֶען פַארְנוּמֶען יֶעדֶער מִיט זַיין זַאך, עֶס זֶעהְט בִּכְלַל נִישְׁט אוֹיס וִוי עֶס פֶעלְט זֵיי עֶפֶּעס. אָבֶּער וֶוען מֶען קוּקְט גוּט זֶעהְט מֶען אַז רוֹב מֶענְטְשְׁן חָלוֹמֶ'ען אֲפִילוּ נִישְׁט אַז זֵיי קֶענֶען נָאך אַמָאל זַיין אַן אֶמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד, אַז זֵיי קֶענֶען נָאך אַמָאל זַיין אִינְגַאנְצְן דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן לֶעבְּן שְׁטֶענְדִיג מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן. מֶענְטְשְׁן מֵיינֶען אַז דָאס אִיז נָאר אַ זַאך וָואס אִיז גֶעוֶוען אַמָאלִיגֶע צַייטְן, אַמָאל זֶענֶען גֶעוֶוען צַדִיקִים, אַמָאל זֶענֶען גֶעוֶוען תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוּן גְאוֹנִים, אַמָאל זֶענֶען גֶעוֶוען מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן גֶעלֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער הַיינְט אִיז דָאך אַזַא שְׁוַואכֶע דוֹר, אוּן עֶס אִיז שׁוֹין נִישְׁטָא הַיינְט דִי אַלֶע זַאכְן.

דָאס אִיז דִי טַייטְשׁ פוּן יֵאוּשׁ, דָאס מֵיינְט אַז מֶען הָאט שׁוֹין אוֹיפְגֶעגֶעבְן, מֶען הָאט שׁוֹין אָפְּגֶעמַאכְט אַז הַיינְט קֶען מֶען שׁוֹין נִישְׁט זַיין קֵיין עֶרְלִיכֶער אִיד. אָבֶּער דָאס אִיז זִיכֶער נִישְׁט אֶמֶת. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי לֶערְנְט אוּנְז אַז **אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלַל** - עֶס אִיז נִישְׁט פַארְהַאן אַזַא זַאך וִוי יֵאוּשׁ, דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אִיז אֵיין שְׁטִיק בַּאשֶׁעפֶער, עֶס אִיז גָארְנִישְׁט דָא אוֹיסֶער דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַלֶעס פִּירְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ נֶעמְט זִיך דָאס גוּט אַרַיין אִין קָאפּ, קֶען עֶר שְׁטֶענְדִיג מַאכְן אַ נַייעֶ הַתְחָלָה, עֶר קֶען שְׁטֶענְדִיג אָנְהֵייבְּן פוּן דָאסְנַיי צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, צוּ רֶעדְן אוּן צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דוּרְך דֶעם זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַ צַדִיק אוּן אַן אֶמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד, עֶר קֶען אוֹיך זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַ לַמְדָן אוּן אַ גָאוֹן. אַלֶעס וֶוענְדְט זִיך נָאר וִויפִיל אַ מֶענְטְשׁ אִיז גְרֵייט צוּ אִינְוֶועסְטִירְן אוּן צוּ הָארֶעוֶוען אוּן צוּ בֶּעטְן אַסַאך דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן. וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וֶועט נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְן אוּן נִישְׁט אוֹיפְהֶערְן צוּ בֶּעטְן, קֶען עֶר צוּקוּמֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת אוֹיף דִי וֶועלְט.

מִסְתָמֶא הָאט עֶר נִישְׁט גֶענוּג גֶעהָארֶעוֶועט

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז אַמָאל גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי

הָאט דַאן גֶערֶעדְט אִיבֶּער דֶעם אַז יֶעדֶער קֶען צוּקוּמֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת, מֶען דַארְף נָאר הָארֶעוֶועןן אוּן אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן אוּן קֵיינְמָאל נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְן. הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעפְרֶעגְט דֶעם רֶבִּי'ן אוֹיף אַ גֶעוִויסֶע גְרוֹיסֶער מֶענְטְשׁ, "אוּן וָואס אִיז מִיט יֶענֶעם? עֶר הָאט אַסַאךְ גֶעהָארֶעוֶועט אוּן עֶר אִיז נִישְׁט צוּגֶעקוּמֶען אַסַאךְ?" דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעמֵיינְט אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי וֶועט אִים זִיכֶער עֶנְטְפֶערְן אַז דָאס הָאט צוּ טוּהְן מִיט דִי נְשָׁמוֹת, אָבֶּער דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט: "מִסְתָּמָא הָאט עֶר נִישְׁט גֶענוּג גֶעהָארֶעוֶועט"! וַוייל דָאס אִיז קְלָאר אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף דִי רָצוֹן, עֶר אִיז זִיךְ נִישְׁט מְיַיאֵשׁ, אוּן עֶר הָארֶעוֶועט אוּן בֶּעהְט אַסַאךְ דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר זִיכֶער צוּקוּמֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת.

אַ הוֹיכֶע נְשָׁמָה?

אֵיינְמָאל הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶערֶעדְט מִיט אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אַז עֶס אִיז נִישְׁט דָא קַיין אַנְדֶערֶע תַּכְלִית אוֹיף דִי וֶועלְט נָאר צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס אִיז דִי בֶּעסְטֶע זַאךְ אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן דָאס בְּרֶענְגְט דֶעם מֶענְטְשׁ צוּ אַלֶע מַדְרֵיגוֹת, הָאבְּן זִיךְ עֶטְלִיכֶע אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אָנְגֶערוּפְן צוּם רֶבִּי'ן: "וִוי אַזוֹי קֶענֶען מִיר זִיךְ פַארְגְלַייכְן צוּם רֶבִּי'ן? דֶער רֶבִּי הָאט זִיכֶער אַ הֶעכֶערֶע נְשָׁמָה, אוּן דֶער רֶבִּי אִיז אַן אֵיינִיקְל פוּנֶעם הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב, אָבֶּער מִיר זֶענֶען דָאךְ פְּשׁוּטֶע מֶענְטְשְׁן", וֶוען דֶער רֶבִּי הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר זִיךְ זֵייעֶר גֶעבֵּייזֶערְט אוּן גֶעזָאגְט: "דָאס אִיז אֵייעֶר טָעוּת! אִיר מֵיינְט אַז אִיךְ בִּין צוּגֶעקוּמֶען צוּ מַיינֶע מַדְרֵיגוֹת וַוייל אִיךְ הָאבּ גֶעהַאט אַ גְרוֹיסֶע נְשָׁמָה, אָדֶער וַוייל אִיךְ בִּין אַן אֵיינִיקְל פוּן בַּעַל שֵׁם טוֹב. אָבֶּער דָאס אִיז נִישְׁט אֱמֶת. אֲפִילוּ אִיךְ וָואלְט גֶעוֶוען דֶער פָּשׁוּטְ'סְטֶער מֶענְטְשׁ, אוּן אִיךְ וָואלְט גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן בַּיי אַ גָאר פָּשׁוּטֶער אִיד, וָואלְט אִיךְ אוֹיךְ צוּגֶעקוּמֶען צוּ דִי זֶעלְבֶּע זַאכְן, וַוייל אַלֶעס וֶוענְדְט זִיךְ נָאר אִין וִויפִיל מֶען הָארֶעוֶועט, אִין וִויפִיל מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אִין וִויפִיל מֶען דֶערְהַאלְט זִיךְ אוּן מֶען גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף".

דָאס אַלֵיין אַז אַ מֶענְטְשׁ גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף, עֶר וֵוייסְט אַז עֶר הָאט נָאךְ אַ הָאפֶענוּנְג אַז עֶר קֶען נָאךְ אַמָאל וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, דָאס אִיז שׁוֹין אַ גְרוֹיסֶע מַדְרֵיגָה, וַוייל לֵיידֶער זֶענֶען דָא זֵייעֶר אַסַאךְ וָואס הָאבְּן שׁוֹין אוֹיפְגֶעגֶעבְן.

אוּן דָאס זֶעהְט מֶען בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹיךְ, אוֹיבּ אֵיינֶער אִיז מַצְלִיחַ בְּגַשְׁמִיּוּת אִיז דָאס נָאר וַוייל עֶר גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף, עֶר פְּרוּבִּירְט נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל מִיט עַקְשָׁנוּת. וֶוען אַ מֶענְטְשׁ עֶפֶענְט אַ בִּיזְנֶעס, אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ דֶערְשְׁרֶעקְן אוּן אוֹיפְגֶעבְּן צוּלִיבּ יֶעדֶע דוּרְכְפַאל וָואס עֶר וֶועט הָאבְּן וֶועט עֶר קֵיינְמָאל נִישְׁט קֶענֶען מַצְלִיחַ זַיין, אָבֶּער אֵיינֶער וָואס אִיז שְׁטַארְק בַּיי זִיךְ, אוּן נִישְׁט

קַיין חִילוּק וִויפִיל שְׁוֶועריקַייטְן עֶר הָאט, וִויפִיל דוּרְכְפֶּעלֶער עֶר הָאט, אוּן אֲפִילוּ עֶר בַּאקוּמְט אַסַאךְ קָאנְקוּרֶענְטְן, אוֹיב עֶר שְׁטַארְקְט זִיךְ אוּן עֶר גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף אִיז עֶר צוּם סוֹף מַצְלִיחַ.

דָאס אִיז בְּגַשְׁמִיוּת, אוּן זִיכֶער אַזוֹי בַּיי רוּחְנִיוּת, אוֹיב מֶען גֶעבְּט אוֹיף צוּלִיבּ דֶעם וָואס מֶען הָאט שׁוֹין גֶעהַאט אַסַאךְ דוּרְכְפֶּעלֶער וֶועט מֶען זִיכֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט מַצְלִיחַ זַיין, אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ שְׁטַארְקְט זִיךְ, אוּן עֶר וֵוייסְט אוּן גֶעדֶענְקְט אַז יֶעדֶע וָוארְט וָואס עֶר רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע הַצְלָחָה וָואס מֶען קֶען זִיךְ גָארְנִישְׁט פָּארְשְׁטֶעלְן, אוּן עֶר בֶּעהְט אוּן בֶּעהְט אֵיינְמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, וֶועט עֶר זִיכֶער מַצְלִיחַ זַיין.

נָאר אַ מֶענְטְשׁ אִיז אַרוּם גֶענוּמֶען מִיט דִי שְׁלֶעכְטֶע מַלְאָכִים וָואס עֶר הָאט בַּאשַׁאפְן מִיט זַיינֶע עֲבֵירוֹת, אוּן דָאס פַּארְדְרֵייט דִי קָאפּ פוּנֶעם מֶענְטְשׁ אַז עֶר זָאל נִישְׁט זֶעהְן וָואס עֶר טוּט אוֹיף, אוּן דֶערְפַאר גֶעבְּט עֶר אוֹיף.

אָבֶער וֶוען אַ מֶענְטְשׁ שְׁטַארְקְט זִיךְ, אוּן מִיט זַיינֶע אַלֶע דוּרְכְפֶּעלֶער, רֶעדְט עֶר וַוייטֶער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט צוּבִּיסְלֶעךְ וֶוערְן אָפְּגֶעוַואשְׁן פוּן אִים זַיין שְׁלֶעכְטְס, אוּן עֶר וֶועט וֶוערְן אַן אֱמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד, זַיין דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן הָאבְּן אַ גְלִיקְלִיךְ לֶעבְּן אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּן אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק י' עֶרֶךְ יֵאוּשׁ)

נִישְׁט זַיין אַלְט

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן נ"א): אַז מֶען טָאר נִישְׁט זַיין אַלְט בַּיי זִיךְ, "אִיךְ בִּין שׁוֹין אַן אַלְטֶער עֶרְלִיכֶער אִיד, שׁוֹין פוּן לַאנְג צוּרִיק", נָאר מֶען דַארְף זִיךְ שְׁטֶענְדִיג בַּאנֵייעֶן, אוּן אָנְהֵייבְּן פוּן פְרִישׁ אַזוֹי וִוי עֶס אִיז יֶעצְט דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל וָואס מֶען הֵייבְּט אָן צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן בֶּאֱמֶת וֶוענְדֶט זִיךְ אִין דֶעם דִי גַאנְצֶע הַצְלָחָה פוּן אַ אִיד אִין עֲבוֹדַת ה', וֶוען מֶען בַּאנֵייעֶט זִיךְ יֶעדֶע מָאל פוּן פְרִישׁ, דוּרְךְ דֶעם שְׁטַייגְט מֶען זֵייעֶר שְׁטַארְק הֶעכֶער אוּן הֶעכֶער.

יֶעדֶע זַאךְ וָואס מֶען טוּט אִין עֲבוֹדַת ה' דַארְף זַיין מִיט אַ פְרִישְׁקֵייט אַזוֹי וִוי עֶס וָואלְט גֶעוֶוען דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל וָואס מֶען טוּט עֶס, מֶען גֵייט דַאוְוענֶען שַׁחֲרִית, "יֶעצְט אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל וָואס אִיךְ גֵיי דַאוְוענֶען שַׁחֲרִית", מֶען גֵייט דַאוְוענֶען מִנְחָה, "יֶעצְט אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל וָואס אִיךְ גֵיי דַאוְוענֶען מִנְחָה", מֶען גֵייט דַאוְוענֶען מַעֲרִיב, אֲפִילוּ מֶען אִיז מִיד אוּן אָפְּגֶעמוּטְשֶׁעט פוּן אַ גַאנְצֶע טָאג, פְרִישְׁט מֶען זִיךְ אוֹיף וַוייל מֶען גֵייט יֶעצְט דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל גֵיין דַאוְוענֶען מַעֲרִיב.

מֶען זֶעהְט אַז דִי עֶרְשְׁטֶע מַעֲרִיב פוּנֶעם יָאר, רֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּיינַאכְט, דַאוְוענְט יֶעדֶער מִיט גְרוֹיס כַּוָּונָה אוּן הִתְעוֹרְרוּת, וַוייל דָאס אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע תְּפִלָּה פוּן יָאר דַאוְוענְט מֶען עֶס מִיט אַ גֶעשְׁמַאק, אָבֶּער בֶּאֱמֶת דַארְף מֶען יֶעדֶע מַעֲרִיב דַאוְוענֶען אַזוֹי, וֶוען מֶען הֵייבְּט אָן יֶעדֶע מָאל פוּן נֵיי, דֶעמָאלְט אִיז יֶעדֶע תְּפִלָּה דִי עֶרְשְׁטֶע תְּפִלָּה וָואס מֶען דַאוְוענְט, אוּן מֶען דַאוְוענְט עֶס מִיט גְרוֹיס גֶעשְׁמַאק.

אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיים לֶערְנֶען, יֶעדֶע מָאל וָואס מֶען זֶעצְט זִיךְ לֶערְנֶען, צוּ זָאל עֶס זַיין מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְמָרָא, אָדֶער מֶדְרָשׁ, זָאל מֶען אָנְהֵייבְּן פוּן פְרִישׁ, "אִיךְ גֵיי יֶעצְט דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל לֶערְנֶען דִי נֵייעֶ לִימוּד", אוּן וֶוען אַ אִיד פִירְט זִיךְ אַזוֹי וֶועט עֶר זֵייעֶר מַצְלִיחַ זַיין, וַוייל דֶער עִיקָר אִיז זִיךְ שְׁטֶענְדִיג צוּ בַּאנַייעֶן אוּן מַאכְן שְׁטֶענְדִיג אַ פְרִישֶׁע הַתְחָלָה.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט דֶערְצֵיילְט אַז בַּיים הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן הָאט מֶען דָאס אוֹיךְ גֶעזֶעהְן וִוי עֶר הָאט זִיךְ שְׁטֶענְדִיג בַּאנַייעֶט, נָאכְדֶעם וָואס עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט מְגַלֶּה זַיין גֶעוַואלְדִיגֶע תּוֹרוֹת אוּן הַשָּׂגוֹת, הָאט מֶען אִים גְלַייךְ נָאכְדֶעם גֶעטְרָאפְן וֵויינֶען אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן "וִוי אַזוֹי קֶען אִיךְ זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד?", וַוייל עֶר פְלֶעגְט אֵייבִּיג אָנְהֵייבְּן פוּן פְרִישׁ, אוּן אַזוֹי אִיז עֶר צוּגֶעקוּמֶען צוּ דִי הֶעכְסְטֶע מַדְרֵיגוֹת.

דֶער זִינְגֶער

עֶס אִיז גֶעוֶוען אַמָאל אַ מַעֲשֶׂה בַּיי אַ גְרוֹיסֶער קֶענִיג וָואס הָאט אוֹיסְגֶעלֶערְנְט גָאר

אַ שֵׁיינֶעם נִיגּוּן פַאר זַיין זִינְגֶער, דֶער נִיגּוּן אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר בַּאלִיבְּט בַּיים קֶענִיג, אוּן דֶערְפַאר הָאט עֶר שְׁטֶענְדִיג גֶעבֶּעטְן דֶעם זִינְגֶער אַז עֶר זָאל אִיבֶּער זִינְגֶען דֶעם נִיגּוּן אֵיינְמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, אוּן דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְק מְחַיֶּה גֶעוֶוען דֶערְמִיט.

אָבֶּער נָאךְ אַ קוּרְצֶע צַייט הָאט דֶער זִינְגֶער אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ וֶוערְן נִמְאָס פוּן דֶעם נִיגּוּן, אוּן עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן נָאכְצוּלָאזְן פוּן דִי פְרִישְׁקֵייט וָואס עֶר הָאט גֶעהַאט פוּן אָנְפַאנְג, אוּן עֶר הָאט שׁוֹין נִישְׁט גֶעזוּנְגֶען מִיט דִי זֶעלְבֶּע שְׁטַארְקֵייט.

דֶער קֶענִיג הָאט דָאךְ אָבֶּער יָא גֶעוָואלְט הֶערְן דֶעם שֵׁיינֶעם נִיגּוּן מִיטְן גַאנְצְן פְּרַאכְט, אִיז דֶער קֶענִיג אוֹיפְגֶעקוּמֶען מִיט אַן עֵצָה, עֶר הָאט יֶעדְן טָאג גֶעמַאכְט אַ גְרוֹיסֶע סְעוּדָה, אוּן עֶר הָאט אַיינְגֶעלַאדֶענְט יֶעדְן טָאג נֵייעֶ מִינִיסְטָארְן וָואס זָאלְן קוּמֶען צוּ דִי סְעוּדָה, אוּן אַזוֹי וִוי דֶער זִינְגֶער הָאט גֶעזֶעהְן פְרִישֶׁע פָּנִים'עֶר, הָאט עֶר נָאכְאַמָאל אִיבֶּער גֶעזוּנְגֶען דֶעם נִיגּוּן מִיט אַ פְרִישְׁקֵייט, אוּן אַזוֹי דִי קוּמֶענְדִיגֶע טָאג הָאט עֶר וַוייטֶער גֶעזוּנְגֶען לְכָבוֹד דִי נֵייעֶ גֶעסְט אַז זֵיי זָאלְן אוֹיךְ זֶעהְן וָואס עֶר קֶען, אוּן דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ זֵייעֶר מְחַיֶּה גֶעוֶוען צוּ הֶערְן דֶעם נִיגּוּן.

דֶער קֶענִיג הָאט יֶעדְן טָאג גֶעזוּכְט פְרִישֶׁע גֶעסְט, אַז דֶער זִינְגֶער זָאל זִיךְ יֶעדְן טָאג אוֹיפְפְרִישְׁן מִיטְן נִיגּוּן, אָבֶּער מִיט דִי צַייט הָאט דֶער קֶענִיג נִישְׁט גֶעהַאט מֶער וֶועם צוּ רוּפְן, עֶר הָאט שׁוֹין גֶערוּפְן אַלֶע זַיינֶע מִינִיסְטָארְן אוּן אַלֶע זַיינֶע קְרוֹבִים אוּן בַּאקַאנְטֶע, אוּן עֶס הָאט זִיךְ וַוייטֶער אִיבֶּערְגֶע'חַזֶר'ט דָאס אַלְטֶע, דֶער זִינְגֶער הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן נָאכְצוּלָאזְן פוּן זַיין פְרִישְׁקֵייט אוּן עֶר הָאט שׁוֹין נִישְׁט גֶעזִינְגֶען אַזוֹי וִוי פְרִיעֶר.

וָואס הָאט דֶער קֶענִיג גֶעטוּהְן? עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען אוּן עֶר הָאט בְּלִינְד גֶעמַאכְט דֶעם זִינְגֶער, אוּן בַּיי דִי קוּמֶענְדִיגֶע סְעוּדָה הָאט עֶר גֶעזָאגְט פַארְן זִינְגֶער אַז עֶר הָאט אַרָאפּ גֶעבְּרֶענְגְט גָאר חָשׁוּבֶע נֵייעֶ מִינִיסְטָארְן אוּן עֶר זָאל זֵיי וַוייזְן וָואס עֶר קֶען, אוּן דֶער זִינְגֶער הָאט דָאךְ נִישְׁט גֶעקֶענְט זֶעהְן וֶוער עֶס אִיז דָא הָאט עֶר וַוייטֶער אָנְגֶעהוֹיבְּן זִינְגֶען אַזוֹי וִוי פְרִיעֶר.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ בַּיי יֶעדְן מֶענְטְשׁ, מֶען דַארְף זִיךְ שְׁטַארְקְן אוּן זִיךְ בַּאנֵייעֶן יֶעדְן טָאג פוּן פְרִישׁ, אָבֶּער וֶוען מֶען וֶוערְט שׁוֹין נִמְאָס, דַארְף מֶען זִיךְ פַארְמַאכְן דִי אוֹיגְן אוּן נִישְׁט קוּקְן אוֹיף קֵיינֶעם נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נִישְׁט קוּקְן אוּן נִישְׁט גֶעדֶענְקְן גָארְנִישְׁט וָואס עֶס אִיז גֶעוֶוען בִּיז יֶעצְט, אוּן מַאכְן אַ פְרִישֶׁע הַתְחָלָה צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן אֲפִילוּ בְּגַשְׁמִיּוּת אִיז אַ גְרוֹיסֶע טוֹבָה פַארְן מֶענְטְשׁ וֶוען מֶען בַּאנֵייעֶט זִיךְ שְׁטֶענְדִיג וַוייל וֶוען מֶען וֶוערְט אַלְט אוּן נָאכְגֶעלָאזְט פַאלְט מֶען אַרַיין אִין אַ מָרָה שְׁחוֹרָה אוּן דִיפְּרֶעסְיֶע, אוּן מֶען פַארְלִירְט דִי אַפֶּעטִיט צוּם לֶעבְּן, מֶען דַארְף זִיךְ נָאר שְׁטַארְקְן אוּן זִיךְ בַּאנַייעֶן, אוּן אַזוֹי הָאט מֶען אַ פְרֵיילִיכֶע לֶעבְּן.

חִידוּשׁ כָּמוֹנִי

דָאס אִיז אוֹיךְ פְּשַׁט וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט חִידוּשׁ כָּמוֹנִי לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וַוייל דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז גֶעוֶוען דֶער גְרֶעסְטֶער חִידוּשׁ טַאקֶע אִין דֶעם עִנְיָן פוּן הִתְחַדְשׁוּת - זִיךְ צוּ בַּאנֵייעֶן, עֶר הָאט אַריינְגֶעבְּרֶענְגְט דִי זַאךְ אַז וָואס עֶס אִיז נָאר גֶעוֶוען בִּיז יֶעצְט קֶען מֶען זִיךְ אֵייבִּיג בַּאנֵייעֶן פוּן פְּרִישׁ אוּן אָנְהֵייבְּן צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן דִי וִויכְטִיגְסְטֶע דָאס צוּ גֶעדֶענְקְן אִיז וֶוען עֶס קוּמְט אַרַיין מַחְשָׁבוֹת אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַז מֶען אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט אוּן אַז מֶען וֶועט שׁוֹין נִישְׁט מַצְלִיחַ זַיין, אוּן מֶען וֶוערְט פוּן דֶעם זֵייעֶר צוּבְּרָאכְן, אָבֶּער וֶוען מֶען נֶעמְט אַרַיין אִין קָאפּ אַז יֶעדֶע מִינוּט אִיז אַ נַייעֶ וֶועלְט, עֶס אִיז נִישְׁט קַיין חִילוּק וָואס מֶען הָאט גֶעטוּהְן בִּיז יֶעצְט, נִישְׁט קַיין חִילוּק וִוי אַזוֹי מֶען זֶעהְט אוֹיס, קֶען מֶען זִיךְ אֵייבִּיג בַּאנֵייעֶן, אוֹיף דֶעם וֶועג קֶען מֶען זֵייעֶר שְׁטַארְק מַצְלִיחַ זַיין, אוּן צוּקוּמֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ד'
וְחֵלֶק ט' וְחֵלֶק י' עֶרֶךְ הִתְחַדְשׁוּת)

נִסְיוֹנוֹת בְּרֶענְגֶען נֶענְטֶער

יֶעדֶער מֶענְטְשׁ וָואס ווִיל דִינֶען דֶעם אײבֶּערְשְׁטְן, עֶר ווִיל זִיךְ מֶער אָנְשְׁטְרֶענְגֶען צוּ טוּהְן מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אוּן זַיין נָאנְט צוּם אײבֶּערְשְׁטְן, דַארְף ווִיסְן אוּן גֶעדֶענְקְן אַז עֶס גֵייט אִים נִישְׁט גֵיין אַזוֹי גְרִינְג, עֶר וֶועט מוּזְן אַרִיבֶּער גֵיין אַסַאךְ נִסְיוֹנוֹת אוּן שְׁוֶועריקַייטְן בִּיז עֶר וֶועט זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַן אֶמֶת'ער עֶרְלִיכֶער אִיד. מֶען שְׁטֶעלְט אִים אוּנְטֶער פוּן הִימְל נִסְיוֹנוֹת צוּ זֶעהְן ווִי אַזוֹי עֶר וֶועט זִיךְ אַן עֵצָה גֶעבְּן אוּן זִיךְ שְׁטַארְקְן דֶערוֹיף.

אָבֶּער דֶער פְּרָאבְּלֶעם אִיז, אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעהְט אַז דַוְקָא דֶעמָאלְטְס וֶוען עֶר ווִיל זַיין עֶרְלִיךְ וֶועקְט זִיךְ אוֹיף זַיין יֵצֶר הָרַע אוּן עֶר בַּאקוּמְט נָאךְ מֶער נִסְיוֹנוֹת, ווֶערְט עֶר זֵייעֶר צוּבְּרָאכְן פוּן דֶעם, אוּן עֶר גֶעבְּט אוֹיף דִי רָצוֹן צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, דֶערְפַאר דַארְף מֶען גֶעדֶענְקְן אַז אַזוֹי גֵייט דִי לֶעבְּן, אוּן מֶען דַארְף בֶּעטְן דֶעם אײבֶּערְשְׁטְן זִיךְ צוּ קֶענֶען שְׁטַארְקְן אוֹיף דִי נִסְיוֹנוֹת, אוּן וֶוען עֶר וֶועט זִיךְ שְׁטַארְקְן אוֹיף זֵיי וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ נָאךְ שֶׁענֶערֶע אוּן גְרֶעסֶערֶע זַאכְן, אוּן וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

דֶער אײבֶּערְשְׁטֶער פְּרוּבִּירְט אוֹיס יֶעדְן אֵיינֶעם מִיט אַנְדֶערֶע נִסְיוֹנוֹת, יֶעדֶער וֶוערְט אוֹיסְפְּרוּבִּירְט מִיט אַנְדֶערֶע מִדּוֹת רָעוֹת, יֶעדֶער לוֹיט זַיין עִנְיָן פַארְוָואס עֶר אִיז אַרָאפְּגֶעקוּמֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט, אוּן וֶוען עֶר שְׁטַארְקְט זִיךְ אוֹיף דִי נִסְיוֹנוֹת, וֶועט דָאס אִים צוּבְּרֶענְגֶען צוּ ווִיסְן זַיין נְקוּדָה פַארְוָואס עֶר אִיז דָא אוֹיף דִי וֶועלְט, אוּן דָאס וֶועט אִים בְּרֶענְגֶען צוּ זַיין שְׁלֵימוּת.

אֲפִילוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ

דִי סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּרֶענְגֶען אַ מַעֲשֶׂה אַז אִין דִי צַייט פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעוֶוען אַ קֶענִיג וָואס עֶר הָאט גֶעקֶענְט חָכְמַת הַפַּרְצוּף, עֶר הָאט גֶעקֶענְט זֶעהְן אוֹיף דִי שְׁטְרִיכְן פוּן פָּנִים וָואס דֶער מֶענְטְשׁ אִיז, אוּן עֶר הָאט גֶעשִׁיקְט אַ מָאלֶער אַז עֶר זָאל גֵיין צוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אוּן אַרָאפְּמָאלְן זַיין פָּנִים צוּ קֶענֶען זֶעהְן וָואס דֶער מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז, אַזוֹי ווִי עֶר הָאט גֶעהֶערְט דִי אַלֶע גְרוֹיסֶע זַאכְן וָואס מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גֶעטוּהְן, דֶער מָאלֶער הָאט אַזוֹי גֶעטוּהְן אוּן גֶעבְּרֶענְגְט דִי מָאלֶערַיי צוּם קֶענִיג.

וֶוען דֶער קֶענִיג הָאט עֶס גֶעזֶעהְן הָאט עֶר זִיךְ זֵייעֶר גֶעוואוּנְדֶערְט, "דָאס אִיז דִי בִּילְד פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ?! דֶער מֶענְטְשׁ פוּן וֶועם דוּ הָאסְט גֶעבְּרֶענְגְט דָאס בִּילְד, זֶעה אִיךְ אַז עֶר אִיז פִיל מִיט אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מִדּוֹת אוּן שְׁלֶעכְטֶע תַּאֲווֹת, דָאס קֶען נִישְׁט זַיין מֹשֶׁה רַבֵּינוּ!" בִּיז מֶען הָאט אִים מַסְבִּיר גֶעוֶוען אַז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז טַאקֶע גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן מִיט אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע מִדּוֹת, אָבֶּער עֶר הָאט זִיךְ

געשטארקט דערויף, ביז ער האט זוכה געווען צו וואס ער האט זוכה געווען.

דאס איז א געוואלדיגע חיזוק, אז אפילו א מענטש זעהט אז עס איז זיך מתגבר אויף אים אלע שלעכטע מדות, מיינט דאס נאכנישט אז ער איז א פארפאלענער, נאר פארקערט, אויב ער וועט אסאך בעטן דעם אייבערשטן אז ער זאל זיך אויסארבעטן די שלעכטע מדות, קען ער נאך זוכה זיין צו אסאך שענערע זאכן.

דער הייליגער רבי אליינס האט דערציילט (שבחי הר"ן בהתחלה): ווי אזוי אין זיינע אינגע יארן האט ער געהאט אסאך שלעכטע מדות, ווי למשל כעס, ער איז געווען א גרויסער כעסן, אבער ער האט אסאך געארבעט אויף זיך, אסאך געבעטן דעם אייבערשטן ביז ער האט זוכה געווען צו צובערעכן די שלעכטע מדה, ביז ווען ער איז אנגעקומען אויף ארץ ישראל, וואס דעמאלטס האט ער אינגאנצן אויסגעריסן פון זיך די מדה פון כעס.

אזוי איז אויך געווען ביי אלע צדיקים, זיי זענען נישט געבוירן געווארן צדיקים, פון אנפאנג האבן זיי געהאט אסאך שלעכטע תאוות און מדות, אבער זיי האבן אסאך געארבעט אויף זיך און זיך געשטארקט אויף זייערע נסיונות, ביז זיי האבן זוכה געווען צו וואס זיי האבן זוכה געווען.

אזוי איז אויך ביי יעדן מענטש, דער אייבערשטער שיקט פאר יעדן אזעלכע נסיונות וואס איז דוקא פאר זיין נשמה זיך צו שטארקן אויף זיי אויף די וועלט, און ווען דער מענטש האט שכל און ער בעט אסאך דעם אייבערשטן אויף זיינע נסיונות, און ער איז זוכה זיך צו שטארקן דערויף, וועט ער זוכה זיין צוצוקומען צו וואס ער דארף צוקומען אויף די וועלט, וואויל איז אים אויף די וועלט און וואויל איז אים אויף יענע וועלט.

(שיחות מוהרא"ש חלק ו' ערך נסיונות)

סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּימּוּד

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְהֹוָה (וַיִּקְרָא יח), דאס זֶענֶען די מִצְוֹת וָואס אַ מֶענְטְשׁ זָאל טוּהְן אוּן עֶר זָאל לֶעבְּן מִיט דֶעם, זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן מ"ד), דֶער פָּסוּק קוּמְט אוּנְז לֶערְנֶען, אַז דִי תּוֹרָה אִיז גֶעגֶעבְּן גֶעוָוארְן צוּ לֶעבְּן, דָאס מֵיינְט אַז עֶס דַארְף מַאכְן פְרֵיילִיךְ, אוּן אוֹיבּ דִי תּוֹרָה מַאכְט נִישְׁט פְרֵיילִיךְ דֶעם מֶענְטְשׁ, מֵיינְט דָאס אַז עֶר הָאט נִישְׁט רִיכְטִיג אָפּגֶעלֶערְנְט דִי תּוֹרָה.

דֶערְפַאר זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי, אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ טוּט אַ מִצְוָה זָאל עֶר עֶס טוּהְן פָּשׁוּט, אַזוֹי ווִי עֶס שְׁטֵייט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ אַז מֶען דַארְף עֶס טוּהְן, עֶר זָאל נִישְׁט וֶוערְן נֶערְוֶועז, צוּ עֶר הָאט עֶס גֶעטוּהְן אִינְגַאנְצְן בִּשְׁלֵימוּת, וַוייל דִי תּוֹרָה אִיז נִישְׁט גֶעגֶעבְּן גֶעוָוארְן פַאר מַלְאָכִים, וָואס קֶענֶען טוּהְן אַ זַאךְ אִינְגַאנְצְן בִּשְׁלֵימוּת, דִי תּוֹרָה אִיז גֶעגֶעבְּן גֶעוָוארְן פַאר אוּנְז פָּשׁוּטֶע מֶענְטְשְׁן, אוּן מִיר דַארְפְן עֶס טוּהְן לוֹיט אוּנְזֶערֶע מֶעגְלִיכְקַייטְן פְרֵיילִיכֶערְהֵייט.

דֶערְפַאר הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט אַ וֶועג (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן ע"ו), ווִי אַזוֹי צוּ לֶערְנֶען אוֹיף אַ גְרִינְגְן אוּן פְרֵיילִיכְן וֶועג, אַז מֶען זָאל זִיךְ מַאכְן שִׁיעוּרִים אִין אַלֶע סְפָרִים, אוּן מֶען זָאל לֶערְנֶען נָאר אִין אַ סֵדֶר, מֶען זָאל אָנְפַאנְגֶען יֶעדֶע סֵפֶר פוּן אָנְהֵייבּ, אוּן עֶס אַדוּרְךְ לֶערְנֶען בִּיז צוּם סוֹף, מֶען זָאל קֵיינְמָאל זִיךְ נִישְׁט אָפְּשְׁטֶעלְן נָאכְאַמָאל אִיבֶּער צוּ חַזֶר'ן, פַאר מֶען עֶנְדִיגְט נִישְׁט דֶעם גַאנְצְן סֵפֶר, לְמָשָׁל מֶען זָאל זִיךְ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין **מִשְׁנָיוֹת**, אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְפַאנְג מַסֶכֶת **בְּרָכוֹת**, בִּיז מֶען וֶועט עֶנְדִיגְן גַאנְץ **שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה**, אוּן עֶרְשְׁט דֶעמָאלְטְס זָאל מֶען נָאכְאַמָאל אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְהֵייבּ, אוּן דִי זֶעלְבֶּע זָאל מֶען מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין גְמָרָא, מֶען זָאל אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְפַאנְג, אוּן לֶערְנֶען אֵיין בְּלַאט נָאכְן צְווֵייטְן, אוּן זִיךְ נִישְׁט אָפְּשְׁטֶעלְן פַאר מֶען עֶנְדִיגְט נִישְׁט גַאנְץ שַׁ"ס, אוּן עֶרְשְׁט נָאכְדֶעם נָאכְאַמָאל אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְפַאנְג שַׁ"ס, אוּן דִי זֶעלְבֶּע בַּיי שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אוּן בַּיי אַלֶע אַנְדֶערֶע סְפָרִים.

אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (שָׁם), אַז וֶוען מֶען לֶערְנְט, זָאל מֶען נָאר זָאגְן דִי וֶוערְטֶער, אוּן זִיךְ נִישְׁט אָנְשְׁטְרֶענְגֶען צוּ וֶועלְן גְלַייךְ פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס וָואס עֶר לֶערְנְט, אַזוֹי וֶועט מֶען אוֹיף אַ גְרִינְגְן וֶועג, עֶנְדִיגְן דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה אִין אַ קוּרְצֶע צַייט, אוּן עֶס אִיבֶּערְגֵיין נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, אוּן נָאכְדֶעם וֶועט מֶען שׁוֹין פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט, אוּן אֲפִילוּ עֶס וֶועט בְּלַייבְּן זַאכְן וָואס מֶען וֶועט נָאךְ אַלְץ נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין, לוֹינְט זִיךְ עֶס נָאךְ אַלְץ, וַוייל דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן לֶערְנֶען אַסאךְ, שְׁטַייגְט אִיבֶּער אַלֶעס.

אַזוֹי וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (עֲבוֹדָה זָרָה י"ט.), "אַ מֶענְטְש זָאל אֵייבִּיג לֶערְנֶען, אֲפִילוּ וֶוען עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט, אוּן אֲפִילוּ עֶר גֶעדֶענְקְט גָארְנִישְׁט", אוֹיךְ שְׁטֵייט אִין זוהר הַקָדוֹשׁ (קְדֹשִׁים פ"ה:), "וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט גָארְנִישְׁט, גֵייט יֶעדֶעס וָוארְט אַרוֹיף צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵיידְט זִיךְ מִיט יֶעדְן וָוארְט".

יֶעדֶער אִיד ווִיל לֶערְנֶען

דֶער אֱמֶת אִיז (לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ז, אוֹת ז), אַז יֶעדֶער אִיד ווִיל לֶערְנֶען, יֶעדֶער אִיד ווִיל עֶנְדִיגְן שַׁ"ס אוּן שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אוּן אַלֶע סְפָרִים, פַארְוָואס דֶען לֶערְנֶען נִישְׁט אַלֶע אִידְן? וַוייל אַ מֶענְטְשׁ ווִיל לֶערְנֶען נָאר אוֹיפְ'ן בֶּעסְטְן וֶועג, גְלַייךְ וֶוען עֶר הֵייבְּט אָן צוּ לֶערְנֶען, זָאל עֶר שׁוֹין קֶענֶען קְלָאר דִי גְמָרָא, אוּן וֶוען עֶר זֶעהְט אַז עֶס גֵייט נִישְׁט, וַוייל עֶר הָאט נִישְׁט אַזַא גוּטֶע קָאפּ, אָדֶער וַוייל עֶר הָאט גֶעטוּהְן עֲבֵירוֹת וָואס הָאבְּן פַארְשְׁטָאפְּט זַיין קָאפּ, הֵייבְּט עֶר אָן צוּ שְׁמוּעֶסְן אוּן צוּ פַארְבְּרֶענְגְן, אוּן וֶוען עֶס קוּמְט סוֹף טָאג, אוּן עֶר מַאכְט זִיךְ אַ חֶשְׁבּוֹן, אַז דֶער טָאג אִיז אִים אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען מִיט גָארְנִישְׁט, עֶר הָאט אֲפִילוּ נִישְׁט אַרַיינְגֶעכַאפְּט אֵיין פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת, אֵיין בְּלַאט גְמָרָא, אָדֶער אֵיין סִימָן אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וֶוערְט עֶר צוּבְּרָאכְן פוּן דֶעם, אוּן עֶר הֶערְט אִינְגַאנְצְן אוֹיף צוּ לֶערְנֶען, אוֹיב אָבֶער עֶר וֶועט פָאלְגְן, אוּן לֶערְנֶען אוֹיף דֶעם וֶועג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אוֹיסְגֶעלֶערְנְט, צוּ זָאגְן אַסַאךְ תּוֹרָה מִיט אַ סֵדֶר, וֶועט עֶר אַרַיינְכַאפְּן זֵייעֶר אַסַאךְ, אוּן עֶר וֶועט צוּם סוֹף אוֹיךְ פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס וָואס עֶר לֶערְנְט, וַוייל וֶוען אַ אִיד זָאגְט אַסַאךְ תּוֹרָה, עֶפֶענְט זִיךְ אוֹיף זַיין קָאפּ, אוּן עֶר פַארְשְׁטֵייט שׁוֹין אַלֶעס.

מֶען דַארְף גֶעדֶענְקְן, אַז אַזוֹי וִוי דֶער גוּף דַארְף עֶסְן, אוּן אוֹיב עֶר עֶסְט נִישְׁט קֶען עֶר נִישְׁט אָנְגֵיין, דִי זֶעלְבֶּע דַארְף דִי נְשָׁמָה אוֹיךְ עֶסְן, אוּן אָן דֶעם קֶען עֶר נִישְׁט אָנְגֵיין, אוּן דִי עֶסְן פַאר דִי נְשָׁמָה אִיז דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"ג): "ווָאוּיל אִיז דֶעם וָואס עֶסְט יֶעדְן טָאג אַפָּאר פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, אוּן טְרִינְקְט אַפָּאר קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, אוּן טוּט זִיךְ אָן מִיט מִצְוֹת", וַוייל נָאר דִי תּוֹרָה אִיז דִי עֶסְן פַאר דִי נְשָׁמָה.

אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט זֶעהְט עֶס אוֹיס זֵייעֶר אִינְטֶערֶעסַאנְט, סְתָּם צוּ זָאגְן? וָואס וֶועל אִיךְ הָאבְּן פוּן דֶעם? וָואס וֶועל אִיךְ אוֹיפְטוּהְן מִיט דֶעם? אֶפְשָׁר אִין דִי צַייט זָאל אִיךְ עֶנְדֶערְשְׁט לֶערְנֶען גֶעהֶערִיג? אוֹיף דִי אַלֶע קַשְׁיוֹת, דַארְף זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ אַלֵיינְס גוּט אָנְקוּקְן, "וָואס הָאבּ אִיךְ גֶעטוּהְן בִּיז הַיינְט, אוּן וָואס טוּה אִיךְ יֶעצְט", אוּן וֶוען מֶען וֶועט זִיךְ גוּט בַּאטְרַאכְטְן, וֶועט מֶען זֶעהְן אַז עֶס לוֹיפְן אַדוּרְךְ דִי טֶעג אוּן יָארְן מִיט גָארְנִישְׁט, וַוייל אוֹיב מֶען ווִיל נָאר לֶערְנֶען גֶעהֶערִיג, אוּן רוֹב צַייט קֶען מֶען דָאךְ נִישְׁט לֶערְנֶען

גֶעהֶערִיג, אוּן אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן קֶענֶען בִּכְלַל נִישְׁט לֶערְנֶען גֶעהֶערִיג, דֶערְפַאר גֵייט אַוֶועק דִי צַייט מִיט גָארְנִישְׁט.

דֶערְפַאר זָאל זִיךְ אַ מֶענְטְשׁ נִישְׁט צוּהֶערְן צוּ אֵיינֶעם וָואס רֶעדְט אִים אָפּ פוּן צוּ לֶערְנֶען אוֹיפְן רֶבִּי'נְס וֶועג, צוּ זָאגְן אַסַאךְ תּוֹרָה, אִין דִי צַייט וָואס עֶר זֶעהְט דָאךְ, אַז זַיינֶע טֶעג גֵייעֶן אִים אַרִיבֶּער מִיט גָארְנִישְׁט, אוּן וֶוען עֶר פָאלְגְט דֶעם רֶבִּי'ן כַּאפְּט עֶר אַרַיין אַסַאךְ תּוֹרָה, אוּן עֶס וֶועט קוּמֶען אֵיין טָאג, וָואס עֶס וֶועט אִים צוּנִיץ קוּמֶען דִי אַלֶע פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, אוּן דִי אַלֶע בְּלֶעטֶער גְמָרָא, אוּן דִי אַלֶע סִימָנִים אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אוּן אַלֶע קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, וָואס עֶר הָאט אַרַיינְגֶעכַאפְּט אוֹיף דִי וֶועלְט.

מֶען גֶעדֶענְקְט נִישְׁט

אֲפִילוּ וֶוען מֶען גֶעדֶענְקְט נִישְׁט וָואס מֶען לֶערְנְט, בְּרֶענְגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"ו), אַז וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט גֶעלֶערְנְט אוֹיף דֶער וֶועלְט, וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דֶערְמַאנֶען אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט, אוּן דֶער מִדְרָשׁ זָאגְט (קֹהֶלֶת פֶּרֶק א, סְעִיף ל"ד), אַז עֶס אִיז אַ גוּטֶע זַאךְ אַז מֶען גֶעדֶענְקְט נִישְׁט וָואס מֶען לֶערְנְט, וַוייל אוֹיב מֶען וָואלְט גֶעדֶענְקְט אַלֶעס וָואס מֶען לֶערְנְט, וָואלְט מֶען אָפְּגֶעלֶערְנְט דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה אִין אַפָּאר יָאר, אוּן נָאכְדֶעם וָואלְט מֶען מֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעלֶערְנְט, דֶערְפַאר הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעמַאכְט, אַז מֶען זָאל פַארְגֶעסְן וָואס מֶען לֶערְנְט, אַזוֹי וֶועט מֶען אֵייבִּיג לֶערְנֶען תּוֹרָה, נָאךְ בְּרֶענְגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (שָׁם) פוּן מִדְרָשׁ, אַז דָאס אִיז גְלַייךְ צוּ אֵיינֶעם, וָואס הָאט גֶעדוּנְגֶען אַרְבֶּעטֶער'ס, אַז זֵיי זָאלְן אָנְפִילְן פֶּעסֶער מִיט וַואסֶער, אוּן זֵיי הָאבְּן אָנְגֶעהוֹיבְּן אַרַיינְצוּגִיסְן, אָבֶּער דִי פֶּעסֶער הָאבְּן זִיךְ נִישְׁט אָנְגֶעפִילְט וַוייל עֶס הָאט גֶעהַאט לֶעכֶער, הָאבְּן דִי נַארִישֶׁע אַרְבֶּעטֶער'ס אוֹיפְגֶעהֶערְט צוּ גִיסְן, וַוייל מִיר טוּעֶן דָאךְ גָאר נִישְׁט אוֹיף, אָבֶּער דִי קְלוּגֶע אַרְבֶּעטֶער'ס הָאבְּן וַוייטֶער גֶעגָאסְן, וַוייל זֵיי הָאבְּן גֶעזָאגְט, וָואס אִיז אוּנְז אַ חִילוּק צוּ עֶס פִילְט זִיךְ אָן אָדֶער נִישְׁט, מֶען צָאלְט אוּנְז סַיי וִוי דִי זֶעלְבֶּע גֶעלְט, לוֹיט וִויפִיל צַייט מִיר הָאבְּן גֶעאַרְבֶּעט, דִי זֶעלְבֶּע אֲפִילוּ אַ מֶענְטְשׁ פַארְגֶעסְט וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט, וֶועט עֶר נָאךְ אַלְץ בַּאקוּמֶען דִי זֶעלְבֶּע שְׂכַר, אוֹיף יֶעדֶע מִינוּט וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט.

דִי הֵיילִיגֶע חֲזַ"ל פַארְצֵיילְן אוּנְז (יְרוּשַׁלְמִי הוֹרָיוֹת פֶּרֶק ג, הֲלָכָה ה), וֶוען מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעוֶוען אִין הִימְל, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעלֶערְנְט מִיט אִים תּוֹרָה, הָאט עֶר אַ גַאנְצְן צַייט פַארְגֶעסְן וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעלֶערְנְט מִיט אִים, בִּיז צוּם סוֹף הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִים גֶעגֶעבְּן דִי תּוֹרָה פַאר אַ מַתָּנָה, אוּן דִי חֲזַ"ל פִּירְן אוֹיס, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיט דֶעם גֶעוָואלְט וַוייזְן פַאר יֶעדֶעם, אַז אֲפִילוּ מֶען פַארְגֶעסְט, זָאל מֶען זִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן פוּן דֶעם, וַוייל צוּם סוֹף וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעבְּן דִי

גאַנצע תּוֹרה פאַר אַ מַתָּנָה, און די זעלבּע וועט געשעהן מיט יעדן וואס לערנט אויפ'ן רבי'נס וועג, וועט דער אייבערשטער אים געבן צום סוף די גאַנצע תּוֹרה בְּמַתָּנָה, אָבער אַפילו צום סוף וועט ער אויך נישט געדענקן לוינט זיך עס נאָך אַלץ, ווייל אויף יענע וועלט וועט מען באַקומען פאַר דעם זייער שיינע זאַכן.

ראַטעוועט פונעם יֵצר הָרע

און איינער וואס לערנט אויפן רבי'נס וועג, דאַרף מער גאַרנישט מוֹרא האָבן פונעם יֵצר הָרע, אַפילו ער האט געטוהן אַסאַך עֲבֵירוֹת, וועט זיין נְשָׁמָה ווערן אַרומגענומען מיט די פְּרָקים מִשְׁנָיוֹת, און מיט די בְּלַעטער גְמָרָא, און מיט די סִימָנִים שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וואס ער האט געלערנט, אַזוי ווי די חַזַ"ל זאָגן (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק ה, הֲלָכָה ח), ווי נאָר אַ מענטש נעמט זיך פאַר, צו לערנען תּוֹרה, זאָגט דער אייבערשטער, דו ביזט ביי מיר אַזוי ווי דו האסט קיינמאָל נישט געטוהן קיין עֲבֵירוֹת, און די גְמָרָא זאָגט (מְנָחוֹת ק"י): איינער וואס לערנט תּוֹרה דאַרף נישט צוקומען צו קיין שום קָרְבָּנוֹת, ווייל די תּוֹרה וועט אים שוין פירן אויפ'ן ריכטיגן וועג, און עס וועט אים ברענגען צום אייבערשטן.

דער הייליגער רבי האט אַמאָל געזאָגט פאַר דער הייליגער רבי נָתן (שִׂיחוֹת הָר"ן סִימָן י"ט): אויב אַ מענטש וועט אָפּמאַכן אַז ער גייט יעדן טאָג לערנען אַזויפיל און אַזויפיל, אַ באַשטימטע סְכוּם וויפיל ער דאַרף לערנען, וועט ער זיכער אויפהערן צו טוהן עֲבֵירוֹת, און דער הייליגער רבי נָתן האט דעמאָלט געפרעגט דעם הייליגן רבי'ן, דאס איז אויך אויב אַ מענטש האט געטוהן זייער גרויסע עֲבֵירוֹת פון פְּגַם הַבְּרִית? האט זיך דער הייליגער רבי געוועגט אויף אים, און אים געזאָגט: "דו ווייסט דען די גרויסקייט פון די הייליגע תּוֹרה?! די תּוֹרה וועט מאַכן אַז אַ מענטש זאָל אויפהערן צו טוהן סיי וועלכע עֲבֵירוֹת ער טוט נאָר".

פון יֶעצט

דער מִדְרָשׁ זאָגט (מִדְרָשׁ רַבָּה, תְּרוּמָה, פֶּרֶק ל"ג, סְעִיף ח): אַז מען קען שטענדיג אָנהייבן "פון יֶעצט", אַפילו עס איז שוין אַדורך געגאַנגען אַסאַך יאָרן וואס מען האט נישט געלערנט, קען מען אָנהייבן "פון יֶעצט", ווייל אַזוי ווי אַ קינד פון אַ קעניג, וואס מענטשן האבן אים געפאַנגען, און אים אַוועקגעשלעפּט צו אַ ווייטע לאַנד, שעמט ער זיך נישט צוריק צו קומען צו נעמען זיין טאַטע'נס יְרוּשָׁה, ווייל דאס באַלאַנגט דאָך פאַר אים, די זעלבע די תּוֹרה איז די יְרוּשָׁה פון אידישע קינדער, דערפאַר דאַרף זיך אַ איד קיינמאָל נישט שעמען אָנצוהייבן פון יֶעצט צו לערנען אַפילו ביז יֶעצט האט ער נישט געלערנט.

דער מִדְרָשׁ זאָגט (תַּנְחוּמָא תָּבֹא): אין אֱמֶת'ן וואָלט דער אייבערשטער נישט געדאַרפט געבן די תּוֹרה אויף דער וועלט, נאָר ווען מָשִׁיחַ וועט קומען, נאָר דער אייבערשטער

הָאט גֶעוָואלְט, אַז וֶוען עֶר וֶועט פָארְלֶערְנֶען דִי תּוֹרָה, וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען, זָאל מֶען קֶענֶען מִיטְהַאלְטְן, הָאט עֶר עֶס הַיינְט גֶעגֶעבְּן פַאר אוּנְז, מְמֵילָא אַ יוּד וָואס לֶערְנְט תּוֹרָה, אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט, אָבֶער וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט פָארְלֶערְנֶען דִי תּוֹרָה, וֶועט עֶר קֶענֶען מִיטְהַאלְטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנ'ס תּוֹרָה, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

(קוּנְטְרֵס "סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימּוּד")

סוכּות

די מִצְוָה פון סוכָּה איז גאר אַ סְפֶּעציעֶלֶע מִצְוָה אַנְדערְש פון אַלֶע אַנְדֶערֶע מִצְוֹת, וַוייל דֶער מֶענְטְש גֵייט אִינְגַאנְצְן אַרַיין אִין דִי סוּכָּה, און עֶר טוּט אַלֶע גַשְׁמִיוּת'דִיגֶע זַאכְן אִין דִי סוּכָּה, עֶר עֶסְט, עֶר טְרִינְקְט און עֶר שְׁלָאפְט אִין דִי סוּכָּה, און דִי אַלֶע זַאכְן הָאבְן דִי קְדוּשָׁה פון דִי סוּכָּה, וַוייל דָאס אִיז דָאךְ דִי מִצְוָה צוּ זַיין אִין דִי סוּכָּה.

און דֶערְפַאר פִילְט יֶעדֶער איד אַ גֶעשְׁמַאק וֶוען מֶען זִיצְט אִין דִי סוּכָּה וַוייל דִי שְׁכִינָה אִיז דָארְט און מֶען פִילְט מֶער דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דִי סוּכָּה.

און דֶערְפַאר אִיז דֶעמָאלְטְס דִי בֶּעסְטֶע צַייט צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דִי סוּכָּה, וַוייל דָארְט וֶוערְן דִי תְּפִלּוֹת שְׁנֶעלֶער אָנְגֶענוּמֶען און מֶען קֶען גְרִינְגֶער פּוֹעֶל'ן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען וִויל.

עֶס שְׁטֵייט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תרל"ט, סְעִיף ד'): וֶועגְן דַאוֶוענֶען אִין דִי סוּכָּה, אַז אוֹיבּ מֶען וִויל דַאוֶוענְט מֶען אִין דִי סוּכָּה און אוֹיבּ נִישְׁט נִישְׁט, זָאגְן דִי פּוֹסְקִים דָארְט (מָגֵן אַבְרָהָם שָׁם סְעִיף קָטָן י"ד): אַז אוֹיבּ אִיז דָא אִין שְׁטָאט אַ שׁוּהְל זָאל מֶען גֵיין עֶנְדֶערְשׁ דַאוֶוענֶען אִין שׁוּהְל. דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, אִין וֶועלְכֶע שְׁטָאט אִיז דֶען נִישְׁט דָא קַיין שׁוּהְל אַז דֶער שֻׁלְחָן עָרוּךְ זָאגְט אוּנְז אַז דֶעמָאלְטְס זָאל מֶען דַאוֶוענֶען אִין דִי סוּכָּה?

נָאר בֵּיידֶע זֶענֶען אֱמֶת, דִי תְּפִלּוֹת שַׁחֲרִית מִנְחָה און מַעֲרִיב דַארְף מֶען זִיכֶער גֵיין אִין שׁוּהְל דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן, אָבֶער דִי אַנְדֶערֶע תְּפִלּוֹת וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעלֶערְנְט אַז מֶען זָאל רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף אִידִישׁ, און מֶען זָאל דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס גֵייט דוּרְךְ אוֹיפְ'ן מֶענְטְשׁ, און בֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, אַזוֹי וִוי מֶען רֶעדְט צוּ אַ גוּטְן פְרַיינְד, דָאס אִיז זֵייעֶר גוּט צוּ טוּהְן אִין דִי סוּכָּה, וַוייל דִי שְׁכִינָה רוּהְט דָארְט און מֶען קֶען פִילְן וִוי מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן פָּנִים אֶל פָּנִים, און מֶען קֶען זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, און מֶען וֶועט הָאבְן אַ גְלִיקְלִיךְ לֶעבְן.

בַּאקוּמְסְט דַיין שִׁידוּךְ

אוֹיךְ אִיז דִי סוּכָּה אַ גוּטֶע פְּלַאץ פַאר אַ בָּחוּר צוּ בֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַ שִׁידוּךְ, אַזוֹי וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (עֲרָכִין ג:): אוֹיפְ'ן פָּסוּק (וַיִּקְרָא כ"ג, מ"ב): בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, תֵּשְׁבוּ כְּעֵין תָּדוּרוּ מַה דִּירָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ אַף סוּכָּה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ.

דֶערְפַאר וֶוען עֶר אַ בָּחוּר זֶעצְט זִיךְ אַרַיין אִין דִי סוּכָּה, קֶען עֶר הָאבְן אַ גוּטֶע טַעֲנָה צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט מַה דִּירָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ אַף סוּכָּה

אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ אִיךְ בִּין דָא אִין דִי סוּכָּה אִיךְ הָאבּ גֶעטוּהְן מַיין חֵלֶק, יֶעצְט דַארְפְסְטוּ מִיר צוּשְׁטֶעלְן אַ וַוייבּ, אַז אִיךְ זָאל קֶענֶען מְקַיֵים זַיין דִי מִצְוָה בִּשְׁלֵימוּת.

אוּן נָאךְ מֶער זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן מ"ח): אַז דִי מִצְוָה פוּן סוּכָּה אִיז מְסוּגָל פַאר קִינְדֶער, קוּמְט אוֹיס אַז פַאר אַ בָּחוּר דַארְף דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז עֶר זָאל חֲתוּנָה הָאבְּן אוּן אוֹיפְשְׁטֶעלְן אַ אִידִישֶׁע שְׁטוּבּ אוּן קֶענֶען הָאבְּן קִינְדֶערְלֶעךְ, דֶערְפַאר אִיז אִין דִי סוּכָּה דִי בֶּעסְטֶע פְּלַאץ פַאר אַ בָּחוּר צוּ אוֹיסְבֶּעטְן אַ שִׁידוּךְ.

כַאפְּן אַ שְׁפַּאצִיר אִין דִי סוּכָּה...

אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ וֶוערְט גֶע'פַּסְקְ'נְט (אוֹרַח חַיִים סִימָן תרל"ט, סְעִיף א'): "וָואס אִיז דִי מִצְוָה פוּן סוּכָּה? דִי גַאנְצֶע זִיבְּן טֶעג זָאל אַ מֶענְטְשׁ עֶסְן, טְרִינְקֶען, שְׁלָאפְן, אוּן 'שְׁפַּאצִירְן' אִין דִי סוּכָּה".

וָואס אִיז דִי שְׁפַּאצִירְן אִין דִי סוּכָּה? וֶוער הָאט דֶען אַזַא גְרוֹיסֶע סוּכָּה צוּ קֶענֶען דָארְט אַרוּם שְׁפַּאצִירְן?

עֶס קֶען זַיין דֶער פְּשַׁט אַזוֹי וִוי מֶען הָאט פְרִיעֶר גֶעזָאגְט אַז אִין דִי סוּכָּה קֶען מֶען זִיךְ גוּט אוֹיסְרֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, צוּ שְׁפַּאצִירְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין דִי סוּכָּה.

אָבֶּער עֶס קֶען זַיין נָאךְ אַ פְּשַׁט, אַז אִין דִי סוּכָּה קֶען מֶען אַרוּם שְׁפַּאצִירְן אִין דִי תּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעגֶעבְּן אַ מַתָּנָה דִי "סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימוּד" (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן ע"ו): אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין אַלֶע חֲלָקִים אִין דִי תּוֹרָה, אִין מִקְרָא, אִין מִשְׁנַיוֹת, אִין גְמָרָא, אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ אוּן אַזוֹי וַוייטֶער, אוּן עֶר זָאל אָנְהֵייבְּן זָאגְן דִי וֶוערְטֶער אֲפִילוּ עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט וָואס עֶר זָאגְט אוּן אֲפִילוּ עֶר גֶעדֶענְקְט נִישְׁט וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט. אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וֶועט דָאס טוּהְן וֶועט זִיךְ אִים מִיט דִי צַייט עֶפֶענֶען דִי מֹחַ אוּן עֶר וֶועט פַארְשְׁטֵיין אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעזָאגְט, אוּן אֲפִילוּ וָואס עֶר וֶועט נִישְׁט קֶענֶען אוֹיף דִי וֶועלְט וֶועט מֶען אִים אָבֶּער אַלֶעס אוֹיסְלֶערְנֶען אוּן דֶערְמַאנֶען אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

דִי גְמָרָא זָאגְט (סוּכָּה כח:): אַז לֶערְנֶען בְּעִיּוּן זָאל מֶען אִינְדְרוֹיסְן פוּן דִי סוּכָּה, אָבֶּער זָאגְן תּוֹרָה בִּגִירְסָא דָאס זָאל מֶען טוּהְן אִין דִי סוּכָּה, זֶעהְט מֶען אַז אִין דִי סוּכָּה אִיז דִי רִיכְטִיגֶע פְּלַאץ אוֹיסְצוּנִיצְן דִי צַייט אוּן לֶערְנֶען אַלֶע שִׁיעוּרִים אוֹיפְ'ן דֶרֶךְ הַלִּימוּד פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן, מֶען נֶעמְט זִיךְ אַרַיין אַ הוֹיפְן סְפָרִים אִין דִי סוּכָּה, אוּן מֶען שְׁפַּאצִירְט דוּרךְ אַבִּיסְל פוּן יֶעדֶע שִׁיעוּר, אַבִּיסְל חוּמָשׁ, אַבִּיסְל מִשְׁנַיוֹת, אַבִּיסְל תְּהִלִים, אַבִּיסְל גְמָרָא אוּן אַזוֹי וַוייטֶער, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען צוּגֵיין צוּם **שִׂמְחַת תּוֹרָה** מִיט גָאר אַן אַנְדֶער גֶעשְׁמַאק וִויסֶענְדִיג אַז מֶען הָאט אוֹיסְגֶענִיצְט דִי צַייט מִיט לֶערְנֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אשׁ חֵלֶק ט"ו

עֶרֶךְ קְדוּשַׁת מִצְוַת סוּכָּה)

עַל נְטִילַת לוּלָב

עֶס שְׁטֵייט אִין זֹהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּיקּוּנֵי זֹהַר דַּף כט.): דֶער עִנְיָן פוּן שָׁאקְלֶען לוּלָב, וַוייל אַזוֹי ווי די אִידְן זֶענֶען דָאךְ גֶעוֶוען אִין אַ קְרִיג מִיטְן יֵצֶר הָרַע אוּם יוֹם כִּיפּוּר, מְמֵילָא ווי אַזוֹי קֶען מֶען ווִיסְן וֶוער עֶס הָאט גֶעווּנֶען? נָאר אַזוֹי ווִי מֶען זֶעהְט בַּיי אַ מִלְחָמָה אוֹיף דֶער וֶועלְט, ווִי אַזוֹי ווייסְט מֶען וֶוער עֶס הָאט גֶעווּנֶען? מֶען זֶעהְט דֶער וָואס הַאלְט די גֶעוֶוער אִין די הֶענְט דֶער הָאט גֶעווּנֶען, די זֶעלְבֶּע דָא וֶוען עֶס קוּמְט סוּכּוֹת אוּן דִי אִידְן הַאלְטְן די ד' מִינִים וָואס דָאס אִיז זֵייעֶר גֶעוֶוער, זֶעהְט מֶען אַז דִידָן נָצַח - מִיר הָאבְּן גֶעווּנֶען.

דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, קוֹדֶם בַּיי אַ גֶעוֶוענְלִיכֶע מִלְחָמָה, וָואס אִיז די פְּרַאגֶע וֶוער עֶס הָאט גֶעווּנֶען? מֶען קֶען דָאךְ זֶעהְן וֶוער עֶס הָאט בַּאזִיגְט וֶועם, ווייסְט מֶען דָאךְ וֶוער עֶס הָאט גֶעווּנֶען? אוּן צְווייטְנְס דַארְף מֶען פַארְשְׁטֵיין, דֶער וָואס הָאט גֶעווּנֶען די מִלְחָמָה קֶען דָאךְ שׁוֹין אַרָאפּ לֵייגְן דָאס גֶעוֶוער, פַארְוָואס זָאגְט עֶר אַז וֶוער עֶס הַאלְט די גֶעוֶוער אִין די הֶענְט, דֶער הָאט גֶעווּנֶען? פַארְקֶערְט אוֹיב הַאלְט עֶר נָאךְ די גֶעוֶוער אִין די הֶענְט מֵיינְט אַז עֶר הָאט נָאכְנִישְׁט גֶעווּנֶען, עֶר הַאלְט נָאךְ אִינְמִיטְן די מִלְחָמָה.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אַז בַּיי די מִלְחָמָה מִיטְן יֵצֶר הָרַע גֵייט עֶס גָאר אַנְדֶערְשׁ ווִי בַּיי אַ גֶעווֶענְלִיכֶע מִלְחָמָה, די מִלְחָמָה אִיז אַ לַאנְג פַארְצוֹיגֶענֶע מִלְחָמָה, אוּן אֲפִילוּ וֶוען דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט בַּאזִיגְט דֶעם מֶענְטְשׁ

עֶר הָאט אִים מַכְשִׁיל גֶעוֶוען מִיט בִּיטֶערֶע עֲבֵירוֹת, מֵיינְט נָאכְנִישְׁט אַז דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט גֶעווּנֶען, וַוייל ווִי לַאנְג דֶער מֶענְטְשׁ שְׁטַארְקְט זִיךְ אוּן עֶר גֶעבְּט נִישְׁט אוֹיף די מִלְחָמָה, עֶר גֵייט ווַייטֶער אָן, עֶר טוּט תְּשׁוּבָה, אוּן עֶר פְּרוּבִּירְט אַרַייְנְצוּכַאפְּן מִצְוֹת אוּן מַעֲשִׂים טוֹבִים אִיז עֶר דֶער גֶעווּנֶער.

דֶער יֵצֶר הָרַע אִיז נָאר דֶער גֶעווּנֶער וֶוען עֶר קֶען בַּאווייזְן צוּ צוּבְּרֶעכְן דֶעם מֶענְטְשְׁ'ס מוּט, אַז עֶר זָאל אוֹיפְגֶעבְן אוּן נִישְׁט וֶועלְן מֶער אָנְהֵייבְּן פוּן נֵיי, אָבֶער ווִי לַאנְג דֶער מֶענְטְשׁ הַאלְט זִיךְ שְׁטַארְק, אִיז עֶר דֶער גֶעווּנֶער, אוּן אֲפִילוּ אוֹיב יֶעצְט אִיז עֶר נָאךְ ווַייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר אָבֶער מִיט די צַייט וֶוערְן אַן אֱמֶת'עֶר עֶרְלִיכֶער אִיד.

דָאס אִיז פְּשַׁט אִין דֶעם זֹהַר, ווִי לַאנְג די אִידְן הַאלְטְן די ד' מִינִים די גֶעוֶוער אִין די הַאנְט, זַיי הָאבְּן נָאכְנִישְׁט אוֹיפְגֶעגֶעבְּן די מִלְחָמָה, מֵיינְט דָאס אַז זַיי הָאבְּן גֶעווּנֶען, כָאטְשׁ פוּן אִינְדְרוֹיסְן קֶען מֶען בֶּאֱמֶת נִישְׁט זֶעהְן וֶוער עֶס הָאט גֶעווּנֶען, עֶס זֶעהְט אוֹיס אַזוֹי ווִי דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט גֶעווּנֶען וַוייל עֶר הָאט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען צוּ מַכְשִׁיל זַיין דֶעם מֶענְטְשׁ מִיט עֲבֵירוֹת, אוֹיב אָבֶער דֶער מֶענְטְשׁ הָאט נָאכְנִישְׁט אוֹיפְגֶעגֶעבְּן אִיז עֶר בֶּאֱמֶת דֶער גֶעווּנֶער.

דֶערְפַאר וואוּיל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס ווייסְט אַז דֶער עִיקָר צִיהְל פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע אִיז נָאר אִים צוּ צוּבְּרֶעכְן אַז עֶר זָאל אוֹיפְגֶעבְן די הָאפֶענוּנְג, אוּן עֶר לָאזְט זִיךְ נִישְׁט פוּן אִים,

אֲפִילוּ וֶוען דֶער יֵצֶר הָרַע וַוארְפְט אִים אַרָאפּ, גֶעבְּט עֶר קֵיינְמָאל נִישְׁט אוֹיף, וֶועט עֶר זִיכֶער צוּם סוֹף זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד און עֶר וֶועט הָאבְּן אַלֶעס גוּטְס אוֹיף דִי וֶועלְט און אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ז' אוֹת נ"ד)

אַ רְפוּאָה פַאר דִי אוֹיגְן

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פִירְן זִיךְ צוּ קוּקְן אַסַאךְ אוֹיפְן אֶתְרוֹג, לוֹיט וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת רְפוּאָה חֵלֶק ב' סִימָן ד'): אַז צוּ קוּקְן אוֹיף דִי אֶתְרוֹג אִיז אַ רְפוּאָה פַאר אוֹיגְן וֵוייטָאג.

און דָאס אִיז סַיי בְּגַשְׁמִיּוּת, אוֹיב אֵיינֶעם טוּט וֵויי דִי אוֹיגְן זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְן אֶתְרוֹג און עֶס וֶועט זִיךְ אוֹיסְהֵיילְן.

און סַיי בְּרוּחְנִיּוּת, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעהְט אַז עֶר קֶען זִיךְ נִישְׁט הִיטְן דִי אוֹיגְן, עֶר מוּז קוּקְן אוֹיף זַאכְן וָואס מֶען טָאר נִישְׁט, זָאל עֶר קוּקְן אוֹיפְן אֶתְרוֹג, און עֶר וֶועט הָאבְּן אַ רְפוּאָה.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"ש חֵלֶק ט"ו עֵרֶךְ אַרְבָּעָה מִינִים)

דִי כַּוָּונוֹת פוּן שָׁאקְלֶען לוּלָב

עֶס אִיז בַּאקַאנְט אַז אִין דִי נַעֲנוּעִים וָואס מֶען שָׁאקְלְט מִיטְן לוּלָב, לִיגְט אִין דֶעם גְרוֹיסֶע זַאכְן, דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ בְּרֶענְגְט אוֹיף דֶעם גְרוֹיסֶע כַּוָּונוֹת (פְּרִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר הַלּוּלָב פֶּרֶק ג').

אָבֶער מֶען קֶען זָאגְן אוֹיךְ בִּפְשִׁיטוּת דִי כַּוָּונוֹת וָואס מֶען זָאל אִינְזִין הָאבְּן בַּיים שָׁאקְלֶען דִי נַעֲנוּעִים, וָואס פוּן דֶעם קֶען מֶען נֶעמֶען גְרוֹיס חִיזּוּק אָנְצוּגֵיין אִין לֶעבְּן.

מִזְרָח מַעֲרִיב

מֶען שָׁאקְלְט אוֹיף פָארְנְט און אוֹיף אוּנְטְן, דָאס וַוייזְט אוֹיף צְוֵויי מִינֵי מַצָּבִים אִין וָואס אַ מֶענְטְשׁ גֶעפִינְט זִיךְ, אַמָאל גֵייט אִים אַלֶעס גוּט, עֶר פִילְט אַ גֶעשְׁמַאק אִין לֶעבְּן, אַ גֶעשְׁמַאק אִין דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און אַמָאל גֵייט אַלֶעס פַארְקֶערְט, מֶען שְׁפִּירְט נִישְׁט קַיין טַעַם אִין גָארְנִישְׁט, אַלֶעס גֵייט פַארְקֶערְט וִוי מֶען ווִיל.

דֶערְפַאר שָׁאקְלְט מֶען פוּן פָארְנְט און פוּן אוּנְטְן, סַיי וֶוען עֶס גֵייט גוּט און סַיי וֶוען עֶס גֵייט נִישְׁט גוּט זָאל מֶען ווִיסְן אַז אַלֶעס אִיז נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און נָאר צוּ אִים זָאל מֶען גֵיין, און נָאר עֶר קֶען הֶעלְפְן.

דָרוֹם צָפוֹן

מֶען שָׁאקְלְט רֶעכְטְס און לִינְקְס, דָאס מֵיינְט רוּחְנִיּוּת און גַשְׁמִיּוּת, דָאס הֵייסְט אַז מֶען ווִיל דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן סַיי מִיט רוּחְנִיּוּת צוּ דַאוֶוענֶען און לֶערְנֶען און טוּהְן מִצְוֹת, און סַיי מִיט גַשְׁמִיּוּת צוּ עֶסְן און טְרִינְקְן און טוּהְן אַלֶע בַּאדֶערְפֶענִישְׁן, אוֹיךְ מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי וִוי דִי הֲלָכָה וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהֵייסְן.

וַוייל עֶס גֵייט נִישְׁט אֵיינְס אָן דֶעם אַנְדֶערְן, אוֹיב ווִיל מֶען נָאר רוּחְנִיּוּת אָן גַשְׁמִיּוּת וֶועט עֶס צוּפַאלְן און עֶס וֶועט זִיךְ נִישְׁט הַאלְטְן, און

דִי זֶעלְבֶּע פַּארְקֶערְט, מֶען קֶען נִישְׁט הָאבְּן גַשְׁמִיּוּת אָן רוּחְנִיּוּת, דֶער בֶּעסְטֶער וֶועג אִיז וֶוען מֶען שְׁטֶעלְט בֵּיידֶע צוּזַאם, מֶען דִינְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיךְ מִיט דִי גַשְׁמִיּוּת.

מַעְלָה מַטָּה

מֶען שָׁאקְלְט אוֹיף אַרוֹיף אוּן אוֹיף אַרָאפּ, סֵיי וֶוען מֶען אִיז אוֹיבְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַארְף מֶען וִויסְן אַז מֶען קֶען גֵיין נָאךְ הֶעכֶער. אוּן סֵיי וֶוען מֶען אִיז אַרָאפּ גֶעפַאלְן, מֶען הָאט גֶעטוּהְן עֲבֵירוֹת דַארְף מֶען גֶעדֶענְקְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז נָאךְ אַלְץ דָא מִיטְן מֶענְטְשׁ, אוּן מֶען קֶען שְׁטֶענְדִיג צוּרִיק קוּמֶען צוּ אִים (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ו').

דָאס זֶענֶען דִי כַּוָּנוֹת אִינְזִין צוּ הָאבְּן בִּשְׁעַתְ'ן שָׁאקְלֶען לוּלָב, וִוי אַזוֹי מֶען דְרֵייט נָאר מִיטְן מֶענְטְשׁ אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שְׁטֶענְדִיג מִיט אִים, אוּן מֶען קֶען זִיךְ שְׁטֶענְדִיג וֶוענְדְן צוּ אִים, אוּן דֶערְפַאר אִיז טַאקֶע מְסוּגָל בִּשְׁעַתְ'ן שָׁאקְלֶען דֶעם לוּלָב צוּ בֶּעטְן דֶעמָאלְטְס דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען דַארְף, אוּן גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט אַלֶעס גוּטְס בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט"ו עֵרֶךְ אַרְבָּעָה מִינִים)

סִפּוּרִים אוּן שִׂיחוֹת פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן זצוק"ל

וָואס אִיז גֶעבְּלִיבְּן?

אֵיינְמָאל הָאט אוֹיסְגֶעבְּרָאכְן אַ שְׂרֵיפָה אִין שְׁטָאט בְּרֶסְלֶב, אַ גַאנְצֶע הוֹיז הָאט אָפְּגֶעבְּרֶענְט, דער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן מִיט נָאךְ עֶטְלִיכֶע אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ זֶענֶען גֶעגַאנְגֶען קוּקְן דִי פְּלַאץ פוּן דִי שְׂרֵיפָה, הָאבְּן זֵיי גֶעזֶעהְן וִוי דֶער בַּעַל הַבַּיִת פוּנֶעם הוֹיז וֵויינְט זֵייעֶר, אוּן עֶר זוּכְט צְווִישְׁן דִי חָרְבוֹת אוֹיב עֶס אִיז נָאךְ גֶעבְּלִיבְּן אַ גַאנְץ שְׁטִיקל הָאלְץ אָדֶער אַייזְן, וָואס עֶר וֶועט קֶענֶען אִיבֶּער נִיצְן וֶוען עֶר וֶועט צוּרִיק אוֹיפְבּוֹיעֶן דֶעם הוֹיז.

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן: "קוּקְט וִוי דֶער מֶענְטְשׁ גִיבְּט נִישְׁט אוֹיף, אֲפִילוּ זַיין הוֹיז הָאט אָפְּגֶעבְּרֶענְט, זוּכְט עֶר נָאךְ אַלְץ וָואס עֶס אִיז אִיבֶּער גֶעבְּלִיבְּן, אוּן עֶר וֶועט צוּרִיק אוֹיפְבּוֹיעֶן זַיין הוֹיז, דִי זֶעלְבֶּע דַארְף אַ יֶעדֶער אִיד טוּהְן, אֲפִילוּ דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט אִים גֶעכַאפְּט, אוּן אִים אִינְגַאנְצְן פַארְבְּרֶענְט, טָאר עֶר נִישְׁט אוֹיפְגֶעבְּן, נָאר אוֹיפְזוּכְן בַּיי זִיךְ דִי בִּיסְל גוּטְ'ס וָואס עֶר הָאט נָאךְ בַּיי זִיךְ, אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דֶעם, אוּן אַזוֹי וֶועט עֶר זִיךְ צוּרִיק אוֹיפְבּוֹיעֶן אוּן צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן".

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שִׂיחוֹת, אוֹת ל"ב)

וִויפִיל אַזֵייגֶער?

מֶען דֶערְצֵיילְט נָאךְ אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן ז"ל הָאט גֶעהַאט אוֹיף יֶעדְן וַואנְט אַ זֵייגֶער, כְּדֵאי עֶר זָאל שְׁטֶענְדִיג זֶעהְן וִוי ס'רוּקְט זִיךְ דִי מִינוּטְן אוּן דִי שָׁעוֹת וְכוּ', אוּן עֶר זָאל אַרֵיינְכַאפְּן טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי. אוּן אוּנְזֶערֶע לַייט פְּלֶעגְן זָאגְן אוֹיף דֶעם אַ רֶמֶז אֵין לְךָ אָדָם - שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה אוֹיב מֶען הָאט נִישְׁט קַיין זֵייגֶער צוּ קוּקְן יֶעדֶע שָׁעָה אוּן אָנְפִילְן מִיט עֶפֶּעס גוּטְס וְכוּ' - דֶער אִיז נִישְׁט קַיין מֶענְטְשׁ.

עֶס זֶעהְט אוֹיס וִוי אַ פְּשׁוּטֶע זַאךְ צוּ קוּקְן יֶעדֶע שָׁעָה מֶען זָאל אַרוֹיסְכַאפְּן עֶפֶּעס אַ גוּטֶע זַאךְ, אָבֶּער דֶער אֱמֶתְ'ן אַרַיין וֶוער עֶס גֶעוְואוֹינְט זִיךְ צוּ, צוּ דֶעם הָאט אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, עֶר הָאט אַ לַאנְגֶען טָאג, אוּן עֶר כַאפְּט אַרוֹיס טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי.

(אֲשֶׁר בַּנַּחַל אִידִישׁ חֵלֶק ג' מִכְתָּב שע"ה)

וֶוען דוּ פַאלְסְט אַרָאפּ...

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד מִיטְן נָאמֶען רֶבִּי שָׁאוּל טֶעפְּלִיקֶער, עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער צַדִּיק, דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר פְלֶעגְט אַ גַאנְצְן טָאג רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן גֶעדִינְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מִיט גְרוֹיס מְסִירַת נֶפֶשׁ.

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אַמָאל גֶעזָאגְט: "שָׁאוּל, אִיךְ הָאבּ נָאךְ נִישְׁט קַיין הֲנָאָה פוּן דִיר, נָאר וֶוען אִיךְ וֶועל זֶעהְן אַז דוּ וֶועסְט אַרָאפְּפַאלְן, אוּן דוּ וֶועסְט דִיךְ וַוייטֶער דֶערְהַאלְטְן, אוּן צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן וֶועל אִיךְ הֲנָאָה הָאבְּן פוּן דִיר".

וַוייל דֶער עִיקָר חֲשִׁיבוּת פוּן אַ אִיד מֶעסְט זִיךְ, וֶוען עֶס גֵייט אוֹיף אִים אַרִיבֶּער שְׁוֶועריקַייטְן, בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, אוּן עֶר דֶערְהַאלְט זִיךְ, אוּן עֶר קוּמְט נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל צוּרִיק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שִׂיחוֹת, אוֹת מ"ב)

זִיצְן מִיט דִי קִינְדֶער

דוּ זָאלְסְט ווִיסְן דָאס דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ'ס זַאךְ אִיז דֶער עִיקָר תְּמִימוּת אוּן פְּשִׁיטוּת, אַוֶועקְוַוארְפְן דֶעם אֵייגֶענֶעם שֵׂכֶל, אוּן זִיךְ פִירְן ווִי אַ פָּשׁוּטֶער עֶרְלִיכֶער אִיד, אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט פוּן הָרַב הֶחָסִיד ר' לֵוִי יִצְחָק בֶּנְדֶר זַ"ל דָאס עֶר הָאט גֶעהֶערְט אַסַאךְ מָאל פוּן ר' אַבְרָהָם בֶּן ר' נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זַ"ל דָאס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶער פַּשְׁטָן עֶר פְלֶעגְט זִיצְן מִיט זַיינֶע קִינְדֶער צוּזַאמֶען בַּיים עֶסְן, אוּן אַכְטוּנְג גֶעגֶעבְּן זֵיי זָאלְן זִיךְ וַואשְׁן אוּן זֵיי זָאלְן עֶסְן, אוּן הָאט זֵיי דֶערְצֵיילְט מַעֲשִׂיּוֹת פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אוּן עֶר הָאט אַכְטוּנְג גֶעגֶעבְּן זֵיי זָאלְן בֶּענְטְשְׁן, אוּן עֶר פְלֶעגְט זָאגְן דָאס דִי עֲבוֹדָה וָואס עֶר לֵייגְט אַרַיין אִין זַיינֶע קִינְדֶער אִיז בַּיי אִים אַזוֹי חָשׁוּב ווִי עֲבוֹדַת תִּיקּוּן חֲצוֹת, (וָואס דָאס אִיז בַּאווּסְט אַז דָאס אִיז גֶעוֶוען בַּיים הֵיילִיגְן רֶבִּי נָתָן אֵיינֶע פוּן דִי שְׁוֶוערְסְטֶע עֲבוֹדוֹת, עֶר פְלֶעגְט זִיצְן אוֹיף דֶער עֶרְד בְּעֵת חֲצוֹת, אוּן גִיסְן טַייכְן טְרֶערְן אוֹיף חוּרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוּן צָרוֹת יִשְׂרָאֵל אוּן הַעֲלָמַת הַצַּדִּיק) פוּנְדֶעסְטְוֶועגְן הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַז זִיךְ אָפְּצוּגֶעבְּן מִיט דִי קִינְדֶער אִיז בַּיי אִים אַזַא חָשׁוּבֶע עֲבוֹדָה ווִי דִי עֲבוֹדָה פוּן תִּיקּוּן חֲצוֹת.

(אֲשֶׁר בַּנַּחַל בְּאִידִישׁ חֵלֶק ד' מִכְתָּב תמ"ב)

אַ פְלֶעשְׁל בְּרָאנְפְן?

אֵיינְמָאל הָאט מֶען דֶערְצֵיילְט פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, אַז עֶס זֶענֶען דָא חֲסִידִים וָואס הַאלְטְן שְׁטֶענְדִיג אַ פְלֶעשְׁל בְּרָאנְפְן אוּנְטֶערְן קִישְׁן, אוּן גְלַייךְ וֶוען זֵיי וֶועקְן זִיךְ אוֹיף, אוּן זֶעהְן אַז מָשִׁיחַ אִיז נָאכְנִישְׁט גֶעקוּמֶען, טְרִינְקְן זֵיי זִיךְ אָן אוּן לֵייגְן זִיךְ צוּרִיק שְׁלָאפְן, וַוייל זֵיי זָאגְן אַז ווִי לַאנְג מָשִׁיחַ אִיז נָאכְנִישְׁט דָא, דַארְף מֶען אַיינְשְׁלֶעפְן דֶעם יֵצֶר הָרַע, וַוייל וֶוען מֶען שְׁלָאפְט קֶען מֶען נִישְׁט טוּהְן קַיין עֲבֵירוֹת.

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אוֹיף דֶעם גֶעזָאגְט: "דָאס אִיז נִישְׁט קַיין עֵצָה, נָאר מֶען דַארְף לֵייגְן אַ תְּהִלִּים אוּנְטֶערְן קִישְׁן, אוּן גְלַייךְ וֶוען מֶען שְׁטֵייט אוֹיף, אוּן מֶען זֶעהְט אַז מָשִׁיחַ אִיז נָאכְנִישְׁט דָא, זָאל מֶען אַרוֹיסְנֶעמֶען דֶעם תְּהִלִּים'ל, אוּן זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל אוּנְז רַאטֶעוֶוען פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע".

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שִׂיחוֹת, אוֹת מ"ח)

אַן אֱמֶת'ער גוטֶער פְרַיינְד

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל גֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אִין דִי סְלִיחוֹת טֶעג פַאר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וֶוען עֶר הָאט גֶעהֶערְט אַז בַּיים הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אִיז דֶער עִיקָר צוּ קוּמֶען צוּ אִים אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיז עֶר גֶעקוּמֶען דֶעמָאלְטְס דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אוּן עֶר אִיז שׁוֹין דָארְט גֶעבְּלִיבְּן אוֹיף גַאנְץ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה.

אִין אֵיינֶע פוּן דִי טֶעג אִיז עֶר אַרַיין צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן, אוּן זִיךְ אוֹיסְגֶערֶעדְט זַיין גַאנְצֶע הַארְץ, אַלֶעס וָואס גֵייט אוֹיף אִים אַדוּרְךְ, דֶער הֵיילִיגֶער דֶער רֶבִּי הָאט אִים מְחַזֵק גֶעוֶוען, אוּן הָאט אִים גֶעזָאגְט גֶעווִיסֶע הַנְהָגוֹת ווִי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירְן, דֶערְנָאךְ הָאט אִים דֶער דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אַרוֹיסְגֶענוּמֶען אוֹיפְ'ן גַאס פַאר אַ שְׁפַּאצִיר, אוּן עֶר הָאט אִים זֵייעֶר מְחַזֵק גֶעוֶוען.

אִינְצְווִישְׁן הָאט דֶער הֵיילִיגֶער דֶער רֶבִּי אַרוֹיף גֶעלֵייגְט זַיין הֵיילִיג הַאנְט אוֹיף דִי הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן'ס אַקְסְל, אוּן אִים גֶעזָאגְט: "אוּן וַוייטֶער אִיז זֵייעֶר גוּט אַז מֶען רֶעדְט זִיךְ אוֹיס דָאס הַארְץ פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַזוֹי ווִי מֶען רֶעדְט זִיךְ אוֹיס פַאר אַן אֱמֶתְ'ן גוּטְן פְרַיינְד!"

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט, אַז דַאן הָאט עֶר פַארְשְׁטַאנֶען אַז עֶר וֶועט שׁוֹין זִיכֶער זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, וַוייל וָואס עֶס וֶועט נָאר אוֹיף אִים אַדוּרְךְ גֵיין, וָואס דֶער יֵצֶר הָרַע וֶועט אִים וֶועלְן צוּבְּרֶעכְן, וָואסֶערֶע שְׁטֶערוּנְגֶען עֶר וֶועט נָאר הָאבְּן, וֶועט עֶר אַלֶעס דֶערְצֵיילְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים זִיכֶער הֶעלְפְן.

(כּוֹכְבֵי אוֹר,
אַנְשֵׁי מוֹהֲרַ"ן ד')

קוּקְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן

אֵיינְמָאל אִיז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעוֶוען אוּנְטֶערְוֶועגְנְס, אוּן עֶר הָאט גֶעגֶעסְן נַאכְטְמָאל אִין אַ גַאסְט הוֹיז, אִינְמִיטְן עֶסְן הָאט זִיךְ אִים גֶעשְׁטֶעלְט אַ בֵּיין אִין הַאלְז, אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעשְׁטִיקְט רַחֲמָנָא לִיצְלָן, זַיין בַּאגְלֵייטֶער הָאט זִיךְ זֵייעֶר דֶערְשְׁרָאקְן, אָבֶּער דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהָאלְפְן אַז עֶר הָאט אַרָאפְּגֶעשְׁלוּנְגֶען דֶעם בֵּיין אוּן עֶר אִיז גֶערַאטֶעוֶועט גֶעוָוארְן.

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט פַאר זַיין בַּאגְלֵייטֶער: "הָאסְטוּ גֶעזֶעהְן אַז וֶוען אִיךְ הָאבּ מִיר גֶעשְׁטִיקְט הָאבּ אִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן מַיין קָאפּ אוֹיף אַרוֹיף? וֶוען אִיךְ הָאבּ גֶעפִילְט אַז אִיךְ הָאבּ נִישְׁט קַיין שׁוּם עֵצָה, אִיךְ הָאבּ אֲפִילוּ נִישְׁט גֶעקֶענְט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, הָאבּ אִיךְ בָּאטְשׁ גֶעקוּקְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן".

וַוייל אֲפִילוּ וֶוען מֶען פִילְט אַז מֶען קֶען נִישְׁט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַארְף מֶען בָּאטְשׁ קוּקְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען דַארְף טוּהְן בָּאטְשׁ וָואס מֶען קֶען.

(כּוֹכְבֵי אוֹר, אַנְשֵׁי מוֹהֲרַ"ן, ח')

אַ פּשוּטער איד

דער הייליגער רבי נתן האט געזאגט, מען דאַרף אין די יוגנט אַסאַך האָרעווען כּדי אויף דער עלטער זיין אַ פּראָסטער ערליכער איד. דאָס הייסט זיך פירן זייער פּשוט, גלייב מיר צו גיין אין בית המדרש דריי מאָל אַ טאָג און דאַווענען די דריי תּפילות שחרית מנחה מעריב און אינזינען האבן וואָס מען דאַווענט און וואָס מען זאָגט, דאָס איז די העכסטע מדרגה.

(אַשר בּנחל אידיש חלק ד' מכתב תכ"ה)

גלוי אליהו

דער הייליגער רבי האט געזאגט פאַרן הייליג'ן רבי נתן: "ווען איך בין געווען אין די מערה פון אליהו הנביא, האָב איך זיך אויסגעמאָלט ווי אליהו איז דאָרט געשטאַנען און גערעדט צום אייבערשטן".

האָט דער הייליגער רבי נתן געזאָגט אַז ער האָט געהאט פון די ווערטער אַ געוואַלדיגע התעוררות, אַז אליהו הנביא איז אויך געווען אַ מענטש, אַ בּשׂר ודם אויף דער וועלט, נאָר ער האָט אַסאַך גערעדט צום אייבערשטן, און דורך דעם האָט ער זוכה געווען צו אַזעלכע גרויסע מדריגות, ביז ער איז אַרויף אין הימל לעבּעדיגערהייט, אַזוי ווי דער הייליגער רבי זאָגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק'): אַז אַלע צדיקים זענען צוגעקומען צו זייערע מדריגות, נאָר דורך דעם וואָס זיי האָבן אַסאַך גערעדט צום אייבערשטן.

און דערפאַר קען אַ יעדער איד אויך זוכה זיין צו אַלעס וואָס ער וויל, אויב ער וועט זיך צוגעוואוינען צו רעדן צום אייבערשטן.

(כּוכבי אור, אַנשי מוהר"ן כ"ג)

וואָס דאַרפסטו אמת'דיג?

אַמאָל איז געקומען אַ איד צום הייליגן רבי נתן ז"ל און האָט אים געבעטן ער זאָל אים געבן צוויי עצות, איינס אויף רוחניות וויאַזוי מען קען זיין אַן ערליכן איד, און איינס אויף גשמיות ווי מען קען האָבן פּרנסה. האָט אים דער הייליגער רבי נתן ז"ל געענטפערט: "דו בעט נאָר אויף פּרנסה, ווייל דאָס שפּירסטו מיט אַן אמת אַז עס פעלט דיר, און דער הייליגער רבי האָט געזאָגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ט'): אַז אַ איד בעט דעם בורא כּל עולמים מיט אַן אמת עפנט זיך אים אויף די טויערן פון הימל, און ער קריגט וואָס ער דאַרף. און אַזוי ווי עס פעלט דיר פּרנסה דאָס שפּירסטו זייער שטאַרק, און דו מיינסט עס מיט אַן אמת, אַז דו וועסט בעטן אויף דעם מיט אַן אמת און מיט אַ צעבראָכן האַרץ וואָס דו האָסט, ווייל עס פעלט דיר פּרנסה, און דו קענסט נישט מפרנס זיין דיין ווייב מיט די קינדער, דעמאָלטס וועסטו שוין קענען בעטן אויף רוחניות אויכעט". זעט מען פון דעם אַז דער מענטש זאָל זיך נישט נאַרן און ער זאָל בעטן וואָס עס טוט אים באמת וויי.

(אַשר בּנחל אידיש חלק א' מכתב מ"ב)

אויף סודות התורה

דער הייליגער רבי נתן האט געזאגט אז עס איז דא באהאלטן גרויסע סודות, ווי אזוי דער אייבערשטער פירט צו א שידוך פאר יעדן.

איינמאל האט זיך א חתן אפגעערדט פארן הייליג'ן רבי נתן אז עס גייט אים זייער שווער, ער האט נישט קיין געלט צו קויפן מתנות פאר זיין כלה וכו', האט אים דער הייליגער רבי נתן זייער מחזק געווען און געזאגט: "ביי יעקב אבינו איז אויך אזוי געווען ווען ער האט געטראפן זיין כלה, האט ער גארנישט געהאט קיין געלט" האט דער בחור געענטפערט: "ווי אזוי קענט איר מיר צוגלייכן צו יעקב אבינו? דארט איז דאך נישט געווען קיין פשוטע זאכן, עס ליגט אין די מעשיות באהאלטן גרויסע סודות התורה" האט דער הייליגער רבי נתן אים געזאגט: "ביי דיר איז אויך באהאלטן גרויסע סודות התורה!"

ווייל ביי א יעדן איד, וואס עס גייט נאר אויף אים דורך, ליגט אין דעם באהאלטן סודות התורה, און דערפאר דארף מען זיך זייער שטארקן, אפילו ווען מען גייט דורך שווערע צייטן, זאל מען נאר קומען צום אייבערשטן און אים אלעס דערציילן, וועט דער אייבערשטער זיכער העלפן.

(אבניה ברזל דף פ"ח)

נישט ווערן צובראכן

פון אנפאנג ווען דער הייליגער רבי נתן איז מקורב געווארן צום הייליג'ן רבי'ן, האט ער זיך איינמאל אפגעערדט פארן הייליג'ן רבי'ן אז ער האט נישט געדאווענט אזוי גוט יום כיפור, ער האט נישט אינזין געהאט דאס דאווענען געהעריג ווי מען דארף.

האט אים דער הייליגער רבי געזאגט: "אז מען דאווענט נישט יום כיפור, דאווענט מען צו מארגנ'ס ביי גאט'ס נאמען" (דער טאג נאך יום כיפור רופט מען "גאט'ס נאמען").

דאס מיינט אז מען טאר נישט ווערן צובראכן פון קיין שום זאך, אויב האסטו נישט געדאווענט גוט היינט, וועסטו מארגן דאווענען בעסער, מען טאר אבער נישט ווערן צובראכן ווענגן דעם.

(אילן החיים אות קי"ג)

א ווילדער בחור

עס איז געווען אמאל אזא סיפור ביים הייליגן רבי נתן ז"ל ס'איז געקומען צו אים א איד א גרויסער ארעמאן און ער האט זייער געוויינט אז ער האט א ווילדן זוהן וואס צוברעכט שויבן ביי מענטשנ'ס הייזער, טוט ווילדע שטיקעס, פארברענט זנבות פון קיען וכו', און אלע גוים קומען צו אים זיך באקלאגן און מאנען פון אים ער זאל באצאלן די היזיקות וכו', וואס זאל ער טוהן? האט אים דער הייליגער רבי נתן געגעבן א עצה, מאך אים חתונה, וועסטו זעהן ער וועט זיין א אנדערע מענטש, האט ער געפרעגט ווער וועט דען וועלן נעמען אזא ווילדן זוהן? האט אים דער הייליגער רבי נתן געענטפערט

זָאלְסְט זֶעהְן נִישְׁט צוּ קְלוֹיבְּן, נָאר דֶעם עֶרְשְׁטְן זִיווּג וָואס מֶען אִיז מַצִיעַ זָאלְסְטוּ נֶעמֶען, אוּן פּוּנְקְט אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אַ אִיד אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט אִיךְ הָאבּ אַ שִׁידוּךְ פַּאר דַיין זוּהְן, אוּן דֶער טַאטֶע הָאט שׁוֹין מַסְכִּים גֶעוֶוען, אוּן מֶען הָאט גֶעשְׁלָאסְן דֶעם שִׁידוּךְ, אוּן עֶר הָאט שׁוֹין חֲתוּנָה גֶעהַאט, נָאךְ דִי חֲתוּנָה אִיז עֶר אַזוֹי נִשְׁתַּנָה גֶעוָוארְן, בִּיז עֶר אִיז גֶעוָוארְן גָאר אַ גְרוֹיסֶער עֶרְלִיכֶער אִיד, דֶער זוּהְן הָאט גֶעהֵייסְן הִירְשׁ, נָאכְדֶעם אִיז עֶר גֶעוָוארְן מַמָּשׁ אַזַא צַדִיק, אַז מֶען הָאט אִים גֶערוּפְן אוֹיף דֶער עֶלְטֶער דֶער וַוייסֶער פֶּעטֶער, וָוארוּם עֶר אִיז גֶעוֶוען בַּאלִיבְּט בַּיי יֶעדְן אֵיינֶעם. זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז מֶען מַאכְט חֲתוּנָה אַ קִינְד יוּנְג, פַּארְשְׁפָּארְט מֶען אַלֶע צָרוֹת.

(אֲשֶׁר בַּנַּחַל בְּאִידִישׁ חלק ג' מִכְתָּב שפ"ג)

אוֹיסְגֶענוּצְט דִי צַייט

אִין דִי טֶעג וָואס מֶענְטְשְׁן זֶענֶען זֵייעֶר פַּארְנוּמֶען אוּן מֶען קוּמְט גֶעוֶוענְלִיךְ נִישְׁט אָן צוּ לֶערְנֶען, וִוי לְמָשָׁל עֶרֶב פֶּסַח, עֶרֶב יוֹם כִּיפּוּר, פּוּרִים וְכוּ', דַאן הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעהַאט סְפֶּעצִיעֶלֶע שִׁיעוּרִים, עֶר פְלֶעגְט הַאבְן אַ שֻׁלְחָן עָרוּךְ אָפְן אוֹיפְן טִישׁ, אוּן וֶוען עֶר הָאט גֶעהַאט אַ מִינוּט לֵיידִיג אִיז עֶר אַריינְגֶעגַאנְגֶען אוּן גֶעלֶערְנְט נָאךְ אַ סְעִיף אָדֶער צְווֵיי, אוּן אַזוֹי הָאט עֶר אוֹיסְגֶענוּצְט דִי צַייט דִי מֶערְסְטֶע וָואס אִיז שַׁיָיךְ.

(אִילָן הַחַיִּים, פ"ב)

דִי צַייט לוֹיפְט

אֵיינְמָאל אִיז אַרַיינְגֶעקוּמֶען צוּ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אַ אִיד אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הַאלְט אִינְמִיטְן רֶעדְן מִיט אַ אִינְגְל אוּן עֶר אִיז מְעוֹרֵר דֶעם אִינְגְל אַז עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין תַּכְלִית אוֹיף דִי וֶועלְט נָאר צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אַז עֶר זָאל זִיךְ בַּאפְלַייסְן צוּ רֶעדְן אַסַאךְ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן צוּ לֶערְנֶען אַסַאךְ שִׁיעוּרִים אִין דִי תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

הָאט דֶער אִיד גֶעפְרֶעגְט פוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן פַארְוָואס עֶר פַארְבְּרֶענְגְט דִי צַייט צוּ רֶעדְן מִיט אַ קְלֵיין אִינְגְל, הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אָט אִיז עֶר אַ אִינְגְל, אָט אִיז עֶר אַ בָּחוּר, אָט אִיז עֶר אַ אִינְגֶערְמַאן, אָט אִיז עֶר אַן אַלְטֶער אִיד, אוּן אָט טְרָאגְט מֶען אִיהְם שׁוֹין", אוּן דוּ זָאגְסְט אַז אִיךְ פַארְבְּרֶענְג דִי צַייט?

(אִילָן הַחַיִּים, פ"ט)

אוֹיף דִי בָּארְד זָאל עֶס נִישְׁט רִינֶען

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט נָאכְגֶעזָאגְט פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן: "דִי וֶועלְט זָאגְט 'אוֹיבּ מֶען עֶסְט שׁוֹין יָא חֲזִיר זָאל עֶס שׁוֹין רִינֶען אוֹיף דִי בָּארְד', אָבֶּער אִיךְ זָאג 'אוֹיבּ מֶען עֶסְט שׁוֹין יָא חֲזִיר זָאל עֶס כָאטְשׁ נִישְׁט רִינֶען אוֹיף דִי בָּארְד'".

דָאס מֵיינְט אַז מֶענְטְשְׁן זָאגְן אַז וֶוען מֶען פַאלְט שׁוֹין דוּרְךְ מִיט אַן עֲבֵירָה זָאל עֶס כָאטְשׁ נִישְׁט זַיין אוּמְזִיסְט, מֶען זָאל כָאטְשׁ

הַנָאָה הָאבְּן דֶערְפוּן. אָבֶּער אִיךְ זָאג אַז מֶען זָאל זִיךְ פְּרוּבִּירְן כָאטְשׁ צוּרִיק צוּ הַאלְטְן ווִיפִיל מֶען קֶען, ווַייל יֶעדֶע קְלֵיינִיקַייט מַאכְט אוֹיס.

(יְמֵי מוֹהַרְנַ"ת, הוֹסָפוֹת, ס"ג)

זֶעהְן נָאר דָאס גוּטְס

אֵיינְמָאל אִיז גֶעקוּמֶען צוּ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זַיין תַּלְמִיד ר' מֵאִיר פוּן טֶעפְּלִיק, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט זִיךְ נָאכְגֶעפְרֶעגְט אוֹיף גֶעווִיסֶע מֶענְטְשְׁן פוּן טֶעפְּלִיק, אוּן ר' מֵאִיר הָאט זֵיי אַלֶע אַוֶועק גֶעמַאכְט אַז זֵיי הַאלְטְן בַּיי גָארְנִישְׁט, ווֶען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעפְרֶעגְט אִים אַלֵיין ווִי אַזוֹי עֶס גֵייט אִים, הָאט עֶר זִיךְ אוֹיךְ אַוֶועק גֶעמַאכְט אַז עֶר אִיז אוֹיךְ נִישְׁט ווִי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט: "דָאס אִיז דַיין פְּרָאבְּלֶעם, דוּ הַאלְטְס נִישְׁט פוּן דִיר אַלֵיין, אוּן אַז דוּ בִּיזְט נִישְׁט קֵיין עֶרְלִיכֶער אִיד אִיז דָאךְ יֶענֶער זִיכֶער נִישְׁט. אוֹיב אָבֶּער דוּ ווֶעסְט טְרֶעפְן אִין דִיר דַיינֶע גוּטֶע נְקוּדוֹת אוּן דוּ ווֶעסְט אָנְהוֹיבְּן צוּ הַאלְטְן פוּן דִיר, ווֶעסְטוּ שׁוֹין טְרֶעפְן גוּטֶע נְקוּדוֹת אִין יֶעדְן אֵיינֶעם אוּן זֶעהְן אַז עֶס בִּישְׁט אַזוֹי גֶעפֶערְלִיךְ".

(יְמֵי מוֹהַרְנַ"ת, הוֹסָפוֹת, קכ"ה)

יֶעדֶער קֶען זוֹכֶה זַיין

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אַמָאל גֶערֶעדְט אַ שְׁמוּעֶס ווֶעגְן אַבְרָהָם אָבִינוּ אַז עֶר הָאט גֶעהַאט אַזַא הַארְץ ווָאס הָאט שְׁטֶענְדִיג גֶעבְּרֶענְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר הָאט נָאר גֶעווָאלְט אַרַיינְבְּרֶענְגֶען דִי אֱמוּנָה אִין דִי גַאנְצֶע ווֶעלְט.

אִינְמִיטְן דֶעם שְׁמוּעֶס הָאט זִיךְ אֵיינֶער אָנְגֶערוּפְן מִיט אַ קְרֶעכְץ: "פוּן וואוּ נֶעמְט מֶען אַזַא הַארְץ אַזוֹי ווִי אַבְרָהָם אָבִינוּ?", הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אָנְגֶעשְׁרִיגְן: "דוּ הָאסְט אוֹיךְ אַ הַארְץ, נָאר דוּ בַּאהַארְצִסְט עֶס נִישְׁט", דָאס מֵיינְט אַז יֶעדֶער אִיד קֶען אָנְקוּמֶען צוּ דִי גְרֶעסְטֶע מַדְרֵיגוֹת פּוּנְקְט ווִי אַבְרָהָם אָבִינוּ, אוֹיב עֶר זָאל נָאר ווֶעלְן אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַ צְווֵייטֶע מָאל הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעבְּרֶענְגְט עֶפֶּעס אַ רְאָיָה פַאר אֵיינֶעם פוּן יִצְחָק אָבִינוּ, הָאט אִים יֶענֶער גֶעזָאגְט: "ווָאס פַארְגַלַייכְסְטוּ מִיר צוּ יִצְחָק אָבִינוּ?", הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעעֶנְטְפֶערְט: "ווָאס מֵיינְסְטוּ? אַז יִצְחָק הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קֵיין יֵצֶר הָרַע? אוֹיב אַזוֹי ווִי אַזוֹי הָאט עֶר זוֹכֶה גֶעווֶען צוּ זַיין יִצְחָק?".

(יְמֵי מוֹהַרְנַ"ת, הוֹסָפוֹת, קל"ו,קל"ז)

דִי נַייעֶ דִירָה

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אַמָאל שְׁפַּאצִירְט מִיט אֵיינֶעם אִין פֶעלְד, אוּן ווֶען יֶענֶער הָאט גֶעזֶעהְן אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן קוּקְט אַסַאךְ אוֹיף דֶער עֶרְד, הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט פוּנֶעם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן פַארְווָאס עֶר קוּקְט אַזוֹי שְׁטַארְק אוֹיף דֶער עֶרְד.

האט אים דער הייליגער רבי נתן געזאגט: "געוועגליך ווען א מענטש וויל זיך אריינציען אין א נייע דירה, גייט ער עס קודם קוקן און באטראכטן צו זעהן ווי אזוי ער וועט זיך קענען אן עצה געבן דארט. די זעלבע איך ווייס אז איין טאג וועל איך גיין וואוינען אין דער ערד, מען לעבט נישט אייביג אויף די וועלט, און דערפאר באטראכט איך מיין צוקונפטיגע דירה, און איך פרובירט אריינצוכאפן ווי מער מצוות ומעשים טובים, אז עס זאל מיר נישט זיין אזוי שלעכט דארט.

(אילן החיים, ק"ז)

צו סאך איז אויך נישט גוט

דער הייליגער רבי נתן זי"ע (לקוטי הלכות תרומות ומעשרות, הלכה ג): איז מסביר, אז די סבה פארוואס מענטשן כאפן נישט אריין יעדן טאג כאטש וויפיל מען קען יא, און מען פאלט אראפ ביי זיך, איז וועגן 'ריבוי אור'; דאס הייסט ער וויל גלייך לערנען זייער אסאך, דערפאר טוט ער גארנישט, אבער אז א מענטש זאל אנהייבן צו לערנען צוביסלעך וועט ער זעהן אז ער כאפט אריין צוביסלעך נאך אביסל און נאך אביסל; סיי חומש רש"י מיטן תרגום יעדן טאג, און אזוי אויך צוויי דריי פרקים משניות, און אזוי אויך גמרא און שלחן ערוך, יעדער לויט וויפיל ער קען, און צוביסלעך וועט ער זעהן אז ער פארשטייט, און די תורה הקדושה היט אפ און עס ראטעוועט דעם מענטש פון אלעם שלעכטס, און דאס איז די חיות פאר א מענטש. אזוי ווי מיר געפונען אז דער זוהר הקדוש רעדט אין יעדע פרשה דאס גרויסקייט און די זיסקייט פון די הייליגע תורה. ווייל לערנען תורה איז די גרעסטע זאך. און אזוי אויך ביי אלע מצוות דארף מען וויסן ווי מורא'דיג חשוב עס איז ביים אייבערשטן יעדעס ביסל, ממילא וועט מען אריינכאפן זייער אסאך.

(קונטרס 'א מתנה פון רבי'ן')

אדורך אלע שוועריקייטן

דער בעל-שם-הקדוש זכותו יגן עלינו האט מתקן געווען אז ערב שבת ביי מנחה זאל מען זאגן די מזמור: הודו לה' כי טוב (תהלים קז), וואס חז"ל (ברכות נד ע"ב), לערנען ארויס פון דעם מזמור די פיר וואס דארפן דאנקען און לויבן דעם אייבערשטן: איינער וואס איז דורך דעם ים, איינער וואס איז דורך דעם מדבר, א קראנקער וואס איז אויסגעהיילט געווארן, און איינער וואס איז באפרייט געווארן פון תפיסה.

דער הייליגער רבי נתן זכרונו לברכה איז מסביר (לקוטי הלכות הודאה הלכה ו, אות ט): אז די אלע פיר זאכן גייט דורך אויף יעדן איד במשך די זעקס טעג פון די וואך, אמאל אפילו פשוט בגשמיות, אבער בעיקר ברוחניות, דאס הייסט, א מענטש גייט דורך במשך די וואך אזאלעכע שוועריקייטן און נסיונות און מיטמאכענישן אז ער איז קראנק בפרט

מיט חולי הַנֶפֶש רַחְמָנָא לִצְלָן, וָואס זַיין נְשָׁמָה אִיז גֶעבֶּעךְ אִינְגַאנְצְן קְרַאנְק גֶעוָוארְן פוּן זַיינֶע בִּיטֶערֶע דוּרְכְפֶעלֶער בִּפְרַט אִין פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ', אַזוֹי אוֹיךְ שְׁפִּירְט עֶר אַז עֶר הַאלְט זִיךְ שׁוֹין כִּמְעַט בַּיים דֶערְטְרֶענְקֶען אִין דִי יַם פוּן צָרוֹת, אוּן עֶר שְׁפִּירְט וִוי עֶר בְּלָאנְדְזְשֶׁעט אִין אַ וִויסְטְן מִדְבָּר אוּן וֵוייסְט נִישְׁט צוּ וֶועמֶען זִיךְ צוּ ווֶענְדְן, אוּן וואוּ מֶען טְרֶעפְט דֶעם וֶועג אַרוֹיס, אוּן ווִידֶער שְׁפִּירְט עֶר זִיךְ אַיינְגֶעשְׁפַּארְט אִין אַ מוֹרָא'דִיגֶע תְּפִיסָה פוּן זַיינֶע תַּאֲווֹת אוּן מִדּוֹת רָעוֹת דֶער אַייבֶּערְשְׁטֶער זָאל אָפְּהִיטְן.

דֶערְפַאר נָאכְדֶעם וָואס עֶר אִיז דוּרךְ דִי זֶעקְס טֶעג דָא אוֹיף דִי וֶועלְט, אוּן עֶס קוּמְט יֶעצְט צוּ גַיין דֶער הֵיילִיגֶער שַׁבָּת, אוּן עֶר גֵייט אִין מִקְוֶה, אוּן עֶר וַוארְפְט אַרָאפּ פוּן זִיךְ דִי וָואכֶעדִיגֶע קְלֵיידֶער אוּן עֶר טוּט זִיךְ אָן דִי שַׁבָּת'דִיגֶע קְלֵיידֶער, אוּן עֶר גֵייט אַרַיין אִין שַׁבָּת, קֶען עֶר טַאקֶע דַאנְקֶען דֶעם בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים, אַז כָאטְשִׁיג עֶס אִיז אִים דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען אַ שְׁוֶוערֶע בִּיטֶערֶע וָואךְ, אִיז עֶר בָּרוּךְ הַשֵּׁם אָנְגֶעקוּמֶען צוּם שַׁבָּת אַלְס אַ אִיד וָואס גְלֵייבְּט אִינֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר הָאט זִיךְ דֶערְהַאלְטְן אוּן זִיךְ נִישְׁט מְיַיאֵשׁ גֶעוֶועזְן, דָאס אִיז דֶער גְרֶעסְטֶער חִידוּשׁ, אוּן עֶר דַארְף אוֹיף דֶעם אָפְּגֶעבְּן אַ שֶׁבַח וְהוֹדָאָה פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶוענְן דֶעם הָאט מֶען אַיינְגֶעפִירְט צוּ זָאגְן דֶעם מִזְמוֹר פוּן הוֹדוּ עֶרֶב שַׁבָּת.

(קוּנְטְרֵס 'אַ גוּטֶע וָואךְ')

דַוְקָא פַאר נִידֶערִיגֶע מֶענְטְשְׁן

וָואס אִיז אֵייגֶענְטְלִיךְ גֶעוֶועזְן דָאס גְרוֹיסְקֵייט פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי נָתָן? נָאר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט פַארְשְׁטַאנֶען אַז דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ'ס זַאךְ אִיז נִישְׁט נָאר פַאר דְרֵיי מַעֲלָה - מֶענְטְשְׁן וָואס פְלִיעֶן אִין הִימְל, קְרִיכְן אִין הוֹיכֶע מַדְרֵיגוֹת. נָאר דֶעם רֶבִּינְ'ס זַאךְ אִיז פַאר נִידֶערִיגֶע אוּן צוּפַאלֶענֶע אוּן צוּבְּרָאכֶענֶע מֶענְטְשְׁן, פַארְקֶערְט גָאר, וָואס מֶער אַ מֶענְטְשׁ אִיז נִידֶערִיג אוּן צוּבְּרָאכְן אוּן צוּפַאלְן, פַאר אִים דַוְקָא אִיז גֶעמַאכְט דֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּינְ'ס זַאךְ.

(קוּנְטְרֵס 'זִיךְ לִיבּ הָאבְּן')

הֶעלְפְן מֶענְטְשְׁן אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַלֶעס

אַמָאל אִיז עֶר (רֶבִּי יִצְחָק לֵייבּ, אַ תַּלְמִיד פוּן רֶבִּי'ן) מִיט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ אוּן נָאךְ פוּן אוּנְזֶערֶע לַייט גֶעפָארְן אוֹיפְן וָואגְן צוּזַאמֶען מִיטְן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, אִינְמִיטְן וֶועג גֶעט זִיךְ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אַ טְרֵייסְל, אוּן פְרֶעגְט: וֶוער הָאט גֶעזֶעהְן?! קֵיינֶער הָאט גָארְנִישְׁט גֶעזֶעהְן, נָאר רֶבִּי יִצְחָק לֵייבּ רוּפְט זִיךְ אָן: אִיךְ הָאבּ גֶעזֶעהְן, הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעוָויזְן עֶר זָאל זַיין שְׁטִיל.

אוֹיךְ הָאט אַמָאל פַּאסִירְט אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז גֶעפָארְן אוֹיפְן וֶועג אִינְמִיטְן וַואלְד, אוּן עֶר הָאט גֶעדַארְפְט אַ מִקְוֶה, אִיז רֶבִּי יִצְחָק לֵייבּ אַרָאפּ אוּן גֶעמַאכְט אַ רִינְג, אוּן הָאט דָארְט אוֹיפְגֶעגְרָאבְּן, אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארְן דָארְט אַ קְוַואל, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז

אַרָאפּ זִיךְ טוֹבֵל'ען דָארט, און רֶבִּי יִצְחָק לֵייבּ הָאט זִיךְ אויךְ גֶעוָואלְט טוֹבֵל'ען, הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט: יִצְחָק לֵייבּ, דוּ נִישְׁט.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אִים זֵייעֶר מְקַנֵּא גֶעוֶוען, אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען דוּרְכְ'ן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן צוּ אַזֶעלְכֶע מַדְרֵיגוֹת און הַשָּׂגוֹת, הָאט רֶבִּי יִצְחָק לֵייבּ אַמָאל גֶעזָאגְט פַאר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן, דִי וֶוערְטֶער: גְלֵייבּ מִיר, אַז אַלֶע מַיינֶע הַשָּׂגוֹת און מַדְרֵיגוֹת, וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט מִיר צוּרִיק גֶעגֶעבְּן בִּקְדוּשָּׁה, קוּמְט נִישְׁט צוּ, צוּ דַיינֶע דִיבּוּרִים; וַוייל צוּ הֶעלְפְן אַ בַּעַל בְּחִירָה אִיז מֶער פוּן אַלֶע הַשָּׂגוֹת מִיט אַלֶע מַדְרֵיגוֹת וְכוּ'.

(קוּנְטְרֵס 'קְלַאפּ מִיר נִישְׁט אַרָאפּ')

וָואס זָאל עֶר עֶרְוַוארְטְן?

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד וָואס אִיז גֶעוֶוען אַ סוֹחֵר, עֶר פְלֶעגְט אַ גַאנְצְן טָאג אַרוּם גֵיין אִין יְרִיד'ן הַאנְדְלֶען. אַ וַוייבּ הָאט עֶר גֶעהַאט זֵייעֶר אַ נִישְׁט מְסוּדָר'דִיגֶע, און וֶוען עֶר פְלֶעגְט אַהֵיים קוּמֶען בַּיינַאכְט אוֹיסְגֶעמוּטְשְׁט נָאךְ אַ שְׁוֶוערֶע טָאג אַרְבֶּעט, הָאט זַיין וַוייבּ אִים עֶנְטְפַאנְגֶען מִיט קְלָלוֹת און גֶעשְׁרַייעֶן, און דִי הוֹיז אִיז גֶעוֶוען אָנְגֶעוָוארְפְן און אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט, און דָאס עֶסְן אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען גְרֵייט.

הָאט עֶר זִיךְ אֵיינְמָאל אוֹיסְגֶערֶעדְט פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן אַז עֶס אִיז אִים נִמְאָס דָאס לֶעבְּן, נָאכְן אַרְבֶּעטְן שְׁוֶוער אַ גַאנְצְן טָאג וויל עֶר כָאטְשׁ בַּיינַאכְט הָאבְּן אַבִּיסְל מְנוּחָה, און דָאס הָאט עֶר אויךְ נִישְׁט.

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט: "וֶוער הֵייסְט דִיךְ אַז דוּ זָאלְסְט זִיךְ פָארְשְׁטֶעלְן אַז וֶוען דוּ וֶועסְט אַהֵיים קוּמֶען וֶועסְטוּ טְרֶעפְן אַלֶעס אַזוֹי וִוי דִיר גֶעפֶעלְט? לִיכְטִיג שַׁיין און רֵיין אוֹיפְגֶערוּימְט, און דַיין וַוייבּ וֶועט דִיךְ אוֹיפְנֶעמֶען מִיט אַ שֵׁיינֶעם 'בָּרוּךְ הַבָּא', און גְלַייךְ גְרֵייטְן טִישׁ און דִיר גֶעבְּן גוּטֶע גֶעשְׁמַאקֶע מַאֲכָלִים? און נָאכְדֶעם וֶוען דוּ קוּמְסְט אַהֵיים און אַלֶעס אִיז פַארְקֶערְט וֶוערְסְטוּ צֶערֵידֶערְט און אוֹיפְגֶערֶעגְט.

דוּ מָאהל דִיךְ אוֹיס פַארְקֶערְט, אַז וֶוען דוּ וֶועסְט אַהֵיים קוּמֶען וֶועסְטוּ טְרֶעפְן דִי הוֹיז אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט, קַאלְט און פִינְסְטֶער, און דַיין וַוייבּ וֶועט דִיר אַנְטְקֶעגְן קוּמֶען און אָנְזִידְלֶען און קֵיין עֶסְן וֶועט בִּכְלַל נִישְׁט זַיין צוּ גֶעפִינֶען.

און אַזוֹי וֶוען דוּ וֶועסְט אַהֵיים קוּמֶען און זֶעהְן אַז עֶס אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען אַזוֹי גֶעפֶערְלִיךְ וִוי דוּ הָאסְט זִיךְ פָארְגֶעשְׁטֶעלְט, עֶס אִיז נִישְׁט אַזוֹי קַאלְט און פִינְסְטֶער, דִי הוֹיז אִיז נִישְׁט אַזוֹי שְׁטַארְק אִיבֶּער גֶעדְרֵייט, און מֶען קֶען טְרֶעפְן עֶפֶּעס צוּ עֶסְן אַ שְׁטִיקְל בְּרוֹיט און אַבִּיסְל זוּפּ, דַאן וֶועט דִיר שׁוֹין זַיין אַבִּיסְל גְרִינְגֶער עֶס צוּ פַארְנֶעמֶען.

(יְמֵי מוֹהַרְנַ"ת, הוֹסָפוֹת, י"ד)

פְּשַׁט אִין אַ פָּשׁוּטֶע אִיד

וֶוען מֶען הָאט גֶעדְרִיקְט דֶעם עֶרְשְׁטְן מָאל דִי מַהֲרַ"ם שִׁיף, הָאט דֶער הֵיילִיגֶער

רֶבִּי נָתָן ז"ל גֶעזָאגְט 'אִיךְ קֶען זָאגְן פְּשַׁט אִין דֶעם שְׁוֶוערְסְטְן מַהַר"ם שִׁיף, אָבֶּער אִיךְ קֶען נִישְׁט זָאגְן קַיין פְּשַׁט אִין אַ פָּשׁוּטְן אִיד, וַוייל עֶס שְׁטֵייט (תְּהִלִּים נ"א): "לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה" אוּן וֶוער וַוייסְט וֶוער אִיז דֶער אֶמֶת'ר לֵב נִשְׁבָּר? וִוי קֶען אַ מֶענְטְשׁ זָאגְן פְּשַׁט אִין אַ צְוֵוייטְן מֶענְטְשׁ, אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אוּן עֶר וַויינְט זִיךְ אוֹיס דָאס הַארְץ פַארְן בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים אִיז עֶר שׁוֹין אַן אַנְדֶערֶע מֶענְטְשׁ, וָוארוּם דֶער עִיקָר אִיז תְּפִלָּה, אַז וואויל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס עֶר גֵייט נִישְׁט אַריין אִין חֲקִירוֹת וְכוּ' וְכוּ', אוּן עֶס אִינְטֶערֶעסִירְט אִים נִישְׁט וָואס מִיט יֶענֶעם גֵייט אָפּ וְכוּ', אוּן עֶר דַארְף נִישְׁט אַריינְגֵיין אִין וִויכּוּחִים מִיט יֶענֶעם, אַזוֹי וֶועט עֶר הָאבְּן הַצְלָחָה אִין לֶעבְּן.

(אַשֶׁר בַּנַּחַל אִידִישׁ חֵלֶק א, מִכְתָּב קמ"ז)

מִקְוֶה בְּרֶענְגְט תִּקְוָה

אֵיינְמָאל אִין אַ פְרֵייטָאג צוּ נַאכְטְס, עֶס אִיז גֶעוֶוען דַאן שַׁבָּת חֲנוּכָּה שְׁנַת תר"ה, צְוֵויי וָואכְן פַאר דִי פְּטִירָה פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, הָאט מֶען גֶעשְׁמוּעֶסְט אִין שְׁטָאט בְּרֶסְלֶב אַז דִי דַאךְ פוּן דִי מִקְוֶה אִיז אַיינְגֶעפַאלְן, אוּן מֶען וֶועט נִישְׁט קֶענֶען גֵיין שַׁבָּת אִינְדֶערְפְרִי אִין מִקְוֶה.

לְמַעֲשֶׂה אָבֶּער וֶוען דִי זוּן הָאט אוֹיפְגֶעשַׁיינְט הָאט מֶען גֶעזֶעהְן אַז עֶס אִיז נָאר אַיינְגֶעפַאלְן אַ קְלֵיינֶע חֵלֶק אוּן אוֹיךְ נִישְׁט הֶעכֶער דִי מִקְוֶה, אַזוֹי אַז מֶען הָאט גֶעקֶענְט גֵיין גֶעהֶערִיג אִין מִקְוֶה, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז אוֹיךְ גֶעגַאנְגֶען אִין מִקְוֶה.

נָאךְ דִי מִקְוֶה וֶוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעקוּמֶען אִין בֵּית הַמִּדְרָשׁ דַאוֶוענֶען הָאט עֶר גֶעשְׁמוּעֶסְט מִיט אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ, אוּן עֶר הָאט זִיךְ זֵייעֶר מְחַיֶּה גֶעוֶוען אוּן גֶעדַאנְקְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ גֵיין אִין מִקְוֶה, עֶר הָאט גֶעזָאגְט אַז עֶר אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען גְרֵייט צוּ גֵיין זִיךְ טוֹבְל'ן אִינֶעם טַייךְ בּוּג, כָאטְשׁ עֶס אִיז גֶעוֶוען הִיבְּשׁ וַוייט פוּן זַיין הוֹיז אוּן דַאן אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר קַאלְט אוּן דֶער טַייךְ אִיז גֶעוֶוען פַארְפְרוֹירְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט דַאן אַרוּם גֶערֶעדְט פוּן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן גֵיין אִין מִקְוֶה, עֶר הָאט גֶעזָאגְט אַז "מִקְוֶה" אִיז אַ לָשׁוֹן פוּן "תִּקְוָה", אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ וֶועט זַיין גֶעוָוארֶענְט צוּ גֵיין אִין מִקְוֶה, וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְּן אַ תִּקְוָה - אַ הָאפֶענוּנְג אַז עֶר וֶועט אַלֶעס פַארֶעכְטְן אוּן זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ, עֶזְרָא הַסּוֹפֵר מכת"י)

עס לוינט זיך צו מְוַתֵּר זַיין

די מִדָּה פון וַתְּרָנוּת איז נאר א טייערע מִדָּה, וואס איז זייער וויכטיג אין לעבן, ווען א מענטש געוואוינט זיך צו, צו מְוַתֵּר זַיין שטענדיג, שפארט ער זיך איין נאר אסאך צָרוֹת און עַגְמַת נֶפֶשׁ אין זיין לעבן.

און ספעציעל פון מַחְלוֹקֶת, קען מען זיך נאר ארויס דרייען דורך די מִדָּה פון וַתְּרָנוּת, און צום סוף זיגט נאר דער וואס האט מְוַתֵּר געווען.

ווען א מענטש וויל נישט מְוַתֵּר זיין פאר א צווייטן, ער האלט זיך שטארק ביי זיינ'ס, וועט ער זיך נאר פארפלאנטערן מיט מער און מער צָרוֹת, פון זיך טַעֲנָה'ען גייט עס ווייטער ביז עס ווערט א גרויסע מַחְלוֹקֶת, און צום סוף קען אויך זיין אז דו וועסט מוזן בַּעַל כָּרְחוֹ טוהן ווי אזוי יענער האט געוואלט.

אבער איינער וואס האט שֵׂכֶל, און ער זוכט נישט אויפצוווייזן פאר יענעם אז ער איז נישט גערעכט, נאר פארקערט, אֲפִילוּ ער האלט נישט אזוי ווי יענעם, געבט ער אבער יענעם גערעכט, שפארט ער זיך איין אסאך מַחְלוֹקֶת, און אסאך מאל וועט צום סוף יענער אויך נאכגעבן, נאכדעם וואס דו האסט אים געגעבן גערעכט.

די מִדָּה פון וַתְּרָנוּת קען מען ניצן אין יעדע חֵלֶק פון לעבן, סיי אינדערהיים מיט א ווייב, ווען דער מאן וויל דַּוְקָא אויפווייזן אז נאר ער איז דער בַּעַל הַבַּיִת, און ער וויל נישט מְוַתֵּר זיין פאר זיין ווייב, אדער פארקערט, ווען די פְרוֹי וויל נישט מְוַתֵּר זיין פארן מאן, וועלן זיי ביידע גארנישט אויפטוהן מיט דעם מער ווי מַחְלוֹקֶת און צָרוֹת און עַגְמַת נֶפֶשׁ, דערפאר איז די בעסטע עֵצָה שטענדיג צו מְוַתֵּר זיין, ווייל נאר אזוי איז מען מַצְלִיחַ.

און אֲפִילוּ ביי קינדער דארף מען אויך ניצן די מִדָּה פון וַתְּרָנוּת, אַוַדַאי דארף מען אסאך בעטן דעם אייבערשטן צו וויסן ווי אזוי עס צו ניצן, ווען דער קינד שפילט מיט פייער אדער טוט אנדערע זאכן וואס זענען נישט גוט פאר אים, דעמאלטס קען מען נישט מְוַתֵּר זיין, אבער מען טאר אויך נישט גיין מיט א שטארקע שטרענגקייט, עס זענען דא ליידער אסאך קינדער וואס פאלן אוועק צוליב דעם, מען דארף גיין מיט ליבשאפט און וַתְּרָנוּת, אזוי וועט הערשן א געשמאקע אטמאספער אינדערהיים, און די קינדער וועלן ליב האבן דארט צו זיין.

און אזוי אויך מיט שְׁכֵנִים, עס זענען דא מענטשן וואס האבן מַמָּשׁ פיינט די שְׁכֵנִים ביז מען רעדט נישט איינער צום צווייטן, און דאס אלעס איז צוליב שְׁטוּתִים וַהֲבָלִים, צוליב א גארבידזש בעג וואס מען האט אראפגעלייגט אויף די נישט ריכטיגע פלאץ, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ זאגט (מִשְׁלֵי כ"ז, י'): טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק, א ברודער וואס וואוינט אין יענע עק וועלט, וואס

האָב איך מיט אים? אָבער אַ שָׁכֵן מיט וועם מען וואוינט טיר בַּיי טיר, קען מען האָבן פון אים אַסאַך מער ניצן, און דערפאר לוינט זיך נישט צו קריגן צוליב קליינע נארישקייטן, ענדערש זַיי מְוַותֵּר, און דו וועסט האָבן אַ גוּט לעבן. און די זעלבע איז מיט מענטשן אין בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אייביג איז גוּט ענדערש צו מְוַותֵּר זיין, ווייל אַזוֹי האָט מען אַ בעסערע לעבן.

און דער אֱמֶת איז אַז מיט זיך אַליינ'ס דארף מען אויך זיין אַ וַתְּרָן, פַארוואס איז אַ מענטש נישט פְרֵיילִיךְ? אַ איד וואס איז זוֹכֶה צו טוּהן מִצְוֹת, ער גייט מיט צִיצִית, ער האָט אַ מְזוּזָה אויפ'ן טיר, ער לייגט תְּפִלִּין, ער האָט אַ בָּארְד און פֵּאוֹת, ער עסט נאר כָּשֵׁר'ס, ער היט שַׁבָּת, ער דאווענט יעדן טאָג, ער לערנט יעדן טאָג, אַזאַ מענטש וואלט דאך געדארפט זיין זייער פְרֵיילִיךְ אַז ער איז זוֹכֶה צו טוּהן דעם רְצוֹן ה', פַארוואס זאָל ער זיין טרוֹיעריג?

נאר דאס קומט פון דעם וואס אַ מענטש איז צו שְׁטְרֶענְג צו זיך אַליינ'ס, ער פארלאַנגט פון זיך מער פון וויפיל ער קען און ער דארף טוּהן, און דאס מאכט אים טרוֹיעריג, אָבער ווען מען וואלט מְוַותֵּר געווען פאר זיך אַליין, מען וואלט נישט געגאַנגען מיט זיך מיט אַזאַ שְׁטְרֶענְגְקַייט, וואלט מען געווען זייער פְרֵיילִיךְ.

די דְרִיטֶע מָאל רעגט מען זיך

עס איז בַּאקאַנט אַז דער הייליגער רֶבִּי האָט נישט געוואלט אַז מען זאָל אים בַּאדינען בְּחִנָּם, אֲפִילוּ עס זענען געווען געווען גענוּג אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ וואס זענען געווען גְרֵייט אים צו בַּאדינען, האָט דער הייליגער רֶבִּי געהאַט אַ בַּאצָאלטער שַׁמָּשׁ וואס האָט אים בַּאדינט.

איינמאָל איז אַריינגעקומען אַ תַּלְמִיד צוּם הייליג'ן רֶבִּי'ן, און ער האָט געזעהן ווי די גאַנצע הויז איז פיל מיט רויך, ער איז גְלַייך געלאָפן צום שַׁמָּשׁ און געשריגן אויף אים "וואס גייט פאָר מיט דיר? דער הייליגער רֶבִּי ליידט אויף די לוּנגען, און די לאָזט די גאַנצע הויז זיין פיל מיט רויך?!" דער רויך איז געקומען פון עפּעס וואס האָט צוגעבְרענט אויפ'ן אויוון, דער תַּלְמִיד האָט עס גְלַייך אַראָפגענומען, און געעפענט די פענסטער'ס אַז די שְׁטוּבּ זאָל זיך אויסלופטערן.

דערנאך איז דער תַּלְמִיד אַריינגעגאַנגען צום הייליג'ן רֶבִּי'ן און ער האָט געזעהן ווי דער הייליגער רֶבִּי ליגט אויפ'ן בעט רוּהיגערהייט, אַזוֹי ווי עס וואלט גארנישט געווען, האָט ער געפרעגט דעם הייליג'ן רֶבִּי'ן: "פַארוואס האָט ער נישט געזאָגט פארן שַׁמָּשׁ אַז ער זאָל קער נעמען פון די רויך?" האָט אים דער הייליגער רֶבִּי געזאָגט: "די ערשטע מָאל בעהט מען, די צווייטע מָאל שְׁרֵייט מען, און די דְרִיטֶע מָאל רעגט מען זיך, און אַזוֹי ווי איך האָב נישט געוואלט אָנקומען צו די דְרִיטֶע מָאל, האָב איך נישט אָנגעהויבן מיט די ערשטע"; די מַעֲשֶׂה איז אַ געוואלדיגער יְסוֹד, עס לוינט זיך אייביג צו מְוַותֵּר זיין בַּיי די ערשטע מָאל, און מיט דעם זיך איינשפּארן אַסאַך מַחְלוֹקֶת און צַער שְׁפֶּעטער.

אָבֶער פַארְשְׁטֵייט זִיךְ אַז דָאס אַלֶעס אִיז נָאר בַּיי גַשְׁמִיוּת'דִיג זַאכְן, אָבֶער וֶוען עֶס קוּמְט צוּ רוּחְנִיוּת, צוּ אִידִישְׁקֵייט, דֶעמָאלְטְס טָאר מֶען נִישְׁט מְוַותֵּר זַיין, מֶען דַארְף גֵיין מִיט שְׁטַארְקֵייט בִּיזְן סוֹף, וַוייל אוֹיבּ מֶען הֵייבְּט אָן מְוַותֵּר צוּ זַיין, גֵייט עֶס וַוייטֶער אוּן וַוייטֶער, אֲפִילוּ אוֹיבּ עֶס קֶען צוּקוּמֶען צוּ מַחְלוֹקֶת, וָואס קֶען מֶען טוּהְן? מֶען טָאר נִישְׁט מְוַותֵּר זַיין אוֹיף אִידִישְׁקֵייט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ז' וְחֵלֶק י"ב עֶרֶךְ וַתְּרָן)

עֶרְלִיךְ הַאנְדְלֶען

אַ אִיד דַארְף זִיךְ אַרַיינְעֶמְעֶן אִין קָאפּ אַז זַיין פַּרְנָסָה קוּמְט נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אֲפִילוּ וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ הָאט אַ פַּרְנָסָה-שְׁטֶעלֶע, עֶר אַרְבֶּעט אוּן עֶר מַאכְט גֶעלְט, אִיז עֶס אוֹיךְ נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶס אִיז נִישְׁט קַיין דֶרֶךְ הַטֶבַע, וַוייל מֶען זֶעהְט אַסַאךְ מָאל מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן גֶעאַרְבֶּעט אַסַאךְ יָארְן אוֹיף אֵיין פְּלַאץ, אוּן שְׁפֶּעטֶער הָאט מֶען זֵיי אַרוֹיס גֶעוָוארְפְן אוּן זֵיי זֶענֶען גֶעבְּלִיבְּן אָן פַּרְנָסָה, זֶעהְט מֶען אַז יֶעדְן טָאג וָואס מֶען הָאט יָא פַּרְנָסָה אִיז עֶס אַ בַּאזוּנְדֶערֶע נֵס פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דִי סְפָרִים הַקְדוֹשִׁים זָאגְן אַז דֶערְפַאר זָאגְט מֶען יֶעדְן טָאג נָאכְאַמָאל דִי שִׁירַת הַיָם, צוּ דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף דִי נֵס פוּן קְרִיעַת יַם סוּף, דָאס אִיז כְּדֵי צוּ דֶערְמַאנֶען דֶעם מֶענְטְשׁ אַז זַיין פַּרְנָסָה וָואס אִיז אוֹיךְ אַזוֹי שְׁוֶוער וִוי קְרִיעַת יַם סוּף (פְּסָחִים קיח.): אִיז אַ בַּאזוּנְדֶערֶע נֵס יֶעדְן טָאג, אוּן מֶען דַארְף יֶעדְן טָאג בַּאזוּנְדֶער דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן דֶערוֹיף, וַוייל אַ מֶענְטְשׁ וֶוערְט צוּגֶעוָואוֹינְט אַז עֶס קוּמְט שׁוֹין אַזוֹי, עֶר הָאט אַ שְׁטֶעלֶע אוּן עֶר מַאכְט פַּרְנָסָה, אָבֶּער דָאס אִיז נִישְׁט אֱמֶת, נָאר יֶעדְן טָאג אִיז אַ בַּאזוּנְדֶערֶע נֵס, אוּן יֶעדֶע מָאל וֶוען מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן דַארְף מֶען נָאכְאַמָאל לוֹיבְּן אוּן דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר גֶעבְּט פַּרְנָסָה.

אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ לֶעבְּט מִיט דֶעם, עֶר וֵוייסְט אַז זַיין פַּרְנָסָה קוּמְט נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר מֶער אַכְטוּנְג גֶעבְּן צוּ הַאנְדְלֶען עֶרְלִיךְ, נִישְׁט בַּא'גַנְבֶ'עֲנֶען אוּן נִישְׁט בַּא'עַוְולֶ'ען קַיין מֶענְטְשְׁן כְּדֵי צוּ מַאכְן מֶער גֶעלְט, וַוייל וִוי אַזוֹי אִיז שַׁיָיךְ צוּ מַאכְן מֶער גֶעלְט? נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער קֶען גֶעבְּן מֶער גֶעלְט, אוּן פוּן נִישְׁט הַאנְדְלֶען עֶרְלִיךְ וֶועט מֶען נִישְׁט מַאכְן מֶער גֶעלְט, מֶען וֶועט נָאר פַארְלִירְן פוּן דֶעם, מֶען וֶועט דַארְפְן צָאלְן כֵּפֶל כִּפְלַיִם, אָבֶּער אַז מֶען גֶעבְּט זִיךְ אִיבֶּער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען הַאנְדְלְט עֶרְלִיךְ אוּן מֶען בַּא'גַנְבֶ'ט נִישְׁט קֵיינֶעם, וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְן אַז מֶען וֶועט הָאבְּן פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, אוּן עֶס וֶועט גָארְנִישְׁט פֶעלְן.

גַנְבֶ'נֶען וֶועט נִישְׁט הֶעלְפְן

דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד וָואס אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער אָרִימַאן, זַיין וַוייבּ פְלֶעגְט אִים אַלְץ מוּטְשֶׁען אַז עֶר זָאל עֶפֶּעס טוּהְן פַאר פַּרְנָסָה, עֶר זָאל אַהֵיים בְּרֶענְגְן עֶפֶּעס גֶעלְט, וַוייל זֵיי הָאבְּן זִיךְ זֵייעֶר גֶעמוּטְשֶׁעט, אָבֶּער דֶער תַּלְמִיד הָאט נִישְׁט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען מִיט קַיין שׁוּם זַאךְ, עֶר הָאט אֲפִילוּ נִישְׁט גֶעהַאט קַיין פֶערְד צוּ קֶענֶען עֶפֶּעס אַרְבֶּעטְן דֶערְמִיט.

אֵיין טָאג וֶוען זַיין וַוייבּ הָאט שׁוֹין מֶער

ניִשט געקענט דערהייבן די שווערע אָרימקייט וואס האט געהערשט ביי זיי אין שטוב, האט זי אָנגעהויבן צו דרוקן אויף איר מאן און איִם געבעטן אַז ער זאל גיין צו די שטאל פון פערד פונעם בעל שם טוב, און נעמען פון דאָרט איין פערד ער זאל קאָטש קענען אָנהייבן צו טוהן עפעס פאר פרנסה, "דער בעל שם טוב האט גענוג פערד, עס וועט גאָרניִשט געשעהן אויב דו וועסט אַרויס נעמען איין פערד פון דאָרט".

דער מאן האט ווי פאַרשטייט זיך ניִשט געוואָלט הערן פון אַזאַ זאַך, עס איז דאָך אַן איסור פון גניבה וגזילה, אָבער זי האט איִם ניִשט אויפגעהערט צו מוטשען און בעטן, ביז ער האט געמוזט מסכים זיין, און ער האט אָפּגעמאכט אַז ביינאַכט וועט ער גיין און אַרויס נעמען איין פערד פון די שטאל פון בעל שם טוב.

דער בעל שם טוב וואס האט דאס אַלעס געזעהן מיט רוח הקודש האט געהייסן פאַרן גוי וואס האט אַכטונג געגעבן אויפ'ן שטאל, אַז ער זאל לאָזן די פערד אויף הפקר ביינאַכט, און אויב איינער וועט קומען נעמען אַ פערד זאָלסטו איִם לאָזן און איִם ניִשט שטערן, ביינאַכט איז טאַקע דער תלמיד געקומען און ער האט גענומען אַ פערד, און עס אַהיים געטראָגן.

אָבער אַזוי ער איז דאָך געווען אַ עני ואביון, ער האט ניִשט געהאט אפילו פאַר זיך און פאר זיין ווייב צו עסן, האט ער דאָך זיכער ניִשט געהאט קיין געלט צו קויפן עסן פאַר די פערד, און אַז דער פערד איז געווען זייער הונגעריג האט ער דאָך ניִשט געהאלטן ביים אַרבעטן, האט ער גאָרניִשט געהאט פון די גאַנצע זאַך.

נאָך דריי טעג, ווען דער תלמיד האט געזעהן אַז ער האט ניִשט וואס צו טוהן דאָ מיטן פערד, איז ער געגאַנגען צום בעל שם טוב, דער בעל שם טוב איז איִם אַקעגן געקומען און איִם געזאָגט: "וואס וועסטו שוין האָבן אַז דער פערד וועט שטאַרבן, וועסטו דאָך האָבן נאָך גרעסערע צרות ווי אַזוי פטור צו ווערן פונעם פערד"!

דעמאָלטס האט דער תלמיד פאַרשטאַנען אַז זיין רבי האט אַלעס מיטגעהאלטן מיט רוח הקודש, און ער האט זייער חרטה געהאט אויף וואס ער האט געטוהן, און ער איז אַהיים געגאַנגען און דערציילט פאר זיין ווייב די גאַנצע מעשה, און זיי האָבן צוריק געגעבן די גע'גנב'טע פערד.

זעהט מען פון די מעשה אַז עס וועט גאָרניִשט העלפן פאַר פרנסה ווען מען גנב'ט, ווען מען טוט זאַכן קעגן דעם אייבערשטן, עס וועט נאָר ערגער מאכן, און ווען די פרנסה גייט זייער שווער איז נאָר דאָ איין עצה צו גיין צום אייבערשטן און איִם בעטן, ווייל עס ליגט נאָר אין זיינע הענט, פון גניבה און גזילה ווערט מען ניִשט רייך, פאַרקערט מען ווערט נאָר פאַרפּלאָנטערט מיט מער צרות, אַזוי ווי מען זעהט פון די מעשה אַז ווען

ער וואלט געבליבן מיט די פערד וואלט עס אפגעשטארבן און ער וואלט געליטן גרויסע בזיונות.

אַ גַנָב קֶען אוֹיךְ תְּשׁוּבָה טוּהְן

דער הייליגער רבי נתן פלעגט זאגן: "יעדן קען איך מקרב זיין צום אייבערשטן, אויסער א גנב, ווייל ווי לאנג איך וועל אים מקרב זיין, וועט ער מיר בא'גנב'נען מיין גאנצע הויז"...

אבער דער אמת איז אז אפילו פאר א גנב איז טאקע שווער תשובה צו טוהן, די גמרא זאגט (בבא קמא עט:): אז א גנב צאלט כפל ווייל ער גלייבט נישט אז דער אייבערשטער זעהט וואס ער טוט, זעהט מען אז זיין מה איז זייער ווייט פונעם אייבערשטן, אבער פון דעסט וועגן, אויב האט דער גנב אן אמת'ע הרהור תשובה קען ער אויך תשובה טוהן, און פארעכטן אלעס וואס ער האט געטוהן.

דער הייליגער רבי נתן האט אמאל געשמועסט מיטן עולם א שיינע התחזקות-שמועס אז מען טאר נישט ווערן צופאלן און צוברעכן פון קיין שום זאך, אפילו מען האט געטוהן וואס מען האט געטוהן קען מען אייביג צוריק קומען צום אייבערשטן.

אין די זייט איז געזיצן א איד וואס האט זיך צוגעהערט צום שמועס, און דערנאך איז ער צוגעגאנגען צום הייליג'ן רבי נתן און זיך אויסגעגאסן זיין הארץ פאר אים אז היות מיט יארן פריער האט ער געוואוינט אין די שטאט ווילנא, און דארט אינעם גרויסן בית הכנסת איז געווען זייער אסאך ספרי תורה וואס זענען באצירט מיט גאר טייערע זילבער און גאלדענע צירונגען, און עס פלעגט אייביג זיין א שטארקע שמירה צו אפהיטן דעם בית הכנסת מיט די ספרי תורה.

יום כיפור ביינאכט איז נישט געווען אזא שטארקע שמירה, ווייל מען האט געטראכט אז פון אימת יום הדין וועט זיכער קיינער נישט גנב'נען גארנישט, אבער עס זענען געווען דארט א באנדע גנבים וואס האבן דווקא אויסגעקליבן די הייליגע נאכט אויסצופירן זייערע גניבות, זיי האבן זיך אריין געכאפט אין בית הכנסת יום כיפור ביינאכט און זיי האבן ארויס גע'גנב'ט אלע גאלד און זילבער פון בית הכנסת, אינדערפרי ווען דער עולם איז געקומען אין בית הכנסת האט מען דערשראקענערהייט געזעהן אז אלע גאלד און זילבער פון שוהל איז גע'גנב'ט געווארן "ווער האט געהאט אזא חוצפה אין די הייליגסטע נאכט פון יאר צו טוהן אזא שרעקליכע זאך?"

די רבנים פון שטאט האבן זיך צוזאם געזעצט צו דן זיין אין דעם ענין, און מען האט אפגעמאכט אז מען גייט מאכן א חרם, אויף ווער עס האט עס גע'גנב'ט, און אויך אויף ווער עס ווייסט ווער די גנבים זענען און זאגט נישט אויס, אז זיי זאלן זיין מוחרם פון ביידע וועלטן.

האט דער איד אויסגעפירט פארן הייליג'ן רבי נתן: "איך בין נישט געווען פון די גנבים,

אָבֶער אִיךְ הָאבּ גֶעוואוּסְט וֶוער זַיי זֶענֶען אוּן אִיךְ הָאבּ נִישְׁט אוֹיסְגֶעזָאגְט, אוּן פוּן דֶעמָאלְטְס בִּיז יֶעצְט וַוייס אִיךְ שׁוֹין אַז אִיךְ בִּין שׁוֹין דֶערְנָאךְ, אִיךְ בִּין שׁוֹין מוּחְרָם פוּן בֵּיידֶע וֶועלְטְן, אוּן אִיךְ קֶען שׁוֹין נִישְׁט תְּשׁוּבָה טוּהְן, אָבֶער יֶעצְט וֶוען אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט דֶעם שְׁמוּעֶס וִוי אִיר זָאגְט אַז עֶס אִיז קֵיינְמָאל נִישְׁט דֶערְנָאךְ, מֶען קֶען אֵייבִּיג תְּשׁוּבָה טוּהְן, הָאבּ אִיךְ גֶעזֶעהְן אַז אִיךְ קֶען אוֹיךְ תְּשׁוּבָה טוּהְן" אוּן עֶר הָאט גֶעבֶּעטְן פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן אַז עֶר זָאל אִים זָאגְן וִוי אַזוֹי עֶר קֶען תְּשׁוּבָה טוּהְן, אוּן רֶבִּי נָתָן הָאט אִים מְחַזֵק גֶעוֶוען אוּן אִים גֶעגֶעבְּן אַ דֶרֶךְ תְּשׁוּבָה.

זֶעהְט מֶען אַז אוֹיבּ אַ אִיד מֵיינְט עֶס אֱמֶתְ'דִיג קֶען עֶר אֵייבִּיג תְּשׁוּבָה טוּהְן אוּן צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ז' עֶרֶךְ פַּרְנָסָה וְעֶרֶךְ גַּנָב)

עֶרְשְׁטֶע אוּן לֶעצְטֶע אַדְרֶעס

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער אוּן דֶער לֶעצְטֶער אַדְרֶעס וואוּ אַ אִיד דַארְף אוּן קֶען זִיךְ וֶוענְדְן. עֶס מַאכְט זִיךְ בַּיי יֶעדְן מֶענְטְשׁ פְּרָאבְּלֶעמֶען אִין לֶעבְּן, עֶס גֵייט נִישְׁט שְׁטֶענְדִיג אַזוֹי וִוי מֶען וִויל, אוּן אֲפִילוּ וֶוען מֶען פְּרוּבִּירְט זִיךְ אַלֵיינְ'ס אַן עֵצָה צוּ גֶעבְּן, דַארְף מֶען אָבֶּער סוֹף כָּל סוֹף סַיי וִוי צוּקוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וַוייל צוּם סוֹף זֶעהְט מֶען אַז מֶען קֶען נִישְׁט אַלֵיין, מֶען מוּז צוּקוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן. מִמֵילָא פַארְוָואס זָאל מֶען נִישְׁט גְלַייךְ גֵיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ אִינְגַאנְצְן פַארְלָאזְן אוֹיף אִים, מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען דַארְף, אוּן מֶען וֵוייסְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט אַלֶעס נָאר צוּם גוּטְן, אוּן מֶען דַארְף גָארְנִישְׁט דַאֲגָה'נֶען.

לֵייגְט אַרָאפּ דֶעם פֶּעקְל...

דֶער הֵיילִיגֶער חָפֵץ חַיִּים זַ"ל הָאט גֶעזָאגְט אוֹיף דֶעם אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מָשָׁל, עֶס אִיז אַמָאל גֶעוֶוען אַ אִיד אַן אָרִימַאן, עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען אוֹיפְ'ן וֶועג שְׁלֶעפֶּענְדִיג אַ שְׁוֶוער פֶּעקְל אוֹיף זַיינֶע פְּלֵייצֶעס, אַזוֹי גֵייעֶנְדִיג פָארְט דוּרְךְ אַ וָואגְן מִיט אַ אִיד אַן עוֹשֶׁר, אוּן עֶר זֶעהְט וִוי דֶער אָרִימַאן שְׁלֶעפְּט זִיךְ אַזוֹי שְׁוֶוער מִיטְן זַאק, הָאט עֶר רַחְמָנוּת בַּאקוּמֶען אוֹיף אִים, אוּן עֶר הָאט גֶעהֵייסְן דֶעם בַּעַל עֲגָלָה אָפְּשְׁטֶעלְן דֶעם וָואגְן, אוּן עֶר שְׁרַייט אַרוֹיס צוּם אָרִימַאן: "רֶבִּי אִיד, קוּמְט אַרוֹיף אוֹיפְ'ן וָואגְן, אוּן אִיךְ וֶועל אַייךְ צוּפִירְן צוּ וואוּ אִיר דַארְפְט גֵיין", דֶער אָרִימַאן הָאט זִיךְ בַּאדַאנְקְט אוּן עֶר הָאט זִיךְ אַרוֹיף גֶעזֶעצְט אוֹיפְ'ן וָואגְן, מֶען פָארְט וַוייטֶער, אוּן דֶער עוֹשֶׁר בַּאמֶערְקְט וִוי דֶער אָרִימַאן זִיצְט אוֹיפְ'ן וָואגְן מִיטְן זַאק אוֹיף דִי פְּלֵייצֶעס, אוּן עֶר גֶעבְּט אַ פְרֶעג פוּנֶעם אָרִימַאן: "פַארְוָואס שְׁלֶעפְּט אִיר נָאךְ וַוייטֶער דֶעם זַאק? לֵייגְט עֶס אַרָאפּ אוֹיפְ'ן וָואגְן, עֶנְטְפֶערְט אִים דֶער אָרִימַאן: "גֶענוּג וָואס אִיר הָאט מִיר גֶעטוּהְן אַ חֶסֶד אוּן אַרוֹיף גֶענוּמֶען אוֹיפְ'ן וָואגְן, אָבֶּער כָאטְשׁ דֶעם זַאק וֶועל אִיךְ אַלֵיין שְׁלֶעפְּן, אִיךְ וִויל נִישְׁט שְׁוֶוער מַאכְן פַארְן וָואגְן צוּ פָארְן!" הָאט אִים דֶער עוֹשֶׁר גֶעזָאגְט: "דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶע נַארִישְׁקֵייט, דֶער וָואגְן שְׁלֶעפְּט סַיי וִוי אַייךְ אִינְאֵיינֶעם מִיטְן פֶּעקְל, עֶס וֶועט גָארְנִישְׁט אוֹיסְמַאכְן וֶוען אִיר וֶועט אַרָאפּ לֵייגְן דֶעם פֶּעקְל, מַאכְט אַייךְ בַּאקְוֶועם אוּן לֵייגְט אַרָאפּ דֶעם פֶּעקְל!"

דִי זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ בַּיי יֶעדְן אִיד מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער טְרָאגְט דֶעם גַאנְצְן מֶענְטְשׁ, מִיט אַלֶע זַיינֶע פֶּעקְלֶעךְ, מִיט אַלֶע זַיינֶע דַאֲגוֹת, אוּן דֶערְפַאר אִיז דִי בֶּעסְטֶע עֵצָה זִיךְ אִינְגַאנְצְן אַרוֹיף צוּ וַוארְפְן אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ אִינְגַאנְצְן פַארְלָאזְן אוֹיף

אים, (תְּהִלִּים נ"ה, כ"ג): הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ, וַוארְף דִיךְ אִינְגַאנְצְן אַרוֹיף אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, מִיט דַיין גַאנְצְע בִּיזְנֶעס, מִיט אַלֶע דַיינֶע שְׁוֶועריקֵייטְן, אוּן עֶר וֶועט דִיר הֶעלְפְן, עֶר וֶועט דִיר גֶעבְּן אַלֶעס וָואס דוּ דַארְפְסְט.

הִשְׁתַּדְּלוּת?

די קַשְׁיָא וָואס יֶעדֶער פְרֶעגְט אִיז: "מֶען דַארְף דָאךְ אָבֶּער אוֹיךְ טוּהְן הִשְׁתַּדְּלוּת?", דִי שְׁאֵלָה הָאט מֶען גֶעפְרֶעגְט פוּנֶעם הֵיילִיגְן רֶבִּי מָרְדְּכַי'לֶע נֶעשְׁכִיזֶער זַ"ל, הָאט עֶר גֶעעֶנְטְפֶערְט אוֹיף דֶעם, לוֹיט וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (סַנְהֶדְרִין סה.): עֲקִימַת שְׂפָתַיִם הָוֵי מַעֲשֶׂה - וֶוען מֶען שָׁאקְלְט מִיט דִי לִיפְּן, הֵייסְט עֶס אוֹיךְ גֶעטוּהְן הִשְׁתַּדְּלוּת, אוּן דֶערְפַאר וֶוען מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דָאס אִיז דִי עִיקָר הִשְׁתַּדְּלוּת, אוּן דֶעמָאלְטְס הֶעלְפְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער.

אוּן בֶּאֱמֶת בַּיי דֶעם עִנְיָן פוּן הִשְׁתַּדְּלוּת זֶענֶען מֶענְטְשְׁן זֵייעֶר צוּמִישְׁט: "וִויפִיל הִשְׁתַּדְּלוּת דַארְף אִיךְ טוּהְן פַאר פַּרְנָסָה? וֶוען הָאב אִיךְ שׁוֹין יוֹצֵא גֶעוֶוען דִי חִיּוּב פוּן הִשְׁתַּדְּלוּת?" אָבֶּער וֶוען מֶען וֵוייסְט אַז דִי עִיקָר הִשְׁתַּדְּלוּת אִיז צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דָאס הָאט נִישְׁט קַיין שִׁיעוּר, מֶען בֶּעהְט נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, בִּיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט, אוּן וִוי מֶער מֶען בֶּעהְט אַלְץ מֶער הַשְׁפָּעוֹת בְּרֶענְגְט עֶס.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אַ מָאל גֶעזָאגְט: "וֶועגְן פַּרְנָסָה, נָאר בִּטָחוֹן", דָאס מֵיינְט אַז עֶס אִיז נִישְׁט דָא קַיין אַנְדֶערֶע עֵצָה נָאר זִיךְ פַארְלָאזְן אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אִים בֶּעטְן, אוּן וֶוען אַ אִיד פַארְלָאזְט זִיךְ אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זִיכֶער הֶעלְפְן, אוּן עֶר דַארְף נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן, אוּן עֶר דַארְף זִיךְ נִישְׁט זָארְגְן פַאר קַיין שׁוּם זַאךְ.

וַוארְף עֶס אַרוֹיף אוֹיפְ'ן קֶעמְל

דֶער הֵיילִיגֶער חוֹזֶה פוּן לוּבְּלִין זִי"ע אִיז אֵיינְמָאל גֶעפָארְן אִין זַיינֶע יוּנְגֶע יָארְן צוּ זַיין רֶבִּי'ן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי רֶבִּי אֱלִימֶלֶךְ זִי"ע אוֹיף שַׁבָּת, נָאךְ שַׁבָּת וֶוען עֶר הָאט שׁוֹין גֶעוָואלְט אַהֵיים פָארְן אִיז עֶר זִיךְ אַרַיין קוֹדֶם גֶעזֶעגֶענֶען פוּן זַיין רֶבִּי'ן, אוּן גְלַייכְצַייטִיג הָאט עֶר גֶעבֶּעטְן אַ בְּרָכָה אַז עֶר זָאל טְרֶעפְן אַ וָואגְן וָואס זָאל אִים אַהֵיים טְרָאגְן.

הָאט אִים דֶער רֶבִּי רֶבִּי אֱלִימֶלֶךְ גֶעזָאגְט: אַז דוּ בֶּעהְטְס אַזַא זַאךְ, מֵיין אִיךְ אַז דוּ דַארְפְסְט נָאךְ אַבִּיסְל דָא בְּלַייבְּן לֶערְנֶען, וַוייל דִי שְׁלֵימוּת פוּן בִּטָחוֹן אִיז, זִיךְ צוּ פַארְלָאזְן אִינְגַאנְצְן אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן גָארְנִישְׁט בֶּעטְן קַיין טוֹבוֹת פוּן מֶענְטְשְׁן, אוּן דָאס אִיז פְּשַׁט וָואס דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כו:): אַז דִי חֲכָמִים הָאבְּן נִישְׁט גֶעוואוּסְט פְּשַׁט אִין פָּסוּק (תְּהִלִּים נה, כג): הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ, בִּיז רַבָּה בַּר בַּר חָנָה הָאט גֶעזָאגְט אַז עֶר אִיז אַמָאל גֶעגַאנְגֶען אוֹיפְ'ן גַאס שְׁלֶעפֶּענְדִיג אַ פֶּעקְל, אוּן עֶר הָאט גֶעטְרָאפְן

אַ סוֹחֵר וָואס הָאט גֶערִיטְן אוֹיף אַ קֶעמְל, אוּן דֶער סוֹחֵר הָאט אִים גֶעזָאגְט: "נֶעם דַיין פֶּעקְל אוּן וַוארְף עֶס אַרוֹיף אוֹיפְ'ן קֶעמְל".

דֶער פְּשַׁט אִיז אַז דִי חֲכָמִים הָאבְּן נִישְׁט גֶעווּאוּסְט ווִי וַוייט מֶען דַארְף זִיךְ פַּארְלָאזְן אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַארְף מֶען זִיךְ טַאקֶע אִינְגַאנְצְן פַּארְלָאזְן נָאר אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָדֶער מֶען דַארְף אַלֵיין אוֹיךְ עֶפֶּעס טוּהְן? בִּיז זֵיי הָאבְּן גֶעהֶערְט דִי מַעֲשֶׂה אַז רַבָּה בַּר בַּר חָנָה הָאט גָארְנִישְׁט גֶעבֶּעטְן פוּנֶעם סוֹחֵר, עֶר הָאט זִיךְ נָאר פַּארְלָאזְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים הֶעלְפְן, אוּן דֶער סוֹחֵר הָאט זִיךְ אַלֵיין אָנְגֶעטְרָאגְן אִים צוּ הֶעלְפְן, זֶעהְט מֶען אַז מֶען דַארְף זִיךְ אִינְגַאנְצְן פַּארְלָאזְן נָאר אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אַזוֹי הָאט דֶער רֶבִּי רֶבִּי אֱלִימֶלֶךְ גֶערֶעדְט מִיטְן חוֹזֶה. גְלַייךְ וֶוען עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט רֶעדְן, אִיז אַדוּרְךְ גֶעפָארְן אַ וָואגְן, אוּן דֶער בַּעַל עֲגָלָה שְׁרַייט אַרוֹיס צוּם חוֹזֶה: "אִינְגֶערְמַאן, דוּ ווִילְסְט אֶפְשֶׁר אַהֵיים פָארְן? אִיךְ פָאר יֶעצְט קַיין לוּבְּלִין"...

דַאן הָאט דֶער חוֹזֶה שׁוֹין גוּט פַארְשְׁטַאנֶען וָואס זַיין רֶבִּי הָאט אִים גֶעזָאגְט, אַזוֹי ווִי עֶר הָאט אַלֵיין גֶעזֶעהְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַלֵיין הָאט אִים גֶעהָאלְפְן, אָן טוּהְן קַיין שׁוּם פְּעוּלָה.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס פַארְלָאזְט זִיךְ אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט אִים זִיכֶער גָארְנִישְׁט פֶעלְן!

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ה' וְחֵלֶק י' עֵרֶךְ בִּטָחוֹן)

פּוּרִים

מוֹהַרְאַ"שׁ שְׁלִיטָ"א זָאגְט אַז דִי גְרוֹיסְקֵייט אוּן הֵיילִיגְקֵייט פוּנֶעם יוֹם טוֹב פּוּרִים קֶען מֶען גָארְנִישְׁט בַּאגְרֵייפְן, אַזוֹי וִוי דֶער אֲרִ"י הַקָ' זָאגְט (פְּרִי עֵץ חַיִים, שַׁעַר הַפּוּרִים) אַז אִין יוֹם טוֹב פּוּרִים שַׁיינְט אַזַא לִיכְטִיגְקֵייט וָואס שַׁיינְט נִישְׁט אֲפִילוּ שַׁבָּת אוּן אִין אַנְדֶערֶע יָמִים טוֹבִים.

דִי סְפָרִים הַקְדוֹשִׁים זָאגְן אוֹיף דֶעם וָואס דֶער זֹהַר הַקָדוֹשׁ זָאגְט (תִּיקוּנֵי זֹהַר, תִּיקוּן כ"א): אַז פּוּרִים הֵייסְט אַזוֹי וִוי יוֹם כִּפּוּרִים, אַז "יוֹם כִּפּוּרִים", יוֹם כִּיפּוּר אִיז נָאר אַזוֹי וִוי פּוּרִים "כְּ'פּוּרִים" – "אַזוֹי וִוי פּוּרִים", אָבֶער פּוּרִים אִיז נָאךְ גְרֶעסֶער פוּן יוֹם כִּיפּוּר.

פַארְוָואס אִיז פּוּרִים אַזוֹי גְרוֹיס?

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן ע"ד): אַז הַיינְט הֵייבְּן זִיךְ אָן אַלֶע הַתְחָלוֹת פוּן פּוּרִים, דָאס מֵיינְט אַז פּוּרִים אִיז אַ טָאג וָואס יֶעדֶער אֵיינֶער קֶען אָנְהֵייבְּן פוּן דָאסְנַיי, צוּ זַיין עֶרְלִיךְ אוּן וואויל אוּן צוּ זַיין צוּגֶעקְלֶעבְּט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַ אִיד קֶען זִיךְ אִינְגַאנְצְן בַּאנַייעֶן, אָנְהֵייבְּן אַ נַייעֶ לֶעבְּן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶערְפַאר וֶוער עֶס הָאט שֵׂכֶל נִיצְט אוֹיס דֶעם הֵיילִיגְן טָאג פּוּרִים זִיךְ אוֹיסְצוּרֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אִים דֶערְצֵיילְן אַלֶעס וָואס גֵייט אוֹיף אִים דוּרְךְ, אוּן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, אוּן דֶעמָאלְטְס קֶען מֶען פּוֹעֶלְ'ן אַלֶעס גוּטְ'ס, וִוי דִי חֲזַ"ל זָאגְן (יְרוּשַׁלְמִי מְגִילָה א, ד): אַז אִין פּוּרִים כָּל הַפּוֹשֵׁט יַד נוֹתְנִין לוֹ - וֶוער עֶס שְׁטְרֶעקְט אוֹיס דִי הַאנְט גֶעבְּט מֶען אִים, זָאגְן אוֹיף דֶעם דִי סְפָרִים הַקְדוֹשִׁים אַז דָאס מֵיינְט אוֹיךְ אַז וָואס מֶען בֶּעהְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין פּוּרִים בַּאקוּמְט מֶען.

אוּן דֶערְפַאר פַארְלֵייגְט זִיךְ דִי שָׂטָן אוֹיף דֶעם טָאג, אַז מֶען זָאל פַארְבְּרֶענְגֶען דִי צַייט מִיט לֵיצָנוּת אוּן הוֹלֵלוּת, אוּן וֶוען מֶען גֶעבְּט זִיךְ אַיין דְרֵיי אִיז דֶער טָאג שׁוֹין פַארִיבֶּער, אָבֶּער וֶוער עֶס הָאט שֵׂכֶל לָאזְט זִיךְ נִישְׁט פוּנֶעם יֵצֶר הָרַע, נָאר עֶר גַנְבֶ'ט אַרָאפּ עֶטְלִיכֶע מִינוּט אוּן עֶר רֶעדְט זִיךְ אוֹיס דִי גַאנְצֶע הַארְץ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַלֶעס וָואס עֶר דַארְף בְּרוּחְנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, אוּן דֶעמָאלְטְס קֶען עֶר זַיין זִיכֶער אַז עֶר וֶועט פּוֹעֶלְ'ן גָאר גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת פַאר זִיךְ אוּן פַאר גַאנְץ כְּלַל יִשְׂרָאֵל.

אוּן אַזוֹי אוֹיךְ דַארְף מֶען ווָאוּנְטְשְׁן אוּן בֶּענְטְשְׁן אוֹיךְ אַנְדֶערֶע אִידְן מִיט אַלֶע בְּרָכוֹת, ווַייל פּוּרִים קֶען מֶען אַלֶעס פּוֹעֶלְ'ן, אוּן אַלֶע בְּרָכוֹת וָואס אִידְן ווָאוּנְטְשְׁן זִיךְ אֵיינֶער דֶעם צְווֵייטְן וֶוערְן אָנְגֶענוּמֶען בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

מוֹהַרְאַ"שׁ שְׁלִיטָ"א זָאגְט גֶעוֶוענְטְלִיךְ פַאר פּוּרִים, אַז אֲפִילוּ עֶס אִיז אַ מִצְוָה צוּ טְרִינְקֶען אוּם פּוּרִים, וִוי דִי חֲזַ"ל זָאגְן (מְגִילָה ז:): חַיָּיב אִינִישׁ לְבַסוּמֵי בְּפּוּרְיָא, דַארְף עֶס אָבֶּער

זיין מיט שׂכל, מען דארף געדענקען אז מען דארף נאך בענטשן בּרכּת המזון, דאוונען מעריב, און ליינען קריאת שמע שעל המטה, דערפאר איז געווען וואן מען טרינקט צוויי דריי כּוסות מער וויפיל מען איז צוגעוואוינט, ביז די קאפּ הייבט זיך אן צו דרייען און מיט דעם האט מען יוצא געווען, נישט ווי די וואס טרינקען זיך אן און ווערן שיכּור ווי לוט, און זיי פארפאסן בענטשן, דאוונען, קריאת שמע, וואס האבן זיי אויפגעטוהן מיט דעם?

ער מאכט זיך שיכּור?

מוהרא"ש שליט"א זאגט אז מען קען דערקענען פּורים א גרויסע חילוק פון איינעם וואס איז באמת שיכּור צו ער מאכט זיך נאר שיכּור, ער איז פּשוט ציווילדעוועט.

איינער וואס איז באמת שיכּור פאלט פון די פיס און ברעכט זיך אויס, ער זוכט נישט צו טשעפּענען קיינעם, פארקערט ער האט ליב יעדן איינעם.

דערפאר ווען מען זעהט אז איינער איז ציווילדעוועט, ער שלאגט און זעצט מענטשן, ער צוברעכט זאכן, און מאכט שאדנ'ס, דארף מען וויסן אז דער מענטש איז בּכלל נישט שיכּור, ער איז פּשוט א פּרא אדם, ער וואלט א גאנץ יאר אויך געוואלט שלאגן און מאכן חורבנות, נאר א גאנץ יאר שעמט ער זיך דאס צו טוהן, אבער ווען עס קומט פּורים ניצט ער אויס די געלעגנהייט, ער מאכט זיך אזוי ווי ער איז שיכּור און ער געבט ארויס זיין גאנצע עזות, אבער ער איז באמת בּכלל נישט שיכּור, ווייל איינער וואס איז באמת שיכּור זוכט נישט צו טשעפּענען קיינעם.

ארור המן, בּרוך מרדכי

די גמרא זאגט (מגילה ז:): **חייב איניש לבסומי בּפוריא עד דלא ידע בּין ארור המן לברוך מרדכי**, זאגט מוהרא"ש שליט"א אז דאס קומט אונז לערנען אז פּורים איז ספּעציעל מסוגל אז א איד זאל זיך קענען גוט אריין נעמען אין קאפּ אז אלעס פּירט דער אייבערשטער צום גוטן, אפילו ווען עס זעהט אויס אז עס איז שלעכט.

אזוי ווי מיר געפינען אין די מעשה פון די מגילה אז פון אנהויב האט אויסגעזעהן ווי אלעס גייט נאר שלעכט, אחשורוש נעמט צו אסתר, נאכדעם שטייט אויף א המן הרשע וואס וויל אומברענגען אלע אידן, אבער נאכדעם האט מען געזעהן ווי אלעס האט זיך אויסגעשטעלט צום גוטן, מען האט אויפגעהאנגען המן מיט זיינע קינדער, און פאר די אידן איז געווען גוט.

און דאס איז א לימוד פאר יעדן איד, אין יעדע מצב וואס ער געפינט זיך, אפילו ווען עס זעהט אויס ווי עס גייט נישט גוט, עס גייט אויף אים אריבער שווערע צייטן, דארף מען וויסן אז אלעס פּירט דער אייבערשטער צום גוטן, און צום סוף וועט מען זעהן אז אלעס וועט זיך אויסשטעלן צום גוטן.

דָאס אִיז פְּשַׁט חַיָּיב אִינִישׁ לְבַסּוּמֵי בְּפּוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי, דָאס מֵיינְט אַז סַיי וֶוען עֶס קוּמְט שְׁוֶועֶרֶע צַייטְן וָואס דָאס אִיז אָרוּר הָמָן, אוּן סַיי וֶוען עֶס גֵייט גוּט וָואס דָאס אִיז בָּרוּךְ מָרְדֳּכַי, אִיז בֵּיידֶע גְלַייךְ, בֵּיידֶע קוּמֶען פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן נָאר לְטוֹבָה.

אוּן דָאס דַארְף דָאס טְרִינְקֶען אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן אִין יוֹם טוֹב פּוּרִים בְּרֶענְגֶען פַארְן מֶענְטְשׁ, אַז עֶר זָאל שְׁטֶענְדִיג גֶעדֶענְקֶען אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט אִים, אוּן וָואס עֶס גֶעשֶׁעהְט אִיז נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן פַאר זַיין טוֹבָה.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ אַזַא יוֹם טוֹב פּוּרִים!

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"א"ש חֵלֶק ח' וְחֵלֶק י"א עֶרֶךְ פּוּרִים)

וֶוען עֶס אִיז גָאר שְׁלֶעכְט שְׁרַייט מֶען

רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד מִיטְן נָאמֶען רֶבִּי מֵאִיר טֶעפְּלִיקֶער עֶר הָאט גֶעווּאוֹינְט אִין דִי שְׁטָאט טֶעפְּלִיק, אוּן עֶר הָאט מְקָרֵב גֶעוֶוען אַסַאךְ אִידְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אֵיינֶער פוּן זַיינֶע תַּלְמִידִים אִיז גֶעוֶוען אַ דָארְפְס אִיד, וָואס פְלֶעגְט קוּמֶען צוּ אִים אוּן פְרֶעגְן אַלֶע עֵצוֹת פוּן רֶבִּי'ן.

רֶבִּי מֵאִיר פְלֶעגְט זִיךְ פִירְן אַז אִים יוֹם טוֹב פּוּרִים פְלֶעגְט עֶר מַאכְן אַ גְרוֹיסֶע סְעוּדָה בַּיי זִיךְ אִינְדֶערְהֵיים, אוּן צְוֵויי אַזֵייגֶער נָאכְמִיטָאג הָאט מֶען אַרָאפְּגֶעמַאכְט דִי לָאדְנְס פַארְמַאכְט אַלֶע פֶענְסְטֶערְס מֶען הָאט אָנְגֶעצוּנְדְן אַסַאךְ לִיכְט אוּן גֶעגֶעסְן אוּן זִיךְ גֶעפְרֵייט אוּן גֶעטַאנְצְן מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה אוּן פְרֵייד בִּיז שְׁפֶּעט בַּיינַאכְט.

אֵיין יָאר פּוּרִים דֶער דָארְפְס אִיד אִיז גֶעקוּמֶען אִין שְׁטָאט צוּ ר' מֵאִיר אִינְדֶערְהֵיים מִיטְצוּהַאלְטְן דִי גֶעהוֹיבֶּענֶע סְעוּדַת פּוּרִים. אִינְמִיטְן טַאנְצְן הָאט ר' מֵאִיר בַּאמֶערְקְט וִוי אַלֶע טַאנְצְן אוּן פְרֵייעֶן זִיךְ אוּן נָאר דֶער דָארְפְס אִיד זִיצְט אִין דִי זַייט טְרוֹיעֶרִיג אוּן עֶר הַאלְט נִישְׁט דִי שִׂמְחָה. ר' מֵאִיר אִיז צוּגֶעגַאנְגֶען צוּ אִים אוּן גֶעפְרֶעגְט: "פַארְוָואס בִּיסְטוּ אַזוֹי טְרוֹיעֶרִיג? הַיינְט אִיז דָאךְ פּוּרִים מֶען דַארְף זַיין פְרֵיילִיךְ", הָאט דֶער דָארְפְס אִיד גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אָבֶער וָואס טוּט מֶען וֶוען מֶען הָאט אַ צְבִיָּה אוֹיפְן קָאפּ?" וַוייל עֶר הָאט גֶעהַאט אַסַאךְ טֶעכְטֶער חֲתוּנָה צוּ מַאכְן, אוּן דִי עֶלְטְסְטֶע הָאט גֶעהֵייסְן צְבִיָּה, אוּן עֶר הָאט נִישְׁט גֶעהַאט קַיין גֶעלְט אִיר חֲתוּנָה צוּ מַאכְן.

הָאט אִים ר' מֵאִיר גֶעזָאגְט: "אוּן אַז עֶס אִיז דִיר אַזוֹי שְׁלֶעכְט, אִיז דָאס דִי עֵצָה? צוּ זִיצְן אִין דִי זַייט טְרוֹיעֶרִיג?", דֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אַנְדֶערְשׁ גֶעלֶערְנְט, מִיר הָאבְּן מְקַבֵּל גֶעוֶוען פוּנֶעם רֶבִּי'ן: "אַז עֶס אִיז גָאר שְׁלֶעכְט, שְׁרֵייט מֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי. ר' מֵאִיר הָאט אִים אָנְגֶעכַאפְּט בַּיי דִי הֶענְט אוּן אַרַיינְגֶעשְׁלֶעפְּט אִין דִי רִינְג, אַלֶע זֶענֶען שׁוֹין אָנְגֶעטְרוּנְקֶען אוּן פְרֵיילִיךְ אוּן רֶבִּי מֵאִיר שְׁרֵייט צוּם דָארְפְס מַאן: הֶער מִיךְ צוּ, זָאג מִיךְ נָאךְ, אוֹיב עֶס אִיז שׁוֹין גָאר שְׁלֶעכְט, שְׁרֵייט מֶען צוּם

אֵייבֶּערְשְׁטְן: צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי, אוּן דֶער דָארְפְס מַאן הָאט אִים נָאכְגֶעזָאגְט, אַזוֹי הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַסַאךְ מָאל מִיט בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת אוּן מִיט גְרוֹיס פְרֵייד, בִּיז זֵיי זֶענֶען שׁוֹין הֵייזֶערִיג גֶעוָוארְן.

נָאךְ פּוּרִים הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט אַז אַ בְּרֶעסְלֶבֶ'ער אִיד אִיז דוּרְךְ גֶעוָוארְן דֶעם דָארְף אוּן עֶר אִיז אַיינְגֶעשְׁטַאנֶען בַּיי דֶעם דָארְפְס מַאן. דִי עֶלְטְסְטֶע טָאכְטֶער צְבִיָּה הָאט אַרוֹיסְגֶעהָאלְפְן אָנְגְרֵייטְן פַארְן אוֹרֵחַ עֶפֶּעס צוּ עֶסְן, דִי מֵיידְל אִיז גֶעפָאלְן פַארְן אוֹרֵחַ, אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט פַארְן דָארְפְס מַאן: "אִיךְ הָאב אַ בָּחוּר אֵינֶעם זֶעלְבְּן עֶלְטֶער אֶפְשָׁר זָאלְן מִיר זִיךְ מְשַׁדֵּךְ זַיין?" דֶער דָארְפְס מַאן הָאט אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז עֶר אִיז מַסְכִּים אָבֶּער עֶר דַארְף עֶרְשְׁט פְרֶעגְן זַיין רֶבִּי'ן, וֶוען דֶער אוֹרֵחַ הָאט אִים גֶעפְרֶעגְט וֶוער זַיין רֶבִּי אִיז, הָאט עֶר אִים גֶעעֶנְטְפֶערְט: "רֶבִּי מֵאִיר טֶעפְּלִיקֶער, עֶר הָאט מִיר מְקָרֵב גֶעוֶוען צוּם רֶבִּי'ן" הָאט דֶער אוֹרֵחַ גֶעזָאגְט: "עֶר וֶועט זִיכֶער מַסְכִּים זַיין" זֵיי זֶענֶען אַרִיבֶּערְגֶעפָארְן אוֹיף טֶעפְּלִיק צוּ רֶבִּי מֵאִיר, אוּן עֶר הָאט מַסְכִּים גֶעוֶוען, אוּן מֶען הָאט גֶעשְׁלָאסְן שִׁידוּךְ בְּשָׁעָה טוֹבָה וּמֻצְלַחַת.

הָאט מֶען דֶערְמָאלְטְס בַּאשֵׁיינְפֶּערְלִיךְ גֶעזֶעהְן, ווִי דִי תְּפִלּוֹת וָואס מֶען הָאט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִין פּוּרִים הָאט גֶע'פּוֹעֵל'ט אַ יְשׁוּעָה, אוּן דֶערְפַאר וֶוער עֶס דַארְף אַ יְשׁוּעָה זָאל זֶעהְן אוֹיסְנִיצְן דֶעם הֵיילִיגְן טָאג פּוּרִים אוּן זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס עֶר דַארְף וֶועט עֶר זֶעהְן גָאר גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת אוּן רְפוּאוֹת.

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים, אוֹת מ"ו)

טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט דֶערְצֵיילְט אַז וֶוען עֶר הָאט גֶעשְׁרִיבְּן פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן דִי תּוֹרָה **וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים** (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן י'): וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט דָארְט, אַז וֶוען עֶס אִיז דָא דִינִים אוֹיף אִידְן, עֶס אִיז אָנְגֶעשְׁרִיבְּן שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירוֹת אוֹיף אִידְן, אוּן אִידְן טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן, דוּרְךְ דֶעם וֶוערְט נִמְתָּק דִי דִינִים אוּן עֶס וֶוערְט בָּטֵל דִי גְזֵירוֹת. הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי דֶערְמָאלְטְס גֶעזָאגְט פַאר רֶבִּי נָתָן: "אַזוֹי הָאב אִיךְ טַאקֶע גֶעזָאגְט, וֶוען אִידְן טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן וֶוערְט נִמְתָּק אַלֶע דִינִים, אוּן יֶעצְט וֶוען מֶען שְׁמוּעֶסְט אַז מֶען וִויל מַאכְן שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירוֹת אוֹיף אִידְן, אָבֶּער אַזוֹי ווִי יֶעצְט קוּמְט פּוּרִים (דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט דִי תּוֹרָה פַאר פּוּרִים) אוּן אִידְן וֶועלְן דָאךְ זִיכֶער טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן אוּן דוּרְךְ דֶעם וֶועט זִיכֶער בָּטֵל וֶוערְן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירוֹת". דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט דָאס אִיבֶּערְגֶע'חַזֶר'ט אַפָּאר מָאל "יָא, אַזוֹי הָאב אִיךְ טַאקֶע גֶעזָאגְט".

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט דָאס מַסְבִּיר גֶעוֶוען, אַז דֶער רֶבִּי הָאט גֶעוָואלְט אַרוֹיסְבְּרֶענְגֶען, אַז אַלֶע זַיינֶע תּוֹרוֹת וָואס עֶר הָאט גֶעזָאגְט, אֲפִילוּ עֶס זֶענֶען זֵייעֶר טִיפֶע גְרוֹיסֶע תּוֹרוֹת, אוּן עֶס לִיגְט אִין דֶעם

בְּאַהַאלְטְן גָאר גְרוֹיסֶע סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, פוּן דֶעסְט וֶועגְן, אִיז אָבֶּער דֶער עִיקָר פוּן דִי תּוֹרָה, פְּשׁוּט מְקַיֵים צוּ זַיין וָואס דֶער רֶבִּי זָאגְט דָארְט צוּ טוּהן, ווִי לְמָשָׁל דִי תּוֹרָה אַז טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן אִיז מַמְתִּיק דִי דִינִים, מֵיינְט דָאס פָּשׁוּט אַז וֶוען עֶס קוּמְט אַ צַייט וָואס מֶען טַאנְצְט אוּן מֶען קְלַאטְשְׁט, ווִי לְמָשָׁל פּוּרִים, יָמִים טוֹבִים, אָדֶער בַּיי אַ חֲתוּנָה, אוּן דָאס גְלַייכְן, זָאל מֶען זִיךְ שְׁטַארְקְן אוּן טַאנְצְן אוּן קְלַאטְשְׁן אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען מַמְתִּיק זַיין אַלֶע דִינִים.

מֶען זָאל נִישְׁט זָאגְן אַז עֶס אִיז טִיפֶע הוֹיכֶע זַאכְן, וָואס אִיז גֶעמַאכְט נָאר פַאר הוֹיכֶע מֶענְטְשְׁן, נֵיין, עֶס אִיז גֶעמַאכְט פַאר יֶעדְן אִיד, יֶעדֶער אִיד הָאט דִי כּוֹחוֹת, וֶוען עֶר טַאנְצְט אוּן קְלַאטְשְׁט, אִיז עֶר דוּרְךְ דֶעם מַמְתִּיק אַלֶע דִינִים.

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה שִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים אוֹת כ"ב)

אַ פּוּרִים'דִיגֶע הִתְבּוֹדְדוּת

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פְלֶעגְן זָאגְן "אַ פּוּרִים'דִיגֶע הִתְבּוֹדְדוּת אִיז גָאר אַנְדֶערְשׁ", וַוייל אִין יוֹם טוֹב פּוּרִים קֶען מֶען זֵייעֶר גְרִינְג אַלֶעס אוֹיס'פּוֹעֵל'ן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וַוייל כָּל הַפּוֹשֵׁט יַד נוֹתְנִים לוֹ.

(מְקוֹר הַשִּׂמְחָה, שִׂיחוֹת וְסִפּוּרִים, אוֹת נ"א)

פֶּסַח

מֶען גְרֵייט זִיךְ אוֹיף פֶּסַח

יֶעדֶער גְרֵייט זִיךְ אוֹיף פֶּסַח, מֶען רוֹימְט אוּן מֶען זוֹיבֶּערְט אוֹיס דִי הוֹיז אוֹיף פֶּסַח, אַז עֶס זָאל נִישְׁט בְּלַייבְּן קַיין בְּרֶעקֶל חָמֵץ, אוּן מֶען קוֹיפְט אַיין לְכָבוֹד יוֹם טוֹב, מַצוֹת, וַויין, פִישׁ אוּן פְלֵיישׁ, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ וֶועשׁ אוּן שִׁיךְ פַאר דִי גַאנְצֶע מִשְׁפָּחָה, יֶעדֶער גְרֵייט זִיךְ צוּם יוֹם טוֹב.

אָבֶער אַזוֹי וִוי מֶען גְרֵייט אָן בְּגַשְׁמִיוּת, דַארְף מֶען אוֹיךְ גֶעדֶענְקֶן זִיךְ אָנְצוּגְרֵייטְן אוֹיף יוֹם טוֹב בְּרוּחֲנִיוּת, מֶען דַארְף לֶערְנֶען דִי הֲלָכוֹת פוּן פֶּסַח, אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל הָאבְּן אַ כָּשֵׁר'ן אוּן פְרֵיילִיכְן יוֹם טוֹב, אוּן אַז מֶען זָאל זַיין אָפְּגֶעהִיטְן פוּן אַ מַשֶׁהוּ חָמֵץ, אוּן אַז מֶען זָאל מְקַיֵּים זַיין אַלֶע מִצְוֹת פוּנֶעם יוֹם טוֹב וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין פְרֵיילִיכֶערְהֵייט.

אָן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן קֶען מֶען גָארְנִישְׁט טוּהְן, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט גֶעזָאגְט: "דִי וֶועלְט זָאגְט - דוּ טוּה אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט שׁוֹין הֶעלְפְן, אוּן אִיךְ זָאג - אוֹיבּ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט הֶעלְפְן וֶועסְטוּ קֶענֶען עֶפֶּעס טוּהְן", אָבֶער אוֹיבּ מֶען לֶערְנְט דִי הֲלָכוֹת אוּן מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דָאס בְּרֶענְגְט פַארְן מֶענְטְשׁ אַ סִיַּיעְתָּא דִשְׁמַיָּא אַז אַלֶעס זָאל טַאקֶע זַיין וִוי אַזוֹי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

דִי גֶעשְׁמַאקֶע טַעַם פוּנֶעם יוֹם טוֹב

אֵיינְמָאל הָאט רֶבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער גֶעהָאלְפְן פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן אוֹיפְצוּשְׁטֶעלְן דִי סוּכָּה עֶרֶב סוּכּוֹת, עֶר הָאט שְׁוֶוער גֶעאַרְבֶּעט אַ גַאנְצְן טָאג אוֹיפְצוּשְׁטֶעלְן דִי סוּכָּה, אוּן בַּיינַאכְט בַּיי דִי סְעוּדָה הָאט עֶר גֶעזָאגְט פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, וֶוען מֶען אַרְבֶּעט שְׁוֶוער אַ גַאנְצְן טָאג אוּן מֶען מוּטְשֶׁעט זִיךְ גוּט צוּ אוֹיפְשְׁטֶעלְן דִי סוּכָּה, דֶעמָאלְטְס פִּילְט מֶען גָאר אַן אַנְדֶערֶע טַעַם אִין דִי סוּכָּה.

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט: דָאס הָאסְטוּ נָאכְנִישְׁט פְּרוּבִּירְט, צוּ שְׁרֵייעֶן אַ גַאנְצְן טָאג צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גֶעבּ מִיר צוּ שְׁפִּירְן דִי טַעַם פוּן דִי סוּכָּה", וָואסֶערֶע טַעַם מֶען שְׁפִּירְט דֶעמָאלְטְס אִין דִי סוּכָּה.

אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיי אַלֶע יָמִים טוֹבִים, אוֹיבּ מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן קוֹדֶם אַז מֶען זָאל פִילְן אַ גֶעשְׁמַאקֶע טַעַם אִין דֶעם יוֹם טוֹב, אוּן אִין דִי מִצְוֹת פוּנֶעם יוֹם טוֹב, דֶעמָאלְטְס שְׁפִּירְט מֶען גָאר אַן אַנְדֶערֶע טַעַם, עֶס אִיז גָאר אַ גֶעשְׁמַאקֶע יוֹם טוֹב.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ט"ז

עֶרֶךְ הֲכָנוֹת לְחַג הַפֶּסַח)

וַואסֶער אוֹיף פֶּסַח אִיז שׁוֹין דָא...

אֵיינְמָאל פַאר פֶּסַח אִיז אַרַיינְגֶעקוּמֶען צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן זַיין טָאכְטֶער חַנָה צִירְל אוּן זִיךְ אָפְּגֶערֶעדְט: "טַאטֶע עֶס אִיז שׁוֹין זֵייעֶר נָאנְט צוּ פֶּסַח, אוּן מִיר הָאבְּן נָאךְ גָארְנִישְׁט אוֹיף פֶּסַח, וָואס וֶועט דָא זַיין?"

דֶעמָאלְטְס אִיז דוּרְךְ גֶעגַאנְגֶען גָאר שְׁוֶוערֶע צַייטְן אוֹיפְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן, מֶען הָאט אִים זֵייעֶר שְׁטַארְק גֶע'רוֹדֶפְ'ט, אַזוֹי וַוייט אַז מֶען הָאט מַמָשׁ מוֹרָא גֶעהַאט צוּ רֶעדְן מִיט אִים, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אִיז גֶעוֶועזְן דֶעמָאלְטְס אִיז זֵייעֶר אַ גֶעדְרִיקְטֶע מַצָב.

הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט צוּ זַיין טָאכְטֶער: "טָאכְטֶערְ'ל דַארְפְסְט זִיךְ נִישְׁט זָארְגְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט זִיכֶער הֶעלְפְן, אוּן מִיר וֶועלְן הָאבְּן אוֹיף פֶּסַח".

עֶס אִיז גֶעקוּמֶען נֶענְטֶער צוּ פֶּסַח, דֶער מִנְהָג אִיז גֶעוֶועזְן אָנְצוּשֶׁעפְּן וַואסֶער פוּן פַאר פֶּסַח, אוֹיף אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב, אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ הָאבְּן גֶעהָאלְפְן פַארְן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי נָתָן אָנְצוּשֶׁעפְּן עֶטְלִיכֶע פֶּעסֶער וַואסֶער אַז עֶס זָאל זַיין גֶענוּג אוֹיף אַ גַאנְץ יוֹם טוֹב.

הָאט זִיךְ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אָנְגֶערוּפְן צוּ זַיין טָאכְטֶער: "בָּרוּךְ ה' אַז וַואסֶער אוֹיף פֶּסַח אִיז שׁוֹין דָא", אָבֶּער דִי טָאכְטֶער הָאט זִיךְ אָפְּגֶערֶעדְט: "אָבֶּער טַאטֶע, אוֹיסֶער וַואסֶער הָאבְּן מִיר נָאךְ גָארְנִישְׁט אוֹיף פֶּסַח", דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אִיר וַוייטֶער מְחַזֵק גֶעוֶועזְן אוּן גֶעזָאגְט: "דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אוּנְז נִישְׁט פַארְלָאזְן, לָאמִיר בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט הֶעלְפְן אַז דִי אִיבְּרִיגֶע זַאכְן וֶועט אוֹיךְ זַיין".

עֶס אִיז גֶעקוּמֶען עֶרֶב פֶּסַח, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעהָאלְפְן אַז אֵיינֶער פוּן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ, אַן עוֹשֶׁר, אִיז נִתְעוֹרֵר גֶעוָוארְן אוּן גֶעטְרַאכְט: "וֶוער וֵוייסְט אוֹיב דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט אוֹיף פֶּסַח צוּ מַאכְן?", אוּן עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען אוּן גֶענוּמֶען אַ וָואגְן, אוּן עֶס אָנְגֶעפִילְט מִיט אַלֶע גוּטֶע זַאכְן, מַצוֹת, וַויין, קַארְטָאפְל, אֵייעֶר, אוּן נָאךְ, עֶר הָאט אַלֶעס אַרִיבֶּער גֶעבְּרֶענְגְט צוּ רֶבִּי נָתָן אוּם עֶרֶב פֶּסַח, עֶס הָאט מַמָשׁ אוֹיפְגֶעלֶעבְּט זַיין שְׁטוּב.

בַּיים סֵדֶר נַאכְט הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעדַאנְקְט אוּן גֶעלוֹיבְּט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף זַיינֶע גְרוֹיסֶע חֲסָדִים, אַז עֶר הָאט גֶעהַאט אוֹיף פֶּסַח.

בַּיי דִי סְעוּדָה הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן גֶעזָאגְט פַאר זַיין טָאכְטֶער: "וֶוען אִיךְ הָאבּ דִיר גֶעזָאגְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אוּנְז הֶעלְפְן, הָאבּ אִיךְ בִּכְלַל נִישְׁט גֶעטְרַאכְט פוּן דֶעם מֶענְטְשׁ", דָאס מֵיינְט אַז עֶר הָאט בִּכְלַל נִישְׁט גֶעטְרַאכְט אַ וֶועג וִוי אַזוֹי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים הֶעלְפְן, עֶר הָאט פָּשׁוּט גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָן קֵיין שׁוּם חֶשְׁבּוֹנוֹת, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאל אִים הֶעלְפְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אִים טַאקֶע גֶעהָאלְפְן.

דֶערְפַאר, יֶעדֶער אִיד וָואס מוּטְשֶׁעט זִיךְ צוּ הָאבְּן אוֹיף פֶּסַח, אִיז נָאר דָא אֵיין עֵצָה, צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער

אײבּערשטער וועט אים זיכער העלפן.

(לוּחַ בְּרֶסְלֶב פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא שְׁנַת תשע"ג)

יעדער איד גייט ארויס פון מצרים

די גמרא זאגט (פְּסָחִים קט"ז): בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּיב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, און דאס איז ממש במציאות ביי יעדן איד, יעדער מענטש זיצט אין זיין אייגענע מצרים, אין א מיצר המוחין, זיין מח און הארץ זענען פארשטאפט, זיין מויל איז פארשטאפט, ער קען נישט געהעריג דאווענען און לערנען, ער איז נישט מעביר-סדרה יעדע וואך, ער קען נישט עפענען א משניות אדער א גמרא, ער דאווענט נישט די דריי תפלות ווי אזוי מען דארף, און אוודאי רעדט ער נישט צום אייבערשטן.

און ווען דער אייבערשטער העלפט און מען טרעפט א צדיק וואס עפענט אויף די הארץ און מח, ער עפענט אים אויף די מויל צו רעדן צום אייבערשטן, און צו לערנען און דאווענען און זיין אן ערליכער איד, ווערט ביי אים פה-סח, זיין מויל האט זיך געעפנט צום אייבערשטן, און דאס איז ממש יציאת מצרים, ער גייט ארויס פון זיין אייגענע מצרים, און ער קומט צוריק צום אייבערשטן.

און דערפאר איז דער יום טוב פסח די ריכטיגע צייט ווען מען קען זיך באנייען, אז די מויל זאל ארויס גיין פון גלות, די מויל זאל זיין פריי צו קענען רעדן צום אייבערשטן, צו קענען לערנען און דאווענען, אפילו פון אנפאנג פיהלט מען נאכנישט אזא גוטן טעם, אבער ווען מען געוואוינט זיך צו צו רעדן צום אייבערשטן, צו הייליגן די מויל מיט הייליגע דיבורים פון תורה און תפלה, ווערט צוביסלעך אויסגערייניגט דער מח, ביז מען הייבט אן צו שפירן דעם זיסן און געשמאקן טעם פון דינען דעם אייבערשטן.

(שִׂיחוֹת מוֹהַרְאַ"ש חֵלֶק ט"ז, עֶרֶךְ פֶּסַח)

ווען עס גייט נישט ווי אזוי מען וויל...

דער הייליגער סדר נאכט איז א "סדר" פאר די גאנצע יאר, ווי אזוי מען פירט זיך אויף די נאכט אזוי וועט מען זיך אויפפירן א גאנץ יאר, און דערפאר דארף מען געדענקן פון פאראויס אז מען גייט ווערן אויסגעפרובט די נאכט, צו זעהן אויב ער וועט זיך קענען האלטן רוהיג און פרייליך אפילו ווען עס וועט זיין זאכן וואס ער וועט גיין פארקערט ווי ער האט געוואלט.

און דערפאר דארף מען זעהן צו זיצן ביים סדר מיט שמחה און מיט סבלנות, אפילו ווען די קינדער טאנצן ארום אזוי ווי זייער שטייגער, זיי ווילן פרעגן אלע סארט קשיות און זיי ווילן גנב'ענען דעם אפיקומן. טאר מען זיך נישט אויפרעגן, און אזוי אויך אויב אלעס איז נישט געווארן צוגעגרייט ווי געהעריג, זאל מען זיך נישט רעגן אויף די משפחה אדער געסט אויב עס גייט נישט אלעס ווי געפלאנט, ווייל דאס איז דער נסיון פון די נאכט, צו זעהן אויב מען וועט זיך אויפרעגן,

אָדער מֶען וֶועט וַוייטֶער בְּלַייבְּן רוּהִיג אוּן פְרֵיילִיךְ.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן פ"ח): אַז דִי שְׁלֵימוּת אִיז וֶוען מֶען שְׁטֶעלְט צוּזַאם דִי שֶׁלֹא כְּסֵדֶר מִיט דֶעם כְּסֵדֶר, דָאס מֵיינְט אַז אֲפִילוּ עֶס זֶעהְט אוֹיס אַז זַאכְן גֵייעֶן שֶׁלֹא כְּסֵדֶר, דַארְף מֶען אָבֶער וִויסְן אַז בֶּאֱמֶת הָאט עֶס אַ פּוּנְקְטְלִיכֶע סֵדֶר, וִוי אַזוֹי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט עֶס, אוּן וֶוען מֶען נֶעמְט דָאס אַרַיין אִין קָאפּ, וֶועט מֶען זִיךְ נִישְׁט אוֹיפְרֶעגְן אַזוֹי שְׁנֶעל וֶוען עֶפֶּעס גֵייט נִישְׁט וִוי דֶער סֵדֶר, אוּן דָאס אִיז אַ סְגוּלָה אַז דִי גַאנְצֶע יָאר וָואס קוּמְט זָאל מֶען שְׁטֶענְדִיג זַיין פְרֵיילִיךְ.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש

[מכת"י] עֶרֶךְ פֶּסַח)

קִמְחָא דְפִסְחָא

בַּיי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ עוֹסֵק זַיין צוּ צוּזַאמְעֶנְעֶמֶען גֶעלְט פַאר אָרִימֶעלַייט אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן אוֹיף פֶּסַח צוּ מַאכְן.

אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ר"א): צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת רָאשֵׁי תֵּבוֹת מַצַּת, סְגֻלָּה לָחֳלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים רָאשֵׁי תֵּבוֹת נֶפֶ"ל. אַז וֶוען מֶען גֶעבְּט צְדָקָה פַאר אִידְן אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן מַצּוֹת אוֹיף פֶּסַח, אִיז עֶס אַ סְגוּלָה נִישְׁט צוּ הָאבְּן דִי מַחֲלָה פוּן חוֹלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִיצְלָן, סַיי בְּגַשְׁמִיּוּת אוּן סַיי בְּרוּחֲנִיּוּת, נִישְׁט אַרָאפְּצוּפַאלְן בְּרוּחֲנִיּוּת.

(לוּחַ בְּרֶסְלֶב פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל-פְּקוּדֵי תשע"ג לפ"ק)

פַארֶענְטְפֶערְט דֶעם הַארְבְּן רַמְבַּ"ם...

דֶער הֵיילִיגֶער צַדִיק ר' הֶערְשֶׁעלֶע לִיסְקֶער זי"ע פְלֶעגְט אַסַאךְ עוֹסֵק זַיין פַאר פֶּסַח צוּ זֶעהְן אַז יֶעדֶער אִיד זָאל הָאבְּן אוֹיף פֶּסַח צוּ מַאכְן, עֶר הָאט גֶעהָאלְפְן אָרִימֶעלַייט צוּ קֶענֶען צוּשְׁטֶעלְן אוֹיף יוֹם טוֹב.

אֵיין מָאל הָאט עֶר גֶעזָאגְט פַאר זַיינֶע מֶענְטְשְׁן: פַאר פֶּסַח גְרֵייט זִיךְ יֶעדֶער אָן מִיט שֵׁיינֶע פִּלְפּוּלִים אוּן דְרָשׁוֹת לִכְבוֹד פֶּסַח, מֶען פַארֶענְטְפֶערְט שְׁוֶוערֶע רַמְבַּ"ם'ס מִיט שֵׁיינֶע פִּלְפּוּלִים, אָבֶער אִיךְ פַארֶענְטְפֶער אֵיין שְׁוֶוערֶע רַמְבַּ"ם מִיט מַיינֶע הֶענְט.

דֶער רַמְבַּ"ם פַּסְקְ'נְט אַז יֶעדֶער אִיד מוּז עֶסְן מַצּוֹת אִין פֶּסַח, אוּן אֲפִילוּ אַן אָרִימַאן מוּז זִיךְ אָנְשְׁטְרֶענְגֶען מוּז הָאבְּן מַצּוֹת אוֹיף פֶּסַח, ווִידֶער פַּסְקְ'נְט דֶער רַמְבַּ"ם אַז מֶען טָאר נִישְׁט גַנְבְ'עֶנֶען, אִיז דָאס לִכְאוֹרָה אַ סְתִּירָה, אוֹיב טָאר מֶען נִישְׁט גַנְבְ'עֶנֶען, וִוי אַזוֹי קֶען דֶער אָרִימַאן הָאבְּן מַצּוֹת אוֹיף פֶּסַח?

דֶעם שְׁוֶוערְן רַמְבַּ"ם פַארֶענְטְפֶער אִיךְ, וַוייל אִיךְ גֵיי אַרוּם שַׁאפְן גֶעלְט פַאר אָרִימֶעלַייט אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן גֶעלְט אוֹיף פֶּסַח בְּשֶׁפַע, מִמֵּילָא אִיז שׁוֹין דֶער רַמְבַּ"ם פַארֶענְטְפֶערְט...

מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א זָאגְט אַז דָאס אִיז אַ רִיכְטִיגֶע אֱמֶת'ע דְרָשָׁה אוֹיף פֶּסַח, אוּן מִיט דֶעם קֶען מֶען פַארְשְׁטֵיין, וָואס עֶס שְׁטֵייט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תכ"ט): "מֶען הֵייבְּט

אָן לֶערְנֶען דִי הֲלָכוֹת פוּן פֶּסַח דְרַייסִיג טֶעג פַאר פֶּסַח", זָאגְט אוֹיף דֶעם דֶער רְמָ"א "מֶען פִירְט זִיךְ צוּ קוֹיפְן ווייץ פַאר אָרִימֶעלַייט אוֹיף פֶּסַח", לִכְאוֹרָה וָואס הָאט אֵיינְ'ס מִיטְן צְווייטְן? וָואס קוּמְט דֶער רְמָ"א צוּלֵייגְן צוּם שֻׁלְחָן עָרוּךְ?

אָבֶער מִיט דִי אוֹיבֶּנְדֶערְמַאנְטֶע מַעֲשֶׂה פַארְשְׁטֵייט מֶען דָאס זֵייעֶר גוּט, דֶער רְמָ"א קוּמְט זָאגְן אַז דֶער עִיקָר דְרָשָׁה אוֹיף פֶּסַח אִיז צוּ שַׁאפְן גֶעלְט פַאר אָרִימֶעלַייט אוֹיף פֶּסַח.

ווַאוּיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה אַרוֹיס צוּ הֶעלְפְן אָרִימֶעלַייט אוֹיף פֶּסַח.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"אַ"ש [מכת"י] עֶרֶב חוֹדֶש נִיסָן)

אוֹיסְגֶעבֶּעטֶענֶע מַצוֹת

דֶער צַדִיק רֶבִּי מֹשֶׁה לֵייבּ סַאסוֹבֶער זי"ע פְלֶעגְט צוּגְרֵייטְן זַיינֶע מַצוֹת מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע זְהִירוּת, מַמָשׁ אוֹיסֶער גֶעוֶוענְטְלִיךְ, עֶר פְלֶעגְט אִין ווינְטֶער אַלֵיינְ'ס אַיינְפַלַאנְצְן דִי ווייץ, אַלֵיינְ'ס גֶעגָאסְן דִי וַואסֶער, אַלֵיינְ'ס גֶעשְׁנִיטְן אוּן גֶעמָאלְן, אַלֵיינְ'ס גֶעקְנֶעטְן אוּן גֶעבַּאקְן, אַלֶעס מִיט אַן אוֹיסֶער גֶעוֶוענְטְלִיכֶע זְהִירוּת.

אֵיינְמָאל פַאר פֶּסַח נָאכְן בַּאקְן דִי מַצוֹת, אִיז דֶער צַדִיק אַהֵיימְגֶעגַאנְגֶען מִיט דִי מַצוֹת, מִיט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע שִׂמְחָה, אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ הָאבְן אַזֶעלְכֶע מְהוּדָר'דִיגֶע מַצוֹת אוֹיף פֶּסַח.

אוֹיפְ'ן ווֶעג אַהֵיים בַּאגֶעגְנְט עֶר אַ פְּשׁוּטֶ'ער אִיד וָואס גֵייט אוֹיךְ אַהֵיים מִיט זַיינֶע מַצוֹת, אוּן דֶער אִיד גֵייט אַזוֹי טַאנְצֶעדִיגֶערְהֵייט, עֶר זִינְגְט זִיךְ אוּנְטֶער אַ פְרֵיילִיךְ לִיד, דֶער צַדִיק הָאט זִיךְ גֶעווָאוּנְדֶערְט, "דֶער אִיד אִיז נָאךְ מֶער פְרֵיילִיךְ פוּן מִיר מִיט מַיינֶע מַצוֹת, וָואס מֵיינְט דָאס?" עֶר אִיז צוּגֶעגַאנְגֶען צוּ דֶעם אִיד אוּן אִים אָנְגֶעפְרֶעגְט דֶערוֹיף, הָאט דֶער אִיד גֶעעֶנְטְפֶערְט: "דֶער רֶבִּי זָאל ווִיסְן, אַז אִיךְ קֶען נִישְׁט מַאכְן אַזֶעלְכֶע מְהוּדָר'דִיגֶע מַצוֹת ווִי דֶער רֶבִּי, אִיךְ הָאב דָאךְ אָבֶער אוֹיךְ גֶעוָואלְט הָאבְן גוּטֶע מַצוֹת, בִּין אִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען נֶעכְטְן בַּיינַאכְט, אוּן אַסַאךְ גֶעווֵיינְט אוּן גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז אִיךְ זָאל אוֹיךְ הָאבְן גוּטֶע מְהוּדָר'דִיגֶע מַצוֹת אוֹיף יוֹם טוֹב, אַזוֹי הָאב אִיךְ גֶעבֶּעטְן אַ גַאנְצֶע נַאכְט, אִינְדֶערְפְרִי בִּין אִיךְ גְלַייךְ גֶעגַאנְגֶען דַאוְונֶען שַׁחְרִית, אוּן בַּיים דַאוְונֶען הָאב אִיךְ ווַייטֶער גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז אִיךְ זָאל הָאבְן גוּטֶע מַצוֹת, אוּן יֶעצְט הָאב אִיךְ גֶעעֶנְדִיגְט בַּאקְן מַיינֶע מַצוֹת, אוּן אִיךְ בִּין זִיכֶער אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט מִיר גֶעהָאלְפְן, אוּן דִי מַצוֹת זֶענֶען זִיכֶער גוּטֶע מְהוּדָר'דִיגֶע מַצוֹת, אוּן דֶערְפַאר בִּין אִיךְ אַזוֹי פְרֵיילִיךְ".

ווֶען דֶער צַדִיק הָאט דָאס גֶעהֶערְט, הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶערוּפְן צוּם אִיד: "אִיךְ בֶּעט דִיר, אֶפְשַׁר לָאמִיר מַאכְן אַ טוֹיש, אִיךְ וֶועל דִיר גֶעבְּן מַיינֶע מַצוֹת אוֹיף וָואס אִיךְ הָאב גֶעאַרְבֶּעט אַזוֹי שְׁוֶוער, אוּן דוּ זָאלְסְט מִיר גֶעבְּן דַיינֶע מַצוֹת? ווַייל אִיךְ בִּין זִיכֶער אַז דוּ מִיט דַיינֶע תְּפִלּוֹת הָאסְטוּ אַסַאךְ מֶער אוֹיפְגֶעטוּהְן, אוּן עֶס אִיז זִיכֶער חָשׁוּבֶ'ער פוּן מַיינֶע מַצוֹת".

זעהט מען פון די מַעֲשֶׂה, אַז דער עִיקָר ווענדט זיך אַלעס וויפיל מען בעהט דעם אייבערשטן, וואויל איז דעם וואס גרייט זיך צום יום טוב מיט אסאך תְּפִלּוֹת, און בעהט אסאך דעם אייבערשטן, וועט ער זיכער האבן א פרייליכן כָּשֵׁר'ן יום טוב.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַנ"ש חֵלֶק ט"ז, עֶרֶךְ הַכָנָה לְחַג הַפֶּסַח)

פַארגעסן צו בעטן דעם אייבערשטן

דער הייליגער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע האט אמאל געשיקט זיין תַּלְמִיד, רֶבִּי דָוִד פון מיקאלייב זי"ע, צו די לאנד בוקעווינע, צו אנגרייטן ווייַן אויף יוֹם טוֹב פֶּסַח, און פאר א גאנץ יאר, ווייל אין אוקריינע ווי דער בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע האט געוואוינט, איז נישט געווען צו באקומען קיין גוטע טרויבן צו מאכן ווייַן.

רֶבִּי דָוִד איז ארויסגעפארן נאך אינמיטן ווינטער, און דורך געמאכט דעם לאנגן וועג קיין בוקעווינע, און דארטן האט ער אנגעהויבן צו מאכן די ווייַן מיט גרויס זְהִירוּת און אָפּגעהיטנקייט אַז עס זאל זיין אויסגעהאלטן הונדערט פראצענט אויף פֶּסַח. ער האט אליינ'ס אפגעשניטן די טרויבן, אליינ'ס געקוועטשט די טרויבן, ער האט קיינעם נישט צוגעלאזט דערצו, נאר ער אליינ'ס האט אפגעהיטן די ווייַן ווי אן אויג אין קאפ, אֲפִילוּ בייַנאכט איז ער געשלאפן נעבן די ווייַן, ער האט מַמָּשׁ נישט מֵסִיחַ דַעַת געווען פון די ווייַן א גאנצן צייט.

בִּיז נאך חֲדָשִׁים פון ארבעט איז די ווייַן שוין געווען גרייט, און ער האט זיך ארויסגעלאזט אויפ'ן וועג צוריק, צו ברענגען די ווייַן פארן בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע. ווען ער איז שוין געווען גאר נאנט צום הויז פון בַּעַל שֵׁם טוֹב, שטעלט אפ די פאליציי, און פרעגן אים: "וואס האסטו דא אין די פאס?", רֶבִּי דָוִד ענטפערט: "ווייַן וואס איך האב געמאכט אין בוקעווינע" די פאליציי האבן אים אבער נישט געגלייבט און געזאגט: "אֶפְשַׁר האסטו דארט בראנפן, וואס דאס טאר מען נישט אריינברענגען פון א צווייטע לאנד לויטן געזעץ?" רֶבִּי דָוִד האט צוריק גע'טענה'ט אַז עס איז נאר ווייַן, אבער זיי האבן נישט געוואלט גלייבן, בִּיז דער גוֹי האט מיט זיין שווערד געמאכט א קליין לאך אינעם פאס, און פארזוכט די ווייַן, און דעמאלטס האט ער זיך איבערצייגט אַז עס איז טאקע ווייַן, און ער האט איבערגעבעטן רֶבִּי דָוִד און זיך געגעזעגנט ווייטער.

אבער יעצט איז שוין די ווייַן געווארן "יֵיַן נֶסֶךְ", אַזוֹי ווי א גוֹי האט געטרינקען דערפון, קען מען עס מער נישט ניצן. רֶבִּי דָוִד איז אריינגעקומען צום בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע און אויסגעבראכן אין א געוויין: "רֶבִּי, מיין גאנצע הארעוואניע פון אזויפיל צייט און טִירְחָה וואס איך האב אוועקגעגעבן פאר די ווייַן איז פארלוירן געווארן, מען קען נישט ניצן די ווייַן, עס איז געווארן יֵיַן נֶסֶךְ, זאל מיר דער רֶבִּי זאגן וואסערע עֲבֵירָה האב איך געטוהן אַז עס קומט מיר אַזאַ עוֹנֶשׁ?"

דער בַּעַל שֵׁם טוֹב האט אים געענטפערט:

"דו הָאסְט טַאקֶע אַלֶעס זֵייעֶר גוּט גֶעטוּהן, הָאסְט גֶעהִיטְן אוֹיף די ווַיין זֵייעֶר גוּט, נָאר אֵיין זַאךְ הָאסְטוּ פַארְגֶעסְן, דֶעם פָּסוּק (תְּהִלִּים קכ"ז, א): **אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר, שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר** אוֹיבּ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הִיט נִישְׁט די שְׁטָאט, קֶען עֶס קֵיינֶער נִישְׁט הִיטְן, דוּ הָאסְט טַאקֶע גֶעהִיטְן די ווַיין, אָבֶּער דוּ הָאסְט פַארְגֶעסְן צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל עֶס הִיטְן, און דֶערְפַאר הָאט דִיר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעוָואלְט ווַייזְן אַז אָן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, גֵייט נִישְׁט גָארְנִישְׁט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ חֵלֶק ט"ז עֵרֶךְ הֲכָנוֹת לְחַג הַפֶּסַח)

דָא וואוינְט אַ אִיד

דֶער צַדִּיק רֶבִּי מֹשֶׁה לֵייבּ סַאסוֹבֶער זי"ע אִיז אֵיינְמָאל גֶעפָארְן צוּם צַדִּיק דֶער רֶבִּי ר' אֶלִימֶלֶךְ פוּן לִיזֶענְסְק זי"ע. שַׁבָּת בַּיים טִישׁ הָאט רֶבִּי ר' אֶלִימֶלֶךְ מְכַבֵּד גֶעוֶוען רֶבִּי מֹשֶׁה לֵייבּ סַאסוֹבֶער צוּ זָאגְן תּוֹרָה. עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן זָאגְן תּוֹרָה אוֹיפְן פָּסוּק ווִי עֶס שְׁטֵייט אַז פֶּסַח בַּיינַאכְט אִין מִצְרַיִם בַּיי מַכַּת בְּכוֹרוֹת הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶע'הַרְגֶ'ט אַלֶע בְּכוֹרִים פוּן די מִצְרִיִים און בַּיי די אִידִישֶׁע הַייזֶער הָאט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיבֶּערְגֶעטַאנְצְן, און גֶעלָאזְט לֶעבְּן אַלֶע אִידִישֶׁע בְּכוֹרִים. דָאס אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער צוּ פַארְשְׁטֵיין, וויאַזוֹי טַאנְצְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיבֶּער אַ הוֹיז, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דָאךְ אִיבֶּעראַל? עֶר אִיז אֵייבִּיג אִין די הוֹיז און אִינְדְרוֹיסְן פוּנֶעם הוֹיז, ווִי אַזוֹי קֶען מֶען זָאגְן אִיבֶּערְגֶעטַאנְצְן?

נָאר וָואס דֶען, הָאט ר' מֹשֶׁה לֵייבּ זי"ע גֶעעֶנְטְפֶערְט, אַז וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז דוּרְךְ גֶעגַאנְגֶען אַ אִידִישֶׁע הוֹיז און עֶר הָאט גֶעזֶעהְן ווִי די אִידְן טוּעֶן וָואס עֶר הָאט זֵיי גֶעהֵייסְן, אִיז עֶר גֶעוָוארְן זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ, און עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טַאנְצְן "דָא וואוינְט אַ אִיד" "דָא וואוינְט אַ אִיד".

וֶוען עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט די תּוֹרָה הָאט עֶר זִיךְ אַלֵיינְס אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט און אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טַאנְצְן "דָא וואוינְט אַ אִיד" "דָא וואוינְט אַ אִיד"!

שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח

די גְמָרָא זָאגְט (סוֹטָה ב.): **קָשֶׁה זִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף**, און אוֹיךְ (פְּסָחִים קיח.): **קָשָׁה פַּרְנָסָתוֹ שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף**, אַ שִׁידוּךְ און פַּרְנָסָה זֶענֶען אַזוֹי שְׁוֶוער ווִי קְרִיעַת יַם סוּף.

אִין דֶעם טָאג שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, הָאט דָאךְ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעשְׁפָּאלְטְן דֶעם יַם פַאר די אִידִישֶׁע קִינְדֶער, קוּמְט אוֹיס אַז אִין דֶעם טָאג אִיז זֵייעֶר מְסוּגָל צוּ בֶּעטְן פַאר די זַאכְן וָואס זֶענֶען אַזוֹי שְׁוֶוער ווִי קְרִיעַת יַם סוּף, ווַייל אִין דֶעם טָאג אִיז דָאס דָאךְ גֶעוָוארְן גְרִינְג.

דֶערְפַאר דַארְף אַ בָּחוּר אוֹיסְנִיצְן דֶעם טָאג צוּ מִתְפַּלֵּל זַיין פַאר אַ גוּטֶע שִׁידוּךְ, און וֶוער עֶס הָאט שׁוֹין זוֹכֶה גֶעוֶוען חֲתוּנָה צוּ הָאבְּן דַארְף מִתְפַּלֵּל זַיין פַאר שָׁלוֹם בַּיִת, און אַזוֹי

אויף פאר פַּרְנָסָה בְּרֶיוַח.

און די תְּפִלּוֹת וָואס מֶען בֶּעהְט אִין דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג, אִיז זֵייעֶר שְׁטַארְק מְסוּגָל צוּ פּוֹעֵל'ן אַלֶעס גוּטְ'ס בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ חֵלֶק ט"ז עֶרֶךְ שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח)

אִיךְ ווִיל הֶערְן דַיין קוֹל

דֶער מֶדְרָשׁ זָאגְט (שְׁמוֹת רַבָּה כ"א, ה): אַז וֶוען דִי אִידְן הָאבְּן גֶעאַרְבֶּעט שְׁוֶוער אִין מִצְרַיִם, דִי מִצְרִיים הָאבְּן זֵיי גֶעפַּיינִיגְט, הָאבְּן זֵיי אוֹיפְגֶעהוֹיבְּן דִי אוֹיגְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן גֶעשְׁרִיגְן צוּ אִים, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵיי גֶעהָאלְפְן אוּן אַרוֹיסְגֶענוּמֶען פוּן מִצְרַיִם מִיט זַיין שְׁטַארְקֶע הַאנְט, אָבֶּער נָאכְדֶעם וָואס זֵיי זֶענֶען אַרוֹיס, הָאבְּן זֵיי שׁוֹין נִישְׁט גֶערֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט דָאךְ גֶעוָואלְט הֶערְן זֵייעֶר קוֹל נָאכְאַמָאל, וָואס הָאט עֶר גֶעטוּהְן?

עֶר הָאט אָנְגֶערֵייצְט פַּרְעֹה אַז עֶר זָאל זֵיי נָאכְלוֹיפְן, אוּן אַזוֹי הָאבְּן זֵיי וַוייטֶער גֶעשְׁרִיגְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַ גֶעוַואלְדִיגֶע הִתְחַזְקוּת פַאר יֶעדְן אִיד, אַז אַלֶע צָרוֹת וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט אִיז נָאר וַוייל דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער ווִיל הֶערְן זַיין קוֹל, אוּן ווִי נָאר עֶר וֶועט עֶפֶענֶען דִי מוֹיל אוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶועט עֶר גֶעהָאלְפְן וֶוערְן.

אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט שֵׂכֶל אוּן יִשּׁוּב הַדַעַת, קֶען עֶר זִיךְ אַיינְשְׁפָּארְן אַסַאךְ צָרוֹת, עֶר הֵייבְּט שׁוֹין אָן צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר וַוארְט נִישְׁט בִּיז דִי צָרוֹת קוּמֶען, עֶר דַאנְקְט אוּן עֶר לוֹיבְּט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס עֶר הָאט, אוּן אַזוֹי דַארְף עֶר נִישְׁט בַּאקוּמֶען קֵיין צָרוֹת צוּ עֶפֶענֶען זַיין מוֹיל צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַא"שׁ חֵלֶק ט"ז עֶרֶךְ שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח)

פֶּסַח שֵׁנִי

פון די מִצְוָה פון פֶּסַח שֵׁנִי, זעהט מען אַ שְׁטאַרְקֶע הִתְחַזְקוּת פאר אַ יֶעדְן איד אין יֶעדְן מַצָּב. אַזוֹי ווי מען זעהט אַז עס זענען געווען מענטשן וואס זענען געווען טָמֵא, בשעת'ן מאכן דעם ערשטן קָרְבַּן פֶּסַח, אָבער זיי האבן נישט אויפגעגעבן, נאר זיי זענען געקומען צום צַדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּינוּ און גע'טַעֲנָה'ט: "לָמָּה נִגָּרַע? - פארוואס זאלן מיר זיין ווייניגער פון יעדן? מיר ווילן אויך מַקְרִיב זיין דעם קָרְבַּן פֶּסַח", און דער אייבערשטער האט געזאגט אַז זיי זענען גערעכט, און זיי וועלן קענען מאכן דעם קָרְבַּן פֶּסַח אין "פֶּסַח שֵׁנִי".

די זעלבע איז ביי יעדן איד, סיי ווען ער גיבט זיך אַ כאפ, אַז עס איז אים אַריבער געלאפן אַסאך טעג חֳדָשִׁים און יארן מיט גארנישט, דארף ער געדענקן אַז עס איז קיינמאל נישט שפעט, ער קען נאך אנהייבן "פון יעצט" צו זיין אַן ערליכער איד, אַזוֹי ווי די אידן האבן פארפאסט דעם ערשטן קָרְבַּן פֶּסַח, וואס דעמאלטס איז געווען די ערשטע מאל וואס די אידן זענען אַריינגעקומען אין די קְדוּשָׁה, און פון דעסט וועגן האבן זיי געהאט אַ תַּקָּנָה, די זעלבע איז ביי יעדן איד.

דער צַדִּיק רֶבִּי יִשְׂרָאֵל סאלאנטער ז"ל, איז אַמאל אַריינגעקומען צו אַ שוסטער, אַביסל שפעט ביינאכט, ער האט אים איבערגעבעטן פארן קומען אַזוֹי שפעט, אָבער מַמָּשׁ יעצט האט זיך אים צוריסן די שיך, און ער וויל וויסן אויב ער קען אים עס נאך יעצט פארעכטן.

האט דער שוסטער געזאגט: "ווי לאנג די ליכט ברענט נאך, קען איך עס נאך פארעכטן".

רֶבִּי יִשְׂרָאֵל ז"ל איז מורא'דיג נִתְעוֹרֵר געווארן פון די ווערטער וואס ער האט יעצט געהערט, "דאס איז דאך אַ געוואלדיגע מוּסַר הַשֵּׂכֶל, 'ווי לאנג די ליכט, וואס דאס איז די נְשָׁמָה, ברענט נאך, קען מען אַלעס פארעכטן'", און ער פלעגט דאס איבער'חזר'ן זיין גאנץ לעבן, "ווי לאנג אַ מענטש לעבט נאך, קען ער נאך אַלעס פארעכטן".

און דאס גייט צוזאמען מיט וואס דער הייליגער רֶבִּי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח): "קיין יֵאוּשׁ איז גארנישט פארהאנדן", "אויב דו גלייבסט אַז דו קענסט פארדארבן, גלייב אַז דו קענסט אויך פארעכטן" (שם קי"ב), ווייל ווי לאנג אַ מענטש לעבט קען ער נאך אַלעס פארעכטן.

אָבער נאך אַ זאך זעען מיר, אַז דאס מוז גיין דורך אַ צַדִּיק, אַזוֹי ווי מען זעהט אַז די אידן זענען געגאנגען צום צַדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, און אים געבעטן אַז זיי ווילן אויך מַקְרִיב זיין דעם קָרְבַּן פֶּסַח, און אַזוֹי זענען זיי געהאלפן געווארן, און די זעלבע גייט ווייטער אין אַלע דוֹרוֹת, ווען אַ מענטש מאכט אָפּ אַז ער וויל

תְּשׁוּבָה טוּהְן, עֶר ווִיל זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, אוּן עֶר קוּמְט צוּם צַדִּיק, אוּן עֶר פָאלְגְט וָואס דֶער צַדִּיק לֶערְנְט אִים, וֶועט עֶר זִיכֶער זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש [מכת"י] עֵרֶךְ פֶּסַח שֵׁנִי)

אַ הִימְל מֶענְטְשׁ

נָאךְ אַ זַאךְ לֶערְנֶען מִיר פוּן "פֶּסַח שֵׁנִי". אִין פֶּסַח שֵׁנִי מֶעג מֶען הָאבְּן חָמֵץ אוּן מַצָּה צוּזַאמֶען אִינֶדערְהֵיים, דָאס לֶערְנְט אוּנְז, אַז מֶען קֶען הָאבְּן גַשְׁמִיּוּת אוּן רוּחְנִיּוּת אִינְאֵיינֶעם.

מֶענְטְשְׁן מֵיינֶען אַז אוֹיב ווִיל מֶען זַיין אַ צַדִּיק, אַ "הִימְל מֶענְטְשׁ", דַארְף מֶען זִיךְ אִינְגַאנְצְן אָפְּשֵׁיידְן פוּן דִי וֶועלְט, זִיךְ אַיינְשְׁפַּארְן בַּיי זִיךְ, אוּן נִישְׁט רֶעדְן מִיט קֵיינֶעם.

אָבֶּער דֶער אֱמֶת אִיז אַז חַזַ"ל זָאגְן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ד, ז): פַארְוָואס הֵייסְט דִי הִימְל, שָׁמַיִם? ווַייל עֶס אִיז צוּזַאמְגֶעשְׁטֶעלְט פוּן אֵשׁ וּמַיִם, פוּן פֵייעֶר אוּן ווַאסֶער, צְווֵיי קֶעגְנְגֶעזֶעצְטֶע זַאכְן, ווַאסֶער לֶעשְׁט אוֹיס פֵייעֶר, אוּן פֵייעֶר טְרוּקְנְט אוֹיס ווַאסֶער, אוּן וֶוען דִי בֵּיידֶע זַאכְן שְׁטֶעלְן זִיךְ צוּזַאם, וֶוערְט דָאס אַ הִימְל.

דָאס מֵיינְט אַ "הִימְל מֶענְטְשׁ", פוּן אֵיין זַייט לֶעבְּט עֶר אוֹיף דִי וֶועלְט, עֶר הָאט אַ ווַייבּ אוּן קִינְדֶער, אוּן עֶר הַאנְדְלְט מִיט מֶענְטְשְׁן, אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט אִיז עֶר אַן עֶרְלִיכֶער אִיד, עֶר דַאוֶונְט דְרֵיי מָאל אַ טָאג מִיט מִנְיָן, עֶר כַאפְּט אַרַיין אַ יֶעדְן טָאג, אַ פָּאר פְּסוּקִים חוּמָשׁ, אַ פָּאר פְּרָקִים מִשְׁנַיּוֹת, אַבִּיסְל גְמָרָא, אַבִּיסְל שׁוּלְחָן עָרוּךְ, דָאס אִיז אַ רִיכְטִיגֶער "הִימְל מֶענְטְשׁ".

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק י"ד עֵרֶךְ פֶּסַח שֵׁנִי)

צְדָקָה

די מִצְוָה פוּן צְדָקָה אִיז זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶע מִצְוָה, גְרֶעסֶער פוּן אַלֶע מִצְוֹת, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן ד'): אוֹיפְן פָּסוּק (דְבָרִים ט"ו, ח): פָּתוֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ, אַז צְדָקָה מַאכְט אוֹיף אַ טִיר, צְדָקָה עֶפֶענְט דִי וֶועג אַרַיינְצוּקוּמֶען צוּ דִי קְדוּשָׁה, וֶוען אַ אִיד זֶעהְט אַז עֶס קוּמְט אִים אָן שְׁוֶוער צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶערְשְׁטְן, קֶען עֶר נוּצְן דִי עֵצָה, אוּן גֶעבְּן צְדָקָה, אוּן דָאס וֶועט אִים עֶפֶענֶען דִי טִיר, צוּצוּקוּמֶען צוּם אֵייבֶערְשְׁטְן.

אָבֶער מֶען דַארְף אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ גֶעבְּן דִי צְדָקָה אוֹיף דִי רִיכְטִיגֶע פְּלֶעצֶער, וַוייל אַמָאל קֶען זַיין אַז מֶען גֶעבְּט צְדָקָה פַאר אֵיינֶעם, אוּן יֶענֶער אִיז גָאר אַ שְׁוִוינְדְלֶער, אוּן דִי גֶעלְט גֵייט בִּכְלַל נִישְׁט פַאר צְדָקָה, דֶערְפַאר אִיז דִי אֵיינְצִיגְסְטֶע עֵצָה נָאר צוּ בֶּעטְן אַסַאךְ דֶעם אֵייבֶערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל גֶעבְּן דִי צְדָקָה אוֹיפְן רִיכְטִיגְן פְּלַאץ.

אוּן דִי גְרֶעסְטֶע צְדָקָה אִיז וֶוען מֶען גֶעבְּט פַאר אָרִימֶעלַייט צוּ עֶסְן, בַּיי דֶעם אִיז נִישְׁט שַׁייךְ צוּ פַּאפְּן, אוֹיב עֶר אִיז הוּנְגֶערִיג וֶועט עֶר עֶסְן אוּן אוֹיב נִישְׁט נִישְׁט, אוּן דֶערְפַאר זָאגְן דִי חֲזַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא ט.): אֵין בּוֹדְקִין לִמְזוֹנוֹת, וֶוען אַ מֶענְטְשׁ קוּמְט בֶּעטְן עֶסְן, קוּקְט מֶען אִים נִישְׁט נָאךְ אוֹיב עֶר דַארְף עֶס טַאקֶע הָאבְּן אָדֶער נִישְׁט, וַוייל בַּיי אַנְדֶערֶע צְדָקוֹת קֶען זַיין אַז דֶער מֶענְטְשׁ אִיז אַ לִיגְנֶער עֶר זָאגְט אַז עֶר דַארְף דִי גֶעלְט פַאר אַ וִויכְטִיגֶע צְוֶועק, וֶוען בֶּאֱמֶת גֵייט דָאס סְתָּם פַאר נַארִישְׁקֵייטְן, אָבֶער בַּיי עֶסְן קֶען מֶען גְלַייךְ זֶעהְן אוֹיב עֶר מֵיינְט עֶס אֱמֶת'דִיג, אוֹיב עֶר אִיז הוּנְגֶערִיג וֶועט עֶר עֶסְן.

אוּן נָאךְ מֶער וֶוען אֵיינֶער אִיז זוֹכֶה צוּ גֶעבְּן צוּ עֶסְן פַאר אִידְן אוֹיף שַׁבָּת, דָאס אִיז דִי גְרֶעסְטֶע מִצְוָה, פָּשׁוּט צוּ גֶעבְּן צוּ עֶסְן פַאר אַ מִשְׁפָּחָה מִיט הוּנְגֶערִיגֶע קִינְדֶער, הַיינְט אִיז שׁוֹין בָּרוּךְ ה' דָא אִין אַלֶע שְׁטֶעט אַסַאךְ אָרְגֶענֶעזַאצִיעֶס וָואס גֶעבְּן פַאר אָרִימֶעלַייט צוּ עֶסְן אוֹיף שַׁבָּת, אוּן וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס הָאט אַ חֵלֶק דֶערִין, אוּן גֶעבְּט צְדָקָה אַז אִידְן זָאל הָאבְּן צוּ עֶסְן אוֹיף שַׁבָּת, עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין גְרֶעסֶערֶע זַאךְ פוּן דֶעם.

גֵייִן נָאךְ צְדָקָה

אוּן נָאךְ מֶער אִיז חָשׁוּב אֵיינֶער וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ גֵיין צוּזַאמְנֶעמֶען צְדָקָה צוּ הֶעלְפְן אַנְדֶערֶע אִידְן, אוּן דָאס אִיז אוֹיךְ אַ גְרוֹיסֶער תִּיקוּן פַאר אַלֶע עֲבֵירוֹת, וַוייל וֶוען מֶען גֵייט נָאךְ גֶעלְט מוּטְשֶׁעט דָאס אָפּ דֶעם גַאנְצְן מֶענְטְשׁ, אוּן אַקֶעגְן דֶעם וָואס אַ מֶענְטְשׁ הָאט גֶעטוּהְן עֲבֵירוֹת מִיט זַיין גַאנְצְן גוּף, קֶען מֶען מִיטְן גֵיין נָאךְ גֶעלְט דָאס פַארֶערְכְטְן, וָואס דָאס מוּטְשֶׁעט אָפּ דֶעם גַאנְצְן גוּף מִיט דִי גְרוֹיסֶע

מִצְוָה פוּן צְדָקָה.

דֶער הֵיילִיגֶער צַאנְזֶער רַב זי"ע, דֶער הֵיילִיגֶער דִבְרֵי חַיִים, אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר גְרוֹיס מִיט דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה, עֶר הָאט פְלֶעגְט שְׁפֵּייזְן אוּן אַרוֹיסְהֶעלְפְן זֵייעֶר אַסַאךְ אָרִימֶעלַייט אוּן יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת, עֶר פְלֶעגְט אַסַאךְ בֶּעטְן פוּן מֶענְטְשׁ גֶעלְט פַאר צְדָקָה, אוּן פְלֶעגְט שִׁיקְן זַיינֶע קִינְדֶער אַז זֵיי זָאלְן אַרוּם גֵיין אִין דִי הַייזֶער אוּן אִין דִי בָּתֵּי מִדְרָשִׁים נָאךְ גֶעלְט צוּ הֶעלְפְן אִידִישֶׁע קִינְדֶער.

פְלֶעגְט עֶר זָאגְן פַאר זַיינֶע קִינְדֶער אַז וֶוען זֵיי גֵייעֶן נָאךְ גֶעלְט זָאלְן זֵיי גוּט גֶעדֶענְקְן צְווֵיי זַאכְן: 1. אַז זֵיי זָאלְן הָאבְּן צְווֵיי טַאשְׁן, אֵיינְס פַאר דִי גֶעלְט אוּן אַ צְווֵייטֶע פַאר דִי בִּזְיוֹנוֹת וָואס זֵיי וֶועלְן כַאפְּן! 2. אַז זֵיי זָאלְן נִישְׁט וֶוערְן קֵיין שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל! וַוייל אַסַאךְ מָאל בֶּעהְט מֶען בַּיי מֶענְטְשְׁן צְדָקָה אוּן זֵיי גֶעבְּן נִישְׁט, קֶען מֶען וֶוערְן בְּרוֹגֶז, הָאט עֶר זֵיי אָנְגֶעזָוארֶענְט אַז זֵיי זָאלְן נִישְׁט פַיינְט הָאבְּן קֵיין אִידְן, נָאר דַן זַיין יֶעדְן לְכַף זְכוּת.

אוּן אֲפִילוּ וֶוען מֶען גֵייט נָאךְ גֶעלְט אוּן מֶען אִיז נִישְׁט מַצְלִיחַ טָאר מֶען נִישְׁט וֶוערְן צוּפַאלְן פוּן דֶעם, נָאר פְּרוּבִּירְן נָאכְאָמָאל אוּן נָאכְאָמָאל בִּיז מֶען וֶועט מַצְלִיחַ זַיין. בַּיים הֵיילִיגְן צַדִיק רֶבִּי מֹשֶׁה לֵייבּ סַאסוֹבֶער זי"ע הָאט פַאסִירְט אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מַעֲשֶׂה אִין דֶעם עִנְיָן.

ווִי בַּאקַאנְט פְלֶעגְט דֶער צַדִיק אַסַאךְ עוֹסֵק זַיין אִין דִי מִצְוָה פוּן פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, עֶר פְלֶעגְט אַסַאךְ אַרוּם פָאִרְן פוּן לַאנְד צוּ לַאנְד אוּן פוּן שְׁטָאט צוּ שְׁטָאט צוּזַאם צוּ נֶעמֶען גֶעלְט פַאר פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, דָאס אִיז גֶעוֶוען זַיין בַּאלִיבְּטֶע מִצְוָה, אֵיינְמָאל, נָאךְ זַייעֶנְדִיג אַ יוּנְגֶער יוּנְגֶערְמַאן, אִיז עֶר אַרוּם גֶעגַאנְגֶען נָאךְ גֶעלְט צוּזַאם נֶעמֶען צְדָקָה פַאר פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, אָבֶער עֶר הָאט נִישְׁט מַצְלִיחַ גֶעוֶוען, עֶר הָאט נִישְׁט גֶעמַאכְט קֵיין גֶעלְט, אוּן עֶר אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר צוּבְּרָאכְן דֶערְפוּן, עֶר הָאט אָפְּגֶעמַאכְט אַז עֶס אִיז אַ שָׁאד צוּ פַארְבְּרֶענְגֶען צַייט מִיט גֵיין נָאךְ גֶעלְט, עֶר קֶען דָאךְ אִין דִי צַייט זִיצְן אוּן לֶערְנֶען, עוֹסֵק זַיין בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה אוּן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן. עֶר הָאט טַאקֶע אַזוֹי גֶעטוּהְן, עֶר הָאט אָפְּגֶעלָאזְט דָאס גֵיין נָאךְ צְדָקָה, אוּן עֶר הָאט זִיךְ אַיינְגֶעשְׁפַּארְט בַּיי זִיךְ אִין שְׁטוּבּ אוּן זִיךְ גֶעזֶעצְט לֶערְנֶען.

אִינְמִיטְן לֶערְנֶען הֶערְט עֶר ווִי אִינְדְרוֹיסְן טוּט זִיךְ קוֹלוֹת אוּן גֶעשְׁרֵייעֶן, עֶר אִיז גְלַייךְ גֶעלָאפְן צוּ דִי טִיר צוּ זֶעהְן וָואס עֶס גֵייט פָאר, הָאט עֶר גֶעזֶעהְן ווִי מֶען פִירְט אַ אִיד צוּגֶעבִּינְדֶען מִיט אַייזֶענֶע קֵייטְן, אוּן מֶען שְׁלָאגְט אִים אָן מִיט רְצִיחָה, אוּן מֶען פִירְט אִים אִין תְּפִיסָה אַרַיין.

רֶבִּי מֹשֶׁה לֵייבּ סַאסוֹבֶער אִיז גְלַייךְ אַרוֹיס גֶעלָאפְן אוּן עֶר הָאט גֶעפְרֶעגְט דִי פָּאלִיצַיי וָואס הָאבְּן גֶעשְׁלֶעפְּט דֶעם אִיד, "וואוּ אַהִין פִירְט אִיר אִים? וָואס הָאט עֶר גֶעזִינְדִיגְט?" הָאט מֶען אִים גֶעזָאגְט אַז מֶען הָאט גֶעכַאפְּט דֶעם אִיד בַּיי גְנֵיבָה, עֶר הָאט גֶע'גַנְבֶ'ט, אוּן דֶערְפַאר פִירְט מֶען אִים אִין תְּפִיסָה אַרַיין.

ווען דער צדיק האט דאס געהערט האט ער זייער רחמנות באקומען אויף דעם איד, און ער איז געלאפן אין געריכט און זיך געבעטן אז מען זאל דעם איד צורוה לאזן, און ער איז גרייט צו באצאלן אלעס וואס יענער האט גע'גנב'ט. עס איז געווען א גרויסער סכום, אבער דער צדיק איז גלייך ארום געלאפן צוזאמנעמען געלט, ער האט צוזאמגעשטעלט דאס גאנצע געלט, און ער האט עס געגעבן פארן ריכטער, און אזוי האט מען ארויס געלאזט דעם איד אויף דער פריי.

ווען ער איז ארויס פריי, האט דער צדיק אנגעהויבן זאגן מוסר פאר דעם איד: "זעה אפצולאזן דיינע שלעכטע מעשים, האט זיך דען דיר געלוינט די גניבה? מען האט דיר דאך אנגעהאקט די ביינער, קוים וואס דו ביזט ארויס לעבעדיג, פארוואס פעלט דיר אויס די שלעכטע מעשים?" דער איד האט אבער צוריק געזאגט: "וואס איז שוין געשעהן אז מען האט מיר דאס מאל געכאפט? דאס מאל איז מיר עס נישט געלונגען, וועל איך פרובירן נאך אמאל, וועגן איין מאל וואס איך האב נישט מצליח געווען זאל איך אינגאנצן אויפגעבן?"!

דער צדיק רבי משה לייב זי"ע איז זייער נתעורר געווארן פון די ווערטער, "דאס איז דאך ממש פון הימל פאר מיר געזאגט געווארן, ווייל איך האב איינמאל נישט מצליח געווען מיטן גיין נאך צדקה, זאל איך אלעס אפלאזן?!" און ער האט זיך טאקע פון פריש געשטארקט, און ווייטער אנגעהויבן גיין נאך געלט פאר פדיון שבויים, ער האט זיך ווייטער מוסר נפש געווען ארויס צו נעמען אידן פון תפיסה, און דאס איז שוין געבליבן זיין מצוה אין וואס ער האט עוסק געווען זיין גאנץ לעבן.

זעהט מען פון די מעשה אז מען טאר קיינמאל נישט אויפגעבן, אפילו ווען מען איז געגאנגען נאך געלט און מען האט נישט מצליח געווען, זאל מען נישט אויפגעבן, נאר ווייטער ממשיך זיין, און די שכר אויף דעם איז אן א שיעור.

רוחניות'דיגע צדקה

און די זעלבע איז אויך מיט רוחניות'דיגע צדקה, די גרעסטע צדקה איז ווען מען איז מחזק א איד, אז ער זאל ווייטער אנגיין און דינען דעם אייבערשטן, אבער אסאך מאל ווען מען איז מחזק אידן זעהט אויס ווי מען איז נישט מצליח, טאר מען אבער נישט אויפגעבן, נאר ווייטער מחזק זיין אידן, וסוף הכבוד לבוא.

וואויל איז דעם וואס איז זוכה צו געבן צדקה, סיי בגשמיות צו העלפן ארימעלייט, און סיי ברוחניות צו מחזק זיין אידן, וועט ער זיכער זוכה זיין צו אלעס גוטס, וואויל איז אים אויף די וועלט און וואויל איז אים אויף יענע וועלט.

(שיחות מוהרא"ש חלק ה' ערך צדקה)

צו זַיין פְרֵיילִיךְ דַארְף מֶען אֱמוּנָה

דִי טֶבַע פוּן מֶענְטְשְׁן אִיז אַז זֵייעֶר גִיסְטֶע הַאלְט זִיךְ אִין אֵיין טוּישְׁן לוֹיט וִוי אַזוֹי דִי ווִינְט בְּלָאזְט, אַמָאל אִיז מֶען אִין אַ פְרֵיילִיכֶע גִיסְטֶע אוּן אַמָאל אִין אַ טְרוֹיעֶרִיגֶע גִיסְטֶע, עֶס אִיז גֶעוָואנְדְן לוֹיט דִי אוּמְשְׁטֶענְדְן אִין וָואס מֶען גֶעפִינְט זִיךְ.

דִי אַרְבֶּעט פוּן אַ אִיד אִיז אָבֶער צוּ הָאבְּן אַ קְלָארֶע אוּן רֵיינֶע אֱמוּנָה, שְׁטֶענְדִיג גֶעדֶענְקְן אַז אַלֶעס פִירְט נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אוּן דַאן אִיז מֶען שְׁטֶענְדִיג אִין אַ גוּטֶע גִיסְטֶע, וַוייל מֶען וֵוייסְט אוּן מֶען גֶעדֶענְקְט אַז אַלֶעס פִירְט נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער צוּם גוּטְן, אַלֶעס אִיז בֶּאֱמֶת נָאר גוּט.

אוּן צוּ בַּאקוּמֶען אָט דִי רֵיינֶע אֱמוּנָה דַארְף מֶען גֵיין צוּ אַ צַדִיק וָואס עֶר בְּרֶענְגְט אַרַיין אִין זַיינֶע מֶענְטְשְׁן דִי קְלָארֶע אוּן רֵיינֶע אֱמוּנָה, צוּ ווִיסְן אוּן גֶעדֶענְקְן שְׁטֶענְדִיג אַז אַלֶעס פִירְט נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אוּן אַז מֶען זָאל טַאקֶע לֶעבְּן מִיט דֶעם.

דֶער פָּסוּק רוּפְט אָן אַ צַדִיק (בַּמִדְבָּר כ"ז, י"ח): אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹקִים בּוֹ, זָאגְט רַשִ"י שֶׁיוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ כְּנֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דָאס מֵיינְט אַז אַ צַדִיק וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר אִיז שְׁטֶענְדִיג אִין אַ גוּטֶע מַצַב רוּחַ - אִין אַ גוּטֶע גִיסְטֶע, וַוייל עֶר וֵוייסְט אַז עֶר וֶוערְט גֶעפִירְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן עֶר וֶוערְט נִישְׁט צוּבְּרָאכְן אָדֶער טְרוֹיעֶרִיג פוּן קֵיין שׁוּם זַאךְ. אוּן דִי וָואס דְרֵייעֶן זִיךְ בַּיים צַדִיק בַּאקוּמֶען דָאס אוֹיךְ אַז זֵיי וֶוערְן דָבוּק צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זֵיי זֶענֶען שְׁטֶענְדִיג אִין אַ גוּטֶע גִיסְטֶע.

דֶער וַואסֶער טְרֶעגֶער וֶוערְט פְרֵיילִיךְ

אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מַעֲשֶׂה הָאט פַּאסִירְט בַּיים הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב וָואס מֶען זֶעהְט פוּן דֶעם וִוי אַזוֹי אַ מֶענְטְשׁ קֶען טוּישְׁן זַיין גִיסְטֶע פוּן אֵיין טָאג אוֹיפְן צְוֵוייטְן אֲפִילוּ עֶס הָאט זִיךְ גָארְנִישְׁט גֶעטוּישְׁט אִין זַיין לֶעבְּן.

אֵיין טָאג אִיז דֶער הֵיילִיגֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אַרוֹיס גֶעגַאנְגֶען שְׁפַּאצִירְן מִיט זַיינֶע תַּלְמִידִים, עֶר הָאט גֶעשְׁמוּעֶסְט מִיט זֵיי אוּן זֵיי גֶעזָאגְט אַז אַלֶעס וֶוענְדְט זִיךְ אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַלֵיין, אוֹיב אַ מֶענְטְשׁ לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר וֵוייסְט אוּן עֶר גֶעדֶענְקְט אַז עֶר וֶוערְט גֶעפִירְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן דַאן אִיז עֶר אִין אַ גוּטֶע אוּן פְרֵיילִיכֶע גִיסְטֶע, אוּן אוֹיב עֶר פַארְגֶעסְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אִיז עֶר אֵייבִּיג טְרוֹיעֶרִיג אוּן פַארְבִּיטֶערְט.

אַזוֹי גֵייעֶנְדִיג בַּאגֶעגֶענֶען זֵיי דֶעם וַואסֶער טְרֶעגֶער פוּן שְׁטָאט. וֶוען זֵיי הָאבְּן אִים בַּאגְרִיסְט אוּן גֶעפְרֶעגְט וָואס עֶר מַאכְט, הָאט עֶר זִיךְ זֵייעֶר אָפְּגֶעעֶרְדְט אַז עֶס גֵייט אִים זֵייעֶר שְׁוֶוער דָאס לֶעבְּן, עֶס אִיז אִים שׁוֹין נִמְאָס דִי אַרְבֶּעט פוּן דַארְפְן שְׁלֶעפְּן יֶעדְן

טאָג וואָסער פאַר די מענטשן פון שטאָט, ער איז שוין אַלט און שוואַך און ער דאַרף נאָך אַלץ שלעפּן אַזוי שווער, זיין רוקן איז שוין אויסגעדרייט פון שלעפּן די שווערע אַמפּערס, עס איז אים שוין ממש נמאס דאָס לעבן.

דער הייליגער בעל שם טוב האָט גערעדט צו אים און אים שטאַרק מחזק געווען אַז עס וועט נישט אייביג זיין אַזוי שלעכט, עס וועט נאָך קומען גוטע צייטן, און אַפילו יעצט פירט אויף אַלעס דער אייבערשטער צום גוטן, און אַזוי ווייטער האָט ער גערעדט צו אים אַסאַך דיבורי אמונה, אַסאַך גערעדט פונעם אייבערשטן, דער וואָסער טרעגער האָט זיך באַדאַנקט און איז ווייטער געגאַנגען.

אויף צו מאָרגנס איז דער בעל שם טוב נאָכאַמאָל געגאַנגען שפּאַצירן מיט די תלמידים, און זיי האָבן ווידער געטראָפן דעם זעלבן וואָסער טרעגער, אָבער יעצט האָט ער שוין גערעדט גאָר אַנדערש פון נעכטן, יעצט איז ער געווען גוט אויפגעלייגט, ער איז געווען פריילעך, און ווען מען האָט אים באַגריסט און געפרעגט וואָס ער מאַכט, האָט ער געענטפערט: "ברוך ה', געלויבט איז דער אייבערשטער אַז עס גייט מיר אַזוי גוט אין לעבן, איך האָב אַ גוטע פּרנסה, איך ברענג וואָסער פאַר אַלע שטאָטס לייט, און אַפילו איך בין שוין אַלט געבט מיר נאָך דער אייבערשטער די כח צו קענען שלעפּן די שווערע אַמפּערס וואַסער, און נישט נאָר דאָס, נאָר מיינע אַקסלען האָבן זיך שוין אַזוי מסדר געווען ספּעציעל אַז איך זאָל קענען האַלטן די אַמפּערס", און אַזוי ווייטער האָט ער נאָר געדאַנקט און געלויבט דעם אייבערשטן אויף די גוטע פּרנסה וואָס ער האָט.

האָט דער בעל שם טוב געזאָגט פאַר זיינע תלמידים, איר זעהט וואָס דאָ גייט פאָר? דער זעלבער וואָסער טרעגער, די זעלבע אַלט און שוואַך, גאָרנישט האָט זיך נישט געטוישט ביי אים פון נעכטן ביז היינט, אָבער דאָס יאָ אַז ער האָט געהערט דיבורי אמונה, אַז מיר האָבן גערעדט מיט אים נעכטן פונעם אייבערשטן, און איינמאָל ער האָט אַריינגענומען ביי זיך די אמונה אַז אַלעס פירט דער אייבערשטער איז ער שוין אַ נייער מענטש, ער איז שוין געוואָרן פריילעך און גוטמוטיג, און ער רעדט שוין גאָר אַנדערש ווי נעכטן.

גיהנום אויף די וועלט

חז"ל זאָגן (ברכות ט"ו:): **כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנום.** די גיהנום איז נישט נאָר אויף יענע וועלט, די גיהנום איז אויך אויף די וועלט, ווי דער פּסוק זאָגט (תהלים ל"ב, כ"ב): **תמותת רשע רע** - די שלעכטס וואָס דער רשע טוט, דאָס אַליין הרג'עט אים, ער ווערט אַ פאַרביטערטער מענטש, און ער האָט די גיהנום שוין אויף די וועלט. אָבער הקורא קריאת שמע - דאָס איז אמונה, ווען אַ מענטש נעמט אין זיך אַריין

די רֵיינֶע אֱמוּנָה צוּ ווִיסְן אוּן גְלֵייבְּן אַז אַלֶעס פִּירְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דַאן קִילְט עֶר אָפּ זַיין גֵיהִנוֹם, עֶר וֶוערְט אַ פְּרֵייל‍ִיכֶער מֶענְטְשׁ, אוּן עֶר הָאט דֶעם גַן עֵדֶן אוֹיף דִי וֶועלְט.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה זִיךְ צוּ דְרֵייעֶן בַּיי עֶרְלִיכֶע אִידְן בַּיי צַדִיקִים, אוּן עֶר אִיז מְקַבֵּל זֵייעֶרֶע לִמוּדִים, דַאן וֶועט זַיין לֶעבְּן גֶעטוֹישְׁט וֶוערְן אִינְגַאנְצְן צוּם גוּטְן. עֶר וֶועט וֶוערְן אַ פְּרֵייל‍ִיכֶער מֶענְטְשׁ, אַ גֶעדוּלְדִיגֶער מֶענְטְשׁ, עֶר וֶועט נִישְׁט אַזוֹי שְׁנֶעל זִיךְ אוֹיפְרֶעגְן, אוּן עֶר וֶועט שְׁטֶענְדִיג זַיין אִין אַ גוּטֶע גִיסְטֶע. וואוֹיל אִיז אִים אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן וואוֹיל אִיז אִים אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ד' עֶרֶךְ רוּחַ וְחֵלֶק י' עֶרֶךְ גֵיהִנוֹם)

צְוֵויי צוֹימֶען

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן ח'): אַז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ דַארְף אוֹיף דִי וֶועלְט דוּרְךְ גֵיין אוֹיף גָאר אַ שְׁמָאלֶע בְּרִיק, אוּן דֶער עִיקָר אִיז אַז מֶען זָאל נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן צוּ גֵיין.

דָאס מֵיינְט אַז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ אוֹיף דִי וֶועלְט אִיז יֶעדֶע מִינוּט אִין אַ גְרוֹיסֶע סַכָּנָה אַזוֹי וִוי אַ מֶענְטְשׁ גֵייט אוֹיף אַ שְׁמָאלְן בְּרִיק וואוּ מֶען קֶען יֶעדֶע מִינוּט אַרָאפְּפַאלְן חַס וְשָׁלוֹם, אָבֶּער דֶער עִיקָר אִיז אַז מֶען דַארְף אָנְגֵיין אִין לֶעבְּן מִיט אַ שְׁטַארְקֵייט אוּן נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן.

שְׁטֶעלְט זִיךְ אָבֶּער אַ פְּרַאגֶע, אַז עֶס אִיז יָא אַזַא גְרוֹיסֶע סַכָּנָה פוּן אַרָאפְּפַאלְן יֶעדֶע מִינוּט, וִוי אַזוֹי קֶען מֶען זָאגְן אַז מֶען זָאל נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן? נָאר וֶוען מֶען בּוֹיעֶט אַ פֶּעסְטֶע צוֹים בַּיי דִי צְוֵויי זַייטְן פוּנֶעם בְּרִיק, דֶעמָאלְטְס קֶען מֶען גֵיין דֶערוֹיף מִיט אַ זִיכֶערְקֵייט אוּן נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן.

וָואס זֶענֶען דִי צְוֵויי צוֹימֶען? שִׂמְחָה אוּן תְּפִלָּה. וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט דִי צְוֵויי זַאכְן עֶר הַאלְט זִיךְ פְרֵיילִיךְ, אוּן עֶר קוּקְט נָאר אוֹיף דִי גוּטֶע זַאכְן וָואס עֶר הָאט, אוּן פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט הֶערְט עֶר נִישְׁט אוֹיף צוּ בֶּעטְן אוּן מוּטְשֶׁען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף וָואס עֶר דַארְף, דֶעמָאלְטְס דַארְף עֶר נִישְׁט מוֹרָא הָאבְּן אוֹיף דִי וֶועלְט, וַוייל אַלֶעס וֶועט וֶוערְן גוּט.

וֶוען דַארְף מֶען זַיין אַן עַקְשָׁן?

אוּן דֶערְפַאר אוֹיף דִי צְוֵויי זַאכְן אוֹיף שִׂמְחָה אוּן אוֹיף תְּפִלָּה דַארְף מֶען זַיין גָאר אַ גְרוֹיסֶער עַקְשָׁן, וַוייל לוֹיט וִויפִיל מֶענְטְשְׁן לַיידְן צוּזַאמֶען דָא אוֹיף דִי וֶועלְט, יֶעדֶער אֵיינֶער הָאט זִיךְ זַיינֶע זַאכְן וָואס גֵייעֶן נִישְׁט וִוי אַזוֹי עֶר וִויל, אוּן פוּן דֶעם וֶוערְט מֶען זֵייעֶר טְרוֹיעֶרִיג, אוּן דִי טֶבַע פוּנֶעם מֶענְטְשׁ צִיהְט אִים מֶער צוּ טְרוֹיעֶר, וִוי צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ, אוּן דֶערְפַאר דַארְף מֶען זַיין אַ גְרוֹיסֶער עַקְשָׁן אוֹיף דֶעם, "אֲפִילוּ אִיךְ וָואלְט נִישְׁט גֶעדַארְפְט זַיין פְרֵיילִיךְ יֶעצְט צוּלִיב דָאס אוּן דָאס, וֶועל אִיךְ זִיךְ אָבֶּער עַקְשָׁ'נֶען צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ".

אוֹיךְ דַארְף מֶען הָאבְּן גְרוֹיס עַקְשָׁנוּת אוֹיף תְּפִלָּה, וַוייל פַּאקְטִישׁ זֶעהְט מֶען אַז מֶענְטְשְׁן וֶוערְן אָפְּגֶעקִילְט פוּן תְּפִלָּה, וַוייל אַסַאךְ מָאל זֶעהְט מֶען אַז מֶען בֶּעהְט אֵיינְמָאל אוּן נָאכְאַמָאל אוּן מֶען וֶוערְט נִישְׁט גֶעהָאלְפְן, בִּיז מֶען פִילְט מַמָשׁ וִוי מֶען רֶעדְט צוּ דִי וַואנְט, אוּן דֶערְפַאר הֶערְט מֶען אוֹיף צוּ בֶּעטְן, דֶערְפַאר דַארְף מֶען הָאבְּן אַ שְׁטַארְקֶע עַקְשָׁנוּת אוֹיף תְּפִלָּה, וַוייל וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ וֶועט נִישְׁט אָפְּלָאזְן תְּפִלָּה, עֶר וֶועט בֶּעטְן אוּן בֶּעטְן אָן אוֹיפְהֶער, וֶועט עֶר זִיכֶער בַּאקוּמֶען וָואס עֶר וִויל.

דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת י'): "אַ מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט צוּרִיק הַאלְטְן פוּן בֶּעטְן

דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אֲפִילוּ וֶוען עֶר זֶעהְט אַז עֶס לִיגְט שׁוֹין אַ שְׁוֶוערְד אוֹיף זַיין הַאלְז, זָאל עֶר וַוייטֶער בֶּעטְן" דָאס מֵיינְט אַז אֲפִילוּ עֶס זֶעהְט שׁוֹין אוֹיס ווִי דִי מַצָּב אִיז פַארְלוֹירְן, עֶס אִיז מֶער נִישְׁטָא וָואס צוּ טוּהְן, קֶען מֶען נָאךְ אַלְץ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט הֶעלְפְן.

פַארְוָואס וֶוער אִיךְ נָאכְנִישְׁט גֶעהָאלְפְן?

דֶער צַדִּיק הרה"ק רֶבִּי נָחוּם טְשֶׁערְנָאבְּלֶער זי"ע הָאט גֶעזָאגְט, פַארְוָואס זֶעהְט מֶען אַמָאל אַז מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן מֶען וֶוערְט נִישְׁט גֶעהָאלְפְן? הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַז פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן קוּמְט שְׁטֶענְדִיג גוּטֶע הַשְׁפָּעוֹת פַארְן מֶענְטְשׁ, ווַייל בַּיים כִּסֵא הַכָּבוֹד בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֵיין אִיז נָאר חֲסָדִים אָן קַיין שׁוּם דִינִים, אָבֶּער בִּיז דִי הַשְׁפָּעוֹת קוּמֶען אָן צוּם מֶענְטְשׁ דַארְף עֶס דוּרְךְ גֵיין אַסאךְ הֵיכָלוֹת אוּן וֶועלְטְן, אוּן וֶוען דִי הַשְׁפָּעָה גֵייט אַרוֹיס פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּם עֶרְשְׁטְן הֵיכָל, אִיז דָארְט דָא מְקַטְרְגִים וָואס טַעְנָה'ן אַז עֶס קוּמְט זִיךְ נִישְׁט פַארְן מֶענְטְשׁ דִי זַאכְן, דֶעמָאלְטְס דַארְף דֶער מֶענְטְשׁ נָאכְאַמָאל בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן מִיט דֶעם אִיז עֶר מְעוֹרֵר רַחֲמִים אַז דִי הַשְׁפָּעוֹת זָאלְן גֵיין וַוייטֶער צוּ דִי צְווֵייטֶע הֵיכָל, אוּן דָארְט בְּלַייבְּט עֶס שְׁטֶעקְן בִּיז דֶער מֶענְטְשׁ בֶּעהְט נָאכְאַמָאל דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אַזוֹי וַוייטֶער אוּן וַוייטֶער.

וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ הָאט שֵׂכֶל אוּן עֶר הֶערְט נִישְׁט אוֹיף צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, וֶועט עֶס דוּרְךְ גֵיין אַלֶע וֶועלְטְן אוּן עֶס וֶועט אָנְקוּמֶען אַלֶע גוּטֶע הַשְׁפָּעוֹת צוּם מֶענְטְשׁ. אָבֶּער דִי פְּרָאבְּלֶעם אִיז אַז מֶען בֶּעהְט אֵיין מָאל אוּן אַ צְווֵייטֶע מָאל אוּן אַ דְרִיטֶע מָאל, אוּן וֶוען מֶען זֶעהְט נִישְׁט דִי יְשׁוּעָה, הֶערְט מֶען אוֹיף צוּ בֶּעטְן, אוּן דֶערְוַוייל אִיז דַיין יְשׁוּעָה גֶעבְּלִיבְּן עֶרְגֶעץ שְׁטֶעקְן אוֹיפְ'ן וֶועג, אוּן עֶס ווַוארְט אַז דוּ זָאלְסְט וַוייטֶער בֶּעטְן נָאךְ עֶטְלִיכֶע מָאל אוּן דֶעמָאלְטְס וֶועט עֶס אָנְקוּמֶען.

וואוּיל אִיז דֶער וָואס שְׁטַארְקְט זִיךְ מִיט גְרוֹיס עַקְשָׁנוּת מִיט בֵּיידֶע זַאכְן, סַיי צוּ זַיין פְרֵיילִיךְ שְׁטֶענְדִיג, אוּן סַיי צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מִיט עַקְשָׁנוּת, נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, דֶעמָאלְטְס וֶועט מֶען הָאבְּן אַ גְלִיקְלִיךְ אוּן גֶעשְׁמַאקֶע לֶעבְּן בְּרוּחֲנִיוּת וְגַשְׁמִיּוּת, אָמֵן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ו' עֵרֶךְ עַקְשָׁן)

קוּקְן אוֹיף יֶענֶעם

דִי ווִיכְטִיגְסְטֶע שְׁלִיסְל צוּ דִי הַצְלָחָה פוּנֶעם מֶענְטְשׁ אִיז אַז מֶען זָאל קֵיינְמָאל נִישְׁט קוּקְן וָואס אַ צְוֵוייטֶער וֶועט זָאגְן, נִישְׁט זַיין דֶערְשְׁרָאקְן: ״וָואס וֶועט זַיין אוֹיבּ אִיךְ וֶועל מַאכְן אַ טָעוּת אוּן יֶענֶער וֶועט מִיר אוֹיסְלַאכְן?״, נָאר מֶען דַארְף צוּ טוּהְן וָואס מֶען הָאט צוּ טוּהְן, אוּן אוֹיבּ מֶען מַאכְט אַ טָעוּת, קוּק מֶען נִישְׁט צוּרִיק אוֹיבּ אֵיינֶער לַאכְט, נָאר מֶען גֵייט וַוייטֶער אָן מִיט אַ שְׁטַארְקֵייט.

פַארְקֶערְט, דִי אַלֶע טְעוּתִים וָואס מֶען מַאכְט אִין אָנְהוֹיבּ, דָאס הֶעלְפְט צוּ דִי הַצְלָחָה פוּנֶעם מֶענְטְשׁ, ווִי דִי גְמָרָא זָאגְט (שַׁבָּת ק״כ. גִיטִין מ״ג.): אַז דִי עִיקָר הַצְלָחָה קוּמְט וֶוען מֶען מַאכְט טְעוּתִים, וַוייל אַזוֹי קֶען מֶען זִיךְ פַארֶערְכְטְן, אוּן מֶען שְׁטֶעלְט זִיךְ אוֹיפְ׳ן גוּטְן וֶועג.

מֶען זֶעהְט דָאס בַּיי גַשְׁמִיּוּת זֵייעֶר שְׁטַארְק. אַ קַארְפֶּענְטֶער, אַ סְטָאלֶער, בִּיז עֶר לֶערְנְט זִיךְ אוֹיס אַרַיין צוּ הַאקְן דֶעם נָאגְל אִין דִי הָאלְץ, צוּקְלַאפְּט עֶר זִיךְ אַסַאךְ מָאל דִי פִינְגֶער מִיטְן הַאמֶער. אַן עֶלֶעקְטֶערִישָׁאן, בִּיז עֶר לֶערְנְט זִיךְ גוּט צוּ דִי פַאךְ, וֶועט עֶר כַאפְּן אִינְצְווִישְׁן אַסַאךְ שַׁאקְ׳ס. אָבֶּער זֵייעֶר עִיקָר הַצְלָחָה אִיז וֶוען זֵיי קוּקְן נִישְׁט אוֹיף דִי דוּרְכְפֶעלֶער, זֵיי קוּקְן נִישְׁט אוֹיבּ מֶען לַאכְט פוּן זֵיי, נָאר זֵיי פְּרוּבִּירְן נָאכְאַמָאל אוּן נָאכְאַמָאל, בִּיז זֵיי לֶערְנֶען זִיךְ גוּט צוּ דִי פַאךְ, אוּן דֶערְנָאךְ וֶוערְן זֵיי גְרוֹיסֶע מוּמְחִים יֶעדֶער אִין זַיין פַאךְ.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיי אִידִישְׁקֵייט, מֶען פְּרוּבִּירְט צוּ טוּהְן גוּטֶע זַאכְן, מֶען שְׁטְרֶענְגְט זִיךְ אָן צוּ לֶערְנֶען אוּן דַאוֶוענֶען אוּן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער מֶען טָאר נִישְׁט וֶוערְן צוּבְּרָאכְן פוּן אַ דוּרְכְפַאל, אוֹיבּ מַאכְט מֶען אַ טָעוּת, קוּקְט מֶען נִישְׁט צוּרִיק נָאר מֶען גֵייט וַוייטֶער, מֶען זֶעהְט וָואס מֶען קֶען וַוייטֶער טוּהְן, אוּן אַוַודַאי קוּקְט מֶען נִישְׁט וָואס אַ צְוֵוייטֶער זָאגְט.

עֶס פִירְט אִין בְּלָאטֶע אַרַיין

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי דֶערְצֵיילְט (סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֶׂה ט): אַז עֶס אִיז גֶעוֶוען צְוֵויי חֲבֵרִים אֵיינֶער אִיז גֶעוֶוען אַ חָכָם אוּן אֵיינֶער אַ תָּם, דֶער חָכָם אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר אַ גְרוֹיסֶער חָכָם, עֶר הָאט גֶעקֶענְט אַסַאךְ חָכְמוֹת, אָבֶּער עֶר אִיז שְׁטֶענְדִיג גֶעוֶוען טְרוֹיעֶרִיג וַוייל עֶר הָאט זִיךְ שְׁטֶענְדִיג גֶעזָארְגְט וָואס אַ צְוֵוייטֶער וֶועט זָאגְן אוֹיף זַיינֶע זַאכְן, אֶפְשֶׁר אֵיינֶער וֶועט אִים אוֹיסְלַאכְן, אוּן אַזוֹי אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען טִיפֶער אוּן טִיפֶער בִּיז עֶר אִיז אָנְגֶעקוּמֶען אִין אַ גֶעדִיכְטֶע בְּלָאטֶע.

ווִידֶער דֶער תַּם אִיז נִישְׁט גֶעוֶוען אַזוֹי קְלוּג, עֶר הָאט נָאר גֶעקֶענְט מַאכְן שִׁיךְ, אוּן דִי שִׁיךְ וָואס עֶר הָאט שׁוֹין גֶעמַאכְט, אִיז אוֹיךְ נִישְׁט

גֶעוֶוען דִי בֶּעסְטֶע שִׁיךְ, עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ שִׁיךְ מִיט דְרַיי עֶקְן... אָבֶּער דֶער תָּם הָאט גָאַרְנִישְׁט גֶעקוּקְט וָואס מֶען לַאכְט פוּן אִים, עֶר אִיז זִיךְ גֶעגַאנְגֶען זַיין וֶועג, עֶר פְלֶעגְט זָאגְן "וָואס הָאבּ אִיךְ מִיט יֶענֶעם? דָאס אִיז מַיין מַעֲשֶׂה אוּן דָאס אִיז יֶענֶעמ'ס מַעֲשֶׂה" אוּן אַזוֹי הָאט עֶר זֵייעֶר שְׁטַארְק מַצְלִיחַ גֶעוֶוען, בִּיז צוּם סוֹף אִיז עֶר גֶעוָוארְן דֶער גְרֶעסְטֶער מִינִיסְטֶער, אַ מִינִיסְטֶער אִיבֶּער אַלֶע מִינִיסְטָארְן.

זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אַז דִי גְרֶעסְטֶע הַצְלָחָה וָואס אַ מֶענְטְשׁ קֶען הָאבְּן אִיז נָאר, וֶוען עֶר גֵייט זִיךְ זַיין וֶועג מִיט אַ שְׁטַארְקֵייט, אוּן עֶר וֶוערְט נִישְׁט צוּבְּרָאכְן וֶוען אַ צְוֵוייטֶער לַאכְט פוּן אִים, אוּן וֶוערְט נִישְׁט צוּבְּרָאכְן פוּן זִיךְ אַלֵיינְס פוּן זַיינֶע אֵייגֶענֶע טְעוּתִים, אוּן אַזוֹי לֶערְנְט מֶען זִיךְ פוּן דִי טְעוּתִים, אוּן מֶען אִיז זֵייעֶר מַצְלִיחַ.

פְּשׁוּטֶע דִמְיוֹנוֹת

דֶער אֱמֶת אִיז אַז רוֹב מָאל וֶוען מֶען מֵיינְט אַז יֶענֶער לַאכְט אִיז עֶס פָּשׁוּט אַ דִמְיוֹן, יֶענֶער טְרַאכְט בִּכְלָל נִישְׁט פוּן דִיר, עֶר הָאט זִיךְ זַיינֶע אֵייגֶענֶע פְּרָאבְּלֶעמֶען מִיט וָואס עֶר אִיז פַארְנוּמֶען, אוּן עֶר הָאט בִּכְלָל נִישְׁט קַיין צַייט צוּ טְרַאכְטְן פוּן דִיר.

רוֹב מַחֲלוֹקֶת הֵייבְּט זִיךְ אָן אַזוֹי, וֶוען מֶען רֶעדְט זִיךְ אַיין אַז דֶער צְוֵוייטֶער וִויל עֶפֶּעס שְׁלֶעכְטְס טוּהן, אִין דִי צַייט וָואס יֶענֶער וִויל בִּכְלָל גָארְנִישְׁט, עֶס אִיז פָּשׁוּט אַ דִמְיוֹן, אוּן אֵיין דִמְיוֹן בְּרֶענְגְט דִי צְוֵוייטֶע, בִּיז מֶען מֵיינְט שׁוֹין אֱמֶת'דִיג אַז יֶענֶער הָאט עֶפֶּעס קֶעגְן דִיר.

אִיךְ דַארְף נִישְׁט דַיין הַאמֶער...

מוֹהַרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א גֶעבְּט אַ מָשָׁל אוֹיף דֶעם, עֶס אִיז גֶעוֶוען אַמָאל אֵיינֶער וָואס הָאט גֶעדַארְפְט אַ הַאמֶער, הָאט עֶר גֶעטְרַאכְט אַז עֶר וֶועט גֵיין צוּ זַיין שָׁכֵן אוּן בָּארְגְן בַּיי אִים אַ הַאמֶער, אִינְצְווִישְׁן הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבְּן טְרַאכְטְן: "מִן הַסְּתָם וֶועט דֶער שָׁכֵן מִיר נִישְׁט וֶועלְן בָּארְגְן אַ הַאמֶער, עֶר וֶועט זִיךְ זִיכֶער אַרוֹיסְדְרֵייעֶן מִיט אַלֶע מִינֵי תֵּירוּצִים!" אוּן דֶער דִמְיוֹן פָארְט וַוייטֶער: "הֲיִתָּכֵן אַז עֶר דְרֵייט זִיךְ אַרוֹיס פוּן מִיר בָּארְגְן דֶעם הַאמֶער?! אִיךְ הָאבּ אִים שׁוֹין גֶענוּג מָאל גֶעבָּארְגְט זַאכְן, אִיךְ הָאבּ אִים שׁוֹין גֶעטוּהן גֶענוּג טוֹבוֹת, מְמֵילָא פַארְוָואס דְרֵייט עֶר זִיךְ יֶעצְט אַרוֹיס, אוּן עֶר וִויל מִיר נִישְׁט בָּארְגְן?!". אוּן עֶס לוֹיפְט אִים וַוייטֶער דִי מַחְשָׁבוֹת: "אִיךְ וֶועל שׁוֹין נְקָמָה נֶעמֶען פוּן אִים, וַוייל עֶר וִויל מִיר גָארְנִישְׁט בָּארְגְן", בִּיז עֶר מַאכְט אָפּ: "אִיךְ וֶועל זִיךְ נִישְׁט לָאזְן פוּן אִים! אִיךְ וֶועל אִים אַרַיינְגֶעבְּן אַלֶע מִינֵי קְלָלוֹת, אוּן אוֹיבּ עֶס פֶעלְט אוֹיס וֶועל אִיךְ אִים נָאךְ גֶעבְּן אוֹיךְ אַ מַתְּנַת יָד, אִיךְ וֶועל אִים גוּט בַּאקְלַאפְּן דִי בֵּיינֶער".

אַזוֹי טְרַאכְטְנְדִיג גֵייט עֶר צוּ זַיין שָׁכֵנ'ס הוֹיז, אוּן אִינְצְווִישְׁן קוּמְט אִים אַרַיין אַ פַארְקֶערְטֶע מַחְשָׁבָה: "וֶוער זָאגְט אַז עֶר וֶועט מִיר נִישְׁט וֶועלְן בָּארְגְן? פַארְוָואס בִּין אִיךְ אַזוֹי גֶערֶעגְט

אוֹיף אִים? פַארְוָואס זָאל אִיךְ זִיךְ קְרִיגְן מִיט אִים?" אָבֶער עֶר וַוארְפְט דָאס גְלַייךְ אָפּ: "נֵיין, עֶר וֶועט מִיר זִיכֶער נִישְט וֶועלְן גֶעבְּן, אוּן נִישְט נָאר דָאס, נָאר עֶר וֶועט מִיר נָאךְ אָנְשְׁרֵייעֶן: 'גֵיי דִיר פוּן דָא, אִיךְ גֶעבּ דִיר נִישְט קֵיין הַאמֶער'".

בִּיז עֶר קוּמְט שׁוֹין אָן צוּם שָׁכֵנְ'ס טִיר, עֶר אִיז שׁוֹין אִינְגַאנְצְן גֶערֶעגְט, עֶר קְלַאפְּט אוֹיפְ'ן טִיר מִיט גְרוֹיס כַּעַס אוּן רְצִיחָה, דֶער שָׁכֵן וֵוייסְט נִישְט בִּכְלַל פוּן דִי גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה, אוּן עֶר עֶפְנְט דִי טִיר בִּתְמִימוּת, אוּן פְּלוּצְלִינְג בַּאפַאלְט אִים יֶענֶער מִיט גְרוֹיסֶע קוֹלוֹת: "דוּ רָשָׁע מְרוּשָׁע! אִיךְ דַארְף נִישְט דַיינֶע טוֹבוֹת! אִיךְ דַארְף נִישְט דַיין הַאמֶער! הַאלְט דִיר מִיט דַיין הַאמֶער, אוּן הַאק דִיךְ אָפּ דַיין קָאפּ דֶערְמִיט!" אוּן עֶר לוֹיפְט גְלַייךְ אַוֶועק.

דֶער שָׁכֵן בְּלַייבְּט שְׁטֵיין פַארְוואוּנְדֶערְט, עֶר וֵוייסְט נִישְט וָואס עֶס הָאט אִים גֶעטְרָאפְן, עֶר וֵוייסְט נִישְט פַארְוָואס זַיין שָׁכֵן אִיז גֶעקוּמֶען, עֶר וֵוייסְט נִישְט פַארְוָואס עֶס קוּמְט אִים דִי קְלָלוֹת, "וָואס הָאבּ אִיךְ מִיךְ דָא פַארְזִינְדִיגְט?".

עֶס גֵייט נִישְט דוּרְךְ קֵיין לַאנְגֶע צַייט, אוּן עֶר הֶערְט שׁוֹין וִוי דִי גַאנְצֶע שְׁטָאט שְׁמוּעֶסְט שׁוֹין אַז עֶר אִיז אַ רָשָׁע מְרוּשָׁע, עֶר הָאט נִישְט אַבִּיסְל גֶעפִּיהְל צוּ בָּארְגְן אַ הַאמֶער פַאר אַ צְוֵוייטְן, דִי גַאנְצֶע שְׁטָאט קָאכְט שׁוֹין, אוּן עֶס הַאלְט שׁוֹין אִינְמִיטְן אַ גְרוֹיסֶע מַחֲלוֹקָה.

אַזוֹי הֵייבְּט זִיךְ אָן רוֹב מַחֲלוֹקֶת, מֶען הֵייבְּט אָן צוּ דִמְיוֹנֶ'ען כְּאִילוּ אֵיינֶער וִויל עֶפֶּעס שְׁלֶעכְטְס טוּהְן, אִין דִי צַייט וָואס קֵיינֶער וִויל גָארְנִישְט קֵיין שְׁלֶעכְטְס, אוּן אַזוֹי וֶוערְט אַ גְרוֹיסֶע מַחֲלוֹקֶת, וָואס שְׁטַאמְט נָאר פוּן דִמְיוֹנוֹת.

דִי וֶועג וִוי אַזוֹי אַרוֹיס צוּ גֵיין פוּן אַלֶע דִמְיוֹנוֹת אִיז נָאר צוּ בֶּעטְן אַסַאךְ דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז מֶען זָאל הָאבְּן אַ רֵיינֶעם שֵׂכֶל, מֶען זָאל נָאר טְרַאכְטְן פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פִירְט דִי וֶועלְט. וואוּ מֶען טְרַאכְט, דָארְט גֶעפִינְט זִיךְ דֶער גַאנְצֶער מֶענְטְשׁ, וֶוען מֶען טְרַאכְט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיז מֶען בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן מֶען בַּאקוּמְט אַ יִשּׁוּב הַדַעַת.

ווארויל אִיז דֶער מֶענְטְשׁ וָואס לֶעבְּט מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן טְרַאכְט נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וֶועט עֶר אַרִיבֶּער גֵיין דִי וֶועלְט בְּשָׁלוֹם.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק ד'
עֵרֶךְ כִּשָׁלוֹן וְחֵלֶק ה' עֵרֶךְ דִמְיוֹנוֹת)

קוּקְן נָאר אוֹיף דִי גוּטְס

דֶער הֵיילִיגֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה הָאט גֶעהַאט אַ תַּלְמִיד וָואס אִיז לֵיידֶער אַרָאפּ פוּן אִידִישְׁן וֶועג בִּיז עֶר אִיז לֹא עָלֵינוּ גֶעוָוארְן אַ גַלָח אוּן דֶערְנָאךְ אַ בִּישׁוֹף, אוּן דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה הָאט זִיךְ זֵייעֶר מְצַעֵר גֶעוֶוען צוּלִיב דֶעם, אַז עֶס הָאט גֶעקֶענְט פַּאסִירְן אַזַא זַאךְ אַז זַיין תַּלְמִיד זָאל אַרוֹיסְגֵיין לְתַרְבּוּת רָעָה.

הָאט דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה פְּרוּבִּירְט זִיךְ צוּ טְרֶעפְן מִיט דֶעם תַּלְמִיד אוּן אִים אַלֵיינְ'ס פְרֶעגְן דִי סִיבּוֹת וָואס הָאבְּן אִים גֶעבְּרֶענְגְט דֶערְצוּ, אוּן עֶר הָאט זִיךְ טַאקֶע גֶעטְרָאפְן מִיט אִים.

הָאט דֶער תַּלְמִיד דֶערְצֵיילְט דִי מַעֲשֶׂה וִוי אַזוֹי עֶס הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן, דָאס אִיז גֶעוֶוען וֶוען עֶר אִיז גֶעוֶוען אַ בָּחוּר עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט אִין דִי יְשִׁיבָה פוּנֶעם נוֹדַע בִּיהוּדָה, אוּן דֶעמָאלְטְס אִיז גֶעוֶוען דִי סֵדֶר אַז דִי בָּחוּרִים הָאבְּן הָאבּ גֶעגֶעסְן "טֶעג", יֶעדְן טָאג הָאבְּן זֵיי גֶעגֶעסְן בַּיי אַ צְוֵוייטְן בַּעַל הַבַּיִת פוּן שְׁטָאט.

אֵיינְמָאל אִין אַן עֶרֶב פֶּסַח הָאט דֶער בָּחוּר גֶעגֶעסְן בַּיי אַ בַּעַל הַבַּיִת, דֶער בַּעַל הַבַּיִת הָאט גֶעמַאכְט אַ קַארְטָאפְל קוּגְל, אָבֶער דֶערְנָאךְ הָאט מֶען גֶעטְרָאפְן אִינֶעם קוּגְל אַ וַוייצְל, הָאט דֶער בַּעַל הַבַּיִת גֶעשִׁיקְט דֶעם בָּחוּר צוּם נוֹדַע בִּיהוּדָה צוּ פְרֶעגְן אוֹיבּ מֶען מֶעג עֶסְן דֶעם קוּגְל, דֶער בָּחוּר אִיז אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען צוּם נוֹדַע בִּיהוּדָה מִיט דִי שְׁאֵלָה,

דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן מְפַלְפֵּל זַיין אִין דִי הֲלָכָה, "עֶס זֶענֶען דָא פּוֹסְקִים וָואס זֶענֶען עֶס מַתִּיר, אוּן עֶס אִיז דָא פּוֹסְקִים וָואס אֲסַרְ'ן, אָבֶער לְמַעֲשֶׂה - הָאט דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה אוֹיסְגֶעפִירְט - הַאלְט אִיךְ אַז עֶס אִיז אָסוּר" אוּן עֶר הָאט אִים גֶעזָאגְט פַארְוָואס עֶר פַּסְקֶ'נְט אַזוֹי.

דֶער בָּחוּר אִיז אָבֶער גֶעוֶוען זֵייעֶר הוּנְגֶערִיג, וַוייל עֶס אִיז גֶעוֶוען עֶרֶב פֶּסַח, אוּן חָמֵץ טָאר מֶען שׁוֹין נִישְׁט עֶסְן, אוּן מַצָה קֶען מֶען נָאכְנִישְׁט עֶסְן, אוּן פוּן גְרוֹיס הוּנְגֶער הָאט זִיךְ דֶער בָּחוּר גֶעמַאכְט דֶעם חֶשְׁבּוֹן אַז דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה הָאט דָאךְ אוֹיסְגֶערֶעכְנְט עֶטְלִיכֶע שִׁיטוֹת וָואס הַאלְטְן אַז מֶען מֶעג עֶס יָא עֶסְן, גֶעטְרַאכְט אוּן גֶעטוּהְן, עֶר הָאט אוֹיפְגֶעגֶעסְן דֶעם גַאנְצְן קוּגְל, אוּן פַארְן בַּעַל הַבַּיִת הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַז דֶער נוֹדַע בִּיהוּדָה הָאט עֶס גֶע'אֲסַרְ'ט, אוּן אַז עֶר הָאט עֶס שׁוֹין פַארְבְּרֶענְט דֶעם קוּגְל.

אָבֶער גְלַייךְ נָאכְן אוֹיפְעֶסְן דֶעם קוּגְל הָאט דֶער יֵצֶר הָרַע אָנְגֶעהוֹיבְּן אַרְבֶּעטְן אוֹיף דֶעם בָּחוּר, "קוּק וִוי אַזוֹי דוּ בִּיזְט אַזוֹי שְׁטַארְק נִכְשָׁל גֶעוָוארְן אַז דוּ הָאסְט גֶעגֶעסְן חָמֵץ וָואס דָאס אִיז אַזוֹי הַארְבּ, אוּן אַזוֹי הָאט עֶר אַרַיינְגֶעבְּרֶענְגְט אִין אִים אַ שְׁטַארְקֶע מָרָה שְׁחוֹרָה אוּן יֵאוּשׁ אַז עֶר אִיז שׁוֹין דֶערְנָאךְ וַוייל עֶר הָאט עוֹבֵר גֶעוֶוען אוֹיף אַזַא הַארְבֶּע אִיסוּר.

בּײנאַכט װען דער בָּחוּר האָט געדאַרפט לײנען קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַמִּטָּה, האָט ער געטראַכט צו זיך "איך גײ יעצט לײנען קְרִיאַת שְׁמַע? איך האָב דאָך געטוּהן הײנט אַזאַ האַרבּע אִיסוּר", און ער האָט נישט געלײנט קְרִיאַת שְׁמַע, אינדערפרי האָט ער שוין אַוַדאי זיך נישט געוואַשן נעגל וואַסער, ווײל ער האָט דאָך שוין עוֹבֵר געווען אויף אַן אִיסוּר כָּרֵת, און ער איז שוין סײ ווי אָפּגעריסן פוּן כְּלַל יִשְׂרָאֵל, און אַזוֹי איז עס געגאַנגען װײטער און װײטער, פוּן אײן עֲבֵירָה צוּ נאָך אַן עֲבֵירָה, בּיז ער איז אַזוֹי אַראָפּגעפאַלן אַז ער האָט זיך גע'שְׁמַד'ט און ער איז געוואָרן אַ גַלָח, און דערנאָך אַ בִּישׁוֹף.

פאַרשטײט זיך אַז דער נוֹדַע בִּיהוּדָה האָט גערעדט מיט אים, בּיז ער האָט אים מַחְזִיר בִּתְשׁוּבָה געווען, ער האָט אַוועקגעוואָרפן אַלע זײנע נאַרישקײטן, און ער האָט תְּשׁוּבָה געטוּהן.

זעהט מען פוּן די מַעֲשֶׂה די וויכטיגקײט פוּן דאָס וואָס דער רֶבּי לערנט אוּנז אַז מען דאַרף שטענדיג קוקן נאָר אויף די גוטע נְקוּדוֹת וואָס מען האָט, ווײל אויבּ מען וועט זיך נישט שטאַרקן מיט די גוטע זאַכן, נאָר מען וועט קוקן אויף די שלעכטע חֲלָקִים וואָס מען האָט קען מען זיך אַזוֹי ווײט דערקײקלען בּיזן אַוועקגײן אינגאַנצן פוּן אידישקײט רַחְמָנָא לִצְלָן.

און דערפאַר דאַרף מען זיך נאָר שטאַרקן שטענדיג, און קוקן נאָר אויף די גוטע חֲלָקִים וואָס מען האָט, און דאָס פוּן די הויפּט יְסוֹדוֹת וואָס אַ איד דאַרף שטענדיג געדענקען.

דער הײליגער רֶבּי נָתָן האָט געזאָגט אַז מָשִׁיחַ וועט אײנעמען די וועלט דוּרך דעם וואָס ער וועט אַרײנבּרענגען דעם לִימוּד, אַז מען דאַרף זיך נאָר שטאַרקן און נאָר קוקן אויף די גוטע זאַכן וואָס מען טוט און זיך פרײען מיט דעם, און אַזוֹי זאָגן חֲזַ"ל (פְּסִיקְתָּא דְּרַבִּי כַּהֲנָא): אַז מָשִׁיחַ וועט זײן אָנגעטוּהן מיט אַזאַ בֶּגֶד וואָס וועט האָבּן אין זיך די גוטע זאַכן פוּן אַלע אידישע קינדער.

(שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּרֶסְלֶב, מִכְתָּב ב' אַלְפִים ק"ה)

קֵיינְמָאל נִישְׁט גֵיין לֵיידִיג

צַייט אִיז דִי טַייעֶרְסְטֶע זַאךְ וָואס עֶס אִיז דָא אוֹיף דִי וֶועלְט, מֶען קֶען עֶס נִישְׁט קוֹיפְן פַאר קַיין שׁוּם גֶעלְט, דָאס אִיז נָאר אַ מַתָּנָה וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער גֶעבְּט פַארְן מֶענְטְשׁ, אוּן יֶעדֶע מִינוּט צַייט וָואס עֶס גֵייט אַוֶועק לֵיידִיג אִיז אַ פַארְלוּסְט וָואס מֶען קֶען מֶער קֵיינְמָאל נִישְׁט צוּרִיק בַּאקוּמֶען.

אוּן דֶערְפַאר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ זַייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן אוֹיף דִי טַייעֶרֶע צַייט אוּן זֶעהְן אַז עֶס זָאל נִישְׁט אַוֶועק גֵיין לֵיידִיג, נָאר וֶוערְן אוֹיסְגֶענוּצְט אוֹיף דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג. יֶעדֶע מִינוּט וָואס גֵייט אַרִיבֶּער אִיז שׁוֹין אַ גֶעשְׁטָארְבֶּענֶע מִינוּט, עֶס וֶועט קֵיינְמָאל נִישְׁט צוּרִיק קוּמֶען, אוֹיב מֶען הָאט עֶס אוֹיסְגֶענוּצְט וִוי מֶען דַארְף אִיז גוּט, אוּן אַז נִישְׁט אִיז עֶס שׁוֹין דֶערְנָאךְ.

עֶס אִיז בַּאקַאנְט וָואס דֶער הֵיילִיגֶער חַתַם סוֹפֵר זי"ע הָאט גֶעזָאגְט אַז עֶר אִיז גֶעוָוארְן אַ תַּלְמִיד חָכָם פוּן פִינְף מִינוּט, אוּן וֶוען דִי תַּלְמִידִים הָאבְּן זִיךְ גֶעוְואוּנְדֶערְט: "וִוי אַזוֹי קֶען מֶען וֶוערְן אַ תַּלְמִיד חָכָם אִין פִינְף מִינוּט?" הָאט עֶר זֵיי מַסְבִּיר גֶעוֶוען אַז עֶר הָאט גֶערֶעדְט פוּן דִי פִינְף מִינוּט'לֶעךְ וָואס וֶוערְן פַארְוַואסֶערְט בַּיי מֶענְטְשְׁן, אָבֶּער עֶר הָאט דִי קְלֵיינֶע מִינוּט'לֶעךְ אוֹיךְ גוּט אוֹיסְגֶענוּצְט אוּן פוּן דֶעם אִיז עֶר גֶעוָוארְן אַ תַּלְמִיד חָכָם.

אוּן וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאל גוּט קוּקְן וֶוער עֶר זֶעהְן וִוי עֶס גֵייט אִים לֵיידִיג הִיבְּשׁ מֶער פוּן פִינְף מִינוּט, אוּן וֶוען מֶען זָאל צוּזַאם שְׁטֶעלְן דִי אַלֶע פִינְף מִינוּטְן וָואס גֵייעֶן לֵיידִיג בְּמֶשֶׁךְ אַ טָאג, וֶועט עֶס אוֹיסְקוּמֶען צוּ אַסַאךְ שָׁעָה'ן. אָבֶּער וֶוען מֶען זָאל אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ גֵיין לֵיידִיג, קֶען מֶען זִיךְ גָאר אַסַאךְ אַיינְקוֹיפְן אִין דִי קְלֵיינֶע צַייטְן.

פַארְוָואס הָאסְטוּ מִיר נִישְׁט גֶעזָאגְט?

עֶס אִיז גֶעוֶוען בַּיי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אַ גְרוֹיסֶער מֶענְטְשׁ דֶער רָב פוּן טֶשׁעהְרִין זי"ע, עֶר פְלֶעגְט זֵייעֶר שְׁטַארְק הִיטְן אוּן אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט, אוּן אַזוֹי הָאט עֶר זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ מְחַבֵּר זַיין אַסַאךְ סְפָרִים, עֶר הָאט גֶעמַאכְט אַ פֵּירוּשׁ אוֹיף לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן מִיטְן נָאמֶען פַּרְפְּרָאוֹת לְחָכְמָה, אוּן נָאךְ אַסַאךְ סְפָרִים לוֹיטְן רֶבִּינְ'ס לִמוּדִים, אוּן דָאס אַלֶעס אִיז נָאר גֶעוֶוען אִין זְכוּת פוּן זַיין שְׁמִירַת הַזְּמַן.

מֶען דֶערְצֵיילְט אוֹיף אִים אַז עֶר פְלֶעגְט גֵיין שְׁלָאפְן גָאר פְרִי, גְלַייךְ נָאךְ מַעֲרִיב אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען שְׁלָאפְן אוּן אוֹיפְשְׁטֵיין בַּיי חֲצוֹת אוּן לֶערְנֶען בִּיז אִינְדֶערְפְרִי וֶוען עֶר הָאט גֶעדַאוֶוענְט וָתִיקִין.

אָבֶּער אַזוֹי וִוי עֶר אִיז גֶעוֶוען דֶער רָב פוּן שְׁטָאט הָאט עֶר גֶעדַארְפְט מְסַדֵר קִידוּשִׁין זַיין בַּיי יֶעדֶע חֲתוּנָה אִין שְׁטָאט, הָאט עֶר

געהייסן דעם שַמָש אַז עֶר זָאל אִים מֶעלְדְן וֶוען עֶס אִיז דָא אַ חֲתוּנָה אִין שְטָאט, אוּן אַזוֹי הָאט דֶער שַמָש גֶעטוּהְן, עֶר הָאט יֶעדֶעס מָאל אַיינְגֶעמָאלְדְן פַארְן רַב אִיבֶּער דִי חֲתוּנָה, אָבֶּער דֶער רַב פְלֶעגְט גֶעוֶוענְלִיךְ נִישְט גֵיין מְסַדֵר קִידוּשִין זַיין אַלֵיין נָאר עֶר פְלֶעגְט מְכַבֵּד דֶעם דַיין מִיט סִידוּר קִידוּשִין, אוּן עֶר אַלֵיין פְלֶעגְט נִישְט גֵיין צוּ דִי חֲתוּנָה.

אֵיין טָאג וֶוען טְשֶערִינֶער רַב אִיז גֶעגַאנְגֶען דַאוֶונֶען וָתִיקִין הָאט עֶר גֶעזֶעהְן דָארְט אַ חָתָן, פְרֶעגְט עֶר דֶעם חָתָן: "וֶוען הָאסְטוּ חֲתוּנָה גֶעהַאט?", זָאגְט עֶר: "נֶעכְטְן נַאכְט", אִיז דֶער טְשֶערִינֶער רַב צוּגֶעגַאנְגֶען צוּם שַמָש אוּן אִים פָארְגֶעהַאלְטְן: "פַארְוָואס הָאסְטוּ מִיר נִישְט גֶעלַאדְנְט נֶעכְטְן צוּ דִי חֲתוּנָה?" הָאט דֶער שַמָש זִיךְ פַארֶענְטְפֶערְט: "אִיךְ זֶעה דָאךְ אַז דֶער רַב קוּמְט סַיי וִוי נִישְט צוּ דִי חֲתוּנָה, נָאר אִיז מְכַבֵּד דֶעם דַיין מִיט סִידוּר קִידוּשִין, הָאבּ אִיךְ גֶעקְלֶערְט אַז עֶס פֶעלְט נִישְט אוֹיס צוּ רוּפְן דֶעם רַב אִיךְ וֶועל גְלַייךְ זָאגְן פַארְן דַיין וֶוענְן דִי חֲתוּנָה", הָאט אִים דֶער רַב גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אָבֶּער דוּ הָאסְט מִיר אָנְגֶעוֶוואוֹירְן אַ נַאכְט פוּן תּוֹרָה", וֶוען דֶער שַמָש הָאט נִישְט פַארְשְטַאנֶען הָאט דֶער רַב אִים מַסְבִּיר גֶעוֶוען אַז גֶעוֶוענְלִיךְ גֵייט עֶר שְלָאפְן פְרִי אוּן שְטֵייט אוֹיף צוּ חֲצוֹת צוּ לֶערְנֶען, אָבֶּער וֶוען עֶס אִיז דָא אַ חֲתוּנָה אִין שְטָאט אוּן אַלְס רַב וָואלְט דָאךְ גֶעפַּאסְט אִיךְ זָאל גֵיין צוּ דִי חֲתוּנָה אוּן עֶס וָואלְט גֶענוּמֶען מִסְתָּמָא אַ הַאלְבֶּע נַאכְט אוּן דֶערְנָאךְ בַּיי חֲצוֹת בִּין אִיךְ דָאךְ סַיי וִוי אוֹיף, וָואלְט אִיךְ אוֹיפְגֶעוֶוען אַ גַאנְצֶע נַאכְט, אוּן דֶערְפַאר אֲפִילוּ אִיךְ גֵיי נִישְט צוּ דִי חֲתוּנָה פִיר אִיךְ זִיךְ אָבֶּער אַז וֶוען עֶס אִיז דָא אַ חֲתוּנָה בִּין אִיךְ אוֹיף אַ גַאנְצֶע נַאכְט אוּן אִיךְ לֶערְן תּוֹרָה, אוּן יֶעצְט אַז דוּ הָאסְט מִיר נִישְט אַיינְגֶעמָאלְדְן וֶוענְן דִי חֲתוּנָה, הָאסְטוּ מִיר אָנְגֶעוֶוואוֹירְן אַ נַאכְט פוּן תּוֹרָה... זֶעהְט מֶען וָואס הֵייסְט שְמִירַת הַזְמַן, צוּ אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין.

לֵיידִיג גֵיין בְּרֶענְגְט נִישְט קַיין גוּטְס

אוּן אוֹיסֶער דִי שָאדְן וָואס מֶען הָאט וֶוען מֶען נוּצְט נִישְט אוֹיס דִי צַייט, וָואס דִי צַייט קֶען מֶען שוֹין קֵיינְמָאל נִישְט צוּרִיק בַּאקוּמֶען, אִיז דָאס לֵיידִיג גֵיין פַאר זִיךְ אוֹיךְ אַ גֶעפֶערְלִיכֶע זַאךְ.

חַזַ"ל זָאגְן (כְּתוּבּוֹת נ"ט:): בַּטָלָה מְבִיאָה לִידֵי שִעֲמוּם וְלִידֵי זִמָה - לֵיידִיג גֵיין מַאכְט דֶעם מֶענְטְש מְשוּגָע, אוּן עֶס מַאכְט אִים טוּהְן גְרוֹיסֶע עֲבֵירוֹת, נָאךְ זָאגְן חַזַ"ל (דֶרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא פֶּרֶק ט'): אַז נַיין הוּנְדֶערְט נַיין אוּן נַיינְצִיג מֶענְטְשְן שְטַארְבְּן פוּן לֵיידִיג גֵיין אוּן נָאר אֵיינְס פוּן טוֹיזְנְט שְטַארְבְּט פוּן נַאטִירְלִיכֶע סִיבּוֹת.

לֵיידִיג גֵיין הַרְגֶ'ט אָפּ אַ מֶענְטְש בְּרוּחֲנִיוּת וּבְגַשְמִיוּת. בְּרוּחֲנִיוּת - אַז דֶער מֶענְטְש לֶערְנְט נִישְט אוּן טוּט נִישְט קַיין מִצְוֹת אוּן עֶס בְּרֶענְגְט אִים צוּ הַארְבֶּע עֲבֵירוֹת, אוּן בְּגַשְמִיוּת - וֶוען דֶער מֶענְטְש אַרְבֶּעט נִישְט אוּן טוּט

גָארְנִישְׁט פַאר פַּרְנָסָה וֶוערְט עֶר אַ פוילֶער מֶענְטְש און פַאלְט אַרַיין אִין אַ דִיפְּרֶעסְיֶע און גֵייט אָפְּגֶעְרִיסְן און אָפְּגֶעשְׁלִיסְן, און אַלֶעס הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן פון לֵיידִיג גֵיין.

וֶוען אַ מֶענְטְש ווִיל מַצְלִיחַ זַיין בְּרוּחֲנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת דַארְף עֶר זֶעהְן צו אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט, קֵיינְמָאל נִישְׁט גֵיין לֵיידִיג, אֵייבִּיג זַיין פַארְנוּמֶען מִיט עֶפֶּעס, אָדֶער צו לֶערְנֶען שִׁיעוּרִים כְּסִדְרָן אִין חוּמָשׁ, מִשְׁנַיוֹת, גְמָרָא, אָדֶער מִדְרָשׁ, און אֲפִילוּ וֶוען מֶען לֶערְנְט נָאר אַבִּיסְל אִיז עֶס אויךְ זֵייעֶר חָשׁוּב, אַסַאךְ מָאל לֶערְנְט נִישְׁט אַ מֶענְטְש וַוייל עֶר טְרַאכְט אַז עֶר הָאט צוּפִיל צו לֶערְנֶען און דֶערְפַאר טוּט עֶר גָארְנִישְׁט און עֶר גֵייט לֵיידִיג, אָבֶּער וֶוען עֶר זָאל ווִיסְן אַז אַבִּיסְל אִיז אויךְ גוּט, וָואלְט עֶר אַרַיינְגֶעכַאפְּט ווִיפִיל עֶר קֶען, אֵיין פָּסוּק חוּמָשׁ, אֵיין מִשְׁנָה, אֵיין מֵימְרָה, אֵיין הֲלָכָה, און גֶעוֶוענְלִיךְ וֶועט עֶר שׁוֹין דֶערְנָאךְ בַּאקוּמֶען דִי אַפֶּעטִיט צו לֶערְנֶען מֶער און מֶער, און אַזוֹי וֶועט עֶר אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט.

און דִי זֶעלְבֶּע אִיז בְּגַשְׁמִיוּת אויךְ. וֶוען אַ מֶענְטְש ווִיל מַאכְן נָאר אַסַאךְ גֶעלְט אויף אַמָאל, דַאן טוּט עֶר גָארְנִישְׁט און עֶר גֵייט לֵיידִיג, אָבֶּער וֶוען עֶר וֶועט פְּרוּבִּירְן צו טוּהְן כָּאטְשׁ וָואס עֶר קֶען אַז עֶר זָאל מַאכְן כָּאטְשׁ עֶפֶּעס גֶעלְט, וֶועט אִים דָאס גֶעבְּן דִי חֵשֶׁק צו גֵיין מֶער און מֶער און מַאכְן מֶער גֶעלְט.

דֶער עִיקָר אִיז צו זַיין פַארְנוּמֶען שְׁטֶענְדִיג, אָדֶער לֶערְנְט מֶען, אָדֶער דַאוֶוענְט מֶען, אָדֶער אַרְבֶּעט מֶען, אָדֶער שְׁלָאפְט מֶען, אָדֶער עֶסְט מֶען, אָדֶער אִיז מֶען פַארְנוּמֶען מִיט אַנְדֶערֶע זַאכְן. אַבִּי נִישְׁט צו גֵיין לֵיידִיג וָואס דָאס הַרְגֶ'ט דֶעם מֶענְטְש אִינְגַאנְצֶן.

כָּאטְשׁ מִיר ווֵייסְן אַז גֶעלְט קוּמְט נָאר פונֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער דֶער מֶענְטְש הָאט נָאךְ אַלְץ דִי בְּחִירָה, אָדֶער זָאל עֶר נֶעמֶען דָאס גֶעלְט וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שִׁיקְט אִים, אָדֶער עֶר זָאל עֶס פַארְטְרַייבְּן פון זִיךְ. אֵיינֶער וָואס הִיט דִי צַייט, דַאן וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שִׁיקְט אִים אַ שֶׁפַע אִיז עֶר גְלַייךְ גְרֵייט עֶס צו נֶעמֶען מִיט צְוֵויי הֶענְט, אָבֶּער אֵיינֶער וָואס גֵייט לֵיידִיג, וֶוען עֶס קוּמְט אִים אַ שֶׁפַע, און אִין יֶענֶע צַייט פַארְבְּרֶענְגְט עֶר דִי צַייט מִיט נַארִישְׁקֵייטְן, גֵייט דִי שֶׁפַע אַוֶועק און עֶר בְּלַייבְּט מִיט גָארְנִישְׁט.

ווַאוֹיל אִיז דֶעם וָואס הִיט דִי צַייט וֶועט עֶר מַצְלִיחַ זַיין בְּרוּחֲנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת און הָאבְּן דִי וֶועלְט מִיט יֶענֶע וֶועלְט אִינְאֵיינֶעם.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָ"אשׁ חֵלֶק ג' עֶרֶךְ בִּיטוּל זְמַן, חֵלֶק ד' עֶרֶךְ בְּטֵלָה, וְחֵלֶק ה' עֶרֶךְ זְמַן)

רֹאשׁ הַשָּׁנָה

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן ב'): "עֶס אִיז זֵייעֶר גוּט וֶוען מֶען וַוארְפְט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אַרוֹיף אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען פַארְלָאזְט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אוֹיף אִים, אוּן דֶערְפַאר יֶעדְן אִינְדֶערְפְרִי גְלַייךְ וֶוען מֶען שְׁטֵייט אוֹיף אִיז זֵייעֶר גוּט אַז מֶען זָאל אִיבֶּער גֶעבְּן דֶעם טָאג פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, מֶען זָאגְט פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן: "בַּאשֶׁעפֶער אִיךְ גֶעבּ אִיבֶּער דֶעם הַיינְטִיגְן טָאג פַאר דִיר, אַלֶעס וָואס אִיךְ אוּן מַיינֶע קִינְדֶער אוּן אַלֶע וָואס זֶענֶען תָּלוּי אִין מִיר וֶועלְן טוּהְן, זָאל אַלֶעס זַיין וִוי דוּ ווִילְסְט", אוּן אַזוֹי דַארְף מֶען זִיךְ שׁוֹין גָארְנִישְׁט זָארְגְן אוֹיבּ עֶס פִירְט זִיךְ יָא גוּט אָדֶער נִישְׁט, וַוייל מֶען הָאט עֶס דָאךְ אִיבֶּערְגֶעגֶעבְּן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אוֹיבּ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער ווִיל מִיר פִירְן דֶעם טָאג אַנְדֶערְשׁ, ווִיל אִיךְ אוֹיךְ נָאר אַזוֹי וִוי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער ווִיל.

אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז פַאר עֶס קוּמְט אַ שַׁבָּת אָדֶער יוֹם טוֹב, גֶעבְּט מֶען עֶס אִינְגַאנְצְן אִיבֶּער פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן מֶען דַארְף זִיךְ מֶער גָארְנִישְׁט זָארְגְן, צוּ מֶען הָאט יָא יוֹצֵא גֶעוֶועזְן וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין אָדֶער נִישְׁט, וַוייל אִיךְ הָאבּ עֶס אִיבֶּערְגֶעגֶעבְּן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן אִיךְ בִּין מַסְכִּים אַז עֶר זָאל עֶס פִירְן וִוי אַזוֹי עֶר ווִיל.

דֶערְפַאר יֶעצְט רֹאשׁ הַשָּׁנָה וֶוען מֶען הַאלְט בַּיים אָנְהוֹיבּ יָאר, קֶען מֶען אִיבֶּערְגֶעבְּן דִי גַאנְצֶע יָאר פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, "בַּאשֶׁעפֶער אִיךְ גֶעבּ דִיר אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע יָאר, אַלֶע מַיינֶע מַחְשָׁבוֹת, מַעֲשִׂים אוּן דִיבּוּרִים פוּן דֶעם גַאנְצְן יָאר זָאלְן זַיין נָאר אַזוֹי וִוי דוּ ווִילְסְט, אוּן הֶעלְף מִיר אַז אִיךְ זָאל נָאר טוּהְן דַיין ווִילְן דֶעם גַאנְצְן יָאר, אוּן אִיךְ זָאל חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט טוּהְן קַיין שׁוּם עֲבֵירוֹת חַס וְשָׁלוֹם" אוּן אַזוֹי קֶען זִיךְ יֶעדֶער אוֹיסְשְׁמוּעֶסְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶע זַיינֶע רְצוֹנוֹת אוּן כִּיסוּפִים וָואס עֶר הָאט צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

מֶען קֶען זִיךְ גָארְנִישְׁט פָארְשְׁטֶעלְן דִי גְרוֹיסְקֵייט וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זָאגְט אַרוֹיס זַיינֶע רְצוֹנוֹת צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אֲפִילוּ וֶוען עֶר אִיז נָאכְנִישְׁט אַזוֹי וואוּיל, עֶר פִירְט זִיךְ נָאכְנִישְׁט אוֹיף אִינְגַאנְצְן וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, זָאגְט עֶר אָבֶּער כָאטְשׁ פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס עֶר וָואלְט בֶּאֱמֶת גֶעוָואלְט זַיין, וָואס עֶר וָואלְט בֶּאֱמֶת גֶעוָואלְט טוּהְן (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ל"א וְסִימָן ס"ו).

אוֹיבּ דוּ וֶועסְט אַזוֹי טוּהְן וֶועסְטוּ זִיכֶער זוֹכֶה זַיין צוּ אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר אוּן צוּ אַ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה.

(הַנְהָגוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַף ט')

דֶעם קָאפּ אוֹיפְן פְּלַאץ

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"א): "אִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַארְף מֶען הָאבְּן דֶעם

קָאפּ אוֹיפְן פְּלַאץ צוּ טְרַאכְטְן נָאר גוּטְס, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט זִיכֶער נָאר גוּטְס טוּהְן מִיט אוּנְז, אוּן אָנְשְׁרַייבְּן אַ גוּטֶע יָאר".

דָאס אִיז אַזוֹי וִוי דָאס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן כ"א): אַז אַלֶעס וֶוענְדט זִיךְ וָואס דֶער מֶענְטְשׁ טְרַאכְט, וואוּ דֶער מֶענְטְשׁ טְרַאכְט דָארְט אִיז דֶער גַאנְצֶער מֶענְטְשׁ, דֶערְפַאר וואוֹיל אִיז דֶער וָואס הָאט שֵׂכֶל אוּן עֶר טְרַאכְט נָאר גוּטְס אַ גַאנְץ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, "עֶס וֶועט זִיכֶער קוּמֶען דִי יָאר אַ גוּטֶע פֵיינֶע יָאר" "דָאס יָאר וֶועל אִיךְ זִיךְ פִירְן עֶרְלִיךְ" "דָאס יָאר וֶועל אִיךְ הָאבְן גֶעלְט" "דָאס יָאר וֶועל אִיךְ לֶערְנֶען אַסַאךְ תּוֹרָה" "דָאס יָאר וֶועל אִיךְ הָאבְן אַסַאךְ אִידִישׁ נַחַת פוּן מַיינֶע קִינְדֶער" אוּן אַזוֹי וַוייטֶער. אַז אַ מֶענְטְשׁ וֶועט אַזוֹי טוּהְן וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

(הַנְהָגוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַף י"ב)

רֶעדְן וִוי וֵוייבִיגֶער

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"א): "אִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַארְף מֶען זֶעהְן צוּ רֶעדְן וִוי וֵוייבִיגֶער", דֶערְפַאר פִירְן זִיךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ נִישְׁט צוּ רֶעדְן רֹאשׁ הַשָּׁנָה קַיין אִיבְּרִיגֶע זַאכְן.

אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי בְּרֶענְגְט פוּנֶעם הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן קי"ג): אַז יֶעדֶער מֶענְטְשׁ פַּסְקֶ'נְט אוֹיף זִיךְ אַלֵיין אַלֶע גְזֵירוֹת, מֶען פְרֶעגְט דֶעם מֶענְטְשׁ אוֹיף אַ צְוֵוייטְן: "וָואס הָאלְסְטוּ קוּמְט זִיךְ פַאר יֶענֶעם וָואס הָאט גֶעטוּהְן דָאס אוּן דָאס?" אוּן דֶער מֶענְטְשׁ עֶנְטְפֶערְט: "פַאר אַזַא זַאךְ קוּמְט אִים אַ גְרוֹיסֶע עוֹנֶשׁ!" אוּן עֶר כַאפְּט נִישְׁט אַז יֶעצְט הָאט עֶר גֶע'פַּסְקֶ'נְט אוֹיף זִיךְ אַלֵיינְ'ס.

דֶערְפַאר סְפֶּעצִיעֶל אִין דֶעם טָאג רֹאשׁ הַשָּׁנָה וָואס דֶעמָאלְטְס זֶענֶען אָפְן דִי סִפְרֵי חַיִּים וְסִפְרֵי מֵתִים, מֶען אִיז דָן יֶעדְן מֶענְטְשׁ וָואס עֶס וֶועט פַּאסִירְן מִיט אִים דֶעם גַאנְצְן יָאר, דַארְף מֶען זִיכֶער זַיין גֶעוָוארֶענְט, נִישְׁט צוּ רֶעדְן צוּ אַסַאךְ, וַוייל מֶען קֶען חַס וְשָׁלוֹם פַּסְקֶ'נֶען פַאר זִיךְ אַ שְׁלֶעכְטֶע גְזַר דִין.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס הִיט זַיין מוֹיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן רֶעדְט נִישְׁט וָואס מֶען דַארְף נִישְׁט, וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְן אַ גְלִיקְלִיךְ אוּן גֶעשְׁמַאקֶע יָאר.

(הַנְהָגוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַף י"ד)

זַיין פְרֵיילִיךְ

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"א): "אִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַארְף מֶען זַיין פְרֵיילִיךְ, אוּן אוֹיךְ דַארְף מֶען וֵויינֶען רֹאשׁ הַשָּׁנָה".

בֶּאֱמֶת גֵייט דִי בֵּיידֶע זַאכְן אִינְאֵיינֶעם, פוּן אֵיין זַייט דַארְף מֶען זַיין זֵייעֶר פְרֵיילִיךְ אַז מֶען הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ קֶענֶען קוּמֶען צוּם רֶבִּי'ן וָואס אִיז מְחַזֵּק אוּן שְׁטַארְקְט יֶעדְן צוּרִיק צוּ קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אָבֶּער דָאס טַאקֶע מַאכְט אוֹיךְ וֵויינֶען אוּן חֲרָטָה הָאבְן פַארְוָואס בִּיז יֶעצְט אִיז מֶען נִישְׁט גֶעוֶוען וואוֹיל.

וואוּיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ זַיין פְרַיילִיך רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אוּן וַויינֶען פַאר שִׂמְחָה אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ קוּמֶען צוּם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן, וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְּן אַ פֵיינֶע גוּטֶע יָאר.

(הַנְהָגוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַף ט"ו)

תְּקִיעַת שׁוֹפָר

מוֹהֲרָא"שׁ שְׁלִיטָ"א זָאגְט אַז מֶען קֶען זִיךְ גָארְנִישְׁט פָּארְשְׁטֶעלְן דִי גְרוֹיסֶע עֵת רָצוֹן וָואס עֶס אִיז דָא אִין הִימְל בִּשְׁעַת מֶען בְּלָאזְט שׁוֹפָר, וָואס דֶעמָאלְטְס זֶענֶען אָפְן אַלֶע טוֹיעֶרְן פוּן הִימְל, אוּן מֶען קֶען דֶעמָאלְטְס אוֹיסְ'פוֹעֶלְ'ן אַלֶעס גוּטְס בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

דֶערְפַאר דַארְף מֶען זֶעהְן אוֹיסְצוּנִיצְן דִי עֶטְלִיכֶע מִינוּטְן, אוּן גֶעדֶענְקֶן אַז אַלֶע הַשְׁפָּעוֹת וָואס גֵייעֶן קוּמֶען אַ גַאנְץ יָאר וֶוענְדְט זִיךְ אִין דִי יֶעצְטִיגֶע מִינוּטְן אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, אוּן דַאן וֶועט מֶען הָאבְּן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

אוֹיךְ אִיז דֶעמָאלְטְס דִי צַייט זִיךְ מִתְוַודֶה צוּ זַיין פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף אַלֶעס וָואס מֶען הָאט שְׁלֶעכְטְס גֶעטוּהְן אַ גַאנְץ יָאר, רַבִּי חַיִּים וִויטַאל שְׁרַייבְּט אַז זַיין רֶבִּי דֶער הֵיילִיגֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ פְלֶעגְט זִיךְ מִתְוַודֶה זַיין צְווִישְׁן דִי תְּקִיעוֹת, וַוייל דֶעמָאלְטְס אִיז דֶער שָׂטָן צוּמִישְׁט אוּן עֶר קֶען נִישְׁט מְקַטְרֵג זַיין.

אַוַודַאי קֶענֶען מִיר זִיךְ נִישְׁט פָּארְשְׁטֶעלְן אוֹיף וָואסֶערֶע עֲבֵירוֹת דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ הָאט זִיךְ גֶעדַארְפְט מִתְוַודֶה זַיין, אָבֶער פַאר אוּנְז דַארְף דָאס לֶערְנֶען אַז מִיר זָאלְן זִיךְ מִתְוַודֶה זַיין אוֹיף אוּנְזֶערֶע עֲבֵירוֹת צְווִישְׁן דִי תְּקִיעוֹת, אוּן דַאן וֶועט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוּנְז זִיכֶער מוֹחֵל זַיין אוֹיף וָואס מִיר הָאבְּן שְׁלֶעכְטְס גֶעטוּהְן אוּן מִיר וֶועלְן הָאבְּן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

אוֹיסֶער דֶעם הָאט דֶער שׁוֹפָר בְּלָאזְן אַ סְפֶּעצִיעֶלֶע זַאךְ אַז עֶס אִיז אַ עִנְיָן וָואס מֶען שְׁרֵייט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אָן קַיין וֶוערְטֶער, וָואס דָאס הָאט אַ גֶעוַואלְדִיגֶע כֹּחַ צוּ צוּבְּרֶעכְן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירוֹת.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ה'): אַז נָאכְדֶעם וָואס עֶס אִיז שׁוֹין אַרוֹיס גֶעקוּמֶען דִי גְזַר דִין, קֶען מֶען שׁוֹין נִישְׁט מִתְפַּלֵל זַיין גֶעהֶערִיג, נָאר מֶען דַארְף פַארְשְׁטֶעלְן דִי תְּפִלָּה אַזוֹי וִוי מֶען דֶערְצֵיילְט נָאר אַ מַעֲשֶׂה, אַז דִי מְקַטְרִיגִים זָאלְן עֶס נִישְׁט פַארְשְׁטֵיין, אוּן נִישְׁט מְקַטְרֵג זַיין.

אוּן דָאס אִיז דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן "שׁוֹפָר-בְּלָאזְן", וָואס דָאס אִיז אַ תְּפִלָּה אָן וֶוערְטֶער, מֶען שְׁרֵייט נָאר צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן אוֹיף דֶעם קֶען דֶער שָׂטָן נִישְׁט מְקַטְרֵג זַיין, וַוייל עֶר פַארְשְׁטֵייט עֶס בִּכְלַל נִישְׁט, אַזוֹי וִוי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין דִי פּוֹסְקִים (טוּר אוֹרַח חַיִּים סִימָן תקפ"ה): אֵין שָׂ'טָן וְ'אֵין פֶּ'גַע רַ'ע אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת שׁוֹפָר, וֶוען מֶען בְּלָאזְט שׁוֹפָר, קֶען דֶער שָׂטָן גָארְנִישְׁט מְקַטְרֵג זַיין, וַוייל נָאר דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פַארְשְׁטֵייט דִי קוֹל פוּן דִי תְּקִיעוֹת, אוּן עֶר טוּט מִיט דֶעם וָואס עֶר

טוט.

דֶערְפַאר אִיז יֶעצְט בַּיי דִי תְּקִיעוֹת דִי בֶּעסְטֶע צַייט, זִיךְ צוּ מִיטְכַאפְּן מִיט דִי קוֹלוֹת פוּנֶעם שׁוֹפָר, אוּן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף, אוּן דִי תְּפִלּוֹת וֶועלְן אַרוֹיף גֵיין אִינְאֵיינֶעם מִיט דִי קוֹלוֹת פוּן דִי שׁוֹפָר, אוּן אוֹיסְ'פוֹעֶל'ן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ [מכת"י] תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר)

דִינָא קַשְׁיָא – וְדִינָא רַפְיָא...

עֶס שְׁטֵייט אִין כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל אַז דִי עֶרְשְׁטֶע טָאג רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִיז "דִינָא קַשְׁיָא" - שְׁטְרֶענְגֶע דִינִים, אוּן דִי צְוֵוייטֶע טָאג אִיז שׁוֹין "דִינָא רַפְיָא" - גְרִינְגֶערֶע דִינִים.

עֶס לִיגְט זִיכֶער אִין דֶעם גְרוֹיסֶע סוֹדוֹת, אָבֶער מֶען קֶען עֶס אוֹיךְ מַסְבִּיר זַיין בִּפְשְׁטוּת, אוּן אַרוֹיס נֶעמֶען פוּן דֶעם אַ חִיזוּק פַאר אוּנְז וָואס מִיר הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ זַיין בַּיים רֶבִּי'נֶס צִיּוּן.

דִי עֶרְשְׁטֶע טָאג רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִיז מֶען נָאךְ צוּמִישְׁט פוּן דִי נְסִיעָה וָואס מֶען אִיז גֶעפָארְן, אוּן פוּן דִי אַלֶע מְנִיעוֹת וָואס מֶען הָאט דוּרְךְ גֶעבְּרָאכְן צוּ קֶענֶען אָנְקוּמֶען צוּם רֶבִּי'נְס צִיּוּן אִין אוּמַן, אוּן דֶערְפַאר אִיז אַסַאךְ מָאל נָאךְ שְׁוֶוער זִיךְ צוּזַאם צוּ נֶעמֶען דֶעם עֶרְשְׁטְן טָאג צוּ קֶענֶען גֶעהֶערִיג דַאוֶוענֶען אוּן זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים צִיּוּן, אוּן דֶערְפַאר אִיז דָאס "דִינָא קַשְׁיָא".

אָבֶער דֶעם צְוֵוייטְן טָאג רֹאשׁ הַשָּׁנָה קוּמְט מֶען שׁוֹין אַבִּיסְל צוּ זִיךְ, אוּן מֶען קֶען זִיךְ שׁוֹין אַבִּיסְל אִיבֶער טְרַאכְטְן דִי גֶעוַואלְדִיגֶע זְכִיָּה וָואס מֶען הָאט אַז מֶען הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען אָנְצוּקוּמֶען אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה צוּם רֶבִּי'ן.

אוּן דֶערְפַאר אִיז שׁוֹין דֶעמָאלְטְס "דִינָא רַפְיָא", מֶען אִיז שׁוֹין רוּהִיגֶער אוּן מֶען קֶען זִיךְ שׁוֹין צוּזַאם נֶעמֶען אוּן אוֹיסְבֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן בַּיים דַאוֶוענֶען אוּן בַּיים צִיּוּן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, אוּן אַזוֹי וֶועט מֶען זוֹכֶה זַיין צוּ אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר, אַ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה.

(תּוֹךְ הַנַּחַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה תשע"א)

ראֹש חוֹדֶשׁ נִיסָן

ווען עס קומט חוֹדֶשׁ נִיסָן, איז דעמאלטס די ריכטיגע צייט זיך צו באנייען, צו אנהייבן פון פריש, און פארגעסן אלעס וואס עס איז געווען ביז יעצט.

ווי דער פָּסוּק זאגט אויף חוֹדֶשׁ נִיסָן: (שְׁמוֹת י"ב, ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים, רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה", עס ווערט דריי מאל דערמאנט דערווארט "חָדָשׁ - ניי", דריי מאל איז א חֲזָקָה, אז יעצט איז די ריכטיגע צייט זיך צו באנייען אינגאנצן.

כאטש באמת קען זיך א איד באנייען יעדן טאג, מען מוז נישטווארטן ביז חוֹדֶשׁ נִיסָן, ווי דער הייליגער רבי זאגט (לִיקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן רס"א): אז א איד דארף יעדן טאג אנהייבן פון ניי, אבער יעצט פון חוֹדֶשׁ נִיסָן, פון שַׁבָּת הַחוֹדֶשׁ, קען א מענטש נעמען א פרישע הִתְחַדְּשׁוּת, זיך צו באנייען טאקע אין דעם ענין, אריינצונעמען קלאר אין קאפ אז עס איז נישט קיין חילוק וואס עס איז געווען נעכטן, עס איז נישט קיין חילוק וואס עס וועט זיין מארגן, איך וועל פרובירן צו קוקן אויפ'ן היינטיגן טאג, און זעהן וואס איך קען אויפטוהן גוטע זאכן.

און דערפאר ווען מען ליינט די פָּרָשַׁת הַחוֹדֶשׁ, איז די צייט צו בעטן דעם אייבערשטן: "באשעפער העלף מיר איך זאל זוכה זיין צו די מִדָּה פון הִתְחַדְּשׁוּת, איך זאל יעדן טאג אנהייבן פון ניי, נישט איבערטראכטן וואס עס איז געווען ביז יעצט, און נישט מורא האבן וואס עס וועט זיין ווייטער, נאר איך זאל מיר שטענדיג קאנצענטרירן אויפ'ן יעצטיגן מינוט, וואס איך קען יעצט טוהן גוטע זאכן ברוחניות ובגשמיות, און אזוי וועל איך זייער מַצְלִיחַ זיין".

דאס איז באמת די פָּרָשַׁת הַחוֹדֶשׁ, די מִצְוָה פון קִידּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ, דער אייבערשטער האט געהייסן אז די אידן זאלן ציילן די חֳדָשִׁים לויט די לְבָנָה צו ווייזן אז אידן זענען אזוי ווי די לְבָנָה, סוֹף חוֹדֶשׁ ווערט עס קלענער און קלענער, אבער נאכדעם ווערט עס באנייעט און ווערט צוריק גרויס, אזוי גייט דאס לעבן פון א איד, מען פילט אסאך מאל אז מען פאלט און פאלט, מען ווערט קלענער און קלענער, אבער נאכדעם באנייעט מען זיך און מען ווערט צוריק גרויס, אזוי גייט עס איבער נאכאמאל און נאכאמאל.

שטענדיג אנהייבן פון ניי

דער הייליגער רבי איז געבוירן געווארן ראֹש חוֹדֶשׁ נִיסָן, ווייל דאס איז דער גאנצער ענין פון הייליג'ן רבי'ן, זיך שטענדיג צו באנייען, אזוי ווי דער הייליגער רבי האט דערציילט (שִׁבְחֵי הָרַ"ן סִימָן ו'): אז ער אליין פלעגט שטענדיג אנהייבן פון ניי.

אִין זַײנֶע אִינְגֶע יָארְן, וֶוען עֶס הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט אַז עֶר אִיז אַרָאפְּגֶעפַאלְן בְּרוּחָנִיּוּת, הָאט עֶר נִישְׁט אוֹיפְגֶעגֶעבְן נָאר עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "אִיךְ וֶועל אָנְהֵייבְּן פוּן יֶעצְט, אַזוֹי וִוי אִיךְ וָואלְט נָאךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעדִינְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיךְ הֵייבּ יֶעצְט אָן דִי עֶרְשְׁטֶע מָאל" אַזוֹי פְלֶעגְט עֶר טוּהְן יֶעדֶע מָאל וָואס עֶר אִיז אַרָאפְּגֶעפַאלְן.

און דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט, אַז דָאס פְלֶעגְט זַיין בַּיי אִים יֶעדְן טָאג, אַפָּאר מָאל אַ טָאג, וָואס עֶר אִיז אַרָאפְּגֶעפַאלְן און אָנְגֶעהוֹיבְּן פוּן פְרִישׁ, און אַזוֹי הָאט עֶר מַצְלִיחַ גֶעוֶוען און גֶעוָוארְן אַ גְרוֹיסֶער צַדִּיק.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט: (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן סִימָן רמ"ז): "אַזַא חידוש ווי מִיר אִיז נָאךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעוֶוען" אֵיינֶע פוּן דִי פְּשָׁטִים וָואס אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ הָאבְּן גֶעזָאגְט אוֹיף דֶעם אִיז, אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז גֶעוֶוען אַ גֶעוַואלְדִיגֶער "חִידוּשׁ" טַאקֶע אִין דֶעם עִנְיָן פוּן "הִתְחַדְּשׁוּת", זִיךְ שְׁטֶענְדִיג צוּ בַּאנַייעֶן, און דָאס לֶערְנְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אוֹיס אוֹיף פַאר אוּנְז, אַז מִיר זָאלְן זִיךְ אוֹיךְ שְׁטֶענְדִיג בַּאנַייעֶן, און דֶערְפַאר אִיז זֵייעֶר פַּאסִיג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אִיז גֶעבּוֹירְן גֶעוָוארְן רֹאשׁ חוֹדֶשׁ נִיסָן, וָואס דֶעמָאלְטְס אִיז דִי צַייט שְׁטַארְק מְסוּגָּל זִיךְ צוּ בַּאנַייעֶן.

און דֶער עִיקָּר דַארְף מֶען זִיךְ יֶעצְט בַּאנַייעֶן אִין דִי זַאךְ פוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן צ"ח): אַז אִין וִוינְטֶער שְׁטַארְבְּן אָפּ אַלֶע בֵּיימֶער און גְרָאזְן, און וֶוען עֶס קוּמְט זוּמֶער לֶעבְּן זֵיי אַלֶע אוֹיף, און דֶעמָאלְטְס קֶען זִיךְ דֶער מֶענְטְשׁ מִיטְכַאפְּן מִיט דִי בֵּיימֶער, און זִיךְ אוֹיךְ בַּאנַייעֶן אַזוֹי וִוי זֵיי, און דֶעמָאלְטְס אִיז זֵייעֶר גוּט צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיפְ'ן פֶעלְד צְווִישְׁן דִי גְרָאז און בֵּיימֶער, און דֶער אֱמֶת אִיז, אַז דִי גַאנְצֶע וֶועלְט אִיז אֵיין גְרוֹיסֶע פֶעלְד, און מֶען קֶען אִיבֶּעראַל רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, און דִי גְרָאז און בֵּיימֶער הֶעלְפְן צוּ דֶעם מֶענְטְשׁ צוּ רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן סִימָן תל"ז): אַז יֶעדֶע מָאל וָואס מֶען רֶעדְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זָאל מֶען נָאכְאַמָאל אָנְהֵייבְּן מִיט אַ פְרִישְׁקֵייט, "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִיךְ הֵייבּ פוּן יֶעצְט אָן צוּ זַיין אַן עֶרְלִיכֶער אִיד" וַוייל מִמָּה נַפְשָׁךְ, אוֹיבּ בִּיז יֶעצְט אִיז אוֹיךְ גֶעוֶוען גוּט, וֶועט פוּן יֶעצְט זַיין נָאךְ בֶּעסֶער, און אוֹיבּ אִיז בִּיז יֶעצְט נִישְׁט גֶעוֶוען גוּט, דַארְף מֶען דָאךְ זִיכֶער אָנְהֵייבְּן פוּן פְרִישׁ, פוּן יֶעצְט צוּ זַיין גוּט.

און מֶען הָאט גֶעזֶעהְן אִין אַלֶע צַייטְן, אַז דִי וֶועלְכֶע הָאבְּן זִיךְ שְׁטַארְק אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִין דִי מִדָּה פוּן "הִתְחַדְּשׁוּת", הָאבְּן גָאר שֶׁענֶער מַצְלִיחַ גֶעוֶוען, וַוייל וֶוען מֶען הֵייבְּט אָן שְׁטֶענְדִיג פוּן נַיי, טוּט מֶען אַלֶעס מִיט אַסַאךְ מֶער חֵשֶׁק און גֶעשְׁמַאק.

צְוֶועלְף טֶעג פוּן חוֹדֶשׁ נִיסָן

עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט פוּן צַדִּיקִים (עַיֵּין אַגְּרָא דְכַלָּה, פָּרָשַׁת פְּקוּדֵי): אַז דִי עֶרְשְׁטֶע צְוֶועלְף

טעג פון חודש ניסן איז מסוגל צו בעטן דעם אייבערשטן, אויף אלע גוטע השפעות וואס זאלן קומען אין די צוועלף חדשים פון יאר, למשל די ערשטע טאג פון ניסן, בעהט מען דעם אייבערשטן אויף חודש ניסן: "באשעפער העלף איך זאל האבן א פרייליכן כשר'ן פסח, איך זאל מקיים זיין אלע מצות פון פסח מיט גרויס פרייד, איך זאל נישט האבן חס ושלום קיין ברעקעלע חמץ אין יום טוב פסח, איך זאל זיין געזונט און שטארק דעם חודש, איך זאל האבן אלעס וואס איך דארף אין דעם חודש" און אזוי ווייטער, די צווייטע טאג בעהט מען אויף חודש אייר "באשעפער העלף מיר איך זאל מקיים זיין די מצוה פון ספירה בשלימות, איך זאל מיר פרייען אין ל"ג בעומר", די דריטע טאג בעהט מען אויף חודש סיון, "באשעפער העלף מיר איך זאל מקבל זיין דעם יום טוב שבועות ווי עס דארף צו זיין, איך זאל פון פריש מקבל זיין די תורה מיט פרייד", און אזוי ווייטער בעהט מען אויף יעדן חודש, לויט יענעם חודש, און אזוי וועט מען האבן א ליכטיגע געשמאקע יאר.

מען פירט זיך צו ליינען די ערשטע צוועלף טעג פון חודש ניסן די פרשה פון די נשיאים, יעדן טאג אן אנדערע נשיא, מוהרא"ש שליט"א זאגט אז דאס ליינען די פרשת הנשיאים איז מסוגל פאר אלע מיני ישועות, און ספעציעל איז עס מסוגל פאר שידוכים און פאר שלום בית.

לויט ווי דער הייליגער רבי זאגט (ספר המדות אות חתן חלק ב' סימן ו'): אז די פרשה פון נשיאים איז מסוגל פאר א שידוך, און דאס מיינט שוין אויך פאר שלום בית, און דערפאר קען מען יעצט גאר שטארק אויס'פועל'ן שידוכים און שלום בית.

וואויל איז דעם וואס ניצט אויס דעם חודש ווי עס דארף צו זיין, און בעהט זיך אויס ביים אייבערשטן אלע גוטע זאכן.

(שיחות מוהרא"ש חלק ט"ז חודש ניסן)

רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אַ צְוֵוייטְן

אֵיינֶע פוּן דִי סִימָנִים פוּן אַ אִיד אִיז וָוען עֶר הָאט רַחֲמָנוּת אוֹיף אַ צְוֵוייטְן, עֶר טוּט חֶסֶד מִיט אַ צְוֵוייטְן. דִי גְמָרָא זָאגְט (יְבָמוֹת ע"ט.): שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאוּמָה זוֹ, רַחֲמָנִים, בַּיְשָׁנִים, וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים, אוּן דָאס זֶעהְט מֶען אַז אַ אִיד מִיט אַ אִידִישׁ הַארְץ הָאט רַחֲמָנוּת אוֹיף אַ צְוֵוייטְן אוּן עֶר זוּכְט וָוען עֶר קֶען אַרוֹיס הֶעלְפְן אַ צְוֵוייטְן אִין יֶעדֶע מַצָב.

דֶערְפַאר דַארְף זִיךְ אַ אִיד צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ טוּהְן חֶסֶד, צוּ הֶעלְפְן אַ צְוֵוייטְן, אוּן מִיט דֶעם וַוייזְט עֶר אַרוֹיס אַז עֶר אִיז טַאקֶע אַ אִיד, עֶר הָאט דִי סִימָנִים וָואס אַ אִיד דַארְף צוּ הָאבְּן.

אַן אִינְטֶערֶעסַאנְטֶע מַעֲשֶׂה אִיבֶּער דֶעם עִנְיָן הָאט פַּאסִירְט אִין דִי שְׁטָאט מִינְסְק אִין דִי לִיטָא. עֶס אִיז גֶעוֶוען דַאן אִין דִי צַייט וָוען דִי קָאמֶענִיסְטְן זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּ דִי מַאכְט אִין רוּסְלַאנְד, זֵיי הָאבְּן גֶעהֶערְשְׁט מִיט אַ שְׁטַייפֶע פוּיסְט אוּן זֵיי הָאבְּן נָאר גֶעוָואלְט אוֹיסְרַייסְן אִידִישְׁקַייט, וואוּ עֶס אִיז גֶעוֶוען אַ יְשִׁיבָה אַ תַּלְמוּד תּוֹרָה הָאבְּן זֵיי עֶס פַארְשְׁפַּארְט, אוּן וֶועם מֶען הָאט גֶעכַאפְּט לֶערְנֶען מִיט תַּלְמִידִים הָאט מֶען גְלַייךְ פַארְשִׁיקְט קַיין סִיבִּיר, אוּן וֵוייניג מֶענְטְשְׁן זֶענֶען צוּרִיק גֶעקוּמֶען לֶעבֶּעדִיג פוּן סִיבִּיר.

דַאן הָאט גֶעלֶעבְּט אִין מִינְסְק אַ אִיד מִיטְן נָאמֶען ר' יְהוֹשֻׁעַ אוּן עֶר הָאט זִיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ גֶעוֶוען פַאר לִימּוּד הַתּוֹרָה, עֶר הָאט גֶעעֶפְנְט אַ גְרוֹיסֶע יְשִׁיבָה אִין מִינְסְק, עֶס הָאבְּן גֶעלֶערְנְט דָארְט הוּנְדֶערְט פוּפְצִיג בָּחוּרִים, אָבֶּער אַזוֹי וִוי מֶען הָאט דָאךְ מוֹרָא גֶעהַאט אַז דִי קֶעי זְשִׁי בִּי זָאל זֵיי נִישְׁט כַאפְּן, אִיז עֶר אוֹיפְגֶעקוּמֶען מִיט אַזַא פְּלַאן, דֶער ר' יְהוֹשֻׁעַ הָאט זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט אִין פָארְנְט פוּנֶעם בִּנְיָן אוּן אוֹיסְגֶעקֶערְט דִי גַאס אוּן עֶר הָאט זִיךְ אוּנְטֶער גֶעזִינְגֶען בְּלֶעטֶער גְמָרָא אוֹיף אוֹיסֶענְוֵוייניג, אוּן אִין דִי רֶגַע וָואס עֶר הָאט גֶעזֶעהְן דִי פָּאלִיצֵיי קוּמֶען הָאט עֶר שְׁנֶעל גֶעטוֹישְׁט נִיגוּן, עֶר הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן זִינְגֶען עֶפֶּעס אַנְדֶערְשׁ, אוּן דָאס אִיז גֶעוֶוען אַ סִימָן פַאר דִי בָּחוּרִים אַז זֵיי זָאלְן שְׁנֶעל פַארְשְׁוואוּנְדְן וֶוערְן פוּן אַ הוּנְטֶער טִירְל.

אַזוֹי אִיז עֶס אָנְגֶעגַאנְגֶען פַאר לַאנְגֶע יָארְן, עֶר הָאט גֶעפִירְט דִי יְשִׁיבָה אוּנְטֶער דִי נָאז פוּן דִי קָאמֶענִיסְטְן מִיט מְסִירַת נֶפֶשׁ, אוּן עֶר פְלֶעגְט צוּשְׁטֶעלְן פַאר דִי יְשִׁיבָה גֶעלְט אוּן עֶסְן אַז עֶס זָאל קֶענֶען אָנְגֵיין.

אֵיין טָאג בַּאקוּמְט ר' יְהוֹשֻׁעַ אַ בְּרִיוו פוּן דִי גֶעהֵיים פָּאלִיצֵיי אַז עֶר דַארְף זִיךְ שְׁטֶעלְן פַאר זֵיי. עֶר הָאט גְלַייךְ פַארְשְׁטַאנֶען אַז זֵיי ווִילְן אִים נִישְׁט מְבַשֵּׂר זַיין קַיין בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת, גֶעוֶוענְלִיךְ הָאט אַזַא בְּרִיוו גֶעמֵיינְט אַז עֶר וֶועט פַארְשִׁיקְט וֶוערְן אוֹיף סִיבִּיר פַאר לַאנְגֶע יָארְן, אוֹיב נִישְׁט פַאר אֵייבִּיג.

עֶר הָאט זִיךְ גֶעזֶעגְנְט פוּן זַיין פַאמִילְיֶע אוּן

אִיז אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען צוּ דִי פָּאלִיצֵיי. דָארְט הָאט מֶען אִים גֶעלָאזְט וַוארְטְן עֶטְלִיכֶע שָׁעָה אִינְדְרוֹיסְן, דָאס אִיז גֶעוֶוען אֵיינֶע פוּן זֵייעֶרֶע טַאקְטִיקְן צוּ צוּבְּרֶעכְן מֶענְטְשְׁן. אוּן נָאךְ אַ לַאנְגֶע צַייט הָאט מֶען אִים עֶנְדְלִיךְ אַרַיינְגֶערוּפְן.

וֶוען עֶר קוּמְט אַרַיין צוּם פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט, הָאט אִים יֶענֶער אוֹיפְגֶענוּמֶען מִיט אַ שְׁמֵייכְל, דָאס אִיז אִים גֶעוֶוען זֵייעֶר אִינְטֶערֶעסַאנְט, וַוייל דִי קָאמֶענִיסְטְן הָאבְּן נִישְׁט גֶעווּאוּסְט פוּן קַיין שְׁמֵייכְל צוּ זָאגְן, זֵייעֶרֶע אוֹיסְפָארְשׁוּנְגֶען אִיז גֶעוֶועְנְלִיךְ צוּגֶעגַאנְגֶען מִיט גְרוֹיס כַּעַס אוּן אַכְזָרִיוּת. דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט הֵייסְט אִים זִיךְ זֶעצְן אוּן עֶר הֵייבְּט אָן רֶעדְן: "זָאלְסְט וִויסְן יְהוֹשֻׁעַ'לֶע, אַז אִיךְ וֵוייס פּוּנְקְטְלִיךְ אַלֶעס וָואס דוּ הָאסְט גֶעטוּהְן דָא דִי לֶעצְטִיגֶע יָארְן. מִיר הָאבְּן דָא אוֹיף דִיר פִילֶע פַּאפִּירְן וואוּ עֶס זֶענֶען פַארְשְׁרִיבְּן פּוּנְקְטְלִיךְ וָואס דוּ הָאסְט אַלְץ אָפְּגֶעטוּהְן, אוּן אוֹיף יֶעדֶע פוּן דִי פַּאפִּירְן וָואלְסְטוּ גֶעקֶענְט בַּאקוּמֶען אַ קוֹיל אִין קָאפּ. דוּ הָאסְט טַאקֶע גֶעמֵיינְט אַז מֶען זֶעהְט נִישְׁט וָואס דוּ טוּסְט?! אוּן דוּ וואוּנְדֶערְסְט זִיךְ נָאךְ פַארְוָואס מֶען הָאט דִיךְ אַהֶער גֶערוּפְן?!"

ר' יְהוֹשֻׁעַ אִיז אִינְגַאנְצְן צוּמִישְׁט, עֶר כַּאפְּט נָאכְנִישְׁט וָואס דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט וִויל דָא יֶעצְט. אוּן דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט זָאגְט וַוייטֶער: "אִיךְ בִּין אַ אִיד. אוּן אִיךְ הָאבּ בַּאקוּמֶען יֶעצְט אַ מֶעלְדוּנְג אַז בִּיז זֶעקְס חֳדָשִׁים דַארְף אִיךְ פַארְלָאזְן דִי שְׁטָאט, מֶען פִירְט מִיר אַרִיבֶּער צוּ אַ הֶעכֶערֶע אַמְט אִין מָאסְקֶעוֶוע, אוּן דָא גֵייט קוּמֶען אַ צְוֵוייטֶער אַנְשְׁטָאט מִיר, אוּן דֶערְפַאר אִיז מַיין עֵצָה פַאר דִיר אַז דוּ זָאלְסְט אַנְטְלוֹיפְן פוּן דָא וִוי שְׁנֶעלֶער, דוּ מִיט דַיין גַאנְצֶע מִשְׁפָּחָה, וַוייל אַז נִישְׁט בִּיזְטוּ אִין אַ גְרוֹיסֶע סַכָּנָה", אוּן עֶר הָאט נָאךְ צוּגֶעלֵייגְט אַז עֶר וֶועט אִים הֶעלְפְן צוּ שַׁאפְן דִי נוֹיטִיגֶע פַּאפִּירְן אַז עֶר זָאל זִיךְ קֶענֶען אַרוֹיסְכַאפְּן פוּן דָארְט אוּן פָארְן קַיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ר' יְהוֹשֻׁעַ הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט צוּ זִיךְ קוּמֶען פוּן דָאס וָואס עֶר הָאט נָאר וָואס אִיבֶּערְגֶעלֶעבְּט, דָאס אִיז גֶעוֶוען מַמָּשׁ אַן אָפֶּענֶער נֵס. דִי קָאמֶענִיסְטְן זֶענֶען גֶעוֶוען בַּאקַאנְט מִיט זֵייעֶרֶע גֶעפֶערְלִיכֶע אַכְזָרִיוּת, בַּיי זֵיי הָאט דָאס לֶעבְּן פוּן אַ מֶענְטְשׁ נִישְׁט גֶעשְׁפִּילְט קַיין רָאלֶע, פַאר דִי מִינְדֶעסְטֶע פַארְדַאכְטְן הָאבְּן זֵיי גֶעקֶענְט הַרְגֶ'עֱנֶען אָדֶער פַארְשִׁיקְן מֶענְטְשְׁן וִוי גָארְנִישְׁט. אוּן דָא זִיצְט אַ קָאמֶענִיסְט וָואס וִויל אִים נָאךְ הֶעלְפְן, נָאכְדֶעם וָואס יֶענֶער וֵוייסְט אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעטוּהְן.

דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט וָואס הָאט גֶעזֶעהְן וִוי ר' יְהוֹשֻׁעַ אִיז אַזוֹי פַארְוואוּנְדֶערְט, הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶערוּפְן: "יֶעצְט וֶועל אִיךְ דֶערְצֵיילְן אַ זַאךְ פוּן דִיר וָואס דוּ גֶעדֶענְקְסְט שׁוֹין זִיכֶער נִישְׁט. מִיר זֶענֶען גֶעוֶוען דְרֵיי בְּרִידֶער, אוּנְזֶער פָאטֶער אִיז גֶעשְׁטָארְבְּן וֶוען מִיר זֶענֶען גֶעוֶוען גָאר יוּנְג, אוּנְזֶער מוּטֶער הָאט גֶעאַרְבֶּעט אוּן פְּרוּבִּירְט צוּ בְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה, אָבֶּער עֶס אִיז גֶעגַאנְגֶען זֵייעֶר שְׁוֶוער, זִי הָאט

גֶעהַאט זֵייעֶר אַ קְלֵיינֶע גֶעהַאלְט אוּן זִי הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט זִיךְ אוֹיסְקוּמֶען מִיטְן לֶעבְּן. אֵייבִּיג אִיז זִי גֶעוֶוען שׁוּלְדִיג פַּאר דִי גְרָאסֶערִי, פַּאר דֶעם גְרִינְצֵייג-סוֹחֵר, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער, בִּיז וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען צוּ אַ מַצָּב אַז קֵיינֶער הָאט אִיר מֶער נִישְׁט גֶעוָואלְט פַאַרְקוֹיפְן, זִי הָאט גֶעוֵויינְט אוּן זִיךְ גֶעבֶּעטְן בַּיים גֶעשֶׁעפְטְ'ס מַאן אַז עֶר זָאל רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אִיר אוּן אוֹיף אִירֶע דְרֵיי קִינְדֶער אוּן עֶר זָאל אִיר גֶעבְּן אוֹיף שַׁבָּת צוּ מַאכְן, אָבֶּער קֵיינֶער הָאט אִיר נִישְׁט גֶעוָואלְט הֶעלְפְן.

בִּיז זִי הָאט זִיךְ דֶערְמַאנְט אַז עֶס וואוֹינְט אִין שְׁטָאט אַ גוּטְהַארְצִיגֶער אִיד ר' יְהוֹשֻׁעַ, עֶר וֶועט אִיר זִיכֶער אַרוֹיסְהֶעלְפְן. זִי אִיז אַרִיבֶּער גֶעגַאנְגֶען צוּ אִים אוּן זִיךְ אוֹיסְגֶעוֵויינְט פַאר אִים אַז עֶס אִיז שׁוֹין מַמָּשׁ עֶק וֶועלְט, זִי קֶען נִישְׁט וַוייטֶער אַזוֹי אָנְגֵיין. רֶבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָאט אִיר אוֹיסְגֶעהֶערְט אוּן דֶערְנָאךְ הָאט עֶר גֶענוּמֶען זַיין גָאלְדֶענֶע זֵייגֶער אוּן אִיר גֶעזָאגְט: "נֶעמְט דֶעם זֵייגֶער אוּן גֶעבְּט עֶס פַּארְן גֶעשֶׁעפְטְס מַאן פַּאר אַ מַשְׁכּוֹן אַז עֶר זָאל אַייךְ גֶעבְּן דֶערְפַאר אַלֶעס וָואס אִיר בְּרוֹיכְט, אוּן וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט הֶעלְפְן אוּן עֶס וֶועט אַייךְ גְרִינְגֶער וֶוערְן וֶועט אִיר קֶענֶען בַּאצָאלְן אוּן אוֹיסְלֵייזְן דֶעם מַשְׁכּוֹן".

דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט הָאט אוֹיסְגֶעפִירְט אוּן גֶעזָאגְט: "אִיךְ בִּין דֶעמָאלְטְס גֶעוֶוען אַ קְלֵיין קִינְד, מַיין מַאמֶע הָאט מִיר דֶערְצֵיילְט דִי מַעֲשֶׂה, אוּן דָאס הָאט מִיר גֶעבְּרֶענְגְט צוּ הָאבְּן הַכָּרַת הַטּוֹב פַּאר אַייךְ אוּן אַייךְ אָפְּהִיטְן אוּן נִישְׁט שְׁלֶעכְטְס טוּהְן בִּיז יֶעצְט, אָבֶּער יֶעצְט אַז עֶס גֵייט קוּמֶען אַ צְוֵוייטֶער אַנְשְׁטָאט מִיר, קֶען אִיךְ שׁוֹין גָארְנִישְׁט טוּהְן, אוּן אִיר זָאלְט בֶּעסֶער אַנְטְלוֹיפְן פוּן דָא וִוי אַמְשְׁנֶעלְסְטְן".

אוּן אַזוֹי אִיז טַאקֶע גֶעוֶוען, דֶער פָּאלִיצֵיי הוֹיפְּט הָאט אִים גֶעשַׁאפְט דִי נוֹיטִיגֶע פַּאפִּירְן אוּן ר' יְהוֹשֻׁעַ מִיט זַיין פַאמִילְיֶע הָאבְּן זִיךְ אַרִיבֶּער גֶעצוֹיגְן אוֹיף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוּן זֵיי זֶענֶען גֶערַאטֶעוֶועט גֶעוָוארְן פוּן דִי גְרוֹיסֶע סַכָּנָה.

פוּן דִי מַעֲשֶׂה קֶענֶען מִיר זִיךְ אַרָאפּ לֶערְנֶען דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן טוּהְן חֶסֶד מִיט אַ צְוֵוייטְן, אַז אוֹיסֶער דִי גְרוֹיסֶע מִצְוָה וָואס דָאס אִיז, קוּמְט עֶס נָאכְדֶעם צוּרִיק מִיט יָארְן שְׁפֶּעטֶער.

חַזַ"ל זָאגְן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ח): אַז וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט גֶעוָואלְט בַּאשַׁאפְן דִי וֶועלְט הָאט דֶער אֱמֶת גֶע'טַעֲנָה'ט אַז מֶען זָאל נִישְׁט בַּאשַׁאפְן וַוייל דֶער מֶענְטְשׁ אִיז פִיל מִיט שֶׁקֶר, אָבֶּער דֶער חֶסֶד הָאט גֶעזָאגְט אַז מֶען זָאל יָא בַּאשַׁאפְן דֶעם מֶענְטְשׁ וַוייל דִי אִידְן וֶועלְן טוּהְן חֲסָדִים, אוּן אַזוֹי אִיז עֶס טַאקֶע אַז מֶען זֶעהְט אַז אִידִישֶׁע קִינְדֶער טוּעֶן שְׁטֶענְדִיג חֶסֶד אוּן הֶעלְפְן אַרוֹיס אֵיינֶער דֶעם צְוֵוייטְן. אוּן מִיר דַארְפְן זִיךְ אוֹיךְ דָאס אַרַיין נֶעמֶען אוּן זִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען צוּ טוּהְן נָאר חֶסֶד, אוּן דַאן וֶועט אוּנְז זַיין גוּט אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק י"ג עֵרֶךְ עֶזְרָה)

שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית

דער שַׁבָּת פוּן פַּרְשַׁת בְּרֵאשִׁית, רוּפְט מֶען "שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית". דָאס אִיז נִישְׁט נָאר וַוייל מֶען לֵיינְט פַּרְשַׁת בְּרֵאשִׁית, נָאר אוֹיךְ וַוייל דֶער שַׁבָּת אִיז "רֵאשִׁית" - דֶער עֶרְשְׁטֶער שַׁבָּת פוּנֶעם יָאר, אוּן מִיט דֶעם הֵייבְּט מֶען אָן דִי יָאר, עֶס אִיז דֶער קָאפּ פוּנֶעם יָאר, אוּן וִוי אַזוֹי מֶען פִּירְט זִיךְ אוֹיף דֶעם שַׁבָּת אַזוֹי וֶועט מֶען זִיךְ פִירְן אַ גַאנְץ יָאר, וַוייל דֶער גוּף גֵייט נָאכְן קָאפּ.

דֶערְפַאר אִיז גוּט דֶעם שַׁבָּת אַרַיינְצוּטְרַאכְטְן אוּן זִיךְ מַאכְן אַ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ אוּן אַ פְּלַאן וִוי אַזוֹי אוֹיסְצוּנִיצְן דִי יָאר וָואס קוּמְט מִיט גוּטֶע זַאכְן, מִיט רֶעדְן אַסַאךְ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ מַאכְן שִׁיעוּרִים אִין דִי תּוֹרָה, אַזוֹי וֶוערְט אוֹיךְ גֶעבְּרֶענְגְט פוּן הֵיילִיגְן "דִבְרֵי חַיִּים" זי"ע אַז שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית הָאט עֶר זִיךְ מְסַדֵר גֶעוֶוען זַיינֶע שִׁיעוּרִים אוֹיף דִי גַאנְצֶע יָאר.

אוּן אוֹיב מֶען וֶועט אוֹיסְנִיצְן דֶעם שַׁבָּת וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, מִיט גוּטֶע רְצוֹנוֹת, וָואס מֶען ווִיל דָאס יָאר טוּהְן, וֶועט נָאכְדֶעם קוּמֶען אַ גוּטֶע יָאר, פִּיל מִיט אַלֶע גוּטֶע זַאכְן.

לָאמִיר אִיבֶּערְגֵיין עֶטְלִיכֶע גוּטֶע נְקוּדוֹת וָואס מֶען קֶען זִיךְ פַארְנֶעמֶען יֶעצְט שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית אוֹיף דִי גַאנְצֶע יָאר.

דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן

דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ דַארְף זִיךְ אַ אִיד פַארְנֶעמֶען צוּ דַאוֶוענֶען יֶעדְן טָאג מִיט מִנְיָן אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ, מֶען זֶעהְט אַז מֶענְטְשְׁן זֶענֶען מְזַלְזֵל אִין דֶעם, וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת ו:): אַז דַאוֶוענֶען אִיז נָאר אַ הוֹיכֶע גְרוֹיסֶע זַאךְ אָבֶּער מֶענְטְשְׁן זֶענֶען מְזַלְזֵל אִין דֶעם, מֶען אִיז זִיךְ מוֹרֶה הֶיתֵּר צוּ דַאוֶוענֶען אִינְדֶערְהֵיים בִּיחִידוּת, אוּן דוּרְךְ דֶעם פַארְלִירְט מֶען דִי מִצְוָה פוּן תְּפִלָּה בְּצִיבּוּר, עֶנְטְפֶערְן אָמֵן, קְדוּשָׁה, בָּרְכוּ, אוּן קְרִיאַת הַתּוֹרָה, אוּן בֶּאֱמֶת אִיז שׁוֹין הַיינְט נִישְׁטָא קַיין תֵּירוּץ פַארְוָואס נִישְׁט צוּ דַאוֶוענֶען מִיט מִנְיָן, וַוייל הַיינְט אִיז שׁוֹין דָא כִּמְעַט אוֹיף יֶעדֶע גַאס אַ בֵּית הַמִדְרָשׁ, אוּן עֶס אִיז דָא מִנְיָנִים פוּן גָאר פְרִי בִּיז גָאר שְׁפֶּעט, אוּן מֶען קֶען שְׁטֶענְדִיג טְרֶעפְן אַ מִנְיָן צוּ דַאוֶוענֶען.

אָבֶּער דֶער יֵצֶר הָרַע הָאט לִיב צוּ צוּבְּרֶעכְן דֶעם מֶענְטְשׁ, "וָואס הָאסְטוּ צוּ גֵיין דַאוֶוענֶען? דוּ וֵוייסְט דָאךְ יָא וִוי אַזוֹי דוּ זֶעהְסְט אוֹיס, דוּ בִּיזְט דָאךְ זֵייעֶר וַוייט פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דוּ בִּיזְט פִּיל מִיט עֲבֵירוֹת, אוּן דָא קוּמְסְטוּ דַאוֶוענֶען אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ? דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער דַארְף נִישְׁט אַזַא דַאוֶוענֶען", אָבֶּער דָאס אִיז נָאר דֶער שְׁלֶעכְטֶער יֵצֶר הָרַע וָואס פַארְגִינְט נִישְׁט דֶעם מֶענְטְשׁ, וַוייל דֶער אֱמֶת אִיז פוּנְקְט פַארְקֶערְט, אוֹיב בִּין אִיךְ טַאקֶע אַזוֹי שְׁלֶעכְט, וֶועל אִיךְ כָאטְשׁ טוּהְן וָואס אִיךְ קֶען יָא, אִיךְ וֶועל כָאטְשׁ דַאוֶוענֶען אִין שׁוּהל אוּן דָאס וֶועט מִיר הֶעלְפְן אַרוֹיסְצוּגֵיין פוּן אַלֶע אַנְדֶערֶע פְרָאבְּלֶעמֶען, וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת טז.):

אַז די בָּתֵּי מִדְרָשִׁים זֶענֶען ווי אַ מִקְוָה וָואס רייניגט און הייליגט דֶעם מֶענְטְשׁ, אַזוֹי אוֹיךְ דֶער בֵּית הַמִּדְרָשׁ הייליגט און רייניגט דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן אַלֶע עֲבֵירוֹת, און דֶערְפַאר אוֹיבּ בִּין אִיךְ פִיל מִיט עֲבֵירוֹת, וֶועל אִיךְ הֶערְשְׁט גֵיין אִין שׁוּהל דַאוְונֶען און דָאס וֶועט מִיר הֶעלְפְן אַרוֹיסְצוּגֵיין פוּן מַיין שְׁלֶעכְטְס.

מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין

אוֹיךְ אִיז יֶעצְט אַ גוּטֶע צַייט זִיךְ פָארְצוּנֶעמֶען צוּ מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין יֶעדֶע וָואךְ, מֶענְטְשְׁן זוּכְן אַלֶע מִינֵי סְגוּלוֹת פַאר אֲרִיכוּת יָמִים, און דָא אִיז דָא אַ סְגוּלָה פוּן חַזַ"ל, ווי די גְמָרָא זָאגְט (בְּרָכוֹת ח.): **לְעוֹלָם יַשְׁלִים אָדָם פַּרְשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּיבּוּר שֶׁכָּל הַמַּשְׁלִים פַּרְשִׁיּוֹתָיו עִם הַצִּיבּוּר מַשְׁלִימִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו**, זֶעהְט מֶען אַ קְלָארֶע צוּזָאג פוּן די הייליגֶע חֲכָמִים אַז וֶוער עֶס וֶועט מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין, וֶועט לֶעבְּן לַאנְג.

און די בֶּעסְטֶע זַאךְ אִיז וֶוען מֶען הייבְּט אָן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין שׁוֹין פוּן זוּנְטָאג, אַזוֹי ווי עֶס וֶוערְט גֶע'פַּסְקֶ'נְט אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ (אוֹרַח חַיִּים סִימָן רפ"ה, סְעִיף ג'): אַז מֶען קֶען שׁוֹין פוּן זוּנְטָאג אָנְהֵייבְּן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין, און דֶער מִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּרֶענְגְט (שָׁם) אַז דֶער הייליגֶער גְרָ"א פְלֶעגְט זִיךְ אַזוֹי פִירְן, דָאס מֵיינְט אַז זוּנְטָאג אִיז מֶען מַעֲבִיר סֶדְרָה פוּן אָנְהֵייבּ סֶדְרָה בִּיז שֵׁנִי, מָאנְטָאג פוּן שֵׁנִי בִּיז שְׁלִישִׁי, און אַזוֹי וַוייטֶער בִּיז פְרַייטָאג עֶנְדִיגְט מֶען די גַאנְצֶע סֶדְרָה.

כָאטְשׁ דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ זָאגְט אַז עֶס אִיז בֶּעסֶער צוּ מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין די גַאנְצֶע סֶדְרָה פְרַייטָאג, דַארְף מֶען אָבֶּער קוּקְן אוֹיף די מְצִיאוּת, פַּאקְטִישׁ זֶעהְט מֶען בַּיי רוֹב מֶענְטְשְׁן אַז מֶען קֶען נִישְׁט מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין פְרַייטָאג, און סְפֶּעצִיעֶל אִין די קוּרְצֶע ווינְטֶער פְרַייטָאגְ'ס אִיז כִּמְעַט נִישְׁט מֶעגְלִיךְ צוּ מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין, און אַזוֹי גֵייט דוּרךְ אַ וָואךְ נָאךְ אַ וָואךְ און מֶען אִיז נִישְׁט מַעֲבִיר סֶדְרָה, וַוייל מֶען ווִיל עֶס נָאר טוּהְן פְרַייטָאג.

דֶערְפַאר קֶען מֶען זִיךְ בַּיי דֶעם פַארְלָאזְן אוֹיף די פָּשׁוּטֶ'ע הֲלָכָה אִין שֻׁלְחָן עָרוּךְ, אַז מֶען קֶען שׁוֹין אָנְהֵייבְּן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין פוּן זוּנְטָאג, און אַזוֹי וֶועט מֶען אוֹיךְ זוֹכֶה זַיין צוּ די אַלֶע גוּטֶע סְגוּלוֹת וָואס דָאס בְּרֶענְגְט מִיט זִיךְ.

זָאגְן מִשְׁנַיּוֹת

אוֹיךְ אִיז יֶעצְט די צַייט אִין "שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית" אָנְהֵייבְּן אַ שִׁיעוּר אִין זָאגְן מִשְׁנַיּוֹת, אַ יֶעדְן טָאג אַ פֶּרֶק אָדֶער צְווֵיי, יֶעדֶער אֵיינֶער ווִיפִיל עֶר קֶען, אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְהוֹיבּ מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת און אַזוֹי צוּבִּיסְלֶעךְ דוּרְכְגֵיין שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בִּיז מַסֶּכֶת עוּקְצִין, און אָנְהֵייבְּן נָאכְאַמָאל און נָאכְאַמָאל.

מִשְׁנַיּוֹת הָאט אַ כֹּחַ אַז עֶס הייליגט און רייניגט דֶעם מֶענְטְשׁ, און דְרֵייט אִים אִיבֶּער צוּ וֶוערְן גוּט, מִשְׁנָה אִיז די אוֹתִיּוֹת נְשָׁמָה, עֶס רייניגט די נְשָׁמָה, מִשְׁנָה אִיז די אוֹתִיּוֹת מִשְׁנֶה, עֶס טוּישְׁט דֶעם מֶענְטְשׁ צוּם גוּטְן, דֶער מִדְרָשׁ זָאגְט (מוּבָא בְּמִדְרָשׁ תַּלְפִּיּוֹת): **אַז אָשֵׁר בֶּן יַעֲקֹב זִיצְט בַּיים טִיר פוּן גֵיהִינוֹם**, און וֶוער עֶס הָאט גֶעזָאגְט מִשְׁנַיּוֹת לָאזְט עֶר נִישְׁט אַרַיין

דָארְט, נָאר עֶר פִירְט אִים צוּ זִיךְ אִין גַן עֵדֶן, אוּן אַזוֹי זֶעהְט מֶען אִין פָּסוּק (תְּהִלִּים ל, ד): ה' עֶלִיתָ מִ'ן שְׁ'אוֹל נַ'פְשִׁי, אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת מִשְׁנָה, מִשְׁנַיּוֹת נֶעמְט אַרוֹיס דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן שְׁאוֹל תַּחְתִּית, דֶערְפַאר אִיז זֵייעֶר גוּט זִיךְ צוּ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין מִשְׁנַיּוֹת.

גְמָרָא

אוֹיךְ דַארְף מֶען זִיךְ יֶעצְט פַארְנֶעמֶען צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג אַבִּיסְל גְמָרָא חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר, וָוען אַ מֶענְטְשׁ לֶערְנְט גְמָרָא וֶוערְט עֶר אַרוּמְגֶענוּמֶען מִיט דִי פִיר גְרוֹיס מַלְאָכִים וָואס הִיטְן אִים פוּן אַלֶעם שְׁלֶעכְטְס, ווִי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין סֵפֶר הַחַיִּים (לְאָחִיו שֶׁל הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרָאג ז"ל): אַז גְמָרָא אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת גַּ'בְרִיאֵל מִ'יכָאֵל רְ'פָאֵל אוּ'רִיאֵל.

וּבִפְרַט וָוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז זוֹכֶה צוּ לֶערְנֶען אַ בְּלַאט גְמָרָא יֶעדְן טָאג, דָאס גֶעבְּט אִים אַ צוּרָה פוּן אַ מֶענְטְשׁ, ווִי דֶער צַדִּיק רֶבִּי שְׁלֹמֹה'קֶע זְווִילֶער זי"ע פְלֶעגְט זָאגְן אַז וֶוער עֶס לֶערְנְט נִישְׁט אַ דַף גְמָרָא אַ טָאג הָאט אַ צוּרָה פוּן אַ בְּהֵמָה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, דֶערְפַאר לֶערְנְט מֶען דֶעם שַׁבָּת אַבְּלַאט גְמָרָא, אוּן דָאס וֶועט הֶעלְפְן אַז מֶען זָאל שׁוֹין אַ גַאנְץ יָאר לֶערְנֶען גְמָרָא.

מֶדְרָשׁ

אוֹיךְ אִיז גוּט זִיךְ צוּ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין מֶדְרָשׁ יֶעדְן טָאג, מֶדְרָשׁ רַבָּה אוּן מֶדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, דִי מִדְרָשִׁים זֶענֶען דִי בֶּעסְטֶע מוּסָר סְפָרִים, אוּן עֶס אִין דֶעם בַּאהַאלְטְן גָאר אַסַאךְ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, אַזוֹי ווִי דֶער צַדִּיק רֶבִּי אַהֲרֹן קַארְלִינֶער הָאט גֶעזָאגְט, אַז מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וֶועט זָאגְן פְּשַׁט אִין מֶדְרָשׁ, וַוייל דֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ הָאט מַסְבִּיר גֶעוֶוען דֶעם זֹהַר, אוּן דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ מִיט זַיינֶע תַּלְמִידִים הָאבְּן מַסְבִּיר גֶעוֶוען דֶעם אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ, אָבֶער אוֹיךְ מֶדְרָשׁ וֶועט מָשִׁיחַ זָאגְן פְּשַׁט, דֶערְפַאר אִיז אַ גוּטֶע זַאךְ זִיךְ צוּ מַאכְן אַ שִׁיעוּר אִין מֶדְרָשׁ, לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג אַ שְׁטִיקְל בִּיז בְּמֶשֶׁךְ דִי צַייט עֶנְדִיגְט מֶען דֶעם גַאנְצְן מֶדְרָשׁ.

וָוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט דִי פִיר שִׁיעוּרִים אִין מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְמָרָא, מֶדְרָשׁ, הָאט עֶר אַ גֶעשְׁמַאקֶע סְעוּדָה פַאר זַיין נְשָׁמָה, אוּן עֶר וֶועט בַּאקוּמֶען דִי בְּרָכוֹת וָואס יִצְחָק הָאט גֶעבֶּענְטְשְׁט יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ז, כ"ח): וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ, וָואס דֶער מֶדְרָשׁ זָאגְט אוֹיף דֶעם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ס"ז, ג) מִטַּל הַשָּׁמַיִם דָאס אִיז מִקְרָא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ דָאס אִיז מִשְׁנָה, וְרֹב דָּגָן דָאס אִיז גְמָרָא, וְתִירֹשׁ דָאס אִיז מֶדְרָשׁ.

וָוען אַ אִיד נֶעמְט זִיךְ אוּנְטֶער דִי לִימוּדִים אִין דֶעם שַׁבָּת וֶועט עֶר זִיכֶער הָאבְּן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁטֶע יָאר, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אִים שִׁיקְן אַלֶע גוּטֶע הַשְׁפָּעוֹת בְּרוּחֲנִיוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת אוֹיף אֵייבִּיג אָמֵן.

(תּוֹךְ הַנַּחַל שַׁבַּת קוֹדֶשׁ בַּבּוֹקֶר

פַּרְשַׁת בְּרֵאשִׁית תשס"ט לפ"ק)

שַׁבָּת הַגָּדוֹל

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן זָאגְט (לִיקוּטֵי הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית, הֲלָכָה ב'): אַז דֶער שַׁבָּת הֵייסְט "שַׁבָּת הַגָּדוֹל" וַוייל דֶעמָאלְטְס אִיז גֶעשֶׁעהְן גְרוֹיסֶע נִיסִים דוּרְךְ תְּפִלָּה, דוּרְךְ דֶעם וָואס דִי אִידְן הָאבְּן גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער פָּסוּק זָאגְט (דְבָרִים ד' ז): כִּי מִי גוֹי "גָּדוֹל" אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו, וֶוער אִיז נָאךְ אַזַא "גְרוֹיס" פָאלְק וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז אַזוֹי נָאנְט צוּ זֵיי וֶוען זֵיי רוּפְן צוּ אִים, זֶעהְט מֶען אַז מִיר הֵייסְן אַ גְרוֹיס פָאלְק וַוייל מִיר קֶענֶען רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט אוּנְז.

נָאךְ שְׁטֵייט אִין פָּסוּק (מְלָכִים ב, ח): סַפְּרָה נָּא לִי אֵת כָּל "הַגְּדֹלוֹת" אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִישָׁע, דֶערְצֵייל מִיר דִי "גְרוֹיסֶע" זַאכְן וָואס אֱלִישָׁע הָאט גֶעטוּהְן, אוּן דִי גְמָרָא זָאגְט (מְגִילָה כ"ז.): אַז אַלֶעס נִיסִים וָואס אֱלִישָׁע הָאט גֶעטוּהְן אִיז גֶעוֶוען נָאר דוּרְךְ תְּפִלָּה, דוּרְךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, זֶעהְט מֶען וִוידֶער אַז וֶוען מֶען מַאכְט נִיסִים דוּרְךְ תְּפִלָּה הֵייסְט דָאס "גָּדוֹל" - "גְרוֹיס".

אוּן דֶערְפַאר הֵייסְט דֶער שַׁבָּת "שַׁבָּת הַגָּדוֹל" וַוייל דֶעמָאלְטְס אִיז גֶעשֶׁעהְן גְרוֹיסֶע נִיסִים דוּרְךְ דֶעם וָואס דִי אִידְן הָאבְּן גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דֶערְפַאר הֵייסְט דָאס שַׁבָּת "הַגָּדוֹל" - דֶער "גְרוֹיסֶער" שַׁבָּת.

דֶער טוּר בְּרֶענְגְט (אוֹרַח חַיִּים סִימָן ת"ל): אַז אִין שַׁבָּת הַגָּדוֹל הָאבְּן דִי אִידְן גֶענוּמֶען אַ לֶעמֶעלֶע וָואס דָאס אִיז גֶעוֶוען דִי עֲבוֹדָה זָרָה פוּן דִי מִצְרִיִים אוּן עֶס צוּגֶעבּוּנְדְן צוּם בֶּעט, כְּדֵי דָאס צוּ שֶׁחְטְ'ן פַאר אַ קָרְבַּן פֶּסַח, אוּן דִי מִצְרִיִים הָאבְּן גֶעקְרִיצְט מִיט דִי צֵיין אָבֶער זֵיי הָאבְּן גָארְנִישְׁט גֶעקֶענְט טוּהְן, אוּן דָאס אִיז גֶעוֶוען אֵיין נֵס וָואס אִיז גֶעשֶׁעהְן נָאר דוּרְךְ דֶעם וָואס דִי אִידְן הָאבְּן גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

נָאךְ אַ נֵס הָאט דֶעמָאלְטְס פַּאסִירְט, וִוי עֶס וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין מֶדְרָשׁ (מֶדְרָשׁ תְּהִלִּים מִזְמוֹר קל"ו): אַז וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אָנְגֶעזָאגְט דִי מִצְרִיִים אַז דִי בְּכוֹרִים וֶועלְן שְׁטַארְבְּן, זֶענֶען אַלֶע בְּכוֹרִים גֶעגַאנְגֶען צוּ זֵייעֶרֶע טַאטֶע'ס אוּן גֶעזָאגְט: "בִּיז יֶעצְט אִיז גֶעשֶׁעהְן אַלֶעס וָואס מֹשֶׁה הָאט גֶעזָאגְט, ווִילְט אִיר נִישְׁט אַז מִיר זָאלְן בְּלַייבְּן לֶעבְּן? לָאזְט אַרוֹיס דִי אִידְן פוּן מִצְרַיִם, וַוייל אוֹיב נִישְׁט וֶועלְן מִיר שְׁטַארְבְּן!" הָאבְּן דִי טַאטֶע'ס גֶעעֶנְטְפֶערְט: "אֲפִילוּ אַלֶע מִצְרִיִים וֶועלְן שְׁטַארְבְּן וֶועלְן מִיר נִישְׁט אַרוֹיס לָאזְן דִי אִידְן פוּן דָא!"

זֶענֶען דִי בְּכוֹרִים גֶעגַאנְגֶען צוּ פַּרְעֹה אוּן גֶעשְׁרִיגְן אוּן זִיךְ גֶעבֶּעטְן: "לָאז אַרוֹיס דִי אִידְן פוּן דָא, מִיר הָאבְּן נָאר צָרוֹת פוּן זֵיי", הָאט פַּרְעֹה גֶעהֵייסְן זַיינֶע קְנֶעכְט אַז זֵיי זָאלְן פַארְטְרַייבְּן דִי בְּכוֹרִים.

וָואס הָאבְּן דִי בִּכּוֹרִים גֶעטוּהְן? יֶעדֶער הָאט גֶענוּמֶען אַ שְׁוֶוערְד אוּן גֶע'הַרְגֶ'ט זַיין טַאטֶע, "לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם" (תהלים קל"ו, י), זֶעקְס הוּנְדֶערְט טוֹיזְנְט מִצְרִיים זֶענֶען דֶעמָאלְטְס גֶע'הַרְגֶ'ט גֶעוָוארְן דוּרְךְ דִי בְּכוֹרִים.

זֶעהְט מֶען וָואסֶערֶע גְרוֹיסֶע נִיסִים עֶס אִיז דֶעמָאלְטְס גֶעשֶׁעהְן, אוּן אַלֶעס דוּרְךְ תְּפִלָּה, מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעקוּמֶען אוּן אוֹיסְגֶעלֶערְנְט פַאר דִי אִידְן אַז זֵיי קֶענֶען רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דִי אִידְן הָאבְּן עֶס טַאקֶע גֶעטוּהְן, אוּן אַזוֹי אִיז גֶעשֶׁעהְן דִי נִיסִים, אוּן דֶערְפַאר הֵייסְט דֶער שַׁבָּת "שַׁבָּת הַגָּדוֹל".

רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן

בֶּאֱמֶת אִיז דָאס גֶעוֶוען דֶער עִיקָר גָלוּת מִצְרַיִם, אַז דֶער שֵׂכֶל אִיז גֶעוֶוען אִין גָלוּת, דִי אִידְן הָאבְּן נִישְׁט גֶעוואוּסְט פוּן זֵייעֶר גְרוֹיסֶער כֹּחַ, אַז זֵיי קֶענֶען אַלֶעס אוֹיס'פוֹעֶל'ן מִיט תְּפִלָּה, בִּיז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גֶעקוּמֶען אוּן עֶר הָאט זֵיי אוֹיסְגֶעלֶערְנְט אַז זֵיי קֶענֶען אַלֶעס פוֹעֶל'ן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס הָאבְּן זֵיי טַאקֶע אָנְגֶעהוֹיבְּן צוּ טוּהְן אוּן אַזוֹי זֶענֶען זֵיי אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם, אוּן מִיר הָאבְּן זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ דֶעם יוֹם טוֹב פֶּסַח - "פֶּה-סָח" אַז דֶער מוֹיל הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן שְׁמוּעֶסְן מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אוּן דֶערְפַאר אִיז יֶעצְט אִין "שַׁבָּת הַגָּדוֹל" דִי רִיכְטִיגֶע צַייט זִיךְ צוּ בַּאנֵייעֶן אִין דִי זַאךְ פוּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַרוֹיסְצוּגֵיין פוּנֶעם אֵייגֶענֶעם מִצְרַיִם, מֶען זָאל וִויסְן פוּן דִי אֵייגֶענֶע כּוֹחוֹת, אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט אוּנְז זֵייעֶר לִיבּ, אוּן מֶען קֶען אַלֶעס אוֹיסְ'פוֹעֶל'ן בַּיי אִים, מֶען דַארְף נָאר עֶפֶענֶען דֶעם מוֹיל אוּן אָנְהֵייבְּן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, בֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען וִויל, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט זִיכֶער הֶעלְפְן.

מֶען דְרֵייט אִיבֶּער דֶעם טִישׁ

דָאס אִיז דִי פְּשַׁט וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן פ"ח): פַארְוָואס מֶען דְרֵייט אִיבֶּער דֶעם טִישׁ אוּם שַׁבָּת הַגָּדוֹל, וַוייל דָאס אִיז מְרַמֵּז אַז אַזוֹי וִוי דֶער טִישׁ וַוייזְט אוֹיפְ'ן דִיבּוּר - אוֹיף רֶעדְן, וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (יְחֶזְקֵאל מא, כב): "וַיְדַבֵּר" אֵלַי זֶה "הַשֻּׁלְחָן" אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', אִיז מֶען מְרַמֵּז אַז פַאר מֶען אִיז אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם אִיז דֶער דִיבּוּר נָאךְ גֶעוֶוען אִין גָלוּת, אוּן נָאכְדֶעם אִיז מֶען אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארְן "פֶּסַח" - "פֶּה-סָח", מֶען הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן רֶעדְן, אוּן פוּן דֶעם הָאט דֶער מֶענְטְשׁ פַּרְנָסָה.

דָאס מֵיינְט, אַז וִוי בַּאקַאנְט אִיז אַיינְגֶעפִירְט בַּיי כִּמְעַט אַלֶע אִידִישֶׁע שְׁטִיבֶּער, אַז אוּם שַׁבָּת הַגָּדוֹל עֶסְט מֶען נִישְׁט אוֹיף דֶעם גֶעוֶוענְטְלִיכְן פְּלַאץ וִוי מֶען עֶסְט גֶעוֶוענְטְלִיךְ שַׁבָּת, וַוייל דָארְט אִיז שׁוֹין גְרֵייט פַאר פֶּסַח, מֶען עֶסְט אוֹיף אַ צְווֵייטֶע טִישׁ.

זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אַז דָאס קוּמְט אוּנְז זָאגְן אַז פַאר פֶּסַח אִיז דֶער טִישׁ, וָואס דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, נָאכְנִישְׁט אוֹיף דִי רִיכְטִיגֶע פְּלַאץ, בִּיז עֶס קוּמְט פֶּסַח, עֶסְט מֶען דֶעם הֵיילִיגְן סֵדֶר שׁוֹין

אוֹיפְ'ן רִיכְטִיגְן פְלַאץ, וַוייל דֶעמָאלְטְס גֵייט יֶעדֶער אִיד אַרוֹיס פוּן מִצְרַיִם, אוּן עֶר הֵייבְּט אָן רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

אָבֶער מֶען דַארְף אוֹיךְ אַכְטוּנְג גֶעבְּן, אַזוֹי ווִי מֶען עֶסְט טַאקֶע נִישְׁט שַׁבָּת הַגָּדוֹל אוֹיף דִי גֶעוֶועגְטְלִיכֶע טִישׁ, קֶען זֵייעֶר גְרִינְג אוֹיסְקוּמֶען אַז מֶען רֶעגְט זִיךְ אוֹיף, וַוייל עֶס אִיז דָאךְ נִישְׁט מְסוּדָּר אַלֶעס ווִי נָארְמַאל, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ס"ח): אַז דֶער עִיקָר פַּרְנָסָה פוּן אַ מֶענְטְשׁ וֶוענְדְט זִיךְ צוּ עֶר רֶעגְט זִיךְ נִישְׁט אוֹיף, וַוייל כַּעַס נֶעמְט אַוֶועק דִי פַּרְנָסָה, דֶערְפַאר אוֹיבּ ווִיל מֶען טַאקֶע פַארֶעכְטְן דֶעם טִישׁ אוּן בַּאקוּמֶען גְרוֹיס שֶׁפַע אוֹיף פֶּסַח, דַארְף מֶען בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אַז מֶען זָאל זִיךְ נִישְׁט אוֹיפְרֶעגְן קֵיינְמָאל, אוּן פִירְן דֶעם שַׁבָּת הַגָּדוֹל מִיט רוּהִיגְקֵייט אוּן פְרֵייד, אוּן דֶעמָאלְטְס וֶועט גָארְנִישְׁט פֶעלְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש [מכת"י] עֶרֶךְ שַׁבָּת הַגָּדוֹל)

שִׂמְחַת תּוֹרָה

חַזַ"ל זָאגְן אַז בְּמֶשֶׁךְ דִי טֶעג פוּן סוּכּוֹת אִיז מֶען מַקְרִיב זִיבֶּעצִיג קָרְבָּנוֹת אַנְטְקֶעגְן דִי זִיבֶּעצִיג פֶעלְקֶער, אוּן פוּן דֶעם הָאבְּן זֵיי אַ חִיוּת, זֵיי בַּאקוּמֶען כֹּחַ פוּן דֶעם, אָבֶער וֶוען עֶס קוּמְט שְׁמִינִי עֲצֶרֶת אִיז מֶען נָאר מַקְרִיב אֵיין פַּר פַאר אַ קָרְבָּן, דָאס אִיז נָאר פַאר דִי אִידִישֶׁע קִינְדֶער, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט פַאר דִי אִידְן: "יֶעצְט לָאמִיר אוּנְז מַאכְן אַ קְלֵיינֶע סְעוּדָה נָאר פַאר אוּנְז בֵּיידֶע, כְּדֵי אִיךְ זָאל הֲנָאָה הָאבְּן פוּן אַייךְ" (עַיֵּין פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י בַּמִּדְבָּר כט פָּסוּק לה).

דֶערְפַאר אִיז דָא אִין דִי טֶעג פוּן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת אוּן שִׂמְחַת תּוֹרָה אַ גְרוֹיסֶע עֵת רָצוֹן, מֶען קֶען דַאן פּוֹעֶל'ן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען ווִיל, אוּן דַאן אִיז דִי רִיכְטִיגֶע צַייט אוֹיסְצוּנוּצְן מִיט אַסַאךְ תְּפִלָּה אוּן זִיךְ אוֹיסְבֶּעטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן אוֹיף דִי גַאנְצֶע יָאר בְּרוּחֲנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת. (עַיֵּין בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ נֹחַ סד ע"ב):

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז אַלֵיין מִיטְן קֶענִיג, קֵיינֶער אוֹיסֶער זֵיי גֶעפִינְט זִיךְ נִישְׁט דָארְט, קֶען מֶען מֶער בֶּעטְן פוּנֶעם קֶענִיג יֶעדֶע קְלֵיינִיגְקַייט וָואס מֶען דַארְף, אוּן אוֹיךְ זֶענֶען נִישְׁט דָא דָארְט קֵיין מְקַטְרִיגִים וָואס זָאלְן שְׁטֶערְן דֶעם מֶענְטְשְׁ'ס תְּפִלּוֹת, אָדֶער אֵיינֶער וָואס זָאל מְקַנֵּא זַיין. דֶערְפַאר אִין דִי טֶעג וֶוען יֶעדֶער אִיד גֶעפִינְט זִיךְ אַלֵיין מִיטְן אֵייבֶּערְשְׁטְן דַארְף מֶען אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט, אוּן בֶּעטְן בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס מֶען דַארְף, אוּן אוֹיךְ וֶוען מֶען טַאנְצְט אוּן מֶען פְרֵייְדְט זִיךְ מִיט דִי תּוֹרָה, זָאל דִי מוֹיל וַוייטֶער גֵיין מִיט תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים בַּיים אֵייבֶּערְשְׁטְן.

פַּרְנָסָה פוּן הִימְל

עֶס אִיז מְקוּבָּל אַז דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט אַז בַּיי מַעֲרִיב פוּן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וֶוען מֶען זָאגְט "אֱמֶת וֶאֱמוּנָה", דֶעמָאלְטְס טֵיילְט מֶען פוּן הִימְל דִי פַּרְנָסָה פַאר יֶעדְן אוֹיף דִי גַאנְצֶע יָאר.

דֶערְפַאר דַארְף מֶען דֶעמָאלְטְס אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל הָאבְּן דִי גַאנְצֶע יָאר אַ שֶׁפַע פוּן פַּרְנָסָה, אַז מֶען זָאל קֶענֶען דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן מִיט הַרְחָבַת הַדַּעַת.

טַאנְצְן אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה

גַאנְץ כְּלַל יִשְׂרָאֵל טַאנְצְט אוּן פְרֵייְדְט זִיךְ מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, פוּן גְרוֹיס בִּיז קְלֵיין, יֶעדֶער טַאנְצְט יֶעדֶער אִיז פְרֵיילִיךְ מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, אֲפִילוּ פְּשׁוּטֶע מֶענְטְשְׁן וָואס הָאבְּן נִישְׁט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה אַ גַאנְץ יָאר, פְרֵייעֶן זִיךְ אוֹיךְ מִיט דִי תּוֹרָה.

בֶּאֱמֶת וָואלְטְן זִיךְ דִי אִידְן גֶעדַארְפְט שֶׁעמֶען צוּ טַאנְצְן מִיט דִי תּוֹרָה אִין דִי צַייט

וָואס זֵיי וֵוייסְן בֵּיי זִיךְ אַז זֵיי הָאבְּן נִישְׁט אָנְגֶעקוּקְט דִי תּוֹרָה אַ גַאנְץ יָאר, נִיטְאמָאל הָאבְּן זֵיי מַעֲבִיר סֶדְרָה גֶעוֶוען יֶעדֶע וָואךְ דִי פַּרְשַׁת הַשָּׁבוּעַ.

אָבֶער דֶער אֱמֶת אִיז אַז וֶוען מֶען זֶעהְט ווִי אִידְן טַאנְצְן אוּן פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט דִי תּוֹרָה, דָאס גֶעבְּט אַ קִיצְל פַאר יֶעדְן אֵיינֶעם, דָאס גֶעבְּט אַן הִתְעוֹרְרוּת אוּן מֶען הֵייבְּט אָן טְרַאכְטְן "וָואס וֶועט זַיין מִיט מִיר? וֶוען וֶועל אִיךְ אוֹיךְ זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה?" אוּן דֶערְפַאר וֶוען עֶס קוּמְט שִׂמְחַת תּוֹרָה מַאכְט יֶעדֶער אִיד אָפּ בֵּיי זִיךְ אַז דָאס יָאר וֶועט עֶר שׁוֹין אָנְהֵייבְּן לֶערְנֶען פְלַייסִיג דִי תּוֹרָה, אוּן דֶערְפַאר טַאנְצְט יֶעדֶער אוּן פְרֵיידְט זִיךְ מִיט דִי פְרִישֶׁע קַבָּלוֹת וָואס מֶען נֶעמְט זִיךְ אוּנְטֶער צוּ מַאכְן שִׁיעוּרִים אִין תּוֹרָה בְּמֶשֶׁךְ דִי יָאר וָואס קוּמְט.

אוּן אַזוֹי פְלֶעגְן זִיךְ פִירְן אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ אִין אַלֶע דוֹרוֹת אַז בִּשְׁעַת'ן טַאנְצְן אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה הָאט מֶען זִיךְ אוּנְטֶער גֶענוּמֶען גוּטֶע קַבָּלוֹת אוֹיף דִי גַאנְצֶע יָאר צוּ לֶערְנֶען אַסַאךְ תּוֹרָה מִיט גְרוֹיס הַתְמָדָה, צוּ מַאכְן שִׁיעוּרִים אִין אַלֶע חֲלָקִים פוּן דִי תּוֹרָה, אִין מִקְרָא, אִין מִשְׁנָה, גְמָרָא אוּן מֶדְרָשׁ, אוּן סְפֶּעצִיעֶל הָאט מֶען זִיךְ אוּנְטֶער גֶענוּמֶען נִישְׁט צוּ פַארְפֶעלְן קַיין אֵיין וָואךְ פוּן מַעֲבִיר סֶדְרָה זַיין שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם מִיט רַשִׁ"י, אַזוֹי ווִי דִי חַזַ"ל הָאבְּן אוּנְז גֶעהֵייסְן אוּן דָאס אִיז אוֹיךְ אַ סְגוּלָה פַאר אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים (בְּרָכוֹת ח' ע"ב), אוּן וֶוער עֶס טוּט דָאס וֶוערְט צוּגֶעבִּינְדֶען צוּ דִי תּוֹרָה, אוּן דָאס גֶעבְּט אַרַיין אִינֶעם מֶענְטְשׁ אַ סְפֶּעצִיעֶלְן סִיפּוּק אִין לֶעבְּן, אוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה דֶערְלַייכְט אִים אַלֶע זַיינֶע וֶועגְן אַז עֶר זָאל ווִיסְן וָואס עֶר הָאט צוּ טוּהְן.

וַויין פוּן קֶעלֶער

בַּיים הֵיילִיגְן בַּעַל שֵׁם טוֹב זִי"ע זֶענֶען אַמָאל גֶעטַאנְצְן דִי תַּלְמִידִים שִׂמְחַת תּוֹרָה מִיט גְרוֹיס פְרֵייד, אוּן אַזוֹי ווִי זֵיי זֶענֶען גֶעוֶוען דוּרְשְׁטֶערִיג אִיז גֶעוֶוען אֵיין תַּלְמִיד וָואס אִיז גֶעגַאנְגֶען דִי גַאנְצֶע צַייט בְּרֶענְגֶן וַויין פוּן קֶעלֶער אַז דֶער עוֹלָם זָאל טְרִינְקֶען אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה.

דֶער וַויין אִיז אָבֶער גֶעקוּמֶען פוּנֶעם קֶעלֶער פוּן בַּעַל שֵׁם טוֹב וָואס דָארְט אִיז גֶעוֶוען צוּגֶעגְרֵייט וַויין פַאר קִידוּשׁ אוּן הַבְדָלָה פַארְן גַאנְצְן יָאר.

וֶוען דִי וַוייבּ פוּן בַּעַל שֵׁם טוֹב הָאט גֶעזֶעהְן אַז מֶען הֶערְט נִישְׁט אוֹיף צוּ נֶעמֶען נָאךְ אוּן נָאךְ וַויין, הָאט זִי מוֹרָא גֶעהַאט אַז בַּאלְד וֶועט שׁוֹין נִישְׁט בְּלַייבְּן קַיין וַויין פַארְן בַּעַל שֵׁם טוֹב צוּ קִידוּשׁ מַאכְן, הָאט זִי גֶעזָאגְט פַאר אִיר מַאן אַז עֶר זָאל זָאגְן פַאר דִי תַּלְמִידִים אַז מֶען זָאל שׁוֹין אוֹיפְהֶערְן צוּ טְרִינְקֶען אוּן טַאנְצְן, ווַייל עֶס וֶועט נִישְׁט בְּלַייבְּן קַיין וַויין מֶער אִין קֶעלֶער. הָאט דֶער בַּעַל שֵׁם טוֹב אִיר גֶעזָאגְט: "דוּ זָאגְסְט גוּט, גֵיי דוּ אַלֵיין אוּן זָאג זֵיי אַז זֵיי זָאלְן שׁוֹין אוֹיפְהֶערְן.

אָבֶער וֶוען זִי אִיז גֶעגַאנְגֶען אוּן גֶעעֶפֶענְט

דִי טִיר פוּן בֵּית הַמִּדְרָשׁ, הָאט זִי גֶעזֶעהְן דִי פֵייעֶר וָואס נֶעמְט אַרוּם דִי תַּלְמִידִים, ווִי זֵיי טַאנְצְן אוּן פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט דִי תּוֹרָה מִיט אַזַא בְּרֶען אוּן הִתְלַהֲבוּת מִיט אַזַא גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה. וֶוען זִי הָאט דָאס גֶעזֶעהְן הָאט זִי מֶער נִישְׁט גֶעטְרַאכְט פוּן זֵיי זָאגְן אַז זֵיי זָאלְן אוֹיפְהֶערְן, נָאר אַדְרַבָּה זִי אַלֵיין אִיז גֶעגַאנְגֶען זֵיי בְּרֶענְגְן נָאךְ וַויין אַז זֵיי זָאלְן וַוייטֶער טַאנְצְן אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה.

זֶעהְן מִיר פוּן דִי מַעֲשֶׂה דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן טַאנְצְן אוּן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה, אוּן כָּאטְשׁ אַז מִיר טְרִינְקֶען נִישְׁט קַיין וַויין, מִיר קֶענֶען נִישְׁט פַארְגְלַייכְן אוּנְזֶערֶע מוֹחוֹת צוּ דִי מוֹחוֹת פוּן דִי תַּלְמִידֵי בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע, אוּן דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז אָנְגֶעזָאגְט אַז מִיר זָאלְן נִישְׁט טְרִינְקֶען קַיין מַשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן כו), אָבֶער אַזוֹיפִיל קֶענֶען מִיר זִיךְ אָפְּלֶערְנֶען זִיךְ צוּ פְרֵייעֶן אוּן צוּ טַאנְצְן מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה מִיט גְרוֹיס בְּרֶען.

אֵיינְמָאל הָאט מָרַת אָדֶל עָלָיו הַשָּׁלוֹם דִי טָאכְטֶער פוּן בַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע צוּגֶעקוּקְט ווִי אַזוֹי דִי תַּלְמִידֵי בַּעַל שֵׁם טוֹב טַאנְצְן אוּן פְרֵייעֶן זִיךְ מִיט דִי תּוֹרָה, אוּן זִי הָאט גֶעזֶעהְן ווִי אֵיין תַּלְמִיד זִיצְט פוּן דִי זַייט אוּן עֶר טַאנְצְט נִישְׁט, וֶוען זִי הָאט אִים גֶעפְרֶעגְט פַארְוָואס עֶר טַאנְצְט נִישְׁט, הָאט עֶר גֶעזָאגְט אַז זַיין שִׁיךְ אִיז אִים צוּרִיסְן אוּן עֶר קֶען נִישְׁט טַאנְצְן מִיט אַלֶע חֲבֵרִים, הָאט זִי אִים גֶעפְרֶעגְט אוֹיבּ זִי וֶועט אִים בְּרֶענְגְן נֵייעֶ שִׁיךְ, צוּ עֶר זָאגְט אִיר צוּ אַז זִי וֶועט גֶעבּוֹירְן אַ אִינְגְל בִּיז אַ יָאר, הָאט עֶר אִיר צוּגֶעזָאגְט, אוּן זִי הָאט אִים גֶעבְּרֶענְגְט שִׁיךְ, אוּן יֶענֶעם יָאר הָאט זִי גֶעבּוֹירְן דֶעם צַדִּיק רֶבִּי בָּרוּךְ פוּן מֶעזִיבִּיזְשׁ זי"ע, זֶעהְט מֶען פוּן דֶעם אוֹיךְ דִי גְרוֹיסֶע כֹּחַ וָואס מֶען קֶען פוֹעֵל'ן דוּרְךְ דִי טַאנְצְן פוּן שִׂמְחַת תּוֹרָה.

דֶער הֵיילִיגֶער אֲרִ"י הַקָּדוֹשׁ פְלֶעגְט זִיךְ פִירְן אַז וֶוען עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט דִי הַקָּפוֹת אוּן אִיז אַהֵיים גֶעגַאנְגֶען, וואוּ עֶר אִיז דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען אַ שׁוּהְל וואוּ מֶען הָאט נָאךְ גֶעהַאלְטְן אִינְמִיטְן דִי הַקָּפוֹת אִיז עֶר דָארְט אַרַיין אוּן אוֹיךְ מִיטְגֶעטַאנְצְט מִיט זֵיי.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ טַאנְצְן אוּן זִיךְ צוּ פְרֵייעֶן מִיט דִי תּוֹרָה אוּם שִׂמְחַת תּוֹרָה, אוּן עֶר אִיז זִיךְ מְקַבֵּל אַז פוּן יֶעצְט וֶועט עֶר שׁוֹין לֶערְנֶען פְלַייסִיג דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, וואוֹיל אִיז אִים אוֹיף דִי וֶועלְט אוּן וואוֹיל אִיז אִים אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"שׁ חֵלֶק ט"ז
עֶרֶךְ שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה)

תְּהִלִּים

דער הייליגער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב' סִימָן ע"ג): פַארְוָואס אִיז מֶען נִישְׁט זוֹכֶה צוּ תְּשׁוּבָה טוּהְן? וַוייל אֵיינֶער הָאט בִּכְלַל נִישְׁט קַיין הִתְעוֹרְרוּת צוּ תְּשׁוּבָה טוּהְן, אוּן אֲפִילוּ וֶוער עֶס הָאט יָא אַן הִתְעוֹרְרוּת, ווייסְט אָבֶער נִישְׁט דִי וֶועג אוּן דִי טִיר ווִי אַזוֹי עֶר קֶען תְּשׁוּבָה טוּהְן, אוּן אֲפִילוּ וֶוען אֵיינֶער ווייסְט שׁוֹין דִי טִיר, קֶען דִי טִיר זַיין פַארְשְׁפַּארְט.

אוֹיף דֶעם הֶעלְפְט דָאס זָאגְן תְּהִלִּים, וֶוען אַ אִיד זָאגְט תְּהִלִּים, אֲפִילוּ עֶר הָאט נִישְׁט קַיין שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת צוּ תְּשׁוּבָה טוּהְן, ווֶעט דִי תְּהִלִּים אִים מַאכְן אַן הִתְעוֹרְרוּת, אוּן עֶס ווֶעט אִים וַוייזְן דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג, אוּן עֶס ווֶעט אִים עֶפֶענֶען אַלֶע טִירְן אוּן טוֹיעֶרְן, אוּן עֶר ווֶעט זוֹכֶה זַיין אֱמֶת'דִיג תְּשׁוּבָה צוּ טוּהְן אוּן צוּרִיק קוּמֶען צוּם אֵייבֶערְשְׁטְן, אוּן סְפֶּעצִיעֶל בִּימֵי תְּשׁוּבָה, דַארְף מֶען זָאגְן תְּהִלִּים וַוייל דָאס בְּרֶענְגְט דֶעם מֶענְטְשׁ צוּ תְּשׁוּבָה.

אוּן דֶערְפַאר פְּלֶעגְן זִיךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פִירְן צוּ זָאגְן יֶעדְן טָאג תְּהִלִּים, דֶער הייליגֶער רֶבִּי נָתָן פְּלֶעגְט זִיךְ פִירְן אַז עֶר הָאט יֶעדְן טָאג גֶעזָאגְט דֶעם יוֹם תְּהִלִּים, אוּן דְרֵיי צֵייטְן פוּן יָאר הָאט עֶר גֶעזָאגְט צְוֵויי מָאל יֶעדְן טָאג דֶעם יוֹם תְּהִלִּים, אִין שׁוֹבָבִי"ם, אִין דִי סְפִירָה טֶעג, אוּן חוֹדֶשׁ אֱלוּל, דָאס אִיז שְׁוֶוער נָאכְצוּמַאכְן אָבֶער כָאטְשׁ אֵיינְמָאל זָאגְן דֶעם יוֹם תְּהִלִּים אִיז אַ גֶעוַואלְדִיגֶע זַאךְ.

אַ קַאלְטֶע קַאפִּיטְל תְּהִלִּים

דֶער הייליגֶער רֶבִּי הָאט אַמָאל גֶעזָאגְט אַז מֶען דַארְף דַאנְקֶען הרה"ק רֶבִּי רְפָאֵל בֶּערְשִׁידֶער זַ"ל (אַ תַּלְמִיד פוּן הרה"ק רֶבִּי פִּנְחָס'ל קָארִיצֶער זי"ע) אַז עֶר הָאט אַיינְגֶעפִירְט בַּיי זַיינֶע חֲסִידִים צוּ זָאגְן אַסַאךְ תְּהִלִּים, עֶר פְלֶעגְט זֵיי זָאגְן: "זָאגְט, זָאגְט תְּהִלִּים, אֲפִילוּ אַ קַאלְטֶע קַאפִּיטְל תְּהִלִּים, אַבִּי גֶעזָאגְט", אוּן זַיינֶע חֲסִידִים הָאבְּן טַאקֶע גֶעזָאגְט אַסַאךְ תְּהִלִּים, אוּן דֶער הייליגֶער רֶבִּי הָאט דָאס מַפְלִיג גֶעוֶוען אַז דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ צוּ זָאגְן אַסַאךְ תְּהִלִּים.

בַּיי צַדִּיקִים הָאט מֶען דָאס אוֹיךְ אֵייבִּיג גֶעזֶעהְן אַז וֶוען זֵיי הָאבְּן גֶעוָואלְט מַמְשִׁיךְ זַיין אַ יְשׁוּעָה הָאבְּן זֵיי גֶעזָאגְט תְּהִלִּים.

אַ מוֹרָא'דִיגֶע מַעֲשֶׂה הָאט פַּאסִירְט בַּיי הרה"ק רֶבִּי יִשְׂרָאֵל'טֶשׁע וִויזְנִיצֶער זי"ע (בַּעַל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל), וֶוען עֶס אִיז גֶעקוּמֶען דִי צַייט פַאר זַיין זוּהְן הרה"ק רֶבִּי חַיִּים מֵאִיר זי"ע (בַּעַל אִמְרֵי חַיִּים) זִיךְ צוּ שְׁטֶעלְן צוּ מִילִיטֶער, מֶען הָאט זֵייעֶר שְׁטַארְק גֶעזוּכְט נָאךְ אִים, עֶר הָאט זִיךְ גֶעמוּזְט פַארְשְׁטֶעלְן מִיט מָאדֶערְנֶע קְלֵיידֶער אוּן אַנְטְלוֹיפְן צוּ דִי שְׁטֶעטֶעלֶע רַאדָאווִיץ, אַז מֶען זָאל אִים נִישְׁט כַאפְּן אִין מִילִיטֶער.

בְּמֶשֶׁךְ דִי נְסִיעָה וָואס עֶר אִיז גֶעפָארְן צוּ דֶעם שְׁטֶעטְל, הָאט דֶער טַאטֶע הרה"ק רֶבִּי

יִשְׂרָאֵל'טְשֶׁע זי"ע אוֹיסְגֶעזָאגְט צְוֵויי מָאל גַאנְץ סֵפֶר תְּהִלִּים מִיט בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת אוּן שְׁטַארְק גֶעבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז מֶען זָאל נִישְׁט כַאפְּן זַיין זוּהְן.

לְמַעֲשֶׂה הָאט עֶר זִיךְ בַּאהַאלְטְן אִין יֶענֶעם שְׁטֶעטְל אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן דֶערְנָאךְ אִיז עֶר צוּרִיק גֶעקוּמֶען, אוּן דֶער טַאטֶע הָאט אִים גֶעזָאגְט אַז עֶר הָאט נָאךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעזָאגְט תְּהִלִּים מִיט אַזֶעלְכֶע בְּכִיּוֹת ווִי יֶעצְט, ווַייל עֶר אִיז גֶעווֶען זֵייעֶר בַּאזָארְגְט אַז מֶען הָאט גֶע'מַסֶר'ט זַיין זוּהְן אוּן מֶען זוּכְט אִים שְׁטַארְק אַרוּם, "אוּן אִיךְ זָאג דִיר אַז עֶס ווֶעט דִיר צוּנִיץ קוּמֶען אִין דִי קוּמֶענְדִיגֶע טֶעג".

שְׁפֶּעטֶער אִינְמִיטְן הוֹשַׁעְנָא רַבָּה הָאבְּן זִיךְ דִי פָּאלִיצֵיי אַרַיינְגֶעכַאפְּט אוּן גֶענוּמֶען רֶבִּי חַיִּים מֵאִיר זי"ע אָבֶּער נָאךְ אִינֶעם זֶעלְבְּן טָאג הָאט מֶען אִים בַּאפְרֵייט אוֹיף צַייטְווַיילִיג, אוּן דֶערְנָאךְ הָאט מֶען אִים אִינְגַאנְצְן בַּאפְרֵייט.

פְּלֶעגְט רֶבִּי חַיִּים מֵאִיר זי"ע שְׁטֶענְדִיג זָאגְן אַז עֶר אִיז בַּאפְרֵייט גֶעווָארְן נָאר אִין זְכוּת פוּן דִי תְּהִלִּים ווָאס זַיין טַאטֶע הָאט גֶעזָאגְט פַאר אִים.

זֶעהְט מֶען אַז אֲפִילוּ צַדִּיקִים ווָאס טוֹיזְנְטֶער מֶענְטְשְׁן זֶענֶען גֶעקוּמֶען צוּ זֵיי פַאר אַ בְּרָכָה אוּן אַ יְשׁוּעָה, אָבֶּער ווֶען זֵיי אַלֵיינְ'ס זֶענֶען גֶעווֶען בְּעֵת צָרָה הָאבְּן זֵיי אוֹיךְ אַרוֹיס גֶענוּמֶען דֶעם תְּהִלִּים'ל אוּן זִיךְ אוֹיסְגֶעווֵיינְט פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵיי גֶעהָאלְפְּן, אוּן דָאס דַארְף יֶעדֶער אִיד נָאכְמַאכְן ווֶען עֶר הָאט אַ צָרָה זָאל עֶר נֶעמֶען אַ תְּהִלִּים'ל אוּן זִיךְ אוֹיסְווֵיינֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דָוִד הַמֶּלֶךְ

ווֶער הָאט גֶעמַאכְט דֶער תְּהִלִּים'ל? דָוִד הַמֶּלֶךְ, ווָאס עֶר הָאט גֶעלִיטְן אִין זַיין לֶעבְּן גָאר אַסַאךְ צָרוֹת, פוּן זַיינֶע בְּרִידֶער, פוּן זַיין שְׁווֶער, פוּן זַיינֶע קִינְדֶער, אָבֶּער אַנְשְׁטָאט צוּ ווֶערְן צוּבְּרָאכְן, הָאט עֶר זִיךְ אוֹיס גֶעזוּנְגֶען זַיין הַארְץ צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, ווָאס פוּן דֶעם אִיז גֶעווָארְן דֶער סֵפֶר תְּהִלִּים, אוּן פוּן דֶעם דַארְפְן מִיר זִיךְ אָפְּלֶערְנֶען אַז אֲפִילוּ ווֶען מֶען גֵייט דוּרְךְ צָרוֹת אוּן יִסוּרִים, דַארְף מֶען זִיךְ אוֹיסְזִינְגֶען פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן דָאס זֶעהְט מֶען טַאקֶע אַז ווֶען אַ אִיד אִיז צוּבְּרָאכְן, כַאפְּט עֶר אַ תְּהִלִּים'ל אוּן עֶר ווֵיינְט זִיךְ אוֹיס צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, ווַייל דָוִד הַמֶּלֶךְ הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעשְׁטַארְקְט בִּיז עֶר אִיז גֶעווָארְן דֶער קֶענִיג פוּן דִי אִידְן, אוּן נִישְׁט נָאר זִיךְ הָאט עֶר גֶעשְׁטַארְקְט, נָאר עֶר אוֹיךְ הָאט גֶעשְׁטַארְקְט אַלֶע צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער, ווִי דֶער פָּסוּק זָאגְט (שְׁמוּאֵל א' כב, ב): **וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל אִישׁ מָצוֹק וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר לוֹ נֹשֶׁא וְכָל אִישׁ מַר נֶפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם לְשָׂר**, אַלֶע צוּבְּרָאכֶענֶע מֶענְטְשְׁן זֶענֶען זִיךְ צוּזַאם גֶעקוּמֶען צוּ דָוִד הַמֶּלֶךְ, אוּן עֶר הָאט זֵיי מְחַזֵק גֶעווֶען אוּן זֵיי גֶעשְׁטַארְקְט, אוּן דֶער כֹּחַ הָאט עֶר אַרַיינְגֶעלֵייגְט אִינֶעם תְּהִלִּים, אַז בִּיז הַיינְט ווֶען אַ אִיד אִיז צוּבְּרָאכְן, נֶעמְט עֶר דֶעם תְּהִלִּים'ל אוּן ווֵיינְט זִיךְ אוֹיס צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן כ"ג): "וואוּיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ עֶסְן יֶעדְן טָאג פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, אוּן טְרִינְקֶען קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, אוּן טוּט זִיךְ אָן קְלֵיידֶער פוּן מִצְוֹת", קְלֵיידֶער פוּן מִצְוֹת הָאט דָאךְ יֶעדֶער אִיד, אִידְן זֶענֶען מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן, מֶען גֵייט מִיט צִיצִית, מֶען טוּט אָן תְּפִלִּין, מֶען הָאט אַ מְזוּזָה, מֶען גֵייט מִיט בָּארְד אוּן פֵּאוֹת, מֶען הִיט שַׁבָּת, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער. יֶעדֶער אִיד הָאט גֶענוּג קְלֵיידֶער פוּן זַיינֶע מִצְוֹת, אָבֶער דֶער עִיקָר דַארְף מֶען זִיךְ שְׁטַארְקְן צוּ גֶעבְן עֶסְן אוּן טְרִינְקֶען פַאר דִי נְשָׁמָה, צוּ עֶסְן אַסַאךְ פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת אוּן צוּ טְרִינְקֶען אַסַאךְ קַאפִּיטְלֶעךְ תְּהִלִּים, וֶועט עֶר מִיט דֶעם אָנְזֶעטִיגְן זַיין נְשָׁמָה.

וואוּיל אִיז דֶער וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ זָאגְן יֶעדְן טָאג אַ יוֹם תְּהִלִּים, וָואס אַזוֹי עֶנְדִיגְט מֶען יֶעדֶע וָואךְ גַאנְץ תְּהִלִּים, וֶועט דָאס אִים וַוייזְן דִי וֶועג אוּן עֶפֶענֶען אַלֶע טִירְן אוּן טוֹיעֶרְן צוּרִיק צוּ קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן וֶוען עֶר וֶועט אַוֶועקְגֵיין פוּן דִי וֶועלְט, וֶועלְן דִי אַלֶע שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת פוּן דָוִד הַמֶּלֶךְ אִים בַּאגְלֵייטְן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"ש חֵלֶק ו' וְחֵלֶק ח' עֶרֶךְ תְּהִלִּים)

תּוֹרָה אִיז דִי בֶּעסְטֶע סְחוֹרָה

וָוען מֶען קוּקְט אַרַיין אִין שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים פוּן אַרִ"י הַקָּדוֹשׁ, וָואס עֶר שְׁרַייבְּט דָארְט ווִיפִיל תַּעֲנִיתִים מֶען דַארְף פַאסְטְן אוֹיף יֶעדֶע עֲבֵירָה וָואס מֶען הָאט עוֹבֵר גֶעוֶוען, דַאן כַּאפְּט אַ צִיטֶער, וַוייל לוֹיט דֶעם חֶשְׁבּוֹן הָאט נִישְׁט אַ מֶענְטְשׁ גֶענוּג טֶעג אוּן יָארְן אִין זַיין גַאנְץ לֶעבְּן צוּ קֶענֶען פַאסְטְן אַזוֹיפִיל.

דַארְף מֶען גֶעדֶענְקְן וָואס דִי חֲזַ"ל זָאגְן (יְרוּשַׁלְמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק ה, הֲלָכָה ח): כָּל הָעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, מַעֲלֶה אֲנִי עָלָיו כְּאִילוּ לֹא חָטָא מִיָּמָיו, וָוען אַ אִיד לֶערְנְט תּוֹרָה זָאגְט דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אַז עֶר רֶעכְנְט אִים אַזוֹי וִוי דֶער מֶענְטְשׁ הָאט קֵיינְמָאל נִישְׁט גֶעזִינְדִיגְט.

דֶערְפַאר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ זִיךְ אַרַיינְלֵייגְן אִין תּוֹרָה, לֶערְנֶען אַסַאךְ תּוֹרָה, אוּן מִיט דֶעם וֶועט עֶר אָפְּוִוישְׁן אַלֶע זַיינֶע שְׁלֶעכְטֶע פְּגָמִים וָואס עֶר הָאט גֶעמַאכְט מִיט זַיינֶע עֲבֵירוֹת אוּן עֶר וֶועט וֶוערְן אִינְגַאנְצְן אוֹיסְגֶעלַייטֶערְט.

אֵיינְמָאל הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶערֶעדְט פוּן דִי גְרוֹיסְקֵייט פוּן לִימּוּד הַתּוֹרָה, וִוי דָאס רֵייִנִיגְט אוּן הֵיילִיגְט אַ מֶענְטְשׁ פוּן אַלֶע עֲבֵירוֹת, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט זִיךְ דַאן אוֹיסְגֶעדְרוּקְט אַז אוֹיב אַ מֶענְטְשׁ וֶועט זִיךְ מַאכְן אַ חֹק קָבוּעַ אַז עֶר מוּז יֶעדְן טָאג לֶערְנֶען אַזוֹיפִיל אוּן אַזוֹיפִיל, דַאן אֲפִילוּ דֶער מֶענְטְשׁ לִיגְט אִין עֲבֵירוֹת, עֶר אִיז צוּגֶעוואוֹינְט צוּ טוּהְן עֲבֵירוֹת, וֶועט אִים דִי תּוֹרָה אַרוֹיס שְׁלֶעפְּן פוּן דָארְט, אוּן עֶר וֶועט זִיכֶער וֶוערְן אַן אֱמֶת'עֶר עֶרְלִיכֶער אִיד, וַוייל דִי כֹּחַ פוּן תּוֹרָה אִיז זֵייעֶר שְׁטַארְק.

וָוען דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן הָאט דָאס גֶעהֶערְט הָאט עֶר גֶעפְרֶעגְט דֶעם הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן אוֹיב דָאס אִיז אוֹיךְ וָוען אֵיינֶער אִיז עוֹבֵר אוֹיף גָאר הַארְבֶּע עֲבֵירוֹת פוּן פְּגַם הַבְּרִית, צוּ דַאן וֶועט אִים דִי תּוֹרָה אוֹיךְ הֶעלְפְן.

הָאט אִים דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי אָנְגֶעשְׁרִיגְן אוּן גֶעזָאגְט: "דוּ וֵוייסְט דֶען דִי גְרוֹיסֶע כֹּחַ פוּן תּוֹרָה? תּוֹרָה אִיז גְרֶעסֶער פוּן אַלֶעס, אוּן וָוען אַ מֶענְטְשׁ וֶועט לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, וֶועט עֶר אַרוֹיסְגֵיין פוּן אַלֶע סָארְט עֲבֵירוֹת".

וָוען אַ מֶענְטְשׁ וֵוייסְט דָאס, וֶועט עֶר זִיךְ אַרַיינְלֵייגְן אִינְגַאנְצְן אִין דִי תּוֹרָה, עֶר וֶועט לֶערְנֶען אַסַאךְ תּוֹרָה. אוּן סְפֶּעצִיעֶל וָוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז זוֹכֶה צוּ לֶערְנֶען אוֹיף דִי וֶועג וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז גֶעלֶערְנְט, אוֹיפְן "סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימּוּד" פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּי'ן, וָואס אוֹיף דֶעם וֶועג קֶען יֶעדֶער מֶענְטְשׁ זוֹכֶה זַיין צוּ לֶערְנֶען, קֵיינֶער קֶען זִיךְ נִישְׁט אַרוֹיסְדְרֵייעֶן אַז עֶר פַארְשְׁטֵייט נִישְׁט אָדֶער אַז עֶר גֶעדֶענְקְט נִישְׁט וָואס עֶר לֶערְנְט, וַוייל דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט שׁוֹין גֶעזָאגְט אַז אֲפִילוּ וָוען מֶען זָאגְט בְּלוֹיז דִי וֶוערְטֶער, אֲפִילוּ מֶען פַארְשְׁטֵייט גָארְנִישְׁט אוּן מֶען גֶעדֶענְקְט גָארְנִישְׁט, אִיז עֶס אוֹיךְ זֵייעֶר

חָשׁוּב, אוּן עֶס הָאט אוֹיךְ דֶעם גֶעוַואלְדִיגְן כֹּחַ אַרוֹיס צוּ נֶעמֶען דֶעם מֶענְטְשׁ פוּן זַיין שְׁלֶעכְטְס, אוּן דַאן וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ וֶוערְן אַן עֶרְלִיכֶער אִיד.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"שׁ חֵלֶק ו' עֶרֶךְ לִימּוּד)

אַ זַאלְצְבַּאךְ שַׁ"ס-אִיד

דֶער חָפֵץ חַיִּים זי"ע הָאט דֶערְצֵיילְט אַז אֵיינְמָאל וֶוען דֶער גָאוֹן רֶבִּי חַיִּים וָואלָאזְשִׁינֶער זי"ע הָאט גֶעהַאלְטְן אִינְמִיטְן לֶערְנֶען, אִיז אַרַיין גֶעקוּמֶען צוּ אִים אַ פְּשׁוּטֶער אִיד, אַ גֶעשֶׁעפְט-אֵייגְנְטוּמֶער, אוּן רֶבִּי חַיִּים הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט פַאר דֶעם אִיד מְלֹא קוֹמָתוֹ, וֶוען דִי תַּלְמִידִים הָאבְּן אִים גֶעפְרֶעגְט וִוי אַזוֹי פַּאסְט פַאר דִי כְּבוֹד הַתּוֹרָה אַז דֶער רֶבִּי זָאל זִיךְ אוֹיפְשְׁטֶעלְן פַאר אַזַא פְּשׁוּטְן אִיד, הָאט רֶבִּי חַיִּים גֶעעֶנְטְפֶערְט אַז דֶער אִיד הָאט שׁוֹין גֶעעֶנְדִיגְט גַאנְץ שַׁ"ס!

דִי תַּלְמִידִים הָאבְּן זִיךְ אוּנְטֶער גֶעשְׁמֵייכְלְט דָאס צוּ הֶערְן, זֵיי הָאבְּן גַאנְץ גוּט גֶעוואוּסְט וָואסֶערֶע גְרוֹיסֶע לַמְדָן דֶער אִיד אִיז... אוּן אוֹיב עֶפֶּעס, הָאט עֶר בְּלוֹיז דוּרְכְגֶעזָאגְט שַׁ"ס אוּן רוֹב דֶערְפוּן נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען, אוּן פוּן דֶעם מַאכְט דֶער רֶבִּי אַ גַאנְצֶע חֲשִׁיבוּת?

הָאט זֵיי רֶבִּי חַיִּים גֶעזָאגְט: "עֶס אִיז בַּאקַאנְט אַז מֶען הָאט קוֹדֶם גֶעדְרוּקְט דֶעם שַׁ"ס אִין זַאלְצְבַּאךְ, יֶענֶער שַׁ"ס אִיז גֶעוֶוען זֵייעֶר פִיל מִיט טָעוּתִים, עֶס הָאט גֶעפֶעלְט גַאנְצֶע שְׁטִיקֶער, דֶערְנָאךְ הָאט מֶען אִיבֶּער גֶעדְרוּקְט דֶעם שַׁ"ס אִין אַמְסְטֶערְדַאם, דָארְט הָאט מֶען שׁוֹין פַארְאַכְטְן דִי אַלֶע טָעוּתִים, אוֹיךְ הָאט מֶען צוּגֶעלֵייגְט דִי הַגָהוֹת פוּן רַשַׁ"שׁ אוּן נָאךְ הַגָהוֹת פוּן אַנְדֶערֶע.

אִיז קֶען מֶען נִישְׁט זָאגְן אַז דֶער זַאלְצְבַּאךְ-שַׁ"ס אִיז גָארְנִישְׁט וֶוערְט אוּן עֶס אִיז בִּכְלָל נִישְׁט קֵיין שַׁ"ס. עֶס אִיז זִיכֶער אַ שַׁ"ס, נָאר עֶס הָאט אוֹיךְ טָעוּתִים. אוּן דִי זֶעלְבֶּע אִיז בַּיי דֶעם אִיד, עֶר הָאט לְמַעֲשֶׂה גֶעעֶנְדִיגְט שַׁ"ס, עֶר אִיז אַ שַׁ"ס-אִיד, עֶר הָאט טַאקֶע גֶעמַאכְט טָעוּתִים, עֶר הָאט זִיכֶער נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען אַלֶעס, אָבֶּער אַ שַׁ"ס אִיז עֶס, אוּן דֶערְפַאר הָאב אִיךְ זִיךְ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט פַאר אִים".

דַאן הָאבְּן דִי תַּלְמִידִים פַארְשְׁטַאנֶען דִי גְרוֹיסֶע חֲשִׁיבוּת פוּן לֶערְנֶען אַסַאךְ גְמָרָא, אוּן עֶנְדִיגְן שַׁ"ס, אוֹיפְן וֶועלְכְן אוֹפָן עֶס זָאל נָאר זַיין, אִיז עֶס נָאךְ אַלְץ זֵייעֶר חָשׁוּב.

דֶערְפַאר דַארְף אַ מֶענְטְשׁ הָאבְּן שֵׂכֶל אוּן אוֹיסְנוּצְן גוּט דִי צַייט, אַרַיינְכַאפְּן וִויפִיל מֶען קֶען צוּ לֶערְנֶען תּוֹרָה, אוֹיף וֶועלְכֶע וֶועג מֶען קֶען נָאר, אֲפִילוּ בְּלוֹיז צוּ זָאגְן דִי וֶוערְטֶער אִיז אוֹיךְ זֵייעֶר חָשׁוּב, אוּן נָאר דָאס בְּלַייבְּט אִיבֶּער פוּן אַ מֶענְטְשׁ.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"שׁ חֵלֶק י' עֶרֶךְ סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִּימּוּד)

אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט!

עֶס אִיז נִישְׁט מֶעגְלִיךְ זוֹכֶה צוּ זַיין צוּ דִי קְרוֹין פוּן תּוֹרָה, נָאר אוֹיב מֶען נֶעמְט זִיךְ גוּט אַרַיין אִין קָאפּ דָאס וָוארְט וָואס דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט פַאר דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי נָתָן אַז "אַבִּיסְל אִיז אוֹיךְ גוּט".

אויב ווייל מען זוכה זיין צו לערנען תורה דארף מען וויסן אז עס איז זייער חשוב ביים אייבערשטן אויך ווען מען לערנט נאר איין פסוק, איין משנה, איין שטיקל גמרא, דער עיקר סיבה פארוואס מענטשן לערנען נישט איז ווייל מען איז פאריאגט און פארפלאנט און מען האט נישט צופיל צייט צו לערנען, און מען מיינט אז נאר אויב מען וועט לערנען אסאך אויף אמאל, נאר דאן איז עס חשוב.

דער מדרש זאגט (ויקרא רבה יט, ב): ווען דער טיפש קומט אריין אין בית המדרש זאגט ער: "ווען קען איך לערנען אזויפיל ספרים?" און ער לערנט גארנישט, אבער דער קלוגער זאגט: "איך וועל לערנען היינט צוויי הלכות און מארגן צוויי הלכות, ביז איך וועל דורכלערנען די גאנצע תורה!"

ווען א מענטש איז קלוג, און ער זעהט אז ער האט נישט צופיל צייט, וועט ער אריינכאפן כאטש וויפיל ער קען לערנען, ער וועט זיך מאכן סימנים אין יעדע שיעור, אנהייבן פון אנפאנג און גיין צוביסלעך נאך א פסוק, נאך א משנה, ביז ער וועט זוכה זיין צו ענדיגן כל התורה כולה.

חז"ל זאגן (במדבר רבה יב, יא): פארוואס ווערט די תורה צוגעגליכן צו א פייגן בוים? ווייל אזוי ווי די פייגן בוים נעמט מען נישט אראפ אלע פרוכט אויף איין מאל, נאר מען נעמט עס אראפ צוביסלעך, אזוי אויך די תורה קען מען נישט דורך לערנען אין איין טאג, נאר עס גייט צוביסלעך, מען לערנט היינט אביסל און מארגן אביסל, און נאר אזוי איז מען מצליח אין תורה.

ווען מען געדענקט דאס אז אביסל איז אויך גוט, דאן איז מען זייער מצליח.

(שיחות מוהר"ש חלק י' ערך לימוד)

די תורה רייניגט דעם מענטש

יעדער מענטש האט א יצר הרע, דער מדרש זאגט אויפן פסוק (בראשית ח, כא): כי יצר לב האדם רע מנעריו, אז גלייך ווען דער מענטש ווערט געבוירן האט ער שוין א יצר הרע. דאן ווי אזוי קען מען האבן טענות אויף א מענטש וואס איז נישט וואויל און ערליך, ער האט דאך א שווערע יצר הרע?

נאר דער אייבערשטער האט אויך באשאפן אן עצה קעגן דעם יצר הרע, ווי די חז"ל זאגן (קידושין ל.): בראתי יצר הרע - בראתי תורה תבלין כנגדו, דער אייבערשטער זאגט: "איך האב טאקע באשאפן דעם יצר הרע, אבער איך אויך באשאפן קעגן אים די תורה", ווען א איד וועט לערנען תורה וועט ער זיך קענען שטארקן אויפן יצר הרע.

און דאס איז די עיקר טענה וואס מען האט אויף א מענטש, פארוואס האסטו נישט געלערנט תורה? ווען דו וואלסט געלערנט תורה וואלסטו דיך געקענט שטארקן איבערן יצר הרע.

כאטש נישט יעדער מענטש פארשטייט אזוי גוט דאס לערנען, האבן מיר אבער די "סדר דרך הלימוד" וואס דער הייליגער רבי

הָאט אוּנז גֶעגֶעבְּן, אַז אַ מֶענְטְש זָאל אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְפַאנְג תַּנַ"ךְ אוּן זָאגְן דִי וֶוערְטֶער, אַ קַאפִּיטְל נָאךְ אַ קַאפִּיטְל בִּיז עֶר עֶנְדִיגְט דִי גַאנְצֶע, אוּן אַזוֹי אוֹיךְ בַּיי מִשְׁנַיוֹת, אָנְהֵייבְּן פוּן אָנְהוֹיב אוּן גֵיין אִין דִי רַייעֶ פֶּרֶק נָאךְ פֶּרֶק, מַסֶכֶת נָאךְ מַסֶכֶת, בִּיז מֶען עֶנְדִיגְט דִי גַאנְצֶע אוּן דַאן נָאכְאַמָאל אָנְהֵייבְּן, אוּן דִי זֶעלְבֶּע בַּיי גְמָרָא, אַ דַף נָאךְ אַ דַף, מַסֶכֶת נָאךְ מַסֶכֶת, אוּן אַזוֹי בַּיי אַלֶע אַנְדֶערֶע שִׁיעוּרִים אִין דִי תּוֹרָה.

אוּן מֶען זָאל בִּכְלָל נִישְׁט צוּרִיק קוּקְן אוֹיב מֶען הָאט יָא אָדֶער נִישְׁט פַארְשְׁטַאנֶען, אוֹיב מֶען גֶעדֶענְקְט יָא אָדֶער נִישְׁט, נָאר גֵיין וַוייטֶער אוּן וַוייטֶער אוּן זִיךְ אָנְפִילְן מִיט וִוי מֶער תּוֹרָה. דָאס קֶען יֶעדֶער מֶענְטְש בַּאוַוייזְן, אוּן דַאן וֶועט עֶר הָאבְּן דִי רִיכְטִיגֶע פַאנְצֶער אַנְטְקֶעגְן דֶעם יֵצֶר הָרַע.

וֶוען אַ מֶענְטְש לֶערְנְט אוֹיף דֶעם וֶועג, בַּאקוּמְט עֶר אַ שְׁטַארְקֶע לִיבְּשַׁאפְט צוּ דִי תּוֹרָה, אוּן עֶר וֶועט שׁוֹין קֵיינְמָאל נִישְׁט וֶועלְן אָפְּלָאזְן דִי תּוֹרָה.

וואוּיל אִיז דֶער וָואס לָאזְט זִיךְ נִישְׁט נַארְן, אוּן כַּאפְּט אַרַיין וִוי מֶער תּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה!

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק י"א עֶרֶךְ לִימוּד)

אִין פִינְף מִינוּט...

דֶער הֵיילִיגֶער חַתַם סוֹפֵר זי"ע פְלֶעגְט זָאגְן: "אִיךְ בִּין גֶעוָוארְן אַ גָאוֹן אִין פִינְף מִינוּט", אוּן עֶר הָאט מַסְבִּיר גֶעוֶוען אַז דִי פִינְף מִינוּט'לֶעךְ, אִין וָואס מֶענְטְשְׁן זֶענֶען גֶעוֶוענְלִיךְ מְזַלְזֵל, דִי מִינוּטְן הָאבּ אִיךְ אוֹיסְגֶענוּצְט, אוּן דֶערְפַאר בִּין אִיךְ גֶעוָוארְן אַ גָאוֹן.

וֶוען אַ מֶענְטְש הָאט אַ קְלֵיין סֵפֶר'ל בַּיי זִיךְ, עֶר לֵייגְט זִיךְ אַרַיין אַ סִימָן וִוי עֶר הַאלְט, אוּן וֶוען עֶר הָאט אַ מִינוּט לֵיידִיג כַאפְּט עֶר אַרַיין נָאךְ אַבִּיסְל אוּן נָאךְ אַבִּיסְל, פוּן דֶעם וֶוערְט מֶען אַ גָאוֹן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ח' עֶרֶךְ הַתְמָדָה)

אַסַאךְ גְמָרָא

דָאס לֶערְנֶען גְמָרָא אִיז נָאךְ דִי חָשׁוּבְ'סְטֶע פוּן אַלֶע לִמּוּדִים. דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א', סִימָן רי"ד): אַז דָאס הַרְגֶ'ט אִינְגַאנְצְן דֶעם יֵצֶר הָרַע. אוּן דֶערְפַאר פַארְלֵייגְט זִיךְ דֶער יֵצֶר הָרַע זֵייעֶר שְׁטַארְק אַז אַ מֶענְטְש זָאל נִישְׁט לֶערְנֶען קַיין גְמָרָא. אָבֶּער דֶער מֶענְטְש דַארְף זִיךְ שְׁטַארְקְן קֶעגְן אִים אוּן דַוְקָא יָא לֶערְנֶען אַסַאךְ גְמָרָא.

חֲזַ"ל זָאגְן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, סו): אוֹיף דֶעם וָואס יִצְחָק הָאט גֶעבֶּענְטְשׁ יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ז, כ"ח): וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ, מִטַּל הַשָּׁמַיִם - זֶה מִקְרָא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ - זֶה מִשְׁנָה, וְרֹב דָּגָן - זֶה תַּלְמוּד, וְתִירֹשׁ - זֶה מֶדְרָשׁ. זֶעהְט מֶען אַז בַּיי גְמָרָא שְׁטֵייט "וְרֹב" דָּגָן, פוּן דֶעם דַארְף מֶען הָאבְּן אַסַאךְ.

וואוּיל אִיז דֶעם וָואס אִיז זוֹכֶה צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג אַסַאךְ בְּלֶעטֶער גְמָרָא!

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ב' עֶרֶךְ גְּמָרָא)

נִישְׁט נָאר דִי נֶעמֶען

דֶער הֵיילִיגֶער שְׁלָ"ה הַקָדוֹשׁ שְׁרַייבְּט אַז אֵיינֶער וָואס קֶען נִישְׁט לֶערְנֶען, זָאל זִיךְ צוּגֶעוואוֹינֶען כָאטְשׁ צוּ זָאגְן דִי נֶעמֶען פוּן דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, בְּרֵאשִׁית שְׁמוֹת וַיִקְרָא וְכוּ', יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹפְטִים וְכוּ', בְּרָכוֹת פֵּאָה דְמַאי וְכוּ', אוּן אַזוֹי וַוייטֶער דִי נֶעמֶען פוּן אַלֶע הֵיילִיגֶע סְפָרִים.

מִיר הָאבְּן אָבֶּער זוֹכֶה גֶעוֶועזְן צוּ דִי "סֵדֶר דֶרֶךְ הַלִימוּד" פוּן הֵיילִיגְ'ן רֶבִּי'ן, אוּן מִיט דֶעם דַארְף מֶען שׁוֹין נִישְׁט צוּקוּמֶען צוּ זָאגְן בְּלוֹיז דִי נֶעמֶען, נָאר מֶען קֶען טַאקֶע דוּרְךְ זָאגְן דִי אַלֶע הֵיילִיגֶע סְפָרִים, אוּן זוֹכֶה זַיין צוּ אַלֶעס גוּטְס.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן כח):

אַז אַזוֹי וִוי מֶען זֶעהְט אַז גְרוֹיסֶע מִינִיסְטָארְן גֶעבְּן אוֹיס אַסַאךְ גֶעלְט אַרוּם צוּ כָּארְן אִיבֶּער דִי וֶועלְט, אוּן אַלֶעס בְּלוֹיז אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ קֶענֶען אוֹיפְטוּהְן אוּן זָאגְן אַז זֵיי זֶענֶען שׁוֹין גֶעוֶועזְן אִין אַסַאךְ לֶענְדֶער, עֶר אִיז שׁוֹין גֶעוֶועזְן אִין וַוארְשָׁא אוּן אִין אַנְדֶערֶע גְרוֹיסֶע שְׁטֶעט. אַזוֹי דַארְף אַ אִיד דוּרְךְ גֵיין אוֹיף דִי וֶועלְט אִין אַלֶע חֲלָקִים פוּן דִי תּוֹרָה, אַז וֶוען עֶר וֶועט אַרוֹיפְקוּמֶען אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט זָאל עֶר זִיךְ קֶענֶען אוֹיפְטוּהְן אַז עֶר אִיז שׁוֹין גֶעוֶועזְן אִין אַלֶע סְפָרִים פוּן דִי תּוֹרָה, וַוייל אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט דֶערְמַאנְט מֶען דֶעם מֶענְטְשׁ אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעלֶערְנְט אוֹיף דִי וֶועלְט.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרַ"ש חֵלֶק ט' עֶרֶךְ לִימוּד)

תִּשְׁעָה בְּאָב

אִין סֵפֶר שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אוֹיף שַׁבָּת חָזוֹן, אַז "חָזוֹן" אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת חֲ'צִי זַ'עַם וְ'חַצִי נֶ'חָמָה. דָאס מֵיינְט אַז אֲפִילוּ פוּן אֵיין זַייט אִיז עֶס טַאקֶע אַ טְרוֹיעֶרִיגֶע צַייט, מֶען טְרוֹיעֶרְט אוֹיפְן חוּרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָבֶּער פוּן דִי אַנְדֶערֶע זַייט אִיז אוֹיךְ דָא אַ נֶחָמָה, אַ טְרֵייסְט, אַז דִי טֶעג וֶועלְן נָאךְ וֶוערְן אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּ פְרֵיילִיכֶע טֶעג, וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען בְּקָרוֹב וֶועלְן דִי טֶעג וֶוערְן אַ יוֹם טוֹב.

דִי גְמָרָא דֶערְצֵיילְט (מַכּוֹת כ"ה): אַז וֶוען דִי חֲכָמִים הָאבְּן גֶעזֶעהְן דִי שְׁרֶעקְלִיכֶע חוּרְבָּן אוֹיפְן הַר הַבַּיִת הָאבְּן זֵיי גֶעוֵויינְט אוּן גֶעקְלָאגְט, אָבֶּער רֶבִּי עֲקִיבָא – וָואס אִיז אוֹיךְ דָארְט גֶעוֶוען – הָאט גֶעלַאכְט. הָאבְּן אִים דִי חֲכָמִים גֶעפְרֶעגְט: "פַארְוָואס לַאכְסְטוּ?", הָאט רֶבִּי עֲקִיבָא גֶעזָאגְט: "אַזוֹי וִוי אִיךְ זֶעה אַז דִי עֶרְשְׁטֶע חֵלֶק פוּן דִי נְבוּאָה אִיז אַזוֹי שְׁטַארְק מְקוּיָים גֶעוָוארְן, אַז דֶער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז חָרוּב גֶעוָוארְן, גְלֵייב אִיךְ אַז דִי צְוֵוייטֶע הֶעלְפְט נְבוּאָה וֶועט אוֹיךְ מְקוּיָים וֶוערְן, אַז מִיר וֶועלְן נָאךְ אוֹיסְגֶעלֵייזְט וֶוערְן פוּן גָלוּת, אוּן דִי אִידְן וֶועלְן נָאךְ אוֹיפְגֶערָאכְטְן וֶוערְן".

וַוייל דִי צַדִּיקִים קוּקְן אוֹיף דִי פְּנִימִיּוּת פוּן יֶעדֶע זַאךְ, אֲפִילוּ יֶעצְט זֶעהְט אַלֶעס אוֹיס אַזוֹי שְׁוֶוער אוּן בִּיטֶער, אָבֶּער צוּם סוֹף וֶועלְן דִי טֶעג אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט וֶוערְן צוּ יָמִים טוֹבִים, אוּן מִיר וֶועלְן זִיךְ פְרֵייעֶן מִיט דִי גְרוֹיסֶע יְשׁוּעוֹת וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אוּנְז הֶעלְפְן.

אוּן דֶערְפַאר וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אִין דִי פּוֹסְקִים אַז מֶען זָאגְט נִישְׁט קַיין תַּחֲנוּן תִּשְׁעָה בְּאָב וַוייל תִּשְׁעָה בְּאָב וֶוערְט אָנְגֶערוּפְן "מוֹעֵד" – אַ יוֹם טוֹב. שְׁטֶעלְט זִיךְ אַ פְרַאגֶע, אִיז עֶס דֶען אַ יוֹם טוֹב? פּוּנְקְט פַארְקֶערְט, מֶען טְרוֹיעֶרְט דָאךְ אִין תִּשְׁעָה בְּאָב, מֶען טוּט אַלֶע הֲלָכוֹת פוּן אֲבֵילוּת אִין תִּשְׁעָה בְּאָב, וִוי אַזוֹי קֶען מֶען עֶס אָנְרוּפְן אַ יוֹם טוֹב?

נָאר דֶער אֱמֶת אִיז אַז בִּפְנִימִיּוּת זֶענֶען דִי טֶעג פְרֵיילִיכֶע טֶעג, אוּן וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען וֶועט מֶען לֵיינֶען דִי מְגִילַת אֵיכָה פְרֵיילִיכֶערְהֵייט מִיט אַ נִיגוּן, אַזוֹי וִוי מֶען לֵיינְט פּוּרִים דִי מְגִילַת אֶסְתֵּר פְרֵיילִיכֶערְהֵייט. אוּן אֲפִילוּ יֶעצְט זֶענֶען מִיר נָאךְ אִין גָלוּת, אוּן מֶען דַארְף טְרוֹיעֶרְן אוּן זִיךְ פִירְן מִיט אֲבֵילוּת, טָאר מֶען אָבֶּער נִישְׁט מֵסִיחַ דַעַת זַיין פוּן דִי גְאוּלָה עֲתִידָה אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וֶועט אוּנְז נָאךְ אוֹיסְלֵייזְן בְּקָרוֹב.

בַּיי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ פִירְט מֶען זִיךְ צוּ לֵיינֶען דִי מְגִילַת אֵיכָה אוֹיף בַּייטָאג. וַוייל וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען וֶועט מֶען דָאךְ לֵיינֶען דִי מְגִילַת אֵיכָה מִיט אַ פְרֵיילִיכְן נִיגוּן מִיט אַ "שֶׁהֶחֱיָינוּ" אַז מִיר הָאבְּן זִיךְ גֶעקֶענְט דֶערְהַאלְטְן אִין אַזַא שְׁוֶוערֶע בִּיטֶערֶע גָלוּת, אוּן מֶען וֶועט עֶס

לייגען סיי ביינאכט און סיי בייטאג אזוי ווי די מגילת אסתר, דערפאר לייענט מען עס אויך היינט סיי ביינאכט און סיי בייטאג.

עס גייט אזוי ווייט, אז עס זענען געווען צדיקים און יחידי סגולה וואס אין מוצאי שבת חזון האבן זיי נישט געזאגט "ואתה קדוש", אזוי ווי מען פירט זיך אז ווען עס געפאלט א יום טוב אינמיטן די וואך זאגט מען נישט "ואתה קדוש". ווייל זיי האבן געהאט אזא שטארקע אמונה אז דער אייבערשטער וועט אונז זיכער אויסלייזן פון גלות, און דעמאלטס וועט דאך תשעה באב זיין א יום טוב. אבער ווען עס איז געקומען תשעה באב ביינאכט און מען האט געזעהן אז מיר זענען ליידער נאכנישט אויסגעלייזט געווארן, האבן זיי דעמאלט געזאגט "ואתה קדוש", צו משלים זיין דאס וואס מען האט אויסגעלאזט מוצאי שבת.

אויף זיך אליין

ווען מען זאגט מגילת איכה דארף מען אויסטייטשן די פסוקים אויף זיך אליין. אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק"א): אז ווען מען זאגט תהלים, תחינות, אדער תיקון חצות זאל מען אויסטייטשן אלע פסוקים אויף זיך אליין, די אלע מלחמות וואס שטייט אין תהלים, די אלע שונאים וואס דוד המלך רעדט זיך אפ וועגן זיי אין תהלים, דאס גייט ארויף אויף די אייגענע מלחמות וואס יעדער מענטש האט מיט זיין יצר הרע, וואס ער איז דער גרעסטער פיינט פון א מענטש, ער וויל נאר הרג'ענען דעם מענטש ברוחניות ובגשמיות, און אויף דעם בעט מען אין תהלים אז דער אייבערשטער זאל אונז ראטעווען פונעם יצר הרע און אלע שלעכטע זאכן.

און די זעלבע איז מיט מגילת איכה. מען דארף בעיקר טרויערן אויף די אייגענע חורבן אז מען האט נאכנישט זוכה געווען צו זיין אן ערליכער איד, וואס דורך דעם האלט מען צוריק דעם בית המקדש פון ווערן אויפגעבויעט און יעדער איד דארף בעטן דעם אייבערשטן אז פון זיין זייט זאל ער נישט שטערן דאס אויפבוי פונעם בית המקדש, אז זיינע מעשים זאלן נישט צוריק האלטן די גאולה און דעם בנין בית המקדש במהרה.

קידוש לבנה

מוצאי תשעה באב פירט מען זיך אז מען איז מקדש די לבנה. דער אר"י הקדוש שרייבט אויף דעם (פרי עץ חיים, אחר סוד כונת ת"ב): אז דאס איז זייער א גרויסע זאך צו מקדש זיין די לבנה מוצאי תשעה באב.

און דער ענין דערפון איז אז אזוי ווי מען זעהט ביי די לבנה, אז דוקא ווען זי ווערט שוין זייער קליין ביז מען זעהט עס שוין אינגאנצן נישט, דוקא דעמאלטס טוט זי זיך באנייען, און הייבט אן צו ווערן צוריק גרעסער.

די זעלבע איז אויך יעצט, אז דוקא נאך

תִּשְׁעָה בְּאָב וֶוען מֶען הָאט אַזוֹי שְׁטַארְק גֶעטְרוֹיעֶרְט אוֹיפְן חוּרְבָּן, דֶעמָאלְטְס אִיז דִי צַייט זִיךְ צוּרִיק אוֹיפְצוּהֵייבְּן אוּן אָנְהֵייבְּן פוּן פְּרִישׁ צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן זַיין וואוֹיל אוּן עֶרְלִיךְ. אוּן דֶערְפַאר אִיז מוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב דִי פַּאסִיגְסְטֶע צַייט צוּ מְחַדֵּשׁ זַיין דִי לְבָנָה.

אִין דִי פּוֹסְקִים וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט, אַז פַאר מֶען אִיז מְחַדֵּשׁ דִי לְבָנָה זָאל מֶען קוֹדֶם אוֹיסְפַּאסְטְן, עֶסְן עֶפֶּעס, אוּן אָנְטוּהְן צוּרִיק דִי שִׁיךְ, אוּן וֶוער עֶס קֶען גֵייט אוֹיךְ אִין מִקְוָה, אוּן דֶערְנָאךְ אִיז מֶען מְחַדֵּשׁ דִי לְבָנָה פְרֵיילִיכֶערְהֵייט, אוּן מֶען בֶּעהְט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל אוּנְז שׁוֹין אוֹיסְלֵייזְן וָואס דֶעמָאלְט וֶועט זַיין וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, דִי לְבָנָה וֶועט שַׁיינֶען אַזוֹי וִוי דִי זוּן, בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

(שִׂיחוֹת מוֹהֲרָא"שׁ חֵלֶק א'

וְחֵלֶק י' עֶרֶךְ תִּשְׁעָה בְּאָב, וְחֵלֶק ט"ז עֶרֶךְ בֵּין הַמְּצָרִים)

הספר הקדוש הזה

נדפס לזכות

אברהם צבי בן פיגא

וזוגתו

לאה שעניא בת העניא רחל

וילדיהם

רייזל, חיה, רבקה

הקדוש ברוך הוא ימלא את כל משאלות לבם לטובה, ויתברכו מפי אל עליון בבני חיי ומזוני רוויחא, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, אמן כן יהי רצון.

הספר הקדוש הזה

נדפס לזכות

יואל בן ריצא רעכיל נ"י

וזוגתו

אסתר גיטל בת
חיי שרה האדיא תחי'

וילדיהם

שלמה, אלחנן חיים,
מרים העניא זיסל, שמעון,
נחמן נתן, יצחק דוד, צבי

הקדוש ברוך הוא ימלא את כל משאלות לבם לטובה, ויתברכו מפי אל עליון בבני חיי ומזוני רוויחא, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, אמן כן יהי רצון.

הספר הקדוש הזה

נדפס לזכות

מרדכי שאול יעקב בן
צבי' פערל אינדיג

וזוגתו

מלכה רחל בת לאה נעמי

וילדיהם

נחמה אסתר, חנה פראדל,
דבורה גיטל, בלומא, נפתלי צבי,
פיגא ליבא, ישראל יוסף

הקדוש ברוך הוא ימלא את כל משאלות לבם לטובה, ויתברכו מפי אל עליון בבני חיי ומזוני רוויחא, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, אמן כן יהי רצון.

סוֹד ה׳ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם
זֶה שְׁמוֹ נָאֶה לוֹ

תִּקּוּן הַכְּלָלִי

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לִכְלָלִיּוּת הַחֲטָאִים
וְהוּא פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן

*

וּמְסֻגָּל מְאֹד גַּם לְפַרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעִנְיָנִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת
אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יִסְּדוֹ, תִּקְּנוֹ, גִּלּוֹ וְצִוָּה לְפַרְסְמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

*

הוּבָא לִדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תובב״א

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, **רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵיגָא**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגִּלָּה תִּקּוּן זֶה.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהֹוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהֹוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל־יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז א מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃
ב אָמַרְתְּ לַיהֹוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ׃
ג לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־
בָם׃ ד יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ
נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃
ה יְהֹוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃
ו חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי׃
ז אֲבָרֵךְ אֶת־יְהֹוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי
כִלְיוֹתָי׃ ח שִׁוִּיתִי יְהֹוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי
בַּל־אֶמּוֹט׃ ט לָכֵן ׀ שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־
בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ י כִּי ׀ לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל
לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃ יא תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח
חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ
נֶצַח׃

לב א לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
ב אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהֹוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין
בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי
כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהֹוָה וְאַתָּה
נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
כָּל־חָסִיד | אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים
אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: ז אַתָּה | סֵתֶר לִי *) מִצַּר תִּצְּרֵנִי
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: ח אַשְׂכִּילְךָ | וְאוֹרְךָ
בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: ט אַל־תִּהְיוּ |
כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם
בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ: י רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
בַּיהֹוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: יא שִׂמְחוּ בַיהֹוָה וְגִילוּ
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

מא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־
דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהֹוָה: ג יְהֹוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו:
ד יְהֹוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ
בְחָלְיוֹ: ה אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהֹוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי
כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת
וְאָבַד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לִרְאוֹת | שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ

---

*) אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג)

יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי | יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־בְּלִיַּעַל
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ
שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי
עָקֵב: יא וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
עָלָי: יג וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם
וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

מב א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח: ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג
עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
ג צָמְאָה נַפְשִׁי | לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם
וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה
אֶזְכְּרָה | וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי | נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר | בַּסָּךְ
אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן
חוֹגֵג: ו מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהַי עָלַי
נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן
וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר: ח תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא
לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ:
ט יוֹמָם | יְצַוֶּה יְהוָה | חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: י אוֹמְרָה | לְאֵל סַלְעִי לָמָה

שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ יא בְּרֶצַח ׀
בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם
אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ יב מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי ׀ נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי
עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי׃

נט א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ ב הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי ׀ אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃ ג הַצִּילֵנִי
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃ ד כִּי הִנֵּה
אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־
חַטָּאתִי יְהוָה׃ ה בְּלִי־עָוֺן יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה
לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃ ו וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים ׀ צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן
כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ ז יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב
וִיסוֹבְבוּ עִיר׃ ח הִנֵּה ׀ יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃ ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־
לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃ י עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי־
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ יא אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים
יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי׃ יב אַל־תַּהַרְגֵם ׀ פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ יג חַטַּאת־
פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃ יד כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃

טו וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃ טז הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃ יז וַאֲנִי ׀
אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי
וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃ יח עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים
מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃

עז א לַמְנַצֵּחַ עַל־ יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃ ב קוֹלִי *)
אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין
אֵלָי׃ ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי ׀ לַיְלָה נִגְּרָה
וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃ ד אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה ׀ וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃ ה אָחַזְתָּ
שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃ ו חִשַּׁבְתִּי יָמִים
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃ ז אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה
עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃ ח הַלְעוֹלָמִים
יִזְנַח ׀ אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃ ט הֶאָפֵס לָנֶצַח
חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃ י הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל
אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃ יא וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא
שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃ יב אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה
מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ׃ יג וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה׃ יד אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל
כֵּאלֹהִים׃ טו אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים
עֻזֶּךָ׃ טז גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃
יז רָאוּךָ מַּיִם ׀ אֱלֹהִים רָאוּךָ מַּיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ

---

*) באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל״ף למ״ד אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם

תְהֹמוֹת׃ יח זֹרְמוּ מַיִם ׀ עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים
אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ׃ יט קוֹל רַעַמְךָ ׀ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ
בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃ כ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ
וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ׃
כא נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

צ א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ ב בְּטֶרֶם ׀ הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃
ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ ה זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר
כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ ו בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל
וְיָבֵשׁ׃ ז כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
ח שַׁתָּה עֲוֺנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ ט כִּי
כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃
י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת ׀
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
יא מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃ יב לִמְנוֹת
יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃ יג שׁוּבָה יְהוָה
עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃ יד שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר
חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ׃ טו שַׂמְּחֵנוּ
כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃ טז יֵרָאֶה אֶל־
עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃ יז וִיהִי ׀ נֹעַם

אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה א הוֹדוּ לַיהֹוָה קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃ ב שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־
נִפְלְאוֹתָיו׃ ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב ׀
מְבַקְשֵׁי יְהֹוָה׃ ד דִּרְשׁוּ יְהֹוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד׃ ה זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו
וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו׃ ו זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו׃ ז הוּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו׃ ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף
דּוֹר׃ ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
י וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃
יב בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
יג וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃
יד לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
טו אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
טז וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃
יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃ יח עִנּוּ
בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ יט עַד־עֵת
בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהֹוָה צְרָפָתְהוּ׃ כ שָׁלַח מֶלֶךְ
וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ כא שָׂמוֹ אָדוֹן
לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃ כב לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ

וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר
בְּאֶרֶץ־חָם׃ כד וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ
מִצָּרָיו׃ כה הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃
כו שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ׃ כז שָׂמוּ־
בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ׃ כט הָפַךְ אֶת־
מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם׃ ל שָׁרַץ אַרְצָם
צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃ לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב
כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם׃ לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ
לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ לג וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם׃ לד אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃
לה וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃
לו וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם׃
לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל׃
לח שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃
לט פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃ מ שָׁאַל
וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃ מא פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃ מב כִּי־זָכַר אֶת־
דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃ מג וַיּוֹצִא עַמּוֹ
בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃ מד וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ׃ מה בַּעֲבוּר | יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

קלז א עַל־נַהֲרוֹת ׀ בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן׃ ב עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ
כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃ ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר
וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃ ד אֵיךְ נָשִׁיר
אֶת־שִׁיר־יְהֹוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃ ה אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ
יְרוּשָׁלָ͏ִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי ׀ לְחִכִּי
אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל
רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ ז זְכֹר יְהֹוָה ׀ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם
יְרוּשָׁלָ͏ִם הָאֹמְרִים עָרוּ ׀ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃
ח בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ ט אַשְׁרֵי ׀ שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־
עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קנ א הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ׃ ב הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
ד הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהֹוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהֹוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהֹוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: